Lliver gweddi gyffredin

a' gwenidogaeth y Sacramē-
tae, ac eraill gynneddfeu a'
Ceremoniae yn Eccles
Loegr,

¶ *Vewed, perused and allowed*
by the Bishops, accordyng to the Act
stablished for the translation of the Bible
and thys Booke into the Bry-
tyshe tongue.

[O gyfieithad W. Salesbury.]

Imprinted at London
by Henry Denham, at
the costes and char-
ges of Humfrey
Toy.

Anno. 1567.
6. Maij.

Cum Priuilegio.

Gorymddwyn, neu gynwyſedigaetheu y llyver hwn.

j. Act am vnffurviat gweddi Gyffredin.
ij. y Racymadrodd.
iij. Am y Ceremoniae, paam y dilewyt yr ei, ac y cynhaliwyt eraill.
iiij. y drefn yr ordeinir y Psalltwyr yw ddarllen.
v. y Tabul am drefn y Psalmeu y'w dywedyt ar y Boreu a' Phrydnawn weddi.
vj. y drefn pa wedd y gosodwyt darllen y ddarn arall ir Scrythur lan eb law y Psalltwyr.
vij. Psalmae priawd a' Llithoedd ar Voreu a' Phrydnawn weddi, dros y Suliau, a' ryw ddyddiae gwiliae eraill.
viij. Almanach.
ix. y Tabul a'r Kalendar am y Psalmae a'r Llithoedd, a' Reoleu angenreidiol yn perthynu yddwynt.
x. y drefn am Voreu a' Phrydnawn weddi trwy'r vlwyddyn.
xj. y Letaniae.
xij. y Collectae, Epistolae, a'r Euangelon, yw h'arver wrth vinistro'r Commun bendigedic trwy'r vlwyddyn.
xiij. y drefn y ministrir y Commun bendigedic.
xiiij. Betydd cyhoedd a'r vn dan llaw.
xv. Confirmation yn yr hwn y mae Catechism a' duwiol addysc i blant.
xvj. Priodas.
xvij. Govwy nei ymweliat a'r claf.
xviij. Commun claf.
xix. Claddedigeth nei Angladd.
xx. Diolwch y gwragedd ar ol genedigeth eu plant.
xxj. Bygwth yn erbyn pechaturieit, y gyd a ryw weddieu yw dywedyt ar amravel amsereu yn y vlwyddyn.

An explanation of certaine wordes being quareled withall, by some, for that in this translation they be otherwyse wrytten, then either the vnlettered people, or some partes of the Country sound, or speake them.

A Signifieng if, or whether, for o. — *Si, an, num*
A being relatiue, or a voice expletiue for y, not vsed to them of Southwales. — *Qui, quæ quod.*
*Anivál for enivel. — *Animal
Any for oni. — *Si, non, nisi an non.*
Anid for onid, or ond.
‡Antempic for anhymhic. — *Abortiuus.
-awd, -awdd, -awl } in the end of a word, for -od, -odd, or -oedd, and ol.
A's for ays or os. — *Si etiam vel etiamsi*

Bwystvil (which rather would be wrytten Bestvil) for the corruptlye pronounced gwystvil. — *Bestia.*

C for K (because the Printers haue not so many as the Welsh requireth) and in some wordes for g.
Cent, in one place, for cant. — *Centum*

Dew, for Duw in Northwales speach, and for Dyw, as they of Southwales speake it. — *Deus*

Ef, for the Northern ‡ efo, or fo. — ‡ipse met

F, sometime for ff.
F, for v.
Ei, for i, or y, to them of Southwales. — *Suus,*
Eich, for ych. — *Vester.*

Gestwng, for gistwng, or gostwng.

Hanwynt, hanynt, hanaddynt, for the corrupt honynt. — *Illorum, vel illarum, aut de illis.*

Ioan for Ieuan, Iouan, Ievan, Ifan or Iwon: euen for that it is so diuersly soũded in diuers parts of the coũtry

Iardanis. Iorddanen, for Irddonen.
Iudæus Iuddew, for Iddew.

Megis, for the Southern mets.
Monyth for mynydd : so they pronounce it at Sanct Dauids.
Ego vnus, hoc est ego ipse. Myun for myhun or vyhun.
Aliquis quidam Nebun, for neb, or ryw vn.
Proterea O vleit, or o vlait, for o vlegit.

P sometime remaining not turned into b, m, or ph.
Pemp for pymp or pump.
Quomodo P'odd vsed *per syncopen* in Southwales for pa vodd.
Popul for pobyl, pobl, or the Southern pybyl or gwerin
Pleit, for plait, or plaid.

Hoc est 'sef per *aphaeresin*, for ysef, or sef.

Tangneddyf for tangnevedd or heddwch.
Tragyvyth for tragywydd, or tragowydd : to keepe his orthographie, for it is compounded of tra cy & vyth: for hereby is it also more effectuall in signification.
Domus. Tuy, for the Northern ty.

U, for f.
Ucain, for vgain, ygain or igen.
Amicus meus Uy-car for vyncar or vynghar : wherein n is receyued without good cause.
Deus meus Uy-Dew for vynuw, or vynyw, wherein D is now reteined, euen for the more significatiue expressing of the grace of the woord.
Uy-popul for vymhobl, to saue the word theles maimed
Uy-troet for vynrhoed that the signification maye be more apparent to the straunge Reader.

Wy, or hwy, for wynt or hwynt : which be here also vsed when they come before a vowel.

Qui, quæ quod. Y being relatiue, or a kinde of expletiue, for a, vnto the North Wales Readers.
Donec, & vt, antiquis. Yd for hyd.

Yddy

Yddy duy, for y ew, or y'w dy in Northwales. — To hys house.
Yddwynt for yddynt, or vddunt. — Illis.
Yr ei for y rrei, or y rrai.
Ysy, or 'sy *per synaloepham* for ysy or sy: and comming before a vowel beginning an other woord *propter euphonian* ys ydd, for y sydd. — Est.
Ys ef, or 'sef. — Hoc est.
Ys, is verye often vsed in the translation to expresse the emphatical energie or notable vehemence, where the Latine hath *&* or *etiam*, and the English yea, or euen.

And besyde these there is very little alteration either of the commun writing, or of straungenes of woordes, which be not opened by referryng to the lyke marke in the margent, as the word is marked in the text: as thus Dew * cenych ‡ oll. And as for some of the faults that escaped in printing, the meanely learned Reader may espie them and correct: as where three ddd or three lll come together, or else when a letter is mys set, or one letter for an other, or a syllable doth want, or is superfluous: euen as the Northern orthographie is to the Southern tong: which onely in pronounciation would be reformed. The rest of the faultes may the welwilling learned easily find out him selfe and helpe to correct as occasion serueth. — * y gyd a chwi ‡ bawp

But let euery such one as shal reade the Seruice to the people, marke well the three pointes or stayes in reading, being these , : . Wherat namely in reading the Psalmes, except he stay and rest accordingly, he shall wonderfullye confound the matter, and astonish the hearers. And for an example hereof, the sixt verse of the .xxx. Psalme may serue full well. The verse that I meane is this. — NOTA.

Can na phery [anyd] enhyd bach yn ei lit: ac yn ei garennydd y mae bywyt: wylofain [a all] aros echwydd, anyd [e ddaw] gorvoledd y borae.

Which verse being distinctly read, is very comfortable to the hearers soule: otherwyse it is a verye *Chaos*, or as it were, a commixtion of heauen and hell together.

As for these two halfe circles ( ) who is it but knoweth that they betokē a *Parenthesin*, or a clause inserted, which

mighte

might be left out, and the sentence perfect, yea and for the most part more plaine and sensible to understand.

☞ To vnderstand these other new markes not vsed in thys tongue before thys tyme, whyche are imprinted thus ' - [ ] and for the most part thus [ ].

Of this marke '

This kynde of marke ' ouer the top of the letters signifieth a vowel or a consonant cut of euen vnder the place where it is: as thus, v'enait, for vp enait: Herod a' Philatus, for Herod ac Pilatus.

Of the subunion -

This marke - is borowed of the Hebrues, and is called of them *Makkaph*, which signifieth an vnion properly with them, or knitting of two wordes vnder one accent, and with vs, as thus, y-my, y-ty, ydd-aw. But here it is also vsed sometyme (for learning sake) to vnite or knit, as were in one, two or three or moe wordes together, rendring the signification of one Hebrue or Greeke woorde: And some other time to separate a compound woord for the more euident or effectuall vnderstanding thereof.

Of [

This marke [comming onely at the beginning of a word, signifieth that the first peece thereof is added for the playner vnderstanding of the text, and the same not had in the Hebrue. The lyke is ment when] onelye is

Of]

Of [ ]

ioyned to the latter end of any word. But if both these [ ] do inclose any word or woordes, they signifie that all the words therin inclosed be not had in the Hebrue or Greke letter, but of very necessitie (as if ye marke, ye may perceiue) to make the sence perfect, so inserted. And therfore thus marked, that Gods own word may remayn sincere and vnviolate from generation to generation.

And this much for the better expedition of the simple, whom Gods holy sprite perfectly prosper. Amen.

¶ACT AM VNFVRVIAT GYFFredin weddi a' Gwasanaeth yn yr Eccles, a' ministrat y Sacramentae.

LLe ydd oedd* ar varwoleth ein ar- *worth
ddechawc Arglwydd gynt y Brenhin Edward y vj. yn aros vnwedd ffurfdrefn ar gyffredin wasanaeth a'gweddi, a'ministrat y Sacramentae, Cynneddfeu, a' Ceremoniae yn Eccles Loecr, yr hwn a' osotesit yn vn Llyver, wedy'r titulo, Llyver gvveddi Gyffredin, a ministrat y Sacramentae, a' Chymeddfeu ereill a Ceremoniae yn Eccles Loecr: wedy ei awdurdodi gan Act o Parliament, wedy'r gynal yn y v, a'r vj. blwydd o'n cynt ddywededic Arddercháwc Arglwydd Vrenhin EDVVARDY Y VI: tituledic, Act am vnffurfiat ar Gyffredin vveddi a ministrat y Sacramentae, yr hon a *repeliwyt ac a gymerwyt ymaith can Act Parliament yn y blwydd gyntaf o deyrnas ein Arddechoc Arglwyddes Vrenhines Mari, i vawr advail dledus anrhydedd DEW, ac anconfort proffessieit gwirionedd Cred-ddeddyf Christ. *wrthladdwyt ddirym wyt

Enacter am hyn gan awturtat y Parliament presentol, pan yw i'r ddywededic estatut Repel, a' phop dim wedy'r amgyffred ynaw, yn vnic o bleit y dywededic lyvr, ar dywededic Wasanaeth, a ministrat y Sacramentae, Cynneddfeu, a Ceremoniae, cynnwysedic neu osotetic yn, neu gan y dywededic Lyuer hi bot yn wac ac eb effect, o a gwedy *fest Natalic Sanct Joan Vatyddwr nesaf yn dyvot. Ac ir dywededic Lyuer, a threfn y Gwasanaeth, a ministrat y Sacramentae, Cynneddfeu, a Ceremoniae, ar aralliat a'r angwanegiat y angwanegwyt ynaw, a gosodedic can yr estatut hon, bot yn sefyll, a bot or a chwedy y ddywededic fest Natalic Sanct Joan vatyddwr, yn-cyflawn rym ac effect, erwydd tenur ac effect yr estatut hon: Er dim ys ydd yn y ddywededic estatut o Repeel ir gwrthwynep. *gwyl genedigeth

A phellach enacter gan vchelder y Vrenhines, y gyd a chydsyniat yr Arglwyddi a chyffredin ys yd wedy'r ymgynull i'r Parliament present hyn, a chan awturtat yr vnrhyw, ir oll ac y bop Ministreit yn neb Eccles Cadeiriol, ai plwyvol, ai lle arall, o vewn y Deyrnas hon o Loecr, Cambru, a Marsoedd yr vnrhyw, ai eraill o gyvoethau y Vrenhines, or, a chwedy fest Natalic Sanct Joan Vatyddiwr nesaf yn dyvot, vot yn rwymedic y ddywedyt ac y arver y Plygain, Gosper, gweinidogeth Swper yr Arglwydd, a ministrat pop vn or Sacramentae, a i h'oll Gyffredin a chyoedd weddi, yn-cyfryw drefn a ffurf ac a adroddir yn y dywededic Lyver, velly wedy ei awtorisó gan Parliament yn y dywedic v. a'r vj. blwyddyn o Deyrnas y Brenhin Edward y vj. y gyd ac vn aralliat ac angwanegiat a ryw Lithon yw h'arver ar bop Sul yn y blwyddyn, a ffurf y Letaniae, wedy'r arally a i correction, a dwy sentens yn vnic wedy'r angwanegu wrth ddelivro y Sacrament ir Communolion.

ac nyd arall neu ym-modd amgen. Ac a bydd y nep ryw Person, Vicar,
neu arall pa Minister bynac, a ddlei neu a vydd yddo ganu neu ddywe-
dyt y weddi gyffredin, y gossawyt yn y dywededic lyver, neu vinistro y sa
cramentae, o y wrth, a gwedy fest Natalic S. Joan vatyddiwr nesaf yn-
dyvot, worthot arveru y ddywededic weddieu cyffredin, ai ministro y
Sacramentae yn-cyfryw Eccles cateiriol ai Eccles plwyfol, ai lleoedd e-
raill, ac y dlei ef vinistro yr vn ryw, yn-cyfryw, ffurf a threfn ac yr adro-
*or gwaith goddef ddir ac y dattenir wy yn y dywededic Lyver, ai ‡ yn ewyllysiol ac o anhy-
dynder (gan sefyll yn hynny) arveru o ryw eraill Gynnedfeu, Ceremo-
niae, Trefn, ffurf neu wedd, weinidogeth Swper yr Arglwydd ar gy-
oedd ai yn ddirgel, ai Plygain, Gosper, ministrat y Sacramentae, n'ai
eraill weddieu ar oystec, amgen nac yr adroddir ac a ddeclarir yn y dy-
wedic Lyver (Gvveddi ar oystec yn a-thrvvy r oll Act hon a ddeallir yr hon ys ydd y
*Gweddi-vae ereill y ddyvot yvv gvvrandavv, ai yn Ecclesiæ cyffredin, ai Capelae dirgel, ai *Oratoriæ, yr
hon e elvvir yn gyffredin Gvvasaneth yr Eccles) ai precethu, ai declaro llafaru neb
dim er dirymio ne ddrygu y dywededic lyvr, neu neb dim ys ys yntho, ai
*am neb parth o hanaw, a bot * o hynny yn gyfraithlawn varnedic, erwydd
*wrth cyfraithieu y Teyrnas hon, ‡ gan verdict deuddec wyr, neu gan ei go-
*trwy ddeverpt ffess y un, neu gan honneit eglaerdap y * fact, a goll ac a fforfeicta y v-
*weithret cheldep y Vrenhines, hei etiueddion a i successorieit, am ei gamwedd
cyntaf, broffit ei h oll renti yspryttawl neu promotioneu, yn dyvot neu yn
cyvody yn vn vlwyddyn nesaf yn ol ei gonvictiat, a bot hefyt ir nebun y
gonvictier velly, ys am yr vn ryw camwedd ddyoddef carchar yspait vj.
mis, eb vayl na maynpryf. Ac y cyfryw nebun wedy ei gonvicto vnwaith
am neb camwedd erwydd y petheu y gymhwyllwyt, a s bydd yddaw
‡am cyfraithio, gamweddu gwedy ei gouvictiat cyntaf drachefn * drosеddu, a bot o hyny yn y ffurf
ddywededic yn gyfraithlawn wedy ei gonvicto: yno bot ir vnryw ne-
*drosedd bun am ei ail *gamwedd dyoddef carchar yn hyd yspait vn vlwydd ‡ gy-
†gwbl fan, a hefyt bot ei ddeprivo Ipso facto, o ei bromotioneu ysprytawl. A
bot yn gyfraithlawn y bop Patron neu ddonwr yr oll a phob vn o r
promosioneu ysprytol hyny, neu nebun o hanwynt, presento, neu col
lato ir vnryw, megis pe byddei y nebun neu r neb rei yn troseddu velly
wedy marw. Ac a bydd y neb vn neu y neb rei, yn ol ei gonvicto dwy-
waith yn y ffurf rac ddywededic, ar droseddu yn erbyn nebun o racpwy-
lledigion y drydedd wraith, a bod o hyny yn y ffurf racddyweddic yn gy-
fraithlawn wedy ei gonvicto: yno y nebun y droseddo velly, ac y gon-
victer y drydedd waith, y ddepriver Ipso facto oi oll bromotioneu spry-
tawl, a hefyt gorvot yddo ddyodef carchar tra vo byw.

Ac a s nebun ar a drosedda ac a gonvicter yn y ffurf racddywededic o
*ac Eglwys bleit y premisseu, ny bydd a * a Rent yddaw, ac eb gantaw promoision y-
sprytal: Yno bot ir vnryw hwnw y drosedda velly ac y gonvicter, am y
trosedd cyntaf ddyoddef carchar yn hyd vn vlwyddyn gwpl yn nesaf ar
ol ei ddywededic gonvictiat, eb na vayl na maynpryf. Ac as cyfryw ne-
bun, eb yddaw neb promotion ysprytal, gwedy ei gonvictat cyntaf, a
drosedda drachefn yn-dim o bleit y premisseu, ac yn y ffurff ddywededic
yn gyfraithlawn y gonvictir o hyny: bot yno ir nebun hwnw am ei ail
drosedd ddyoddef carchar tra vo byw.

Ac

Ac e ordinwyt ac enactwyt gan yr auturtat y ddywetpwyt vcho, pan
yw a bydd y nebun neu y nep rei pwy pynac, gwedy ddywededic wyl
Natalic Sanct Ioan Vatyddiwr nesaf yn dyvot, yn neb ryw Enterlud,
Gwareuon, Canuon, * Rimynneu, neu gan araill airieu agoret, de- * Cygcaneddion
claro neu ddywedyt dim ryw peth y dderogation, llygriat neu dremic ar
yr vnryw lyver; neu ddim ar y gynwysir yntho, neu nep parth o hano:
neu gan fact agoret, gwaithret neu can vygythieu agoret, gympell, neu ‡ weithret
veri, neu yn nep ryw vodd procuro neu mayntenio nep Persō, Vicar neu
Vinister arall, yn nep Eccles Cateiriol, neu Eccles plwyvol, neu yn Ca-
pel, neu yn nep lle arall, y ganu ai dywedyt gweddi gyffredin ac agoret,
neu y vinistro nep Sacrament, yn amgenach, neu yn-nep gwedd arall a
ffurf nac a espeswyt yn y dywededic lyvr, neu can nebun or dywededic vo-
ddion, yn ancyfraithlon rwystro neu ludd y nep Person, Vicar neu Vini-
ster arall, yn nep Eccles Cadeiriol neu plwyvoc, Capel, neu yn neb lle a-
rall, y ganu neu ddywedyt gwedi gyffredin ac agoret, neu vinistro y Sa-
cramenteu, neu nep o hanwynt, yn-cyfryw wedd a ffurf ac a gypwyll-
wyt yn y dywededic lyvr: yno bot i bop ryw nebun gwedy yn gyfraith-
lawn ei gonvicto o hyny, yn y ffurf ddywededic, fforfeicto ir Vrenhines
ein Goruchel Arglwyddes, ei etiveddion ai successorieit, am y trosedd
cyntaf, cant Morc. Ac as bydd y neb un neu neb rei y gonvictwyt vn-
waith am nep ryw drosedd, droseddu drachefn yn erbyn nebun or tro-
seddion dywethaf y adroddwyt, ac yddyn yn y ffurf ddywedic yn gyfrai-
thus gonvictiedic: yno bot ir vn ryw nebun velly yn troseddu ac yn con-
victiedic, am yr ail drosedd fforfectio in Goruchel Arglwyddes Vrenhi-
nes hei etiueddion ai successorieit .iiij. cant o Vorcieu. Ac a bydd y nebun
gwedy yddo, yn y ffurf ddywededic, bot dwy waith yn convictedic o nep
trosed yn perthynu ir troseddion dywethaf adroddwyt, droseddu y dry-
dydd waith, a bod o hyny yn y ffurf vchod yn gyfraithus wedy ei gon-
victo: bot yno y bop neb yn troseddu velly, am ei drydedd drosedd for-
feicto y ein Goruchel Arglwyddes Vrenhines ei oll dda a chateloedd, a
dyoddef carchar yn ei vyw. Ac a bydd y nebun neu ir ei rhwn am ei dro-
sedd cyntaf erwydd y premissae, gahel ei gonvicto yn y ffurf ddywede-
dic, na thalo y swm taladwy o rym ei gonvictiat yn-cyfryw wedd a ffurf,
ac y dirper talu yr vn ryw, o vewn vj. wythnos nesaf yn ol ei gonvictiat:
bot yno y bop nep velly y gonvicter, ac eb dalu yr vn ryw, am y trosedd
cyntaf, yn lle y swmp dywededic, ddyoddef ei garcharu dros yspait vj.
mis, eb bayl na maynprys. Ac a bydd y nebun neu r ei, yr vn am yr ail
drosedd erwydd y premissae, y convictier yn y ffurf ddyweddedic, na
thalo y swmp dywededic taladwy can ‡ rinwedd ei gonvictiat a r Sta- ‡ rym
tut hon, yn-cyfryw wedd a ffurf ac y dleir talu yr vnryw, o vewn vi. wyth
nos cyntaf ar ol ei ail gonvictiat: bot yno y bop ryw vn velly y gonvic-
tiwyt, ac eb velly talu yr vnryw, am yr vnryw ail drosedd, yn lle y dywe-
dedic swmp, gahel dyoddef ei garcharu yspait xii. mis eb na bayl na * wyl genenedigeth
maynprys. Ac o ywrth, a gwedy y ddywededic fest Natalic Sanct Ioan
Vatyddiwr nesaf yn dyvot, pan yw i oll a phop nep yn preswilio o vewn
y Deyrnas hon, neu nep arall gyvoetheu Mawrydi y Vrenhines yn
ddiescaelus ac yn ffyddlawn, dyeithr bot escus cyfraithiol a rresinabl y

*ymaith
‡dybot, trammwy, cyrchu
†worth, trwi
*barneu
*gabael
† cyflawny
*bydol
‡o brysur
*gyflanwat
*arveru, mwynhau
‡dieithriedic
nawddedic
*nodded
*y Clywet, a Therfynu
*ymofyn, helt
† therfynu
*sarhaed
*Raclweler
Eithr nid oes anydyn aill hanet ir gost

bot yn *absent, ymddarparu ‡ y dynychu y w Ecclesplwyf neu Capel dybodedic, neu wrth ewyllys rresymol o hyny, i ryw le arferedic ym man y bo y Cyffredin weddi a chyfryw wasanaeth yn arferedic yn-cyfryw amser trwyssr ar bop Sul, a dyddieu eraill ordinedic ac arferedic yw cadw meis yn wiliau: Ac yno y van hono aros yn drefnus ac yn bwylloc, yn hyd amser y weddi Gyffredin, precetheu, neu arall Wasanaeth Dew y arferer neu a viniftrer yno, dan boen poenedigeth † gan *censurae yr Eccles, a hefyt y dan boen bot y bop vn yn troseddu velly, fforfeictio am bop cyfryw drosedd xii.d. yw todi or wardeiniait yn yr Eccles y gwneler cyfryw drosedd, y bwyniat tlodion yr vnryw plwyv, o dda, tiredd, a theddynneu y cyfryw droseddwr, drwy ffordd *atavael. Ac er mwyn† esecuto y petheu hyn, y mae ardderchawc Vawrydi y Vrenhines, yr Arglwyddi *temporawl a'r oll gyffredin cynnulledic yn y Parliament presennol, yn enw Dew yn ‡ ddifrifol yn erchy ac yn gorchymyn yr oll Archescyp, Escyp, ac eraill Ordinarieit, ar vot yddyn ymosot yd yr eithav oi gwybyddiaeth, ar vot y dledus a'r gwir *esecution y petheu hyn yn gwpledic trwy eu oll Escopaetheu ai curae, mal y bo yddynt attep ger bron Dew am gyfryw ddrugae a phlae a rei y gall yr oll Gyvoethawc Ddew yn gyfiawn voeni ei bopul am dremygu y dda ar iachus Gyfraith hon. Ac er auturtat yddynt yn y parthret hyn: Bit pellach yn actietic can yr auturtat ddywededic, bot ir oll ac i bawp Archescopieit, Escopieit, ac oll eraill y swydogion hwy yn *esercisio Ecclesic veddiant, yn gystal mewn lleoedd ‡ esempt, ac anesempt o vewn eu Escopaethe, gael llawn veddiant ac auturtat can yr Act hon, y adffurfio, cospi, a phoeni wrth censurae yr Eccles, oll a phop dyn y droseddant, o vewn neb vn o swyddogaetheu wy neu Escopaethe, gwedy y ddywededic fest Natalic Sanct Ioan Vatyddiwr nesaf yn dyvot, yn erbyn yr Act hon ac Statut: Er neb arall gyfraith, statut, priuileg, braint, neu ragweliat cyn na hyn yn wneuthuredic, caffaeliedic, neu ddyoddevedic, yr gwrthwynep, yn ddiwrthladd.

Ac eu ordinhwyt, ac enactwyt gan yr auturtat ddywededic, bot ir oll ac y bop Iustusieit *Oyer ac Determiner, neu Iustisiet Assys, gahel cwbl veddiant ac auturtat ym-pop vn oei agoret ai cyffredin Sessioneu, y *enquiro, gwrando, a *determino oll ryw droseddeu y cōmitter neu a wneler yn-gwrthwyneb y neb van y gynwysir yn yr Act gyndrychiol, o vewn terfyneu y Comission y roddir yddwynt, a gwneuthur process er esecuto yr vnryw, megis ac y gallant wneuthur am nebun a enditer ger eu bron am *trespas, neu yn gyfraithlawn y gonvictwyt o hyny.

*Provider yn oystat, ac inacter gan yr auturtat ddywededic, bot y oll a phop Archescop ac Escop, allu bop amser ac amsereu wrth ei rydit ai vodd, ymwascu ac ymgyssylltu, can tym yr Act hon, ar dywededic Iustisieit or Oyer a Determiner, neu ar dywededic Iusticieit o Assis, ympop vn or dywededic agoret a chyffredin Sessioneu, cynnaliadwy yn neb lle oi Escopawt, er ac y inquiro, gwrandaw, a determino y camweddeu dywededic.

Provider hefyt, ac inacter trwy'r auturtat racddywededic bot y llyfreu ys ydd or dywededic Wasanaeth; ar gost a siars plwyvogion pop

plwyv

plwyf ac Ecclesi Cathedral, yn ddarparedic ac wedy eu caffael, cyn y ddywededic fest Natalic Sanct Ioan Vatyddiwr nesaf yn canlyn: A' bot ir oll gyfryw plwyveu ac Ecclesi Cathredral neu leoedd eraill, lle y darparer ac y caffer y dywededic lyfreu cyn fest Natalic Sanct Ioan Vatyddiwr, o vewn tair wythnos wedy darpar a'chaffael velly y dywededic lyfreu, ymarver or dywededic wasanaeth, a'i vynychu erwydd yr Act hon.

Ac inacter ym-pellach wrth yr auturtof dywedic, na bo vn amser rhac llaw rhwystro nebun neu neb rei nac ym modd arall ei volestu, neu am neb or camwedde y gofiwyt vchot, y gommitter neu a wneler rhac llaw yn-gwrthwynep ir Act hon, dyeithr yddaw ef, neu hwy yn anghyfraithiaw, velly, bot o hyny yn ditietic yn y Session gyffredin nesaf, cynnaliadwy rac bron nep cyfryw Iusticieit or Oyer ac Determiner, neu Iusticieit o Assis, yn nesaf yn ol bot committo nebun trosedd yngwrthwynep i tenur yr Act hon.

Provider yn oystat ac ordiner ac inacter trwy'r auturtat rac ddywededic am oll a phawp Arglwyddi o'r Parliament, am y drydedd drosedd y gofiwyt vcho, bot eu treio trwy eu * pirieit.

PROVIDER hefyt, ac ordiner ac inacter y gan yr auturtat racddywededic, bot i VAIOR Llundain, ac y Vaiore erair, Balieit, a Phenswyddogion eraill, o'r oll a phawp Dinasoedd, Borougheu, a Threvi corphoredic o vewn y Deyrnas hon, Cambru a marsoedd yr vnryw, ir ei nyd yw Iusticieit o Assis yn cyrchu yn gyffredin, gaffael cwpl veddiant ac auturtat can rinwedd yr Act hon, y inquiro, gwrando, a' therfynu, y troseddeu y ddywetpwyt vchot, a' phop vn o hanaddynt, yn vlwyddynol, o vewn .xv. die gwedy fest y Pasc, a Sanct Mihacael Archangel, yn-cyfryw vodd a' ffurf ac y maer Iusticieit o Assis, ac o Oyr a' determiner yn gallu gwneuthur.

Prouider yn oystat, ac ordiner ac inacter trwy y racddywededic auturtat, bot ir oll ac y bop Archescopion, ac Escopion, a' phop vn oi Cancellwyr, Commissarieit, Archddiaconieit, ac eraill Ordinarieit, ac yddwynt ohanredawl swyddogaeth, Ecclesic, gahel gwpl veddiant ac auturtat trwy rym yr Act hon, yn gystal y enquiro yn y * Visitation hwy senedden, a lle amgen, o vewn eu swyddogeth, ar nebun arall amser a' lle, y gymeryd occasioneu ac informationeu am oll a' phop petheu y goffawyt vcho, y wnaethpwyt, y gommittwyt, neu a perpetratwyt o vewn, terfyneu eu swyddogetheu ac auturtat, a'‡phoeni yr vnryw can rybudd, escommundot, sequestration, neu ddeprivation, ac eraill censurae a' process, yn-cyfryw ffurf ac yma ym-blaenllaw yr arverwyt yn cyffelip ddygwyddion can Ecclesic gyfraithieu y Vrenhines.

PROVIDER yn wstat, ac enacter, pan yw, am y nebun pynac yn troseddu yn y premisseu, vod yddo yn gyntaf dderbyn ‡ poen y gan yr Ordinari, a' testimonial ganto o hyny y dan dywededic sel yr Ordinari, na bo am yr vn drosedd y ail convicto rac bron yr Iusticieit. A'r vn modd ac ef yn derbyn am y dywededic drosedd gyntaf boen y gan yr Iusticieit, ny bydd yddaw am yr vn trosedd ail dderbyn poen y gan yr Ordinari: eb bot dim y gynwysir yn yr Act hon ir gwrthwynep, yn sefyll.

ar y plwyf am y llyfreu Cambraic, wrth yr Act ddywethaso bleit hyn.
*yr Eisteddvot
*cyfradieit
*Gofwyat
‡chospt
‡cosp

ACT AM VNFVRVIAT.

Provider yn 'oyſtat, a' bit yn actiedic, pan yw am gyfryw addurneu yr Eccleſ a'i Miniſtreit, bot eu h'attal a'u cadw yn arver, mal ydd oedd yn yr Eccleſ hon i Loecr y gan auturtat Parliament, yn yr ail blwydd o deyrnas Brenhin Edward y vj. yd pan gymerer trefn arall yn hyny gan auturtat Mawredd y Vrenhines, ygyd a chygcor hei Chomiſſionarieit, goſodedic ac auturtetic y dan inſel vawr Lloecr * am achoſion Eccleſic, neu ſel Metropolitan y Deyrnas hon. A' hefyt a damwain arver nep tremic neu amparch yn Ceremoniae a'chyneddfeu yr Eccleſ, can gamarver y trefneu y oſodwyt yn y llyver hwn: bot i Orucheldap y Vrenhines allu trwy gygcor y dywededic Commiſſionarieit neu'r Metropolitan, ordino a' ‡chyoeddi cyfryw angwanec ceremoniae neu gynneddfeu, ac a vo er derchafiat gogoniant Dew, adailat ei Eccleſ, a' dledus barch ar ſanctaidd ddirgeledigaetheu Chriſt a'r Sacramentae.

*y,er

‡chyffrediso

Ac ympellach enactier y gan yr auturtat racddywededic, pan yw am oll gyfraithieu. ſtatutae, ac ordinateu, yn yr ei, neu y can yr ei y mae neb gwaſanaeth arall, adminiſtrat y Sacramentae, neu Cyffredin weddi wedy eu tervynu, eu cadarnheu, ne eu goſot y'w ymarver o vewn y deyrnas hon, neu eraill o gyvoetheu y Vrenhines neu wledydd, eu bot o hyn allan yn llwyr weigion ac eb ddim grym.

¶ Y mae Act arall, can pa vn yr ordiniwyt ac yr enactwyt bot y Bibl a' llyvr y weddi Gyffredin wedi ei tynnu ir i aith Camberaec. Yr hon Act can nad yw mor gyffredinawl yn cyhwrdd a phawp oll a'r Act hon vcho, ny welpwyt bot yn rraidiol hei dody ym-print.

Y Racymadrodd.

NY BU erioed, dim wedy ei ddy=
chymygu mor ddiball y gan syn=
hwyr dyn, nei wedy ei ddysyly mor
gadarn, yr hwn trwy yspeit am=
ser ny lygrwyt: megis (ymplith
pethae ereill) y mae yn gwbl egla=
er wrth y gweddieu cyffredin yn
yr Eccles, yr ei a elwir yr sathredic
Gwasanaeth Dew. *Boned a' de= *Hanas
chreat *cysevin ‡ pa rei, a's chwi= ~~*yr ol~~ *cyntaf
lid ymysc gwaith yr hen Dadae, e gessir gwelet nad ordei= ‡ yr ei
niwyt y gwasanaeth hwnw namyn er purpos daonus, ac
er mawr dderchafiat dywoldap. Can ys wyntwy a dref=
nesont y mater velly, yd pan byddei ir Bibl oll (ai i'r part
mwyaf o hanaw) bod wedy ei ddarllen trostaw vnwaith
yn y vlwyddyn: can amcanu wrth hyny, bod ir Gwyr
llen, ac yn enwedic ir sawl a vyddei weinidogion y Gyn=
nuleidfa, (allu trwy vynech ddarllen a' mefyriaw gair
Dyw) bod wed'yr ymddarpary ar ddwywoldap, a'bot
hefyd yn ablach y annoc yr eill trwy ddysceidaeth ia=
chus ir vn peth, ac y allu gorthrech dadyl yr ei a wrthwy=
nepei y gwirionedd. Ac ym-pellach, allu o'r popul (trwy
glywet beunydd ddarllen yr Scrythur lan yn yr Ecclesi)
ymgynnyddy yn oystat vwyvwy mewn gwybodaeth am
Ddyw, a' dyvot y gary yn gynnesach ei wir *Greddyf ef. *Gred-dde ddyf
Eithyr ys talym o vlyddynedd, y darvu newidio, tori, ac
escaelusaw y ddwywol a'r weddus drefn hon yma o waith *petrus,
yr hen Dadae, can planny y mewn yn ei lle, Historiae *am= dowtus,
heus, Legendae, Atebion, Gwersi, Adwersi gweigion, anespus
Coffaduriaethae, ac Senedolion, megis yn gyffredin pan
ddechreuit vn llyfer o'r Bibl, cyn darvod darllen tri n'ei *hanes
pedwar Penn o ‡ hanaw, cwbyl anyd hyny byddei wedy †ddyweddu
ei ady eb‡ddarllen. Ac yn y sort hyn y dechreuit llyver Esai
yn yr Advent, ac llyver Genesis in Septuagesima: eithyr
ei dechry a wneit yn vnic, eb 'orphen ei ddarllen byth.

A'r vn ffynyt ydd arferit am lyfrae 'r eill o'r Sscrythur
lan. Ac gyda hyny lle mynei Sanct Paul bod yn dywe-
dyt cyfryw iaith wrth y popul yn yr Eccles, ac a allent wy
ei ddyall, ac caffael lleshat gan glywet. Y gwasaneth yn
yr Eccles hon y Loecr (es llawer o vlyddynedd) a ddar-
llewyt yn Llatin ir Popul, yr hyn nid oeddent wy yn ei
ddyall: megis ac ydd oeddwynt yn clywet yn vnic a ei
clustiae, ac ei calonae, ei hyspryt a'ei meddwl oedd yn ddia-
deil o ywrthaw. Ac eb law hyny, cyd byddei i'r hen Da-
*ranna dae * barthu y Psalmae yn saith ran, a phob vn o hana-
ddynt a elwyt Nocturn: yr owrhon yn hwyr o amser,
‡ychydig- ‡ cyfran vach o hanynt a ddywedyt beunydd, can ei my-
nych atdywedyt a' gady y ddarn arall heibiaw eb yn-
gan vngair. Gyd a hyny, nifeiri a' chaledrwydd y Reolon
yr ei a elwit y Pica, ac amrafael gyfnewidiae y gwasa-
naeth oedd yr achos, pan yw troi at gyfnotae y llyvr yn
vnic, ytoedd beth mor galet ac mor rwystrys, ac yn vynech
o amser y byddei mwy o trallawt yn chwiliaw am y peth
a ddarlleit, nac yn ei ddarllen wedy byddei ei gaffael.

*wrth ‡ystyried Velly * can ‡ synniaw ar yr ancymmessurwydd hyny, ef a
osodir yma gyfryw drefn, ac y cyweirir yr vnryw pethae.
mater yma Ac er mwyn parotrwydd yn y devnydd hyn, y tynwyt Ka-
lendar er yr vn pwrpos, yr hwn ys id eglaer; a' hawdd ei
ddeall, ym-pa vn (yd y galler) y darperir darllen yr Scry-
thur 'lan, yd pan yw gwneythur pop peth mewn trefn eb
'ohanu vn dryll o hanei o ywrth y gylydd. Ac o bleit
hyn y toret y vaes, Anthemae, Respondae, Inuitatoriae,
a' chyfryw wac pethae amperthynasawl ar oedd yn tori
cwrs cyfan ddarlleniat yr Yscrythur. Eto can nad oes modd
amgen, amyn yn angenreidiawl bot embell reol, erwydd
paam y gosotir yma ryw Reolae, yr ei megis nad ynt anyt
ychydigion o niuer, velly y maent yn rhwydion ac yn hawdd
ei dyall. Wrth hyny y mae y chwi yma ffurf ar weddiaw
(tu ac at am ddarllen yr Scrythur lan) yn gwbl gysson a'
meddwl a'phurpos yr hen Dadae, ac o lawer mwy pro-
fitiol, a' chmwynasol, na'r vn yn hwyr o amser y arverit.
Y mae yn vwy profitol achos bot yma yn gady allan
llawer o bethe, o pa sawl ymae 'r 'ei eb vot yn wir, 'r 'ei yn

ameus,

ameus, rhei yn wac ac yn wan-goel, ac nid ys yn ordino
darllen dim, anyd gwirbur air Dyw, yr yscrythur lan, a ei
cyfryw ac a *sailir arnei yn eglur, a hyny yn-cyfryw iaith *rowndir; rowntwc-lir
a threfn, ac ys id esmwythaf ac hawsaf, ei ddeall y gan y
darlleodron ar gwrandawieit. Y mae e hefyd yn vwy
commwynasol, yn gystal am ei vyrret, ac anreglurder ei
drefn, ac am vot y Reolae ychydic niver ac yn hawdd.
A chyd a hyny, trwy waith y drefn hon, ny rait ir Cura-
tieit vn llyver arall y ei gwasaneth *public anit y llyver *ceffredin
hwn a'r Bibl. Erwydd paain, nit raid ir popul vynet
mewn cymeint o draul am lyfrae, ac y bydent amser a vu.

Ac lle bu yn-blaenllaw amrafael mawr wrth ddywe-
dyt a chanu yn yr Eccleside o vewn y teyrnas hon, yr ei
yn canlyn Arver Salesburi, r'ei arver Henffordd, rei ar-
uer Bangor, rei yr yddo York, ac rei eill aruer Lincoln:
yr owrhon o hyn allan, ny bydd i'r oll deyrnas amid vn ar-
uer. Ac a varn uep y ffordd hon yn vwy poenus, achos bot
yn *ddir darllen pop peth ar y llyver, lle o'r blaen o erwydd *rhait
ryw vynych atdywediat, y gwyddynt lawer peth ar da-
vot leferydd: eythyr a's cyfryw rei a gytpwysant ei lla-
fur, y gyd a'r budd a'r gwybodaeth a gaffant beunydd
wrth ddarllen ar y llyver, ny wrthodant wy y poen, wrth
welet meint y budd a dyf o hyn yma.

Ac yn gymeint na ellir gosot dim haiach mor eglur ei
draethiat, ac na choto *petruster wrth ymarver o hanaw. *dowtie
I ostegy oll cyfryw amrafael (a bydd ir vn gyvody) ac am
ddosparth pop ryw bedruster, ynscylch y devnydd, pa wedd
y mae deall, gwneythyr, a chwplau pop peth or sydd we- †amgyffred
dy'r ‡gynwys yn y llyuer hwn: Y partiae a vo yn *pe- *dowto
druso velly, ai a vo yn cymeryd dim mewn amrafael vo-
dion, vydd dir yddynt vynet at Episcop yr Episcopaeth,
yr hwn wrth ei ddoethinap a rydd drefn er esmwytho ac
heddychy y ddadyl, dyeithyr na vo y drefn hono yn wrth-
wynep y ddim y sydd o vewn y llyuer hwn. Ac a bydd E-
piscop yr Episcopawt mewn dim pedruster, yna y gall ef
anfon am yspysrwydd ar yr Archepiscop.

Cyd bo wedy'r osot yn y racyscrifenedic Racymadrodd

bot

bot bop peth or a ddarlleir yn yr Eccles yn iaith Camberaec, er inwyn adeilat yr * Eccles: er hyny nid ys yn meddwl, pan ddyweto nep blygain a' gosper, 'sef borceu a' phrydnawn weddi wrtho ehun, na ddychon ef ei dywedyt ym-pa iaith bynac ar a ddeallo.

*Cynnulleidva

At pop Offeiriat a' ‡ Diacon bydd rwymedic y ddywedyt beunydd y Boreol ar Prydnawnol wedi, yn aill ai yn aillduol ai ar oystec, dyeithr bod rrwystr arnaddynt y gan precethy, studeo diuiniti, ai o ran achos arall tra angenrheidiol.

‡Gwenidoc

A'r Curat sef y periglor a vo yn gwasanaythy ym-pop Eccles plwyf ai Capel ac ef gartref, eb luddias rhesymol arnaw, raid iddo ddywedyt y gwasanaeth hwnw, yn yr Eccles plwyf ai'r Capel lle bo ef yn gwasanaethu, a' bot cany cloch ydaw ar amser cymmesur cyn nac ydd o ddechreu, modd y gallo y nep a vo ganto devosion
ddybot y wrando gair
Duw, ac y weddiaw gyd ac
ef.

Or Ceremoniis, paam y dilewyt 'rei ac yn cynhaliwyt 'rei ereill.

*

OR * Ceremoniis hyny ac oeddynt arveredic yn yr Eccles, ac oedd ei dechreuat y gan ordinat dyn, ‡ swrn yn y dechreuat a ddaroedd ei dychymygy o entent ac propos da, ac o hirwst wedy ei trol y wagedd a gwan-goel: swrn a ddaethant i'r Eccles trwy andisembl devosion, a chyfryw * zel ac oedd eb wybyddieth: ac o erwydd na chraffwyt arnaddynt y tro cyntaf, wy dyfasont beunydd y vwyvwy o gam arferae: pa rei nid yn unic achos ei bot yn amproffitiol, anid achos darvot yddynt vawr ddally y bopul, a thywyllu gogoniant Duw, sydd iawn ei hyscar ymaith ai rhoi heibio yn ollawl. Ereill sydd, yr ei cyd dychymygwyt wy can ddyn; eto ydd ys yn tybiet bot yn dda ei cadw wy yn dystat, yn gystal er mwyn trefnus swydd yn yr Eccles, (o bleit y hyn y darvu ei dychymygy yr amser cyntaf) ac achos ei bot yn perthyny y adeiladaeth: at yr hyn pop peth a wneler yn yr Eccles (megis y dysc yr Apostol) a ddleir ei amcany. Ac er nat yw cadw nei vaddae vn Ceremoni neu gynneddf (oe blait ehun) anyt peth bychan: er hyny y gwylltpwyll tremic yn ancyfreithlon ac yn tori trefn gyffredin a discipliaeth, ys y vai nid bychan gerbron Dyw.

*Cynneddfeu eglwysic
† rhei
*serch, awydd, oglyd

Gwneler pop peth yn eich plith chwi (medd S. Paul) yn wedus ac mewn trefn dyledus. A gosot cyfryw drefn, ny pherthyn ar neb diawdurdot: ac am hyny ny ddyly nep gymeryd arnaw, nac o rybic osot nei newydio vn drefn bublic nei gyffredin yn Eccles Christ, dyeithr bot wedy ei alw ef yn ddeddfol ai awdurdodi y hyny.

Ac yr olwrhon in amser ni, lle mae meddyliae dynion mor amrafaelus, yd pan yw rei yn tybieit mae * devnydd mawr ynghydwybot, yw ymady ac vn dryll o ei Ceremoniis lleiaf (cyfryw * bwys sy gantunt ar ei hen ddefodae) a thrachefyn or tu arall, y mae yr ei mor newyddgar, megis y chwenychent newyddy pop peth, ac velly tremygy yr hen, ac na ddigon dim ei boddhay wy, anit peth o newydd. E dybiwyt bot yn gymesur nad edrychyt cymeint ar geisio boddloni a ryngy bodd yr vn or pleidiae hyn, ac ar voddhay Duw, a phrofitio y ddwy bleit. Ac eto rhac cynnyrfu ar nep (or a ellit ei voddloni ac iawn reswm) yma yr adroddir resymae rei, paam y dodet heibiaw swrn o'r Ceremoniis devodol, ac y cynhaliwyt ac y catwyt talm o hanadwynt yn dystat.

*mater
*oglyt

Talm a roespwyt heibiaw, achos y tra gormodedd ar llaweredd o hanynt a amplaodd yn y dyddiae dywethaf hyn, megis ac ydd oedd ei baich yn anraith ei oddef, o bleit pa r'ei y cwynei. S. Augustin yn ei amser yntef, darvot yddyn dyfu y gyfryw niveri, ac ydd oedd cyflwr y Christionogion yn waeth (yn hyny o ddevnydd) nac oedd yr Iuddeon. Ac ef e a gyccorawdd, bot bwrw y ffordd cyfryw iau a baich, pan wasanaethei yr amser y wneythyr y peth yn heddychol.

Eithr beth a ddywetsei S. Augustin pe gwelsei ef y Ceremoniae oedd yn hwyr o ddyddiae yn arferedic yn ein plith ni: can ys y llaweredd oedd arferedic yn ei amser ef ny ellit ei cyffelypy yddynt. Y gormodd lliaws hyn on Ceremoniae ni odden gymeint, a llawer o hanynt mor tywyll, ac ydd oeddent yn gwradwyddaw, ac yn tywylly, yn hytrach nac yn datcan ac yn eglurheu caredigrwydd Christ y nyny.

Ac

*gyfraith — Ac eb law hyn, nid yw Euangel Christ * Dereddyf Ceremoniawc (megis ydd oedd
†creddyf — talm o Ddeddyf Mosen) eithr † Religion yw hi y wasanaethu Duw, nid mewn caethiwet
*delw — * figur nei wascot, amyn mewn rrydidit yspryt, can gymeryt yn llawn ddigon y Ceremoniae hyny yn unic, yr ei sy yn gwanaethy er trefn weddus ai discipliaeth ddywiol, a
*gynnyrchu — chyfryw rei ac ynt addas y * gyffroi pwl beddwl dyn tu ac at coffau ei ddlyet y Dduw, trwy ryw arwyddoccaat notetic, gan yr un y gallei ef vod yn adailedic.

Hefyd yr achos pennaf o ddileu yr ei or Ceremonijs hu, bot yn ei camarver cy pellet, parth gan wangoelus ddallinep y popul andyscedic, parth gan ddychwant cupyddtot y cyfryw ac oedent yn dysgwyl yn vwy am elw yddynt ehunain, nac am ogoniant Duw, megis na ellit yn hwylys gymeryd ymaith y camarverau a gady y debnydd y aros yn oystat. Eithyr yr owrhon am y dynion hyny y sawl a gatvydd a gynhyrfir, am vot yn cynhal rei or hen Ceremonijs yn oystat: as synniant wy nad yw possibil eb ryw Ceremonijs cadw dim trefn na discipliaeth heddychol yn yr Eccles, wyntwy a gant ddeall yn hawydd bot yddyn iawn achos y gyweirio ei barnae. Ac as mawr gwrthwynep gantunt bot yr un or ei hen yn aros, ac a ewyllysent yn hytrach dychymygy yr oll rei o newydd: Yna as byddant wythae yn caniady bot yn weddus ymarver o ryw Ceremonijs: yn sicr, lle galler ymarver yn ddiwei or hen, yna ny allant wy yn rhesymmol ancanmol yr ei hen, yn unic am hei oedran, eb ddynoethi ei ynfydrwydd ehunain. Achos mewn cyfryw ddygwydd, y dlent wy yn hydrach ddody parch yddynt dros ei henavraint, as mynant ymdangos ei bot yn cary yn vwy undap a chydgordiat, na newyddiadae a chyfnewidnwys, yr hyn gynneddfae (yd y galler, gyd a gwir hwylio Cred-deddyf Christ) a ddleit byth ei goachel. Eb law hyny, ny bydd achos cyfiawn y gyfryw rei i ymgynnurfy o vleit y Ceremonijs a gatwyt. Can megis ac y tynnwyt, y ffordd yr ei y oeddit vwyaf yn ei camarver, ac oedd yn vaich ar gydwybot dynion eb achos radiol: velly y lleill ys yn aros, a getwir er mwyn discipliaeth a' threfn, yr ei (can iawn achosion) a ellir ei arally ai newidio, ac am hyny nid ynt wy y ei gogyfuchio a † Deddyf Ddyw. A gyd a hyny,
‡chyfraith — nid ytynt wy Ceremoniae tywyllion na mution: eithyr y maent gwedy ei darpary eissoes, modd ac y gallo pop dyn ddeall pa peth y maent yn ei arwyddocau, ac er mwyn pa les y gwasanaethant. Velly megis nad yw gyffelyp yr amser a ddaw, y cam arferer wy, mal y bu am y lleill. Ac yn ein gwaith ni ar hyn nid ym ni yn barny ar un nasion arall, nac yn ceisio gorchymyn dim, anyt y ein popul ein hunain yn pendant. Erwydd ydd ym yn tybeit bot yn gymmwys y bop gwlat arfer o gyfryw Ceremonijs ac a dybygant wy vot yn orae y eglurhau anrydedd a gogoniant Dyw, ac y dywys y popul y vywyt perfeithiaf a dewolaf, eb * gyfeillorn na gwangoel. Ac er vwrw

*ddidro — o hanynt ymaith, cyfryw bethae yr eill, ac
o amser y amser a ddyallwynt
bot vwyaf ei cam arfer,
megis ac yn ordinadeu
dynion yn vynych y
damwynia yn amrafael vodd
yn amrafaelion wleydydd.

*

Y Tabul ar Kalendar yn dan-

gos trefn y Psalmae a'r Llithiae, y arferir ar Vo-
reu a' Phrydnawn weddi, trwy yr vlwyddyn, dyeithyr
ryw 'wiliae, megis y mae y Reoleu 'sy'n
canlyn yn espely yn eglurach.

¶ Y drefn py wedd y gosotwyt darllen y Psaltwyr.

Y Psallwyr a ddarlleir trwyddaw vnwaith pop Mis. Ac erwydd bot rei o'r Misedd yn hwy na'r lleill, ys tybiwyt bot yn iawn ei cymmesurraw wy yn y modd hwn.

¶ I pop Mis y gosotir (erwydd y dewnydd yma) xxx. die yn vnion.

¶ Ac achos bot yn Janawr a' Mawrth vn die tros ben y nifer vchot, ac xxviij. die yn vnic yn y Chwefror, yr hwn a gyfrifir rhwng y ddauvis hyny: y Chwefror a echwyna y gan bop vn o vises Janawr a' Mawrth, vn die. Ac velly y Psallwyr'yr hwn a ddarlleir yn y Chwefror 'sy raid ei ddechry y diernot dywethaf o Janawr, ai ddyweddy y die cyntaf o Vawrth.

¶ A lle mae i'r Mai, Gorphenhaf, Awst, Hydref, a' Racvyr, xxxj. die y pop vn: ef osodwyt bot darllen yr vn Psalmae, y die dywethaf or dywededic Visedd, ac a ddarllewyt y diernot o'r blaen, yd pan vo i'r Psalltwyr ddechry drachefyn y dydd cyntaf o'r Misedd yn canlyn.

¶ Yr olwrhon y wybot pa Psalmae a ddarlleir pop dydd: edrych yn y Kalendar y niuer 'osotwyt i'r Psalmae, ac yno myn gahel yr vnryw niuer yn y Tabul hon, ac ar y niuer hwnw y cessy welet, pa Psalmae a ddywedir ar y Voreol a'r Brydnawnol weddi.

¶ Ac lle y parthir y. Cxix. Psalm yn. xxij. parth, ac ysy tybir yw darllen ar vn amser: Ef a drefnwyt na ddarlleid ar vn pryt uch law. iiij. ai. v. o'r parthae hyny, megis y gelly ddyall bot yn noti yn y Tabul hon ys y yn cynlyn.

¶ Hefyd, noter hyn yma, pa le bynac yn y Tabul hon ac ym pop van arall o'r Gwasanaeth, ac y gosodir vn Psalm, y niuer a espesir yn ol y Bibl mawr o Saxonaec, yr hwn o'r. ix. Psalm yd y. Cxlviii. Psalm o bleit ei bot (yn ol parthiat yr Hebreeit) yn vario yn y niueron o ywrth y translation Llatin cyfredin.

Y Tabul am drefn y Psalmeu

y'w dywedyt ar Voreu a' Phrydnawn

weddi.

Dyddieu y Mis.	¶ Psalmeu y Voreu weddi.	¶ Psalmeu y Brydnawn weddi.
i	j. ij. iij. iiij. v.	vj. vij. viij.
ii	ix. x. xj.	xij. xiij. xiiij.
iii	xv. xvj. xvij.	xviij.
iiij	xix. xx. xxj.	xxij. xxiij.
v	xxiiij. xxv. xxvj.	xxvij. xxviij. xxix.
vi	xxx. xxxj.	xxxij. xxxiij. xxxiiii.
vii	xxxv. xxxvi.	xxxvii.
viii	xxxviii. xxxix. xl.	xli. xlii. xliii.
ix	xliiii. xlv. xlvi.	xlvii. xlviii. xlix.
x	l. li. lii.	liii. liiii. lv.
xi	lvi. lvii. lviii.	lix. lx. lxi.
xii	lxii. lxiii. lxiiii.	lxv. lxvi. lxvii.
xiii	lxviii.	lxix. lxx.
xiiii	lxxi. lxxii.	lxxiii. lxxiiii.
xv	lxxv. lxxvi. lxxvii.	lxxviii.
xvi	lxxix. lxxx. lxxxi.	lxxxii. lxxxiii. lxxxiiij. lxxxv.
xvii	lxxxvi. lxxxvii. lxxxviii.	lxxxix.
xviii	xc. xci. xcii.	xciii. xciiij. xcv.
xix	xcvi. xcvii.	xcviii. xcix. c. ci.
xx	cii. ciii.	ciiii.
xxi	cv.	cvi.
xxii	cvii.	cviii. cix.
xxiii	cx. cxi. cxii. cxiii.	cxiiii. cxv.
xxiiii	cxvi. cxvii. cxviii.	cxix. Inde. iiii.
xxv	Inde. v.	Inde. iiii.
xxvi	Inde. v.	Inde. iiii.
xxvii	cxx. cxxj. cxxij. cxxiij. cxxiiij. cxxv.	cxxvj. cxxvij. cxxviii. cxxix. cxxx. cxxxi.
xxviii	cxxxij. cxxxiij. cxxxiiij. cxxxv.	cxxxvj. cxxxvij. cxxxviij.
xxix	cxxxix. cxl. cxli.	cxlij. cxliij.
xxx	cxliiij. cxlv. cxlvj.	cxlvij. cxlviij. cxlix. cl.

Y drefn pydd eblawr Psall-twyr y dosparthwyt bot darllen y relyw o'r Scrythur lan.

YR hen *Testamẽt y osodwyt yn Lli-thoedd cyntaf ar Vorev, a' Phrydnawn weddi, ac a ddarllenir trywyddaw bop blwyddyn vnwaith, dyeithr ryw lyfreu, a' Phenneu, yr ei ynt leiaf yn adeilat, ac y allit yn oreu eu hepcor, ac am hyny eu gedir eb ddarlen. *Ddodwyt

¶ Y Testament newydd y'ossodwyt yn ail llithoedd ar Vorev a Phrydnawn weddi, ac a ddarllenir drostaw yn drefnus bop blwyddyn dairgwaith, eb law yr Epistolae a'r Euangelon: dyeithr yr Apocalips, o'r hwn y gosodwyt bot ryw Lithoedd ar amrauael wilieu priawt.

¶ Ac y wybot pa lithoedd y ddarllenir bop dydd: Myn gahel y dydd o'r mis yn y Kalendar ys y yn canlyn, ac yno y cai ddyall y Llyfreu a'r Penneu y ddarllenir yn Llithoedd ar Vorev a' Phrydnawn weddi.

¶ A'r rait bot noti hyn yma, pa bryt pynac y bydd neb Psalmeu priawt, neu Lithoes wedy'r 'osot ir Sulieu, neu ir neb vn wyl †ymotedic neu anymodedic: yno y Psalmeu a'r Llithoedd gosodedic yn y Kalendar, y badeuir dros yr amser hynny. †ysmutedic

¶ Dir yw yty noti hefyt, bot y Colect, yr Epistol, a'r Euangel r'ei y o sodit ar y Sul, yn gwasanaethu yr oll wythnos rac llaw, dyeithr dygwyddaw rryw wyl y bo yddhei hei phriawt.

¶ Pan aller parthu *blyddynedd yr Arglwydd yn bedwar parth cynniber, yr hyn vydd bop pedair blynedd: yno y naidia llythyr y Sul, a'r blwyddyn hono y Psalmeu a'r Llithoedd yr ei y wasanaethant ir xxiij. o Chwefrawr, y ddarlleir drachefn y dydd nesaf, dyeithr eu bot yn Ddie-sul, yr hwn ys yd yddaw Lithoedd priawt o'r hen Testament gosodedic yn y Tabul ysy yn gwasanaethu ir debnydd hyny. *pedrain

¶ Hefyt, p'le pynac ny bo dechreu nebun Llith, Epistol neu Euangel wedy'r espesu: yno y bydd rait dechreu, yn-dechreu'r Penn.

¶ A' phle pynac nys espresser pa pellter y darllenter: yno bot darllen yd dyben y Pen.

¶ Item, cy bynychet ac y darllenir y Pen cyntaf o Sanct Mathew ai yn Llith neu Euangel, bot dechreu hyny ar, Gen-digaeth Iesu Christ vu mal hyn. &c. A'r trydydd Pen o Euangel Sanct Luc a ddarlleir yd, Megis y tybiwyt ef y vot yn vap i Ioseph.

Llithieu priawt yw darllen yn

Llithieu cyntaf, ar Voreu weddi a' Phrydnawn weddi

ar y Sulieu trwy'r oll vlwyddyn, ac ir

ei yn ail Llitheu.

Sulieu o'r Aduent.	Plygain.	Gosper.
y cyntaf.	Esay.j.	Esay.ij.
ij.	v.	xxiiij.
iij.	xxv.	xxvj.
iiij.	xxx.	xxxij.

Sulieu gwedy'r Natalic Christ.	Plygain.	Gosper.
y cyntaf.	xxxvij.	xxxviij.
ij.	xlj.	xliij.

Sulieu gwedy'r enwaediat.	Plygain.	Gosper.
y cyntaf.	xliiij.	xlvj.
ij.	lj.	liij.
iij.	lv.	lvj.
iiij.	lvij.	lviij.
v.	lix.	lxiiij.
Septuagesi.	Genesis.j.	Gene sis.ij.
Sexagesi.	iij.	vj.
Quinquage	ix.	xij.

Grawys.	Plygain.	Gosper.
Sul cyntaf.	Gene. xix.	Gene.xxij.
ij.	xxvij.	xxxiiij.
iij.	xxxix.	xlij.
iiij.	xliij.	xlv.
v.	Exod.iij.	Exod.v.
vj.	ix.	x.

Die Pasc.	Plygain.	Gosper.
i.Llith.	Exod.xij.	Exod.xiiij.
ii.Llith.	Ru.vj.	Actae.ij.

¶ Sulieu gwedy Pasc.

	Plygain.	Gosper.
y cyntaf.	Niveiri.xvj.	Niveiri.xxij.
ij.	xxiij.	xxv.
iij.	Deut.iiij.	Deut.v.
iiij.	vj.	vij.
v.	viij.	ix.
y Sul gwedy'r Derchavel.	Deut.xij.	Deut.xiij.
y sul gwyn.	Plygain.	Gosper.
i.Llith.	Deut.xvi.	Doethinep.i.
ii.Llith.	Actae.x. y no Petra agores ei eneu.&c.	Actae. xix. E ddarfu pan aeth Apollo y Corinthus.&c. yd, yn ol y pethoedhyn.

¶ Sul y Trintot.	Pylgain.	Gosper.
i. Llith.	Gene. xviii.	Josue. i.
ii. Llith.	Math. iii.	

¶ Sulieu gwedy Trintot.

	Pylgain.	Gosper.
Y cyntaf.	Josue. x.	Josue. xxiii.
ii.	Judic. iiii.	Judic. v.
iii.	i. Brenh. ii.	i. Brenh. iii.
iiii.	xii.	xiii.
v.	xv.	xvi.
vi.	ii. Brenh. xii.	ii. Brenh. xxi.
vii.	xxii.	xxiiii.
viii.	iii. Bren. xiii.	iii. Bren. xvii.
ix.	xviii.	xix.
x.	xxi.	xxii.
xi.	iiii. Brenh. v.	iiii. Bren. ix.
xii.	x.	xviii.
xiii.	xix.	xxiii.
xiiii.	Jerem. v.	Jerem. xxii.
xv.	xxxv.	xxxvi.
xvi.	Ezech. ii.	Ezechi. xiiii.
xvii.	xvi.	xviii.
xviii.	xx.	xxiiii.
xix.	Daniel. iii.	Daniel. vi.
xx.	Joel. ii.	Miche. vi.

Sulieu gwedy Trintot.	Pylgain.	Gosper.
xxi.	Abacuc. ii.	Parabo. i.
xxii.	Parabo. ii.	iii.
xxiii.	xi.	xii.
xxiiii.	xiii.	xiiii.
xxv.	xv.	xvi.
xxvi.	xvii.	xix.

Llithieu pri- awt i wilieu.

	Pylgain.	Gosper.
S. Andreas	Parabo. xx.	Parab. xxi.
S. Thomas yr Apostol.	xxiii.	xxiiii.
¶ Natalic Christ.		
i. Llith.	Esay. ix.	Esay. vii. Yr Arglwyd a ddyvot dra chefn wrth Achas. &c.
ii. Llith.	Luc. ii. yd, Ac y ddynion ewyllys da	Titus. iii. Mwynder a dyngarwch. &c.
S. Stephan		
i. Llith.	Para. xxviii.	Eccle. iiii.
ii. Llith.	Act. vi. &. vii. Stephan yn llawn o ffydd a' nerth. &c. yd, A' gwedy	Actae. vii. A' gwedy darvot. xl. blyned yr ymddangoses y Moysen. &c. yd, Stephan yn llawn or yspryt glan. &c

	Pylgain.	Gosper.
S. Joan.		
i. Llith.	Ecclesi. v.	Ecclesi. vi.
ij. Llith.	Apoca. j.	Apoca. xxij.
¶ Gwirianeit.	Jerem. xxxi. yd Hefyt yny chlywais Ephraim.	Doethin. j.
¶ Dydd y Enwaediat.		
j. Llith	Gene. xvij	Deu. x. Ac yn awr Israel
ij. Llith	Ru. ii.	Coloss. ij.
Ystwyll.		
j. Llith	Esay. lx.	Esay. xlix.
ij. Llith	Luc. iii. yd, Mal y tybiw yt ybot ef yn vap Joseph	Joan. ij. yd Gwedy hyn ydd aeth ef y Capernaum
Ymchweliat s. Paul.		
j. Llith.	Doethi. v.	Doethin. vj.
ij. Llith	Actae. xxii. yd, Wyclywsant ef	Actae. xxvj.
¶ Puredigeth Mair vorwyn.	Doethin. ix.	Doethi. xij.
¶ S. Mathias.	Doethin. xix	Eccles. j.
Cenadwri Mair vorwyn.	Eccle. ij.	Eccles. iij.
Die Merchur cyn y Pasc.	Osee. xiij.	Osee. xxiiij
Die Jou cyn y Pasc.	Daniel. ix.	Jere. xxxj.

	Pylgain.	Gosper.
Gwener y croglith.	Gene. xxij	Esay. liij
Nos Pasc	Zachari. ix.	Exod. xiij
Die Llun Pasc.		
i. Llith	Exod. xvj	Exod. xvij
ii. Llith	Math. xxviij	Actae. iij
¶ Die Marth Pasc.		
i. Llith	Exod. xx.	Exod. xxxij
ii. Llith	Luc. xxiiij yd Ac wele dau a hanynt	i. Corin. xv.
S. Marc.	Eccles. iiij	Eccles. v.
Philip ac Jaco.	Eccles. vij	Eccles. ix.
¶ Die derchavel.	Deut. x.	iiii. Brenh. ij.
Die Llun y Sul gwyn		
i. Llith	Gene. xj. yd Rein yw cenedleth Sem.	Niver. xi. Cesclwch atai 70. gwyr. &c. yd Moysen a'r Henaif ymchwelesont
ii. Llith	i. Cor. xij	
¶ Die Mawrth y Sul gwyn.	i. Brenh. xix. David a ddaeth at Saul in Ramatha. &c.	Deuter. xxx.
S. Barnabas.		
i. Llith	Eccles. x.	Eccles. xij
ii. Llith	Actae. xiiij	Actae. xv. yd, Gwedy niver o ddydieu
S. Joan Vatyddwr.		
i. Llith	Mala. iij	Mala. iiij
ii. Llith	Math. xiij	Math. xiiij. yd, Pan glybu yr Jesu

	Pylgain.	Gosper.
S. Petr.		
i. Llith	Eccles. xv.	Eccles. xix.
ii. Llith.	Actae. iii.	Actae. iiij.
S. Iaco.	Eccle. xxi.	xxiij.
S. Bartholomeus.	xxv.	xxix.
S. Matthew.	xxxv.	xxxviij.
Saint Michael.	xxxix.	xliiij.
S. Luc.	li.	Iob. j.
S. Simō ac Iudas.		
i. Llith	Iob. 24. 25.	xlij.
Oll saint.		
i. Llith.	Doeth. iii. yd Gwynvydedic yn hytrach yr anblant.	Doethinep. v yd. Ei wynvyt hefyt
ij. Llith.	Hebr. xi. xii. Sainct ganffydd. yd. As arofwch gosbedigeth	Apoca. xix. yd. A' gwelais Angel yn sefyll.

Psalmae priawt ar ryw ddyddieu.

	Pylgain.	Gosper.
Die natalic. Psalme.	xix. xlv. lxxxv.	lxxxix. Cx. Cxxxij.
Die Pasc.	ij. lvij. Cxi.	Cxiij. Cxiiij. Cxviij.
Dydd Derchavel.	viij. xv. xxi.	xxiiii. xlviii. Cviij.
Sul gwyn.	xlv. lxvij.	Ciiij. Cxlv.

❦ Yr Almanack.

Blwyddynedd neu oedran yr Arglwydd.	Prif	Llythyr y Sul	Septuagesima.	Y dydd cyntaf o'r Grawys.	Dic Pasc.	Wythnos y gweddie.	Derchafael.	Sul gwyn.	Sul Adbent.
1567.	x	E	26.Jan.	12.Chwef.	30.Marth.	5.Mai.	8.Mai.	18.Mai.	30.Tach.
1568.	xi	D C	15.Chwef.	3.Mawrth.	18.Eprill.	24	27	6.Mehev.	28
1569.	xii	B	6	23.Chwef.	10	16	19	29.Mai.	27
1570.	xiii	A	22.Jan.	8	26.Mawr.	1	4	14	3.Racbyr
1571.	xiiii	G	11.Chwef.	28	15.Eprill.	21	24	3.Mehevin	2
1572.	xv	F E	3	20	6	12	15	25.Mai.	30.Tach.
1573.	xvi	D	18.Jan.	4	22.Marth.	27.Eprill	30.Eprill.	10.Mai:	29
1574.	xvii	C	7.Chwefr.	24	11.Eprill.	17.Mai.	17.Mai.	30	28
1575.	xviii	B	30.Jan.	16	3	9	12	22	27
1576.	xix	A G	19.Chwefr	7.Mawrth.	22	28	31	10.Mehev.	2.Racbyr.
1577.	i	F	3	20.Chwefr	7	13	16	26.Mai.	1
1578.	ii	E	26.Jan.	12	30.Mawrth	5	8	18	30. Tach.
1579.	iii	D	15.Chwefr	4.Mawrth	19.Eprill	25	28	7.Mehevin	29
1580.	iiii	C B	31.Jan.	17.Chwefr	3	9	12	22	27
1581.	v	A	22	8	26.Mawrt.	1	4	14	3.Racbyr.
1582.	vi	G	11.Chwefr.	28	15.Eprill.	21	4	3.Mehevin	2
1583.	vii	F	27.Jan,	13	31.Mawrth.	6	9	19.Mai.	1
1584	viii	E D	16.Chwefr	3.Mawrth.	19.Eprill.	25	28	7.Mehevi.	29.Tach.
1585.	ix	C	7	24.Chwef.	11	17	20	30.Mai.	28
1586.	x	B	30.Jan.	16	3	9	12	22	27
1587.	xi	A	12.Chwef.	1.Mawrth.	16	22	25	4.Mehevi.	3.Racbyr.
1588.	xii	G F	4.Chwef.	21.Chwefr	7	13	16	26.Mai.	1
1589.	xiii	E	26.Jan.	12.Chwefr	30.Mawrth	5	8	18	30. Tach.
1590.	xiiii	D	15.Ch wef.	4.Mawrth	19 Eprill.	25	28	7.Mehev.	29

¶ Nota, pan yw bot cyfrif blwyddyn oedran yr Arglwydd, yn Eccles Loecr yn dechreu y.xxv.die o Vawrth, yr hwn a dibitir y bot y dydd cyntaf y creawyt y byt arnaw, a'r dydd yr ymddugwyt Christ ym-bru Mair vorwyn.

Y gavel y Pasc yn dragywyth.

Rhif y lloer.	A.	B.	C.	D.	E.	F.	G.
i	Epril.ix.	x	xi	xii	vi	vii	viii
ii	Marth.xxvi.	xxvii	xxviii	xxix	xxx	xxxi	Epril.j
iii	Epril.xvi.	xvii	xviii	xix	xx	xiiii	xv
iiii	Epril.ix.	iii	iiii	v	vi	vii	viii
v	Marth.xxvi.	xxvii	xxviii	xxix	xxiii	xxiii	xxv
vi	Epril.xvi.	xvii	xi	xii	xiii	xiiii	xv
vii	Epril.ii.	iii	iiii	v	vi	Marth.31.	Epril.j
viii	Epril.xxiii.	xxiiii	xxv	xix	xx	xxi	xxii
ix	Epril.ix.	x	xi	xii	xiii	xiiii	viij
x	Epril.ii.	iii	Marth.28.	xxix	xxx	xxxj	Epril.j
xi	Epril.xvi.	xvii	xviii.	xix	xx	xxi	xxii
xii	Epril.ix.	x	xi	v	vi	vii	viii
xiii	Marth.xxvi.	xxvii	xxviii	xxix	xxx	xxxi	xxv
xiiii	Epril.xvi.	xvii	xviii	xix	xiii	xiiii	xv
xv	Epril.ii.	iii	iiii	v	vi	vii	viii
xvi	Marth.xxvi.	xxvii	xxviii	xxii	xxiii	xxiiii	xxv
xvii	Epril.xvi.	x	xi	xii	xiii	xiiii	xv
xviii	Epril.ii.	iii	iiii	v	Marth.xxx.	xxxi	Epril.j
xix	Epril.xxiii	xxiiii	xviii	xix	xx	xxi	xxii

Gwedy cessych lythyr y Sul yn y llin vchaf, cyfeiria dy lygat tu ac y waeret o ywrthei, yn y ddelych yn vnion ar gyfor y prif, ac yno y dangosir pa vis, a' pha ddydd o'r mis y bydd y Pasc.

Septuagesima. Sexagesima. Quinquagesima. Quadragesima.	cyn Pasc.	ix viij vij vj	wythnosen.

Wythnos y gweddieu. Sul gwyn. Sul y Trintot.	gwedy Pasc.	v vij viij	wythnosen.

Bot cadw yr ei hyn yn ddy-ddieu gwilieu ac nyd-nebun arall.

Y Sef yw: Oll Sulie yn y blwyddyn. Dyddieu gwilieu Enwaedi-at ein Arglwydd Jesu Christ. yr ystwyll. Puredigeth y wynvydedic vorwyn. S. Mathias yr Apostol. Cenadwri y wynvydedic vorwyn. Sanct Marc yr Euangelwr. Sanct Philip ar Jaco yr Apostolieit. Derchabael ein Arglwydd Jesu Christ. Natalic S. Joan Vatyddiwr. Sanct Petr yr Apostol. Sanct Jaco yr Apostol. Sanct Bartholomeus Apostol. Sanct Matthew yr Apostol Sanct Mihacael yr Archangel. Sanct Luc yr Euangelwr. Sanct Simon ac Judas yr Apostolon. yr oll Sainct. Sanct Andreas yr Apostol. Sanct Thomas yr Apostol. Natalic ein Arglwydd. Sanct Stephan y Merthyr. Sanct Joan yr Euangelwr. y sainct Gwirinnieit. Die Llun a' die Marth Pasc. Die Llun a' die Marth Sul gwyn.

Declarat byr pa pryt y dechry, ac y tervyna pop Term yn Westmynstr.

Bit wybotetic, bot Term y Pasc, yn dechreu bop amser. xviii. die gwedy'r Pasc, can cyfrif die Pasc yn vn: ac yn tervynu die-Llun nesaf gwedy'r Derchabael.

¶ Term y Trintot a ddechre. xij. die gwedy y Sul gwyn, ac yn parhau. xix. die.

¶ Term Mihacael a ddechry. ix. neu. x. die o Hydref, ac'orphenir y. xxviij: ai. xxix. o Tachwedd.

¶ Term Hilar a ddechreu y. xxiii. ai. xxiiij. o Janawr, ac a dervyna y. xij. neu'r xiij. o Chwefror.

¶ Yn Term y Pasc, ar ddydd Derchabael. Yn Term Trintot, ar Natalic Sanct Joan Vatyddiwr. Yn Term Mihacael, ar ddie-gwyl yr Oll Sainct. Yn Term Hilar, ar ddie-gwy Puredigeth yr Arglwyddes Vair, nyd yw Beirnieit y Brenhines yn Westmynstr ar veredic ac eistedd ym-barn, nac ar y Sulieu.

Ianawr ys ydd yddo.xxxi.die.

Haul yn { codi. / ymachlyd } awr { vij.min.34. / iiij.min.26. }

				Psalmae.	Boreu weddi. i.Lith.	Boreu weddi. ij.Lith.	Prydnawn weddi. i.Lith.	Prydnawn weddi. ij.Lith.
iij	A	Kalend.	Enwaediat.	i	Gen.xvij	Rufe.ij.	Deut.x.	Colo.ij.
	b	iiij. No.		ij	Gene.j.	Math.j.	Gene.ij.	Rufa.i.
xj	c	iii. No.		iij	iij	ij	iiij	ij
	d	prid. No.		iiij	v	iij	vj	iij
xix	e	Nonas.		v	vij	iiij	viij	iiij
viij	f	viij. Id.	Ystwyll.	vj	Esay.lx.	Luc.iij.	Esa.xlix.	Ioan.ij.
	g	vij. Id.		vij	Gen.ix.	Math.v.	Gen.xij.	Rufain.v.
xvj	A	vj. Id.	Lucian.	viij	xiij	vj	xiiij	vj
v	b	v. Id.		ix	xv	vij	xvj	vij
	c	iiij. Id.	Sol in Aquario.	x	xvij	viij	xviij	viij
xiij	d	iij. Id.		xj	xix	ix	xx	ix
ij	e	prid. Id.		xij	xxj	x	xxij	x
	f	Idus.	Hilar.	xiij	xxiij	xj	xxiiij	xj
x	g	xix. Kl.	Februarij.	xiiij	xxv	xij	xxvj	xij
	A	xviij. Kl.		xv	xxvij	xiij	xxviij	xiij
xviij	b	xvij. Kl.		xvj	xxix	xiiij	xxx	xiiij
vij	c	xvj. Kl.		xvij	xxxj	xv	xxxij	xv
	d	xv. Kl.	Prisca.	xviij	xxxiij	xvj	xxxiiij	xvj
xv	e	xiiij. Kl.		xix	xxxv	xvij	xxxvij	j.Cor.j.
iiij	f	xiij. Kl.		xx	xxxviij	xviij	xxxix	ij
	g	xij. Kl.	Agnes.	xxj	xl	xix	xlj	iij
xij	A	xj. Kl.	Vincent.	xxij	xlij	xx	xliij	iiij
j	b	x. Kl.		xxiij	xliiij	xxj	xlv	v
	c	ix. Kl.		xxiiij	xlvj	xxij	xlvij	vj
ix	d	viij. Kl.	Ymchwel.S.Paul	xxv	Doeth.v	Acte.xxij.	Doeth.vj.	Act.xxvj.
	e	vij. Kl.		xxvj	Ge.xlviij	Ma.xxiij	Gen.xlix.	j.Cor.vij.
xvij	f	vj. Kl.		xxvij	l	xxiiij	Exod.j.	viij
vj	g	v. Kl.		xxviij	Exod.ij.	xxv	iij	ix
	A	iiij. Kl.		xxix	iiij	xxvj	v	x
xiiij	b	iij. Kl.		xxx	vij	xxvij	viij	xj
iij	c	prid. Kl		j	ix	xxviij	x	xij

Chwefror ys ydd iddo.xxviii.die.

Haul yn cyfodi. vij.min.14. alwr machlyt. iiij.min.46.

				Psalmae.	Boreu weddi. i.Llith.	ij.Llith.	Prydnawn weddi. i.Llith.	ij.Llith.
	d	Kalend.	Umpryt.	ij	Exod.xj.	Marc.j.	Exod.xij.	j.Cor.xiij.
xi	e	iiij. No.	Puredice.Mair	iij	Doeth.ix.	ij	Doet.xx.	xiiij
xix	f	iij. No.		iiij	Exod.xiij.	iij	Exo.xiiij	xv
viij	g	prid.No.		v	xv	iiij	xvj	xvj
	A	Nonas.		vj	xvij	v	xviij	ij.Cor.j.
xvj	b	viij. Id.		vij	xix	vj	xx	ij
v	c	vij. Id.		viij	xxj	vij	xxij	iij
	d	vj. Id.	Sol in Piscibus.	ix	xxiij	viij	xxiiij	iiij
xiij	e	v. Id.		x	xxxij	ix	xxxiij	v
ij	f	iiij Id.		xj	xxxiiij	x	Leuit.8.	vj
	g	iij. Id.		xij	Leui.xix.	xj	xx	vij
x	A	prid. Id.		xiij	xxvj	xij	Num.xj.	viij
	b	Idus.		xiiij	Num.xij.	xiij	xiij	ix
xviii	c	xvi. Kl.		xv	xiiij	xiiij	xvj	x
vij	d	xv. Kl.	Martii.	xvj	xvij	xv	xx	xj
	e	xiiij. Kl.		xvij	xxi	xvj	xxij	xij
xv	f	xiij. Kl.		xviij	xxiij	Luc.di.j.	xxiiij	xiij
iiii	g	xij. Kl.		xix	xxv	di.j.	xxvij	Galat.j.
	A	xj. Kl.		xx	xxx	ij	xxxj	ij
xij	b	x. Kl.		xxj	xxxij	iij	xxxv	iij
j	c	ix. Kl.		xxij	xxxvj	iiij	Deut.j.	iiij
	d	viij. Kl.		xxiij	Deut.ij.	v	iij	v
ix	e	vij. Kl.	Umpryt.	xxiiij	iiij	vj	v	vj
	f	vj. Kl.	S.Matthias.	xxv	Doet.xix	vij	Eccle.j.	Ephes.j.
xvij	g	v. Kl.		xxvj	Deut.vj.	viij	Deut.vij.	ij
vj	A	iiij. Kl.		xxvij	viij	ix	ix	iij
	b	iij. Kl.		xxviij	x	x	xj	iiij
xiiii	c	prid.Kl.		xxix	xiii	xi	xv	v

Mawrth ys ydd yddo.xxxi.die.

Haul yn { cyfodi. / machlyt. } awr { vi. min.18. / v.min. 42. }

				Psalmae.	Boreu weddi. i.Llith.	Boreu weddi. ii.Llith.	Prydnawn weddi. i.Llith.	Prydnawn weddi. ii.Llith.
iii	d	Kalend.	Dauid.	xxx	Deu.xvi.	Luc.xii.	Deu.xvii.	Ephe.vi.
	e	vi. No.		i	xviii	xiii	xix	Phil.i.
xi	f	v. No.		ii	xx	xiiii	xxi	ii
	g	iiii No		iii	xxi	xv	xxiiii	iii
xix	A	iii. No.		iiii	xxv	xvi	xxvi	iiii
viii	b	prid. No.		v	xxvii	xvii	xxviii	Coloss.i.
	c	Nonas.		vi	xxix	xviii	xxx	ii
xvi	d	viii. Id.		vii	xxxi	xix	xxxii	iii
v	e	vii. Id.		viii	xxxiii	xx	xxxiiii	iiii
	f	vi. Id.		ix	Josue.i.	xxi	Josue.ii.	i.Thess.i.
xiii	g	v. Id.		x	iii	xxii	iiii	ii
ii	A	iiii. Id.	Gregor.	xi	v	xxiii	vi	iii
	b	iii. Id.	Sol in Ariete.	xii	vii	xxiiii	viii	iiii
x	c	prid. Id.		xiii	ix	Joan.i.	x	v
	d	Idus.		xiiii	xxiii	ii	xxiiii	ii.Thes.i.
xviii	e	xvii Kl.	Aprilis.	xv	Barn.i.	iii	Barn.ii.	ii
vii	f	xvi. Kl.		xvi	iii	iiii	iiii	iii
	g	xv. Kl.		xvii	v	v	vi	i.Tim.i.
xv	A	xiiii. Kl.		xviii	vii	vi	viii	ii.iii.
iiii	b	xiii. Kl.		xix	ix	vii	x	iiii
	c	xii. Kl.	Bened.	xx	xi	viii	xii	v
xii	d	xi. Kl.		xxi	xiii	ix	xiiii	vi
i	e	x. Kl.		xxii	xv	x	xvi	ii.Tim.i.
	f	ix. Kl.	Umpryt.	xxiii	xvii	xi	xviii	ii
ix	g	viii. Kl.	Cenad.Mair.	xxiiii	Eccle.ii.	xii	Eccl.iii.	iii
	A	vii. Kl.		xxv	Barn.xix	xiii	Barn.xx.	iiii
xvii	b	vi. Kl.		xxvi	xxi	xiiii	Ruth.i.	Titus.i.
vi	c	v. Kl.		xxvii	Ruth.ii.	xv	iii	ii.iii
	d	iiii. Kl.		xxviii	iiii	xvi	i.Bren.i.	Phile.i.
xiiii	e	iii. Kl.		xxix	i.Bren.ii	xvii	iii	Hebr.i.
iii	f	prid. Kl.		xxx	iiii	xviii	v	ii

Eprill ys ydd yddaw. xxx. die.

Haul yn { cyvodi / machlyt } awr { vj.mun.17. / vj.min.43. }

				Psalmae.	Boreu weddi. i. Llith	Boreu weddi. ij. Llith.	Prydnawn weddi. i. Llith.	Prydnawn weddi. ij. Llith.
	g	Kalend.		j	i.Bren.vj	Joan.xix	j.Brē.vij	Hebr.iij.
xj	A	iiii. No.		ij	viij	xx	ix	iiij
	b	iij. No		iij	x	xxj	xj	v
xix	c	prid. No.	Anbros.	iiij	xii	Actae.j.	xiij	vi
viij	d	Nonas.		v	xiiij	ij	xv	vij
xvj	e	viij Id.		vj	xvj	iij	xvij	viij
v	f	vii. Id.		vij	xviij	iiij	xix	ix
	g	vi. Id.		viij	xx	v	xxj	x
xiij	A	v. Id.		ix	xxij	vj	xxiii	xj
ij	b	iiii. Id.	Sol in Tauro.	x	xxiiij	vij	xxv	xii
	c	iii. Id.		xj	xxvj	viij	xxvij	xiij
x	d	prid. Id.		xij	xxviij	ix	xxix	Jaco.i.
	e	Idus.		xiij	xxx	x	xxxi	ij
xviij	f	xviii. Kl.	Maij.	xiiij	ii.Bren.j	xi	ij.Bren.ij.	iii
vij	g	xvii. Kl.		xv	iij	xij	iiii	iiij
	A	xvi. Kl.		xvj	v	xiij	vj	v
xv	b	xv. Kl.		xvij	vij	xiiij	viij	i.Petr.i.
iiij	c	xiiii. Kl.		xviij	ix	xv	x	ii
	d	xiii. Kl.		xix	xj	xvi	xij	iii
xij	e	xii. Kl.		xx	xiij	xvii	xiiij	iiii
i	f	xi. Kl.		xxj	xv	xviii	xvi	v
	g	x. Kl.		xxij	xvij	xix	xviij	ii.Pet.i.
ix	A	ix. Kl.	S.Georg.	xxiij	xix	xx	xx	ij
	b	viii. Kl.		xxiiij	xxi	xxj	xxij	iij
xvij	c	vii. Kl.	Marc Euang.	xxv	Eccle.iiij	xxij	Eccle.v.	i.Joan.j
vj	d	vi. Kl.		xxvj	ii.Brē.23	xxiij	ii.Brē.24	ij
	e	v. Kl.		xxvij	iii.Brē.j.	xxiiij	j.Bren.2.	iii
xiiij	f	iiii. Kl.		xxviij	iii	xxv	iiij	iiij
iii	g	iii. Kl.		xxix	v	xxvi	vi	v
	A	Prid. Kl.		xxx	vij	xxvij	viij	2.3. Joan

Mai ys ydd yddaw. xxxi. die.

					Psalmae.	Boreu weddi.		Prydnawn weddi.	
Haul yn { cyuodi. / machlyt. } awr { v. min.18. / vij.min. 42. }						i.Llith	ii.Llith.	i.Llith.	ii.Llith.
xi	b	Kalend.		Philip & Jaco.	i	Eccle.vij	Act .viij.	Eccle.ix.	Judas.j.
	c	vi.	No.		ij	3.Bren.ix	xxviij	3.Bren.x.	Luca.i.
xix	d	v.	No.	Caffel.y groes	iij	xi	Math.i.	xii	ii
viij	e	iiii	No		iiij	xiii	ij	xiiii	iij
	f	iii.	No.		v	xv	iij	xvi	iiij
xvi	g	prid.	No.	Joan Euang.	vi	xvii	iiij	xviii	v
v	A	Nonas.			vij	xix	v	xx	vi
	b	viii	Id.		viij	xxi	vi	xxii	vij
xiii	c	vii.	Id.		ix	4.Bren.i	vij	4.Bren.ij	viii
ii	d	vi.	Id.		x	iij	viii	iiij	ix
	e	v.	Id.	Sol in Gemini.	xi	v	ix	vi	x
x	f	iiii.	Id.		xii	vij.	x	viij	xi
	g	iii.	Id.		xiii	ix	xi	x	xii
xviii	A	prid.	Id.		xiiii	xi	xii	xii	xiii
vii	b	Idus.			xv	xiii	xiij	xiiii	xiiij
	c	xvij	Kl.	Iunii.	xvi	xv	xiiii	xvj	xv
xv	d	xvi.	Kl.		xvii	xvii	xv	xviij	xvi
iiii	e	xv.	Kl.		xviii	xix	xvi	xx	i.Cor.j.
	f	xiiii.	Kl.		xix	xxi	xvii	xxii	ii
xii	g	xiii.	Kl.		xx	xxiii	xviii	xxiiii	iij
i	A	xii.	Kl.		xxi	xxv	xix	i.Esdr.i.	iiij
	b	xi.	Kl.		xxii	i.Esd.iij.	xx	iiij	v
ix	c	x.	Kl.		xxiii	v	xxi	vi	vi
	d	ix.	Kl.		xxiiij	vii	xxii	ix	vii
xvij	e	viii.	Kl.		xxv	ii.Esdr.i.	xxiii	ii.Esd.iii	viii
vi	f	vii.	Kl.	Augustin.	xxvi	iiii	xxiiij	v	ix
	g	vi.	Kl.		xxvii	vi	xxv	viii	x
xiiij	A	v.	Kl.		xxviij	ix	xxvi	x	xi
iii	b	iiii.	Kl.		xxix	xiii	xxvii	Hester.i.	xii
	c	iii.	Kl.		xxx	Hester.ii.	xxviii	iii	xiii
xi	d	prid.	Kl.		xxx	iiii	Marc.i.	v	xiiij

Mehevin ys ydd yddo.xxx. die.

Haul yn { cyvodi. / machlyt } awr { iiij.min.34. / viij.min.26

				Psalmae.	Boreu weddi.		Prydnawn weddi.	
					i.Llith.	ij.Llith.	i.Llith.	ij.Llith.
	e	Kalend.		i	Hester.vj.	Mark.ij.	Hest.vij.	j.Cor.xv
xix	f	iiii. No.		ij	viij	iii	ix	xvj
viij	g	iij. No		iij	Job.j.	iiij	Job.ij.	ij.Cor.j.
xvj	A	prid. No.		iiij	iij	v	iiij	ij
v	b	Nonas.		v	v	vj	vj	iij
	c	viij Id.		vi	vij	vij	viij	iiii
xiii	d	vii. Id.		vii	ix	viij	x	v
ij	e	vi. Id.		viij	xj	ix	xij	vi
	f	v. Id.		ix	xiij	x	xiiii	vij
x	g	iiii. Id.		x	xv	xi	xvi	viii
	A	iii. Id.	Barnab.Apo	xi	Eccle.x	Acte.xiiij	Eccle.xii.	Actae.xv.
xviii	b	prid. Id.	Sol in Cancro.	xii	Job.17.18	Mark.xij	Job.xix.	ii.Cor.ix.
vii	c	Idus.	Hirddydd haf.	xiii	xx	xiii	xxi	x
	d	xviii. Kl.	Iulii.	xiiii	xxxii	xiiii	xxiii	xi
xv	e	xvii. Kl.		xv	24. xxv	xv	xxvi. 27.	xii
iiii	f	xvi. Kl.		xvi	xxviij	xvi	xxix	xiii
	g	xv. Kl.		xvii	xxx	Luc.i.	xxxi	Galat.i.
xii	A	xiiii. Kl.		xviii	xxxii	ii	xxxiij	ii
j	b	xiii. Kl.		xix	xxxiiij	iii	xxxv	iii
	c	xii. Kl.		xx	xxxvi	iiii	xxxvii	iiii
ix	d	xi. Kl.		xxi	xxxviii	v	xxxix	v
	e	x. Kl.		xxii	xl	vi	xli	vi
xvii	f	ix. Kl.	Vmprypt.	xxiii	xlii	vii	Parab.i.	Ephe.j.
vi	g	viii. Kl.	Joan Vatyd.	xxiiii	Mala.iii	Math.iii.	Mal.iiii.	Mat.14.
	A	vii. Kl.		xxv	Parab.ii.	Luc.viii.	Para.iii.	Ephe.ii.
xiiii	b	vi. Kl.		xxvi	iiii	ix	v	iii
iii	c	v. Kl.		xxvij	vi	x	vii	iiii
	d	iiii. Kl.	Vmprypt.	xxviii	viii	xi	ix	v
xi	e	iii. Kl.	S.Petr apo.	xxix	Eccle.xv.	Actae.iii.	Eccle.xix	Act.iiii.
	f	Prid.Kl.		xxx	Parab.x.	Luc.xii.	Parab.xi.	Ephe.vi.

Gorphenhaf ys y yddo.xxxi.die.

Haul yn { cyvodi. / machlyt } awr. { iiij. min.18. / viij.min. 42. }

				Psalmae.	Boreu weddi.		Prydnawn weddi.	
					i.Llith.	ii.Llith.	i.Llith.	ii.Llith.
xix	g	Kalend.	Gofwy Mair.	j	Para.xii	Luc.xiij.	Para.xiij	Philip.j.
viii	A	vi. No.		ij	xiiij	xiiij	xv	ii
	b	v. No.		iij	xvi	xv	xvii	iii
xvi	c	iiii No		iiij	xviii	xvj	xix	iiij
v	d	iii. No.		v	xx	xvii	xxi	Colos.i.
	e	prid.No.	Dyddie'r ci:	vi	xxii	xviij	xxiii	ii
xiij	f	Nonas.		vii	xxiiii	xix	xxv	iii
ii	g	viii Id.		viij	xxvi	xx	xxvii	iiij
	A	vii. Id.		ix	xxviii	xxi	xxix	i.Thes.i.
x	b	vi. Id.		x	xxxi	xxii	Eccles.i.	ii
	c	v. Id.		xi	Eccle.ij.	xxiii	iii	iii.
xviii	d	iiii. Id.	Sol in Leone.	xii	iiij.	xxiiij	v	iiij
vij	e	iii. Id.		xiij	vi	Joan.i.	vii	v
	f	prid. Id.		xiiij	viii	ii	ix	ii.Thes.i.
xv	g	Idus.		xv	x	iij	xi	ij
iiij	A	xvij Kl.	Augusti.	xvi	xii	iiii	Jerem.j.	iij
	b	xvi. Kl.		xvii	Jerem.ii.	v	iij	i.Tim.j.
xij	c	xv. Kl.		xviij	iiij	vi	v	ii. iij.
i	d	xiiii. Kl.		xix	vi	vii	vii	iiii
	e	xiii. Kl.	Margaret.	xx	viii	viii	ix	v
ix	f	xii. Kl.		xxi	x	ix	xi	vi
	g	xi. Kl.	M.Magdalē.	xxij	xii	x	xiij	ii.Tim.i
xvii	a	x. Kl.		xxiij	xiiii	xi	xv	ii
vi	b	ix. Kl.	Umpryt.	xxiiii	xvi	xii	xvii	iii
	c	viii. Kl.	Iaco Apostol.	xxv	Eccle.xxi.	xiii	Eccl.xxiii	iiii
xiiii	d	vii. Kl.	Anna.	xxvi	Jere.xviii.	xiiij	Jere.xix.	Titus.i.
iii	e	vi. Kl.		xxvii	xx	xv	xxi	ii.iii.
	f	v. Kl.		xxviii	xxii	xvi	xxiii	Phil.i.
xi	g	iiii. Kl.		xxix	xxiiii	xvii	xxv	Heb.i.
	A	iii. Kl.		xxx	xxvj	xviii	xxvij	ii
xix	b	prid. Kl.		xxx	xxviii	xix	xxix	iii

Awst ys ydd yddaw. xxxi. die.

Haul yn { cyvodi. / machlyt } awr. { v.min. 34. / vij.min.26 }

				Psalmae.	Boreu weddi.		Prydnawn weddi.	
					i. Llith.	ij. Llith.	i. Llith.	ij. Llith.
	c	Kaleno.		i	Ier.xxx.	Ioan.xx.	Ier.xxxj.	Heb.iiij.
viij	d	iiij. No.		ii	xxxij	xxi	xxxiij	Heb.v.
xvi	e	iij. No		iii	xxxiiij	Actae.j.	xxxv	vj
v	f	Prid. No.		iiij	xxxvj	ij	xxxvij	vij
	g	Nonas.		v	xxxviij	iij	xxxix	viij
xiij	a	viij Id.	Ymrithiat.	vi	xl	iiij	xli	ix
ii	b	vii. Id.	Enw yr Iesu.	vii	xlii	v	xliii	x
	c	vi. Id.		viij	xliiij	vi	xlv. xlvi.	xi
x	d	v. Id.		ix	xlvii	vii	xlviii	xij
	e	iiii. Id.	Lawres.	x	xlix	viii	l	xiii
xvii	f	iii. Id.		xi	li	ix	lii	Iaco.i.
vii	g	Prid. Id.		xii	Cwyn.i.	x	Cwyn.ii.	ii
	A	Idus.		xiii	iii	xi.	iiii	iii
xv	b	xix. Kl.	Septembris.	xiiii	v	xii	Ezech.ii.	iiii
iiii	c	xviii. Kl.	Sol in virgine.	xv	Ezech.iii.	xiii	vi	v
	d	xvii. Kl.		xvi	vii	xiiii	xiii	i.Pet.i.
xii	e	xvi. Kl.		xvii	xiiij	xv	xviii	ii
i	f	xv. Kl.		xviii	xxiii,	xvi	xxxiiii	iii
	g	xiiii. Kl.		xix	Dani.i.	xvii	Danj.ii.	iiii
ix	A	xiii. Kl.		xx	iii	xviii	iiii	v
	b	xii. Kl.		xxi	v	xix	vi	ii.Pet.i.
xvii	c	xi. Kl.		xxii	vii	xx	viii	ii
vi	d	x. Kl.	Vmpryt.	xxiij	ix	xxi	x	iii
	e	ix. Kl.	Barthol.Apo.	xxiiii	Eccl.xxv	xxii	Ecclxxix.	i.Ioan.i.
xiiii	f	viii. Kl.		xxv	Dani.xi	xxiii	Dan. xii.	ii
iij	g	vii. Kl.		xxvi	xiii	xxiiii	xiiii	iii
	A	vi. Kl.		xxvii	Osee.i.	xxv	Ose.ij.iij.	iiii
xi	b	v. Kl.	Augustin.	xxviii	iiii	xxvi	v.vi.	v
	c	iiii. Kl.	Lladd pen Io.	xxix	vii	xxvii	viii	ii. iii. Io.
xix	d	iii. Kl.		xxx	ix	xxviii	x	Iude.i.
viii	e	Prid. Kl.		xxx	xi	Math.i.	xii	Ru.i.

Meti ys ydd yddaw .xxx. die.

Dau! yn { xxviii. / machlyt } awr. { v. min.36. / vi.min.24. }				Psalmae.	Boreu weddi.		Prydnawn weddi.	
					i. Llyg.	ii. Llith.	i. Llyg.	ii. Llith.
xvi	f	Kalend,	Silin,	i	Ose.xiii	Math,ii	Ose,xiiij	Ku.ij
v	g	iiii No		ii	Joel.i.	iii	Joel.ii.	iii
	A	iii. No.		iii	iii	iiii	Amos.i.	iiii
xiii	b	prid. No.		iiii	Amos.ii.	v	iii	v
ii	c	Nonas.	Dyddie'r ci yn terv.	v	iiii	vi	v	vi
	d	viii Id.		vi	vi	vii	vii	vii
x	e	vii Id.		vii	viii	viii	ix	viii
	f	vi Id,	Geni Mair.	viij	Abdias.i.	ix	Jonas.i.	x
xviii	g	v Id.		ix	Jo.ii.iij.	x	iiii	x
vii	A	iiii Id.		x	Miche.j.	xi.	Miche.ij	xj
	b	iii Id.		xi	iii	xii	iiii	xii
xv	c	prid.Id.		xii	v	xiii	vi	xiii
iiij	d	Idus.	Sol in Libra.	xiii	vii	xiiij	Naum.i	xiiij
	e	xviij Kl.	Derchavel y groes.	xiiij	Naum.ii.	xv	iii	xv
xii	f	xvij Kl.	Cyhydydd cyna.	xv	Abacuc.i.	xvi	Abac.ij.	xvj
i	g	xvi Kl.		xvi	iii	xvii	Soph.i.	i.Cor.j.
	A	xv Kl.	Lambert.	xvij	Soph ii:	xviii	iii	ii
ix	b	xiiii Kl.		xviii	Agge.i.	xix	Agge.ii.	iii
	c	xiii Kl.		xix	Zacha.i.	xx	Zac.ii.iii.	iiii
xvii	d	xii Kl.	Umprypt.	xx	iiii:v.	xxi	vi	v
vi	e	xi Kl.	S.Mathew.	xxi	Eccl.35.	xxii	Eccle.38.	vi
	f	x Kl.		xxii	Zach.vii.	xxiii	Zac.viii.	vii
xiiii	g	ix Kl.		xxiii	ix	xxiiii	x	viii
iii	A	viii Kl.		xxiiii	xi	xxv	xii	ix
	b	vii Kl.		xxv	xiii	xxvi	xiiii	x
xi	c	vi Kl.	Ciprian.	xxvj	Mala.i.	xxvii	Mala.ii.	xi
	d	v Kl.		xxvii	iii	xxviii	iiii	xii
xix	e	iiii Kl.		xxviii	Tobi.i.	Mark.i.	Tobi.ii.	xiii
viii	f	iii Kl.	S.Michael.	xxix	Eccle.39.	ii	Eccle.44.	xiiii
	g	prid. Kl.	Hieron.	xxx	Tobi.iii.	iii	Tob.iiii.	xv

Hydref ys ydd yddo .xxxi. die.

				Psalmae.	Boreu weddi.		Prydnawn weddi.	
Haul yn { cyfodi / machlyt } awr { vj. min. 35. / v. min. 25. }					j. Llith.	ij. Llith.	j. Llith.	ij. Llith.
xvj	A	Kalend.		j	Toby. v.	Mar. iiij.	Tobi. vj.	i. Cor. xvj.
v	b	vj. No.		ij	vij	v	viij	ii. Cor. j.
xiij	c	v. No.		iij	ix	vj	x	ij.
ii	d	iiij. No.		iiij	xj	vij	xij	iij
	e	iij. No.		v	xiij	viij	xiiij	iiij
x	f	prid. No.	S. Fydd.	vj	Judit. j.	ix	Judit. ij.	v
	g	Nonas.		vij	iij	x	iiij	vj
xviii	A	viij Jd.		viij	v	xj	vi	vij
vii	b	vii. Jd.	Denis.	ix	vii	xii	viii	viij
	c	vi. Jd.		x	ix	xiii	x	ix
xv	d	v. Jd.		xi	xi	xiiii	xii	x
iiii	e	iiii. Jd.		xii	xiii	xv	xiiii	xi
	f	iii. Jd.	Edward.	xiii	xv	xvi	xvi	xii
xii	g	prid. Jd.	Sol in Scorpio.	xiiii	Doeth. i.	Luc. di. i.	Doeth. ii.	xiii
i	A	Idus.		xv	iii	di. i.	iiii	Galat. i.
	b	xvii. Kl.	Nouembris.	xvi	v	ii	vi	ii
ix	c	xvi. Kl.		xvii	vii	iii	viii	iii
	d	xv. Kl.	Luc Euang.	xviii	Eccle. li.	iiii	Job. i.	iiii
xvii	e	xiiii. Kl.		xix	Doeth. ix.	v	Doeth. x.	v
vi	f	xiii. Kl.		xx	xi	vi	xii	vi
	g	xii. Kl.		xxi	xiii	vii	xiiii	Ephes. i.
xiiii	A	xi. Kl.		xxii	xv	viii	xvi	ii
iii	b	x. Kl.		xxiii	xvii	ix	xviii	iii
	c	ix. Kl.		xxiiii	xix	x	Eccle. i.	iiii
xi	d	viii. Kl.		xxv	Eccle. ii.	xi	iii	v
	e	vii. Kl.		xxvi	iiii	xii	v	vi
xix	f	vi. Kl.	Umprypt.	xxvii	vi	xiii	vii	Phil. i.
viii	g	v. Kl.	Simō ac Jud.	xxviii	Job. 24. 25	xiiii	Job. xlii.	ii
	A	iiii. Kl.		xxix	Eccl. viii.	xv	Eccle. ix.	iii
xvi	b	iii. Kl.		xxx	x	xvi	xi	iiii
v	c	prid. Kl.	Umprypt.	xxx	xii	xvii	xiii	Coloss. i.

Tachwedd ys ydd yddo.xxx.die.

				Psalmae.	Boreu weddi.		Prydnawn weddi.	
Haul yn { cyvodi. / machlyt } alw: { vij.min.34. / iiij.min.26. }					i.Llith.	ii.Llith.	i.Llith.	ii.Llith.
	d	Kalend.	Oll Sainct.	i	Doeth.3.	Heb.11.12.	Doeth.v.	Apo.xix.
xiii	e	iiii No.		ii	Eccl.xiiii	Lu.xviii.	Eccl. xv.	Colou. ii
ii	f	iii No		iii	xvi	xix	xvii	iii
	g	prid.No.		iiii	xviii	xx	xix	iiii
x	A	Nonas.		v	xx	xxi	xxi	i.Thess.i.
	b	viii Id.	Leonard.	vi	xxij	xxii	xxiii	ii
xviii	c	vii Id.		vii	xxiiii	xxiii	xxv *	iii
vii	d	vi Id.		viii	xxvii	xxiiii	xxviii	iiii
	e	v Id.		ix	xxix	Joan.i.	xxx	v
xv	f	iiii Id.		x	xxxi	ii	xxxii	ii. Thes.i
iiii	g	iii Id.	S.Marthin.	xi	xxxiii	iii	xxxiiii	ii
	A	prid.Id.	Sol in Sagittario.	xii	xxxv	iiii	xxxvi	iii
xii	b	Idus.	Brisus.	xiii	xxxvii	v	xxxviii	i. Tim.i.
[illegible]	c	xviij.Kl.	Decembris.	xiiii	xxxix	vj	xl	ii.iij
	d	xvij Kl.	Mechell	xv	xlj	vij	xlij	iiij
ix	e	xvi Kl.		xvj	xliij	viij	xliiij	v
	f	xv Kl.	Hugh.	xvij	xlv	ix	xlvj	vj
xvij	g	xiiij Kl.	Dechre teyrnas Eliza.	xviij	xlvij	x	xlviij	ij.Tim.j
vi	A	xiij Kl.		xix	xlix	xj	l	ij
	b	xij Kl.		xx	lj	xij	Baruc.i.	iij
xiiij	c	xj Kl.		xxi	Baruc.ij	xiij	iii	iiii
iij	d	x Kl.		xxii	iiii	xiiii	v.	Titus.i.
	e	ix Kl.		xxiii	vi	xv	Esay.i.	ii.iii.
xi	f	viii Kl.		xxiiij	Esay.ii.	xvi	iii	Phile.i.
	g	vii Kl.	Katherin	xxv	iiii	xvii	v	Hebr.i.
xix	A	vi Kl.		xxvi	vi	xviii	vii	ii
viii	b	v Kl.		xxvii	viii	xix	ix	iii
	c	iiii Kl.		xxviii	x	xx	xi	iiii
xvi	d	iii Kl.	Umprwyt.	xxix	xii	xxi	xiii	v
v	e	prid.Kl.	Andreas Apo.	xxx	Par.xx.	Acte.i.	Par.xxi.	vi

* Nota, y gorvydd darllen dechreu y.xxvi. Pen o Ecclesi. yd,
Pan vo vn. &c. y gyd a'r .xxv.Pen.

Racvyr ys ydd yddaw.xxxi.die.

Haul yn { codi. / machlut } awr { viij. min.12 / iij.min.48 }

				Psalmae.	Boreu weddi.		Prydnawn weddi	
					j.Llith.	ij.Llith.	j. Llith.	ij.Llith.
	f	Kalend.	Grwlt.	j	Esa.xiiij.	Acte. ij.	Esay.xv.	Heb. vij.
xiij	g	iiij. No.		ij	xvi	iii	xvii	viii
ij	A	iij. No.		iij	xviii	iiii	xix	ix
x	b	prid.No.		iiij	xx. xxi.	v	xxii	x
	c	Nonas.		v	xxiii	vi	xxiiii	xi
xviij	d	viij. Id.	Nicolas.	vj	xxv	vi.vii	xxvi	xii
vij	e	vij. Id.		vij	xxvii	vi.vii.	xxviii	xiii
	f	vi. Id.	Ymdwyn Mair	viij	xxix	viii	xxx	Iaco.j.
xv	g	v. Id.		ix	xxxi	ix	xxxii	ii
iiij	A	iiij. Id.		x	xxxiii	x	xxxiiii	iii
	b	iii. Id.		xj	xxxv	xi	xxxvi	iiii
xij	c	prid. Id.	Sol in Capricor.	xij	xxxvii	xii	xxxviii	v
j	d	Idus.	Lluci.	xiij	xxxix	xiii	xl	i.Pet.j.
	e	xix. Kl.	Ianuarij.	xiiij	xlj	xiiii	xlii	ii
ix	f	xviij.Kl.		xv	xliii	xv	xliiii	iii
	g	xvij. Kl.	O sapienc.	xvj	xlv	xvi	xlvi	iiii
xvij	A	xvj. Kl.		xvij	xlvii	xvii	xlviii	v
vj	b	xv. Kl.		xviij	xlix	xviii	l	ii.Pet.j.
	c	xiiij.Kl.		xix	lj	xix	lii	ii
xiiij	d	xiij. Kl.	Vmprypt.	xx	liii	xx	liiii	iii
iii	e	xij. Kl.	Thomas Apost.	xxj	Para. 23.	xxi	Para.24.	i. Ioa.j.
	f	xj. Kl.		xxij	Esay.lv.	xxii	Esay.lvi.	ii
xi	g	x. Kl.		xxiij	lvii	xxiii	lviii	iii
	A	ix. Kl.	Vmprypt.	xxiiij	lix	xxiiii	lx	iiii
xix	b	viij. Kl.	Natalic Christ.	xxv	Esay.ix.	Luc. xxii.	Esay.vii.	Tit.iii.
viij	c	vij. Kl.	S.Stephan.	xxvj	Para.28.	Act.vi.vii.	Eccle.iiii.	Act.vii.
	d	vj. Kl.	Sanct Ioan	xxvij	Eccle. v.	Apoca.i.	Eccle.vi.	Apo.xxii
xvj	e	v. Kl.	S.Gwirianieit.	xxviij	Ier.xxxi.	Act. xxv.	Doeth. i.	i.Ioa.v
v	f	iiij. Kl.		xxix	Esay. lxi.	xxvi	Esay.lxii.	ii.Ioan
	g	iij. Kl.		xxx	lxiii	xxvii	lxiiii	iii.Ioan
xiii	A	Prid.Kl.	Syluester.	xxx	lxv	xxviii	lxvi	Iud.i.

Y drefn ym pa le yr arferir ac y dywedir y Boreuawl a'r Pyrnhawnawl weddi.

Y Boreuawl ar Pyrnhawnawl weddi a arferir yn y defodedic le
or Eccleis Capel neu ‡ Cancell, o ddieithr ir Ordinari derfyny ‡ Cor.
yn amgeuach am y lle. A' bod y Corae yn aros megis ydd oe-
ddent yr amser a aeth.

¶ A bit honeit hyn yma, ir ‡ Gwenidog ar bryd Commun ac ar ‡ Minister,
bob pryd arall ymarfer o gyfryw wiscoedd neu addyrnae yn yr Er-
cleis ac a oeddent mewn arfer erwydd awdurdod y parlament yr ail
vlwyddyn o deyrnasiad y brenhin Edward y chwechet yn yr Act o
Barliament ossededic yn nechrau y llyfr hwn yn Sacsonaec.

Trefn am weddi voreuawl pop dydd trwy y vlwyddyn.

¶ Ar ddechrab y weddi voreuawl ar vn ffynyt ar y weddi byrn-
hawnawl, bid ir Gwenidoc ddarllen a llef vchel rai or synhwyre hyn
or scrythur lan yr ynt yn canlyn. Ac yno dywedyt yr hyn sydd yscrifen-
edic ar ol y synhwyrau hyn yma.

PA bryd bynag y bo'n adifar gan be- Ezechiel. xviii.
chatur i bechot o ddyfnder i galon,
mi a ellyngaf tros gof yr oll enwi-
redd ar a wnaeth ef, medd yr Ar-
glwydd.

Ydd wyf yn cydnabot vy enwi- Psalm. li.
redd am pechot sydd yn wastat yn
vy erbyn.

Ymchwel dy wynep o diwrth vym Psalm. li.
hechotau, Arglwydd, a' dilêa vy oll gamwedau.

Yspryt cystuddedic y sydd aberth i Dduw, na thremy- Psalm. li.
ga Arglwydd Dduw galonau vfydd cystuddedic.

Rwygwch ych calonau ac nid ych dillad, ac ymchwel- Ioel. ii.
wch at yr Arglwydd ych Duw, canys tirion a thruga-
rog ytiw, yse sydd ddioddefgar a' mawr i drugaredd a'
chyfryw vn ac sydd ofydus gantho dros ych blinder.

Ti Arglwydd bieu tosturi a'madeuaint: canys aethom Daniel. ix.

ymaith o ddiwrthyt ac ni wrandowsom ar dy leferydd modd y gallem rodiaw yn dy gyfraithieu yr ei a osodeist i ni.

Ierem.ij. Cospa ni, Arglwydd, ac etto yn dy varn nid yn dy gynddaredd, rhac na bo dim mwy o hanom.

Math.iij. Gwellewch eych buchedd, canys bod teyrnas Dduw yn agos.

Luk.xv. Mi af at vynhad, ac a ddywedaf wrthaw, Vynhad, mi bechais yn erbyn y nefoedd, ac yn dy erbyn di, yr awrhon nid wyf deilwng im galw yn vab yty.

Psal. cxlij. Na ddwg ir farn dy weision, Arglwyd, can nad byw neb cyfion yn dy olwg di.

j.Iohn.j. A's dywedwn eyn bod heb pechot, ydd ym yn eyn twyllo eyn hunain 'ac nid oes gwirionedd ynom.

Vy anwyl gariadus brodyr, y ma'er Scrythur lan yn eyn cynhyrfu, mewn amrafael vannau, i gydnabot ac i gyffesu eyn aml bechotau a'n enwiredd, ac na wnelem na'i cuddio nai coluro yngwydd yr oll alluawc Dduw eyn Tad nefol, eithr ei cyffesy, a gostyngedic, isel, ydifarus, ac vfydd galon, er mwyn caffael o hanaw vaddeuaint am danynt trwy ei anueidrawl ddaioni ai drugaredd ef. A' chyd dlyem ni bop amser addef yn ostyngedic eyn pechodau gar bron duw: etto ni a ddlem yn benaf wnethur hynny pan ymgynullom i gydgyfarfod, i dalu diolch, am yr aml ddaeoni a dderbynasom ni ar i law ef, i ddatcan y haeddedicaf voliant, i wrandaw y santeiddiaf 'air ef, ac i erchi cyfryw bethau ac a vo cymwys ac angenrheidiol, yn gystal ar les y corph ar enaid. Erwydd paham mi eruyniaf ac atolygaf ichwi, cynnifer ac y sydd yma yn presennol, gydtymmu a myfi a chalon bur a lleferydd ostyngedic, yd yn-gorseddfa y nefawl rad, gan ddywedyd ar vo'l i.

‡ Minister. ¶ Cyffes gyffredin, y'w dywedyt gan yr oll Eccleis ar ol y ‡ Gwenidawc, gan ostwng ar ei gliniau.

OLl *gyuoethoc DDuw a' thrugarocaf dat, nyni aethom ar *gyfeilorn allan oth ffordd di, mal defeit ar gyfyrgoll, nyni a ddylynasom ormodd ar amcanion yn calonau eyn hunain, nyni a wnaethom yn erbyn dy sanctaiddiol *gyfreithiau, nyni a adawsom eb wneythyd y pethau a ddlesem i wneythyd, ac a wnaethom y pethau ar ni ddlesem ei gwneythyd, ac nid oes iechyt ynom, eithr tydi Arglwydd cymer drigaredd arnom ddrugweithredwyr truain, arbet ti wyntwy, o DDuw, rei sydd yn cyffesu ei beiau, cyweiria di y sawl y sydd yn edifarus yn ol dy addewidion, ar a espeswyt i ddyn yn-Christ Jesu eyn Arglwydd a' chaniatha drugarocaf dat er ei vwyn ef vyw o hanom rhac llaw mewn dwywol, vnion, a sobr vuchedd, i ogoniant dy sanctawl enw, Amen.

*alluoc.
*ddidro
*ddeddfau.

¶Yr absolution neu'r gollyngdawt yw ddatcan can y *Gwenidoc yn vnic.

*Minister.

YR oll alluoc DDuw, Tad yn arglwydd Jesu Christ yr hwn ni ddeisyf varwolaeth pechatur, eithr yn hytrach ymchwelyt o hanaw o ddiwrth i enwiredd a byw: ac a roddes allu a' gorchymyn yw *Wenidogion i ddatclaro a mynegi yw bobyl ysydd yn edifarus, absolution a' maddeuaint am ei pechotau: ef a bardyna ac a ellwng wyntwy oll y sydd wir edifeiriawl ac yn ddiffuant yn credy yw santaiddol Euangel ef. Erwyd pahamn nyni atolygwn iddaw gannithau y-ny, wir edifeirwch, ai yspryt glan, yt pan vo boddlon gantho y pethau ydd ym ni y pryd hyn yn ei gwneuthur, a' bot y ddarn arall on bywyt rhac llaw yn bur ac yn santaiddol megis y delom or diwedd yw lywenydd tragywythawl trwy Jesu Christ eyn Arglwydd.

*Ministreit

¶Attebet y popul. Amen.

‡Miuistr.

¶Cyno y dechry y ‡Gwenidawc weddi yr Arglwydd a llef vchel.

EIn tad rhwn wyt yn y nefoedd, santeiddier dy enw: Deuet dy deyrnas: Bid dy ewyllys ar y ddaiar megis y mae yn nefoedd: Dyro i ni hediw eyn bara beunyddiol. A' madau i ni eyn dyledion mal y maddeuwn ni in dyledwyr. Ac *nac arwein ni ym-profedigaeth. Eithr gwaret ni rhac drwc: Amen.

*thywys.

¶Y Gwenidawc yn yr vn llefernydd a ddyweit.

Arglwydd agor eyn gweuusau.

¶Atep.

A'n geneu a venegc dy voliant.

¶Offeiriat.

Duw *brysia in cynnorthwyaw.

* ffrystia, dabre.

¶Atep.

Arglwydd prysura in cymmorth.

¶Offeiriat.

Gogoniant ir tad, a'r mab, a'r yspryt glan.
Megis ydd oedd yn y dechrau, y mae yr awrhon ac y bydd yn oes oesoedd: Amen.
Molwch yr Arglwydd.

¶Yna y dywedir neu y cenir y Psalm sy'n canlyn.

Venite exultemus: Domino. Psal.xcv.

DEuwch, canwn ir Arglwydd: ymlawenhawn yn nerth eyn *iechyt.

*cadwrieth

Deuwn gar i bron, a' diolwch: canwn yn llauar yddo Psalmeu.

Canys yr Argwydd ysydd Dduw mawr: a' Brenhin mawr ar vchaf yr oll ddywiae.

O blegit yn ei law ef y mae *gorddyfneu y ddaiar: ac ef biau vchelder y mynyddoedd.

*teruyneu, congleu.

Y Mor sydd eiddaw, can ys ef ai gwnaeth: ai ddwylaw a *ffurfiawdd y sych tir.

*luniawdd

Deuwch addolwn a' syrthiwn i lawr, a' *gostyngwn gar bron yr Arglwydd eyn *lluniawdr.

*phenliniwn

*gweithydd, gwneuthurwr

Canys ef yw'n duw: a' nyni ym bobyl i borfa ef, a'

defeit

defeit ei ddwylaw.

Heddiw o gwrandewch ar y leferyd ef, na chaledwch eych calonau: megis *yn yr ymryson va, a' megis yn-nyd *prouedigaeth yn y dyffaithwch. *ym Meribah. *Massah.

Lle profodd ych tadau vyfi, prouasant vi a' gwelsant vyngweithredoedd.

Deugain mlynedd ir ymrysonais ar genedlaeth hon, a' dywedais, pobyl gyfeiliornus yn i calonau ytynt, canad adnabuont vy ffyrdd i.

Wrth yr ei y tyngais yn vy llid, na ddelent im gorffwysfa.

Gogoniant ir tad, ar mab, a'r yspryt glan.

Megis ydd oedd yn y dechrau, y mae yr awrhon, a' byth yn oes oesoedd. Amen.

¶Yn ol hyn y dylyn rhyw psalmae, mewn trefn megis ir appwyntiwyd wy yn y tabul a wnaethbwyt er mwyn hynny: o ddieithr bod psalme priawt ir diwarnawt hwnnw. Ac ar ddiwedd pob psalm drwy'r vlwyddyn, ar vn modd ar ddiwedd Benedictus, Benedicite, Magnificat, a' Nunc dimittis y dywedir, Gogoniant ir tad ac ir mab. &c.

¶Yna y darlleir dwy Lith yn llawn llythyr, a llef vchel, mal y gallo y bobyl glywet. Y gynta, or hen ‡ ddeddf yr ail or newydd, megis ac ir apointied wrth y kalēdar oddieithr bot llithie priot wedir asseinio ir dydd hwnnw. Y Gweinidawc a ddarlleo y llith, safed ac ymchweled felly megis i galler i glywet gā bawb oll ar a vo yn y fan. Ac o vlaen pob llith, dywedet y Gweinidawc val hyn. Y penot neur capitul cynta, yr ail, y trydydd. &c. o Genesis, ne Exodus, Mathew, Marc, Neu'r, kyfryw vn megis ac ir appyntied yn y Kalendar. Ac ar ddiwedd pob penot neu capitul dywedyt: Yma y terfyna cyfryw benuot o gyfryw lyfyr. ‡testament.

¶ Ac er mwyn cael or bobyl glywet yn well mewn cyfryw leoedd ac y byddir yn aruer o ganu, bid yno darllē y Llithie mewn ton eglur, ar wedd darlleiad llawn llythr, a'r vn modd yr Epistol ar Euangel.

¶Yn ol y Llith gyntaf, y canlyn Te deum laudamus yn Gamberaec, beunydd, trwy'r oll vlwyddyn.

Te deum laudamus.	TI Dduw a volwn, ti a gydnabyddwn yn Arglwydd. Yr oll ddaiar ath vawl di: y tad tragy-wyddawl. Arnat ti y llefant yr oll Angelion, y nefo-edd, a'r oll nerthoedd oi mewn. Arnat ti y llefant Cherubin a' Seraphin: a' lleferydd ddibaid. Sanct, sanct, sanct: Arglwydd Dduw Sabaoth. Nefoedd a daiar sydd yn llawn oth ogoniant.
*gompeini	Gogoneddus *gor yr Apostolion ath fawl di. Moliannus nifer y proffwyti: ath vawl di. Ardderchawc lu y Merthyri: ath vawl di.
*cyffessa, cyfaddef.	Yr Eccleis lan trwyr oll vyd: ath *addef di. Y tad o anfeidrawl vawredd. Dy anrhydeddus wir ac vnic Vap.
*confor-ddwr.	Hefyd yr yspryt glan: y *diddanwr. Ti Christ yw brenhin y gogoniant. Ti yw tragwyddawl vab y tad.
*groth y vorwyn.	Pan gymeraist arnat waredy dyn, ni ddiystyreist *vru y wyry.
*orchuy-gaist.	Pan *oruuost oll nerth angau: yr agoraist deyrnas nef i bawb a gredant. Ti sydd yn eistedd ar ddeheulaw Duw: yn-gogoni-ant y Tad.
*taw. ‡barnwr.	Ydd ym ni yn credy *mae tydi a ddaw yn ‡ brawdwr arnam.
*y.	Can hynny yr atolygwn yty gannorthwyaw dy wei-sion: yr hai * a brynaist ath werthfawr waed. Par yddynt gael ei cyfrif gyd ath saint yn y gogoni-ant tragywyddawl.
*bybl, werin.	Arglwydd cadw dy *bobl: a' bendithia dy etiueddiaeth Llywia hwy: a' dyrcha hwy yn dragywydd. Beunydd ac vyth y clodforwn dydi. Ac anrhydeddwn dy enw vyth ac yn oes oesoedd. Teilynga, arglwydd, ein cadw y dydd hwn yn ddi-bechot.

Arglwydd

Arglwydd trugarha wrthym: trugarha wrthym.

Arglwydd poet dy drigaredd a ddel arnom: megis yð ym, yn ymddiriet ynot.

Arglwydd ynot ir ymddiriedais: na'm gwradwydder yn dragywydd.

¶New'r caniad hwn Benedicite omnia opera domini domino. &c.

CHwychwi oll weithredoedd yr Arglwydd, bendithiwch yr Arglwydd: molwch ef, a' mawrhewch yn dragywydd. Benedicite.

Chwychwi Angelion yr Arglwydd, bendithiwch yr Arglwydd: molwch ef a' mawrhewch yn dragywydd.

Chwychwi nefoedd bendithiwch yr Arglwydd: molwch ef a * mawrhewch yn dragywydd. *mawrygwch.

Chwychwi'r dyfroedd ysyð vwch ben yffyrfafen, bendithiwch y'r Arglwydd: molweh ef a mawrhewch yn dragywydd.

Chwychwi nerthoedd yr Arglwydd, bendithiwch yr Arglwyð: molwch ef a mawrhewch yn dragywydd.

Chwychwi haul a lleuat bendithiwch yr Arglwydd: molwch ef a mawrhewch yn dragywydd.

Chwychwi ser y nefoedd, benedithiwch yr Arglwydd: molwch ef a mawrhewch ef yn dragywyth.

Chwychwi gavodau a gwlith, bendithiwch yr Arglwydd: molwch ef a' mawrhewch yn dragywydd.

Chwychwi wyntoeð duw, bendithiwch yr Arglwydd: molwch ef a'mawrhewch yn dragywdd.

Chwychwi dan a' gwres, bendithiwch yr Arglwydd: molwch ef a' mawrhewch yn dragywydd.

Chychwi 'aiaf, a haf, bendithiwch yr Arglwydd: molwch ef a mawrhewch ef yn dragywydd.

Chwychwi wlithoedd a' rhewoedd, bendithiwch yr arglwydd: molwch ef a'mawrhewch yn dragywydd.

Chwychwi rew ac oerfel bendithiwch yr Arglwydd: molwch ef a' mawrhewch yn dragy'wydd.

Chwychwi ia ac eiry, bendithiwch yr Arglwydd: mo-

lwch

lwch ef a mawrhewch yn dragywydd.

Chwychwi nosiau a dyddiau bendithiwch yr Arglwydd: molwch ef, a'mawrhewch yn dragywydd.

Chwychwi oleuni a'thywyllwch bendithiwch yr Arglwydd: molwch ef a mawrhewch yn dragywydd.

‡ luched, luchedēneu. * kymyle.

Chwychwi ‡ vellt ac * wybrēnau bendithiwch yr Arglwydd: molwch ef a mawrhewch yn dragywydd.

Bendithied y ddaiar yr Arglwydd: molet ef a mawrhaed yn dragywydd.

‡ glanneu.

Chwychwi vynyddoedd a' ‡ bryniau bendithiwch yr Arglwydd: molwch ef a mawrhewch yn dragywydd.

Chwychwi oll wyrddion betheu ar y ddayar, bendithiwch yr Arglwydd: molwch ef a' mawrhewch yn dragywydd.

Chwychwi ffynnoniae bendithiwch yr Arglwydd: molwch ef a' mawrhewch yn dragywydd.

Chwychwi voroed a' llifeirient bendithiwch yr Arglwyd: molwch ef a mawrhewch yn dragywydd.

‡ ymdreiglo cyffroi, ymysmudo.

Chwychwi voruiloed ac oll ar ys ydd yn ‡ ymot yn y dyfroedd bendithiwch yr Arglwyd: molwch ef a' mawrhewch yn dragywydd.

‡ ehediait, y nef.

Chwychwi oll ‡ adar yr awyr bendithiwch yr Arglwydd: molwch ef a' mawrhewch yn dragywydd.

Chwychwi oll anifeiliet ac yscrublieit benedithiwch yr Arglwyd: molwch ef a mawrhewch yn dragywyd.

Chwychwi blant dynion bendithiwch yr Arglwydd: molwch ef a' mawrhewch yn dragywydd.

Bendithied Israel yr Arglwydd: molet ef a' mawrhaed yn dragywydd.

Chwychwi Offeirieit yr Arglwydd bendithiwch yr Arglwyd: molwch ef a mawrhewch yn dragywydd.

Chwychwi wasnaethwyr yr Arglwydd bendithiwch yr Arglwyd: molwch ef a' mawrhewch yn dragywyd.

Chwychwi yspryddoedd ac eneidiau y cyfiawnion bendithiwch yr Arglwydd: molwch ef a' mawrhewch yn dragywydd.

Chwychwi y rhai sanctaidd a' gostyngedic o galon:

bendithiwch

bendithiwch yr Arglwydd: molwch ef a'mawrhewch
yn dragywydd.
Chwychwi, Ananias, Azarias, a' Miſael bendithiwch
yr Arglwydd: molwch ef a'mawrhewch yn dragywydd.
Gogoniant ir tad, ar mab, ar yſpryt glan.
Megis i ddoedd yu y dechrau, y mae yr awrhon, ac yn
waſtat, ac oes oſoedd. Amen.

¶ Ac yn ol yr ail llith, arferer a' dyweder Benedictus yn Gamberaec
megis y mae yn canlyn.

BEndigait vo Arglwydd Dduw'r Iſrael: ca- Benedictus Luk. j.
nys ymwelawdd ac a brynawdd ei bobl.
Ac a ddarchauawdd iechedwreth nerthol i
ni yn-ty Dauid ei wasnaethwr.
Megis ac y dywedawd trwy enau ei ſainct
brophwyti: yr ei ydoedd o ddechreuad y byd,
[Sef yd anuonei ef] y ni ymwared rhac eyn gelynion,
ac o ddiwrth ddwylaw pawb o'n *dygaſogion, * caſedigiō.
y gwnai ef y drugaredd a'n tadau, ac y *coffai ey ſan- *cofiei
taidd ddygymmot,
[A'r] llw yr hwn a dyngawdd ef wrth eyn tad Abraham:
[Sef] bod ido ganiadhau yni gwedy ein ymwared oddi-
wrth law eyn gelynion allu y waſnaethu ef yn ddiofn,
Oll ddyddieu ein einioes, mewn ſanteiddrwydd ac ia-
wnder gar i vron ef.
Tithau, vab, ith elwir yn broffwyt ir Goruchaf: canys
ti ai o vlaen wyneb yr Arglwydd i baratoi y ffyrdd ef.
[Ac] y roddi gwybyddiaeth o iechyt yw bobyl ef, * gan *er
vaddeuaint oi pechotau.
Gan * galondit trugaredd eyn Duw: trwyr hon ir *trwy
ymwelawdd a ni y towyn-haul or vchelder. emyſcaroedd, veriō, doſtur.
I roddi llewych, ir ei a eiſteddant yn-tywyllwch ac
yn-gwaſcot angau: i * gafeirio eyn traed i ffordd dang- *ddwyn
neddyf.
Gogoniant ir tad, ir mab, ar yſpryt glan.
Megis y ddoedd yn y dechrau y mae yr awrhon a' byth
yn waſtad ac yn dragywydd. Amen.

¶ Neu'r Pſalm a gãlyn.

Iubilate Deo. Pſalm.c.

CEnwch yn llauar yr Arglwydd, yr oll ddaiar, gwſnaethwch yr Arglwydd mewn llawenydd, a' deuwch yn i wydd ef mewn gorfoledd.
Gwybyddwch mae ef yr Arglwydd yw Duw: ef ea'n gwnaeth ni, ac nid nyni eyn hunain: ei bobyl ef ydym: a' defeid ei borfa.
Ewch i mewn i byrth ef a thal diol-ch, ac yw lyſoedd a moliãt gẽnwch: diolchwch iddo a'chloduorwch ei Enw
Canis daionus yw'r Arglwydd, ei drugaredd yſydd yn dragywydd: ai wirionedd a bery o genedlaeth i genedlaeth byth.

Gogoniant ir tad, ir mab, ar yſpryt glan.
Megis y ddoedd yn y dechrau y mae. &c.

¶ Yna y dywedir y Credo y gan Gwenidawc a'r bobl yn i ſefyll.

*Ydd wyf yn credu

C*Redaf yn nuw dad oll gyuoethawc creawdr nef a' daiar. Ac yn Jeſu Chriſt y vn mab ef, eyn Arglwyddni: Yr hwn a gat trwy'r yſpryt glan, y anedo vair vorwyn, A ddioddeuawdd dan Pontius Pilatus, y grogwyd, a vu varw, ac a gladdwyd. Deſcennawdd y yffern, y trydydd y cyuodaudd o veirw. Eſcenawdd ir nefoedd ac y mae vn eiſtedd ar ddeheulaw Dduw dad oll gyuoethawc. O ddyno y daw i varnu byw, a' meirw. Credaf yn yr yſpryt glan, yr Eccleis lan gatholic cymmyn ſainct, maddeuant pechotau. Cyuodiat y cnawd, a bywyt tragwyddawl. Amen.

¶ Ac yn ol hynny, y gweddieu y ſy yn cãlyn, yn gyſtal ar bryn hawn weddi ac ar vorau weddi: a' phawb yn geſtwng yn ddeuoſionol. y Gweindoc yn gyntau yn llauaru allef vchel.

Yr Arglwydd a vo gyd a chwi.

¶ Atteb.

A' chyd ath yſpryt tithau.

¶ Y Gwenidoc.

¶ Gweddiwn.

Arglwydd

Arglwydd trugarha wrthym.
Christ trugarha wrthym.
Arglwydd trugarha wrthym.

¶ Yna y Gwenidawc, yr yscoleicion a'r bobl a ddywedant weddi yr Arglwydd yn Camberaec a lleuerydd vchel.

¶ Eyn tad yr hwn wyt yn y nefoedd. &c.

¶ Yna y Gwenidawc yn ei sefyll a ddywaid.

Arglwydd dangos dy drugaredd arnom.

¶ Atteb.

A' chaniatha y ni dy iechydwrieth.

¶ Offeiriat.

Arglwydd cadw y Vrenhines.

¶ Atteb.

A' gwrando ni yn drugaroc pan alwom arnat.

¶ Offeiriat.

Gwisc dy weinidocion ac iawnder.

¶ Atteb.

A' gwna dy ddywisawl bobl yn llawen.

¶ Offeiriat:

Arglwydd cadw dy bobl.

¶ Atteb.

A' bendithia dy 'tiueddiaeth.

¶ Offeiriat.

Arglwydd dyro dangneddyf yn eyn dyddiau.

¶ Atteb.

Can nad oes neb arall a' ymladd trosom, amyn tidi Dduw yn vnic.

¶ Offeiriat.

Duw glanha eyn calonau ynom.

¶ Atteb.

Ac na chymer dy yspryt glan o ddywrthym.

¶ Yna y canlyn tri Collecte. y cynta or dydd, rhwn a vydd yr vn ac y appointir ar y Cymmyn. Yr ail, dros dangneddyf. Y trydydd, dros rad y vyw yn dda. A'r ddau collect ddywethaf ni chyfnewidir byth, anid ei dywedyt beunydd ar vorae weddi, trwy'r oll vlwyddyn, mal y canlyn.

¶Yr ail Collect dros dangneddyf.

DUw, yr hwn wyt Awdur tangneddyf, a' charwr cyntundeb, yrhwn oth iawn adnabot y mae yn buchedd tragywyð yn seuyll arnaw, ath wasanaeth yw gwir vraint: amðeffen nyni dy ostyngedic weision, rhac oll ruthrae yn gelynion: yd pan allom trwy gwbwl ymddiriet yn dy amddeffen di, nac ofnom allu neb gwrthuebwyr: trwy gedernid Iesu Christ eyn Arglwydd. Amen.

¶Y trydydd Collect tros gael rat.

ARglwydd neuawl dad, oll-alluawc a' thragywyddawl Dduw, yr hwn an cedwaist yn ddiangol yd dechrau yr dydd heddiw, amddeffen nyni yndaw ath gadarn allu, a' chaniatha na syrthiom y dydd hwn mewn vn pechot, ac nad elom mewn neb ryw perigl: yn y bo eyn oll weithredoed wedi ei trefnu ai llywiaw wrth dy lywodraeth, i wneuthyr yn oystat y peth y syð gyuiawn yn dy olwc di, trwy Iesu Christ eyn Arglwydd. Amen.

Y drefn am Bryn hawnawl weddi trwy gydol y vlwyddyn.

¶ Yr Offeiriat a ddyweit.

Eyn tad yr hwn wyt yn y nefoedd. &c.

¶ Ac ef yn yr vn ffynyt a ddyweit.

Arglwydd egor eyn gwefusau.

¶ Atteb.

A'n geneu a venaic dy voliant.

¶ Offeiriat.

Duw brysia in cannorthwyaw.

¶ Atteb.

Arglwydd *prysura in kymorth. * ffrystia

¶ Offeiriat.

Gogoniant ir tad, a'r mab, a'r yspryt glan.
Megis ydd oedd yn y dechrau, y mae yr awrhon, yn wastad ac yn oes oesoedd. Amen.
Molwch yr Arglwydd.

¶ Yna y Psalmae: mewn trefn megis ir appoyntiwyd hwy yn y Tabul y psalmae, o ddiethr bod psalmae priawd wedi apoyntio ir dydd hwnw. Yna llith or hen ‡ ddeddyf, megis ac ir apoyntiet hefyt yn y Kalendar, o ddieithr bod llithiau priawt wedir apointio ir dydd hwnnw. Yn ol hynny, Magnificat in Camberaec, megis i canlyn. ‡ testament.

Vy enait a vawrha yr Arglwydd: a'm yspryt ysydd hyfryt yn-Duw vy Iachawdr. *Magnificat.* Luk. j.

Canys ef a edrychawdd ar *iselder ei wasanaethwraic. * ostyngeiddrwydd ei lawforwyn.

O blegit wele, o hyn allan: yr oll genedlaethau a'm galwant yn wynvydedic.

Erwydd yr hwn syd alluawc, a wnaeth i mi vawredd: a' santawl yw i Enw ef.

Ai drugared y syd yn oes oesoed: ar y sawl ai ofnant ef.

Ef a ddangosawdd nerth ai vraych: ef a wyscarawdd y beilchiou ym-bwriadau ei calonau.

E dynawdd i lawr y cedyrn oi eisteddfaeu, ac a ddarcha-

tawd yr hai iselradd.

Ef a lanwodd yr hai newynoc a phethau da, ac a ddanuonawdd ymaith yr hai goludawc mewn eisiau.

*wrth veddwl.

Ef a ganorthwyawdd ei Was Israel, *gan gofio am ei drugaredd, megis y dywedawdd in tadeu, sef i Abraham, ac yw *had yn dragywydd.

*ohelyth, hiliogeth, eppil, &c.

Gogoniant ir Tad, ac ir Mab, ac yr yspryt glan.

Megis ydd oedd yn y dechreu, y mae yr awrhon. &c.

¶ Ai yntau y Psalm a ganlyn.

Cantate Domino &c. Psal. xcviij

CEnwch ir Arglwydd ganiad newydd, canys gwnaeth ef ryfeddodion: ei ddeheulaw i hunan ai santawl vraych a barawdd yddaw yr oruchafiaeth.

Yr Arglwydd a egluravvdd ei iechydwrieth: ei gyfiawnder a ddangosawdd ef yngolwc y Cenedloedd.

*gofiodd. ‡ ynghyfair, tu ac at.

Ef a *goffaodd i drugaredd a' gwirioned ‡ er ty Israel: ac oll derfynau y ddaiar a welsant iechydwreth eyn Duw.

*diolchwch

Yr oll ddaear cenwch yn llauar ir Arglwydd: ac ymlawenhewch a' *chan-molwch.

*voliant. *psalm.

Cenwch *psalmau ir Arglwydd ar y delyn, sef ar y delyn a llef *caniad.

Ar drumpiae ac vtcyrn: cenwch yn llauar yn-gwydd yr Arglwydd brenhin.

*Rued. *y byd.

*Dadurdded y Mor, a' chymeint ac y sydd yntho: *cylchedd y ddaiar, ac a breswyliant ynthei.

Curet y llifddyvredd ei dwylaw: a' chyd neidied y mynyddedd o lewenydd gar bron yr Arglwydd: canys ef a ddaeth y varnu y ddaiar.

A' chyfiawnder y barn ef y byd, a'r bobul ac vnionder.

Gogoniant ir Tad, ac ir Mab, ac ir yspryt glan.

Megis ydd oedd yn y dechrau. &c.

*testament

¶ Yna Llith or *ddeddf newydd. Ac yn ol hynny, Nunc dimittis yn Camberaec, megis y canlyn.

Yr

NAwrhon Arglwydd y gellyngy dy was mewn tangneddyf: herwydd dy air. Luc.ij.
Canys vy llygeit a welsāt dy iechydwrieth.
Rwn a baratoeist, gar bron wyneb yr oll bobl.
I fod yn oleuni i oleuaw y cenedloedd: ac yn ogoniant ith bobl Israel.
Gogoniant ir Tad, a'r Mab, a'r yspryt glan.
Megis ydd oedd yn y dechreu, y mae yr awrhon. &c.

¶Neu'r Psalm hon.

DUw a drugarhao wrthym, ac an bendithio: a'thy wynep lewych ei wyneb arnom, a' thrugaraed wrthym. Selah. Deus misereatur. Psal.lxvij.
Mal ir adwaener dy ffordd ar y ddaiar, ath iechydwrieth ymhlith yr holl genedloedd,
Molent y pobloedd dydi Dduw: molent dydi yr oll bobloedd.
Llawenhaed y bobloedd a' byddan hyfryd: canys ti a verni y bobl yn gyviawn, ac a lywodraethy y cenedloedd ar y ddaiar. Selah.
Molent dydi y bobloedd Dduw: molent tydi yr oll bobloedd.
Yno y dyry y ddaiar ei ffrwyth, a' Duw sef eyn Duw ni a'n bendithia.
Duw a'n bendithia, a' holl terfynau'r ddaiar ai hofnant ef.
Gogoniant y'r Tad, a'r Mab, a'r yspryt glan.
Megis ydd oedd yn y dechreu, y mae yr awrhon ac y bydd yn oystat yn oes oesoedd. Amen.

¶Yna y canlyn y Credo, a' gweddieu eraill, megis yr appoyntiwyt ymblaen ar y borauweddi, ar ol Benedictus. Ac a thri Collect. Yn gyntaf or dydd. Yr ail, o Dangnefedd. Y trydydd, dros ganhorthwy yn erbyn pob pericul, mal y canlyn yma rhacllaw. A' dau or Collectae dywethaf a ddywedir bob dydd ar byrnhawn weddi, eb gyfnewit.

¶Yr ail Collect ar byrnhawn weddi.

DUw, o ddiwrth ba vn y daw pob addunet ſan
ctaidd, pob cyngor da, a'phob gweithred gy
uiawn, Dyro ith waſaneth-ddymon y rhyw
dangneddyf ar na ddychon y byd i roddi, modd
y gallo eyn calonau ymroi i vfyddhau ith' or-
chmynion, a'thrwy dy amddeffyniad i ni rhac ofn yn ge-
lynion, allu o hanom dreulio eyn amſer mewn heddwch
*'obryn a'thangneddyf drwy *haeddedigaethau Jeſu Chriſt eyn
Jachawdr. Amen.

¶Y trydydd Collect am gynorthwy yn erbyn oll periculeu.

LLewycha eyn tywyllwch ni atolygwn yt, Ar-
glwydd, a'thrwy dy vawr drugaredd amddeffen
nyni rhac pob pericul ac enbydrwydd y nos
hon, er ſerch ar dy vn mab ein Jachawdr Jeſu
Chriſt. Amen.

*Carcha- ¶Ar ddie natalic Chriſt, die gwyl yſtwyll, dydd gwyl vathias, dydd
fael. Paſc, y * dyrchafael, y Sul gwyn, dyddgwyl Joan vedyddiwr,
Sanct Jaco, Sanct Bartholomeus, Sanct Mathew, Sanct
Simon ac Jud, ſanct Andreas, a Sul y Trindot: y cenir neu y
dywedir yn neſaf vn at Benedictus, y cyffes neir addefiat hyn o'n
ffydd Chriſtianus.

Quicūque vult. PWy bynac a vyno vod yn gatwedic: o vla-
*gyffredin. en dim, rhaid iddo gynnal y ffydd *Catholic.
Yr yon ffydd, a ny cheidw pop dyn yn gy-
*ddilwgr. fan ac yn *ddihaloc: diogel y collir yn tra-
gywyth.
*ſef Ar ffydd catholic yw hon: *bot y ni addoli vn Dew yn
trintod, a'r trintod yn vndot.
*hanvod. Nyd cymyſcy o honam y perſoneu: na gohany y * ſyl-
wedd.
Canys vn perſon, ſydd ir tad, ar all ir mab: ar all yr y-
ſpryt glan.
*dywoli- Eithr *Duwdot y Tad, y Mab, a'r yſpryt glan, ſydd
aeth. vnryw: gogoniant gogyfuwch, mawrhydi gogydtrag
wyddawl.

Vnryw a'r Tad, vnryw yw'r Mab: vnryw yw'r yspryt glan.

*Dicre-etic Dat, dicre-edic Vab: dicre-edic yspryt glan.

*Anwnethurcdic

Ammesuredic Dat, ammesuredic Vap, ammesuredic yspryt glan.

*Tragywyddawl Dat, tragywyddawl Vap: tragywyddawl yspryt glan.

*tragyvythawl.

Ac etwa nid ynt tri tragwyddolion: amyn vn *tragwyddawl.

Acmal nad ynt tri ammesuredigion, na thri dicre-edicion: amyn vn dicre-edic, ac vn *ammesuredic.

*diuesur.

Velly yn gyffelyp, hollgyuoethoc Dat, hollgyuoethoc Vap: holl gyuoethoc yspryt glan.

Ac eto nyd ynt tri hollgyuoethogion: amyn vn hollgyuoethawc.

Velly *ys Dyw tad, ys Dyw vap: ys dyw yspryt glan

*Duw ywr. &c.

Eithr nid tri Dywieu: namyn vn Duw ys ydd.

Vellyys Arglwydd Dat, ys Arglwydd vap: ys Arglwydd yspryt glan.

A'hagen nyd ynt tri Arglwydi: namyn vn Arglwyd.

*ffydd ne greddyf Christ

Canys mal ein cympellir trwy *christian wirionedd: y *gyfaddef bot pop person yn ‡ ohanredol yn Dduw ac yn Arglwydd.

*gyffessu

‡ wrth y hun, or neilltu

Velly ein goherddir trwy y Catholic *Gred-ddeddf: dywedyt, bod tri Dewieu nei tri Arglwyddi.

*creddyf neu crefydd

Y tad ny wnaethpwyt *gan nep: ny's crewyt, ac nys *cenedlwyt.

*trwy

*enillwyt, ganet

Y Map ys id or Tad yn vnic: eb i wneuthur, na ei greay, eithr wedy ei *genedlu.

*enill, gahel

Yr yspryt glan ys yd or Tad a'r Map: eb eu wneuthyr, na ei greau, na ei genedlu, eithr yn *deilliaw.

*dyuot

Wrth hyny vn Tad ys ydd, nid tri *thaid, vn map, nid tri meip: vn yspryt glan, nid tri ysprytion glan.

*thade

Ac yn y trintot hyn, nid oes *vn cynt ne gwedy eu gylydd: nid oes vn mwy na llai no'u gilydd.

*dim cynt na hwyrach dim. &c.

Eithyr yr'oll tri phersoneu: ynt gogydtragwyddawl a'gogyfuwch.

Ac

*yddy Ac velly ym pop peth, val y dywetpwyt vchod: yr vndot yn y trindot, a'r Trindot yn yr vndot, syd *y'w adoli.

*barnet, ne credet. Pwy bynnac can hynny a vynn vot yn gatwedic: * syniet velly or trintot.

*yn, ne bod Y mae heuyt, yn angenraid er mwyn tragywyddawl iechyt: credu o ddyn yn ffyddlawn * am gnawdoliaeth ein Arglwydd Iesu Christ.

*ac addef Canys yr iawn ffydd yw, credu *a' choffessu o honam: bod ein Arglwydd Iesu Christ vap Duw, yn Ddew, ac yn ddyn.

*hanbod ‡enill, gaffael Dew, o * sylwedd y tad, wedy ei ‡ genedlu cyn nac oesoedd: a'dyn, o sylwedd ei vam, wedy eni yn y byt.

*resinabl Perfeith Dduw, a'pherfeith ddyn, o eneit, *resymol: a'dynol gnawd yn hanvot.

*Gogymmenhed *Gogyfuwch a'r tad, o bleit ei Ddewdawt: a'llei no'r tad, o bleit ei ddyndawt.

*er hyny Yr hwn cyd bod ef Duw a' dyn: nid yw ef * hagen ddau, namyn vn Christ.

*trwy *Duwoliaeth ‡yn nuw Un, nyd * can ymchwelyt y ‡ Dewdod yn gnawd: amyn can gymryd y * dyndawd ‡ yn Dduw.

*yr hanbod Un y gyd oll, nid can gymyscy y * sylwed: amyn drwy vndot person.

Canys mal y mae yr eneit resymol a'r cnawd yn vn dyn: velly Dew a Dyn, ys idd vn Christ.

*cadwedigeth Yr hwn a ddioddefawdd tros ein iechydwrieth: *a' descennawdd y Vffern, a gyuodes y trydydd dydd o veirw.

Escenodd ir Nefoedd, ac y mae yn eisted ar ddeheulaw dew tad, hollgyuoethoc: o ddyno y daw y varnu byw a' meirw

*yn y cyrph Ac ar ei ddeuodiat, y cyuyt pop dyn * ac ei corphoroedd e

*ehunain hunain: ac arodan gyfri am eu gweithredoedd * priawt.

*buchedd Ar ei a wnethont da, y ant ir * bywyt tragyuythol: ar ei a wnethont ddrwc, yr tan tragyvythawl.

Hon yw'r ffydd catholic: yr hon, pwy bynac ar ny's creto yn ffyddlon, ny all ef vod yn gatwedic.

Gogoniant ir tad, ar mab, a'r yspryt glan.

Megis ydd oedd yn y dechrau, y mae yr awrhon. &c.

¶ Mal hyn y terfyna trefn y Vorau ar Byrnhawn weddi trwy'r vlwyddyn.

Yma y canlyn y Letaniae y' haruer ar y Sulieu, y Merchurieu, a'r Gwenereu,

ac ar amsereu ereill pan oruchmynner y gan Ordinari.

DEw Tad, or Nef: trugarha wrthym wir bechaurieit.

Dew Tad or Nef: trugarha wrthom wir bechadurieit.

Dew Vap brynwr y byd: trugarha wrthym wir bechadurieit.

Dew Vap, brynwr y byd: trugarha wrthym wir bechadurieit.

Dew Yspryd glan, yn *deilliaw y wrth y Tad a'r Mab: trugarha wrthym wir bechadurieit. *procedo, dyuot

Dew Yspryd glan, yn * deilliaw y wrth y Tad a'r Mab: trugarha wrthym wir bechadurieit. *procedo, dyuot

Y gogoned, lan, bendigeit Drindot, *tair person ac vn Dew: trugaha wrthym wir bechadurieit. * tri phersō

Y gogoned, lan, bendigeit Drindot, tair person ac vn dew: trugarha wrthym wir bechadurieit.

Na choffa Arglwydd ein enwiredd, n'ac enwiredd ein *Rieni, ac na ddyro ddial am ein pechotae: arbed nyny Arglwyd dayonus, arbed dy bobyl y bryneist ath werthvawr waet, ac na *lidia wrthym yn dragywydd. *hynaif, tadeu a' mameu. *ddigia

Arbed ‡ nyny Arglwydd dayonus. ‡ ni

Y wrth bop drwc ac anffawt, y wrth pechot, y wrth ystryw a' chyrch y cythrael, y wrth dy *lit, ac y wrth varnedigaeth dragwyddawl. *ddigoueint, soriant

Gwared nyny Arglwydd dayonus.

O y wrth pop dallinep calō, o y wrth valchder, a'gwag ogoniant a' ffuc sancteiddrwydd, y wrth genuigen, dygasedd, a' bwriat drwc, a phop anghariadoldab.

Gwarad nyny Arglwydd dayonus.

O y wrth anweirdep, a'phob pechot marwol, ac y wrth oll twyll y byd, y knawt, a'r Cythraul.

Gwared nyny Arglwydd dayonus.

O y wrth * vellt a'themestyl, o y wrth pla, * haint y no * luched * cornwyt,

mannac, chwaren, cowyn.

dae, newyn, y wrth ryuel ac ymladd, ac o ywrth angae dysyvyt.

Gwared nyny Arglwydd dayonus.

O ywrth pop tervysc a'dirgel, vrad, o ywrth pop fals ddysceidiaeth ac opinion anuwiol, y wrth galedrwydd calon a dirmic ar dy 'air ath Orchymyn.

Gwared nyny Arglwydd dayonus.

Trwy ddirgelwch dy gnawdoliaeth, trwy dy sanctaidd enedigaeth ath enwaediat, trwy dy Uedydd, dy* vmpryd ath prouedigaeth.

*gythlyngdawt,

Gwared nyny Arglwydd dayonus.

Trwy dy dirvawr ing, ath chwys gwaedlyd, drwy dy * groc ath ddioddefaint, drwy dy wyrthuawr angae ath claddedigaeth, drwy dy anrydedus gyfodiad, ath escenniad, a'thrwy ddyuodiat yr yspryt glan.

*groes

Gwared nyny Arglwydd dayonus.

A'r oll amser ein trallot, ar oll amser ein gwynvyd, yn awr angae, ac yn-dydd varn.

Gwared nyny Arglwydd dayonus.

Nyny bechadurieit atolygwn y ty ein gwrando, Arglwydd dduw, a'theilyngy o hanot gadw, Reoli a' llywedraethy dy lan Eglwys yn hollawl yn y ffordd vnion.

Nyny attolygwn y ty ein gwrando Arglwydd trugarawc.

Teilyngy o hanawt gadw a' nerthy ith wir addoly mewn iawnder a'glendit buchedd, dy wasanaeth *ydd Elizabeth ein grasusaf Urenhines a'n pen llywydd.

*wreic

Nyny atolygwn y ty ein gwrando Arglwydd trugarawc.

Teilyngy o hanot lywedraethy hei chalon yn dy ffydd, ofn, a'chariat, ac i-ddi ymddiriet byth ynot, ac ymgeis yn wastat ath anrydedd ath 'ogoniant.

Nyny atolyngwn y ty ein gwrando Arglwydd trugarawc.

Teilyngy o hanat hei amddeffen a'ei chadw, gan roddi y-ddi * y vuddigoliaeth ar hei oll elynion.

*orvodaeth

Nyny atolygwn y ty ein gwrando Arglwydd trugarawc.

Teilingy o hanot, lewychy yr oll Escyp, Bugelydd a' Gwenidogion yr Eglwys ac iawn wybodaeth a'deall dy 'air: ac yddynt hwy trwy ei precaeth aci buchedd, ei venegi a'i ddangos yn ddyladwy.

Nyny atolygwn y ty ein gwrando Arglwydd dayonus.

Teilyngy

Teilyngy o hanot gynyscaeddy Arglwydi yr Cyngor, ar oll *Vonedd, a gras, doethinep a deall. *Bendevigion

Nyny atolygwn y ty ein gwrando Arglwydd trugarawc.

Teilyngy o hanot vendithiaw a chadw y pen swyddogion, gan roddy yddynt, ras y wneythur cyfiawnder, ac y vaentumio'r gwir.

Nyny atolygwn y ty ein gwrando Arglwydd trugarawc.

Teilyngy o hanat vendithiaw a' chadw dy oll popul.

Nyny atolygwn y ty ein gwrando Arglwydd trugarawc.

Teilyngy o hanot roddy y pop cenedlaeth, vndep, tangneddyf, a' chydcordio.

Nyny atolygwn y ty ein gwrando Arglwydd trugarawc.

Teilyngy o hanot roddy y ni galon ith gary ath ofny, a' byw yn ddiescaelus yn ol dy' orchymynion.

Nyny atolygwn y ty ein gwrando Arglwydd trugarawc.

Teilyngy o hanot roddy ith oll popul angwanec *rad, y wrando yn vfydd dy' air, ai derbyn o bur ewyllys a' chynyrchy ffrwyth yr yspryt. *ras

Nyny atolygwn y ty ein gwrando Arglwydd trugarawc.

Teilyngy o hanot ddwyn ir ffordd wir, pawp ar aeth ar * gyfeilorn ac a dwylliwyd. *ddydrw

Nyny atolygwn y ty ein gwrando Arglwydd trugarawc.

Teilyngy o hanot nerthy y rei y sy yn sefyll, a'chōffordio a'chanorthwyo y rhei sy a gwan galon, a'chyfody y sawl y syrthyāt, ac or dywedd curo y lawr Satā y dan ein traed.

Nyny atolygwn y ty ein gwrando Arglwydd trugarawc.

Teilyngy o hanot cymhorth, a'helpio a'dydany pawp yr sydd mewn perigl, angenoctit, a *thrwblaeth. *helbul.

Nyny atolygwn y ty ein gwrando Arglwydd trugarawc.

Teilyngy o hanot gadw pawb a'r sydd yn ymddeith ar *vor na thir, pop gwreic wrth escor plant, pop clwyfus a'rhei bychein, ac y ty dosturio wrth pawb *a vo mewn caethywet na charchar. *ddwr *y sydd

Nyny atolygwn y ty ein gwrando Arglwydd trugarawc.

Teilyngy o hanot amddeffen ac ymgleddy y plant amddyfeit, a'r gwragedd gweddwon, a'phawb y sydd yn vnic, ac yn goddef pwys plait' orthrech.

Nyny atolygwn y ty ein gwrando Arglwydd trugarawc.

Teilyngy o hanot trugarhay wrth pop dyn.

Ynny atolygwn y ty ein gwrando Arglwydd trugarawc.

Teilyngy o hanot vaddae y ein gelynion, erlynwyr, ac esclandrwyr, a'throi ei calonnae.

Ynny atolygwn y ty ein gwrando Arglwydd trugarawc.

Teilyngy o hanot roddy a chadw er ein lles, * amserol ffrwythae y ddaiar, modd y caffom mewn amser dyledus ei mwynhay.

* temhoraidd

Ynny atolygwn y ty ein gwrando Arglwydd trugarawc.

Teilyngy o hanot rody y ni wir edifeirwch, a' madde y ni ein oll pechotae, escaelustra, a'n anwybod, ein cynyscaeddy a rhat dy yspryt glan, a gwellau ein * buchedd, yn ol dy 'air sanctaidd.

* bywyt

Ynny atolygwn y ty ein gwrando Arglwydd trugarawc.

Map Duw: atolygwn y ty ein gwrando.

Map Duw: atolygwn y ti ein gwrando.

Oen Dew yr hwn wyt yn dileu pechodae'r byd.

Caniata y ni dy dangneddyf.

Oen Dew, yr hwn wyt yn diley perhodae'r byd.

Trugarha wrthym.

Christ clyw nyni.

Christ clyw nyni.

Arglwydd trugarha wrthym.

Arglwydd trugarha wrthym.

Christ trugarha wrthym.

Christ trugarha wrthym.

Arglwydd trugarha wrthym.

Arglwydd trugarha wrthym.

¶ Ein tad yr hwn wyt yn nefoedd. &c.

Ac * na thywys ni ym-provedigaeth.

* nac arwein

Eithyr gwared ni rhac drwc. Amen.

¶ Gwers.

Arglwydd na wna a nyni yn ol ein pechodae.

¶ Atep.

Ac na'obrwya ni yn ol ein enwiredd.

¶ Gweddiwn.

Dew Tad trugaroc, yr hwn nyt wyt yn tremygy vcheneit calon gystuddedic, nac addunet y gorthrymedic: canhorthwya yn druga roc ein gweddiae ty ddym ni yn ei gwneythyr geyr dy vron, yn ein trallot a'n blinvyd pa-

bryd bynac y goascant arnam: a' gwrando ni yn rasusol, yd pan vo ir drygae hyny, ry mae ystryw a' dichell diawl nei ddyn yn ei gwnethyr in erbyn, vynet yn ouer, a' thrwy luniaeth dy ddaoni di, yddynt vot yn oyscaredic, modd na'n briwer dy weision drwy erlyn nep, a' gallyo hanom byth ddiolwch y tydy yn dy lan Eglwys, trwy Iesu Christ ein Arglwydd.

Arglwydd cyvod, cymhorth ni, a'gwared ni er mwyn dy enw.

Dew, ys clywsam a ein clustiae, a' ein tadae, a vynagawdd i-ni y gweithredoedd arddercharwc y wneythost yn ei dyddiae, ac yn * y kynvyt oei blaen hwy. *yr hen amser

Arglwydd cyuod, cymhorth ni, a' gwared ni er dy anrydedd.

Gogoniant y'r Tad, a'r Mab, a'r yspryt glan.
Megis ydd oedd yn y dechreu, y mae yr awrhon ac y bydd yn oystat yn oes oesoedd. Amen.

Rac ein gelynion amddeffen ni, Christ.
¶Yn rasawl edrych ar ein poenedigaethae.
Yn dosturus ystyria wrth drymder ein calonne.
¶Yn drugaroe madde pechodae dy Bobul.
Yn garedigol gan drugared gwrando ein gweddion.
¶Iesu vap Dauid, trugarha wrthym.
Yr awrhon a' phop amser teilynga ein gwrando, a Christ.
¶Yn rasawl clyw ni a Christ, Yn rasawl clyw nyny, Arglwydd Christ.

¶Gwers.
Arglwydd dangos dy drugaredd arnam.
¶Atteb.
Mal ydd ym yn ymdiriet ynot.

¶Gweddiwn.

Nyny atolygwn yty Arglwydd Dat, yn drugarawc edrych ar ein gwendit, ac er gogoniant dy enw, ymchwel y wrthym yr oll ddrygeu ry ddarvu y ni o wir gyfiawnder ei haeddu, a' chaniatha bot y ni yn ein oll trallot,

ddody ein cyfan ymddiriet a'n gobeith yn dy drugaredd, a' byth dy wasanaethy, mewn santeiddrwydd a' phurdep buchedd, ith anrydedd ath ogoniant, trwy ein unic gyfryngwr an dadlewr Iesu Christ ein Arglwydd. Amen

¶Gweddi tros vawrhydi y Vrenhines.

OArglwydd ein Tad nefawl, goruchel a'galluoc, Brenhin y Brenhinedd, Arglwydd yr Arglwyddi, llywyawdr unben y tywysogion, yr hwn wyt oth eisteddle yn edrych ar oll drigiolion y ddaiar, ys atolygwn (ac erbyniwn y-ty, edrych o hanot yn ddarbodus ar ein grasusaf ddaionus Arglwyddes Vrenhines Elizabeth, ac velly hei chyflowni o rad dy sanctaidd yspryt, yd pan vo iddi yn oystadol bwyso yth veddwl, a' rhodio yn dy ffordd, cynyscaedda yhi yn ehelaeth a doniae nefawl, caniatha iddi mewn llwyddiant ac iechyt hir * hoedl; nertha yhi, modd hi gallo orescyn a' *gorchyvygy hei oll elynion, ac or dywedd yn ol y vuchedd hon, bot iddi vwynhay llywenydd a' dedwyddyt, tragwyddawl, trwy Iesu Christ ein Arglwydd. Amen.

*oes, einioes bywyt
*gorvot

*alluawc

OLl*gyvoethawc a'thragyvythawl Dduw, yr hwn wyt yn unic yn gwneythyr ryveddodae, danfon y lawr ar ein Escopion a' Churatieit, a'r oll gynulleidvaon y orchymynwyt y dan ei goval hwynt, iachwyol yspryt dy rat, yd pan vo yddynt wir ryngy bodd yty, *dinea arnaddynt ddyval wlith dy vendith: Caniatha hyn Arglwydd, er anrydedd, ein dadlewr a'n cyfryngwr Iesu Christ. Amen.

*tywallt arnynt

¶Gweddi o waith Chrisostom.

*alluoc

OLl* gyvoethawc ddyw, yr hwn a roddeist yny rad y pryd hyn drwy gyfundep, a' chydgyvarch y weddiaw arnat, ac wyt yn gaddo pan yngynullo dau nei dri yn dy enw, bot y ty ganiathau ei govynion: cyflowna yr awr hon,

hon, Arglwydd, ddamunet a deisyfiat dy weision, mal y
bo mwyaf buddiol yddynt, gan ganiadhay y ni yn y byt
hwn, wybodaeth am dy wirionedd, ac yn y byt a ddaw,
bywyt tragyvythawl. Amen.

RAt ein Argulwydd Jesu Christ, a'serch Dyw, a * chybel-
* chymdeithas yr Yspryt glan, a vo gyd a ni oll llach
byth bythoedd. Amen.

¶ Gweddi am glaw pan bo angenreidiol.

ADduw nefol Dat, yr hwn drwy dy Vap Jesu
Christ, y addeweist i bawp y geisio dy Deyr-
nas aei chyfiownder, pop peth sy angenreidi-
ol yw * cynhalieth corphorawl: danfon y ni *lluniaeth,
wrth ein angenoctit, ni atolygwn ity, gyfryw
* hinon a chawodydd * ardemherus, mod y gallom gaffa *dylwydd
el ffrwythae y ddaiar in mwynniant ni, ac ith vrdduni- cymmedrol
ant tithae, trwy Jeshu Christ ein Arglwydd. Amen.

¶ Tros hinon neu dywydd tec.

ARglwydd Ddyw, yr hwn am bechot dyn y
voddeist vnweith yr oll byd, o ddiethr wyth-
nyn popul, ac yn ol hyny'oth vawr drugared,
y addeweist na's destrowyt byth drachefyn:
ni atolygwn yty kyd bot y ni am ein enwired
* ryglyddy y bla glaw hon a'dyfredd, eto wrth ein gwir *haeddu
edivetrwch, bot yty ddanvon cyfryw dowydd a'hinon, yd
pen allom dderbyn ffrwythae'r ddaiar mewn amser dy-
ladwy, a'dyscy trwy dy gospedigaeth wellhay ein bu-
cheddae, ac er dy warder roddy yty volyant a'gogoniant,
trwy Jesu Christ ein Arglwydd. Amen.

¶ Ar amser drudaniaeth a newyn.

ADdyw Tad or Nef, drwy ddawn pa vn y descen
y glaw, ac y mae y ddaiar yn ffrwythlawn, yr hi
lia anifeilieit, ac ydd amylha'r pyscawt: edrych

*adolwyn
*atolwc ar adfyd dy popul, a' chantatha am y prinder ar drudaniaeth (ydd ym ni yr owrhon yn ei ddyoddef yn gwbyl gyfion am ein enwiredd) iddo drwy dy drugarawc ddaoni ymchwelyt yn rat ac yn helaethrwydd, er cariat ar Iesu Christ ein Arglwydd, i ba vn, gyd a thydy a'r yspryt glan, y bo moliant yn oes oesoedd. Amen.

¶ Ar amser Ryuel.

OLl alluoc DDew, Brenhin yr oll Vrenhinedd, a' phenllywyawdr pop peth, yr hwn ny ddychon *neb creadur wrthladd ei nerth, ar yr hwn y perthyn o gyfiownder *gospi pechaturieit, a' bot yn drugarawc wrth y rei y vo gwir ediveiriol: Cadw a' gwared nyny (ervyn ac *atolwg y-ty) rac dwylaw ein gelynion, gestwng ei balchder; tola ei drigioni, a gwradwydda ei bwriadae, mal y gallom yn arvogion gan dy amddeffen, vot byth yn gadwedic rac pop perigl, ith 'ogoneddy di yr hwn wyt vnic roddwr pop victori, a *gorvchafiaeth drwy *ryglyddae dy vn map Iesu Christ ein Arglwydd. Amen.

*vn
*boeni
*adolwyn
*gorvodeth
*haeddedigaetheu

¶ Pryd pla gyffredin, ai haint cynwynol.

OLl gyvoethawc DDew, yr hwn yn dy lid yn amser y Brenhin Dauid, y leddeist a phla y *nodae lxx.M. ac yn lleigys gan goffa dy drugaredd, a vaddeueist y lleill: trugarha wrthym wir pechaturieit, yr ei in ymwelir y gan ddirvawr haint a' marwoleth, yd pan vo mal y gorchymyneist ith Angel peidiaw a *chospi: bot yn deilwng genyt yr owrhon wrthlad ywrthym y bla ar gofidus haint *yma, trwy Iesu Christ ein Arglwydd. Amen.

*chwarren, manne, cowyn
*phoeni
*hyn

A DDew, yr hwn biae o naturiaeth a' phriodoldep drugarhay yn oystat, a' madae, derbyn ein vfydd weddieu: a' chyd bom ni yn rhwym gan gaethiwet catwynae ein pechatae, er hyny dat oder, ni y gan dosturi dy drugaredd, er anrhydedd Iesu Christ ein cyfryngwr a'n dadleuwr. Amen.

Y Colletae, yr Epistolae, ar Euangelon, y arferir amser gwasanaeth swpper yr Arglvvydd, a'r ‡Commun bendigedic trvvy'r vlvvyddyn.

‡ kymmyn,

Y Sul cyntaf yn yr Aduent, neu'r Grawys 'ayaf.

Y Collect.

OLl alluawc Dduw, *dot rat y nyni y ímwrthod *rho, dyro
a gweithredoedd y tywyllwch, a' bot ini wisco
aruau'r goleuni, yr awrhon yn amser y buched
varwol hon (pryd y daeth dy vab Iesu Christ
i ymwelet a ni mewn mawr ostyngeiddrwyd)
yd pan vo yn y dydd *dywethaf, pan ddel ef drechgefyn yn * dywed daf
ei 'ogonedus vawredd, i varnu byw a' meirw, cyfodi o
hanom ir vuchedd anvarwol, trwyddaw ef, yr hwn* y *ys ydd byw
bywocka, ac a deyrnasa gida thydi ar yspryt glan, yr awr=
hon ac yn dragywydd. Amen.

Yr Epistol.

NA byddwch mewn dlet nep, anid Rom. xiij.
hyn, caru o bawp y gylydd. Canys
y nep * a gar arall, a gyflawnodd y *sy yn caru
*Ddeddyf. Canys hyn yma, Na wna *Gyfraith,
'odinep: Na ladd: Na latrata: Na
ddwc cam testiolaeth: Na * thra * chybydda
chwenycha: ac ad oes 'orchymyn a=
rall, efe gynwysir yn vyr yn yr ymad
rodd hwn [nid amgen] Car dy gy=
mydawc mal tyhun. Cariat ny wna * enwet y'w gymy *argyswedd anuad,
dawc: ac am hyny cyflawnder y * Ddeddyf yw cariat. Ac drwc
yn enwedic can ein bot yn canvot yr amser, y bot yn oet *Gyfraith
ini 'nawr *dihunaw o gwsc: can ys yr awrhon y mae iech
yt yn nes yn, na phan credessam. Y nos aeth heibiaw, a'r * ddiffroi
dydd a nessaodd: can hynny bwriwn ymaith 'weithredo=
edd y tywyllwch, a' gwiscwn arvae y golauni. Rotiwn

yn drefnus, mal wrth liw dydd, nyt mewn gloddeſt a
*gorwe-ddial chyfeddach, nyd mewn * cydorwedd ac anllatrwydd, nyd
*ymryſon, ceintach mewn * cynnen, a chenvigen: eithyr gwiſcwch am da-
noch yr Arglwydd Jeſu Chriſt, ac na vit eich gofal tros
y cnawt, er mwyn porthi trachwantae.

Yr Euangel.

Math.xxj. APhan daethant yn-gyfagos i Cae-
ruſalem, ae dyuot hwy i Bethpha-
ge i vynyth Oliuar, yno yd anuo-
nes Jeſu ddau ddiſcipl, can ddywe-
dyt wrthynt, Ewch ir pentref y sy
* ar eich cy-fer *gyferbyn a chwi, ac yn y * man,
‡ ebrwydd chwi a gewch aſen yn rhwym, ac
*llwdyn *ebol gyd a hi: gellyngwch wynt
*atabi a'dygwch * i mi. Ac o dywait nep
ddim wrthych, dywedwch, vot yn
rhaid ir Arglwydd wrthynt: ac yn y man ef aei gellwng
hwynt. A hyn oll a wnaethpwyt, y gyflawni yr hyn a
ddoytp wyt trwy'r prophwyt, yn doydyd, Dywedwch i
*Wele verch Sion, * Nycha, dy Vrenhin yn dyvot atat yn * war,
*vfydd, mwyn ac yn eiſtedd ar aſen, ac ebol llwdn aſen, weddol. Y diſci-
pulon a aethant, ac a wnaethant mal y gorchymynawdd
Jeſu yddwynt, ac a ddugeſont yr aſen a'r ebol, ac a ddode
*ar vchaf ſont ei dillat arnynt, ac ei geſodeſont ef * arnwynt. A'
thyrua ddirvawr a daneuſont ei dillat ar y ffordd: ereill a
doreſont gangae or gwydd, ac ei tanuſont rhyt y ffordd.
A'r dyrfa a oedd yn mynet or blaen, ac yn dyvot ar ol, oedd
*Iacha, ca-dw, ymwa-red yn yn llefain, can ddywedyt, * *Hos-anna* i vap Dauid: ben
digedic vo yr hwn hwu y sy yn dywot yn Enw yr Argl-
wydd, *Hos-anna* rhwn wyt yn y[nefoedd] gouchaf. A' gwe
dy ei ddyuot i Gaeruſalem, y dinas oll a gynnyrfawdd,
can ddywedyt, Pwy yw hwn? A'r tyrvae a ddyweda-
ſant, Hwn yw'r Jeſu y Prophwyt o Nazaret, yn-Gali-
lea. A'r Jeſu a aeth y mewn i teml Dduw, ac ei taflawdd
hwynt y gyd allan yr ei oedd yn gwerthy ac yn prynu yn
y templ, ac a ddymchwelawdd y lawr vyrddae yr newyd-

wyr-arian,

wyr-arian, a chadeiriae yr ei oedd yn gwerthy colombenot, ac a ddyvot wrth wynt, Mae yn escriuennedic, Y tuy mav vi, tuy gweddi y gelwir, eithr chwi a ei gwnaethoch yn 'ogof llatron.

Yr ail Sul in Aduent.

¶ Y Collect.

H Gwynvydedic Arglwyd̄, yr hwn * a bereist *y
yr oll scrythur lan yn escrifenedic er mwyn
eyn athrawaeth a'n ad̄ysc ni: Caniatha vod
i ni mewn cyfryw vodd ei gwrando, ei dar-
llain, ei chwiliaw, ai dysgu, ac in mewn ei
mwynhau, yd pan allom trwy ddyoddefaint a * chon- *chysur
ffort dy gyssegredic 'air, ymgofleidio ac ymgynal can ben
digeid 'obaith y vuchedd dragwyddawl, yr hon a rod̄aist
yni, drwy ein Iachawdr Iesu Christ. Amen.

Yr Epistol.

P A bethae bynac a yscrifenwyt or blaē, Rom.xv.
er addysc i ni yr escrivenwyt, val y ga-
llem ni trwy ammynedd a' chonffort
yr Scrythure, gahel gobaith. A' Duw
[penawdur] yr amynedd a'r * conffort *cysur
a rod̄o y chwi synniet yr vn peth pawp
y gylydd, * erwydd Christ Iesu, mal *ar ol
o gytundeb[ac] vn genae y galloch an-
rhydeddy Dyw * a' thad ein Arglwydd Iesu Christ. Am *ogonedu, volianu
hyn * cymerwch bawp y gylydd, mal y cymerawd̄ Christ Sef
ninae, i 'ogoniant Duw. A' hyn a ddywedaf, vot Iesu *derbyniwch
Christ yn wasanaethwr yr * enwaediat tros wirionedd * circumcisio
Duw, er sicrau'r addaweidion [a wnaethpwyt] yr tadae:
Eithyr val y gallei y * Cenetloed̄ rod̄y gogoniāt i Dduw *werin
dros ei drugaredd, megis y mae yn escrivenedic, Er mwyn hyn ith * coffessaf ymplith y * Cenetloed̄, ac y canaf ith *addefaf *werin
Enw.

Enw. A'thrachefyn y dywait, Ymlawẽ hewch Genetlo-
edd y gyd a'ei bopl ef. A' thrachefyn, Molwch yr arglwyd
yr oll Genetloedd, a chydvolwch ef yr oll poploedd. A'thra-
chefyn, Esaias addywait, E vydd gwreiddyn Iesse, ar
hwn a gyvyd i lywodraethy yr Cenetloedd, yn hwnw y
gobeith a'r Cenetloedd. A' Duw'r gobaith a'ch cyflawn-
*thangneddyf o bob llewenyd, a' * heddwch trwy gredy, val y bydoch *
*amyl gyfoethogion yn-gobaith, trwy nerth yr Yspryt glan.

Yr Euangel.

Luc. xxj.

ANo y byddant arwyddion yn yr haul, a'r lle-
*cyngyt uat, a'r ser: ac ar y ddaear y byd * gwascva
*werin ar y * popul, gan gyving gyngor: y mor a'r
*dyspeddain tonnae yn rhuo, a' dynion yn digaloni rac
ofn, a dysgwyl cyfryw betheu a ddaw
*byd dros y * ddayar: canys nerthoedd y nefoedd a gyffroir,
ac yno y gwelant vap ydyn yn dawot mewn wybren,
*trwy *a' gallu a gogoniant mawr. A' phan ddechrauo hynn
*chwnlwch vot, yno edrychwch y vyny, a' chodwch eich pennae: ca-
nys mae eich prynedigaeth yn nesay. Ac ef a dyvot wrth-
*gyffelypiaeth wynt barabol, Gwelwch y ffigusbren, a'r oll prenniae e-
*bragbraw, raill, pan ddechreuant * vlaguraw, chwithae yn ei gw-
elet, a wydoch o hanoch eich hunain vot yr haf yn agos.
Velly pan weloch gyflawni y pethae hyn, cydnabydwch
*yn agos vot teyrnas Dyw * geyr llaw. Yn wir y dywedaf wrth-
ych, na ddervydd yr oes hon hyd yny chwplaer [hyn] oll.
*a drangant Nef a daear * a ant heibio, eithyr vyngeiriae i nid ant
heibio.

Y trydydd Sul yn Aduent.

Y Collect.

ARglwydd, atolygwn yt glustymwrandaw a'n
*oblwy gweddion, a' thrwy dy radlawn * ymweliat,
*llewycha gole dywyllwch eyn calon, trwy eyn Arglwyd
Iesu Christ. Amen.

CY:

Yr Epistol

Cymered dyn nyni mal hyn, megis j.Cor.iiij.
gweinidigion Christ, a' * llywod *trinwyr,
raethwyr dirgelion Duw. Ac am gwastradwyr, gorchwylwyr,
ben hyn gofyn a wneir gan lly- ystiwerdieit
wodraethwyr gahel pawb yn ffy-
ddlawn. Ac am dana vi, lleiaf, dim
cenyf gahel *vymbarny geny chwi,
neu gan varn dyn: ac nid wyf chw-
aith yn vymbarnu vyhun. Can na wnn i vymbot yn
euog o ddim, anid ni'm cyfiawnheir er hyny: eithyr yr
hwn a'm barni, yr Arglwydd yw. Can hynny na ver-
nwch ddim cyn yr am ser, hyd yny ddel yr Arglwydd,
yr hwn a' oleua ddir guddiedigion y tywyllwch, ac a-
eglura vedyliae caloneu: ac yno y byd moliant i bawp
gan Ddew.

Yr Euangel.

Pan glybu Joan ac ef yn-carchar o Math.xj.
ywrth weithredoed Christ, e ddan-
vones ddau oei ddiscipulon, ac a dy
vot wrthaw: Ae ti' yw' hwn a*
ddaw, ai dysgwyl a wnawn am a-
rall? Jesu a atebawdd ac a ddyvot *Daugyswyse
wrthynt, Ewch, a' manegwch i Jo-
an y pethae a glywsoch ac a welsoch
y mae'r daillion yn cahel ei golwc,
a'r cloffion yn rhodiaw: a'r cleifion gohanol wedy ei
glanhay, a'r byddair yn clywet, a'r meirw y gyfodir, a'r
tlodion yn derbyn *yr Euangel. A' dedwydd yw'r *neb *coelvain
ny *rwystrir om plegit i. Ac wynt yn mynet ymaith, *hwn
ef a ddechreuawd Jesu ddywedit wrth y popul, am Jo- *thramgwydo wrth
an, Pa beth yr aethoch ir *diffeith i edrych am danaw? yvi
ai corsen a* yscytwei gan wynt? Eithyr pa beth yr a- *anialwch
ethoch yw welet? Ai * dyn wedy'r wisco mewn dillat *siglai
esmwyth? *Nych a, yr ei ys y yn gwisco dillat esmwyth, *gwr
*Wely

mewn

mewn tai * Brenhinoedd y maent. Eithyr pa beth aethochwi yw welet? Ai Prophwyt? Ie dywedyt ydd wyf wrthych, a' mwy no Phrophwyt. Can ys hwn ytyw y
*Wely. neb y mae yn escriwenedic am danaw, * Nycha, myvi sy yn danvon vyngenat rac dy wynep, yr hwn a paratoa dy ffordd oth vlaen.

Y pedwerydd Sul in Aduēt.

¶Y. Collect.

*Dercha cyvot.
A *Rddercha Arglwydd (atolygwn y ty) dy gadernit, a' dyred in plith, ac a mawr nerth cymorth ni, ac am y rhwystr a'r lluddias ys ydd arnam can enwiredd ein pechoteu, bot ith ddaionus rat ti (trwy ddiwygiat dy Uap ein Arglwydd) ein ymwared ni yn ebrwydd: i ba vn y gyd a' thi a'r Yspryt glan, y bo anrydedd a' gogoniant, yn oes oesoedd. Amen.

Yr Epistol.

Philip. iiij.
Lawenhewch yn yr Arglwydd yn oystatawl, a' thrachefyn y dywedaf, llawenhewch. Bit eich arafwch yn espysawl i bawp dyn. Ymae
*geir llaw
yr Arglwydd * yn agos. Na * ovelwch am
*phryderwch
ddim, eithyr ympop dim trwy wedi, a' deisyf,
* amlycaer
gyd a rhoi diolch * yspyser eich govyniō geyr bron Duw. A' heddwch Duw yr hwn ys yd, yn rhagori pop dyall, a gaidw eich calonae. a'ch meddyliae yn-Christ Iesu.

Yr Euangel.

Ioan. j.
*hon
A *Hyn (yw) testiolaeth Ioan, pan ddanvonawdd yr Iuddeon o Gaerusalem Offeiriait a' Leuiteit y ovyn iddo, Pwy wyti? Ac ef a
*addefwys
coffessawdd ac ny wadawdd, ac a * addefawdd yn olae, Nyd myvi yw y Christ. Yno yr holesant ef, Peth yntae ytwyt? Ai ti Elias? Ac ef a

ddyvot

ddyvot, Nac wyf. Ai yr Prophwyt wyt ti? Ac ef aate-
bawdd, Nac ef. Yno y dywedesant wrthaw, Pwy wyt,
val y gallom roi atep ir ei a'n danvones? Peth ddywedy
am danat dyhun? Ef a ddyvot, Mybi yw llef yn lleferyd *llefain, crio
yn y diffeith, *Cyweiriwch ffordd yr Arglwydd, mal y *Uniōwch arloyswch,
dyvot Esaias Prophwyt. A'r ei a ddanvonesit, oeddynt
o'r Phariseieit. Ac wy a ei holesont ef, ac a ddywedesont,
wrthaw, Paam ydd wyt titheu yn Batyddiaw, a's ti nid
yw'r Christ, nac Elias, na'r Prophwyt? Joan ei atebawd
ac addyvot, Mybi 'sy yn Batyddiaw a dwfyr: eithyr y
mae yn sefyll yn eich * cenawl, yr hwn nyd adwaenoch *perfedd
chwi. Ys hwnw yw ef a ddaeth om ol i, yr hwn a'm
rhagorawdd i: yr hwn *nid wyf vi deilwng y ddatot *ny haeddwn
carrae ei escit. Hyn yma a wnaethpwyt ym-Bethaba-
ra*tros Jorddonen, lle ydd oedd Joan yn Batyddio. *y tuhwnt, y tu draw

Die natalic Christ.

¶Y Collect.

OLl alluawc Dduw, yr hwn a roddeist i ni dy vn
mab i gymryt *ein anian arnaw, ai eni he-
ddiw o vorwyn bur: Caniatha bot eyn adge-
nedly a'n gwneuthur yn blant y-ty drwy vab-
wys a'rrat, a'pheunydd ein adnewyddu trwy dy lan yspryt,
trwyr vnrhyw ein Arglwydd Jesu Christ, yr hwn a *vy- *sy yn byw ac yn teyrnasu
woca ac a deyrnasa y gyd a thi yn oes oesoedd. Amen.

Yr Epistol.

DYw lawer gwaith a'llawer modd a ymddi-
ddanodd gynt a'r tadae trwy'r Prophwyti: Heb.j.
Yn y dyddiae dywethaf hyn yr ymddidda-
nodd ef a nyni trwy ei vab yhun, yr hwn a
wnaeth ef yn etivedd pop peth, trwy 'r hwn
y gwnaeth ef y bydoedd: yr * vn can ei vot yn llewych y
gogoniant, ac yn wir lun ei * berson ef, ac yn cynnal pop *hwn bap
peth trwy ei air galluawc ef, wedy* glanhay ein pecho- *sylwedd, hanvod

 dae

*carthu dae trwyddaw ef ehun, ys ydd yn eistedd ar ddeheulaw
y mawredd yn yr vchelion, yn gymeint y gwnaethpwyt
ef yn * well n'ar Angelion, ac y meddawdd ef Enw mwy
*arddorchawc ragorawl nac wyntwy. Canys wrth pwy or Angelion
er ioet y dyvot ef, Ti yw vy mab, myvi heddyw ath enillawdd? A' thrachefyn, Mi vyddaf dad i-ddaw, ac ef vyð
mab y mi? A' thrachefyn pan yw ef yn dwyn ei vap* cyn-
*cynenid t'aned ir byt, y dywait, Ac oll Angelion Duw aei addolant ef. Ac am yr Angelion y dywait, Ef a wna yr yspryttion yn genadae iðaw, aei wasmaethwyr*o fflammi dan.
*yn Eithyr wrth y mab y dywed, Dy eisteddvot dduw ys id
yn oes oesoedd. Teyrn wialen vnion, teyrnwialen dy deyrnas di. Ceraist wirionedd ac a gaseist enwiredd: am hyny Dyw ys ef dy ðuw.di ath ‡ irawdd ac oleo * gorvoledd
‡eliawdd, *eneiniawdd, nei ireidiodd vch pen dy gyveillion. A' thydy Arglwydd yn y dechreu
a sailieist y ddaear, a' gweithredoedd dy ddwylo yw'r nefoedd. Wyntwy a ddarvyddant, a' thydi a barhay: ac
llawenyd wynt a henaiddiant megis dilledyn: A' megis gwisc
*pilin y plygy wynt, ac y newidir: tithae yr vn ytwyt, ath vlynydddedd ny phallant.

Yr Euangel.

Ioan.j. YN y dechrae ydd oeð y Gair, a'r Gair oedd gyd a Duw, a' Duw oedd y Gair hwnaw. Hwnn oeð yn y dechrae gyd a Duw. Pop peth a wnaethpwyt trwyddaw ef, ac ebddaw ef ny wnaeth pwyt dim ar a wnaethpwyt. Yntho ef
*lewycha ydd oedd bywyt, a'r bywyt oedd * golauni dynion. A'r
golauni hwn a * dywynna yn y tywyllwch, eithyr y
*amgyffred tywyllwch nyd oedd yn y gynwys ef. Ydd oedd dyn a
ddanvonesit ywrth dduw, a'ei enw ytoedd Joan. Efe a
*am ddaeth yn testiolaeth, ys ef er dwyn testoliaeth*or golauni, val y credai pawp trwyðaw ef. Nid efe oeð y golauni
hwnw, anid ei[ddanvon]i destiolaethu or golauni. Hwn
oedd y gwir olauni, yr hwn a oleua pop dyn sy yn dyvot
ir byt. Yn y byd yr oedd ef, a'r byt a wnaethpwyt trwyddaw ef, a'r byt ny's adnabu ddim o hanaw. At yr ei
ddaw

ddaw ehun y daeth, a'r yddaw ehun ny's erbyniesont ef.
Cynniuer a ei derbyniesont ef, ef a roddes yddwynt * ve- *braint
ddiant y vot yn veibion Duw [nid amgen] ir sawl, a cre- *plant
dant yn ei Enw ef, yr ei nid o waedae, nac o * ewyllys y *chwant
cnawt, nac o 'wyllys gwr, amyn o Dduw y ganet wynt.
A'r Gair a wnaethpwyt yn gnawt, ac e drigawdd yn ein
plith, (a gwelsam ei ogoniãt ef, mal gogoniant vn map
geni [y ddaeth] y wrth y tad) yn llawn rhad a'gwirionedd.

Dydd gwyl ſanct Stephan.

¶Y Collect.

CAniatha y ni, Arglwydd, ddyscy caru eyn ge-
lynion, drwy esempl dy verthyr Sanct Ste-
phan, yr hwn a weddiawdd tros ei*arteithwyr *erlynwyr
arnati yr hwn wyd yn byw yn oes oesoedd. Amē

¶Yna y canlyn Collect or Natalic, yr hwn a ddywedir 'yn oystat
yd dydd Kalan.

Yr Epiſtol.

AC Stephan yn llawn o'r Yspryt Act.vij.
glan, can edrych yn ddyval tu
ar nefoedd, a weles 'ogoniant
Duw, ac Iesu yn eisted ar dde-
heulaw Duw, ac ef a dyvot, ‡ Ny- ‡Wele
cha, mi welaf y nefoedd yn agoret
a' Map y dyn yn sefyll ar ddeheu-
law Duw. Yno * gawri a wna- *yscrechaw
ethant a llef vchel, ac a gaeasont dyscrethain,
ei clustiae, ac a*ruthresent ar vn- bloeddiaw
waith arnaw, ac a'ei tavlesont ef *[allan] or dinas ac *gyrchetont
a ei llapyddiesont: a' r testion a ddodesont ei' dillat ar lawr *y maes
wrth draet gwr ieuanc, a elwit Saul. Ac wy a lapyddie-
sont Stephan, y oedd yn galw [ar Dduw] ac yn dywedyt
Arglwydd Iesu, derbyn vy yspryt. Ac ef estyngodd ar
i liniae, ac a lefawdd a llef vchel, Arglwydd, na ddod

yn y herbyn wy y pechot hwn. A' gwedi y-ddaw ddywe-
*gyscawdd dyt hyn, ef a * hunawdd.

Yr Euangel.

Mat.xxiij. Ycha, ydd wyf yn danvon atoch Prophwyti, a' doethion, ac Scrivenydion, ar ei o hanynt
*cynulleid- bae a leddwch ac a crogwch: ar ei a hanynt a yscyrsiwch yn eich * synagogae, ac a*erlidwch
‡ erlynwch *ddinas o * dref i dref, mal y del arnoch chwi' yr oll
*ddineuwyt waed gwirian ar a * ellyngwyt ar y ddaear, o waet Abel gyfiawn yd yn-g'waet Zacharias vap Barachias, yr hwn a laddesoch rhwng y Templ ar allor. Yn wir y dywedaf wrthych, y daw hyn oll ar * genedlaeth hon. Caerusalem, Caerusalem, yr hon wyt yn lladd y Prophwyti,
*yr oes ac yn llapyddiaw yr ei addanvonir atat, pa sawl gwaith y mynesswn * gasclu dy blant ynghyt, megys y cascla yr
*glascy iar hei chywion y dan hei adanedd, ac ny's mynech? ‡ Nycha,
‡ Wely e adewir ychwy eich cartref yn * ancyvanedd. Canys dywedaf wrthych, n'ym gwelwch yn ol hyn, yd yny dywedoch, Bendigedic yw'r hwn a ddaw yn Enw yn Arglwydd.
*ddiffaith

Dydd gwyl Joan
Euangelwr.

Y Collect.

Arglwydd trugarawc, attolwc y-ty dywynnu oth ddisclair lewych ar dy Eccleis, yd pan vo y-ddhi wedi'r oleuaw gan athrawaeth dy wynfydic Apostol ac Euangelwr Joan, allu dyfod ith ddoniau tragwyddol, trwy Jesu Christ eyn Arglwydd. Amen.

Yr Epistol.

YR hynn oedd o'r dechrae, yr hyn a glywsam, j.Ioau.j.
yr hyn a welsam a'n llygait, yr hynn a edrychasam arnaw, ac a deimlawdd ein dwylaw erwydd gair y bywyt (canys y bywyt a ymddangosawdd, ac eu gwelsam, ac ym yn testiolaethy, ac ydd ym yn manegy y-chwy y bywyt tragyvythawl, yr hwn oedd gyd ar tad, ac a ymddangosawdd y nyni) yr hynn, [meddaf] a welsam ac a glywsam, hynny ddym yn ei adrodd ychwy, val y caffoch chwithae gymddeithas gyd a ni', ac mal y bo ein cymdeithas ni' gyd ar Tad a chyd aei Vap ef Iesu Christ. A' hynn ydd ym yn ei escrivenny atoch, val y bo cyflawn eich llawenydd. A' hynn ytyw'r genadwri a glywsam ni ganthaw, ef, ac ydd ym yn manegy ychwy, bot duw yn olauni, ac nad oes dim tywyllwch ynthaw ef. A's dywedwn bot
yni * gymddeithas ac ef, a' rhodiaw mewn tywyllwch, *gyfundap
celwyddoc ydym, ac nid ym ar * y gwir. An'd a's rhodi- *yr iawn
wn yn y golauni, megis y mae ef yn y golauni, ni gawn gydgymdeithas a ei gylydd, a' gwaet Iesu Christ ei vap ef a'n glanha ni y wrth pop pechat. A's dywedwn ein bot eb pechat, ydd ym yn ein twyllaw ein hunain, ac nid oes ynom wirionedd. A's addefwn ein pechotae, ffyddlawn a'chyfiawn, yw ef, y vaddae i ni ein pechatae, *a'n glan
hay o ddywrth pop enwiredd. A's dywedwn na phecha- *carthu
som, ydd ym yn ei wneythy'r ef yn gelwyddoc, a ei * air
nid yw ynom. *athrawaeth

Yr Euangel.

IEsu a ddyvot wrth Petr, * Canlyn vi. Yno Ioan. xxj.
Petr a droes o amgylch, ac a ganvu y dysci- *Dilin
pul yr hwn oedd hoff gan Iesu, yn * can- *dylyn
lyn, yr hwn hefyt a roesei ei bwys ar ei ddwyfron ef ar swper, ac a ddywedesei, Arglwydd, pwy yw hwn a'th vradycha di? Petr pan ei gwe-

eles, ef a ddyvot wrth Jeſu, Arglwydd, peth am hwn:
Jeſu a ðyuot wrthaw, A's mynnaf y-ddaw aros yd yny
(*dlin) ðelwyf, beth[yw hyny]y ti? *canlyn di, vi. Am hynny yð
aeth y gair hwn ym plith y broder, na byðei varw 'r diſ=
cipul hwn. Eithr ny ðwetſei'r Jeſu wrtho, Ny byð ef va-
rw: anid, A's mynnaf y-ddaw aros yd yny ðelwyf, beth
(*Efe) yw hynny y ti? *Hwn yw 'r diſcipul hwnnaw, ys ydd yn
teſtiolaethy am y pethae hynn, ac a eſcrifennodd hyn, a'
gwyddom vot yn wir ei teſtiolaeth ef. Ac y mae llawer
o bethae eraill a wnaeth yr Jeſu, yr ei,pe yd eſcrivenit
(*dderbyn, gymeryd, gynnwys) wynt eb-ado-un, tybyet yddwyf na's galley y byt *am
gyffred y llyfrae a yſcrivennit.

Die gwyl y meibion
gwirian.

¶Y Collect.

OLl *gyboethawc ddduw, yr hwn y bu y dydd
hwn ir gwirianieit dy *dyſtion, gyffeſu a'
(*alluawc *verthyri) dangos dy voliant, nid gan ddywedyt, anid
gan farw: lladd yn varw pob rhyw anwi=
redd ynom: mal y bo yn ein ymwreddiat, in
buchedd vynegi dy ffydd, yr hon yddym a'n tafod yni chy=
ffeſu, trwy Jeſu Chriſt yn Arglwyð. Amen.

Yr Epiſtol.

(Apo. xiiij.) EDrychais, a' nycha, yr oedd oen yn
ſefyll ar vynyth Sion, a gyd ac ef
cant, da'ugain a' phedair mil, ac
enw ei dad yn eſcrivennedic yn ei
talcenne. A' chlyweis lef or nefoeð,
megis ſain llawer o ddyfredd, a' me=
(*ſwn, dwrdd) gis ſain *twrwf mawr: a' chlywe=
(*taran trwſt) is ſain telynorion yn *canu ei tely
(*chwarae) ne. Ac yn canu megis caniat newyð
(*yr orſedd, eiſteddva) geyr bron * y tron, a' geir bron y

petwar

petwar anival, a'r henafieit, ac ni vedrei nep ddyscy y caniat hwnw, *namyn y cant, da'ugain a'r pedeir-mil hynny, *yr ei a brynwyt o'r ddaiar. Yr ei hyny yn yny *halogwyt gan wragedd: can ys gwyryfon ynt: yr ei hyn a ganlynant yr Oen y vale bynac yr *a: yr ei'n a brynwyt y wrth ddynion, sef yn vlaenffrwythe' i dduw, a'r Oen. Ac yn-genae yr ei ny chahat ddim twyll: canys * di-vai ytynt geir bron Tron Duw.

*anid *malpe *lygrwyt *el *digwl, diwagul, diwrych, -divan, dinam

Yr Euangel.

Angel yr Arglwydd a ymddangosawdd i Joseph trwy *hun, gan ddywedyt, *Cyvot, a' chymer y mab-bychan a'ei vam, a' *chilia ir *Aipht: a' bydd yno yd yny ddywedwyf ytty: can ys caisiaw a wna Herod y map-bychan, *er ei ddiva. Ac ef pan ddyhunawdd, a gymerth y map, a'ei vam *o hyd nos, ac a giliodd ir Aipht, ac yno y bu, hyd varwolaeth Herod, *yn y gyflawnit, yr hyn a ddywetpwyt gan yr Arglwydd trwy'r Prophwyt, gan ddywedyt, O'r Aipht y gelwais vy map. Yno Herod, pan weles ei *dwyllo gan y *Doethion a ffromawdd yn aruthr, ac ef a ddanvonawdd [sawdwyr] ac a laddodd yr oll veibion ar oeddynt ym-Beth-lehem ac yn cwbyl o hei chyffinydd, o ddwyvlwydd oet, a' than hynny *wrth yr amser a ymowynesei ef yn *ddichlin ar ddoethion. Yno y cyflawnwyt yr hyn a ddywetsit can Jeremias y Prophwyt, gan ddywedyt, Llef a glywet yn Rhama, galar, ac wylofain * a chwynvan mawr: Rachel yn wylo am hei phlant, ac ny vynnei hei chonfforddio, can nad oeddynt.

Mat.ij. *gwsc, breuddwyt *Cwyn *ffo y *Egypt *yw *ar *val *siomi *Dewinid *broydd, therfynae *erwydd *llwyr, graf *griddfan ochain

Y Sul yn ol die natalic.

¶ Y Collect.

OLl alluawc ddew, yr hwn a roddaist i ni. &c. Val ar ddie-natalic Christ.

¶Yr Epistol.

Galat.iiij.
*val, plentyn
*er i vot
*arffedogon tutorion

HYn ydd wyf yn ei ddywedyt, tra vo yr etivedd yn *vachcen, nid oes gohanieth rhyngtaw a' gwas, *cyd bo ef yn Arglwydd ar y cwbyl, eithr y mae ef y dan *ymgleddwyr a llywodraethwyr, yd yr amser a 'osodes y tat. Ac velly, ninae pan oedem vechcin, yr oedem yn gaethion y dan gwyddorion y byd. Eithr gwedy dawot cyflawnder yr amser, yd anvones Duw ei vap yn wneithuredic o *wreic, ac yn ‡wnethuredic y dan y* Ddeddyf, er iddo bryny yr ei oedd y dan y Ddeddyf, val y gallem dderbyn braint *mabwriaeth. A chan eich bot yn veibion, e ddanvonawdd Duw yspryt ei vap i'ch calonae, yr hwn ys y yn llefain, 'Abba, Tad. Ac velly nid wyt ti mwy yn was, anid map: ac a's map, etivedd hefyd i Dduw trwy Christ.

*verch, vun, wreignith
‡ darestyngedic
*Gyfraith
*gynwys, mabwys,

¶Yr Euangel.

Math.j.
‡ iachae
*enillodd a gavas
* i Abrahã ganet Isaac.

LLiber ‡ cenedleth Jesu Christ vap David, vap Abraham. Abraham a* genetlodd Isaac. Ac Isaac a genetlodd Jacob. Ac Jacob a genetloedd Judas, a ei vroder. Ac Judas a genetloedd Phares, a' Zara o Thamar. A' Phares a genetlawdd Esrom. Ac Esrom a genetlawdd Aram. Ac Aram a genetlodd Aminadab. Ac Aminadab a genetlawdd Naasson. A' Naasson a genetlawd Salmon. A Salmon a genetlawdd Booz o Rachab. A' Booz a genetlawdd Obed o Ruth. Ac Obed a genetlawdd Jesse. Ac Jesse a genetlawdd David Brenhin. A' David Brenhin a genetlawdd *Solomon o hon oedd [wreic] Urias. A' Solomon a genetlawdd Roboam. A' Roboam a genetlawdd Abia. Ac Abia a genetloedd

*Selcf

Asa. Ac Asa a genetlawdd Iosaphat. Ac Iosaphat a genetlawdd Ioram. Ac Ioram a genetlawdd Ozias. Ac Ozias a genetlawdd Ioatham. Ac Ioatham a genetlawdd Achaz. Ac Achaz a genetlawdd Ezecias. Ac Ezecias a genetlawdd Manasses. A' Manasses a genetlawdd Amon. Ac Amon a genetlawdd Iosias. Ac Iosias a genetlawdd Iacim. Ac Iacim a genetlawdd Iechonias, a'ei broder yn-cylch amser ei*traigl i Babylon. Ac yn ol ei treiglo hwy i Babylon, Iechonias a genetlawdd Salathiel. A' Salathiel a genetlawdd Zorobabel. A' Zorobabel a genetlawdd Abiud. Ac Abiud a genetlawdd Eliacim. Ac Eliacim a genetlawď Azor. Ac Azor a genetlawdd Sadoc. A' Sadoc a genetlodd Achim. Ac Achim a genetlawdd Eliud. Ac Eliud a genetlawdd Eleazar. Ac Eleazar a genetlawď Matthan. A' Matthan a genetlawdd Iacob. Ac Iacob a genetlawdd Ioseph, gwr Mair, 'or hon y ganet Iesu yr hwn a elwir Christ. A'r oll * genedlaethae o Abraham i Ddauid, pedair Cenedlaeth ar ddec: ac o Ddauid yd y treigl ir Babilon, pedair* cenedlaeth ar ďec: ac o'r treigl i Babylon yd Christ, pedair cenedlaeth ar ddec. A' genedigaeth Iesu Christ oedd val hyn, wedy dyweddio Mair ei vam ac Ioseph, cyn na ei dyvot wy ynghyt, hi a gahat yn veichioc o'r yspryt glan. Ac Ioseph y gwr hi can ei vot yn gyfiõ, ac nad ewyllysei y * enllibio hi, a amcanawdd y rhoi hi ymaith yn ddirgel. A' thra ytoedd ef yn bwriady hynn, * nycha, Angel yr Arglwydd yn ymddangos iddaw trwy hun, gan ddywedyt, Ioseph vap Dauid, nac ofna gymeryd Mair yn wreic y-ty can ys yr hynn a genetlwyt ynthei, ys ydd or yspryt glan. A' hi a * ddwc vap, a' thi elwy ei Enw ef Iesu: can ys ef a * iachaa ei bopul o ddywrth ei pechatae. A' hynn oll a wnaethpwyt er cyflawny, yr hyn a ddywetpwyt gan yr Arglwydd trwy'r Prophwyt, can ddywedyt, * Nycha, morwyn a oydd veichioc, ac a ddwc vap, a' hwy alwant y enw ef Emmanuel, yr hwn a's* esponir, a arwyddocaa, Duw gyd a ni. Ac Ioseph, pan* ddihunodd o hun, a wnaeth megis y gorchymynesei An-

* erchywynedigaeth, caethiwed, dugiat, symud.

*oesoedd

*oes, to

*hortio

*dan llaw, eb wybot

*wele

*gwsc, hreuedwyt

*escor ar

*gaidw

*Wele, synna

*Rlain, llein, gwyry

*dehenglir

*ddeffroes o gwscu

gel yr Arglwydd yddaw: ac a gymerawdd ei wreic. Ac nyd adnabu ef yhi, yd pan eſcorarawdd hi ar hei map cyn-enid, ac ef alwodd y enw ef Jeſu.

Die kalan neu Enwaediat Chriſt.

Y Collect.

OLl allvawc dduw, yr hwn a wnaethoſt ith wynfydedic fab derbyn *enwaediat a bot yn
*amgylch-dorиat — ufydd ir * ddeddyf er mwyn dyn: Caniata i
*Gyfraith — nyni iawn enwaediat yr yſpryt, yd pan vo yn calonau an oll alodau wedir varwolaethu iwrth vydol a chnawdawl anwydau allu ymhob ryw beth ufyddhau ith wynfydic ewyllys trwyr vn ryw dy Vab Jeſu Chriſt eyn Arglwydd. Amen.

Yr Epiſtol.

Rom.iiij.
*chyfrif
‡Circum-ciſio.

GWyn ei vyt y gwr, ny * liwia Duw bechat iddo. Can hyny a vydd y gwynvyt hwnn ir * enwaediat [yn vnic,] nei ir ei nid enwaedir arnynt hefyt? Can ys dywedyt yd yni, ddarvot cyfrif ffydd i Abraham yn gyfiawnder. Py wedd wrth hyny y cyfrifwyt? ai wedy yr enwaediat, ai cyn yr enwaediat? nyd wedy yr enwaediat, anid cyn yr enwaediat. A' gwedy yddaw gymeryd arwydd yr enwaediat, [megis] yn inſell ar gyfiawnder ffydd yr hon oedd ganthaw, cyn yr enwaediat, mal y byddei, ef tad cynnifer oll ac a credent, eb yr enwaediat, mal y cyfrifit yn gyfiawnder yddynt wy hefyt, a' bod yn dad yr enwaediat, yſef nid yn vnic ir ei a hanoedd or enwaediat, * eithyr yr ei hefyt a gerddant lwybrae ffydd ein Tad Abraham, [yr hon oed ganto] cyn yr enwaediat. Can ys nid trwy'r * ddedyf [y deuth] yr adewit i Abraham nei yw hiliogaeth ef, y vot yn etiuedd * ir byt, anid trwy

*onyd
*Gyfraith
*or

gyfiawn=

gyfiawnder ffydd. O blegit as yr ei sy o'r ddeddf yw 'r etiveddion, gwag yw'r ffydd, a' dirym yw' yr addewit.

Yr Euangel.

ACeddarvu, gwedy myned o'r Angelion o ywrth y bugelydd ir nefoedd, yno y dywedesont wrth y gylydd, Awn ninae yd ym * Bethle-hem, y welet y peth hynn y ddarvu [ac] y ddangosawdd yr Arglwydd y ni. Yno y daethant ar ffrwst, ac a gawsant Vair ac Joseph, a'r dyn-bychan wedy ei ddodi yn y presep. A' phan ei gwelsont, wy wnaethant y peth yn gyhoeddus yr hyn a ddywedesit wrthynt am y dyn bychan hwnw. A' phawp ar ei clywsant, a ryveddasant * am y pethae y ddywedesit yddynt can y bugelydd. A' Mair a gatwodd y *pethae hyn oll, gan [ei] hystyriaw yn hei chalon. A'r bugelydd a ymchoelasant, can roddy gogoniāt a moliant y Dduw, am bop peth a'glywsent ac a welsent, megis y dywedesit wrthynt. A' gwedy cyflawny yr wyth vet dydd, y enwaedy ar y dyn-bychan, yno y galwyt ei enw ef Iesu, yr hwn a enwesit can yr Angel, cyn ei ymddwyn ef ynghroth.

Luc.ij.
*Bethlem
*o bleit
*geiriae

¶ A's bydd Sul rhwng yr Ystwyll ar kalan, yna bit ymarfer o'r un Collect, yr Epistol ar Euangel ar y Commun, ac a ddywetpwyt ar ddydd kalan.

Die gwyl Ystwyll

¶Y Collect.

DUw, yr hwn trwy tywysogaeth seren a ddangoseist dy un mab ir cenelaethau: Caniatha yn drugarawc i ni y sawl sydd ith adnabot yr awrhon drwy ffydd, allu yn ol y buchedd hon gael mwyniant dy' ogonedus dduwdawt, trwy Iesu Christ eyn Arglwydd. Amen.

Yr Epistol.

Ephe.iij.

ER mewn hynn, myvy Pawl ys ydd garcharor Chriſt Jeſu troſo chwi'r Ceneloedd, a's clywſoch o *lywodraeth 'rat Duw, a roddet i mi tu ac atochwi, [ys bot yddyw] trwy *Weledigaeth ddangos ymy y *dirgelwch hynn (megis ydd eſcriuenais *or blaen mewn y chydic [eiriae,] wrth ir hyn pan ddarlleoch, y gellwch ddyall vyngwybodaeth yn-dirgelwch Chriſt) yr hyn [ddirgelwch] ny venagwyt mewn oesoedd eraill i veibion dynion, megis yr *eglurwyt yr awrhon yw ſainct Apoſtolion ef a ei Brophwyti gan yr Yſpryt, [nid amgen] bot y Cenetloedd yn gytetiueddion, hefyt a' chyt-corph, a' chyfrannogion oei addewit ef yn Chriſt *gan yr Euangel, ir hon im gwnaethplwyt yn *wenidoc trwy ddawn rat Duw yr hwn a roddet y my trwy waith ei allu ef. Sef i mi y lleiaf or oll ſainct y rhoddet y 'rat hynn, y brecethy ymplith y Cenetloedd anveidrawl olud Chriſt, ac i oleuo i bawp beth yw cyfraniat y dirgelwch, yr hyn er ioed oedd guddiedic yn-Duw, yr hwn a greawdd pop peth trwy Jeſu Chriſt, er mwyn, *yr awrhon ir *penaethieit ar galluoedd yn y nefolion [leoedd] bod egluro *can yr Eccleis mawr lioſawc ddoethineb Duw, yn ol yr *arddodiat tragyvythawl, yr hwn a wnaeth ef yn Chriſt Jeſu ein Arglwydd, gan yr hwn y mae i ni *rydit a ‡chyrchva mewn hyder, trwy ffydd yntho ef.

*ymyrraeth menyſtraeth
*gyfrinach
*uchot
*datgudd= ſwyt
*trwy's
*vinistr, venyſtrwr
*yn awr
*arbenigiō
*trwy
*amcan, arvaeth, lluniaeth
*hyder
‡ ffordiat

Yr Euangel.

Math.ij.

PAn anet Jeſu ym Beth-lehē [dinas] yn Judeah yn-diddiae Herod Vrenhin, *nycha, Doethion a ddeuthant or Dwyrain i Gaerusalem, can ddywedyt, P'le mae Brenhin yr Iuddeon y aned? can ys gwelsam ei seren ef yn y Dwyrain, a' daethain y adoly ef. Pan glywodd Herod vrenhin [hynn,] e *gyffroes a' chwbl o Gaerusalem

*wele
*gynyrſwyt,
*derchynawdd

erusalem gyd ac ef. Ac ef a alwodd ynghyt yr oll archo=
ffeiriait, ac * yſcrivenyddion y popul, ac a ymovynodd ac *gwyr llen
wynt p'le y genit Chriſt. Ac wynt a ddywedyſont wrth=
aw, Ym Beth-lehem yn[gwlad]Iudeah: can ys val hyn
y mae yn eſcrivenedic trwy'r Prophwyt, Tithae Beth-
lehem yn tir Iudeah nid y lleiaf wyt ymplith Tywyso=
gion Iudah: can ys ohanat ti y daw y tywyſawc a vyrth
vym popul Iſrael. Yno Herod * yn gyfrinachol a alwodd *ddirgel,
y Doethion,[ac] a ymofynawdd yn * ddiyſcaelus pa am= dan llaw. *llwyr
ſer yr ymddangoſeſei y ſeren, ac ef y danvones wynt i
Vetth-lehem, can ddywedyt, Ewch, ac ymovynwch yn
yn ddiyſcaelus am y map-bychan, a gwedy ychwi y ga=
ffael ef, manegwch i mi drachefyn, mal y gallwyf vinae
ddyvot a'i addoli ef. Gwedy yddynt glywet y Bren=
hin, wy a ymadawſont: * a'nycha, yr ſeren yr hon a *ac wely
welſent yn y Dwyrein, oedd yn myned oei blaen hwy, yd
yn y ddeuth a ſefyll goruch [y lle] ydd oedd y map-bychan.
A'phan welſant y ſeren, llawenhay a wnaethan a llaw-
enydd mawr dros pen, ac aethont ir tuy, ac a gawſont
y dyn-bychan gyd a Mair ei vam, ac a gwympeſont
ir llawr, ac y addoleſont ef, ac a egoreſont ei treſawr,
ac a offrymeſont iddaw anregion, yvef aur, * thus *yſtor coethaf
a'myrrh. A' gwedy y rhubyddio wy can Dduw trwy *aent
hun, nad * ymchoelent at Herod, * ydd aethant trache= *y dychwe-
fyn y'w gwlat ehunain rhyd ffordd arall. leſant

Y Sul kyntaf gwedi'r Yſtwyll.

¶ Collect.

ARglwydd da a'tolygwn ytty dderbyn yn drugarawc weddiau dy bobyl y ſydd yn galw arnat. A chaniatha yddynt, ddeall a gwybot yr hyn a ddylyn i wneuthyr. A hefyd cael rat a gallu i wneuthyd yr vnryw, trwy Ieſu Chriſt yn arglwydd. Amen.

Yr Epiſtol.

Rom.xij. VElly atolwc ywch broder, er truga=
reddae Duw, roddy o hanoch eich
cyrph yn aberth byw, 'lan, gymra=
*reſnabl dwy gan Dduw, [ys ef] eich reſymol
*ymgyflu= waſanaeth Duw. Ac nac *ymgyd=
niwch weddwch ar byt hwn, anid ymne=
widiwch trwy adnewyddiat eich me
ddwl, mal y galloch brovi pa beth
yw ewyllys da Duw, a'chymeradwy
*archaf a' pherffeith. Can ys *dywedaf trwy y rat a roddet y my,
*sy wed= with bob-vn ys id yn eich plith, na bo i neb gymeryd ar=
dus, iawn no ragor ddyall nag *a ddirpar ei ddyall, anid dyall * gan
*ym pwyl= pwyll, mal y rhanodd Duw i bob-vn veſur ffydd. Can ys
loc, yn gym= megis y mae i ni aelodae lawer yn yr vn corph ac nid yr vn
metrol. ſwydd ys ydd ir oll aelodae, velly ninae yn llawer, ym vn
corph yn Christ, a'phop vn, ym aelodae y'w gylydd.

Yr Euangel.

Luc.ij. R*Ieni Iesu byddent yn mynet i Gaeruſalem
pop blwyddyn, ar wyl y Paſc. A' phan yto=
*Tad a edd ef yn ddauddddecblwydd oet, wy aethant
mam i vyny i Gaeruſalem yn ol devot yr wyl, a'
gwedy cyflawnyr dyddiae, ac wynt yn ym=
*yr herlot, choelyt, y trigawdd * y bachcen Iesu ar ol yn Caeruſalē,
plentyn, y eb wybot i Ioſeph a'i vam ef, eithyr can tybieit y bot ef*
map ar y ffordd gyd ac wynt, aethant * daith ddiernot, ac ei
*ſiwrnai caiſieſont ef ym plith [ei cenetl] 'ai cydnabot. A' phryd
*trafac na chawſant ef, yr ymchoelaſant i Gaeruſalem, ac ei
*ddygwy= caiſiaſant. Ac a * ddarvu ym pen tridie yn ol, ydd wynt
dodd ei gaffael yn y templ, yn eiſtedd yn cenawl ‡ y Doctorieit,
‡Athrawon yn gwrandaw arnynt, ac yn ymholy ac wynt. Ac a vu
aruthr gan pawp ae i clywodd, ei ddyall ef a ei atepion.
*Habap, A phan welſant ef, ryveddy a wnaethant, a'i vam a dy=
*wely vot wrthaw * Y map, pam y gwneuthoſt val hyn a ni?
*yn drwn Nycha, dy dat a' minae * gan ymovidio ath gaiſieſam.
ein calon

Ac et a ddyvot wrthynt, Pa gaisio ydd oeddech arna vi?
a'ny wyddech y gorbyddei i mi vot ynghylch y pethae a ber-
thynant im tad? Eithr nid oeddent wy yn deall y gair a'
ddyvot ef wrthynt. Yno ydd aeth ef i wared gyd ac wynt,
ac a ddaeth i Nazaret, ac a vu ostyngedic yddynt: A'i
vam ef a gatwodd yr oll' airieu hynn yn hei chalon. A'r
Iesu a gynnyddodd mewn doethineb a' chorpholaeth a' * [*rat, hoffed]
chariat gyd a Duw a' dynion.

Yr ail Sul yn ol yr Ystwyll.

¶Y Collect.

OLl gywaethawc, a' thragwyddawl Dduw, yr
hwn wyt yn llywiaw pob peth yn y nef a'r ddai-
ar: clyw yn drugarawc * airchion dy bobyl a' [*eirch]
chaniata i ni dy dangneddyf oll ddyddiaw eyn
bywyt.

Yr Epistol.

CAn vot y ni amryw ddoniae, yn ol [Rom xij.]
y' rat a roet y ni, ai prophetoliaeth,
[prophwytwn] yn ol cyssondab y
ffydd: ai swydd, [gwasanaethwn] [*mewn
y swydd: ai'r hwn a vo yn dyscu [semlrwydd]
ereill gwylied ar ei dyscu: ar hwn a [‡ddiescaelus]
a gyngoro, ar gyngor: a'r nep a gy-
frano cyfrannet ‡ yn-gwiriandab: y [‡yn ddiffuant]
nep a lywodraetha llywodraeth yn
*ddiwyd: y nep a drugarha, [tru-
garhaet] yn llawen. Bit cariat yn ddi * weniaith. Case-
wch y peth a vo drwc, a' glynwch wrth yr hyn sy dda.
Byddwch hawddgar a'chariat brawdol yw gylydd. Yn
ymberchy blaenoret pawb eu gylydd, nyd yn ddioc yn * [*negesae]
gorchwyl: yn wresoc yn yr yspryt: can wasanaethy yr * [*amser]
Arglwydd, yn llawen * yn-gobaith, yn oddefus mewn [*dan]

advyt, yn ddyval mewn gweddi, gan gyfranu wrth an-
genraidiae'r Sainct a' rhoddy lletuy yn hawdd. Bendi-
*erlynant thiwch yr ei a'ch * ymlidiant: bendithiwch [medlaf] ac na
velldithiwch. Llawenhewch gyd ar ei llawen, ac wyl-
wch gyd ar ei a vo yn wylo. Byddwch a'r vn meddwl
y'w gylydd: na vyddwch vchel vedwl, anid cydymiesty-
*distadl, iselradd gwch ar ei * isel.

Yr Euangel.

Ioan.ij.
*neithior AR trydydd dydd, ydd oedd * priodas
yn Cana [tref] yn-Galilea, ac yd oedd
*gohoddwyt mam yr Iesu yno. A' * galwyt yr
*neithior Iesu hefyt, a ei ddiscipulon ir * bri-
*ballodd, ddefficiodd odas. A' phan * ddarvu [yr gwin,
y dyvot mam yr Iesu wrthaw, Nid
oes win ganthynt. Iesu a ddyvot
wrthei, Peth ys yd i mi a wnel a thi
wreic? ny ddeuth vy awr eto. Y
vam ef a ddyvot wrth y gwasana
ethwyr, Peth bynac a dyweto ef wrthych, gwnewch. Ac
ydd ydd yno chwech ddwfyrlestri o vain wedy gosot yn ol
*glanhat, carthiat devot * puredigaeth yr Iuddaeon a wedei ynthwynt dau
* ffirkin nei dri. Yr Iesu a ddywt wrthynt, Llanwch y dy
*sef.xv.galwyn ai ympop vn frlestri o ddwfr. Yno en llanwasant wynt yd yr * emyl.
Yno y dyvot ef wrthynt, Gellyngwch yr awrhon, a' dyg-
*or, gib, yn gyforioc wch at lywodraethwr y wledd: Ac wy a ei dygesont. A'
gwedy provi o lywodraethwr y wledd y dwfyr a wneuthe-
*chwaethu blasy sit yn win, (can na wydiat efo vale y cawsit: anid y gwa-
sanaethwyr a ei gellyngesent, a wyddent) lywodraethwr
*ygwra, y gwr a briodesit y wledd a alwodd ar y * priodasfwr, ac a ddyvot wrthaw,
Pop dyn a' osyt win da yn gyntaf, a gwedy yddyn * yvet
*ei gwala yn dda, yno vn a vo gwaeth: tithae a gedweist y gwin
*ryveddae, gwyrthiae, miraclae, da yd yr awrhon. Hynn o ddechrae * arwyddion a wna-
eth yr Iesu yn Cana [tref] yn Galilea, ac a ddangoses ei o
goniant, a ei ddyscipulon a credesont ynthaw.

Y trydydd Sul yn ol yr Ystwyll.

¶ Y Collect.

OLl allvawc a thragwyddawl Dduw, edrych yn drugarawc ar eyn gwendit, ac yn eyn oll periclon, ac angenion, estendy ddeheulaw in cymorth ac in amddeffen, drwy Christ eyn Arglwydd. Amen.

Yr Epistol.

NA vydwch ddoethion *yn och eich hunain. Na thelwch y neb ddrwc dros ddrwc: paratowch bethae *syber yngwydd pawp dyn. A's gellir, yd y bo ynoch, gan vyw yn heddychol gyd a phop dyn. Y caredigion, nag ymddielwch, anid *rhowch le i ddigoueint, can yscriuenedic yw, *Arna vi mae dial: a mi ei tatalaf medd yr Arglwydd. Am hyny a's newyna dy elyn, porth ef: a's bydd sychet arnaw, dyro iddo ddiot: can ys a's gwnai di hyn, ti a gescly *varwor tanllyt ar ei ben. Na'th orvyder gan ddrwc, eithyr *gorvydd di ddrwc a daoni.

Rom.xij.
*wrth ych barn
*honest
*goddefwch
*Imy vi
*chesot
*gorchfyga

Yr Euangel.

GAn ddescennodd yr Iesu or mynydd, llawer o bobloedd ei dylynawdd. A'nycha, vn clafgohanawl a *ddeuth ac ei addolawdd can ddywedyt, Arglwydd a's *mynny, ti elly vynglanhay. A'r Iesu a estennawdd ei law, ac ei cyhurddawdd ef, gan ddywedyt, *Mynaf, glanhaer di: ac yn y van ei ohanglwyf ef a lanhawyt. Yno y dyuot yr Iesu wrthaw, Gwyl na ddywetych *wrth nep, eithr dos, [ac] ymddagos ir Offeiriat, ac offrymma y rhodd a orchymynawdd Moysen, er te

Math. viij
*wyllysy
*Ewyllysaf
*i

ſtoliaeth yðwynt. *Gwedy dyuot yr Jeſu i Capernaum, y daeth attaw * Ganwriad gan ddeiſyfy arnaw, a' dywedyt, Arglwydd, y mae *vyngwas i yn gorwedd gartref yn glaf or parlys, ac mewn poen * ddirvawr. A'r Jeſu a dyvot wrthaw, Mi a ddeuaf ac ei gwnaf ef yn iach. A'r Cãnwriad aei atepawdd, can ddywedyt, Arglwydd, nyd wyf vi dailwng y ðawot o hanot y dan vyn *gronglwyt: eithyr yn vnic dywait y gair, ac ef a iacheir vyngwas i. Can ys dyn wyf vinae y dan awturtot[vn arall,]ac y mae genyf* vilwyr y danaf: a'dywedaf wrth hwn, Cerdda: ac efe a, ac wrth arall, Dyred: ac e ddaw, ac wrth vyngwas, Gwna hyn: ac ef ei gwna. Pan glywodd Jeſu[hynny] e ryveddawd, ac a ddyvot, wrth yr ei oedd yn[ei]ganlyn, Yn wir, y dywedaf wrthych, Ny chefais gymeint ffydd, na'c yn yr Jſrael. A'mi a ddywedaf wrthych, y daw llawer o'r Dwyrein a'r Gorllewyn, ac a eiſteddant gyd ac Abraham, ac Jſaac, ac Jacob yn teyrnas nefoedd. A' phlant y deyrnas a * davlir ir tywyllwch eithaf: Yno y bydd wylofain a' riccian dannedd. Yno y dyvot yr Jeſu wrth y Canwriad, Dos ymaith, a' megis y credeiſt, bit y-ty. A' ei was a iachawyt yn yr awr honno.

*Canwrydd capten canwr
*vymachgen
*antalus
*nen, do
*sawdwyr
† vwrir
* yſcyrnygu

Y pedwerydd Sul yn ol yr Yſtwyll.

Y Collect.

Duw, yr hwn a wyddoſt yn bot wedi yn goſot mewn cymeint a' chynifer o beryclon, ac erwydd gwendit dynawl na's gallwn ſefyll yn,* iawn: caniata i ni iechyt eneit a' chorph yd pan vo am yr hyn oll ydd ym yn ei oddef am bechot, allu o hanom drwy dy borth di ei gorfod ai gorchfygu, trwy Chriſt eyn Arglwydd. Amen.

*vnion

Yr Epiſtol.

Ymeſtyn-

YMestynget pop enait ir* Awdurdodae goru- Rom. xiij. † galluoedd
chaf: can nad oes Awturtat anid o y wrth
DDuw: a'r awdurdodae ys ydd, a ordini-
wyt gan DDew. Can hyny, pwy pynac a-
wrthnepo Awturtot, gwrthnepy y mae or-
dinhat Duw: a'r ei a wrthnepant, a dder- † wrthlad
byniant varnedigaeth yddynt yhunain. Can ys * pe-
nadurieit nid ynt ofnus i * weithredoedd da, anid ir ei *rheolwyr, pennethieit
drwc. A' vynny di nad ofnych yr Awrturtat? gwna yr *weithre-dwyr
hynn y sy dda: a' thi a gai glod ganthaw. Can ys gwas-
naethwr Duw ytyw er daioni y ti: ac as gwnai yr hynn
ys y ddrwc, ofna: can nad yw ef yn dwyn y cleddyf yn o-
ver: can ys gwasanaethwr Duw yw ef i ddial ar y nep *lles
a wna ddrwc. Am hyny rhait yw bot yn ostyngedic, nid
yn vnic rac dialedd, anid er mwyn cydwybot hefyt. Ca-
nys, o blegit hynn, y telwch * deyrnged: erwydd gwa- *trybut,
sanaethwyr Duw ytynt, yn * gwasanaethy i hynny. *gorchw-wylio
Can hyny rhowch i bawb yr hynn y sy ddyledus: tey-
rnnget, ir neb [a ddyly] deyrnget: toll, ir neb [a ddyly [doll:
ofn, ir nep [a ddylir] ei ofny: * anrydedd, ir neb [ddylei] *parch
anrydedd.

Yr Euangel.

AGwedy iddo vyned ir llong, ei ddisci- Math. viij
pulon ei canlynodd. A' nycha, e gy-
vodes *cynnwrf mawr yn y mor, † morgini-ladd
yd pan guddit y llong gan y tonae, † mordwy,
ac ef e oedd yn cyscu. Yno y daeth ei yffro
ddiscipulon ataw, ac ei deffroesant,
can ddywedyt, Arglwydd, cadw ni:
* e ddarvu am danam. Ac ef a ddy- † in callwyt
vot wrthynt, Paham ydd ofnwch, * † chwychwy
[hawyr] ar ffydd vechan? Yno y codawdd ef, ac y*gohar- † ceryddawdd by gythi-
ddawdd ef y gwyntoedd a'r mor: ac [y no] ydd aeth hi yn awdd
*arafhin. A'r dynion a ryvedodd, gan dywedyt, Pa ryw † dawel
[wr] yw hwn, pan vo'r gwyntoedd ar mor yn vuyddhay
yddaw? A' gwedy ei ddawot ef ir * lan arall, i wlat y

*chythreulieit
*beddae
*cythraulieit
*tably
‡ yrthiwyt, doucpwyt,
‡ coll wyt
‡ ciliawdd
‡ gyb wrdd

Gergesieit, e gyfarvu ac ef ddau a *diavleit ynthwynt, yr ei a ddaethen or *monwenti yn dra ffyrnicion, mal na allai vn dyn-dyn vyned y ffordd honno. A'nycha, llefain a wnaethant, gan ddywedyt, Jesu vap Duw, beth y syt ni a wnelom a thi? A ddaethost ti yma in poeni cyn yr amser? Ac ydd oedd ym-pell o ywrthynt genvaint o voch lawer yn pori. A'r *diavleit a ddeisyfesont arnaw, gan ddywedyt, A's *bwry ni allan, gad i ni vynet i'r genvaint voch. Ac ef a ddyvot wrthynt, Ewch. Ac wy aethant allan, ac aethant ir genvaint voch: a'nycha, yr oll genvaint voch a ymdrcigle dros y dibin ir mor, ac‡a vuon veiriw yn y dyfredd'. Yno y ‡ffoawdd y meichiait: a' gwedy ei dyvot hwy ir dinas, menegy a wnaethant pop peth, a'pha beth a ddarvesei ir ei oedd y diavleit ynthwynt. A'nycha, yr oll ddinas a ddaeth allan, y ‡ gyvarvot a'r Jesu: a' phan ei gwelsont, atolugy a wnaethant iddaw, ymadel oei tervyneu.

Y pempet Sul gwedi'r Ystwyll.

Y Collect.

*ymatcc

ARglwydd atolwc yti gadw dy Eccles a'th tuyly yn wastat yn dy wir greddyf, val y bo ydynt wy oll ysyd yn *ymgynnal yn vnic wrth dy nefawl rat allu byth gael nawdd dy ddiogel amddeffen trwy Christ eyn Arglwydd. Amen.

Yr Epistol.

Coloss. iij.
*ymyscaroedd drugaredde
*hynowslrwydd

GWiscwch am danoch megis etholedigion Duw sanctaidddolion a'charedigion *dyner drugaredd, gmwynder, iselvryd, *huvyddtot, hiroddef: gan gyd-dwyn y' gylydd a' chydvaddae yw gylydd.

a's

a's bydd gan vn gweryl yn erbyn y llall: megis y madd-
euawdd Christ y chwi, ys velly [gwnewch] chwithae. Ac
vch pen hyn oll (gwiscwch) gariat, yr hwn yw rhwym
perfeithrwydd. A' heddwch Duw a * orvyddo yn eich ca- *el ar gãp,
lonae, ir hwn y galwyt chwi yn vn corph, a' byddwch
‡hawddgar. Triget gair Christ ynoch yn ehelaeth, ym pop ‡ddiolchgar
doethineb, gan ddyscy a' chyngori ychunain mewn psal-
mae, ac hymnae, ac * odulae yspr ytawl, a' chanu drwy *canenae
'rat yn eich calonae i'r Arglwydd. A' pha beth bynac a
wneloch, ar' air ai gwethred [gwnewch] *oll yn Enw yr *bop peth
Arglwydd Iesu, gan roddy diolch y Dduw yr Tad trwy-
ddaw ef.

¶ Yr Euangel.

Teyrnas nefoedd ys y gyffelip i ddyn Math. xiij.
a heuei had da yn ei vaes. A' thra
vei'r dynion yn cyscu, e ddaeth y e-
lyn ef, ac a heuawdd *efrae ymplith y *ller, ddrewc,
gwenith, ac aeth ymaith. A' gwedy
ir egin dyvu, a' dwyn ffrwyth, yno
yr ymddangosodd yr efrae hefyt.
Ac a ddaeth gweision gwr y tuy, ac
a dywedesont wrthaw, Arglwydd,
a-ny heaist ti had da yn dy vaes? O
b'le gan hyny y mae ynddo yr efrae? Ac yntef a ddyvot
wrthynt, y gelyn-ddyn a wnaeth hynn. A'r gweision a
ddyvot wrthaw, A ewyllysy di i ni vyned aei ‡ casclu ‡chwynny
wynt? Ac ef a ddyvot, Na [vynnaf:] rac ychwy wrth glas-
cly'r efrae, ddiwreiddiaw yr gwenith gyd ac wynt. Ge-
dwch ir ddau gydtyfu, hyd y cynayaf, ac yn amser y cyna-
yaf y dywedaf wrth y * vedel, Cesclwch yn gyntaf yr e- *medelwyr
frae, a' rhwymwch yn yscupae y'w lloscy: a' chesclwch y
gwenith i'm yscupawr.

¶ Y chwechet Sul (o bydd cynniver) y bydd yr vn Epistol ac at y pempet.

Y Sul a elwir Sep-tuagesima.

¶Y Collect.

ARglwydd, attolygwn yty wrandaw yn ddarbo-dus wedieu dy bobl val y bo ini yr ei a gyfiawn boenir dros eyn camweddau, allu yn drugaroc cahel eiñ ymwared gañ dy ddaeoni di, er go-goniant dy Enw, trwy Iesu Christ eyn Ceidwad, yr hwn a vywia ac a wladycha yn oes oesoedd. Amen.

¶Yr Epistol.

i.Cor.ix.

ANy wyddoch chwi, am yr ei a vo yn rhedec mewn gyrva, vot pawp yn rhedeg, er hyny vn ys y yn my-net ar *camp? Velly rhedwch, nes ‡cahel gafael. A'phop dyn a * ymrysono am-gainp, ef a ymgat-dw arnaw rac pop dim: ac wy [a wnant hyny] er mwyn meddian-ny coron ‡ ddarvodedic: a' ninae er vn andarvodedic. Am hynny ydd wyf vi yn rhedec, nyd mal yn * anilys: velly ydd wyf yn ‡ ymdrechy, nyd val vn yn curo yr *awyr. Eithyr ydd wyf yn darostwng vy ncorph, ac yn ei ddwyn mewn caethiwet, rac mewn vn-modd gwedy ym brecethy i eraill, bod vyhun yn ‡ ancymeradwy.

*gyng-wystl
‡meddyanay
*ymdrecho

‡lygredic, drangedic, vethedic
*petrus
‡ymdraffillio, ymswan
*gwynt
†wrthodedic, goec

Yr Euangel.

Math.xx.
*duylwr

THeyrnas nefoedd y sy tebic i wr o *berchen tuy, yr hwn aeth allan a' hi yn dydd hay i gy-flogy gweithwyr y'w winllan. Ac ef a gy-tunawdd a'r gweithwyr er ceiniawc y dydd, ac ei danvonei hwy y'w winllã. Ac ef aeth al-lan ynghylch y drydedd awr, ac a weles eraill yn sefyll yn se-gur yn y *varchnat, ac a ddyvot wrthwynt. Ewch chwith

ae hefyt

ne hefyt i'm gwinllan, a'pheth bynac a vo cyfiawn mi
aei rhof y-chwy. Ac wynt aethant ymaith. Trachefyn
ydaeth ef allan ynghylch y chwechet ar nawet awr, ac a
wnaeth yr vn modd, Ac ef aeth allan yn-cylch yr vnved
awr arddec, ac a gafas ereill yn sefyll yn segur, ac a ddyvot
wrthynt Paam ydd y chwi yn sefyll yma yn hyd y dydd
yn segur? Dywedesont wrthaw, Am nad oedd nep in cy-
flogy. Ef a ddyvot wrthynt, Ewch chwithae hefyt i'm
gwinllan, a'pheth bynac a vo cyfiawn, chwi ei cewch.
A'phan aeth hi yn † hwyr, y dyvot * Arglwydd y winllan
wrth ei Orchwiliwr, Galw yr gweithwyr, a dyro yddynt
ei cyfloc, can ddechrae or hei dywethaf yd yr ei cyntaf. A'
phan ddeuth yr ei [a gyflogesit] yn-cylch yr vnvet awr ar-
ddec, cahel a wnaeth pop vn geiniawc. A'phan ddeuth
yr ei cyntaf, wy dybiesont y cahent vwy, eithyr hwythae
hefyt a gawsant bob-vn geiniawc. A'gwedy yddwynt
gahel, * grwgnach a wnaethant wrth wr y tuy, gan ddy-
wedyt, Ny weithiodd yr ei olaf hyn amid vn awr, a' thi
aei gwnaethost yn gystal a ninae r'ei a ddygesam bwys
y dydd a'r tes. Ac ef a atebawdd i vn o hanwynt ac addy-
vot, y car'wr, nid wyf yn gwnaethy dim cam a thi: A-
nid er ceiniawc y cytuneist a mi? cymer * y peth sydd i ti,
a dos ymaith: mi a ewyllysiaf roddy ir olaf hwn, megis
ac y tithef, Amid iawn i mi wneythyd a vynwyf am * y
sy i mi vyhun? a ytyw dy lygat ti yn ddrwc am vymbot
i yn da? Velly y byd yr ei olaf yn vlaenaf, ar ei vlaenaf yn
olaf: can ys llawer a alwyt, ac ychydigion a * detholwyt.

* yr heol
† echwydd
* perchen
* murmur, manson
* yr eiddo vyhun
* yr iddo vyhun
* ddewyswyt

Y Sul a elwir Sexagesima.

Y Collect.

ARglwydd ddiw, yr hwn a weli nad ym ni yn amddiriet yn vn weithred a wnelom: Caniatha yn drugaroc vod i ni drwy dy nerth am ddeffen rhac pop gwrthwyneb, trwy Iesu Christ eyn Arglwydd. Amen.

Yr Epistol.

ij. Cor. xj.

CHwi oddefwch ynfydion yn llawen,
am eich bot chwi yn ddoethion. Can
ys ydd ych yn goddef, pe caethiwei
vn chwi, pe bai vn [ich] ‡ ysy, pe bei
vn yn dwyn [o ddyarnoch,] pe bei
vn yn ymdderchafu, pei trawei vn
chwi ar eich wynep. Am y gw-
arthad ydd wyf vi yn dywedyt: me-
gis pe bysem ni yn weinion: anid ym pa peth bynac y
cymero neb * hyder (ydd wyf yn dywedyt val ynbyt)
* hyderus wyf vinef hefyt. Ebreait ynt, velly vinnef:
Israelieit ynt, velly vinef: * had Abraham ytynt, vel-
ly vinef: gwenidogion Christ ynt, (dywedyt ydd wyf yn
andoeth) * mwy ytwyfi: mewn travaelion yn amlach:
mewn ffonnodiae * y tuhwnt i vesur: mewn carcharae
yn amlach. ym [bron] angae yn vynych. Can yr Judda-
eon pemp gwaith yd erbynais dd'augain [gwialenot] a-
mid vn. Teirgwaith im maeddwyt a gwiail: vn waith
im llapyddiwyt: teirgwaith y tores llong arnaf: nos a
dydd y bum yn-dwfnder y mor. Mewn * teithieu] yn
vynych: ympericlon llifeiriaint, ympericlae llatron, ym
periclon vygheneтl vyhun, ympericlon y Cenetloedd, ym-
periclon yn y dinas, ym periclon yn y diffaith, ym peri-
clon yn y mor, ympericlon ymplith broder twyllodrus, *
ym blinder, a govit, mewn * gwiliae yn vynech mewn
newyn a'sychet, mewn vmprydiae yn vynech, mewn an-
wyt a noethi, eb law y pethae [a ddigwydd]* o ddiallan]
y mae arnaf * vaich mawr beunydd [nid amgen] goval
tros yr oll Eccleisi. Pwy sy wan, nad wy vinef wan?
Pwy a rwystrir,, na bwyf vinef yn llosci? A's gorvydd
arnaf * ymhoffi, am vyngwendit yr ymhoffaf. Duw ys ef
Tad ein Arglwydd Jesu Christ ys y vendigedic yn oes
oesoedd a wyr nad wyf yn dywedyt * celwydd.

‡ llyncy
* ehofnder ehofn
* hil:
* uwch
* difesur
* curwyt
* ymddeithie, siwrneie
‡ mewn lluddet
* anhunedd
* ddieithr, o vaes
* brysurdap, penpleth
* balchio, ffrostio ryvygu
* gau

Yr Euangel.

GWedy ymgynull llawer o popul ynghyt, a' Luc. viij.
chyrchu ataw o pop dinas, y dyvot ef trwy
*parabol, Heuwr aeth allan i eheu ei had, ac *ddamec
ac wrth ehey, peth a ſyrthiawdd ar emyl y
fford, ac a ‡ ſathrwyt ac * ehediait y nef a ei ‡bessyng-
‡yſodd. A' pheth arall a ſyrthiawdd ar y garec, a' phan e- wyt
ginawdd, y gwywawdd, am nad oedd iddaw * wlybwr. *a dar yr
Ac arall a ſyrthiawdd ymyſc ‡ drain, ar drain a gytyfa- awyr
wdd, ac ei tageſant. Ac arall a ſyrthiawdd, ar dir da, ‡ bytaodd
ac eginawdd, ac a dduc ffrwyth, ar ei ganvet. Ac val *glypder
ydd oedd ef yn dywedyt y pethae hyn, y llefawdd, Y nep ‡yſcall
ys y achluſtiae ydd o i * glywet, clywet. A' ei ddiſcipu- *wrando &c
lon a ovynnodd iddo gan ddywedyt, pa ryw barabol
oedd hwn? Ac ef a ddyvot, I chwy chwi y rhoddet gwybot * ddamegi-
dirgeloedd teyrnas Dduw, a mid i eraill trwy *parabolae, on, cyffely-
er yddyn yn gwelet, na welant, ac er yddynt yn clywet, na bion
ddyallant. Hynn y'wr parabol. Yr had, yw gair Duw. A'r *bin
ei ar *emyl ffordd, ynt yr ei a glywant: yno y daw ‡diawl, ‡wranda-
ac a ddwc y gair allan o ei calonae, rac yddyn gredy, a' bot yn want
gatwedic. A'r ei ar y garec, [yyn yr ei] pan glywant, a dder ‡ cythrael
byniant y gair trwy lawenydd: eithyr ir ei hyn nyd oes ‡prawf
gwraidd, yr ei a credant tros amſer, ac yn amſer ‡ proued-i-
gaeth a giliant. A'r hwn a ſyrthiawdd ym plith * drain
hwy yw'r ei a glwyſant, ac aethant ymaith a' chan 'ova- ‡yſcall
lon a' golud, a' ‡ bodd buchedd a dagwyt, ac ny dducant *boddus
ffrwyth. A'r hyn [a gwyinpawdd] ar y tir da, ynt yr ei buchedd
mewn calon *ſyber'-dda, a glywant y gair ac ei catwant, *bur
ac a ffrwythant trwy ‡ ammynedd. ‡ymaros, ddioddef

Y Sul a elwir Quin-
quagesima.

Y Collect.

*yn dangos i ni
ARglwydd, yr hwn wyt *in dysgu na thal dim
ein oll weithredoedd a wnelom eb gariat per-
‡dineua
faith, anfon dy yspryt glan a ‡thowallt yn e-
yn calonau, ragor ddawn gariat perffaith,
gwir rwymyn dangneddyf, ac oll rinweddau
da, ac ebddaw, pwy pynac sydd yn byw a gyfrifir yn va-
rw ger dy vron di: Caniatha hyn er mwyn dy vn mab Je-
su Christ. Amen.

Yr Epistol.

i. Cor. xiij.
PE'd ymddiddanwn a thavodae dyni-
on ac Angelion, a mi eb gariat [per-
*elydn, pres
ffaith genyf, yr wyf [val] * evydd yn
seiniaw, nei cymbal yn tincian. A'
phe metrwn prophwyto, a' gwybot
oll dirgelion a' phop celvyddyt, a'
phei bai genyf yr ffydd oll, mal y ga-
llwn ys-muto mynydedd, a' bod eb
gariat, nyd wyf ddim. A' phe porth-
wn y tlodion am oll da, a' phe rhodwn vy corph ym llosci,
‡hwyrddic
a' bot eb gariat, nid dim lles y my. Cariat ys id ‡hirodde-
fus: ys y gymmwynascar: cariat ny chenvigenna: cari-
*bochsachus
at nyd * ymffrostia: nyd ymchwydda: ny ‡ddiystyra: ny
‡vychana
chais yr eiddaw ehun: ny * chythruddir: ny veddwl
*annogir, vrochir, chyffroir, vinhogir
drwc: ny lawenha am ‡ancyfiawnder, anid cydlaweny
chy a *chyfiawnder: goddef pop peth: credy pop peth: go-
‡enwiredd
beithio pop peth: ymaros ym pop peth. Cariat byth ny
*gwirionedd
chwympa ymaith, cyd pallo prophetoliaethae, ai pedi-
aw tavodae, ai divlanny gwybodaeth. Can ys o ran y
gwyddom, ac o ran ydd ym yn prophwyto. And gwedy
* adivlana
del yr hyn sy perffeith, yno yr hyn ys ydd o ran, a * dileir.
Pan oeddwn vachcen, mal bachcen yr ymddiddaddwn,
mal bachcen y dyallwn? mal bachcen y bwriadwn: a-
nid pan aethym yn wr, rhoeisym heibiaw ‡ vachcen
‡vachcendit
aiddrwydd. Can ys yr awrhon yd ym yn gweled * mewn
*trwy wydr
drych ac ‡arddamec: anid yno [y gwelwn] wynep yn wy-
‡yn dywyll
nep. Yr

nep. Yr *awrhon yr adwaen o ran: ond yno y caf adna- *ynawr
bot megis im adwaenir. Ac yr awrhon y mae yn aros
ffydd, gobaith [a'] chariat, [sef] y tri hyn: a' phennaf o'r ei
hynn [yw] cariat.

Yr Euangel.

YR Iesu a gymerth atawy deudec, ac Luc.xviij
a dywot wrthynt, Nycha, ni yn my- *Wele
net i vyny i Caerusalem, ac a gy-
flawnir i vap y dyn bop peth, ys y
yscrivenedic* can y Prophwyti. Can ‡trwy
ys ef a roddir ir Cenetloedd, ac a ef
watworir, ac a geblir, ac a boerir ar-
naw. A gwedy yddynt ei yscyrsiaw
ef, wy a ei lladdant: anid ef a gyvyt y
trydydd dydd trachefyn. Ac wy ni ddyallesont ddim o'r
pethae hynn, ac ydd oedd * y gair hwn yn guddiedic *yr ymadrodd,
rhacddynt wy, ac ny wybuont y pethae a ddywedesit. Ac ‡y peth
eddarva ac ef yn dynesay at Iericho, bot ryw ddyn dall
yn eistedd ar emyl y ffordd, yn cardota. A' phan glywodd
ef y popul yn mynet heibio, e ymovynodd beth oedd hyn-
ny. Ac wy a ddywedesont yddaw, mae'r Iesu o Nazaret
oedd yn mynet heibio. Ac ef a lefawdd, ac a dyvot, Iesu
vap Dauid, trugarha wrthyf. A'r ei oedd yn mynet o'r
blaen, ei ceryddawdd ef, y dewi a son. Ac ef a levawdd
vwyvwy, Map Dauid, trugarha wrthyf. A'r Iesu a sa-
wadd, ac a orchymynawdd ei ddwyn ef attaw. A gwe-
dy y ddawot ef yn nes, e ovynawdd ydd-aw, can ddywe-
dyt, Beth a vynny i mi wneythyd y ty? Ac ef a ddyvot,
Arglwydd, cahel vyngolwc. A'r Iesu a ddyvot wrthaw,
Cymer dy olwc: dy ffydd ath iachaawdd. Ac yn ebrw-
ydd y cavas e ei olwc, ac y* canlynawdd ef, gan roddy *dylynsedd
gogoniant y Dduw: ar oll popul, pan welsant [hyn] a
roesont voliant i Dduw.

Y dydd cyntaf or Grawys.

Y Collect.

OLl gywaethawc a' thragwyddawl Dduw, yr hwn ni chasei ddim a wnaethost, ac a faddeui bechote pawb sy ediferiol: Crea a' gwna ynom newydd a' dryllíedic galon, yd pan fo y ni gan ddyledus ddoluriaw ein eyn pechotau, a' chyfadde yn trueni allu caffael genyt ddúw'r oll drugaredd gwbl faddenaint a' gollyngdawd, trwy Jesu Christ eyn Arglwydd. Amen.

Yr Epistol.

Ioel.ij.

*Trowch
‡dryllíwch

YMchwelwch ata vi a'ch oll galon, ac vmprydt, ac wylovain, a galar, a' * rhwygwch eich calon, ac nid eich dillat : a' throwch at yr Arglwydd eich Duw, canys ratlawn, a' thrugarawc yw ef, canys hwyr ei ddigofaint, ac ampl ei garedigrwydd, ac etivar canthaw am ddrwc. Pwy a wyr a ymchwel ef ac etivarhay a' gadael bendith yn ei ol, [ys ef] bwyd-offrwm a' diod-offrwm ir Arglwydd eich Duw : Cenwch vtcorn yn Siion, sancteiddiwch vinpryd, gelwch ‡ gynimynva. Cesclwch y popul ynghyt : sancteiddiwch y* gynnulleidva, cynnullwch yr Henafgwyr: ‡ tyrrwch y plant, ar ei a sugnant vronae: dauet y * priawdvap o ei ystavell, ar ‡ priodverch o ei chuvicul. Wylet yr Offeirieit, gweinidigion yr Arglwyd rhwng y Porth ar allor, a' dywedant Arglwydd arbed dy bopul ac na ddyro dy etiveddiaeth mewn ‡ gwarth rac i'r Cenetloedd lywodraethy arnynt. Pa am y dywedynt ym plith y populoedd. Pa-le y mae y Duw hwy?

*cynnulleidfa
‡eglwys
*henion, henyddion, henafieit
‡cesclwch
*daw
‡gwepdd
*ystavell, siambr
‡gwladeiddrwydd

Yr Euangel.

Pan

PAn vnprytioch, na byddwch [wynep]* sorric val *hypocritiait: can ys ‡ anffurfyaw ei h'wynepae y byddant, er yn-ddangos i ddynion, y bot wy yn vnprydiaw. Yn wir y dywedaf wrthych, vot ydÿn ei gobr. Eithr pan vnprytych ti, ir dy benn, a'golch dy wynep, rac ymddãgos i ddynion dy vot yn vnprytiaw, and ith dat yr hwn ys yd yn y cuddiedic: a'th dat yr hwn a wyl yn y cuddiedic, a dal y ty yn * y golae. Na chesclwch dresore y chwy ar y ddaear, lle mae yr ‡ pryf a rhwt yn [ei] llygry, a'lle mae llatron yn cloddiaw * trywodd, ac yn [ei] llatrata. Eithyr cesclwch ywch tresore yn y nef, lle ny's * llygra'r pryf na'rhwt, a'lle ny's cloddia'r llatron trywodd ac ny's llatratant. Can ys lle ‡ mae eich tresawr, yno y bydd eich calon *hefyt.

Math. vj.
*saric, trist
‡ffuant-twyr
*diblwyno
*yn y dirgelwch, ynghudd
*yr amlwc
‡gwybyn mochdyn
*ymgno, ysa
‡atynt
*dibwyna
‡bo
*hefeid

Y Sul cyntaf yn y Grawys.

¶Y Collect.

ARglwydd, yr hwn er eyn mwyn a vnprydiaist dda'ugain die a'da'ugain nosie: dyro yni'rat y ymarfer o gyfryw ddirwest gan estwng eyn cnawd *ir yspryt bod yni byth vfyddhau ith ddwywol ‡ annoc mewn iawnder a'gwir sancteiddrwydd ith anrhydedd, ath'ogoniant, yr hwn wyt yn byw ac yn teyrnasu yn oes oesoedd. Amen.

*dan yr
‡ gyffro

Yr Epistol.

NYny mal cydweithwyr a gyggorwn ychwi na dderbynioch'rat Duw yn ouer. Can ys ef a ddywait, Yn amser cymradwy y gwrandewais arnat, ac yn-dydd iecheit ith cymporthais: * nycha yr awrhon [y mae'r] amser cymradwy, nycha yr awrhon dydd yr ie-

ij. Cor. vj.
*wele

chyt * Nid ym ni yn rhoi achos rhwystr mewn dim oll,
rac ‡ goganu [ein] gwasnaeth. An'd * yð ym yn ymdd=
wyn megis gweinidigion Duw, mewn ‡ ymaros lawer,
mewn gorthrymdere, mewn angenion, mewn cyfyng
dere, mewn * maethcenne, mewn carcharae, mewn ter=
vyscae, mewn ‡ poenae, trwy anhunedd, trwy * vmpry=
diae, trwy puredd, trwy wybodaeth, trwy ‡ hir-oddef,
trwy vwynder, trwy yr yspryt glan, trwy gariat diwe=
niaith, yn-gair gwirionedd, yn-*gallu Duw, trwy arvae
cyfiawnder ar dehau ac a ‡ asw, trwy parch ac amparch,
trwy anglod a'chlod, megis twyllwyr, ac [er hynny] yn
gywir: mal ancydnabyddus, ac [etto] yn gydnabyddus:
mal yn meirw, ac wele, byw y tym: megis yr ei a gospit,
ac ny leddit: megis yn * aflawen, ac [eto byth] yn llawen:
megis tlodion, ac [eto] yn cyvoethogy llawer: megis yr
ei eb ddim, ac [eto] yn meddianny pop peth.

† beio, ewylio
‡ an myned
* dyrnodie
‡ lludet
* cythlyngdawt, dirwest
‡ cyweithasrwydd
‡ ymortho
* nerth
‡ asen
* daycberthy

Yr Euangel:

Yno yr aethpwyt a'r Iesu i vyny ir * diffaith=
wch, y'w ‡ demptio can ddiavol. A gwedy
iddaw * vmprytiaw dd'augain diernot a
dau'gain nos, yn ol hyny y newynawdd. Y=
no y daeth ‡ temptiwr attaw, ac a ddyvot,
a's ti yw map Duw, arch ir * ceric hynn ‡ vod, yn vara.
Ac yntef atepawdd ac a ddyuod, Mae yn escrivenedic,
Nid * trwy vara yn vnic y bydd byw dyn, and trwy pop
gair a ddaw o enae Duw. Yno y cymerth diavol ef er di=
nas sanctaidd, ac ei gossodes ar binnacul y templ, ac addy
vot wrthaw, a's map Duw wyt, bwrw dy hun i lawr:
can ys yscrivenedic yw, Y rhydd ef orchymyn yw Ange=
lion am danat, ac wy ath * dducant yn ei dwylaw, rhac
taro o hanot dy droet wrth garec. Yr Iesu a ddyvot wrth=
aw, Y mae yn escrivenedic trachefyn, Na themptia yr
Arglwydd dy Dduw, Trachefyn y cymerth diavol ef i vy=
nyth tra vchel, ac a ddangosodd iddaw oll deyrnasoedd
y byt, a' ei gogoniant, ac a ddyvot wrthaw, Hynn oll a

Math. iiij.
* anialwch
‡ brovi
* bod eb vwyt
‡ prov lwr, methlwr,
* main
‡ vyned
* gan
* cynhaliant

roddaf

roddaf y-ty, a's cwympy i lawr, a'm addoli i. Yno y dy-
vot yr Iesu wrthaw, * Tynn ymaith Satan: can ys *ymdyn
scrivenedic yw, Yr Arglwydd dy Dduw a addoly, ac
efe yn unic a wasanaethy. Yno y gadawdd Diavol ef:
* a' nycha, Angelion a ddaethant, ac a wnaethant wa= *ac wele
sanaeth ydd aw.

Yr ail Sul or Grawys

¶Y Collect.

OLl-alluawc duw, yr hwn wyt yn gwelet nad oes genym ddim meddiant o'n nerth eyn hu=nain in cymorth ein hunain: cadw o ddy fewn ac oddy allan sef eneit a chorph ac ym=ddeffen rhac pob gwrthwyneb a ddygwy=ddei ir corph, a' rhac pob drwc feddwl a wna eniwet na chynnwrf ir eneit, trwy Iesu Christ ein Arglwyd. Amen.

Yr Epistol.

NYny atolygwn y'wch broder ac ach i.Thes.iiij.
cygorwn drwy'r Arglwydd Iesu,
ar gynnyddy o honawch bwybwy,
mal yd erbyniesoch cenym, pa wedd
y dylech rotiaw a' boddhay Duw.
Can ys-gwyddoch pa orchymynion
a roesom y chwy trwy'r Arglwydd
Iesu. Can'ys hyn yw ewyllys Duw
[ys ef] eich sancteiddrwydd chwi, [ac]
y-chwi ymgadw y wrth 'odineb, a gwybot o pop un o ho=
nawch beddianny ei lestr mewn sancteiddrwydd ac an=
ryddedd [ac] nyd mewn * gwyn trachwant, megys y *haint.
Cenetloedd yr ei nid adwaenant Dduw: Na bo i nep ‡orthrech, lethy
*orthrymy na thwyllo i brawt mewn[masnach:]can ys *un hel- hynt

yr Arglwydd [sy y] ddialwr am bop cyfryw pethae, megis y dywedesam wrthych or blaen, ac y testiesam. Can ys ny alwadd Duw ni i aflendit, amid i sancteiddrwydd. Can hyny y nep a escaeluso [y pethae hyn] nid dyn y mae

* ar yn ei yscaelusaw, amid Duw, yr hwn * hefyt a roddes ywch' ei yspryt glan.

Yr Euangel.

Math. xv YR Iesu aeth o ddyno, ac a dynodd i

duededeu Tyrus a' Sidon: A'nycha,

*parthae gwraic o Canaan a ddaeth or * gororor hynny, ~~ac a~~ lefawdd, can ddywedyt wrthaw, Trugarha wrthyf,

‡y map Arglwydd, ‡vap Dauid: y mae vy mercch i mewn poen resynawl gan gythraul. Eithyr nyd atepawdd ef yddi vn gair. Yno y daeth ei ddiscipulon ataw, ac a atolygesont iddo,

* Gellwng can ddywedyt, *Danvon y hi ymaith, canys mae hi yn llefain ar ein h'ol. Ac ef a atepawdd, ac a ddyvot, Ni'm danvonwyt i amid at ddevait colledic tuy'r Israel. Er hyny hi a ddeuth ac ei addolawdd ef, can ddywedyt, Arglwydd cymporth vi. Ac ef a atepawdd, ac a ddyvot, Nid

*iawn *da cymerydd bara'r plant a'ei vwrw ir ‡ cwn. Hithae a

‡ cynavon, cenawon ddyvot, Gwir yw, Arglwydd: er hyny mae'r cwn yn bwy

*o ddiar ta yr briwision a syrth * y ar vort y h'arglwyddi. Yno ydd

bwrdd atepawdd yr Iesu, ac y dyvot wrthei, [Ha] wreic, mawr yw dy ffydd: bid y-ty, mal y mynych. A'hei merch a iachawyt yn yr awr honno.

Y trydydd Sul yn y Grawys.

¶ Y Collect.

Attolyg-

Y trydydd Sul o'r Grawys.

Y Collect.

ATtolygwn y-ty oll alluawc dduw, edrych o
hanat ar weddiol'oglyd dy vfydd weision, ac
estyn ddeheulaw dy vowredd y vot yn ym=
wared yni, yn erbyn eyn oll elynion, trwy Iesu
Christ eyn Arglwydd. Amen.

Yr Epistol.

Byddwch ddylynwyr Duw, me= Eph.v.
gis plant annwyl, a rhotiwch
mewn cariat, mal y carawdd
Christ ninae, ac ei rhoddes ehun
y trosam, [i vot] yn offrwm ac
yn aberth arogl * peraidd-dra * melysdra
i Dduw. Eithyr ‡ godineb, a ‡puteindra
phop aflendit, neu cupyddtra,
na enwer vnwaith yn eich plith
megis y gwedda i Sainct, na* *brynti
serthedd nac ymadrodd ynvyt, na [choeg]-ddigrifwch, yr
hyn pethae ny weddant, anid yn benach rhoddy diolch.
Can ys hyn a wyddoch, am pop puteiniwr nei aflan, nei
cupydd, yr hwn ys ydd delw-addolwr, nad oes ydd wynt e=
tiveddiaeth yn teyrnas Christ a' Duw. Na thwyllet nep
chwi a gwac'airiae: can ys am y pethae hyn y daw ‡ di= ‡digter bar, llit, sorriant
govaint Duw ar blant anyvyddtot. Am hyny na vydd=
wch gyfranawc ac wynt. Can ys gynt tywyllwch oeddech,
ond y nawr golauni yn yr arglwydd: rhotiwch mal plant
y golauni (can ys ffrwyth yr Yspryt ‡ a han-yw o bop da= ‡ ys ydd yn
oni * a chyfiawnder a' gwirianedd gan voliant y) yr hyn * cybeillac,
y sy gymradwy can yr Arglwydd. Ac na wnewch * gy= *diffrwyth
dwriaeth ac ‡ anffrwythlawn weithredoedd y tywyllwch, ‡angraifftiwch
eithyr yn gynt * ceryddwch wynt. Can ys cywylyddus yw
bod yngan am y pethae y maent wy yn ei wneythyd yn *cwliwch
ddirgel.

‡gyhoedder ddirgel. Eithyr pop peth pan ‡ gyhudder gan y golauni,
a eglurir: can ys y golauni y'w'r peth a wna bop peth yn
*amlwc] * eglur. Erwydd hynn y dywait ef, Dihuna di sy'n cyscu,
a chyvot o y wrth y meirw, a' Christ a rydd golauni yty.

¶Yr Euangel.

Luc.xj. YR Iesu oedd yn bwrw allan gythrael a oedd vut,
*ddylwedawdd a gwedy ir cythrael vynd allan, y*llafarawdd
y mudan, ac y rhyveddawdd y poploedd.
A'r ei o hanwynt a ddywedesant, Trwy
Beelzebub y pennaf or cythraelieit y mae ef
yn bwrw allan gythraulieit. Ac yr eill er ei brovi ef, a gai-
ssiesant gantaw arwydd or nef. Ac ef gan wybot ei
‡yn erbyn meddyliae, a ddywot wrthynt, Pop teyrnas ohanedic ‡ or-
*anreithir a destrowir ei mewn ehun, a*diffaithir, a' thuy [rhanedic] yny erbyn
ehun a gwympa. Ac a'd yw Satan yn rhanedic yn y er-
byn ehun, pa wedd y saif y deyrnas ef? can ych wi ddywe-
dyt vymbot yn bwrw allan gythraeliait trwy Beelze-
bub? Ac a'd yw vi yn bwrw allan gythraulieit trwy Be-
elzebub, trwy pwy y mae eich plant chwi yn eu bwrw al-
lan? Am hyny y bydant wy yn varnwyr arnoch. Eithr a's
‡nerth, power myvi trwy ‡ bys Duw sy'n bwrw allan gythraulieit, di-
amau ddyvot o deyrnas Duw attoch. Pan oarchatwo
*duy,lys cadarn yn arvawc ei *nauadd, cymeint ac a vedd ef ys id
‡diogelrwydd mewn ‡ heddwch. Eithyr pan ddel arnaw a vo cadar-
*orbof nach nac ef, a'ei *orchvygy, ef ddwc y arnaw ei oll arvae
yn yr ei r'ydd oedd ef yn ymddiriet, ac a ran yr yspail.
‡neb Yr ‡ hwn nid yw gyd a mi, ys ydd im erbyn: a'r hwn ny
chascla gyd a mi, goyscary y mae. Pan el yr yspryt aflan a
llan o ddyn, e rotia rhyt lleodd sychion, gan gaisiaw llony
ddwch: a' phryd na's caffo, ef a ddywait, mi ymchwelaf
im tuy or lle y daethum allan, a' phan ddel, ef a ei caiff we-
dy'r yscubo ai drwsiaw. Yno ydd aa ef, ac a gymer gyd ac
ef saith yspryt eraill gwaeth nag ef ehun: ac wy aant y
mewn, ac a drigant yno, ac [velly] y bydd diweddiat y

dyn

dyn hwn wvyd yn waeth no ei dechꝛaeat. Ac e darvu ac ef
yn dywedyt y pethac hyn, rryw wꝛeic oꝛ tyꝛva a gyvodes
ei lleferydd, ac a ddyvot wꝛtho, Gwyn ei vyt y groth ath *dduc
*arweddawdd, a'r bꝛonnae a ſugnaiſt. Ac yntef a ddyvot, ‡yn hytrach
Je, [ychꝛe] * gwyn ei byt yꝛ ei a glywant 'air Duw, ac ei *dedwydd=
catwant. yw

Y pedwerydd Sul yn y Grawys.

Y Collect.

Caniata attolygwn ytty oll-alluawc dduw,
bot i ni yꝛ ei a boenir yn rhyglydus am ein dꝛwc
weithꝛedoedd, trwy conffwꝛth dy rat ti allu yn
drigaꝛawc gael hawſhad, trwy eyn Arglwydd
Jeſu Chꝛiſt. Amen-

Y Epiſtol.

Dywedwch y mi yꝛ ei a vynwch vot Gal.iiij.
ydan y * Ddeddyf, a ny chlywch *Gyfreith
yꝛ ddeddyf? Can ys y mae yn eſcri=
venedic, bot i Abꝛaham ddau vap,
vn ‡ o voꝛwyn-gaeth ac vn o'ꝛ wꝛaic ‡gwaſana=
rydd. Eithyꝛ yꝛ hwn oed oꝛ voꝛwyn eth wꝛaic
gaeth, ar ol y cnawd y ganet, a hwn
oedd o'ꝛ wꝛeic rydd, trwy yꝛ adde=
wir [y ganet.] Y petheu hynn addy=
wedir ar ddamec: can ys [y mam=
eu] hynn yw'ꝛ ddau * Teſtament, vn yꝛ hon yw Agar *Dygym=
o vonyth Sina, yn cenedly i gaethiwet (can ys Agar bot
[nei] Sina mynyth yw yn Arabia, ac ſy yn cyfatep i Ga=
eruſalem ys id yꝛ awꝛhon) ac y mae hi yn gaeth y gyd
hei plhant. Eithyꝛ Caeruſalem vꝛy ys y rydd: yꝛ hon
yw'n mam ni oll. Can ys yſcrivenedic yw, Llawenha

dydy

‡ddiepil dydy ‡ hesp yr hon nyd wyt yn planta: tor allan, a' llefa,
*ddiffaith yr honn nid wyt yn escor plant.: can ys ir * ddi-wriawc y
mae mwy o lawer o blant nac ir wriawc. Can hyny,
broder, ydd ym ni megis Isaac, yn blant yr addewit. Ei-
‡yn ol thyr val y pryd hynny, hwn a anet ‡ erwydd y cnawt, a er
*dad lidiai yr vn y [anet] * erwydd yr yspryt, ac velly yr awr-
hon. Eithyr peth a ddywait yr Scrythur [lan,] Bwrw
allan y vorwyn-gaeth a'ei map: can na bydd map y vor-
wyn-gaeth gyd-etivedd a map y wreic rydd. Wrth hyny
‡ ir broder, nyd ym veibion y vorwym-gaeth, anid ‡ y [wreic]
rydd.

Yr Euangel.

YR Iesu aeth ymaith tros Vor Gali
Ioan.vj. lea [neu] Tyberias. A' thorf vawr
ei cynlynawdd ef, o bleit ydd wynt
*gwyrthiae welet y * arwyddion ef, ‡ ar a wna-
‡yr ei, yr hyn ethod ar y cleifion. Ac ef aeth yr Ie-
*mynydd su ir * monyth, ac yno yr eisteddawdd
cyd aei ddiscipulon. Ac ydd oedd hi yn
agos ir Pasc, gwyl yr Iuddeon. A'r
Iesu a gyvodes i vyny ei lygait, a
phan weles dyrfa vawr yn dyvot
attaw, ef a dyvot wrth Philip, O ble y prynwn vara, val
y caffo yr ei hynn [beth] yw vwyta? (a hynn a ddywe-
dawdd, yw brovi ef: can ys efe a wyddiat peth a wnelei)
Philip a atepawdd iddaw, Nid oedd ddigon gwerth
*sef ynghylch pemp punt o'n bath ni *daucant ceiniawc o vara yddwynt, y gahel o pop vn o
hanwynt ychydic. Yno y dyvot wrthaw vn oei ddiscipu-
lon, [ys ef] Andras, brawt Simon Petr, Mae yma vach-
cenyn, a phemp torth haidd ganthaw, a dau pyscodyn: ei-
‡cymmeint thyr beth yw hynny ymplith ‡ cymniver? A'r Iesu a ddy-
vot, Gwnewch ir dynion [hyn] eistedd. (Ac ydd oedd yno
wellt-glas lawer) yno yr eisteddawdd y gwyr yn cylch pemp
mil o rifedi. A'r Iesu a gymerth y bara, ac a ddiolches, ac
*gwesteion [ei] rhanodd ir discipulon, a'r discipulon ir * ei oeddynt yn

eisteddd:a'r un modd o'r pyscot cymmeint ac a vynnesont. A
gwedy yddwynt gahel ‡ digon, ef a ddyvot wrth ei ddisci- ‡ei gwala
pulon, Cescwch y brwyvwyt a weddillodd, rac colli dim.
Yno y casclasont, ac a lanwesant dauddec bascedait o'r vri-
wvwyt, o'r pemptorth haidd 'oedd yngweddill can yr ei a
vesynt yn bwyta. Yno pan * welawdd y dynion wneythyd *wybu
o'r Jesu * yr arwydd hyn, y dywedsant, Diau mae hwn ‡y miracl, y gwyrth
yw'r Prophwyt a ddauei ir byt.

Y pempet Sul yn y Grawys.

¶Y Collect.

ACtolygwn yty oll-alluawc ddeuw, edrych o ha-
not yn drugarawc ar dy bobl: ac yddynt trwy
dy vawr ddaioni ath lywodraeth vod byth yn
gadwedic, enait a'chorph: trwy Jesu Christ eyn
Arglwydd. Amen.

¶Yr Epistol.

CHrist yn dyvot yn Archoffeiriat pe- Hebr.ix.
thae da i ddawot, trwy * ardeml *pepyll, ‡lluesty
mwy a' pherfeithiach nid gwaith
llaw, ys ef, nyd o'r adaasladaeth hyn, *buchot, bychot
ac nyd trwy waet ‡ geifr a' lloie: a-
myn trwy ei briawt waet ir aeth ef
un waith ir Cyssecrfa, ac a * enilla- ‡gavas
wdd brynedigaeth dragyvythawl [y *dascy
ni.] Can ys a's gwaet teirw a' gaifr ‡heffer, treisiat
a' llutw ‡anneir, wedy ei danelly ar ‡er, erwydd
yr ei haloc, a sancteiddia * o ran puredd y cnawt, pa veint
mwy y bydd gwaet Christ rhwn trwy'r yspryt tragyvy- *ddibrych
thawl ei offrymodd ehun yn ddivacul i dduw, buro eich cyd-

wybot o ywrth weithredoedd marwol, y wasanaethy
Duw byw: Ac er mwyn hynn y mae ef yn gyfryngwr y
*Dygymot
* Testament newydd, mal trwy angae yr hwn oedd er pry=
‡dygymbot
nedigaeth y camwedde[a oeddent] y dan y‡ Testament cyn
gyllebin
taf y gallei yr ei ys ydd wedy ei galw, gahel addewit yr e=
‡dderbyn
tiveddiaeth tragyvythawl.

Yr Euangel.

Ioan. viij.

*vy argyoeddy, vyagraistio, lliwiet y my

Pwy o honawch a ddychon * yrry pe=
chat arnaf? ac a's ytwyf yn dywedyt
y gwir, pa am na chredwch vi: Y nep
sydd o Dduw, a wrendy 'airiae Duw:
am hynn ny wrandewch chwi, can
nad yw-chwi o Dduw. Yno yr ate=
pawdd yr Iuddaeon ac y dywedent
*iawn, divai
wrtho, Pa nad da * y dywedwn mae
Samarit wyt, a'bot cythraul genyt?
yr Iesu a atepawdd, Nid oes cythrael cenyf, eithyr ydd wyf
‡vynhad, chwaytha
yn anrydeddy ‡ vymtad, a' chwi am dianrydeddesoch i.
Ac nid wyfi yn ceisio vygogoniant vyhun: y mae a ei ca=
is ac a varn. Yn wir, yn wir y dywedaf wrthych, a's caidw
nep vy-gair i, ny wyl ef byth angae. Yno y dyvod yr Iu=
ddeon wrthaw, Yr awrhon y gwyddam bot cythrael ge=
nyt. Abraham a vu varw, a'r Prophwyti, a' thi a ddy=
*vlasa
wedy, A chaidw vn vyg-gair i, ny *phrawf ef byth an=
gae. A wyti vwy na'n tad Abraham, yr hwn a vu varw?
ar Prophwyti a vuant vairw: pwy ddwyt yn dy wney=
*canmolaf
thyr dy hunan? yr Iesu a atepawdd, A's mi a'm *gogone=
ddaf vyhun, vyggogoniant nyd yw ddim: vym-tad yw'r
hwnn am gogonedda vi, yr hwn a ddywedw-chwi bot
yn Dduw y-chwy. Ac nyd adnabuoch chwi ef: anid mi a
ei adwaen ef, ac a dywedwn nad adwaenwn, mi vyddwn
gelwyddoc val chwithae: eithyr mi a ei adwaen ef, ac
wyf yn cadw ei'air. Abraham eich tad a vu lawen iawn
ganthaw weled vym-dydd i, ac ef a ei gweles, ac a lawene=

chawdd.

chawdd. Yno y dyvot yr Iuddaeon wrthaw, Nyd wyt eto ddec blwydd a da'ugain oet, ac a weles-ti Abraham? Yr Iesu a ddyvot wrthynt, Yn wir, yn wir y dywedaf wrthych, cyn bot Abraham, ydd yw vi. Yno y cymeresont wy geric, y'w davly attaw, a'r Iesu a ymguddiawdd, ac aeth allan o'r Templ.

Y Sul nesaf o vlaen y Pasc.

¶Y Collect.

OL gyvoethawc a' thragyvythawl Dduw, yr hwn oth garedigawl serch ar ddyn, a ddanfonaist eyn Iachawdr Iesu Christ y gymryd arnaw eyn cnawd, ac i ddyoddef angau ar y*
groc, val i gallai pob ryw dyn ddylin esempl *groes.
ei vawr vfyddtot ef: Caniata oth drugaredd, bod y ni ganlyn esempl ei ddioddefaint, a'bod yn gyfranogion oi gyfodiat, trwy'r vnryw Iesu Christ eyn Arglwydd. Amen.

Yr Epistol.

BId yr vn beddwl ynoch ac ytoedd yn Philip.ij.
Christ Iesu, yr hwn* pryt ytoedd *ac ef
yn ffurf Duw, ny thybiawdd drais
bot yn 'ogyfiuwch a Duw: eithr ef
ei diddymiawdd e hun, ac a gy-
merth ‡agwedd gwas arnaw, ac a ‡dull gosgedd, delw.
wnaethpwyt yn gyffelip i ddynion,
ac a gaffwyt yn [vn * vodd] a dyn. *helhynt
Ef ymostyngawdd ehun, can vot
yn uvydd i angae, ys angae ‡ croc.] ‡yr groes
Erwydd paam hefyt Duw ei tra derchavodd ef, ac a roddes

‡oll enweu
iddaw Enw uch pen ‡ pop enw, mal y byddei yn Enw'r
Iesu i bop glin estwng [yn gystal] nefolion, a' daearolion,
ac y dan ddaearolion [bethae,] ac i bop tavot coffessy ma-
e'r Iesu Christ [yw'r] Arglwyd, er gogoniant Duw'r tad.

Yr Euangel.

Mat xxvj.
*ddywedy derbynu
‡ar ol
*ddodi ar y groes
*Henafgwyr

Ac e ddarvu, gwedy i'r Iesu* orphen
y gairie hyn oll, ef a ddyvot wrth ei
ddiscipulon, Chwi wyddoch, mae o
‡ vewn y ddauddydd y mae'r Pasc,
a' Map y dyn a roddir *y'w groci.
Yno ydd ymgynullawdd yr Archo-
ffeiriait a'r Scrivennyddion a'*He-
nyddion y popul i nauadd yr Ar-
choffeiriat a elwit Caiaphas, ac a
ymgyggoresont py vodd y dalient

‡ddichell
*werin

yr Iesu trwy ‡ vrad, a'ei ladd. Eithyr wynt a ddywetsont,
Nyd ar yr 'wyl, rac bod cynnwrf ym-plith y * popul. Ac
val yd oed yr Iesu ym-Bethania yn-tuy Simon 'ohang-

‡llestrait, golwrch
*ar y bwrdd
‡ddigiesont
*yr afrat hyn

laf, e ddaeth ataw wreic, ac gyd a hi ‡ vlwch o irait gwyr-
thvawr, ac ei tywalldawdd ar ei benn, ac ef yn eistedd*
wrth y vort. A' phan weles ei ddiscipulon, wy a ‡ sora-
sont, gan ddywedyt. Pa rait * y gollet hon? can ys ef al-
lesit g'werthy yr irait hwnn er llawer, a'ei roddy ir tloti-
on. A'r Iesu a wybu, ac a ddyvot wrthwynt, Paam ydd

‡ymliasu ar
*bob amser

ych yn ‡ molesty yr wreic? can ys hi a weithiawdd weith-
ret dda arnaf. Can ys y tlodion a gewch yn * wastat yn
eich plith, a myvy ny's cewch yn oystat gyd a chwi. Can
ys lle y tywylltawdd hi yr irait hwn ar vyg-corph, er

v'angladd

mwyn* vygcladedigaeth hi gwnaeth. Yn wir y dywedaf
wrthych, Pa le bynac y precethir yr Euangel hon yn yr oll
vyt, hyn yma hevyt a wnaeth hi, a venegir er coffa am de-
nei. Yno yr aeth vn or dauddec, yr hwn a elwit Iudas Isca-
riot, at yr Archoffeiriait, ac a dyvot [wrthynt,] Pabeth a

* vradychaf

rowch i mi, a mi a'ei * roddaf ef y chwy? Ac wy a 'osode-

sont

sont iddaw ‡ddec arugain o ariant. Ac o hynny allan, y
caisiawdd ef amser-cyfaddas yw vradychy ef. Ac ar y
[dydd] cyntaf o Wyl y bara-* croew, y discipulon a ddae=
thant at yr Iesu gan ddywedyt wrthaw, P'le y myny i ni
paratoi iti y vwyta'r Pasc? Ac yntef a ddyuot, Ewch ir
dinas ‡ at ryw vn, a dywedwch wrthaw, Yr athro a ddy=
wait, Vy amser ys ydd agos, ac cyd a thi y cynhaliaf, y
Pasc mi am discipulon. A'r discipulon a wnaethant mal
y gorchmynesei'r Iesu yddwynt, ac a paratoesont y Pasc.
Ac gwedy ei mynet hi yn * hwyr, ef a eisteddawdd i lawr
gyd a'r dauddec. Ac mal ydd oeddent yn bwyta, y dywe=
dawdd, Yn wir y doedaf wrthych, y bradycha vn o hona=
wch vyuy. Yno yr aethant yn ‡ athrist dros ben, ac a dde=
chraesont bop-vn ddywedyt wrthaw. Ae myvi, Argl=
wydd? Ac ef a atepawdd ac a ddyvot, yr hwn a * drocha
ei law gyd a mi yn y ddescil, hwn a'm bradycha. ‡ Diau
Map y dyn a gerdda, mal y mae yn escrivenedic o hanaw,
anid gwae'r dyn hwnaw, trwy'r hwn y bradycher Map
y dyn: ys da vesei ir dyn hwnaw, pe na's genesit erioet.
Yno Iudas yr hwn a ei bradychawdd ef, a atepawdd ac a
ddyvot, Ai myvi yw ef, * Athro? Ef a ddyvot wrthaw,
Ty ei dywedaist. Ac val yr oeddynt yn bwyta, e gym=
erth yr Iesu'r bara: a' gwedy iddaw * vendithiaw, ef ei
torawdd, ac ei roddes ir discipulon, ac a ddyvot, Cyme=
rwch, bwytewch: hwn yw vyg-corph. Ac ef a gymerth
y * cwpan, a' gwedy iddo ddiolch, ef ei rhoddes yddynt,
can ddywedyt, Yfwch ‡ oll o hwnn. Can ys hwn yw
vyggwaet * or Testament newydd, yr hwnn a ‡ dywell=
tir tros lawer, er maddauant pechotae. Mi ddywedaf wr=
thych, nad yfwyf o hynn allan or ffrwyth hwn * y win=
wydden yd y dydd hwnw, pan ydd yfwyf ef yn newydd
gyd a chwi yn-teyrnas vyn-tad. A' gwedy yddwynt ‡ ca
nu psalm, ydd aethant allan i vonyth Olivar. Yno y dyvot
Iesu yr wrthynt, Chwychwi oll a * rwystrir heno o'm
pleit i: can ys escrivenedic yw, Trawaf y bugail, a' deveit
y ‡ vagat a' dyscerir. Eithyr gwedy'r adgyvodiwyf, ir af
och blaen ir Galilea. Ac Petr atepawdd, ac a ddyvot wr=

‡pop vn oed yn cylch pe=dair a' di=mae o'n cyfr i ni.
*cri, crai
‡ar gyfryw
*echwydd
‡trist, dryc=verth
*wlych
‡yn sicr
*Rabbi,
*vendigaw ddiolch
*phiol
‡bawp
*ys ef gwaed
‡ddineir,
*ellyngir ffrydyc
‡ir
*ddywedyd gras ne emyn
†dramgwy=ddir,
gwympir
‡gorlan, cadw

*rhon — thaw, Pe * rhan i bawp ac ymꝛwyſtro oth pleit ti, eto ni
‡tramgwyddir — im ‡ rhwyſtrir i byth. Yꝛ Ieſu a ddyvot wꝛthaw, yn wir
*cathly — y dywedaf wꝛthyt, mae yꝛ nos hon cyn * canu yꝛ ceilioc,
i'm gwedy deirgwaith. Petr a dyvot wꝛthaw, Pe goꝛ-
vyddei i mi varw gyd a thi, eto ny'th wadaf. Ar vn modd
hefyt y dyvot yꝛ oll ddiſcipulon. Yno ydd aeth yꝛ Ieſu gyd
ac wynt i van a elwit Gethſemane, ac a ddyvot wꝛth y
‡yd yn yd — diſcipulon, Eiſteddwch yma, ‡ tra elwyf a gweddiaw
*ddyrcverthy — accw. Ac ef a gymerth Petr a' dau-vap Zebedeus ac a
ddechꝛeawdd * triſtau ac ymovidiaw yn toſt. Yno y dy-
vot [yꝛ Ieſu] wꝛthynt, Triſt iawn yw vy enait yd an-
gae, Aroſwch yma, a' gwiliwch gyd a mi. Ac ef aeth
ychydic pellach, ac a gwympodd ar ei wynep, ac a we-
‡Vynhad — ddiawdd, can ddywedyt, * Vym-Tad, a's gellir, aed y
*phiol — * cwpan hwn ywꝛthyf: na vyddet hagen, yn ol vy e-
wyllys i, anid yn ol dy ewyllys di. Yno y daeth at y diſ-
cipulon ac ei cafas wy yn cyſcu, ac a ddyvot wꝛth Petr,
Paam? a ny allech wiliaw vn awꝛ gyd a mi? Gwiliwch,
‡mewn — rac eich myned ‡ ym-pꝛovedigaeth: * diau vot yꝛ yſpꝛyt
*dilys — yn parat, eithyꝛ y cnawt [ys ydd] wan. Ef aeth trache-
‡Vynhad — fyn yꝛ ailwaith ac a weddiawdd, can ddywedyt ‡ Vym-
Tat, any's gall y cwpan hwnn vynet ywꝛthyf, eb[oꝛvod]
i mi ei yvet vyddet dy ewyllys. Ac ef a ddeuth ac ei ca-
vas wy yn cyſcu trachefyn: canys ei llygait wy oedd dꝛy-
mion, Ac ef ei gadawodd wy ac aeth ymaith dꝛachefyn, ac
a weddiawdd y trydedd waith, can ddywedyt yꝛ vn gai-
riae. Yno y daeth ef at ei diſcipulon, ac a ddyvot wꝛthynt,
*wele — Cuſcwch bellach a' goꝛphwyſwch: * nycha, mae'r awꝛ
wedy neſay, a' Map y dyn a roddir yn-dwylaw pechatu-
‡wely — rieit. Cyvodwch, awn: ‡ nycha, y mae geyꝛ llaw yꝛ hwn
*synna, yti. — a'm bꝛadycha. Ac ef eto yn dywedyt [hyn,] * nycha, Iudas,
‡a ddaeth — vn oꝛ dauddec * yn dyvot a' thoꝛf vawꝛ cyd a' ef a chleddy-
*chlwpae — vae a ‡ ffynn, ywꝛth yꝛ Archoffeiriait a' henurieit y popul.
A' hwn a ei bꝛadychawdd ef, a roddeſei arwydd yddynt,
can ddywedyt, Pwy'n bynac a gyſanwyf, hwnw ytyw,
†Nos dayt — deliwch ef. Ac yn ebꝛwydd e ddaeth at yꝛ Ieſu, ac adyvot,
Rabbi — * Henpych well ‡ Athꝛo, ac ei cuſanawdd. Ar Ieſu a ddy-
vot

vot wrthaw, Y *car y ba beth y daethost? Yno y deuth= *cydymaith cybaill
ant ac y roesont ďwylo ar yr Jesu, ac ei daliesant. A'‡ ny= ‡wele
cha, vn or ei [oedd] gyd a'r Jesu, a estennawdd [ei] law, ac
a dynnawdd ei gleddyf, ac a drawawdd was yr Archo=
ffeiriat, ac a dorawdd ei glust ymaith. Yno y dyvot yr Je=
su wrthaw, Dod dy gleddyf yn ei *le: can ys pawp or a *wain
gymerant gleďyf, a chleddyf eu collir. Ai wyti yn tybiet,
na's gallaf yr awrhon ‡weddiaw ar vym-tad, ac ef rydd ‡erchy
i mi vwy na dauddec ‡lleng o Angelion? Can hyny pa voď *rhifedi mawr
y cyflawnir yr Scrythurae [y ddywedant,] y gorvydd * ‡gwnethur
vot velly? Yn yr awr hono y dyvot yr Jesu wrth y durfa,
Chwi a ddeuthoch allan megis ‡at leitr a chleddyfae ac * *yn erbyn ‡chlwpae
a' ffynn im dal i: ydd oeďwn beunydd yn eistedd ac yn ‡dy= *dangos
scy'r [popul] yn y Templ yn eich plith ac ni'm daliesoch. A'
hyn oll a wnaethpwyt, er cyflawny'r Scrythure'r Proph
wyti. Yno yr oll ďiscipulon ei gadasant, ac a ‡ giliesant. Ac ‡ffoesont
wynt a ďaliesant yr Jesu ac aethant ac ef at Caiaphas yr
Archoffeiriat, lle yď oedd yr ‡ Scrivenyďion ar *Henuriait *Gwyrllen
wedy'r ymgasgly yn-cyt. Ac Petr ei cynlynawdd ef o hir= ‡Henyddi-on, Henaif
bell yd yn llys yr Archoffeiriat, ac aeth y mewn, ac a eiste= *nauady
ddawdd gyd ar gweision i weled y‡ diben. A'r Archoffei= ‡diwedd.
rieit ar Henureit, a'r oll * gymmynva y geisiesont gaude= *senedd
stiolaeth yn erbyn yr Jesu, yw ‡ ddody ef i angae. Ac ny's ‡roddi
cawsant [neb,] ac er dyvot yno lawer gaudystion, ny cha=
wsont chwaith. Ac or dywedd y deuth dau gau-dysti=
on, ac aďywedesont, Hwn yma a ďyvot, Mi allaf * ďestryw * ďinistrio, ddysperi
Templ Dduw, a' hei adailiat mewn tri-die-warnot.
Yno y cyfodes yr Archoffeiriat ac a ddyvot wrthaw, A
atepy di ddim? Pa beth [yw pan] vo rei hynn yn testola=
ethy yn dy erbyn? A'r Jesu a dawodd. Yno ydd atepawď
yr Archoffeiriat, ac a ddyvot wrthaw, Mi ath * dyngaf ‡ orchymynaf can, obleit
trwyr Duw byw, ďywedyt o hanot i ni, a's ti yw'r Christ
Map Duw. Yr Jesu a ddyvot wrthaw, Tu ei dywede=
ist: eithyr mi a ďywedaf wrthych, ar ol hynn y gwelwch
Map y dyn, yn eistedd ar ddeheu gallu [Duw,] ac yn da=
wot yn * wybrenae'r nef. Yno y ‡ rhwygawdd yr Archo *cymyle
ffeiriat ei ddillat, can ddywedyt, Ef a gablawdd: pa reit i ‡drylliawď

ni mwy wrth testion? nycha, clywsoch ei gabl ef. Peth
dybygwch chwi? Wy a atepesant, can ddywedyt, Mae ef
*dailwng o — yn * auawc i angae. Yno y poeresont wy yn ei wynep, ac
‡ bonclustiesont — ei ‡ cernodiesont: ac eraill a ei trawsant ef a ei * gwiail,
*swydwiail — gan ddywedyt, Prophwyta i ni, Christ, pwy yw hwn ath
‡ llys — trawodd? Petr oedd yn eistedd ‡ hwnt yn y nauadd, ac a
*allan — ddaeth * morwynic attaw, ac a ddyvot, Ac ydd oeddyt ti
‡ bathcenes — y gyd ac Iesu o'r Galilea. Ac ef a watawdd geyr ei bron
wy oll, ac a ddyvot, Ny's gwnn beth ddywedy. A' phan
aeth ef allan ir porth, y gwelawdd [morwynic] arall ef,
ac a ddyvot wrth yr ei oedd ynow, Ydd oedd hwnn hefyt
gyd ac Iesu o Nazaret. A' thrachefyn ef a' wadawdd
*drwy lw — * gan dyngu, Nyd adwaen i'r dyn. Ac ychydic gwedy, y
deuth attaw 'rei oedd yn sefyll geyr llaw, ac a ddywede-
*wyt — sont wrth Petr, yn wir ydd * yw ti yn vn o hanwynt, can
‡gyhudaw — ys bot dy lediaith yn dy ‡ gyhoeddy. Yno y dechreawdd ef
*ymdyngedy — * ymregy, a'thyngy, [can dywedyt,] Nyd adwaen i'r dyn.
Ac yn y man y canawdd y ceiliawc. Yno y cofiawdd Petr
'airie'r Iesu yr hwnn a ddywedesei wrthaw, Cyn canu
yr ceilioc, tu a'm gwedy deirgwaith. Yno ydd aeth ef all-
‡chwerw — an ac ydd wylawdd yn ‡dost. *A' phan ddeuth y borae, yd
*Mat.27 — ymgyggorawdd yr oll Archoffeiriait a Henurieit y popul
yn erbyn yr Iesu, er ei roddy i angae, ac aethant ymaith
‡ presidens, — ac ef yn rhwym, ac ei rhoesont at Pontius Pilatus y‡lly-
Raglaw — wiawdr. Yno pan weles Iudas a ei bradychawdd, ei *a-
*varnu, ddienyddy — dy ef yn auawc, e vu edivar ganthaw, ac a dduc drachefn
y dec arucain ariant ir Archoffeiriait, a'r Henurieit, gan
ddywedyt, Pechais can vradychy gwaet gwirian. Wy-
thae a ddywedesont, Peth yw hyny i ni? edrych ti. Ac we-
dy yddaw davly yr ariant yn y Templ, ef a ymadawodd,
ac aeth, ac a ymgrogawdd. A'r Archoffeiriait a gymere-
sont yr ariant ac a ddywedesont, Nyd cyfreithlawn i ni
‡ tresordy — ei bwrw wy yn y‡Corban, can ys gwerth gwaet y tyw. A'
gwedy yddynt ym gydgyggori, wy brynesont ac wynt
*ospion, di- — vaes y crochenydd i gladdy * pererinion. Ac am hyny y
eithreit, — gelwir y maes hwnw‡ Maes y gwaet yd y dydd heddyw.
gweisteion, — (Yno y cwplawyt yr hyn a ddywetpwyt trwy Ieremias
alltudion

y Pro-

y Prophwyt, a ddywait, Ac wynt a gymersont ddec ar
ucain ariant, gwerth y ‡gwerthedic, yr hwnn a brynesont ‡werthwyt
gan plant yr Israel. Ac wynt eu roesont am vaes y croche
nydd, megis y gossodes yr Arglwydd ymy.) A'r Iesu a
safawdd geyr bron y * llywyawdr, a'r llywiawdr a ovy= *presidens
nawdd ydo, can ddywedyt, Ai ti'r Brenhin yr Iuddaeon?
Ar Iesu a ddyvot wrthaw, tu ei dywedeist. A phan gyhu=
ddwyt ef can yr Archoffeiriait ar Henurieit, nyd ate=
pawdd ef ddim. Yno y dyvot Pilatus wrthaw, A ny chly=
wy veint o pethae y maent wy yn ei roi yn dy erbyn?
Ac y nyd atepawdd ef yddo i vn gair, val y rrywedda wdd
y llywawdr yn vawr. Ac ar yr wyl [hono] ydd ‡ arverei y ‡gnotaei
*llywiawdr ellwng ir popul vn carcharor, yr hwn a vyn= *deputi, presidens
nent. Yno ydd oedd ganthwynt garcharor ‡ honneit a el= ‡ hynot
wit Barabbas. A'gwedy yddynt ymgasclu yn-cyt, Pi=
latus a ddyyvot wrthynt, Pa vn a vynwch i mi ellwng y
chwy Barabas, ai Iesu yr hwnn a elwir Christ? (can ys
ef a wyddiat [yn dda] mae o genvigen y rhoddesent ef. Ac
ef yn eistedd ar yr 'orseddvainc, ei wraic a ddanvonawdd
attaw, gan ddywedyt, Na vit i ti a wnelych ar [gwr] cy=
fiawn hwnnw, can ys goddefais lawer heddyw mewn
breuddwydion o ei achos.) A'r archoffeiriait a'r Henureit *ymnehed,
*ymlewyd a wnaethent ar bobl er mwyn govyn Barab= ymbol
bas a' ‡ chollir Iesu. A'r llywyawdur a atepawdd, ac a ‡dienyddu
ddyvot wrthynt, Pa vn or ddau a vynwch i mi ei ellwng
ychwy? Wyntae a ddywetsont Barabbas. Pilatus a
ddyvot wrthynt, Peth a wnaf ynte i' Iesu yr hwn a el-
wir Christ? Wy oll a ddywedesont wrthaw, Croger ef. *Croeshoe=
Yno y dyvot y llywiawdur, An'd pa ddrwc y wnaeth ef? ler, croescr
Yno y llefesont yn vwy, can ddywedyt, ‡ Croger ef. Pan ‡ Roer ar y
welawdd Pilatus na thycyei dim yddaw, a mid bot mwy groes
o gynnwrf [yn cody,] ef a gymerth ddwfyr, ac a'olches
ei ddwylaw geyr bronn y ‡ popul, can ddywedyt, * Gwi= ‡ dyrfa
rian wyf y wrth waet y cifiawn hwnn, edrychwch chwi * diargyoed
[arnoch]. A'r oll popul a atepawdd ac a ddyvot, [Bid]
ei waet ef arnam ni, ac ar ein plant. Ac val hynn y gel=
lyngawdd ef Barabas yddynt, ac ef a * ysc yrliodd yr Ie= *ffrewylli-awdd

su, ac

su, ac y rhodes ef yw * groci. Yno milwyr y ‡ llywiawdr a
gymeresont yr Iesu ir dadlaeduy, ac a gynullesont attaw
yr oll * gywdawt, ac ei diosceson, ac roesant am danaw
‡ huc coch, ac a blethesont coron ddrain ac ei dodesont ar
ei benn, a' chorsen yn ei law ddeheu, ac a blycesont ei gli=
nie geir ei vron, ac ei gwatworesont, gan ddywedyt,
* Henpych well Brenhin yr Iudeon, ac wynt a boeresont
arnaw, ac gymersont gorsen ac ei ‡ trawsont ar ei ben.
A' gwedy yddwynt ei watwary, wy ei * diosceson ef
o'r huc, ac ei gwiscesont ef o ei ddillat ehun, ac aethant ac
ef yw ‡ groci. Ac a'n hwy yn * mynet allan, eu cawsant
ddyn o Cyren, a elwit Simon: a hwnn a gympellasont i
ddwyn ei ‡ groc ef. A phan ddaethan i le a elwit Golgo=
tha, (ys ef yw hynny) y Benglogva. Wy roesont yddaw
yw yfet vinegr yn gymyscedic a bystyl: a' gwedy yddo ei
‡ brovi, ny vynnawdd ef yvet. Ac wedy yddynt ei * gro=
gy ef, wy ranesont ei ddillat, ac a vwriesont ‡ goelbrenni,
er cyflawny y peth, y ddywetpwyt trwy'r Prophwyt,
Wy a rannasant vym-dillat yn eu plith, ac ar vyggwisc y
bwriesont goebren. Ac wy a eisteddesant ac ei gwilie=
sont ef yno. Ac osodesont hefyt vch ei benn ei achos yn
escrivenedic *Hwnn yw Iesu Brenhin yr Iuddæon*. Yno y crog=
wyt dau leitr y gyd ac ef, vn ar ddehau, ac arall ar * aswy.
Ar ei oedd yn mynet heibio, ei caplasant ef, gan ‡ ysgyt=
wyt ei penae, a' dywedyt, Ti yr hwn a destrywi'r Templ,
ac ei adaily mewn tri-die, cadw dy hun: a's tu yw Map
Duw, descen * o groc. A'r vn modd yr Archoffeiriait a ei
gwatworesont ef, y gyd a'r Scrivenydion, ar Henurieit,
[ar Pharisaiait] gan ddywedyt, Ef a waredawdd eraill,
[ac] nyd all ef y ymwared ehun: a's Brenhin yr Israel yw
ef, descennet yr awrhon * o groc, ac ni a gredwn ydd-aw.
Mae e yn ymddiriet yn-Duw, rhyddhaet ef yr awrhon, a's
myn ef ei gahel: can ys ef a ddyvot, Map dew ytwyf. Yr
vn peth hefyt a * eidliwiesont ydd-aw, y llatrõ, yr ei a gro=
cesit gyd ac ef. Ac or chwechet awr, y bu tywyllwch ar
yr oll * daiar, yd y nawvet. Ac yn cylch y nawved
awr y llefawdd yr Iesu a llef vchel, gan dywedyt, *Eli, Eeli,*
lama sabachthani? ys ef yw, * Vym-Duw vym-duw, paam

Marginal notes:

*groesi
‡ presidènt
*vyddin
*dihatresõt
‡ mantell purpur
* Nawdd daw arnat brenhin
‡ baeddesont
*dihatresõt
‡ groesi
*dyvot
‡ groes
‡ vlasy
*groesi
‡ gwtysae, cyttae
*ascu
‡ siglo
*oddiar y groes
*o yar y groes
*ynnuw, nei i dduw.
*ddanodent
*dir
*Vynuw

m' gwrthodeist? A'r ei or sawl oedd yn sefyll yno, pan
glywsont, a ddywedesont, Mae hwn yn galw ar Elias.
Ac yn y van vn o hanynt a redawdd, ac a gymerth ‡ yspong ‡yspwrn
ac ei llanwodd o vinegr, ac a ei dodes ar * gorsen, ac a
roes iddaw y'w yfet. Ereill a ddywedesont, Gad [iddo:]
edrychwn, a ddel Elias y waredy ef. Yno y llefawdd yr Je=
su drachefyn a llef vchel, ac ef a vaddeuawdd yr yspryt.* *Ac wele
A' nycha, llen y Templ a rwygwyd yn ddau, or cwr vcha ‡glesiesont,
yd yr isaf, a'r ddaear a grynawdd, a'r main a ‡ holltwyt,
a'r beddae a ymogeresont, a llawer o gyrph y Sainct y
rei a gyscesent, a godesont, ac a ddaethant allan or beddae
ar ol y gyfodiat ef, ac aethant y mewn ir dinas sanctaidd,
ac a ymddangesesont i lawer. Pan weles y cann-wriad
ar ei oedd gyd ac ef yn gwilied yr Jesu, y ddaiar yn cryny
a'r pethe a wnaythesit, wy ofnesont yn vawr, can ddywe=
dyt, Yn wir Map Duw ytoedd hwnn. Ac ydd oedd yno
lawer o wragedd, yn edrych [arnaw] o bell, yr ei a gynly
nesent yr Jesu o'r Galilea, gan weini ydaw. Ym plith yr ei *ei wasa-
ydd oedd Mair Magdalen, a Mair mam Jaco ac Joses, a' naethu
main plant Zebedeus.

Die llun nesaf kyn die- Pasc.

Yr Epistol.

PWy yw hwn a ddaw o Edom, a dil= Esai.lxiij.
lat cochion o ywrth Bozrah? y mae
ef yn anrydedus yn ei wisc ac yn rho=
diaw ym-mawredd ei nerth: myvy
a dywedaf yn-cyfiawnder, [a'] ‡ maw= ‡ gallnoc
redic wyf i waredy. Paam [yw] coch
dy wisc, a'th ddillat megis vn a vei
yn * sathry yn-gwascleser y * graw= *messing ‡ Messyn-
nwin? ‡ Sathrais yn y gwasc-lestr yn gais Senguis

*ſathraf, ſangaf · vnic, ac a'r oll popul nyd oedd vn gyd a mi: can ys *math-
raf hwy yn vy llit, ac eu goarſangaf yn-vydigoveint, a ei
*daſcir · gwaet a ‡ danellir ar vymdillat, a'm oll wyſcoedd a ‡ ha-
‡ diwwynaf · logaf. Can ys y dydd dialaeth [ys ydd] yn vygcalon, a
blwyddyn vym-prynedigion a ddaeth. Ac edrychais, ac
nid oedd neb a gahorthwyei, ac a ryveddais nad oedd
vndyn a gyfattaliai: am hyny vymbraich vyhun am gw-
aredawdd, a'm digoveint vyhun a'm cynnaliawdd. Am
*brwyſcaf · hynny y danſangaf y populoedd yn vy dicter, ac eu * me-
‡llid, ffromder · ddwaf yn vym ‡ bar, ac a dynnaf ei grym hwy yd y ddaiar.
Trugareddae yr Arglwydd a goffáa, [a] moliananae yr
Arglwydd herwydd pop peth a roddes yr Arglwydd y ni
ac am y mawr ddaoni yn-cyfor Tuy r' Iſrael, yr hynn a
roddes ef ydwynt erwydd ei wirſerch, ac erwydd ei
ddirvawr drugareddae, can ys ef a ddyvot, Diſgel vym-
popul ytynt, plant ny's dywedant gelwydd: ac yntef oedd
y Iachawdr hwy. Yn i oll cythrwbl hwy, y cythrwblit
*trabaelion · yntef, ac Angel ei * gyfer wynep a ei iachaei wynt: yn ei
‡gydrychol-dep · ſerch ac yn ei drugaredd y ‡ prynawdd ef wynt, ac ydu-
*rhydaalwd · gawdd hwy, ac ei arwenawdd baunydd * [ac] vyth. Ac
‡yn waſtat · wythae a wrthdroeſant ac a ddoluriesont y yſpryt ſanc-
taidd ef: can hyny ydd ymchwelwyt ef i vot yn elyn ydd-
wynt, [ac] ef a ymladdawdd yn y h'erbyn. Yno y cofi-
* werin · awd ef hen ddyddiae Moyſen a'ei *bobul can ddywedyt,
Pale y mae'r hwn a ei duc wy i vyny o'r Mor gyd a bu-
gail y ddevait ef? p'le mae'r hwn a ddodes ei yſpryt ſanc-
taidd ynthaw ef? Ef [ei] arwenawdd can ddehulaw Moy-
ſen a ei vraich gogoneddus ehun, gan 'ohanu yr dyfredd
rhac ei wynep wy, i wnaethyd yddaw ehun Enw tragy-
‡arweniodd · vythawl: ef a ei ‡ tywyſawdd wy trwy'r dwfndeoedd;
megis march yn y diffeithwch, rac yddwynt tramcwy-
*anival ir dyffryn · ddaw. Megis y deſcen yr *yſcrypl ir glynn, y rhoddes
Yſpryt yr Arglwydd lonyddwch yddwynt: velly ydd ar-
weneiſt dy popul, i beri y tuhun Enw gogoneddus. E-
*golygu · drych i lawr o'r nefoedd, a' * gwyl o drigfa dy ſancteiddrw-
ydd ogoniant. P'le y mae dy wynvyt a'th nerth, lliaw-
ſowgrwydd dy drugareddae, a'th toſturiaethae? Ys yma-

taliesant

taliesant yWrthy vi. Diau ti yW'n Tat: cyd nad edWyn
Abraham nyni, ac na Wyr Israel yWrthym, [eithr] tu
ArglWydd, yW'n Tat, a'n PrynaWdr: Dy EnW [ys
ydd] erioet. [A] ArglWydd, paam i'n *cyfeiliorneist y ar dy ffyrdd? ac y caledeist ein calonae yWrth dy ofn? Ym-
chWel er mWyn dy Was, [ac] er llWythae dy etiveddiaeth.
Popul dy sancteiddrWydd a ei meddiannaWd dros ychy-
dic: can ys ein gelynion a dansangesont ir llaWr dy Cys-
secrfa. Ys buain [megis yr ei] ny's llyWodraetheist erioet,
ar ei n'ys galWyt dy EnW arnaddWynt.

*dyhoreist

Yr Euangel.

AR benn y ddau ddydd gWedy ydd oedd y Pasc, a' [gWyl] y bara ‡cro-
yW: a'r Archoffeirieit a'r gWyr-
llen a geisiesont pa ffordd y dali-
ent ef trWy *ddichell y'W ladd. Ei-
thyr dyWedyt a Wnaent, Nyd ar
yr 'Wyl, rac bot cynnWrf yn y po-
pul. A' phan ytoedd ym-Beth a-
nia yn tuy Simon 'ohanglaf, ac
ef yn eistedd ‡Wrth y bort, y deuth
gWraic a chenthi vlWch o *oleo ‡spicnard gWerth-vaWr,
a'hi a doraWdd y blWch, ac ei tyWalltaWdd am ei benn ef.
Am hynny y sorraWdd rei ynthynt ehunein, can dyWedyt,
I pa beth y gWnaethpWyt y collet [hynn] ar oleo? obleit
ef allesit ei Werthu er mWy na thrichant ceiniaWc, a'ei ro-
ddy ir ir tlotion, ac Wy a ‡ddigiesont Wrthei. A'r Iesu a-
ddyvot, GedWch yddi: paam ydd ych yn hei *molestu?
hi a WeithiaWdd Weithred da arnaf. Can ys ceWch y tlo-
dion gyd a chWi bop amser, a phan vynnoch y gellWch
Wneythy [tWrn] da yddWynt, a nyd mybi ny cheWch bop
amser. Hyn y allaWdd hon, hi a ei gWnaeth: hi a ddeuth
ymblaen llaW y eliaW vy gcorph erbyn y ‡claddedigaeth.
Yn Wir y dyWedaf Wrthych, p'le bynac y precethir yr E-
uangel hon yn yr oll vyt, *a hyn a Wnaeth hon, a ddro-

Mar. xiiij.
‡crai, crei, cri.
*brad
‡ar y bWrd
*oyl, irait, eli, Wyl-ment
‡lavandr pur
*hon
‡ffromesont
*thrWblio, blino
‡ygglad
*hefyt

ddir ei coffa am denei. Yno Judas Iſcariot, vn o'r dauddec
aeth ymaith at yr Archoffeiriait, y'w bradychy ef ydd=
wynt. A' phan glywſont hynny, llawen vu ganthwynt,
ac a addawſont roddi ariant ydd-aw: am hyny y caiſiawdd
*pa vodd y gallei yn ‡ gymmhwys ei vradychy ef. A'r dydd
cyntaf o'r bara *croyw, pan aberthynt y Paſch, y dyvot ei
diſcipulon wrthaw, J b'le y myny i ni vyned a' pharatoi,
i vwyta ohonat y Paſc? Ac anvon a wnaeth ddau o ei diſci=
pulon, a dywedyt wrthynt, Ewch ir dinas, ac e gyvwrdd
dyn a chwi yn dwyn yſteneit o ddwfyr, canlynwch ef. A'
ph'le bynac ydd el ef y mywn, dywedwch wrth 'wr y tuy,
yr Athro a ddywait, Pyle y mae 'r lletuy lle y bwytawyf
y Paſc mi a'm diſcipulon? Ac ef a ddengys ychwy * go=
ruch yſtavell vawr, ‡yn gywair ac yn parat: yno 'w para=
towch y ni. A' myned ymaith o'i ddiſcipulon, a' dyvot ir
dinas, a'chaffael megis y dywedeſei ef wrthwynt, a' pha
ratoi'r Paſc a wnaethant. Ac yn yr *hwyr y deuth ef a'r
deuddec. Ac val ydd oeddent yn eiſtedd ac yn bwyta, y dy=
vot yr Jeſu, Yn wir y dywedaf ychwi, mae vn o honawch
a'm bradycha, yr hwn ys ydd yn bwyta gyd a mi. A de=
chrae triſtay a wnaethant, a dywedyt wrthaw* o bop vn,
Ac myvi? ac o arall, Ai myvi? Ac ef atepodd ac a ddyvot
yddwynt, [Sef] vn o'r dauddec yr hwn ys y'n ‡ trochi gyd
a mi yn y ddeſcil [a'm bradycha.] Can ys Map y dyn a
* a ymaith, mal ydd eſcrivenir ‡ o hono: anid gwae'r
dyn hwnw, trwy'r hwn y bradychir Map y dyn: da
vyſei ir dyn hwnw na aneſit ef er ioet. Ac val ydd oe=
ddent wy yn bwyta, y cymerth yr Jeſu vara, a' gwe=
dy yddaw * vendithiaw y tores, ac y rhoddes ydd=
wynt, ac y dyvot, Cymerwch, bwytewch, hwn yw ‡
vy-corph. Ac e gymerth y ‡ cwpan, a' gwedy iddaw ddi=
olch, ef ei rhoddes ydd-wynt, ac wy oll a yveſont o ha=
naw. Ac ef a ddyvot wrthwynt, Hwn yw vyggwaet*
o'r Teſtament newydd, yr hwn ‡ ellyngir tros lawer. Yn
wir y dywedaf wrthych, Nid yfaf mwy o ffrwyth y win=
wydden, yd y dydd hwnaw ydd yfwyf ef yn newydd yn teyr=
nas Duw. A' gwedy yddynt ganu * pſalm ydd aethant

*y'odd
‡ amſerol, temporaidd
*crei
‡ Waſch
*y Mynediat
*gubicul, ſiambr
‡ wedy gymmenny
*echwydd
* bop vn ac vn
‡ gwlychu, llyna
* gerdda
‡ am danaw
*ddiolch
‡ vynghorff
*phiol
‡ ir
*ddinelle
*emyn, moliant, diolwch

allan i vonyth Olivar. A'r Jeſu a ddyvot ydwynt, Y nos ‡trancwy=
hon ich ‡ rhwyſtrir oll o'm pleit i : canys ſcrinedic yw, ddir
Trawaf y bugail a'goyſcerir y deuait. Eithyr gwedy y *ich rac=
cyvotwyf, * ydd af o'ch blaen ir Galilea. Ac Petr a ddy= blaenaf
vot wrthaw, a' phe rhwyſtrit pawp, eithyr nyd myvi.
A'r Jeſu a ddyvot wrthaw. Yn wir y dywedaf yti, mae
heddyw, [ys ef] y nos hon, cyn ny cano'r ceiliawc ddwy=
waith, i'm gwedy dair gwaith. Ac efe a ddyvot yn vy o
lawer, A phe gorvyddei arnaf varw gyd a thi, ni'th wa= ‡yn ddiſri=
daf : ar vn ffynyt hefyt y dywedeſont wy oll. A' gwedy fach
y dawot wy i van a enwit Gethſemane : y dyvot ef wrth
ei ddiſcipulon. Eiſteddwch yma, tra vyddwyf yn gwe=
ddiaw. Ac ef a gymerawdd gyd ac ef Petr ac Jaco, ac *arſwydo,
Joan, ac a ddechreuawdd ‡ ofni a' brawychu, ac ef a ddy= ‡echryd,
vot wrthwynt, Tra thriſt yw vy enait, yd angae : Aro= dirdan
ſwch a' gwiliwch. Ac ef aeth ychydic pellach, ac a * ddy= *gwympodd
gwyddawdd, ar y ddaiar, ac a weddiawdd, pan yw a's
gellit, vynet o'r awr hono heibio y wrtho. Ac ef a ddyvot,
Abba, Dad, pop peth ys ydd alluawl i ti : trigla ymaith ‡phial car=
y ‡ cwpan hwn y wrthyf : eithyr nyd hynn a vynwyf vi, regl
anid hynn a [vynych] di. Ac ef a ddeuth ac ei cafas wy yn
cyſcu, ac a ddyvot wrth Petr, Simon, Ae cyſcu ydd wyt ?
A ny allyt * wyliaw vn awr ? Gwiliwch, a' gweddiwch, *wiliad
rac eich mynet ym provedigaeth : yr yſpryt yn ddiau
'sy parat, anid y cnawt ysy ‡ wan. A' thrachefyn ydd ‡eglwan
aeth ymaith, ac weddiawdd, ac a ddyvot yr vn yma=
drodd. Ac gwedy ymchwelyt o hanaw, ef a ei cafas wy
drachefyn yn cyſcu : can ys ydd oedd eu llygait yn drymi=
on, ac ny wyddent beth a atepent ydd aw. Ac ef a ddeuth
y drydedd waith, ac a ddyvot wrthwynt, Cyſcwch wei=
thian, a' gorphoyſwch : digon yw : e ddeuth yr awr : * ny= *wele
cha, y rhoddir Map y dyn yn dwylaw pechaturieit. Cyfo=
dwch : awn : ‡ wele, yr hwn a'm bradycha, ys id yn a= ‡nycha
gos. Ac yn y man ac ef yn ymddiddan y dauei Judas yr
hwn oedd vn o'r dauddec, ac gyd ac ef dyrfa vawr a chledy=
fae a ‡ phaſtynae oy wrth yr Archoffeiriait, y Gwyr llen, *ffynn
ar Henureit. A'r hwn a ei bradycheſei ef, a roddeſei * ain= ‡ryw ar=
naid ydd wynt, can ddywedyt, Pwy 'n bynac a' gufan= wydd

 wyf,

*hebryngwch wyf; hwnw yw: deliwch ef ac ewch ac ef ymaith] yn
ddirgel. Ac wedy ei ddyvot ef, ef aeth attaw yn y van, ac
‡ Athro, Athro a dyvot [wrthaw,] Rabbi, Rabbi, ac ei cusanawdd ef. Ac
ymaflsont ynthaw wy a roesont ei dwylo arnaw, ac ei daliesont. Ac vn or
ei oedd yn sefyll yno, a dynnawdd, gleddyf, ac a drawwodd was yr Archoffeiriat, ac a dorrawdd ei glust ymaith.
A'r Iesu atepawdd ac addyvot wrthwynt, Chwi ddae-
† ffynn thoch allan megis at leitr, a chleddyfae ac a ‡ phastinae
ym dalha i. Ydd oeddwn pauniydd gyd a chwi yn trae-
thy-dysc yn y Templ, ac ny'm daliesoch: eithyr [hynn ys
ydd] er cyflawny'r Scrythurae. Yno wy a ei gadawsant
*oll ef, ac a giliesont * bawp. Ac ydd oedd vn gwr ieuanc, we-
dyr wiscaw a lliain ar [ei gorph] noeth, yn ei gynlyn ef,
a'r gwyr ieuainc a ei daliesant ef. Ac ef a adawodd ei lia-
‡ ffoes mwisc, ac a ‡ giliawdd y wrthwynt yn noeth. Yno y du-
*gyd ac cesont yr Iesu at yr Archoffeiriat, *ac ato ef y deuth yr
*Scribenyddion oll Archoffeiriait, a'r Henurieit, a'r * Gwyr-llen. Ac
‡ny vaeth ef Petr oedd yn e ddylyn ef o hir-bell, yd y ‡ mewn llys yr
Archoffeiriat, ac a eisteddawdd gyd ar gwasanaeth
Cwnsli wyr, yn ymwymo wrth y tan. A'r Archoffeirieit ar ol
Senedd oedd yn caisiaw testiolaeth yn erbyn yr Iesu er i
rot ef i varwolaeth, ac ny's cawsant. Canys llawer a duc
sont gau testiolaeth yn y erbyn ef, eithyr nyd oedd y testi-
†gyt vn olaethae wy † yn gysson. Yno y cyfodes 'r ei, ac a ducesont*
*gam gau testiolaeth yn ei erbyn ef, can ddywedyt, Nyny ei
clywsam ef yn dywedyt, Mi a ddinistriaf y Templ hon o
waith llaw, ac o vewn tri-die yr a dailiaf arall nid o waith
llaw. Ac eto nyd oedd y testiolaeth wy gysson [chwaith.]
Yno y cyfodes yr Archoffeiriat yn ei cenol wy, ac a ovy-
nodd i'r Iesu, can ddywedyt, Anyd atepy di ddim? paam y
mae yr ei hynn yn testolaethy yn dy erbyn? Ac ef a dawodd,
ac nyd atepawdd ddim. Trachefyn y gofynawdd yr Ar-
choffeiriat ydaw, ac ydyvot wrthaw, Ai ti Christ Map
‡ Mi y Bendicedic? A'r Iesu a ddyvot, ‡ Myvi yw [ef] a' che-
wch weled Map y dyn yn eistedd ar ddehau gallu [Duw,]
* cymyle ac yn dawot yn * wybrennae'r nef. Yno 'r Archoffei-
riat a rwygawdd ei ddillat ac a ddyuot, Paam y rait y ni

mwy

mwy wrth testion? Clywsoch y cabledigaeth: peth a dy-
bygwch-chwi? Ac wynt oll a varnesont y vot ef yn euawc
i angae. A'r ei a ddechreuawdd poeri arnaw, a * chu- *bygydy
ddiaw ei wynep, a'ei ddyrnodiaw, a dywedyt wrthaw,
Prophwyta. A'r ringilliait a ei trawsont ef a [ei] gwiail.
Ac val yr oedd Petr yn y nauadd isod, y deuth vn ovo-
rynion yr Archoffeiriat. A' phan ganvu hi Petr yn [ym]
dwymo, hi a edrychodd arnaw, ac a ddyvot, Tithe hefyt
oeddyt gyd a Iesu o Nazaret. Ac ef a wadawdd, gan
ddywedyt, Nyd adwaen i ef, ac ny wn beth ddwyt yn ei
ddywedyt. Yno ydd aeth ef allan ir rhac‡ nauadd, ac a ‡porth
ganawdd y celiawc. Yno pan welawdd morwyn ef dra-
chefyn, hi a ddechreuawdd ddywedyt wrth yr ei oedd yn
sefyll yno, Hwnn yw [vn] o hanwynt. Ac ef a [ym] wa-
dawdd drachefyn: ac ychydic gwedy, yr ei oedd yn sefyll
yno, a ddywedesont trachefyn wrth Petr, Yn wir ydd
wyt [vn] o hanwynt: can ys Galileat wyt, a'th ledieith
ys y gynhebic. Ac yntef a ddechreawdd * dynghedy a' *uellthi-aw, regy
thyngu, [gan ddywedyt,] Nyd adwaen i'r dyn yr ych yn
ei ddywedyt. A'r ailwaith y canodd y ceiliawc, ac y co-
fiawdd Petr y gair a ddywedesei'r Iesu wrthaw, Cyn
canu or ceiliawc ddwywaith, im gwedy dair-gwaith, ac
wrth adveddylied, ef a wylawdd.

Die mawrth kyn die Pasc.

Yr Epistol.

YR Arglwydd Dduw a agorawdd vy- Esay. l.
gclust, a' myvy ny wrthnepais, ac ny
throeis vygcefyn. Vygcefyn a rodde-
is ir ffustwyr, a'm gruddiae ir * ta- *gwr inge-llwyr
migwyr: ny chudiais vy wynep rac
gwradwyddion a' phoer. Can ys yr
Arglwyd Dduw a'm cymporth: am
hyny ni'm gwartheisr: obleit hynn
y gosedeis vy wynep megis callestr,

a' mi wnn na'm cywylyddir. Agos yw'r hwn a'm cyfi=
‡dadlewr awna: pwy a ymryſon a mi? Savwn ynghyt: pwy ywr‡
pleidiwr im erbyn? neſaet ataf. Nycha yr Arglwydd
Dduw a vydd porth i mi: pwy yw yntef a'm barn yn au=
awc? nycha, yntwy oll a henhant, megis gwiſc, a'r pryf ei
*gwyf, gwyddonyn *hys. Pwy ys yd yn eich plith chwi a ofna yr Arglwydd:
Gwrandawet leferydd ei was: hwn a rotia yn y tywy=
llwch eb gantaw olauni, ymddirieted yn Enw r Arglwydd
ac ymgynhaliet wrth ei Dduw. Nycha, chwychwi oll sy
‡ennyn yn‡ cennae tan, ac ef ich gogylchynir a gwreichion: rhoti=
wch yn llewych eich tan, ac yn gwreichion a gynnaeſoch.
O ddiar vy llaw y bydd hynn y chwi: gorwedd a wnewch
mewn dolur.

¶Yr Euangel.

A Cyn y van ar glais y dydd, ydd aeth
Marc,xv. yr Archoffeiriait yn ei cygcor gyd a'r
henurieit, a'r Gwyr llen a'r oll ‡Se=
*Gwnſi neddr, ac arwain yr Jeſu ymaith yn
rhwym a wnaethant, a' ei roddy at
Pilatus. Yno y gofynawdd Pila=
tus ydd-aw, Ai ti yw'r Brenhin yr
Juddaeon? Ac ef a atebawdd, ac a
ddyvot wrthaw, Tu ei diwedeiſt.
A'r Archoffeirieit ei cyhuddeſont o
lawer o bethe. Am hyny y govynawdd Pilatus iddaw
drachefyn, can ddywedyt. A atepy ei ddim? Nycha, meint
o pethae a teſtiant ith erbyn. Eithyr * etwa nyd atepawdd
‡cto yr Jeſu ddim, mal y rhyveddawdd [ar] Pilatus. Ac yr wyl
[hono] y gellyngai ef vn carcharor yddynt, pa vn bynac a
*Pilatus vynnent. Ac ydd oedd vn a elwit Barabbas, yr hwn oedd
‡yn rhwym gyd ei gyd-dervyſcwyr, ac yn y * dervyſc a
‡ ynghar=char wnaethent ‡ laddiat. A'r popul a lefawdd yn vchel, ac a
*codiat ddechreawdd ddeiſyfy [wneythyd o honaw] vegis y gw=
‡gyflafan, neythei bop amſer yddynt. Yno Pilatus ei atepawdd can
lofruddiat ddywedyt, A vynnwch i mi ellwng yn rhydd i chwi Wren
hin yr Juddaeon? Canys ef a wyddiat mae o genvigen y

daroedd ir Offeiriait y vradychy ef. Eithyr yr Archoffei=
riait a gyffroesant y popul [y deisyfy] ellwng o hanaw yn
hytrach Barabbas y ddwynt. Ac Pilatus atepawdd, ac
a dyvot trachefyn, wrthwynt Beth gan hyny a vynwch i *a hwn
mi i wneythur * [ac ef] yr hwn ydd ych yn ei alw yn Vren
hin yr Juddaeon? Ac wy a lefesont trachefn.* Croc ef. Ac ‡Croesa
Pilatus a ddyvot wrthynt, Pa drwc a wnaeth ef? Ac wy=
the a lefesant vwyvwy.‡ Croc ef. Ac [velly Pilatus yn wy *Dod ef ar
llysy boddloni 'r popul, a ollyngawdd yddynt Barabbas, y groes
ac a rodes yr Jesu gwedy ydo ei yscyrsiaw, y ew groci. Yno
'r milwyr ei ducesont ef ir llys, ys ef yw, y dadleudy, ac ‡nauad
a alwesont yn cyt yr oll * gaterva, ac a ei gwiscesant ef a *byddin,
* phorphor, ac a blethesant coron o ddrain ac hei dodesont gy wdawd
[am ei benn,] ac a ddechreusant gyfarch gwell ydd-aw, can ‡ryw wisc o
ddywedyt, Hanpych 'well Vrenhin yr Juddaeon. Ac wy ei liw purpur
trawsant ar ei benn a chorsen, ac a boeresont arnaw, ac a *maedde-
blygesont [ei] glinie, [ac] *ei addolesant. A' gwedy ydd= sont
wynt ei watwor ef, wy a ddioscesont y porphor y amda= ‡wnae-
naw, ac ei gwiscesont ef oei ddillat ehun, ac ei arwenesont thant voes
allan ‡ y'w groci. Ac wy a gympellesont vn oed yn mynet yddaw
heibio, [a elwit] Simon o Cyren, (yr hwn a ddeuthei o'r *ydd y
wlat ac ytoedd tad Alexander a' Rufus) y ddwyn y ‡ groc groesi
ef. Ac wy ei ducesont y le a elwir Golgotha, yr hwn yw ‡groes
oei ddeongl, y benglocva. Ac wy a roesout yddaw y yuet *wedyr
win * myrhllyt: anid ny chymerawdd ef ddim hanaw. Ac gymyscy a
wedy yddynt y groci ef, wy a rannesont ei ddillat, gan vw= myrrh
rw * coelbrenni am danwynt, pa gaffei pop vn. A'r dry= ‡cyttae,
dedd awr yd oedd hi, pan grogesont ef. Ac * yscrifen y a= clwttysae
chos ef a escrifenit uch pen, [ys ef] BRENHIN YR JU= *graifft
DAEON. Ac wy a grocesont ddau leitr gyd ac ef, vn ar
ei law ddehen, ar-all ar ei law * asw: Ac [val hyn] y cy= ‡asae
flawnwyt yr Scrythur, yr hon a ddyweit. Ac cyd ar ei en=
wir y cyfrifwyt ef. A'r ei oedd yn myned heibiaw, a * ei *roen sen
ceplynt ef can yscytwyt ei pennae, a dywedyt, Och, tydi iddo
yr hwn a ddinistryt y Templ, ac ei adailyt mewn tri-die, ‡Wban,
ymwaredd dyhun, a' descen * o groc. A'r vn ffynyt y gw Ow
atworodd yr Archoffeiriait, gan ddywedyt, yn y plith e= * ddyar y
groes

hunain y gyd Gwyr-llen, Ereill a waredawdd ef, ehun ny
ddychon e ymwared. Deſcenet yr awrhon Chriſt Vrenhin
yr Iſrael y lawr * or groc, val y gwelom, a' chredy. A'r
ei a groceſit gyd ac ef, a ‡ liwient yddaw. A' gwedy dyvot
y chwechet awr, e gyfodes tywyllwch dros yr oll * ddaiar
yd y nawvet awr. Ac ar y nawvet awr y dolefawdd yr
Ieſu a llef vchel, can ddywedyt, *Eloi, Eloi, lammaſachthani?* yr
hynn yw o ei gyfiaith y ‡ Vym-Duw, vym-Duw, paam
im * gwrthodeiſt? A'r ei oedd yn ſefyll yno, pan glywſon
[hynny,] a ddywedeſont, Nycha, y mae ef yn galw Elias.
Ac vn a redawdd, ac ac ‡ yſpong yn llawn o vinegr, ac ei
dodes ar gorſen, ac ei * rhoes yddaw i yfet, can ddywe-
dyt, Gadwch iddaw: * gwelwn a ddaw Elias y w dynnu
ef y lawr. A'r Ieſu a lefawdd a llef vchel, ac a ‡ ellyngawdd
yr yſpryt. A' llenn y Teml a * rwygwyt yn ddwy o ddu-
chot y ddiſot. A' phan weles y Cann-wria, yr hwn oedd
yn ſefyll gyferbyn ac ef, lefain o honaw velly a' ‡ gellwng
yr yſpryt, ef a ddyvot, Yn wir Map Duw y toedd y * dyn
hwnn. Ac ydd oedd gwragedd yn tremio o hirbell, ymplith
yr ei'n ydd oedd Mair Magdalen, a Mair (mam Iaco ‡
vachan ac Ioſe) a' Salome, a'r ei'n pan oedd ef yn Galilea,
ei dylynent ef ac a waſanathent * yddaw, a' llawer o wra-
gedd eraill yr ei a ddaethent i vyny gyd ac ef i Gaeru-
ſalem. A' phan ytoedd hi yn ‡ hwyr (can y bot hi yn ddydd
* darpar, ys ef yw o ‡ vlaen Sabbath) yno Ioſeph o A-
rimathaia cygcorwr gwiw, yr hwn oedd hefyt yntef yn
edrych am deyrnas Duw, a ddeuth ac aeth y mewn yn *
hyderus at Pilatus, ac a archawdd gorph yr Ieſu. A'
rhyveddy a wnaeth Pilatus, a veſei e varw eiſius, ac a al-
wodd ataw y Cannwriad ac a ovynawdd iddaw a oedd
ne-mawr er pan veſei ef varw. A' phan wybu e'r [gwir,]
can y Cannwriat, e roddes y corph i Ioſeph, yr hwn a bry-
nawdd lliain, ac ei tynnawdd ef i lawr, ac ei * amwiſca-
wdd yn y lliain, ac ei dodes ef mewn ‡ monwent a nadde-
ſit o graic, ac a dreiglawdd vaen ar ddrws y * vonwent:
A' Mair Vagdalen, a' Mair [mam] Ioſe oeddent yn e-
drych p'le y dodit ef.

Margin glosses:

*y ar y
‡ddanodent
*dir
‡Vynnuw
*gedeiſt
‡yſpwrn
*eſtennodd
*edrychwn
‡diffoddawdd
*rwygodd
‡maddae
*gwr yma
‡leiaf
*arno
‡echwydd
*arlwy
‡racſabbath
*ehofn, llyfaſus
*ſidon
‡amdoes
*bedd
‡bedd

¶Die

Die merchur kyn y Pasc.

Yr Epistol.

P'Le [bynac y bo] testament, angen= Heb.ix.
rait yw *bot angae ‡y testament wr. *marw ‡y cymu=
Can ys y testament vyð mewn grym nwr
pan vo meirw dynion: can nad oes
nerth yntháw tra vo byw y nep a
wnaeth y * testament. A chan hyny *lethyr
nyd ordeiniwyt y cyntaf eb waet. Cá cymmun
ys pan ddarvyddei i Voysen traethy
bop gorchymyn ir popul, yn ol y ‡ de= ‡Gyfraith
ddyf, ef a gymerei waet * lloie a' geifr, gyd a dwfr a gw= *buchot
lân‡purpur ac ysop ac a danellei [ar] y llyfer, a'r oll popul, ‡rryw goch
gan ddywedyt, Hwnn yw gwaet y Testament, yr hwn a yw
'orchymmynnawdd Duw i chwi. Gyd a hynny, ef a* *dascoedd
dannellawdd y ‡ lluestuy a gwaet hefyt, a'r oll llestri'r ‡papell
gwasanaeth. Ac phop peth * hayach a lanheir wrth y Dde= * cá mwyaf
ddyf a gwaet, ac eb ellwng gwaet nyd oes maddeuant.
Can hyny angenreidiol oeð glanhay ‡ portreiadae pethae ‡ail luniae,
nefawl ar ryw pethae hynny: Eithyr y nefolion bethae cyfrithiae
ehunain a*lanheir ac aberthae gwell na'r ei hynn. Can *gerthir
nad aeth Christ i mewn ir Cyssecr leoedd o waith llaw, y
pethae ynt * arwyðion y gwir [Gyssecr:] anid [ef aeth] ir * cyffelypiõ
gwir nef, y ymðangos yr awrhon yn-golwc Duw dro=
som ni, nyd er mwyn ei offrymy ehun yn vynech, megis
ydd ai yr Archoffeiriat y mewn ir Cyssecr-le bop blwyðyn ‡ddieth
a gwaet ‡ arall, (can ys * wrth hyny angenrait vysei yd= * pe amgen
do ðyoddef yn wynech o ddechrae'r byt) anid yr awrhon
yn dywedd y byt ydd ymddangosawdd ef vnwaith i ‡ ði= ‡doddi
leuy pechat, gan ei aberthy ehun. A' megis y gosodwyt
i ddynion varw vnaith, ac yn ol [y daw'r] varn, velly yr
offrymwyt Christ vnwaith i ddileu pechatae llawer, ac
ir ei a edrychant am danaw, yr ymddengys ef eilwaith * iechydwri=
eb pechot er * iechyt. seth

Yr Euangel.

Luc. xxij. *crei ‡y Mynediat GWyl y bara * croyw oedd yn agos, yr hon a
elwir ‡ Pasc. A'r Archoffeiriait ar Gwyr-
llen oedd yn ceisiaw pa wedd y lleddynt ef: o
bleit yd oedd arnynt ofn y bobl. Yno yd aeth
Satan y mewn Iudas, yr hwn a elwit Is-
cariot, ac y oedd o rif y dauddec. Ac ef aeth ymaith, ac a
ymddiddanawdd ar Archoffeiriait, a'r llywodraethwyr [y
Templ] pa wedd y gwnai ei vrad ef yddwynt. Ac ydd oed
yn llawen ganthwynt, ac a gytunesont rody arian iddaw.
Ac ef a gytunawdd, ac a gaisiawdd amser-addas yw v-
radychy ef yddwynt, yn absen y popul. Yno y daeth y dyd
*crai ‡lladd y bara * croyw, pan oed angenrait ‡ aberthy'r Pasc. Ac ef
a ddanvones Petr ac Ioan, can ddywedyt, Ewch, a' pha-
ratowch y ni y Pasc, val y gallom ei vwyta. Ac wy a ddy
wedesont wrthaw, P'le y mynny di ei baratoi? Ac ef a ddy-
*ipsely ‡wr vot wrthwynt, * Nycha, gwedy yd eloch y mewn i'r di-
nas, y cyferbydd a chwi ‡ ddyn, yn dwyn steneit o ddw-
fyr: cynlynwch hwnw i'r tuy ydd el y mewn, a' dywed-
wch wrth wr y tuy, Yr Athro a ddywait wrthyt, Pl'e
mae'r ystauell lle bwytavwyf vy-Pasc y gyd a'm dis-
cipulon? Ac ef a ddengys ywch goruwch ystavell vawr
wedy'r drwsiaw: ynow ei paratowch. Yno ydd aethant
ac y cawsant mal y dywedesei ef wrthynt, ac wy a pa-
ratoesant y Pasc, A' gwedy dyvot yr awr, ydd estedd-
awdd a'r daudec Apostol gyd ac ef. Yno y dyvot ef wrth-
ynt, Mi a gwbl ddesyfais vwyta'r Pasc hwnn gyd a
chwychwi, cyn dioddefwyf. Can ys dywedaf wrthych, na
vwytawyf mwy o hynn allan, yd y ny chyflawner yn-te-
*phiol yrnas Duw. Ac ef a gymerth y * cwpan ac a ddiolches, ac
a ddyvot, Cymerwch hwnn, a' rhannwch yn eich plith.
Can ys dywedaf wrthych, Nid yfaf o ffrwyth y winwy-
dden, yd y'n y ddel teyrnas Dduw. Ac ef a gymerth va-
ra, a gwedy iddo ddiolwch, ef ei tores, ac a roddes ydd-
‡Hynn wynt, can ddywedyt, ‡ Hwnn yw vyg-corph: yr hwnn
a roddir trosoch: gwnewch hyn er cof * am danaf. Yr vn

modd hefyt wedi iddo swpery, [e gymerth] y ‡ cwpan, can ‡phiol
ddywedyt, Y cwpan hwn yw'r Testament newydd * yn *trwy
vyn-gwaet, yr hwn a ellyngir y trosoch. Eithyr ‡ nycha, ‡wele
llaw hwn am bradycha, ys y gyd a mi ar y * bort. Ac yn ‡bwrdd
wir Map y dyn a [gerdda] megis y darparwyt: eithyr
gwae'r dyn hwnw, trwy'r hwn y bradychir ef. Yno y de=
chraesont ymofyn yn ei plith ehun, pwy o hanwynt yd=
ddei a wnei hyny. Ac e gyvodes ymryson yn eu plith, pwy
o hanaddynt a debygit ei vot yn vwyaf. Ac ef a ddyvot
wrthynt, Brenhinoedd y Cenedloedd a ‡ deyrnasant ar=
nynt, ar ei ai h'arglwyddiaethant, a elwir yn Bendevi=
gion * da. Eithyr na [vydd-y] chwi velly: and byddet *brdasawl
y mwyaf yn eich plith chwi, megis y lleiaf: a'r pennaf,
megys yr hwn a vo yn ‡ gweini. Canys pa vn vwyaf ai ‡gwasanathu
hwn ys y'n eistedd-ar-y-bort, ai'r hwn ysy'n * gweini? *gwasanaethy
A nyd [mwyaf] yr vn a vo yn eistedd-ar-y bort? Ac ydd
wyf vi yn eich mysc mal vn yn gweini: A chwychwi
yw'r ei'n arosesoch gyd a mi yn vym-provedigaethae.
Am hyny y gosodeis y chwi deyrnas, megis y gosodod
vym-tad i minef, mal y galloch vwyta, ac yfet ar vym-
bort yn vym teyrnas, ac eistedd ar eisteddvae, a' barny
dauddecllwyt yr Israel. A'r Arglwydd a ddyvot, Sim=
on, Simon, nycha, Satan a'ch deisyfawdd, er eich ni=
thiaw megis gwenith. An'd mi a weddiais trosot, na
ddefficiai dy ffydd. Can hyny pan ith ymchweler, (ir
iawn) cadarnha dy vroder. Ac ef a dyvot wrthaw, Ar=
glwydd, ydd wyf yn parat y vynet gyd a thi y garchar ac
angae. Eithyr ef a ddyvot, Ys dywedaf wrthyt, Petr, ny
chan y ceiliawc heddyw, ‡ cyn y ti wady deirgwaith vy ‡nes
adnabot. Ac ef a ddyvot wrthwynt, Pan eich anvoneis
eb * gwd, ac yscrepan, ac yscidiae, a vu arnoch eisiau ‡god, amner, pwrs
dim? Ac wy a ddywedesont, Na ddo dim. Yno y dyvot
ef wrthynt, Eithyr yr awrhon y neb ys y gantaw gwd,
cymeret, a'r vn ffynyt yscrepan: a'r nep ny bo ganthaw
yr vn, gwerthet ei * bais, a' phrynet gleddyf. Can ys *siacet
dywedaf ychwi, pan yw eto hynn ys y escrivennedic, ys ‡Ys ef
angenrait ei gyflawni yno vi, Ac y gyd ar ei enwir y cy=

frifwyt

trikwyt ef: can ys diamau bod diben yr awrhon am y pe=
thae [a yscrifenwyt] ohana vi. Ac wy a ddywedesont,
‡ wely Arglwydd, ‡ nycha, ll'yma ddau gleddyf. Ac ef a ddyvot
wrthwynt, Digon yw. Ac ef a ddeuth allan, ac aeth (me=
*y gnotai gis * ydd oedd ef gynefin) i ‡ vonyth yr olewydd, a ei ddis=
‡ bynydd oliuar cipulon a ei canlynesont. A' gwedy y ddawot ef ir van,
e ddyvot wrthwynt, Gweddiwch nad eloch ym-provedigaeth. Ac ef a dynnawdd y wrthwynt, yn-cylch ergit
* benlinioedd tarec, ac a *roes ei liniae ar lawr ac a wediawdd, can ddy=
wedyt, Y Tad a's ewyllysy ysmut y ‡ cwpan hwnn y
‡ sef ei dyodefaint ai angeu wrthyf, eithyr nid vy ewyllys i, namyn dy ewyllys di a
gyflawner. Ac a ymddangoses yddaw Angel o'r nef,
yn ei confforddiaw ef. Eithyr ac ef mewn * cyfingdra
* ymdrech, echryd [meddwl,] ef a weddiawdd yn ‡ ddyvalach: a' ei chwys
‡ ddyvrisach yn dwysach ef ytoedd megis * deigreu gwaet, yn treiglo i lawr yd y
* dafne ddaear. Ac ef a gyfodes o weddiaw, ac a ddauth at [ei]
ddiscipulon, ac ei cafas wy yn cysgu gan dristit. Ac ef a
ddyvot wrthwynt, Paam y cyscwch? Cyfodwch a' gwe=
ddiwch nad eloch ym provedigaeth. A' thra oedd ef etwa
‡ wele yn ymddiddan, ‡ nycha yr, hwn a elwit Iudas vn o'r dau=
ddec, aeth o ei vlaen wy, ac a nesaodd at yr Iesu y'w gu=
sany. A'r Iesu a ddyvot wrthaw, Iudas, a vradychy di
Vap y dyn a chusan? A' phan welawdd yr ei oedd yn y
gylch ef, beth a ddelei: wy ddywedesont wrthaw, Ar=
glwydd, a drawom ni a chleddyf? Ac vn o hanwynt a dra=
wodd was yr Archoffeiriat, ac a dores i glust ddeheu yma=
ith, Yno'r Iesu atepawdd, ac a ddyvot, Goddefwch [hwy]
yd hynn. Ac ef a gyfurddawdd a ei glust, ac ei iachaodd
ef. Yno y dyvot yr Iesu wrth yr Archoffeiriait ac wrth
‡ capteinieit * lywodraethwyr y Templ, a'r Henurieit yr ei a ddauthe=
sei attaw, A ddaethoch-chwi allan megis at leitr a chleddy=
fae ac a ffynn? Pan oeddwn pounydd gyd a chwi yn y templ,
nyd esteneśoch ddwylo im erbyn: eithyr hon yw eich gwir
‡ daliesont awr, a' gallu yr tywyllwch. Yno y * cymersont ef, ac yr
arwenesont, ac ei ducesent i dyy'r Archoffeiriat. Ac Petr
ei canlynawdd o hirbell. Ac wedy yddynt gynnae tan yn
cenawl y llys, a' chydeisteddi i lawr, ydd eisteddawdd Petr

hefyt

hefyt yn ei plith. A'r rhyw vorwyn [weini] a ei canvu ef
val ydd oedd e yn eistedd wrth tân, ac wedy iddi edrych yn
graff arnaw, hi ddyvot, Ac ydd oedd [y dyn] hwnn y gyd
ac ef. Ac ef ei gwadawdd ef, can ddywedyt, Ha * wreic, nid *verch
adwaen i ddim hanaw. Ac ychydic yn ol, y gwelawdd
[dyn] arall ef, ac y dyvot. Ac ydd wyt titheu yn vn o han= ‡Ha-wr, tiwr, tias
wynt. A'n'd Petr a ddyvot, * Ha-ddyn, nag wyf. Ac yn
cylch awr yn ol hynny, vn arall a gadarnhaodd, gan ddy=
wedyt. Yn wir ac ydd oedd [y dyn] hwnn gyd ac ef: can
ys Galileat ytyw. Ac Petr a ddyvot, (A) ddyn, ny wn pa
ddywedy. Ac yn y van ac ef eto yn ymddiddan, y canawdd
y ceiliawc. Yno yr Arglwydd a ymchoelawdd ac a edrych=
awdd ar Petr: ac a ddaeth yn cof Petr * ymadrodd yr Ar *gair
glwydd py wedd y dywedesei wrthaw, Cyn canu'r ceili=
awc, tu a'm gwedy dairgwaith. Ac Petr a aeth allan, ac a
wylawdd yn ‡ chwerw. A'r gwyr a ddaliesent yr Iesu, ei ‡dost
watwor, a' ei vaeddu a wnaethant. A' gwedy yddwynt
* guddiaw ei lygait, y ‡ trawsont ef ar y wynep, ac y go= *bygydy ‡ffustiesont
vynesont yddaw, gan dywedyt, Prophwyta pwy a'th tra=
wodd. A llawer o gabl airie eraill a ddywetelent yn ei
erbyn ef. Ac * er cynted ydd oedd hi yn ddydd, ydd ym= *cy
gynullawdd Henurieit y popul, a'r Archoffeiriait a'r gwyr
llen, ac ‡ yr arwenesont ef y'w Senedd hwy, can dywedyt. ‡y ducsont *Consi
Ai tu yw'r Christ? dywait i ni. Ac ef a dyvot wrthwynt,
Pe's dywedwn y chwy, ny's credech. A phe hefyt yd * ho= ‡govynaf
laf, nid atepwch ac ni'm gellwngwch ymaith. Gwedy
hynn yr eistedd Map y dyn ar deheulaw gallu Duw. Yno
y dywedesont * oll, Yw-ti can hynny yn Vap Duw? Ac ef *bawp
a dyvot wrthynt, Yd ywch chwi yn dywedyt vy mbot. Yno
y dywedesont wy, Pa reid i ni mwy wrth testoliaeth? can
ys clywsam ein hunain o ei enae ehun.

Die Iou cyn die Pasc.

¶ Yr Epistol.

1. Cor. xj. HYn yð wyf yn eich rhybuddiaw, ac nyd wyf
yn [eich] canmol, eich bot yn dawot ynghyt,
nyd er lles ond er eniwet. Can ys yn gyn=
taf dim, pan ych yn ymgynull ir Eccleis,
mi glywaf bot ymrysonae yn eich plith: ac
ydd wyf yn credy [ei bot yn wir] yn ryw ran. Can ys ‡
‡dir angenrait yw bot *traws opinione yn eich plith megis yr
*heresi adwaener yr ei sy yn perfeith yn eich plith. Ac am hyny
pan ddeloch ynghyt ir vn lle nyd [hynn] yw bwyta Sw=
per yr Arglwydd, Can ys pop vn wrth vwyta, a gymer
ei swper ehun or blaen, ac vn sy a newyn, arall ysy ve=
ddw. A nyd oes i chwi dai i vwyta ac y yvet ynthwynt?
a dremygw-chwi Eccles Duw, ac a warthew-chwi yr
ei nid oes [dim] ganthwynt? pa [beth] ddywedaf wrth=
ych? a gan molaf chwi yn hynn? na chan molaf. Can ys
mi a dderbyniais gan yr Arglwydd yr hynn hefyt ac a ro=
ðeis y-chwy [nid amgen,] Pan yw ir Arglwyð Iesu y nos
hon y bradychwyt ef, gymeryt bara. A' gwedy iddo ddio=
lwch, ef ei tores, ac a ddyvot, Cymerwch, bwytewch: *
* hynn hwnn yw vyg corph, yr hwn y dorir trosoch: gwnewch
hynn er cof am danaf. Yr vn modd hefyt [y cymerth ef]
y‡cwpan gwedy iddaw swpery, can ddywedyt, [Y cwpan
‡ phiol
*trwy hwnn yw'r Testament newydd * yn] vyg-gwaet gw=
newch hynn cynniner gwaith bynac ac ydd yfoch [e] er
coffa am am danaf. Can ys cynniuer gwaith bynac y
bwytaoch y bara hwnn, ac ydd yfoch y cwpan hwnn ydd
ych yn dangos angae yr Arglwydd y'n y ddelo. Can hyn=
ny pwy bynac a vwytao'r bara hwnn ac a yvo cwpan yr
‡ o Arglwydd yn anteilwng, a vydd 'auawc ‡[am ddiystyry]
corph a' gwaet yr Arglwydd. 'Am hynn provet dyn ehun,
ac yno bwytaet o'r bara hwnn, ac yfet o'r cwpan hwnn.
Can ys yr hwn y vwytao ac a yvo yn aaceilwng, bwyta
ac yfet y mae ei * varnedigaeth ehun, [can] nad yw yn
*ddsenydd, damnation *iawn-varny am gorph yr Arglwyð. O bleit hyn [y mae]
*gohanu llawrr yn weinion ac yn glefion yn eich plith, a llawer
‡cuscu, yn ‡ hunaw. Can ys pe in barnem ein hunein, ny ein ver
meirw nit [ni ddim.] Eithyr pan in barnir, ein cospir y gan yr Ar=

glwydd,

glwydd, rac [bot] ein barny yn euawc gyd ar byt. Can
hyny, vym broder, pan ddeloch ynghyti vwyta, aroswch
eugylydd. Ac a bydd * newyn ar nep, bwytaet gartref, *chwant bwyt
rac eich dawot yn-cyt i varnedigaeth. Tuacat am pethae ‡er, i'r
eraill, mi ei trefnaf pan ddelwyf.

Yr Euangel.

Yno y cyfodes yr oll * lliaws o hanynt Luc. xxiij.
ac ei ducesont ef at Pilatus. Ac wy a *turfa
a ddechraesont ei gyhuddaw, can dy=
wedyt. Hwn yma a gawsam yn troir
bobyl, ac yn gohardd talu teyrnget
‡ i Caisar, can ddywedyt, * mae ef ‡ ir Ymerotr
yw Christ Vrenhin. Ac Pilatus a *taw
ovynnawdd iddaw, can ddywedyt,
Ai ti-yw'r Brenhin yr Iuddaeon?
Ac ef atepawdd iddo, ac addyvot, Tu ys ydd yn [ei] ddy=
wedyt. Yno y dyvot Pilatus wrth yr Archoffeiriait, ac
wrth y popl, Nyd wyf i yn cahel dim bai ar y dyn hwn. Ac
wyntae ‡ ymlewhay a wnaethāt, can dywedyt, Mae ef yn ‡ ymorugo
* cynnurfy 'r popul, gan ‡ dany dysc tros oll Iudaea. Ac yn *cyffroi
dechrae * o Galilea yd yma. Ac Pilatus pā glypu [son] am ‡ ahrawy
Galilea, a ovynawdd, ai dyn o'r ‡ Galilea ytoed ef. A phan *yn
wybu * mae vn o gyvoeth Herod yr hanoedd, ef ei danvones ‡ Galileat
at Herod, ac ydd oedd yntae hefyt yn Caersalem y dydd= *taw
iae hyny. A phan weles Herod yr Iesu, ef a lawenechawdd
yn vawr: can ys ydd oedd yn hir gantaw am ei weled ef ‡
er es talm, erwydd idaw glywed [son] lawer o bethae am ‡llawer dydd
danaw, ac ydd oedd e yn gobeithiaw gahel gweled gwn=
aethy ryw * arwydd y ganthaw. Yno ydd ‡ ymholes ac *viragl, wyrthie
ef am lawer o bethae: eithyr nyd atepawdd ef ddim iddo. ‡ymgwestiwnodd
Yr Archoffeiriait ar Gwyr llen a safasant ac ei cyhudde=
sont yn * daerddrud. Ac Herod ef a ei gyrwdawdd wyr ny *groch, daerllyt, yn dra dyval
roesont vri arnaw, ac ei gwatworesant, ac ei gwiscesont
ef o wynn, ac a ei danvonawdd drachefyn at Pilatus. Ac
ar y dydd hwnw ydd aeth Pilatus a Herot yn gymddei=

thion: can ys cyn na hyny ydd oedd yn 'elyniaeth rhyng-
twynt. Yno Pilatus a alwod yn-cyt yr Archoffeiriait a'r
popul, ac a dyvot wrthwynt, Chwi ducesoch y dyn hwn
ataf, val vn a vai yn troi'r popul, a'nycha, mi ei holeis ef
yn eich gwydd, ac ny chevais i vn bai ar y dyn hwn, o'r pe-
thae ydd yw-ch y'w gahuddaw: naddo, na Herod chwa-
ith: can ys anvoneis chwi attaw: a'nycha, dim teilwng
o angae ny wnaed * yddaw. Erwydd paam, mi ei cos- *ne, ganthaw
paf ac ei gellyngaf yn rhydd. (Can ys angenrait oedd i-
ddaw ellwng [ryw] vn yddwynt yn rhydd * ar yr wyl.) *erbyn
Yno yr oll lliaws a lefawdd ar vnwaith, can ddywedyt,
Ymaith ac ef, a' gellwng Barabbas yn rhyd i ni: yr hwn
am ‡ draws gyfodiat a wnaethēt yn y dinas, ac am * law ‡derbysc *laddfa
ryddiaeth a ddodesit yn-carchar. Yno Pilatus a ddyvot
wrthyn drachefyn, can ewyllysy rhyddhay'r Iesu. An'd
wy lefent can ddywedyt, * Croc, croc ef. Ac ef a ddyvot wr- *Croesa
thynt y drydydd waith, An'd pa ddrwc a wnaeth ef: ny
chefais yntaw achos angae: am hynny mi ei cospaf, ac
ei gellyngaf yn rhydd. Ac wyntwy oeddent daerach a lle-
feu vchel, can erchi ei groci ef: a' ei llefae hwy a'r Archoffe-
iriait a orvu. Velly Pilatus a varnawdd yddwynt gahel
ei h'arch. Ac ef a ellyngawdd yddwynt hwn am gyfodiat
a llawryddiaeth a * roesit yn carchar: [ys ef] yr hwn a ar- *ddodesit
chesent wy, * ac ef a rodes yr Iesu y wnaethy'r ac ef a vyn *a'rhoi. &c.
nent. Ac val ydd oeddent yn ei arwein ef ymaith, wy dda-
liesont vn Simon o Cyren, yn dawot o'r maes, ac arnaw
ef y ‡ gosodesont y groc, y'w dwyn ar ol yr Iesu. Ac ydd o- ‡dodesont y groes
edd yn ei ganlyn ef turfa vawr o popul, ac o wragedd, a'r
[gwragedd] hyny oed yn cwynofain ac yn galary drostaw.
A'r Iesu a ymchoelawdd attwynt, can ddywedyt, Mer-
chet Caerusalem nac wylwch drosof vi, 'n amyn wylwch
trosoch eich hunain a'ch plant. Can ys, ‡ nycha y daw'r ‡wele, synna
dyddiae y dywedant, Gwyn ei byt yr hespion, a'r * bru- *bolieu
oedd ny chenedlesont erioed, ar bronnae ny roesant ‡ sugn. ‡laeth
Yno y dechreant ddywedyt wrth y monyddoedd, Syrthi- ‡glennydd
wch arnaim: ac wrth y brynnae, Cuddiwch ni. Can ys
a's gwnant wy hynn ir prenn ir, peth a wneir ir * crin? *sych, gwyw

Ac ydd oeddit yn arwein gyd ac ef dau ddrygddyn eraill
y'w lladd. A' gwedy y dyvot hwy i'r lle a elwyt y Pengloc-
va, yno y crogesont ef, a'r drygddynion: vn ar y deheu, ar-
al ar y ‡ aswy. Yno y dyvot yr Iesu. Y Tad, madaeydd- ‡ asau
wynt, can na wyddon peth y maent yn eu wneythyd. Ac wy
a‡ varthesant dillat, ac a* vwriesant goelbreni. A'r popul *ranesant *dynvesont
oedd yn sefyll, ac yn edrych: a'r‡ llywiawdwyr ei gwa- ‡gyttae, gwtyse
tworent y gyd ac wynt, gan ddywedyt, Eraill a * iacha- * penaethieit
cai: iachaet ehun, a's ef yw'r Christ, yr Etholedic [can] ‡waredaf
Dduw. A'r milwyr hefyt ei gwatworent ef, can ddawot a'
chynnic vinegr ydd-aw, a' dywedyt. A's tu yw'r Brenhin
yr Iuddaeon ‡ iachaa tyhun. Ac ydd oedd * yscriven wedyr ‡ ymwared *raifft
yscrivemy ‡ ar ei uchaf, mewn llythyrae Groec, a' Llatin, ‡ uch ei ben
ac Hebreo, HUN YWR BRENHIN YR IUDEON
Ac vn or drygddynion a grogesit, ei cablawdd ef, gan ddy- *a roes sen iddo
wedyt, A's tu yw'r Christ, * iachaa ‡ tuhun a' ninae. A'r ‡ ymwared
llall a atepawdd, ac ei * ceryddawdd ef, can ddywedyt, *ymserthawdd ac
Anyd oes arnat ofn Duw, a' thydy yn yr vn varn? Ac yd
ym ni yn gyfiawnus [yma], can ys ydd ym ni yn ‡ derbyn ‡ haeddus *cahel
y pethae y haeddawdd ein gweithredoedd: eithyr ny w-
naeth hwn ddim * ancymmesur. Ac ef o ddyvot wrth yr *yngham, anvad
Iesu, Arglwydd, coffa vi pan ddelych ith teyrnas. A'r Ie-
su a ddyvot wrthaw, Yn wir y dywedaf y ti, heddyw y
byddy gyd a mi ym-paradwys. Ac ydd oedd hi yn cylch y
chwechet awr, ac a vu tywyllwch tros yr oll ‡ ddaiar, yd y ‡ dir
nawvet awr. A'r haul a dywyllwyt, a llen y Templ a *
rwygwyd trwy hei chanawl. A'r Iesu a lefawdd a llef *Hef a ddiffoddod
vchel, ac a ddyvot, Y Tad, ith ddwylaw y cymmennaf vy
yspryt. A gwedy yddaw ddywedyt hyn, ef * a anhetlawdd
[allan] yr yspryt. A' phan weles y Cannwriad yr hyn a w-
naethpwyt, ef a roes 'ogoniant i Dduw, can ddywedyt, ffoddod
yn sicur ydd oedd y *dyn hwn yn gyfiawn. A'r oll ‡ turfa *gwr
ar a ddauthei ynghyt er y golwc hynn, cann weled y pe- ‡popul
thae a ddaroedd, a guresont ei dwyvronae, ac ymcho-
elesont. A' ei oll gydnabot a savent o hir-bell, a'r
gwragedd a ei dylinesent ef or Galilea, gan edrych ar y
pethae hynn. * A' nycha, ydd oedd gwr a ei enw Io- *Ac wele

 seph,

seph, cygcorwr, gwr da, a' chyfiawn. Ef ny chytunesei a ei
cygcor n'ac a'ei gweithret hwy, [ac ef a hanoedd] o'r Ari=
‡dysgwyl mathia, dinas yr Juddaeon: yr hwn oedd yntef yn ‡ edrych
am teyrnas Duw. Hwn yma aeth at Pilatus ac archawdd
gorph yr Jesu, ac ei tynnawdd i lawr, ac ei * amdoes mewn
*amwiscodd lliein, ac ei gosodes mewn ‡ monwent wedy 'r * drychy o
‡bedd graic, lle ny roesit nep er ioet. A'r dydd hwnw oedd y Dar=
*dori par, a'r Sabbath oedd yn nesay. A'r gwragedd hefyt yr
ei oedd yn darddilyn, yr ei a ddaethont gyd ac ef o'r Gali=
‡bedd, lea, a edrychesont ar y ‡ vonwent a'pha vodd y * gesodesit
edrot ei gorph ef. Ac wynt a ymchwelesont, ac a paratoesont
*dodesesit aroglae ac ‡ wylmentae ac a 'orphoysesont y [dydd] Sab=
‡ireidiae bath * erwydd y gorchymyn.
*wrth

Ar ddydd Gwener y
Croclith.

¶ Y Collectae.

Oll * gyvoethoc DDuw, ni atylygwn ytty e=
*olluawc drych o hanat yn rasusawl ar dy * duylu
‡deulu, dyl- hwn yma, dros yr vn y bu bodlawn gan Jesu
wyth Christ gael i vradychu, ai roddi yn-dwylaw ‡
dynion enwir a' dyoddef angau ar y * groc:
*popi yr hwn a vywoca ac a deyrnasa yn oes oesoedd. Amen.
groes

Oll-alluawc a' thragwyddawl DDuw, trwy
yspryt pa vn y llywadraethir ac y santeiddir
oll corph yr Eccles: derbyn eyn adolwyn a'n
gweddiau, ydd ym ni yn a hoffrwm geyr
dy vron dros bob gradd o ddynion yn dy
sanctaidd gynulleidfa, yd pan vo i bob aelot
o hanynt yr ei alwedigeth ai wasaneth allu yn gywir ac
ac yn dduwiol dy wasaneuthu, trwy eyn Arglwydd Je=
su Christ. Amen.

O Drugaroc Dduw, yr hwn a wnaethost bob
dyn, ac ny chasey ddim or a wnaethost, ac ny
vynyt varwoleth pechadur, amyn yn hytrach
ymchwelyt o hanaw a byw: truhatha wrth
yr oll Iuddeon, Twrkied, Anffyddlonion,
ac Hereticieit, a chymer o ddiwrthynt oll anwybodaeth,
caledwch calon, a' * thremic ar dy' air. Ac velly dwc *dirmig
wynt adref wynefydedic Arglwydd, at y ddefeit, yd pan
yw yddynt bot yn gadwedic ym-plith ‡ gweddillion y ‡gwargred
gwir Israelieit, a bod yn vn gorlan, dan yr vn bugail Ie=
su Christ eyn Arglwydd: yr hwn a vywia ac a deyrnasa
yn oes oesoedd. Amen.

Yr Epistol.

Y *Ddeddyf ac yn yddi wascot pethae Hebr. x.
da ar ddawot, ac nyd yn wir ddelw, y *Gyfraith
pethae, ny ddychon hi byth a'r aber=
thae hynny yr ei a offrymant wy bop
blwyddyn yn ‡ oystat * sancteiddiaw y ‡ddibalt
dyvodiait atei. A'phe amgen, a ny *deilyngy perseithiaw
pheidiesit a ei h'offrymy, can na by=
sei mwy gydwybot pechotae, can yr
offrymwyr a * buresit vnwaith? Ei= *garthesit
thyr yn yr [aberthe'] hynny [y mae] atgoffa pechatae pop
blwyddyn. Can ys ny ddychon gwaet ‡ tairw a' * gaifr ‡bucheit
ddiley pechotae ymaith. Erwydd paam pan del ef ir byt,
y dywait, Aberth ac offrwm ny's mynnyt': eithyr corph
a gyfansoddeist y my. Poeth-ebyrth ac ebyrth ‡ pechatae
ny bu gymradwy genyt. Yno y dywedais, Wely vi yn ‡tros
dyvot (ym-pen cyntaf ir llyver ydd yscrifennir o hano vi)
bot i mi wneythy dy ewyllys Dduw. Uchot, pan ddyvot,
Aberth ac offrwm, a phoeth-ebyrth ac ebyrth * pechot *tros
ny's mynnyt, ac ny bu gymradwy genyt, (yr ei a offrymir
* erwydd y Ddeddyf) yno y dywedawdd, Nycha, vi yn dy=
vot y wneythy dy ewyllys, dduw, y mae ef yn tynnu yma= *wrth gyfreith

ith y cyntaf, er gosot y dywethaf. Trwy'r hwn ewyllys
*offrymedigeth i'n sancteiddiwyt, [ys ef] trwy * offrymiat corph Iesu
Christ [a wnaed] ar vnwaith. A' phop offeiriat a saif
paunydd geir bron yn gwnaethur y gwasanaeth ac yn
offrymy yn vynych yr vn ryw ebyrth, yr ei ny allant byth
*ddiva, doddi *ddileu pechotae ymaith. Eithyr [y gwr] hwn gwedy id=
daw offrymy vn aberth tros pechatae, ys ydd yn eistedd
yn tragyvyth ar ddeheulaw Duw, ac weithian yn aros
y'ny osoter ei elynion yn vainc draet ydd-aw. Can ys ac
‡ perffeithiawdd vn offrwm y ‡ cyssecrawdd ef yn tragyvythawl yr ei a
sanctediwyt. Can ys yr Yspryt glan hefyt a testiolaetha
i ni: can ys gwedy iddo ddywedyt ymblaen, Hwn [yw'r]
*Dygymbot a amniodaf ac wynt * Testament a wnaf yddwynt yn ol y dyddiae hynny,
medd yr Arglwydd. Dodaf vy-Deddfeu yn eu calonae,
ac yn ei meddyliae ydd escrivennaf wy. A' ei pechatae a'
‡ maddeuāt ei camweddae ny chofiaf mwy. Velly lle [bo] ‡ gellyng=
dawt am y pethae hynn, nyd [oes] mwy o'r offrymyat
tros pechat. Can hyny vroder, pan yw trwy waet Iesu
*ehofn y gallwn vot yn * hyderus y vynet y mywn i'r Cyssecrva,
† bartoawdd rhyd y ffordd newydd vyw honno, a ‡ gyssecrawdd ef i ny=
ny, trwy'r llenn-gudd, ys ef yw, trwy ei gnawt ef. [A
*Archoffeiriat chan vod i ni] * Offeiriat mawr, yn'oruchaf ar tuy Ddu=
‡a chalon w, awn yn nes ‡ trwy galon gywir, a chadernit ffydd,
wedy 'n puro ein calonae o ywrth gydwybot ddrwc, a'
*broffes, addefiat golchy ein cyrph a dwfyr glan. Cadwn gyd a nyny *
gyffes gobeith yn ddi yscoc (can ys ffyddlawn [yw'r hwn]
a addawodd) a' chydystyriwn a ei gylydd, er peri cariat, a'
† gymddeithas gweithredoedd da, nyd gan ymadael y ‡ gydwriaeth ys
y rhom a ei gylydd, megis [y mae] arver yr ei: eithyr
ymgygorwn [ei gylydd,] a hyn yn vwy can ychwi weled
y dydd yn nesay.

Yr Euangel.

Ioan. xviij GWedy ir Iesu ddywedyt [y pethe] hynn, ydd aeth ef
*avon, nant a ei ddiscipulon dros * garoc Cedron, lle ydd oedd
gardd, yr hon ydd aeth y mewn, [ef] a ei ddiscipu=
lon

Ac Judas yr hwn a ei bradychoḋ ef, y adwaenei hefyt y
lle: canys mynych y bysei'r Jeſu yn * ttanwy yno ef a *cyrchy treiglo
ei ddiſcipulon. Ac Judas wedy iddo gahel ‡ catyrfa o ‡cywdawt
wyr a'ſwyddogion, gan yr Archoffeiriait, ar Phariſaia=
it, a ddeuth yno a' chanthwynt * dan-lleſtri a' ‡ the= *lanterni ‡ffaculae,
wynion ac arvae. Yno'r Jeſu yn gwybot pop peth a tyrs
ḋelei arnaw, aeth rhacddaw, ac a ddyvot wrthynt, Pwy
dd'ych yn ei gaiſiaw? Wy ei atepeſont, Jeſu o Nazaret.
Yr Jeſu a ddyvot wrthwynt, Myvy yw ef. Ac Judas
hefyt yr hwn a ei bradychodd ef, oeḋ yn ſefyll gyd ac wynt.
Ac * er cynted y dyvot ef wrthwynt, Myvy yw ef, wy *cy
aethant yn ‡ wyſc ei cefn, ac a ſyrthieſont ir llawr. Yno y ‡lwyr i bol
gofynodd yddwyn trachefyn, Pwy ddych yn ei gaiſiaw?
Ac wy a ddywedeſont, Jeſu o Nazaret, Yr Jeſu a ate=
pawdd, Dywedeis y-chwy, mae myvy yw ef: can hyny
a's mi a gaiſiwch, gadwch ir ei hynn vyned ymaith,
[Hyn a vu] er cyflawny'r gair yr hwn a ddywedeſei ef, O'r
ei'n a roddeiſt ymy, ny cholleis i * nebun. Yno Simon *yr vn
Petr ac canthaw gleddyf, ei tynnawdd, ac a drawodd
was yr Archoffeiriat, ac a dores ei gluſt ddeheu ymaith.
Ac enw yr gwas ytoedd Malchus. Yno y dyvot yr Jeſu
wrth Petr, Dod dy gleddyf yn yn y wain: A nyd yfaf ‡ or ‡yr
cwpan a roddes [vym] Tat ymy? Yno'r * gywdawt a'r *dyrnva,
‡ penciwdawd a' ſwyddogion yr Judaeon a ddalieſont yr ‡copten
Jeſu, ac ei rhwymeſont, ac ei duceſont at Annas yn gyn=
taf (canys ‡ chwegrwn y toedd ef i Càiaphas, yr hwn oeḋ ‡tad yngbyfraith
Archoffeiriat y vlwyddyn hono) ac Caiaphas oedd hwn
a roeſei gygcor ir Juddaeon mae rhaidiol oedd i vn dyn
varw tros y popul. Ac Simon Petr oedd yn canlyn yr
Jeſu, a' diſcipul arall, a'r diſcipul hwnw oeḋ yn adnaby=
ddus * gan yr Archoffeiriat: am hyny yḋ aeth ef y mewn *ar
gyd a'r Jeſu i lys yr Archoffeiriat. Ac Petr oedd yn
ſefyll allan wrth y drws. Yno ydd aeth allan y diſci=
pul arall oeḋ adnabyḋus gan yr Archoffeiriat, ac a ymḋi=
ddanawdd ar ‡ ddryſores, ac a dduc Petr y mywn. Yno y ‡porthores
ddryſores a ddyvot wrth Petr, Anyd yw tithef yn vn o
ddiſcipulon y dyn hwn? Ef a ddyvot, Nac wyf. A'r gwei=

ſion

ſion a'r ſwyddogion a ſavent yno, yr ei a wnaethent dân
glo: can ys oervel ytoedd, ac wy a ymdwyment. Ac Petr
hefyt a ſafai yn ei plith, ac a ymdwymei. Yno'r Archo=
ffeiriat a ymofynawdd a'r Ieſu am ei ddiſcipulon, ac am ei
ddyſc. Yr Ieſu a atepawdd ydd-aw. Myvi a ymadro=
*ar gyhoedd ‡dyſcy ddeis ar * oystec ir byd, myvy vyth oedd yn ‡ athrawy yn
y Synagog ac yn y Teml, lle y dawei r' oll Iuddaeon
*ddirgel, dan llaw ynghyt yn oyſtat, ac yn * guddiedic ny ddywedais i dim.
Paam y govynny i mi? gofyn ir ei'n am clywſãt, pa beth
‡Wele, ddywedeis wrthwynt: ‡ nycha, wyntwy a wyddant pa
beth a ddywedais. Gwedy iddaw ddywedyt y pethae hyn,
*gernodiawdd vn or ſwyddogion oedd yn ſefyll geir llaw, a drawodd yr
Ieſu a [ei] wialen, gan ddywedyt, A atepy'r Archoffeiriat
velly? Yr Ieſu ei atepawdd. A's dywedais yn ddrwc, te=
ſtolaetha or drwc: ac a's dywedais yn dda paam i'm trawy?
Ac Annas ei danvones ef yn rhwym at Caiaphas yr Ar=
choffeiriat. Ac Simon Petr oedd yn ſefyll ac yn ymdwy=
maw, a' dywedeſont wrthaw, A nyd yw tu hevyt yn vn
oei ddiſcipulon ef? Ef a watawdd, ac a ddyvot, Nac wyf.
Un o weiſion yr Archofeiriat, câr i hwn y torefei Petr ei
gluſt, a ddyvot [wrthaw,] Any welais i dydy yn yr ardd
gyd ef? Ac yno Petr a wadawdd trachefyn, ac yn y van y
canawdd y ceiliawc. Yno y duceſont yr Ieſu o ywrth Cai=
aphas ir dadlaeduy. A'r borae ytoedd hi, ac wyntwy nid
aethant ir dadlaeduy, rac eu halogy, a nyd mal y gallent v=
wyta yr Paſc. Pilatus yno aeth allan atwynt, ac a ddy=
vot, Pa achwyn 'sy genwch yn erbyn: y dyn hwnn?
Atep a wnaethant a' dywedyt wrthaw, Pe byſei hwn
‡aſrifet eb wneythy * drwc ny roddeſem ni ef atat. Yno y dy=
*erwydd, yn ol vot Pilatus wrthynt, Cymerw-chwi ef, a bernwch ef
‡Cyfraith * wrth eich ‡ deddyf eich hun. Yno y dyvot yr Iu=
*cyfreithlawn. ddaeon wrthaw, Nid * rydd i ni roi nep i angae. [Hyny
vu] er cyflawny'r gair a ddywedeſei'r Ieſu, gan arwyddo=
cay pa angae y byddei varw. Uelly Pilatus aeth y mewn
ir dadlaeduy trachefyn, ac a alwodd yr Ieſu ac a ddyvot wr=
thaw. Ai-tu yw'r Brenhin yr Iudaeon? Yr Ieſu a ate=
pawdd

pawdd [iddaw,] Ae o hanat tuhun y dywedy hynn, ai er
eill ei dyvot ytty am danaf? Pilatus a atepawdd. Ae Iu=
ddew * yw-vi? dy ‡ genedl, dy hun a'r Archoffeiriait, a'th
roesan di ataf vi. Pa beth a wnaethost? Yr Iesu a ate=
pawdd Vym * teyrnas i nid yw o'r byt hwnn: pe o'r byt
hwnn vysci vym-teyrnas, yn wir vyggwasanaethwyr a
ymladdent, mal na'm rhoddit ir Iuddaeon: an'd yr awr=
hon nid yw vym-teyrnas o ddyma. Pilatus yno a ddyvot
wrthaw. Can hyny ai ‡ Teyrn ytwyt? Iesu a atepawd.
Tu ys y'n dywedyt mae ‡ Teyrn ytwyf: er mwyn hyn i
'm ganet, ac er mwyn hyn y dauthym ir byt, 'sef i testola=
ethy * ir gwirionedd: pop vn a hanyw o'r gwirionedd, a
‡ wrendy vy llefērydd. Pilatus a ddyvot wrthaw, Pa beth
yw gwirionedd? A' gwedy iddaw ddywedyt hyn, ef aeth
allan drachefyn at yr Iuddaeon, ac a ddyvot wrthwynt,
Nyd wyf yn cahel vn bai arnaw. Anid mae genwch dde=
vot, vot i mi ellwng ychwy vn yn rhydd ‡ ar y Pasc. Ve=
lly a ewyllysiwch i mi ellwng i chwi yn rhydd * Vrenhin
yr Iuddaeon? Yno y llefesont oll drachefyn, can dywedyt
Nyd hwnn, amyn Barabbas: a'r Barabbaas hwnw o=
edd ‡ Leitr. * Yno y cymerth Pilatus yr Iesu ac ‡ ydd ys=
cyrsiawdd ef. A'r milwyr a blethesont coron o ddrain, ac
ei gesodesont ar ei benn. Ac a * roesont wisc ‡ burpur am
danaw, ac a ddywedesont, Henpych well Vrenhin yr Iu=
ddaeon. Ac wy a ‡ ei trawsant ef a [ei] gwiail. Yno Pila=
tus aeth allan trachefyn, ac a dyvot wrthwynt, * Nycha,
ydd wyf yn ei ddwyn ef allan ychwi, val y gwypoch, nad
wyf yn cahel vn bei arnaw. Yno y deuth yr Iesu allan
yn ‡ arwain coron o drain a gwisc * purpur. Ac [Pilatus]
a ddyvot wrthwynt, * Nycha'r dyn. Yno yr Archoffeiri=
at ar swyddogion pan welsant ef, a lefesant, can ddywe=
dyt, ‡ Croc, croc [ef] Pilatns a ddyvot wrthwynt, Cy=
merw-chwi ef a' chrogwch: can nad yw vi yn cahel bai
arnaw. Yr Inddaeon a atepesont yddaw, y mae i ni *
Ddeddyf ac ‡ erwydd ein Deddf ni, ef ddyly varw, can
yddaw ei wneythyd ehun yn Vap Duw, A' phan glypu
Pilatus yr ymadrodd hwnw, ef ofnes yn vwy, ac aeth

drache=

* wy
‡ nasion
* brenhin=
iaeth
‡ Brenhin
* Brenhin
‡ gyd a'r
* glyw
‡ erbyn
pryd y my=
nediat
* Deyrn
‡ lawrydioc
* Ioan. xix
‡ y ffrywil=
liodd
* dodesont
‡ coch
* cernodie=
sont
‡ Wele
* dwgy,
dwyn,
gwisco.
* porphor,
coch
* wele,
llyma
‡ Croesa
* Gyfraith
‡ wrth, ynol

drachefyn ir dadlaedy, ac a ddyvot wrth yr Iesu, Ob'le ith
[han] yw ti? A'r Iesu ny roddes vn atep iddaw. Yno y
dyvot Pilatus wrthaw, A ny ddywedy [di beth] wrth y-
vi? A ny wyddost vot i mi veddiant ith groci, a' bot i mi
veddiant ith ellwng? Yr Iesu a atepawdd, Ny byddei
yty ddim meddiant yn v'erbyn, pe na's roesit y-ty oddu=
chod: can hyny yr hwn a'm rhodes yty, ysy vwy ei be=
chot. Ac o hynny allan y caisiawdd Pilatus y ellwng ef:
an'd yr Iuddaeon a lefent, gan ddywedyt, A's * gellyngy
*maddeuy, rhyddhey
di hwnn, nyd wyt ti gar i Caisar: [canys] pwy bynac ei
gwna ehun yn Vrenhin, ef a ddywait yn erbyn ‡ Caisar.
‡yr ympe= rawdr
Pan glywodd Pilatus yr ymadrodd hynny, ef a dduc yr
Iesu allan, ac a eisteddawdd ar yr orsedd-[fainc] yn y lle a
elwyt y Palmant, ac yn Hebreo Gabbatha. Ac ydd oedd
hi yn ddarpar y Pasch, ac yn cylch y chwechet awr, ac ef a
ddyvot wrth yr Iuddaeon, * Nycha eich Brenhin. Ac wy
*Wely
a lefent, Ymaith ac ef, croc ef. Pilatus a ddyvot wrth=
wynt, A crocaf vi eich Brenhin? Yr Archoffeiriait atepe=
sont, Nyd oes y ni Vrenhin oddieithr Caisar. Yno Pila=
tus ei rhoes ef yddwynt, y'w groci. Ac wy gymersont yr
Iesu ac ei ducesont ymaith. Ac ef a dduc ei ‡ groc, ac a
‡groes
deuth i le a elwit y Penglocva, yr hwn a elwir yn Hebreo
Golgotha: lle crogesont ef, a' dau eraill gyd ac ef, vn o pop
parth, a'r Iesu yn y cenawl. Ac Pilatus a escrivenawdd
titul ac ei gesodes ar y * groc, ac ydd oedd wedy'r escriveny
‡groes
IESU O NAZARET BRENHIN YR IUDD
AEON. A'r titul hwn a ddarlleawdd llawer o'r Iudda=
eon: canys y lle y crogesit yr Iesu oedd yn agos i'r dinas: ac
ydd oedd yn yscrivenedic yn Hebreo, Groec, a' Llatin. Yno y
dyvot yr Archoffeiriait yr Iudaeon wrth Pilatus, Nag y=
scrivena, y Brenhin yr Iuddaeon. Pilatus a atepodd, yr
hyn a escrivennais, a escrivennais. Yno'r milwyr wedy ydd
wynt grogi'r Iesu, a gymersont ei ddillat ac ei gwnaeth=
ant yn bedair rhan, i bob milwr ran, a'y bais [ef:] a'r bais
*eb wniat
oedd * yn ddiwniat, wedy'r wehau o'r cwr uchaf trwydd=
‡ ohanwn, pharthwn
hei. Can hyny y dywedesont wrth ei gylydd, Na ‡ ranwn
yhi, an'd bwriwn am denei, pwy bieuvydd. [Hynn a vu]
er cyflawni yr Scrythur a ddywait, Ranesant vyggwisc

yn ei plith,ac*ar vym-pais y‡bwriesont goelbrenni. Velly *am ‡y tynesont gyttylsae
'r milwyr a wnaeth hyn yn diau. Yno y sefynt wrth groc yr
Iesu ei vam, a' chwaer ei vam Mair [gwraic] Cleopas, a
Mair Magdalē. A'phan weles yr Iesu ei vam, a'r discipul
yn sefyll ger llaw y garei ef, y dyvot wrth ei vam, Wreic,
wely dy vap. Yno y dyvot wrth y discipul, *Wele dy vam: *Nycha
ac or awr hono y cymerth y discipul y-hi ‡ ato adref. Ar ol ‡yw gartref, ai yr eiddaw
hynny pan wybu yr Iesu vot pop peth wedy'r *ddybenny
er mwyn cyflawny'r Scrythur, e ddyvot, Mae arnaf sy= *orphen, ddyweddy
chet. Ac ydd oedd [yno] lestr wedy'r 'osot yn llawn o vinegr:
ac wy a lanwesont ‡ yspong o vinegr: ac ei roesont yngh= ‡yspwrn
ylch [paladr] hyssop, ac ei * dodesont wrth ei enae. A' gwe= *estenesont
dy i'r Iesu gymeryd ‡ y'r vinecr, y dyvot, *Dibennwyt. Ac ‡o'r
aei ben ar ogwydd y rhoddes e yr yspryt. Yr Iuddeon yno (can *Gorphenwyt
y bot yn Ddarpar, rac bot y cyrph yn aros * ar y groc ar y
[dydd] Sabbath: (canys mawr oedd y Sabbath hwnw) a *yngwros
ddeisyfesont ar Pilatus gahel dryllaw y escairie hwy, aei
tynnu i lawr. Yno y daeth y milwyr, ac a ddrylliesont esceirie
'r cyntaf, ac [ysceiriae'r] llall, yr hwn a grogesit gyd a'r [Ie=
su.] An'd pan ddaethant at yr Iesu a ei weled wedy marw
eisioes, ny ddrylliesont y esceirie ef. Eithyr vn o'r milwyr a
gwaew a‡wanodd y ystlys ef, ac yn van ydaeth allan waed ‡brathodd
a dwfyr. A'r hwn a welawdd, a testolaethawdd, a'gwir yw
y destoliaeth ef: ac ef a wyr ei vot yn dywedyt gwir, val
ac y credo-chwi. Can ys y pethe hyn a wnaethpwyt, val y
cyflawnit yr Scrythur, Ny dyrrir ascwrn o hanaw, A'thra
chefyn e dywait Scrythur arall, Wy a welāt yr vn a*wa= *brathesant trwyddaw
nasont trywodd. Yn ol hyn Ioseph o Arimathaia (yr hwn
oedd ddiscipul yr Iesu, 'n amyn yn ddirgel rac ofn yr Iu=
ddaeon) a archawdd ar Pilatus gahel tynny i lawr gorph
yr Iesu. Ac Pilatus a ganiataodd yddaw. Yno y deuth
ef ac y cymerth gorph yr Iesu. Ac a ddeuth Nicodemus
hefyt, (yr hwn yn gyntaf a ddeuthei at yr Iesu o hyd nos)
ac a dduc ‡ gymysc or myrrh ac Aloes, yn cylch cant * po= ‡gyffeith
ys. Yno y cymersont gorph yr Iesu, ac ei ‡ rhwymesont, *punt ‡amdoi
mewn llieniae a'r aroglae, megis y mae yr arver gan yr
Iuddaeon ar gladdy. Ac yn y van lle crogesit yr Iesu, ydd *allan
oedd * gardd, ac yn yr 'ardd ‡ monwent newydd, yn yr*hon *bedd ‡hwnt

ny ddodesit dyn erioet. Ac yn y van hono y dodesont wy'r
Iesu, o achos [dydd] Darpar yr Iuddaeon, can ys bot y
*bedd * vonwent yn agos.

Nos Pasc.

Yr Epistol.

i.Petr.iij. Gwell [yw] (a's ewyllys Duw ei myn) go-
ddef o hanoch am wnaethu'r daoni, nag am
wenythy drwc. Can ys Christ hefyt a ddio-
ddefawdd vnwaith tros pechatae, y cyfi-
awn tros yr ancyfiawn, er mwyn ein dwyn
*ó rān at Dduw, ac a'roed i varwolaeth * erwydd y cnawt, ac a
‡vywoca-wyt ‡ vywiwyt yn yr yspryt.* Trwy'r hwn ydd aeth hefyt, ac
y precethawdd ir ysprytion yr oeddynt yn-carchar. Yr ei
*Can gynt vesent yn anuvyddion, pan oeddit vnwaith yn dys-
gwyl wrth ainmynedd-dda Ddeo yn-dyddiae Noe, tra o-
*llong eddit yn darpary yr * arch, yn yr hon ychydigion, ys ef,
wyth enait vuont gadwetic yn y dwfyr. Ac i hwn hefyt
‡arwydd y mae'r ‡ ffigur ys ydd yr awrhon i'n cadw ni, [ys ef] Be-
tydd [yn gyffelyp] (nid er bwrw ymaith buddreddi y
* cyfarch ‡tu ac at cnawt, anid er * hawl cydwybot da ‡ yn-Duw) gan gy-
fodiat Iesu Christ, yr hwn ys y ar deheulaw Duw, wedy
mynet i'r nef, ac Angelion, a galluoedd, a' nerthoedd yn
ddarestyngodic ydd-aw.

Yr Euangel.

Mat.xxvij *ecchwydd Gwedy daroedd yddi vyned yn * hwyr, y de-
uth gwr goludawc o Arimathaia, a'ei enw
yn Ioseph, ac yntef hefyt vesei discipul i'r Ie-
su. Ef aeth at Pilatus, ac a archodd gorph
yr Iesu. Yno y gorchymynawdd Pilatus
roi'r corph. Ac Ioseph a gymerth y corph, ac ei amdoes
mewn

mewn lliain glan, ac ei dodes yn ei * vonwent newydd, yr hwn a naddesei ef ‡ mewn craic, ac a dreiglawdd vaen mawr ar ddrws y vonwent, ac aeth ymaith. Ac yno ydd oedd Mair Vagdalen, a' Mair arall yn eistedd gyferbyn ar * vonwent. A'r dydd dranoeth yn ol Darpar y Sabbath ydd ymgynullawdd yr Archoffeiriait a'r Pharisaiait at Pilatus, ac y dywedesont, ‡ Arglwydd, mae yn gof genym ddywedyt o'r twyllwr hwnaw, tra ytoedd ef eto yn vyw, O vewn tri-die y cyvodaf. Can hyny ‡ gorchymyn [dithef] gadw'r bedd yd ym-hen y tri die, rac dawot ei discipulon o hyd-nos, a'ei ledrata ef ymaith, a' dywedyt wrth y popul, Ef a gyfodes o veirw: ac velly bot y * cyfeiliorn dywethaf yn waeth na'r cyntaf. Yno Pilatus a ddywot wrthwynt, Y mae genych wiliad[wyr]: ewch a' goarchedwch mal y gwyddoch. Ac wy aethant, ac a' orchatwesant y bedd gyd a'r gwiliadwyr, ac a enseliesont y maen.

*bedd, bedro
†clegyr, careic
*bedd
‡Tiwr
*Yn ol
‡par
*dydd

Die Pasc.

¶Ar y vveddi Voreu yn lle'r Psalm Deuwch, canwn i'r. &c. y cenir neu'y dyvvedir, yr Anthemae hynn.

Christ yn cyvodi o veirw, yr ywrhon ny bydd marw. Angeu nyd * arglwydia arnaw. Can ys o ei varw, ny bu varw anyd vnwaith y gymryd ymaith [ein] pechot: eithyr o ei vyw, byw ytyw y Dduw. Ac velly yr vn ffynyt cyfrifwch eich vnain yn veirw y bechot: eithr yn vyw y Dduw ‡ in-Christ Iesu ein Arglwydd.

*orbydd
‡ynghrist

Christ a gyvodawdd drachefn yn vlaenffrwyth yr ei ys y yn* hunaw. Ac o bleit mae trwy ddyn y daeth angeu, trwy ddyn y mae cyfodiat y meirw yn dyvot. Can ys mal y mae pop dyn can ‡ Adda yn

*cuscu
‡marwolaeth

*trwy

marw, velly* gan Christ yr adverir pop dyn y vyw eilwaith.

¶Y Collect,

*orvuost ‡vuchedd

OLl alluawc Dduw yr hwn drwy dy vn mab Iesu Christ, a *orchfygeist angau, ac a egoraist y ni borth y ‡ bywyt tragyvythol yn vfydd yr a tolygwn ytty, megis drwy dy rat espesawl yn ein achub, ydd wyt yn peri dyseifiadau da in meddyliau: velly trwy dy ddyval gymorth, allu o hanam ei dwyn y berffeithrwydd cyflawn, trwy Iesu Christ eyn Arglwydd, yr hwn ysy yn byw ac yn teyrnasu yn oes oesoedd. Amen.

Yr Epistol.

Colos.iii.
*vry
*meddwl

A'S cydgyfodesoch a Christ, caisiwch y pethae* o uchot, lle mae Christ yn eistedd ar ddeheulaw Duw. Rowch, eich* bryd ar y pethae vchod, [ac] nyd ar bethae 'sy ar y ddaear. Can ys-meirw ytych, a'ch bywyt a guddiwyt gyd a' Christ yn-Duw. Pan ymddangoso Christ, yr hwn yw'n bywyt, yna ydd ymddangoswch-chwithae hefyt gyd ac ef* yn-gogoniant. Can hyny marwhewch eich aelodae yr ei ynt ar y ddaear, godinep, aflendit, ‡ an lladrwydd, drucchwant, a'chupyddtot yr hwn yw delw-addoliat. Achos y pethae hyn y daw digovaint Duw ar y plant* anyvyddtot. Ym pa [veie] y rodiesochwi gynt pan oeddech, yn byw yn-thwynt.

* mewn
‡anvad wyyn
*gwrthnefic, anhydyn, cyndyn, anyvydd

Yr Euangel.

Y [Dydd] cyntaf o'r wythnos y deuth Mair Magdalen, yn vorae ac y hi eto yn dywyll, * ir vonwent, ac a weles y maen wedy'r dreiglo y ar y ‡ vonwent. Yno y rhedawdd hi, ac hi deuth at Simon Petr, ac at y discipul arall y'r hwn oedd hoff can y'r Iesu, ac a ddyvot wrthwynt, Wy a ddugesont ymaith y'r Arglwydd o'r * vonwent, ac ny wyddam p'le y dodesont ef. Petr yno aeth allan, ar discipul arall, ac a ddeuthant ‡ ir vonwent. Ac a redesont ill dau ar vnwaith, a'r discipul arall hwn a racredawdd vlaen Petr, ac a ddeuth yn gyntaf * ir vonwent. Ac ef a ‡ grymawdd ac a ganvu y llieniae wedy'r osot: er hyny nyd aeth ef y mewn. Yno y deuth Simon Petr ar ei ol ef, ac aeth i mewn i'r * vonwent, ac a ganvu'r llieiniae wedy'r osot, ar ‡ ffunen a vesei * am ei ben, nid wedy'r osot gyd a'r llieiniae, anid wedy'r blygy ynghyt mewn lle * o'r neilltuy. Yno yddaeth y mewn y Discipul arall hefyt, y'r hwn a ddeuthei yn gyntaf ‡ ir vonweut, ac ef ei gwelawdd, ac a gredawdd. Can ys yd hynn ny's gwyddent wy y'r Scrythur, y byddei raid yddaw gyfody drathefn o veirw. A'r discipulon aethant ymaith y'w cartref ehunain.

Ioan xx.
* at y bedd
‡ bedd
* bedd
‡ at y bedd
* at y bedd
‡ ogwyddawdd
* bedd
‡ boled
* ar
* wrth y hun
‡ at y bedd

Die Llun Pasc.

¶ Y Collect.

OLl alluawc ddu w y'r hwn drwy dy vn Mab Iesu Christ a orchfygaist angau, ac a egoraist i ni borth y * bywyt tragywyddawl: yn vfydd y'r attolygwn ytty, megis drwy dy especial rat yn ein achub y beri dyfeisiau da in meddyliau velly trwy dy wastadawl borth allu o hanom

* buchet

ei dwyn i ben da, trwy Iesu Christ eyn Arglwydd yr hwn
a vywoca ac a teyrnasa yn oes oesoedd. Amen.

Yr Epistol.

Act. x. PEtr a agores [ei] enae, ac a ddyvot, yn
wir y ddwyf yn dyall na'd yw Duw
yn derbyn wrth yr wynep. Eithyr
ym-pop [ryw] genetl y nep ae h'ofna
*uniondep ef ac a weithreda *gyfiawnder, ys
id gymradwy gantaw ef. Chwi wy=
ddoch yr ymadradd a ddanvones
Duw i blant yr Israel, gan precethy
tangnedyf trwy Iesu Christ yr hwn
ys ydd Arglwydd ar pop peth. [Ys ef] yr ymadradd a
aeth trwy'r oll Iudaea, gan ddechrae yn Galilea, gwe=
dy'r betydd a brecethawdd Ioan, [ys ef yw] modd yr ennei
‡ trwy niawdd Duw Iesu o Nazaret *gan yr yspryt glan, ac a
meddiant, yr hwn [Iesu] a dramwyawdd gan wneythy
daoni ac iachay yr oll 'orthrymedigion gan ddiavol: can
ys Duw oedd gyd ac ef. Ac ydd ym ni yn testion ar pop
peth ar a wnaeth ef yn tir yr Iuddaeon, ac yn Caerusa=
lem: yr hwn a laddasant wy, ac a grogesont ar bren. Hwn
a gyvodes Duw y trydydd dydd ac a wnaeth bot ymddan
gos o honaw [yn eglur:] nid ir oll popul, anid i'r testion
racetholedigion gan Dduw, [ys ef] i nyni yr ei'n a gytv=
wytesam ac a gytyfesam ac ef, gwedy ei gyvody o veirw.
*brawdwr Ac a orchymynawdd i ni precethy ir popul, a' thestolaethy,
mae ef yw'r hwn a ordeiniwyt gan Dduw yn barnwr by=
‡ Gyd wion a' meirw. ‡ Yddo ef hefyt y mae'r oll Prophwyti yn
*pawp testiolaethy, pan yw trwy y Enw ef yd erbyn * yr oll a cre
dant yn-thaw, vaddeuant [oi] pechatae.

Yr Euangel.

Nycha ddau or discipulon oed yn my= Luc.xxiiij
net y dref yr hon oedd o ywrth Gae=
rusalem triugain *stad, ‡ a'i h'enw *ystod,
Emmaus. Ac wy a ymchwedlêynt ystod lwm,
wrth ei gylydd am yr oll pethae a w ys yncylch
neuthesit. Ac e ddarvu, ac wynt yn saith milltir
cyd ymdiddan ac yn ymddadlae, bot a hanner.
i'r Iesu yntef nesay, a myned gyd ac ‡ac a elwit
wynt, eithyr y llygait wy a atdali=
wyt val nad adwaenent ef. Ac ef a dywot wrthwynt, Pa=
ryw ymadryddion yw'r ei hyn sydd genwch wrth y gylyd *yn, gan
* dan rodio, [a phaam] ydd ych, yn dristion? Ac vn ‡ (ai e= ‡yr hwn
nw Cleopas) a atepawdd ac a ddywot wrthaw, A wyt ti a elwit
yn vn c * yn ‡ ddieithr yn Caerusalem, ac ny wyddost y pe= *alltudat,
thae a ddarvu y dyddiae hyn? Ac ef a dywot wrthwynt, ‡ mor
Pa pethae? Ac wy a dywedesant wrthaw, ‡ Am yr Ie= ‡ O blett
su o Nazaret yr hwn oed Prophwyt, yn alluawc yn-gwe=
ithret ac yn-gair geyr bron Duw, a'r oll popul, a pha vod
y darvu ir Archoffeirait a'n llywyawdwyr i rody ef i va=
rn angae, a'ei groci. Anid ydd oeddem ni yn gobeithiaw
mae ef oedd hwnn a ddelei i brynu'r Israel, ac am yr oll
pethae hynn, heddyw yw'r trydydd dydd er pan ddarvu=
ont. A'hefyt'r ei or gwragedd o'n plith a yrrodd braw ar=
nam, yr ei ddeuthant yn vorae * ir vonwent. A'phryd na *at y bedd
chawsant y gorph ef, wy a ddaethant, gan ddywedyt we=
let o hanwynt wythae weledigaeth o Angelion, yr ei a dy
wedynt y vot ef yn vyw. Can hyny yr aeth cyfran or ei oe
ddynt gyd a nyni * ir vonwent, ac a gawsant yn y modd y *at y bedd
dywedesei'r gwragedd, anid ef ny's gwelsant. Yno y dy=
vot ef wrthwynt, A [chwychwy] yn vydion a hwyrvrydic
calon i gredy yr oll pethae a dyvot y Prophwyti, a nyd oed
rait i Christ ddyoddef y pethae hynn, a'myned y'w ogoni=
ant? Ac ef a ddechreawdd o Voysen a'r oll Prophwyti, ac
a * esponiawdd ydd wynt yn yr oll Scrythyrae y pethae *ddeon=
oedd [yn escrivenedic] ‡ am danaw. Ac ydd oeddent yn ne= glawdd,
say at y dref, lle ydd oeddent yn myned, ac ef a gymerth ddospar=
arnaw vynet ym-pellach. Eithyr wy a ei cympelleson ef, thawdd
‡ o hanaw

can ddywedyt, Aros gyda ni: canys y mae hi yn hwyr-
[*ar] hay, a'r dydd * wedy cerdet. Ac ef aeth y mewn y aros gyd
[‡wrth y bort] ac wynt. Ac e ddarvu, val ydd oedd ef yn eisteð ‡ ar y bwrð
gyd ac wynt, e gymerth y bara, ac a ddiolchawdd, ac ei
torawdd, ac ei rhoes yddwynt. Yno ydd egorwyt ei llyga-
[*ddiflannodd, gymerwyt] it, ac ydd adnabuont ef: an'd ef a * divannawdd ymaith,
oei golwc. Ac wy a ddywedesont wrthyn ei gilydd, an-
yd oedd ein calonae yn llosci ynam, tra y toedd ef yn ymði-
[‡rhyd] ddan a ni ‡ ar y ffordd, a' phan oedd e yn agory i ni yr Scry
thurae? Ac wy a gyfodesont yr awr hono, ac a ymchoele-
son i Gaerusalem, ac a gawsont yr vn ar ddec wedy'r ym-
gynull yn cyt, ar sawl oedd gyd ac wynt, yr ei a ddy-
wedesant, E gyvodawdd yr Arglwydd yn wir, ac a ym-
ddangosawdd y Simon. Yno y manegesont y pethae (a
[*pha vodd] wnaethesit) ar y ffordd, a' * ph'odd ydd adnabysent ef ar
doriat y bara.

Dydd mawrth Pasc.

Y Collect.

O Ll alluawc Dad yr hwn a roddaist dy vn mab
i farw dros eyn pechodeu, ac y godi drechefn
dros eyn iawnhad: Caniata i ni velly vwrw
ymaith surdoes drugioni ac enwiredd val y
gallom yn wastad dy wasanaethu ym-purdeb
buchedd a' gwirioneð, trwy Iesu Christ eyn Arglwydd.

Yr Epistol.

[Act. xiij.] H A wyr broder, plant cenetl Abraham, a'pha
'r ei bynac yn eich plith a ofnant Dduw, y
[‡cenedlwri or] chwychwi yd anvoned * gair yr iechyt hyn.
[*llywiawdwyr, rheolwyr] Can ys yr ei a drigent yn Caerusalem, a'ei *
tywysogion hwy, can nad adwaenent ef, nac

eto

eto 'airiae'r Prophwyti, rei darlleir pop [dydd] Sabbath,
wy ei cyflawnesant, * wrth ei varny ef. A' chyd na * yn, can
chawsant ddim achos angae [arnaw,] hwy [hagen] a
ddeisyfesont gan Pilatus y ladd ef. A' gwedy yddwynt ‡ gwplay,
‡ gyflawni yr oll bethae a'r escrivenesit o hanaw, wy ei orphen,
* descenesont y ar y pren, ac ei dodesont ‡ ym-monwent. * tynnesont
A' Duw ei cyvoddawdd o'r meirw. Ac ef a weled lawer y lawr ‡ mewn
dydd gan yr ei, a ddeuthent y vyny gyd ac ef o'r Galilea i bedd
Gaerusalem, yr ein ynt y dystion ef ir popul. Ac ydd ym
ni yn manegy ychwy, am yr addewit a wnaethpwyt ir
* tadae, [ddarvot] i Dduw ei gyflawni y nyni y plant wy, * taid
can yddaw gyfodi Iesu, megis ac y mae yn yscrivenedic
yn yr ail Psalm, Ti-yw vy-Map, heddiw ith ‡ cened= ‡ enilleis,
leis: A' chan iddaw y gyvody ef o veirw, nyd y ynychwe= cefeis,
lyd mwy ‡ [ir bedd,] ef a dyvot val hyn, Mi a roddaf ychwy ‡ i lygredi= gaeth
sancteiddiolion [bethae] Dauid, [yr ei ynt] ffyddlonion.
Canys ef a ddywait hefyt mewn man arall, Ny oddefy
[di] dy Sanct y weled llwgr [edigaeth]. Canys Dauid
gwedy daroedd yddaw wasanaethy [yn] ei oes wrth * e= * ympwy,
wyllys Duw, y cyscawdd, ac a ddodwyt gyd ei dadae, ac cyngor
a welawdd llwgredigaeth. Eithyr ef yr hwn a gyfodes
Duw [y vyny,] ny welawdd [ddim] llwgredigaeth. Am
hynny bit ‡ cydnabyddus i chwi hawyr vrodyr, mae trwy'r ‡ adnabocce=
[gwr] hwnn y pregethir i chwi vaddauant pechatae, ac dedic
ywrth yr oll pethae', y gan yr ei ny's gellit eich cyfiawn=
hay trwy * ddeddyf Moysen, trwy daw ef pop vn a greto a * Ddeddyf
gyfiownir. Ymoagelwch gan hyny, rac dyvot arnoch y
peth a dwedpwyt yn y prophwyti, Weiwch dirmygwyr,
a'rhyveddwch, a' divancollwch: canys ‡ gweithred a wei= † gwaith
threda vi yn eich dyddyae, gweithred ny's credwch, * pes
* cyd, manego vn y-chwi.

¶ Yr Euangel.

YR Iesu ehun a safawdd yn cenawl ei discipulon ac Luc xxiiij
a dyvot wrthwyn, Tãgnedyf ychwy. A' * brawac
ofn avu arnynt gan dybiet yddwynt weled yspryt

Yno

Yno y dyvot ef wrthwynt, Paam ich ‡ trallodir? a phaam
y mae * traws vedyliae yn codi yn eich calonae? Welwch
vym-dwylo a'm traet, mae myvy yw ef: teimlwch vi, a'
gwelwch : can nad oes i yspryt gnawt ac escyrn, mal y
gwelwch vot i mi. Ac wedy iddaw ddywedyt [val] hyn,
e addangosawdd yddwynt [ei] ddwylo a' [ei] draet . Ac
wyntwy eto eb gredy gan lawenydd, ac yn rhyveddy, ef a
ddyvot wrthwynt, A oes genwch yma ddim or ‡ llyni-
aeth ? Ac wy a roesant ydd-aw ddryll pyscotyn wedy'ro-
stiaw, ac o* ddil mel, ac [ef ei] cymerawdd, ac [ei] bwyta-
odd geyr ‡ y bron hwy . Ac ef a ddyvot wrthwynt, Lly
ma'r gairiae a ddywedais wrthych, tra oeddwn * eto gyd
a chwi , [nid amgen] gorvot cyflawny yr oll pethae a ysc
crivenwyt am danaf yn- ‡ Deddyf Moysen, ac yn y Pro-
phwyti * a'r Psalmae. Yno y'd agores ef ei ‡ meddwl hwy
modd y dyallent yr Scrythurae, ac a ddyvot wrthwynt,
Val hyn ydd escrivenwyt , ac val hyn ydd oedd yn rait i
Christ ddyoddef, a' chyvody drachefyn o veirw y trydydd
dyd, a'bot precethy ediveirwch a' maddeuant pechatae yn
y Enw ef ymplith y Cenetloedd oll, can ddechrae yn-Ca-
erusalem. Ac ydd yw-chwi yn testion * o'r pethae hynn.

‡ trwblir
* gorchestion, questionae
‡ bwyt
* grib, dalen, gwenyn
‡ yn ei gwydd
* eisioes
‡ Cyfraith
* ac yn y
‡ dyall
* am y

Y Sul cyntaf gwedy yr Pasc.

Y Collect.

OLl alluawc Dduw. &c. Megis ar y Commun ddydd Pasc.

Yr Epistol.

i. Ioan. v.

OLl ar anet o Dduw, a * orchvyga ar byt a' hon
yw'r oruchafiaeth a orchvyga'r byt : [ys ef]ein
ffydd. Pwy'n a orchwyga 'r byt, oddieithr hwn a
cred mae 'r Iesu yw Map Duw? Hwn yw'r Iesu

* Beth bynac orbydd

Chri[st]

Christ hwnw a ddaeth trwy ddwfyr a' gwaet, nid trwy
ddwfyr yn vnic anyd trwy ddwfyr a'gwaet: a'r yspryt
yw'r hwn sy'n dwyn testiolaeth: can ys yr yspryt ys ydd
wirionedd. Can ys tri ys ydd, yn dwyn testiolaeth yn y
nef, y Tat, y Gair a'r yspryt glan. A'r tri hyn vn ytynt.
A' thri sydd, yn testolaeth y * yn y ddaiar, yr yspryt, a'r *ar
dwfyr, a'r gwaet: a'r tri hynn a gytunant yn vn. A's der=
bynniwn destiolaeth dynion, testoliaeth Duw, sy vwy: can
ys hynn yw testoliaeth Duw, yr hynn a destolaethawdd
am ei vap. Hwn a cred ym-Map Duw, ys y a'r testiola=
eth yntho ‡ yntef: hwn ny's cred Dduw, ei gwnaeth ef ‡ehun
yn gelwyddawc: can na chredawdd ef y destiolaeth a de=
stiolaethawdd Duw am ei Vap. A * hyn yw'r testiolaeth ‡hom
[ys ef] rhoddy o Dduw i ni vywyt tragyvythawl, a'r by
wyt hwnn ys yd yn y Vap ef. Yr hwn sydd a'r Map Duw
ganthaw, ys yd a bywyt ganthaw: a'r hwn nyd yw map
Duw ganthaw, nid oes bywyt gan-thaw.

¶Yr Euangel.

Ioan.xx.

Y Dydd hwnw * yn yr hwyr nos, yr *gan
hwn oedd [y dydd] cyntaf o'r wyth
nos, ac a'r drysae yn gayad, lle ydd o=
edd y discipulon wedy'r ymgynnull
rac ofn yr Iuddaeon, y daeth yr Iesu
ac y safawdd yn ei cenawl, ac y dy=
vot wrthwynt, * Tangneddyf y= *Heddwch
wch. A' gwedy iddaw dywedyt hyn,
e dangoses yddwynt [ei] ddwylaw,
a'ei ystlys. Yno y llawenychawdd y discipulon wrth we=
let yr Arglwydd. Yno y dyvot yr Iesu wrthwynt dra=
chefyn, * Tangneddyf ywch, megis yd anvones ‡ vym- * Heddwch ‡vyntad
Tat vyvy, velly yd anvona vi chwithae. Ac wedy iddaw
ddywedyt hyny, ydd anhetlawdd ef arnwynt, ac a dyvot *derbyn-
wrthwynt * Cymerwch yr yspryt glan. Pwy bynac y ma wch
ddaeoch ei pechatae, eu maddeuir yddwynt: ‡ [a'r] eiddo ‡ar eiriō
pwy pynac yr atalioch, eu a ataliir.

Yr

Yr ail Sul yn ol y Pasc.

¶ Y Collect.

OLl alluawc Dduw, yr hwn a roddeist dy vn Map, y ni yn aberth tros pechot, a' hefyt yn esempl o vuchedd dduwiol: dyro i ni dderbyn 'rat val y gallom byth vot yn ddiolchgar dros ei antraethawl leshaat ef, a' hefyd y ni beunydd ymroi i ganlyn bendigedic lwybreu ei wir lanaf vuchedd ef.

Yr Epistol.

i.Petr.ij.

HYn yw'r diolch, a's bydd i nebun erwydd cydwybot tu ac'at Duw 'oddef blinder [a bot] yn oddefgar wrth gahel cam. Can ys pa glod yw, a's pan ich cernotir am eich drigioni, gymeryd o hanoch yn ddy-oddefus: Eithyr a chwi yn gwneythy daoni, a's goddefwch [gam,] a' ei gymeryt yn oddefgar, hynn yw'r diolwch can Dduw. Can ys er mwyn hynn ich galwyt: erwydd i Christ ddyoddef drosam, gan ydd-aw * adael esempl y ni, er dylyn o hanoch y lwybrae ef. Yr hwn ny wnaeth pechat, ac ny chahat twyll yn ei enae. Yr hwnn pan ymserthwyt ac ef, nyd ymserthawdd: pan ddiodefawdd ny bygythiawdd, anid * rhoi'r dialedd yn llaw'r hwn a varn yn gyfiawn: Yr hwn ehun a dduc ein pechatae yn ei gorph ar y prenn, er mwyn i ni wedi ‡ meirw y wrth pechatae, a byw mewn cyfiawnder: * gan gleisie yr hwn ich iachawyt. Can ys buoch mal defeit yn myned ar * gyfeilorn: anid yr awrhon ich ymchweiwyt at vugail ac ‡ escop eich enediae.

* gady
‡ ymlwrthot
‡ ein gwaredu
* trwy, a,
* ddidro
* ddispirot, ddiwenfa, goll
† curat, golygwr, periglwr, gofalwr, carcwr, keidwad.

Yr Euangel.

Christ

CHrist a ddyvot wrth ei disciplon, Mi Ioan x.
yw'r bugail da: y bugail a rydd ei e=
nait dros ei ddevait. Eithr y gwas
cyfloc a'r hwn nyd yw bugail, ac* *nyd eiddo'r
ny phiae'r deveit, a wyl y blaidd yn
dawot, ac a edy yr deveit, ac a gilia,
a'r blaidd a ysglyfia ac a darfa'r de= ‡ffoa, ffy
veit'. A'r gwas cyfloc a‡gilia, can y
vot ef yn was cyfloc, ac eb ovaly am
y deveit. Mi yw'r bugail da, ac a ad=
waen * y [deveit] meuvi, ac im adwdenir y gan ‡ y meu- *vyneveit i. ‡ys ydd i mi
vi. Mal yr edwyn y Tat vyvi, velly ydd adwaen i y'r
Tat: a' mi a ddodaf vy * eneit dros [vy in] deveit. Ac y *einioes, bywyt
mae y mi ddefait eraill, yr ei nid ynt or ‡ gorlan hon: a' ‡ffold, buarth, cayor
rhait i mi * arweiniaw yr ei hynny, ac wy a wrandawant vy *goleth, ddwyn ataf
llefferydd: Ac e vydd vn gorlan [ac] vn bugail.

Y trydydd Sul yn ol y Pasc.

Y Collect.

OLl alluawc ddiuw, yr hwn wyt yn dangos i *ddisdro
bawb sy ar *gyfeiliorn lewych dy wirionedd,
er ei dwyn y ffordd cyfiownder. Caniatha i
bawb a dderbyner y gymdeithas creddyf
Christ, allu o hanynt ymogel cyfryw bethau
ac y sydd wrth wyneb yw proffess, a chanlyn y sawl bethau
oll a vo yn cytuno ar vnryw, trwy ein Arglwydd Iesu
Christ. Amen.

Yr Epistol.

YCaredigion, mi atolygaf ywch, megis*dieithreit j.Pet.ij. *gwestteiō, ospyon
a' phererinion, ymgadwch y wrth tra chwantae ‡ ymladdant, ymdrechant
cnawdol, yr ei a‡ ryfelant yn erbyn yr enait, ac

ymddygwch ac ymwreddiat da ymplith y Cenetloedd,
yan yw am yr ei ys y yn dywedyt drwc am danoch megis
am ddrygweithredwyr, yddynt allu trwy[eich]gweithre-
doedd da yr ei a welant, rody gogoniant i Dduw yn-dydd
*y gofwy. Can hyny ymddarostyngwch i bop ryw ordin
*yr ymlwe-liat
hat dyn er mwyn yr Arglwydd, ae ir Brenhin mal yn'oru
chaf, ai ir llywiandwyr, mal ir ei a danvonit y ganthaw,
‡cosp, poen
er‡ dialedd y drygweithredwyr, ac er mawl ir ei da. Can ys
velly y mae ewyllys Duw, [ys ef] drwy eich gweithredo-
edd da y gaeoch ostegy anwybodaeth y dynion ynvyd,
*glawr, escus
megis yn rydion, ac nyd yn cymeryd y rhydit yn * wascot
drigioni, anyd megis gweision Duw. Anrydeddwch
bawp: cerwch y brawdoriaeth: ofnwch Dduw: anrydedd-
wch y Brenhin.

¶ Yr Euangel.

Ioan. xvj.
YR Iesu a ddyvot wrth ei discipulon,
ychydic [enhyt] ac ni'm gwelwch:
a' thrachefyn ychydic[enhyd]a' chwi
* wyf yn mynet
a'm gwelwch: can ys ydd*af at [v-]
y Tat. Yno y dyvot [yr ei] o ei ddis=
cipulon wrth ei gylydd; Pa beth
†y chwaen
yw hynn a ddywait ef wrthym, ‡y
chydic [enhyd,] ac ni'm gwelwch, a'
thrachefyn, ychydic [enhyt,] a' chwi
* wyf yn myned
a'm gwelwch, ac, am ydd*af at [v-]y tat? Can hyny y
dywedesont, Pa beth yw hynn a ddywait ef? Ychydic en=
hit? ny wyddam ni pa beth a ddywait. A'r Iesu a wybu
y bot hwy ar vedr gofyn yddaw, ac a ddyvot wrthwynt,
A ytych yn ymofyn yn eich plith am hynny a dywedais, y
*galarwch, griddve-nwch, vdwch, nadwch ‡tristwch ‡temp, amser
chdyic[enhyt,] ac ni'm gwelwch: a' thrachefyn, ychydic en
hyt, ac chwi a'm gwelwch? Yn wir, yn wir y dywedaf y
chwi, yr wylwch ac y‡ cwynvenw-chwi, a'r byd a lawen=
ha: a' chwychwi a tristeir, eithyr eich *tristit [chwi]a
ddaw yn llawenydd. Gwraic wrth escor a bydd mewn
tristwch, am ddawot hei ‡ awr: eithyr cyn gynted ydd es=

cord

corr ar yr * etivedd, ny chofia hi mwy y ‡ boen, o lawenydd bot dyn wedy'r eni ir byt. A'chwithef yr awrhon y'ch mewn triſtwch : eithyr yn welaf a chwi drachefyn, a'ch calon-[eu] a lawenecha, a'ch llawenydd ny's dwc nep y arnoch.

*dyn bach
‡plentyn
*drabel

Y pedwerydd Sul gwedy r Paſc.

¶Y Collect.

OLl alluawc ddIuw, yr hwn wyt yn gwneuthur meddiliau'r oll ffyddlonion y bot o vn ewyllys : caniatha ith bobyl vod yddynt garu yr hynn a orchmynny, a'deiſyfu yr hyn a dewi, val ymplith amrafael ddamweiniae y byd, allu cahel on calonau gwbwl aros yn lle y mae y gwir lewenydd yw gaffael, trwy Christ eyn Arglwydd,

Yr Epiſtol.

POp dawn daonus, a phop * rhodd perfeith ys ydd o dduchod, ac yn deſcen o y wrth Tat y galauni, y gyd ar hwn nid oes ysmutiat, na gwaſcote ynchwelïat. Efe o ei wir ewyllys a'n ‡ cenedlawdd a gair y gwirionedd, val y byddem [meis] yn * vlaenffrwyth y greaturieit ef. Can hyny veum-broder annwyl, byddet pop dyn yn * gyflym i wrandaw, yn ‡ ddioc y ddywedyt, ac yn ddioc i ddigoveint. Can ys digoveint * gwr ny chyflawna gyfiawnder [geirbron] Duw. Erwydd paam rhowch heibiaw bop budreddi, a'‡ thraha drigioni, ac erbynnwch drwy addvwynder y gair a * plannwyt ynoch,

Iaco.j.
‡cenillawdd
*dechreuat
*parot i ddyſcy
‡ hwyr
*dyn
*brynti
‡gormodd, chyſedd, cyp

yr hwn a ddichon iachay eich eneidiae.

Yr Euangel.

Ioan. xvj. YR Jeſu a ddyvot wrth ei ddiſcipulon, Ac yr
awrhon yd af at yr hwnn am anvonawd, ac
ny ovyn yr vn o hanoch i mi, J b'le ydd ai?
Eithyr am ddywedyt o hanof y pethae hynn
y-chwi, y llanwyt eich calone o driſtwch. An'd
*rheidiol [ys] dywedaf ychwy y gwirionedd, *lles yw i chwi vy
‡dyhudd wr myned ymaith: o bleit anyd af ymaith, ny ddaw'r ‡ Di=
‡angreifftia,beia ddanwr atoch: ac a's af ymaith, mi ei danvonaf atoch.
Ac wedy y del ef, e ‡ argyoedda'r byt * o bechat, ac o iawn=
*am der, ac o varn. O bechot, can na chredant ynof: o iawn=
‡vy der, can ys ydd af at ‡ y Tat, a' mwy ni'm gwelwch: o
varn, can ys tywyſawc y byt hwn a varnwyt [eiſioes.]
Mae genyf etwa lawer o bethe y'w ddywedyt wrthych,
anid na ellwch ei dwyn yr awrhon: eithyr, pan ddel ef yr
hwn yw'r yſpryt y gwirionedd, ef ach arwein i bop gwi=
rionedd: can na ddyweit ef o hanaw ehun, amyn pa bethe
*ddengys bynac a glywo, a ddywait, a'r pethae i ddawot a * venaic
‡sy i mywi ef ychwy. Ef a'm gogoneda vi: can ys or ‡ meu vi yd er=
*vanvi byn, ac ei meneic ychwi. Yr oll pethe ys ydd ir Tat, sydd *
i mi? can hyny y dywedais, o'r ys ydd i mi yd erbyn, ac ei
meneic y-chi.

Y pempet Sul ar ol y Paſc.

¶ Y Collect.

ARglwydd, o ddiwrth pa vn y daw yr oll dda=
ioni, caniatha i ni dy vfydd weiſion, trwy dy
ſantaidd yſprydoliaeth, veddwl o hanom y
pethau a vo vnion, a thrwy dy ymgleddus
*ffordiat * dywyſogaeth ei gwneuthyd yn ddibennus
trwy eyn Arglwydd Jeſu Chriſt.

Yr

Yr Epistol.

Iaco.j.

Byddwch weithredwyr y gair, ac nid gwrandawyr yn vnic, gan eich twyllaw eichunain. O bleit a's gwrendy nep y gair, ac eb ei wneuthur, tebic yw i wr, yn edrych ei wynep naturiol mewn * drych. Can ys wedy iddaw ystyriaw ehun, ydd a e ymaith, ac ydd ‡ ebrgofa yn y van pa wedd ytoedd. Eithyr y nep a edrych yn-perfeith * Ddeddyf rhydit, ac a erys [ynthei,] hwn can nad yw yn wrandawr ‡ ancofus, amyn yn ‡ weithydd y weithret, a bydd * dedwydd yn ei weithret. A'd oes yn eich plith nep a debygir i vot yn * gredyfol, ac ef eb ‡ ffrwyno ei davot, anid * twyllo ei galon ehun: ys ouer yddaw ei gredyf. Creddyf pur a' ‡ divacul geyr bron Duw ys y Tat, yw hyn, * gobwyaw yr ymddivait, a' gweddwon yn y h'advyt, [a'] ei gadw ehun yn ‡ ddihaloc y wrth y byt.

* gwydr
‡ anghofia
* Cyfraith
‡ anmyfyr
* gwynbydedic
ddeddfol
‡ atal, reoli
* ehudaw
‡ dihaloc, dibrycheulyt
* ymwelet ar
‡ ddibrych, ddivagul

Yr Euangel.

Ioan.xvj.

Yn wir, yn wir y dywedaf wrthych, pa bethae bynac, a archoch ar y Tat yn vy Enw, ef ei rhydd ychwy. Yd hynn nyd archesoch ddim yn vy Enw: archwch, a' chwi erbyniwch, y ny bo eich llawenydd yn gyflawn. Ypethae hynn a ddywedais y chwi * mewn damegion: eithr e ddaw'r amser, pryd na ddywetwyf wrthych mwy ‡ ar ddamegion: eithyr ys manegaf ywch yn * eglaer am y Tat. Y dydd hwnw ydd archwch yn veu Enw, ac nid wyf yn dywedyt y-chwi, y gweddia vi ar y Tat y tro-

* ar
‡ trwy
* ddiledlef

*ohun ‡ddoetho *Wely ‡ddiledlef *pop peth *eino ‡ wrthy vy hun ‡ drallot * gobeithiwch, cymerwch gysurda

soch. Can ys y Tat * yntef ys ydd ich caru, can ys i chwi vy-gcaru i, a' chredy vym-dyvot y wrth Dduw. [Mi] a ‡ deuthym y wrth y Tat, ac a ddeuthym ir byt: drachefyn yd wyf yn gady 'r byt, ac yn mynet at y Tat. Ei ddiscipulon a ddyvot wrthaw, *Nycha, yr awrhon y dywedy yn ‡ eglaer, ac ny ddywedy vn ddamec. Yr awrhon y gwyddam dy vot yn gwybot *oll ac nyt rait y-ti ymofyn o nep a thi. With hyn y credwn, mae o y wrth Ddew y daethost. Yr Iesu atepawdd yddwynt. Ae yr awrhon y credwch? Nycha, yr awr yn sy 'n agos, ac wedy dawot eisioes, pan ich goyscerir bawp at yr * eiddaw, ac y gedwch vi ‡ yn vnic: ac nid wyf yn vnic: can ys y Tad ys y gyd a mi. Y pethae hyn a ddywedeis wrthych, yn y chaffech dangneddyf ynof: yn y byt y cewch ‡ orthrymder, and * ymgyssiriwch my vy a orchvygais y byt.

Die Iou derchafael.

¶Y Collect.

*escen

CAniatha atolygwn ith orucheldeb oll alluawc ddUw, megis ac ydd ym ni yn credu darfot ith vn-mab ein Arglwydd * dderchafel ir nefoedd: velly bod i ninew a meddylfryd eyn calon allu ymdderchafel yno, a'chyd ac ef drigaw yn wastadawl.

Yr Epistol.

Act. j. * Traethawt ‡Sywelesei

T* Llyver cyntaf, a Theophilus, a wnaethym or oll pethae a ddechreuawdd yr Iesu ei gwnaethyd a ei dyscy-[ir popul,] yd y dydd y cymerwyt ef i vyny, wedy iddaw trwy'r Yspryt glan orchymyn ir Apostolion, yr ei a ‡ ddetholesei ef, ac ir ei hefyt ydd ymddangosesei yn vyw wedy yddaw ddioddef, trwy lawer o ar

wydion dilis, ac ef yn weledic * ganthwynt tros [yspait] * yddwynt
d'augain diernot, ac yn ymadrodd am y pethae hynny'r
ei [berthynent] y deyrnas Dduw. A' gwedy iddaw ei cy=
null [wy] yn cyt, y gorchymynawdd yddwynt, na'd elynt
ymaith o Gaerusalem, amd ‡ aros o hanwynt ar addewit ‡dysgwyl
y Tat, yr hwn, [eb ef,] a glywsoch y cenyf. Canys Joan
yn wir a vatyddiawdd a dwfyr, chwychwi hagen a vaty=
ddir a'r yspryt glan cyn pen ny-mawr o ddyddiae. Ac yno
gwedy y dawot hwy ynghyt, y govynesont ydd-aw, can *edbrydy
ddywedyt, Arglwydd, ae yr amser hynn yr adroddy y edvery
deyrnas i'r Israel? Ac ef a dyvot wrthynt, Nid i chwi ‡ chwi biae
y mae gwybot yr amserae, nai'r * temporae, yr ei a osodes *cyfamserae, oriae, prydiae
Duw yn ei veddiant ehun, eithyr [chwi] a dderbyniwch ‡ ‡allu, meddiant
nerth y gan yr yspryt glan, pan ddel ef arnoch : a' chwi
a vyddwch testion i mi ys yn Caerusalem, ac yn yr oll
Judea, ac yn Samaria, ac yd yn * eithaw yddaear. Ac * diben byt
wedy yddaw ddywedyt y pethae hynn, tra oeddent wy ‡edrych
yn ‡ tremiaw, y darchafwyt ef : can ys * wybren ei cy= * cymwl
merth ef i vyny o'u golwc hwy. Ac val ydd oeddent yn e= ‡tu
drych yn ddyval ‡ parth ar nef, ac ef yn mynet, * nycha, * wele
y safai dau wr geyr ei llaw, mewn gwisc ‡ gannaid yr ei ‡ wenn
hefyt a ddywedesont, Ha-wyr o'r Galilea, Paam y sefwch *tu
yn tremiaw * parth ar nef? Yr Jesu ‡ yma yr hwn a gy= ‡hwn
merwyt ir nef, velly y daw mal ac y gwelsoch ef yn my=
net ir nef.

¶Yr Euangel.

YR Jesu a * ymddangosawdd ir vn ar ddec val Mat. xvj.
ydd oeddent yn cydeisted, ac a ‡ roes yn y herbyn *ymddangosawdd
am e ancrediniaeth a chaledwch [ei] calonnae, ‡edliwiodd
can na's credent yr ei a ei gwelsent ef, wedy gy=
vody. Ac ef a ddyvot wrthwynt, Ewch i'r oll
vyt, a' phregethwch yr Euangel i bop creatur. Yr hwnn a
greto ac a vatyddier, a * iacheir : eithr yr hwnn ny's cred, *a vyd cadwedic
a ‡ vernir [yn euawc.] A'r arwyddion hynn a gynlyn yr ei ‡ddienyddir
a credant, yn vy Enw i y bwriant allan gythraeliait, ac a

ymadroddant a thauodae newyddion, ac a dyrrant y ma=
*argy wedd ith seirph, ac as yfant ddim marwol, ny wna * niwet y=
ddynt: ar y cleifion y dodant ei dwylaw, ac wy a ant yn
iach. Velly wedy daroedd ir Arglwydd ymddiddan ac
†cymerwyt wynt, e ‡ derbyniwyt i vyny ir nef, ac a eisteddawdd ar de=
heulaw Dduw. Ac wy aethant rhacddwynt, ac a prece=
thesont ym pop lle. A'r Arglwydd a gydweithiawdd ac
*trwy wyrthieu wynt, ac a gadarnhaodd y gair * ac arwyddion yn ar=
ganlyn, Amen.

Y Sul yn ol y Der=chauael.

¶ Y Collect.

ADduw, vrenhin y gogoniant, yr hwn a dder=
chefeist dy vn mab Iesu Christ, a mawr oru=
chafiaeth ith deyrnas yn y nefoedd: Atolwc y=
ty na aad ni yn anniddan, eithyr danfon y ni
dy yspryt glan i'n diddanu, a' dercha ni ir vn
van a'r lle ydd aeth eyn Iachawdr Christ or blaen: yr hwn
a vywoca ac a deyrnasa yn oes oesoedd.

Yr Epistol.

i.Petr iiij. TErbyn pop peth ys ydd yn agosay.
*pwylloc Can hynny byddwch *sobr, a' gwi=
liadurus i weddiaw. Ac o vlaen
* gudd lawaredd pop peth byddet cariat parat yn
eich plith: cans cariat a *doa liaws
*yn ddi= durmur rhodd [o] pechatae. Byddwch letuygar
y'w gylyd, *eb 'rwgnach. Bit i bop
‡llywodra=ethwyr dyn val yd erbyniawd ef y ‡ dawn,
gyfranny hynny bob vn y'w gylyd,
megis ‡ dosparthwyr da amryw

rat Duw. A's * ymadrodd nep, [ymadroddet]megis ge-
iriae Duw. A's ‡ gwasanaethy a wna nep, [gwasanae=
thet]megis o'r gallu a roddo Duw, y ny vo ym-pop peth
ogoniant i Dduw, trwy'r Iesu Christ, ir hwn i mae * go=
goniant a' chyvoeth yn oes oesoedd, Amen.

*dywait, ymddiddan ‡gweini *moliant arglwyddiaeth, gallu, meddiant

Yr Euangel.

Ioan xv.

Gwedy y del y Diddanwr, yr hwn a ddan=
vonaf atoch * y wrth y Tat, [ys ef] y=
spryt gwirionedd, yr hwnn a ‡ ddeillia gan
y Tat, ef a destoliaetha o hanofi. A' chwi=
thef a destolieithwch hefyd, can ych bot gyd
a myvi o'r dechreat. Y pethae hynn a ddywedais wrthych,
rac eich ‡ rhwystro. Wy ach escommunant chwi: ac e dd=
aw'r amser, pan pwy pynac ach lladdo, y tybia y vot yn
gwnaethy'r * gwasanaeth i Dduw. A'r pethae hynn a
wnant ychwy, can nad adnabuant y Tat, na myvi. Ei=
thyr y pethae hynn a ddywedais y chwy, val pan ddel yr
awr, y galloch atgoffa, ddarvot i mi ei dywedyt y-chwy.

*y gan ‡ddaw ‡tranccwyddo *addoliant, erddiuniant

Y Sul gwyn.

¶ Y Collect.

Duw, yr hwn at gyfenw i heddiw a ddyscaist
galonnau dy ffyddlonion, can anfon yddynt
lewych dy lan yspryt: Caniatha i nyni trwy
yr vnryw yspryt ddyall yr iawn varn * yn
bob peth a' byth llawenechu yn ei wynvyde=
dic ‡ ddiddanwch ef, trwy ryglyddae'r Iesu Chryst eyn
Iachawdur, yr hwn a vywoca, ac a deyrnasa gyd a thi,
ynghyfundeb yr vn ryw yspryt, yn vn Duw, eb drane na
gorffen. Amen.

*am ‡confort, cyssur

¶ Yr

Yr Epistol.

Act.ij. *y decvet dic a dauga ain ‡chwyrn *canedic ‡o daan *trigo ‡aei goglyt ar *tyrva ‡yd echryna wdd *ohaniaith ‡brawychu *wele ‡ymadrodd *thrigolion ‡Egypt *randiredd ‡dyvodieit, estronion *bawredigion

GWedy dyvot y dydd*Pentecost, ydd oeddent wy oll yn vn-vryd yn yr vn lle. Ac yn ddysyinwth y deuth swn o'r nef, mal gwth gwynt ‡ agwrdd, ac a lanwodd yr oll tuy lle ydd oeddent yn eistedd. Ac yddwynt ymddangosawdd tavodae * gohanedic, mal ‡ tân, ac eysteddawdd ar bop vn o hanwynt. Ac wy gyflawnwyt oll or yspryt glan, ac á dechreusont y madroð a thavodae ereil, megis y rhoddes yr yspryt yddwynt ymadrodd. Ac ydd oeð yn *preswiliaw yn Caerusalem Iuðaeon, gwyr ‡ yn ofny Duw, o pop Cenedl y dan y nef. A' gwedy myned y gair o hynn yma ar lled, y daeth*lliaws yn-cyt, ac y sannawð arnynt, o bleit bot pop vn yn y clywet wy yn amadrodd yn ei ‡ dabodiaith ehun. Ac*.aruthro wnaeth ar bawp a' rhyveddy, gan ddywedyt wrth eu gylydd, ‡ Nycha, anyd [hanpwr ei hynn oll ys y yn dywedyt, or Galilea? A' pha wedd y clywn ni pop vn ein gohaniaith ein hunain, in ganet yn thei? Parthieit, ac Medieit, ac Elamieit, a' * phreswylwyr Mesopotania, ac o Iudaia ac o Cappadocia, o Pontus, ac Asia, ac o Phrygia, ac Pamphilia, or ‡ Aipht, ac o*parthae Libia, yr hon y sy geir llaw Cyren, ‡a'dieithreit o Ruvein, ac Iuddaeon, ac proselyteit, Creteit, ac Arabieit: ny ni ei clywsam wy yn ymadrodd yn ein tavodae enhunain vawrion[weithredeu]Duw.

Yr Euangel.

Ioan.xiiij. *os cerwch *gonfordd wr

YR Iesu a ddyvot wrth ei ddiscipulon, * A cherwch vi, cedwch vy-gorchmynion, a' mybyp a weddiaf ar y Tat, ac e rydd y chwy ‡ ddiddanwr arall, mal ydd aros ef y gyd a chwi yn tragyvyth, [ys ef] Yspryt y gwirionedd, yr hwn ny ddychon y byt ei dderbyn, can na wyl[y byt] ef, ac na'd edwyn: a chychwi a ei adwaenoch ef: can y vot ef yn trigo gyd a chwi, ac y

noch y bydd. Nys gadawaf chwi yn ymddivaid:[a nid] mi a ddauaf atoch. Eto ‡ ychydic [enhyd], a'r byt ni'm gwyl mwy-[ach,]a' chwi a'm gwelwch, can ys byw vy-vy, byw vyddwch chwithe hefyt. Y die'rnot hwnw y gwybyddwch vym-bot i yn vym-Tat, a'chwi yno vi, a myvy yno-chwi. Y neb ys ydd a'm gorchymynneu gantho, ac y ew cadw, ef yw'r hwn a'm car i: a' hwn a'm car i, a gerir gan veu-Tat: a' mi ei caraf ef, ac a ymddangosaf yddaw. Iudas a ddyvot wrthaw (nyd yr [vn] Iscariot) Arglwydd, pa beth yw'r achos yr ymddangosy i ni, ac nyd i'r byt? Yr Iesu atepawdd, ac a ddyvot wrthaw, A's car nep myvi, ef a gaidw vy-gair, a'm Tat ei car ef, a' ni ddauwn attaw, ac a drigwn gyd ac ef. Y nep ni'm car, ny chaidw vy-geiriae, a'r gair yr hwn a glywch, nid yw veu anid [gair] y Tat yr hwn am anvones. Y pethae hynn a ddywedais wrthych, a mi gyd a chwi yn aros. Eithyr y Diddanwr, ys ef yw yr Yspryt glan, yr hwnn a ddenvyn y Tat yn vy Enw, efe a ddysc y chwy * yr oll pethae, ac a ddwc ar gof y-chwy ‡ yr oll pethae, ar a ddywedeis y-chwy. Tangneddyf a adawaf ‡ gyd a chwi: vym-tangneddyf a roddaf ychwi: nyd mal y rhydd y byt, y rhoddaf vi ychwi. Na chynnwryfer eich calon ac nac ofner. [Ys] clywsoch modd y dywedais wrthych, Af ymaith, a' dauaf atoch. * Pe carech vi, ys llawenechech, can i mi ddywedyt, Af at y Tat: can ys mwy yw vym-Tat no myvi. Ac yr awrhon y dywedais y chwi, cyn ei ddyvot, mal pan ddelo y peth y credoch'. Yn ol hynn ny ddywedaf ny-mawr o pethae wrthych: can ys tywysawc y byt hwn sy yn dyvot, ac nid oes iddo ddim yno vi. A nid [hyn sydd] er gwybot o'r byt, y caraf [vym] Tat: a' megis y gorchymynawdd y Tat y-my, velly y gwnaf.

‡y chwaen
*pop peth
‡y cwbyl
*Hedwch
‡i
*A's
‡Pennaeth pennadur

Die Llun y Sul gwyn.

Y Collect.

Duw yr hwn &c Megis ar ddydd Sul gvvyn

¶Yr Epistol.

Act.x. Petr a agores ei enau, ac a dyvot, yn wir
ydd wyf yn dyall na'd yw Duw yn wy-
nep gymerwr [nep mwy naei gilydd.]
* nasiou — Eithyr ym pop * cenetl y nep ae ofna ef,
‡ awnel — ac a ‡ weithreda gyfiawnder ys ydd gy-
meradwy ganthaw. Chwi wyddoch
y gair yr hwn a danvones Duw i blant
* gan — yr Israel, gan precethy tangneddyf*
‡ pawp — trwy Iesu Christ, yr hwn yw Arglwydd ‡ oll. [Ys ef] y
* danhwyt — gair yr hwn a * ddeuth trwy'r oll Iudaia, gan ddechrae
yn-Galilea wedy'r betydd a precethawdd Ioan, nid am
‡ iraw an-genu — gen, no bot i Dduw ‡ enneiniaw'r Iesu o Nazaret a'r y-
* nerth, gallu — spryt glan, ac a * meddiant: yr hwn a gerddawdd o yam-
gylch, gan wneythy daoni, ac iachay'r oll ar oeddent we-
dy'r orthrech gan ‡ ddiavol: can ys Duw oedd gyd ac ef.
‡ y cythrael — Ac ydd ym ni yn testion ar yr oll pethae a wnaeth ef yn-
gwlat yr Iuddaion, ac yn-Caerusalem yr hwnn a ladda-
sant wy, gan ei groci ar brenn. Hwnn a gyfodawdd Duw
y trydydd dydd, ac a barawdd bot y dangos ef yn amlwc:
* dywysedic — nyd ir oll popul, amyn ir testion * etholedic or blaen gan
‡ nyni — Dduw, [ys ef] y ‡ ni yr ei a vuam yn cydwyta ac yn cydy-
vet ac ef, gwedy yddaw gyvody o veirw. Ac ef a orchy-
mynawdd i ni brecethy i'r popul, a' thestiolaethy, mae ef
* osodwyt, arvaethwyt — yw hwnw a * orddiniwyt gan Dduw yn varnwr bywion
a' meirw. Ac y hwnn y mae'r oll Prophwyti yn testiaw,
mae trwy y Enw ef, y bydd i bawp a greta yntaw, dder-
byn maddauant pechatae. Tra ytoedd Petr eto yn dy-
† syrthiodd, cwympodd — wedyt y geiriae hynn, y ‡ dygwyddawdd yr yspryt glan ar-
nynt, yr ei oll a glywsent y gair: Ac wyntwy o'r enwae-
diat, ar y oeddent yn credy, a sannesont, cynniver ac a da-
‡ a brawesont — enthent gyda' Petr, can ys darvot ar y Cenetloedd * hefyt
* dywallt rhodd — ddiney dawn yr yspryt glan. Can ys ydd wynt y clybot

wy yn ymadrodd a thavodae, ac yn *mawrhay Duw. *mawrygy
Yno ydd atepawdd Petr, A all nep wahardd dwfyr, ‡y ‡val
na vatyddier yr ei hyn, ac a dderbyniesont yr yspryt glan*
mal ninae? Ac ef a orchymynawdd y batyddiaw wy yn *yn gystal a
Enw yr Arglwydd. Yno y deisesont arnaw aros gyd ac
wynt *dalm o ddyddiae. ‡niver

¶ Yr Euangel.

Velly y carodd Duw y byt, y'n y rodes Ioan.iij.
ef * ei vnig-enit vap, y'n y bydei i bop
vn a greda yntho, na cholier, amyn
caffael bywyt tragyvythawl. Can
na ddanvonawdd Duw ei vap i'r byt
i‡ varny'r byt, anid er*iachay yr byt ‡damnō
trwyddaw ef. Yr vn a cred yntho *cadw
ef, ny vernir: a'r vn ny chred a varn=
wyt eisioes, can na chredawdd yn E=
nw yr * vnig-enit vap Duw. A'hynn yw'r varnediga= ‡vnig enedic
eth, can ddawot golauni ir byt, a'chary o ddynion dywyl=
lwch yn vwy na'r golauni, o erwydd bot y gweithredoedd
wy'n ddrwc. O bleit pop vn yn gwneuthy drwc, ysy gas
gantho yr golauni, ac ny‡ ddaua i'r golauni, rac*argy *ddaw
oeddy ei weithredoedd. Ar hwn a wna, wirionedd, a ddaw ‡cyhudda
i'r golauni, y'n y bo‡ cyhoedd ei weithredoedd, mae * o *eglur
erwydd Duw ei gweithredwyt wy. ‡yn nuw

Die Mawrth y Sul gwyn.

Y Collect.

Duw yr hwn &c Megis ar y sulgwyn

Yr Epistol.

Act.viij. BAn glypu'r Apostolion y oedd yn Caerusalem, ddarvot y Samaria derbyn gair Duw, wy a ddanvonesont atwynt Petr ac Ioan: Pwy 'r ei wedy dyvot i waered, a weddiesont drostwynt, ar dderbyn o hanwynt yr yspryt glan. (Can ys yd hynn, ny ddescennesei ef ar yr vn o hanwynt, anid darvot eu batyddiaw yn vnic, yn Enw 'r

*Christ * Arglwydd Iesu.) Yno y gesodesont ei dwylo arnaddynt, ac wy a dderbynesont yr yspryt glan.

Yr Euangel.

Ioan.10. YN wir, yn wir y dywedaf ychwi. Hwn * nyd a y mewn ‡ drwy 'r drws ir * gorlan y deveit, anid dringo fford ar arall, lleitr ac ‡yspeiliwr yw ef. Eithyr hwn a a y mewn drwy'r drws, yw bugail y devait. I hwn yd agor y ‡dryssawr a'r devait a wrandy ei leferydd, ac ei ddeveit ehun a eilw * wrth y h'enw, ac ei dwc allan. A' phan ddanvono ei ddeveit ehun allan, ydd a o ei blaen wy, a'r deveit ei canlyn ef: can ys adwaenant y leferydd ef. Ar [dyn] dieithr nys canlynant, anid ‡ ciliaw * ywrthaw: can ys nad adwaenant leferydd dieithreit. Y‡ parabol hwnn a ddyvot yr Iesu wrthwynt ac ny ddyallesont wy pa bethae oedd yr hynn a ddywedesei ef wrthwynt. Yno y dyvot yr Iesu wrthwynt drachefyn, yn wir, yn wir y dywedaf wrthych, Mi yw'r drws y deveit. Cynnifer oll a ddeuthant om blaen, llatron ynt ac yspeilwyr: eithyr ny wrandawawdd y deveit ddim hanwynt. Myvi yw'r drws: trwyo vi a's aa nep y mewn, e vydd cadwedic, ac ef aa y mewn ac aa allan, ac a gaiff borfa. Y lleitr ny ddaw, an'd i ledrata, ac y ladd, ac y ddinistriaw: myvi a ddeuthym val y caffent* vywyt ac ei ei caffael o hanwynt yn ‡ ehelaeth.

*ny ddaw
‡ir
*gail
‡cribdei-wr
‡ porthawr
*erwydd erbyn
*ffo
‡ddamechon
*vuchedd
‡amlach

¶ Y Collect.

OLlalluawc a'thragywyddol Dduw, yr hwn
a roddaist y ni dy weision 'rat, gan cyffesu ac
addef dy wir ffydd, y adnabot gogoniant y
tragwyddawl trinitot, ac yn nerth y dywiol
vawredd y addoli yr vndawd: Nyni a toly=
gwn y-ty, val ybo y ni trwy gedernit y ffyd hon, gahel ein
amddeffenu oddiwrth pob gwrthwyneb, yr hwn wyt yn
byw ac yn teyrnasu, yn vn Duw byth eb ddywed. Amen.

Yr Epistol.

GWedy hynn ydd edrychais, *a nycha, yr oedd
drws yn agoret yn y nef, a'r llef gyntaf a glyweis, Apo iiij. *ac wele
oedd megis [llais] vtcorn yn ymddiddan a mi,
gan ddywedyt, Escen yma; a mi a ddangosaf y= ‡chwedlea
ty y pethae a orvydd ei gwnerthy ‡ r hac llaw. Ac yn y *Dabre
man yr oeddwn yn yr yspryt, ac wele, *eisteddua a osod= ‡yn ol hyn
wyt yn y nef, ac vn a eisteddai ar yr eisteddva. A' hwnn o= *thron
edd yn eistedd, oedd gynhebic o ddrych i vaen Iaspis, ac i
[vaen] Sardius, ac [yr oedd] ‡ envys *o y amgylch yr ei=
steddfa yn gynebic o ‡ ddrych i [vaen] Smaragdus. Ac ‡bw a glaw
yn-gogylch yr eisteddua [ydd oedd] pedair eisteddva ar v= *gylcho-gylch
gain, ac ar yr eisteddvae y gwelais pedwar henefydd ar ‡oiwc
vgain yn eistedd, gwedy ei gwisco mewn gwiscoedd gwy=
nion, ac ydd oedd ganthwynt am ei pennae goronae aur.
Ac o'r eisteddvae y *deuth mellt, a'tharanae, a lleisiae, ac *deilliawdd
ydd oedd saith ‡ llucern o dan yn llosci geyrbron yr eistedd= lluchet
va, yr ei'n ynt saith yspryt Duw. A' rhac bron yr eistedfa a thyrve
ydd oedd môr o wydr yn gyffelip i cristial: ac ym *pervedd ‡lamp
yr eisteddfa, ac o amgylch yr eisteddfa [ydd oedd] petwar *cenawl
anival yn llawn llygait ym-blaen ac yn ol. Ar anival
cyntaf yn tebic i lew, ar ail anival, yn tepic i'lo., a'r try=
dydd anival oedd iddaw wyneb mal i ddyn. A'r petwe=
rydd anival [oedd] yn tepic i eryr yn ‡ ehedec. A'r petwar ‡ehedfan, ar ei adein
anival oedd i bob vn o hanwynt chwech adain gylch o=

gylch ogylch iddaw, ac o ddymewn ydd oeddent yn llawn
llygait, ac ny pheidient ddydd na nos, gan ddywedyt,
Sanct, sanct, sanct, Arglwydd Dduw, ollgyvoethawc,
yr hwn a vu, ys ydd, ac yw ar ddawot. A phan roddei 'r a-
nivueiliait hyny 'ogoniant, ac anrydedd, a diolwch i hwn a
eisteddei ar yr eisteddfa ac ys id vyw yn oes oesoedd, y pet-
*syrthiesant — war henefydd ar vgain a * ddygwyddesont ir llawr rac
bron yr vn oedd yn eistedd ar yr eisteddfa, ac y addolesont
ef, ys y vyw yn oes oesoedd, ac a vwriesont ei coronae rac
‡gan, yn — bron yr eisteddva, ‡ dan ddywedyt, [Ys] teilwng wyt Ar-
*nerth, gallu — glwydd y dderbyn gogoniant, ac anrydedd, a' * mediant:
‡er wydd — can ys-tu a creaist yr oll pethae, ac ‡ er mwyn dy ewyllys
ydd ynt, ac y creawyt wy.

¶ Yr Euangel.

Ioan. iij. — YDd oedd * dyn o'r Pharisaiait, a ei enw [yn]
*vn — Nicodemus ‡ pennaeth [ymplith] yr Iuddae-
‡Rcolwr — on. Hwn a ddeuth at Iesu liw nos, ac a dyvot
*Athro ‡athro — wrthaw, * Rabbi, ni a wyddam mae ‡ dys-
cawdur wyt wedy dyvot y wrth Dduw: can
*arwydion — na ddychon nep wneythy'r y * gwrthiae hyn
‡eb vot — a wuey di, ‡ a ny byddei Duw gyd ac ef. Yr Iesu a atepawdd
ac ddyvot wrthaw, Yn wir, yn wir y dywedaf yti, A ddi-
*all — ethr geni dyn drachefyn, ny * dygon ef welet teyrnas Duw.
Nicodemus a ddyvot wrthaw, Pa vodd y dychon dyn eni
*bola — ac ef yn hen? a all ef vyuet i * groth ei vam drachefyn, a
geni? Yr Iesu atepawdd, Yn wir, yn wir y dywedaf yti,
addieithr geni dyn o ddwfyr ac or yspryt, ny ddichon ef vy-
ned y mewn teyrnas Duw. Yr hynn a anet or cnawt, ys
y gnawt: a'r hynn a anet o'r Yspryt ys yd yspryt. Na ry-
‡dir — vedda ddywedyt o hanof wrthyt, Y bydd ‡ rait eich geni*
*o dduchot — drachefyn. Y gwynt lle mynno, a chwyth, a' ei lef a gly-
wy, eithyr ny wyddost o b'le y daw, ac y ba le ydd a: velly
y mae pop dyn a anet o'r Yspryt. Nicodemus atepawdd
‡Pylwedd — ac a ddyvot wrthaw, ‡ Paddelw y dychon y pethae hynn
vot? Yr Iesu a atepawdd ac a ddyvot wrthaw, A ywti

yn

yn *dyscyawdr yr Israel, ac ny wyddost y pethae hynn? *athro
Yn wir, yn wir y doedaf wrthyt, yr hynn a wyddam a
ddywedwn, ar hyn a welsam a testoliaethwn: a'n testio=
laeth ny dderbyniwch. A's pan ddywetaf ychwy pethe
daiarol, ny chredwch, pa vodd a's dywetwyf ychwy, am
pethae nefolion y credwch. Can nad escen nep ir nef, a d=
eithr hwn a ddescenawdd o'r nef, [ys ef] Map y dyn yr
hwn ysy'n y nef. A' megis y derchafawdd Moysen y ‡
sarph yn y diffeith, velly y byd *rait bot derchavael Map ‡neidr
y dyn, y'n y bo y bwy bynac a cred yntaw, na choller, ‡ yn *dir
amyn caffael bywyt tragyvythawl. ‡onid

Y Sul cyntaf gwedy Sul y Trintot.

¶Y Collect.

Duw yr hwn wyt wir nerth pawb oll ysy yn amdiriet ynot, yn drugaroc erbyn eyn gwe=ddiau: A' chan na ddichon gwendit eyn marwol * anian wneuthur dim da eboti, *natur Caniatha i ny gymorth dy rat, val y bo yni gan gadw dy 'orchmynneu rengu bodd yty ar ewyllys a' gweithred: trwy Iesu Christ ein Arglwyd.

Yr Epistol.

Credigion, carwn pawp ei gylydd, can ys ca= i.Ioan.iiij.
riat o Dduw yr han-yw, a'phop vn a gar, o
Dduw y ganet, ac a edwyn Dduw. Yr hwn
ny char, nyd edwyn Dduw: can ys Duw ys
y cariat. Trwy hynn ydd ymddangosawdd
cariat Duw * arnam, can ys i Dduw ddanvon ei vnig-e= *yni, tu
nid Map ir byt, yny byddem vyw trwyddaw. Yn hyn y acam ‡Ar

mae cariat, nyd am i ni gary Duw, 'n eithyr am iddaw
*gymmot ef ein cary ni, ac anvon ei Vap i vot yn * cyssiliat tros
bodlondap ein pechatae. Y caredigion, a's carawdd Duw nyni vel-
ly, a' ninheu dylem garu eu gylydd. Ny welawdd nep Dduw
erioet. A' charwn eu gylydd, y mae Duw yn trigo ynam,
‡gyflawn a' ei gariat ys ydd ‡ perfeith ynam. Wrth hynn y gwy-
ddam, ein bot yn trigiaw ynt aw, ac yntef ynam nine:
can ys iddaw roddy i nyny o ei yspryt. A' ni a welsam, ac
ydd ym yn testiolaethy, anvon o'r Tat y Map [i vot] yn*
*Geidwat Iachawdur [ar] y byt. Pwy pynac a ‡ coffessa mae'r Iesu
‡a addef yw Map Duw, yntaw ef y tric Duw, ac yntef yn-Duw.
A' ni a * adnabuam, ac a credesam y cariat ys yd gan
*wybuam Dduw ynam. Duw ys y cariat, a' hwn a dric yn-cariat, a
dric yn-Duw, a' Duw yndaw ef. Yn hyn y mae yr cariat
‡gyflawn yn ‡ perfeith ynam, y'n y bo i ni * hyder yn-dydd varn: can
*val *chonder ys megis y mae ef, velly ydd ym ni yn y byt hwn. Nid oes
‡ mewn ofn ‡ yn-cariat, eithyr cariat perfeith a vwrw allan ofn:
*gobit, travel can ys mewn ofn y mae * poenedigaeth: ac hwn a ofna,
nid yw perfeith mewn cariat. Ydd ym ni yn y garu ef, can
iddaw ef ein cary ni yn gyntaf. A dywait nep, Mi garaf
Dduw, a' chasay ei vrawd, y mae ef yn gelwydawc. Can
ys hwnn ny char ei vrawt a welawdd, pa vodd y car ef
Dduw ar ny welawdd? A'r gorchymyn hwn ys ydd i ni
ganthaw, i'r nep a garo Dduw, [iddo] gary ei vrawt he-
fyt.

Yr Euangel.

Luc. xvj. Ydd oedd ryw wr goludawc a oedd yn gwisco
*purpur, ‡sidan * porphor a ‡ lliein-main, ac yn cymeryd ei vyt
yn ddaentethol ac yn voethus peunydd. Ac ydd
oedd ryw gardotyn a ei enw Lazarus, yr hwn
a vwrit wrth y borth ef yn gornwydlyt, ac yn
*porth chwenychy cahel ei * borthi a'r briwsion, a syrthient y ar
vort y [gwr] goludawc: eithyr a' dawot o'r cwn a' llyfu y
gornwydedd ef. Ac e ddarvu, bot i'r cardotyn varw, ac ef
dducpwyt can yr Angelion i vonwes Abraham. A' marw

or goludawc, a'ei gladdy a wnaethpwyt. Ac ef yn yffern *lygair
mewn poenae, y cyvodes ei *olygon, ac a weles Abraham
ym-pell o yno, a' Lazarus yn ei vonwes. Yno y llefawdd,
ac y dyvawt, Y Tat Abraham, trugarha wrthyf, a' dan=
von Lazarus, y ‡ drochy blaen ei vys mewn dwfyr, ac ‡wlychy
oeri vym-tafawdd: can ys im poenir yn y flamm honn.
Ac Abraham a ddyvot, *Ha vap, coffa yt gymeryt dy *meddwl
wynvyt yn dy vywyt, ‡yn gyffelip ac y cymerth Lazarus, ‡yr vn ffwt
advyt: ac yr awrhon y conffordir ef, ac y poenir tithef.
Ac eb law hynn oll, y rhyngom ni a' chwi y mae *gagen= *diffwys
[dor] dirvawr wedy'r osot, mae yr ei a ewyllysient vynet o
dyna atam ni na allant. Yno y dyvot ef, Can hyny *atolygaf *adolwyn
y-ty dat, y ddanvon ef y duy vym-tat, (o bleit y mae i mi
pemp broder) val testolaetho yddwynt, a'rac ydd wynt wy
dawot ir poenva ‡ hon. Abraham a ddyvot wrthaw. Mae ‡hynn
ganthwynt Moysen a'r Prophwyti, gwrandawant ar=
nynt wy. Ac ef a ddyvot, Nag e, y tat Abraham: eithyr pe
dauei vn attwynt y wrth y meirw, wy ‡ wellaent ei bu= *edifar=
chedd. Yno [Abraham] a ddyvot wrthaw. Any wran= haent
dawant Moysen a'r Prophwyti, ny's credent [chwaith] ‡adgyfodei
pe's * cyvodei vn ‡ y wrth y meirw. *o veirw

Yr ail Sul gwedy Sul y Trintot.

¶ Y Collect.

ARglwydd par vod arnom wastadawl ofn a' chariat dy santaidd Enw, can ys byth ny phelly gymorth a' llywiaw y sawl a vaethddrynych yn-dwyster dy gariad: caniata hyn er cariad ar dy vn mab Iesu Christ eyn Arglwydd.

Yr Epistol.

i.Ioan.iij. NA ryvedwch vy-mbroder, cyd casaa r
byt chwi. Nyni wydam ein ys muto
*a's ‡angas o‡ varwolaeth i vywyt, can i ni ga=
ry y broder. Y nep ny char ei vrawt,
ys ydd yn aros ym-marwolaeth.
Pwy bynac a gaſaa ei vrawt, y mae
*llawrydi-alwc ef yn * lladdwr-celain? A' gwyddoch
am pop lladdwr-celain nat oes by=
wyt tragyvythawl yn aros yntho.
‡bywyt, einioes *hoedl Wrth hynn y dealleſam y cariat, can ys iddaw roddy ei ‡
eneit troſam: a' nine a ddlem roddy ein * eneidiae tros y
broder. A'r nep sy gantaw olut y byt [hwnn,] ac yn gwe=
‡galon, ymydwared, ystyrith let ei vrawt ac aiſiau arnaw, a' chau ei ‡ y myſcaroedd o
ddiwrthaw, pa vodd y trig cariat Duw yntaw? Vy-m-
plant-bychain na charwn ar air, nag ar davot [yn vnic,]
*trwy anid [ar] weithret a' gwirionedd. Can ys wrth hynn y
gwyddam ein hanvot o'r gwirionedd, ac y * bodlonwn ein
*diogelwn calonae yn y 'olwc ef. Can ys a's ein calon a'n cyhudda,
mwy yw Duw n'an calon, ac a wyr * yr oll pethae. Y
‡pop peth caredicion, a's a'n calon ni 'n cyhudda, yno mae genym *
*ehyvnder hyder ar Dduw. A' pha peth pynac a archom, a gawn
gantaw, can ys i ni gadw ei 'orchymynion, a' gwneythyr
y pethae ys y vodlawn geir ei vron ef. Ac velly hynn yw y
'orchymyn ef, ar i ni gredy yn Enw y Vap ef Jesu Christ,
a' chary [bawp] ei gylydd, megys y roddes ef 'orchymyn
y-ni. Can ys y nep a gatwa y orchymynion ef, a dric yn=
thaw, ac yntau yntaw ef: ac wrth hynn y gwyddam y
y vot ef yn trigiaw ynam [nid amgen] trwy'r yſpryt a
roddes ef y-ni.

Yr Euangel.

Luc. xiiij. RYw wr a wnaeth ſwper mawr, ac o'oha=
ddawdd lawer, ac a ddanvonawdd ei was
pryt ſwper y ddywedyt wrth yr ei a 'ohadde=
ſit, Dewch: o bleit yr awrhon y mae pop peth
yn parawt. Ac yntwy oll yn gytun a ddech=

raeſont

raesont wneythyr d escus: y cyntaf a ddyvot wrthaw, Mi
a brynais *tethyn, ac y mae yn angenrait i mi vynet allan *vaenol
y weled: ‡ atolwc gad vi yn * escusodawl. Ac arall a ddy- †vro, tirtio-
vot. Mi pryneis pemp iau o ychen, ac ydd wyf yn mynet y w gaeth *adolwyn
provi: atolwc ‡ gad vi yn*escusodol. Ac arall a ddyvot, Mi ‡escusol *esscusol
briodeis wreic, ac am hyny, ny ‡ allaf ddyvot. Ac velly yr ‡chaf
ymchwelawdd y gwas, ac a venagawdd *y ew Arglwydd *yddy
y pethae hynn. Yno y digiawdd gwr y-tuy ac a ddyvot
wrth ei was, Dos allan yn ebrwydd i'r heolydd ac‡ ystradae ‡lonydd
'r dinas, a' dwc i mewn yma y tlodion, a'r ‡ anafusion, a'r ‡ efryddion
cloffion a'r deillion. A'r gwas a ddyvot, Arglwydd, e* *wnaeth-
ddarvu val y gorchymyneist, ac etwa y mae lle. Yno yr pwyt
Arglwydd a ddyvot wrth y gwas, Does allan ir prif-ffyrdd
a'r caeae, a' ‡ chympell wy y ddawot y mewn, yn y gyflaw *diria
ner vym-tuy. Can ys dywedaf y chwi, na phrawf yr vn o'r ‡blasa,
gwyr hynny vy swper. chwaetha

Y trydydd Sul gwedy'r Trintot.

¶ Y Collect.

ARglwydd attolygwn yty gan drugaredd eyn gwrandaw, a' megis y rhoddeist yny gwbl ogylyt y weddiaw, caniatha trwy dy vawr nerth y ni gahel eyn amddeffen rhac-llaw, trwy Jesu Christ eyn Arglwydd. Amen.

Yr Epistol.

YMostyngwch pawp y'w gylydd: ymdrwsi- i.Petr.v.
wch o ddy mewn * a gestyngeiddrwydd me- *ac iselder
ddwl: can ys Duw a wrthladd y beilchion,
ac ir uvyddion y dyry'rat. Can hyny ymu-
vyddhewch y dan gadarn-llaw Duw, val y
bo yddaw eich derchafy ‡ yn amser cyfaddas. Bwriwch ‡ynrhyd

eich

eich oll ofal arno ef : can ys ef ys y yn gofalu trosoch. Byd-
dwch ‡ sobrion a' gwiliwch : can ys eich gwrthneb wr di=
avol megis lleo yn rhuo ys y'n rhodiaw o y amgylch, can
gaisiaw vn y w lyncu. Yr hwn a wrthleddwch yn ‡ ffyrf
* trwy ffydd, can wybot vot yr vn ryw ‡ ovidieu wedy'r
gyflawni yn eich * broder yr ei ynt yn y byt. A'r Duw yr
oll 'rat, yr hwn a'n galwodd y w dragyvythawl 'ogoniant,
trwy Christ Iesu, gwedy y'wch ddyodef ychydic, a'ch per-
ffeithio, [ach] cadarnhao, [ach] nertho, ac [ach] ‡ sailio. Iddo
ef y bo gogoniant, ac ymperotraeth yn oes oesoedd. Amen.

¶ Yr Euangel.

Yno ydd oedd yr oll * Publicanot a'r
pechaturieit yn ‡ cyniret attaw y w-
randaw arnaw. Ac am hyny * mur-
mur a wnaeth y Pharisaiait a'r Gw-
yr-llen, can ddywedyt, Ef a adderbyn
bechaturieit, ac a vwyty y gyd ac
wynt. Yno y dyvot ef y ‡ ddamec hon
wrthwynt, gan ddywedyt, Pa * ddyn
o hanoch a chantho gant o ddeveit,
ac a chyll ef vn o nadwynt, ny ad ‡ yny nainyn vn pemp-
ucain yn y dyffeith, ac a gerdd yn ol yr hon a golles, y'n y
chaffo ehi? A' gwedy ydd aw hi chahel, ef hei * gesyt ar ei
escwyddae yn llawen. A' phan ddel e-dref, ef a ailw yng-
hyt ei gereint a ei gymydogion, can ddoedyt wrthwynt,
Cydlawenhewch a mi, can i mi gahel vym-davat y go-
llesit. Mi ddywedaf wrthych, mae velly y bydd llewe-
nydd yn y nef am vn pechatur a ‡ ddel ir [iawn yn vwy] nac
am amyn vn pemp-ucain o'r ei cyfiawn ar nyd rait ydd-
wynt wellay ei buchedd. Ai pa wreic * ac y ddi dec ‡ dryll o
ariant, a chyll hi vn dryll ni * olae gannwyll, ac a escup y
tuy, ac a gais yn vanol y'n y chaffo? Ac wedy ydd i gahel,
hi a ailw am hei charesae a' chymydogesae, can ddoedyt
Cydlawenhewch a mi : can ys cefeis y dryll a gollesswn.
Velly, y dywedaf wrthych, y mae llawenydd yn-gwydd
Angelion Duw, ‡ am vn pechatur yn dewat ir iawn.

*pwylloc
‡ddlwys, ffest
*yn y
‡vdenae, drabaelon
*brodorieth
‡dysylo
Luc. xv.
*Cesiait tollwyr
‡dynesay, tyniu
*grwcnach
‡parabol
*vn
‡anid, onid
*dyd
‡edifarha
*a'chanthei
‡pemp ceinioc
Lloecr pop dryll
*ennyn
‡arnchaf

Y Pedwerydd Sul ar ol Sul y Trintot.

¶Y Collect.

DUW, nawddwr pawb oll y sydd yn amddiriet
ynot, eb pa vn nid oes dim nerthawc, na
na dim sanctaidd, lliawsoca arnom ac amyl=
dy drugaredd, *pan yw a thydi yn llywiaw=
dr ac yn dwysoc y-ny allu o hanam dreiddaw
drwyr pethau bydawl, mal na chollom rhac llaw y pe=
thau tragyvythawl: caniata hyn y nefawl dat, er mwyn
Jesu Christ eyn Arglwydd.

Yr Epistol.

YDd wyf yn bwrw am ‡ vlinderae yr Rom.viij.
amser hyn nawr nad yyn deilwng o'r ‡gwrth-
gogoniant, y ddangoser yni. Can ys pwythae
hiraethus ddamuned y creatur ys y
yn dysgwyl pa bryd ‡ yd atguddir ‡yr amlygir
meibion Duw. O bleit bot y creatur
yn ddarostyngedic i*overedd, nid oei * wagedd
ewyllys ehun, yn amyn er mwyn
hwnn a ei darestyngawdd y dan o=
beith, erwydd y creatur hefyt a ‡ ryddheir o ywrth gae= *ymware-
thiwet llwgredigaeth y rydit gogoniant meibion Duw. dir
Can ys gwyddam vot pop creatur yn‡ cyd-ochain, ac yn
cyd dolurio [a ni] yd*y pryd hynn. Ac nid yn vnic [y crea= ‡gryddfan,
tur,] eithyr nyni hefyt yr ei ‡ 'sydd a chenym vlaenffrwyth vcheneidio
yr Yspryt, ys ef nyni yym yn vcheneidiaw ynam einhu= *alwrhon
nain, can edrych am*vab-gynnwys [ys ef] prynedigaeth ‡a gawsam
ein cyrph. *vabwrieth

Yr Euangel.

Yr Euangel.

Luc.vj. *ddienyddwch, bernwch yn euawc
‡gwascedic, ffest
*ryd dynion
‡dywys *clawdd
‡ffugiol

Byddwch trugarogion, megis ac y mae eich Tat yn trugaroc. Na varnwch, ac ni'ch bernir: na *damnwch ac ni'ch damnir: maddeuwch, ac ich maddeuir. Rowch, ac e roddir ychwy: mesur da ‡ dwys, wedy'r gyd yscwyt, ac yn myned trosodd a* roddant yn eich monwes: can ys a'r vn mesur y mesuroch, y mesurir ychwy drachefyn. Ac ef a ddyvot [ar] ddamec wrthwynt, A ddychon y dall‡ arwein y dall? a ny chwympant ill dau yn y *ffos? Nyd yw'r discipul uch pen ei athro: onid pwy bynac [a vydd] discipul perfeith, a vydd val ei athro. A' phaam y gwely brycheuyn yn llygat dy vrawt, a'r trawst y sy yn dy lygat dy hun nyd wyt yn ystyriet? Ai pa vodd y gelly ddywedyt wrth dy vrawt, Y brawt, gad i mi dynu allan y brychaeyn ys id yn dy lygat, a' thydy eb welet y trawst ys yd yn dy lygat dy hun? ‡ Hipocrit, bwrw allan, y trawst oth lygat dy hun yn gyntaf, ac yno y gwely yn amlwc dynu allan y brychaeyn y sydd yn llygat dy vrawt.

Y Pempet Sul gwedy

Sul y Trintot.

Y Collect.

Caniata Arglwydd, atolygwn y-ty, bot trefnu cwrs y byd hwn mor dangneddefus trwy dy drefnit y' ny allo dy gynulleidfa dy wasanaethu yn llawen mewn dwywol heddwch, trwy Iesu Christ eyn Arglwydd.

Yr Epiſtol.

Byddwch bawp vnveddwl: cydodde i.Petr.iij.
fwch ovid ei gylydd: ymgerwch val
broder: [byddwch] trugarogion: [by
ddwch * voeſawl, nyd taly drwc *hynaws
dros drwc, a ‡ ſenn dros ſenn: eythr bwynaidd:
yn wrthwynep bendithio, can wy= ‡gwarth
bot may i hynn ich galwyt, [ys ef] y
etiveddy bendith. Can ys y nep a
vynn gary bywyt, a' gwelet dyddi=
ae da, attalieit ei davot o ywrth
drwc, a ei weluſae rac dywedyt twyll. Goachelet
ddrwc a gwnaet da, *ceiſiet dangneddyf, a' dylynet. Can *heddwch
ys ‡ golygon yr Arglwydd [ynt] ar yr ei cyfiawn, a'ei glu= ‡llygait
ſtiae [yn agoret] *y w gweddieu: ac wynep yr Arglwydd *yddy
[y sy] ‡ yn erbyn yr ei a wna ddrwc. A' phwy a'ch dryga, ‡ar
a's dylynwch yr hynn ys y dda? Ac eiſioes a's dyoddef=
wch *er mwyn cyfiawnder, gwyn [eich] byt. Ac nac ofn= *am
wch ei ‡ gyr-ofyn hwy, ac nach trwblier. Eithr ſancteiddi- ‡ arynaſe
wch yr Arglwydd Dduw yn eich calonnae.

¶ Yr Euangel.

YNo y darvu, a'r popul yn *poyſaw a= Luc.v.
to y wrandaw geir Duw, ac ydd oedd *ymſengi arno
ef yn ſefyll yn emyl llynn Geneſaret,
ac e weledd ddwy long yn ſefyll wrth
y llynn, a'r pyſcotwyr a deſcenneſent
o hanwynt, ac oeddynt yn golchi ei
rhwytae. Ac ef a dringawdd i vn or
llongae yr hon y oedd ‡ eiddo Simon, ‡ ȝ
ac a archawdd iddo [hi] gwthiaw y
chydic y wrth y tir: ac ef a eiſteddawdd, ac a ddyſcawdd y
‡ torfoedd allan o'r llong. Gwedy iddaw beidiaw ac yma= ‡y popti, loedd
drodd, y dyvot wrth Simon, * Gwthia ir dwfyn, a' bwri=
wch eich rhwytae i * wneythur tynn. Yno Simon a ate= *y mod
pawdd, ac a ddyvot wrthaw, Y llywiawdr, ni a dravaele= ‡ beiſeo, hela, dreillo

ſam yn hyd y nos, ac ny ddaliesam ddim: etwa ar dy air
di, mi a vwriaf y rhwyt. Ac wedy yddwynt wneythyd
*gydgaeſant niuer — hyn, wy a * ddaliesont llaws mawr o byscot, yd pan*
rwygawdd y rhwyt wy. Ac wy a amneidiesant ar ei cy-
*dores — veillion yr ei oeddent yn y llong arall, y ddewot ‡ y'w can-
‡ydd y helpy — horthwyaw, yr ei ddeuthant, ac a lanwesant y dwy long,
y'n y ſoddeſont. A' phan welawdd Simon Petr[hyny,] e
*ſyrthiawdd — * ddygwyddawdd i lawr wrth 'liniae 'r Jesu, gan ddywe-
dyt, Arglwydd, dos y wrthyf, can ys dyn pechaturus wyf:
‡ſanny — o bleit ydd oedd ef wedy ‡ brawychy arnaw, ac ar oll [oedd]
y gyd ac ef gan y * tynn o byscawt a ddaliesent. Ac velly
*beiſciat, traill — hefyd [y daroedd] i Jaco ac Joan meibion Zebedeus, cym-
ddeithion i Simon. Yno 'r Jesu a ddyvot wrth Simon,
Nag ofna: o hyn allan y byddy yn dala dynion. A' phan
‡ gwrthedeſont oll — dduceſont y llongae ir tir, eu ‡ gadawsant pop peth, ac ei
canlyneſont ef.

Y chwechet Sul gwedy r Trintot.

¶Y Collect.

DUw, yr hwn y arlwyaist ir ei ath garant, cy
fryw bethau daionus ac ſydd vwchben pob
*tywallt — deall * dinea in calonau gyfryw ſerch arnat
yn y bo y ni gan dy garu ymhob ryw beth,
'allu mwynhau dy addeweidion yr ai ſy
vwy ragorol na dim a vedrom i ddeiſyf: trwy
Jesu Christ eyn Arglwydd.

Yr Epiſtol.

Rom. vj. — ANy wyddoch may'r ſawl oll o hanam a vetyddi-
*yn — wyt * ir Jesu Christ, ein batyddiaw ‡ yn y an-
‡ an ydd y, yn y — gae ef? Can hynny in claddwyt gyd ac ef * trwy
vetydd ‡ y ew angae ef, y'n y byddei mal y cyvo-

dwyt

dwyt Christ o y wrth veirw * gan ogoniant y Tat, velly
bod i ninheu hefyt rodiaw mewn newyddtep buchedd.
Can ys a's ‡ gwnaethpwyt ni yn gydblanwydd [ac ef] *
wrth gyffelyprwydd y ‡ angae ef, ys velly in cyssylltir
[wrth gyffelyprwydd] ei gyfodiat, can wybot hynn, dar=
vot crogi ein hen-ddyn gyd ac ef, y ny * ddyvethit corph
pechat, val na y bo y ni o hyn allan wasanaethu pechat.
O bleit yr hwn a vu varw, a ryddhawyt o y wrth pechat.
Pa herwydd, a's buam veirw gyd a Christ, credy ydd ym
y ‡ byddom vyw gyd ac ef, can y ni wybot am Christ we=
dy cyfody o y wrth y meirw, na bydd marw mwy-[ach:]
(can ys angae nid arglwyddiaetha arnaw mwy ach.* A'
chan ei varw, marw ‡ vu vnwaith * i bechat: a' chan id=
aw vyw, byw y mae y Dduw. Velly deallwch chwithae
hefyt: eich bot yn veirw ‡ i] bechat, ac yn vyw i Dduw * yn
Christ Iesu eyn Arglwydd.

*trwy
‡in cyssyll=twyt
*trwy
‡varwolaeth
*ddirymit
‡byddwn
*Tuac atam
‡awnaeth
*erwydd
‡tu ac at
*trwy

Yr Euangel.

YR Iesu a ddyvot wrth eu ddiscipulon, A ny bydd
eich cyfiawnder yn elaethach na [chyfiawnder]
y * Gwyr-llen a'r Phariseaiait, nid ewch i deyrnas
nefoedd. Clywsoch val y dywetpwyt wrth yr ei
gynt, Na ladd: can ys pwy pynac a ladd, euoc vydd o varn.
Eithyr mi a ddywedaf wrthych, mae pwy pynac a ddi=
gia wrth ei vrawt ‡ eb ystyr, a vydd auoc o varn. A' phwy
pynac a ddywet wrth ei vrawt, Raka, a vydd euoc o * Gyn=
gor. A' phwy pynac a ddyweit, [Ha ‡ ynvyt, a vydd * e=
uoc o dan yffern. A' chan hyny a's dugydy rodd i'r allor, ac
ynow dyvot ith cof, vot gan dy vrawt ddim yn dy erbyn,
gad yno dy offrwm geyr bron yr allor, a' does ymaith:
yn gyntaf ‡ cymmot ath vrawt, ac yno * dyred ac offrwm
dy rodd. Cytuna ath wrthnepwr yn gyflym, tra vych ar
y ffordd gyd ac ef, rac ith wrthnepwr di roi yn llaw'r ‡ y=
nat, ac yr ynat dy roddy at y * rhingill, a'th tavly yn-car=
char. Yn wir y doedaf yti, na ddauy allan o ddyuow ‡
‡ y ny thelych yr hatling eithaw.

Math.v.
* Scribenyddion
‡yn anynat
*gwnsli
‡ffwl, ffol
*deilwng
‡ cyt vna heddycha
*dabre
‡ barnwr, beirniat, brawdwr, iustus
*gwasanaethur
‡ nes taly o hanat

Y vii. Sul Trintot.

¶ Y Collect.

*impia DUw yr holl nerth a'r cedernit yr hwn wyt penadur a' rhoddwr pob daioni, *plann yn eyn calonau gariat dy enw, angwanega ynom wir greddyf, maetha nyni a phob daioni, ac o'th vawr drugaredd cadw ni yn yr vnryw, trwy Iesu Christ eyn Arglwydd.

¶Yr Epistol.

Rom. vj.

DYwedaf yn ol arver ddynawl, o bleit gwendit eich cnawt: can ys megis y rhoesoch eich aelodae yn weision y aflendit ac anwiredd, [i wneth'yr] enwiredd, velly yr awrhon rhowch eich aelodae yn weision i *ddeddfoldap mewn sancteiddrwydd. O bleit pan oeddech weision pechat, ydd oeddech yn ryddion y wrth ddeddfoldap. Eithyr pa ffrwyth a gawsoch ‡ yno yn y pethae hyny, gan yr ei yr awrhon ich ‡ gwartheir? Can ys tervyn y pethae hyny [yw] angae. An'd yr awrhon yd ych yn rhyddion y wrth pechat, ac wedy eich gwnethyd yn weision i Dduw, ydd ych yn cahel eich ffrwyth mewn sancteiddrwydd, a'r tervyn yn vywyt tragyvythawl. Can ys * cyfloc pechat [yw] angae: a' ‡ rhodd [gan] Dduw [yw'r] bywyt tragyvythol trwy Iesu Christ ewn Arglwydd.

*gyfiawnder

*y pryd hyny ‡gwradwyddir, cywylydder

*gobrwyon ‡dawn

¶Yr Euangel.

Marc. viij.

YN y dyddiae hyny pan oedd tyrfa dra-mawr ac eb gantwynt ddim yw vwyta, yr Iesu a alwawdd ei ddiscipulon ataw ac a ddyvot wrthwynt, Ydd wyf yn tosturiaw wrth y tyrfa, can

ys

ys yddwynt aros y gyd a mi[er] ys tri-die, ac nid oes gan= ‡ gellyngaf maddeuaf
thwyntddiwy yw bwyta, Ac a's ‡anvonaf wy ymaith* eb * ar ei cythlwnc
bwyt y'w teie ehunain, wy'‡ loysygant ar y ffordd: can ys ‡ ffaintan
yr ei o hanaddynt a ddeuthant o bell. Yno ydd atepawdd
ei ddiscipulon iddo,* Pa wedd y dychon dyn borthy'r ei * O ble
hynn a bara yma yn y diffeith? Ac ef a ovynnawdd ydd=
wynt, Pasawl torth ys yd genwch? Ac wy a ddywetsont,
Saith. Yno y gorchymynawdd ef ir tyrfa eistedd ar y dda=
ear: ac ef a gymerawdd y saith torth, ac wedy iddo ddio=
lwch, eu torawdd, ac [eu] rhoddes* y'w ddiscipulon yw *dody
‡ gesot geyr [eu] bron, ac wy [ei] gesodesont geyr bron y ‡bendico, ddiolch
popul. Ac ydd oedd ganthwynt ychydic pyscot bychain:
ac wedy iddo ‡ vendithiaw, ef archawdd yddwynt hefyd
ei gesot geyr eu bron. Ac wy a vwytesont, ac a gawsont
digon, ac wy a godesont o'r briw-vwyt oedd yngweddill,
saith basgedeit, (a'r ei vysent yn bwyta, oedd yn-cylch pe= *gellyngawdd
deir-mil) ac [velly] ef y * danvonawdd wy ymaith.

Yr.viii. Sul gwedyr Trintot.

¶ Y Collect.

Duw, yr hwn ni thwyllir byth ei ragluniaeth, ys
vfydd atolygwn y-ty vwrw o ddiwrthym bob
peth niweidiol, a' rhoddi o hanot y-ny bob peth
y vo at eyn lles, trwy Iesu Christ eyn Arglwydd

Yr Epistol.

Y Broder, ydd ym yn ddyletwyr nid ir cnawt, y Rom. viij.
vyw yn ol y cnawt: can ys a's yn ol y cnawt
y byddwch vyw, meirw a wnewch: eithyr
as * marwhewch weithredoedd y corph trwy *lleddwch
'r yspryt, byw a gewch. Can ys cynniver‡ ar= ‡ arweddir, dwysir

*arwedir o wyst wenir gan yspryt Duw, meibion Duw ynt. Can na dder=
bynesoch yspryt caethiwet er ofn trachefyn: anid chwi a
‡mabwrieth dderbyniesoch yspryt * mabgynwys, drwy'r hwnn y lle=
*ys ef fwn Abba, ‡y Tat. Yr vnryw yspryt ys yd yn cytestolaeth=
‡plant y a'n yspryt ni, ein bot yn * veibion Duw. Ac a's [ym] vei=
bon, [ydd ym] hefyt yn etiveddion, ['s ef] etivedion Duw,
a' chytetiveddion a' Christ, as cytdyoddefwn ac ef, y'n y bo
y ni gahel cydogoniant ac ef.

Yr Euangel.

Math. vij. Ymogelwch rac y gau prophwyti,
yr ei a dawant atoch yngwisc-oed
deveit, anid o ddymewn ydd ynt
*ysclyfus vlaiddiae * raipus. Wrth ei ffrw=
ith yd adnabyddwch hwy. A' gas=
‡grabs cla'r ei ‡'rawnwin o yar ddrain?
nei fficus o ydd ar * ysgall? Velly
pop pren da a ddwc ffrwythe da,
*pwdr a'phren * drwc a ddwc ffrwythe
drwc. Ny dychon pren da ddwyn
‡drychtr ffrwythe drwc: na prhen drwc ddwyn ffrwythe da. Pop
*yn pren ar ny ddwc ffrwyth da, a‡ dorir ac a davlir ir‡ tan. Er=
wydd paam wrth ei ffrwythe yr adnabyddwch hwy. Nyd
‡ddaw pwy bynac a ddyweit wrthyf, Arglwydd, Arglwydd, a
*anid * a i deyrnas nefoed ‡ aimyn yr hwn a wna ewyllys vym-
Tat yr hwn yw yn y nefoedd efea ddavve i deyrnas nefoedd.

Y.ix. Sul gwedy'r Trintot.

Y Collect.

Caniata y ni Arglwyd, atolwc y-ty yr yspryt y
vedwl a'gwneuthur byth cyfryw bethau ac a
vo cyfiawn, yn y bo i ni yr ei ny allwn vot he=
bot, vyw o hanom yn ol dy ewyllys, trwy Je=
su Christ eyn Arglwydd.

Yr

Yr Epistol.

NY vynnwn vot yn anwybot ywch vroder, i.Cor.x.
* val ydd oedd ein oll tadae y dan wybren, * bot ec
a'ei ‡ mynet oll trwy'r mor, ac ei batyddi= ‡tramwy
wyt * oll y ‡ dan Moysen yn yr wybren, ac *bawp
yn y mor, ac a vwytesont oll yr vn bwyt y= ‡ym,gan
sprytawl, ac a yfesont oll yr vn ddiawt y=
sprytawl,(can ys wy a yvesont o'r graic ysprytawl yr hon
oeð ew canlyn: ar garaic y oeð Christ) eithyr i lawer o han=
wynt ny bu Dduw voddlon: can ys bwriwyt wy i lawr yn
y dyffeithwch. A'r ei hynn ynt esemplae y ni, val na byd=
det y nineu chwenychy am ðryc bethae, megys ac y chwe=
nychesont wy. Ac na vyddwch ddelw-addolwyr, mal y
[bu'r] ei o naddynt wy, megis y mae yn escrivenedic, Ei=
steddawdd y popul i vwyta ac y yvet, ac a gyvodesont i
chwarae. Ac na wnawn 'odinep', mal y gwnaeth yr ei o
hanwynt wy 'odinep, ac a syrthiawdd mewn vn dydd teir=
mil ar vcain. Ac na ‡ themptiom Christ, megis ac y temp= *phrobwn
tiesont ef yr ei o hanaðwynt, ac wy ddestriwyt gan seirph.
Ac na‡ vurmurwch megis y * murmuresont yr ei o nadd= ‡rwythwch
wynt wy, ac ew dinistrwyt y gan y dinistrydd. A'r pethae *grwyth=
hynn oll a * ddeuth yddwynt er esemplae, ac a escriven= vedd
wyt er rhybudd i ni ar bwy'r ei y dygwyddawdd ‡ tervy= ‡ddygwy=
nae yr oesoedd. Can hynny hwnn a debic ei vot yn sefyll e= ddawdd, ddarvu
drychet rac iddo syrthiaw. Nyd ymavlawdd ynoch bro= ‡ diwedd y byt
vedigaeth addieithr vn dynawl: a' Duw 'sy ffyddlawn, yr
hwn ny ad eich * provi uchlaw hyn y alloch, eithyr gyd *temptio
ar brovedigaeth y gwna ef‡ ellyngdawt. modd y galloch ‡ ddiangva
*ymadaro. *aros,ddyoddef

Yr Euangel.

Luc.xvj.
YR Iesu a ddyvot wrth ei ddiscipulon, Ydd oedd *tuylywyawdr, pentenlu, gorucheidwat
ryw wr goludawc, ac yddaw * druchwiliwr, ac ef ‡a throdwyt
a ‡ guhuddwyt wrthaw, ddarvot iddaw * afra=

dloni y dda ef, Ac ef a alwadd arnaw, ac a ddyvot wrth-
aw, Peth [yw hynn] a glywaf am danat ? dyrho gyfri
o'th ‡ orchwyliaeth : can na eily gahel mwy oruchwi-
liaw. Yno y dyvot y goruchwiliwr yntha w ehun. Pa
beth a wnaf : can ys bot vy Arglwydd yn dwyn yr oru-
chwiliaeth y arnaf ? Cloddiaw ny allaf, a' chardota sy
*wradwyddus genyf. Gwnn beth a wnaf, pan im bwrier
or oruchwiliyeth mal im derbyniont ‡ y w taie. Yno gwe-
dy iddaw alw ato pop vn o ddyledwyr ei Arglwydd, y
dyvot wrth y cyntaf, Pa veint a ddyly vy Arglwydd y-ty:
Ac ef a ddyvot, Cant * meſur o ‡ oleo. Ac ef a ddyvot
wrthaw, Cymer dy eſcriven, ac eiſtedd yn ebrwydd, ac
eſcrivenna ddec a' deucain. Yno y dyvot ef wrth [vn] a-
rall, Pa gymeint o ddlet sy arna ti ? Ac ef a ddyvot, ‡ Cant
* meſur o wenith. Yno y dyvot ef wrthaw, Cymer dy
eſcriven, ac eſcrivenna petwar-vcain. Ac a ganmolawdd
yr Arglwydd y goruchwyliwr ancyfiawn, am idaw wney-
thyd yn * ſynhwyrol. Can ys ſynwyrolach yw ‡ plant
y byt hwnn yn ei cenetlaeth na * phlant y golauni. A' mi
a ddywedaf y wch, Gwnewch y-chwy ‡ gereint * a golud
enwiredd, val pan vo eiſiae arnoch, ich derbyniant i'r
trigvae tragyvythawl,

*opſcary, afrady, diwlltranu
‡tuylywodraeth
*gywilyddus
‡y ddy
*tunnell, ‡oyl, yyl
‡crynoc
*prudd, gall, gymmen, blwyſot
‡meibion
‡ geredigion
*or
*lluesta, pepyll

Y.x. Sul gwedyr Trintot.

¶ Y Collect.

A* Gorer dy drugarogion gluſtiau i weddiau dy vfudd weiſion, ac er mwyn yddynt wy gaffael ei ‡ gofynnion, gwna yddynt erchi cyfryw bethau ac y rango bodd y-ty, trwy Ieſu Chriſt eyn Arglwydd.

*Ymagoret
‡archeu, circh

Yr Epistol.

TUac at am ysprytawl ddoniae, bro 1.Cor.xii.
der, ny vynnwn y-chwi anwybot.
Gwyddoch mae Cenetloedd oedd=
ech, ac ich dugit at ddelwae * mu= *dileferydd
tion megis ich arweddit. Am hyn=
ny, ydd espesaf y'w'ch, na'd oes nep
yn ymadrodd trwy yspryt Duw, yn
galw[yr] Iesu yn escommunbeth:
hefyt nid oes nep a all ddywedyt,
mae'r Iesu yw'r Arglwydd, anyd
trwy'r yspryt glan. Sef y mae ‡ amryw ddoniae, eithyr ‡amrafael
yr vn yspryt. Ac mae amryw * weithrede, anid yr vn Duw *affeithion
y dyw ys ydd yn gweithredy yr oll pethae hyny ym-pawp.
Eithyr i bop vn y rhoddir * eglurhad yr yspryt er ‡lleshiant ‡llesy, bu=
Can ys i vn y rhoddir trwy'r yspryt ymadrodd doethinep: ddiaw
ac i arall ymadrodd gwybyddiaeth, trwy yr vn ryw y=
spryt: ac y arall [y rhoddir] ffydd, trwy'r vn ryw yspryt: ac
y arall, doniae iachau, drwy yr vn ryw yspryt: ac i arall,
* weithredy gweithredoedd-nerthawc: ac i arall, proph *gwneythy
wytoliaeth: ac i arall [wybot] gohanion yspryption: ac i ar gwyrthiae
all, amryw davodae: ac i arall ‡ ladmeriaeth tavodae. ‡esponiat,
A'r oll pethae a weithreda sef yn vn ryw yspryt, gan ran= deongl
ny y bop dyn yn ailltuawl megis ydd ewyllysa ef,

Yr Euangel.

A'Gwedy ydd oddybot yn agos i Caerusalem, Luc.xix.
ef a edrychawdd ar y dinas, ac a wylawdd * am *oe phlcit,
denei can ddoedyt, A phe bysei i ti wybot, or lle= drostei
iaf yn dy ddydd di hwnn yma y pethae hyny
a [perthynant] ith dangneddyf, onid yr awr= ‡hed dwch
hon wy guddiwyt y wrth dy lygait. Can ys e ddaw'r dy=
ddiae arnat, ac y bwrw dy elynion glawdd yn dy 'ogylch,
ac ith amgylchynant, ac ith 'oarchaeant o pop-parth, ac

*yn llawr vaes ‡ei gylydd *ymweliat

ath wnant yn * gyd oystat ar ddaiar, ath plant sydd ynot, ac ny adant ynot vaen ar ‡ vaen, can na adnabuost amser dy * ofwy. Ac ef aeth y mewn ir Templ, ac a ddechreawdd, ddavly allan yr ei'n oeddent yn gwerthy ynthei, a'rei oedd yn pryny, can ddoedyt wrthwynt, Escrivennwyt, Y tuy meuvi yw tuy gweddi, a' chwi ei gwnethoch yn'ogof lla-tron. Ac ydd oedd ef yn [eu] dyscu beunydd yn y Templ.

Y .xi. Sul gwedy'r Trintot.

¶ Y Collect.

Duw yr hwn wyt yn egluraw dy ollalluoc nerth yn bennaf gan ddangos trugaredd, a' thosturi, amlha dy rad arnom, yd pan vo i ni, drwy gyrchu at dy addewidion, allu bot yn gyfranogion o'th nefawl drysawr trwy Iesu Christ eyn Arglwydd.

Yr Epistol.

j. Cor. xv. *euangelais ‡ aros

Aroder, yd wyf yn menegi ywch' yr Euangel a * precetheis ywch' yr hon hefyt a dderbyniesoch, ac yn yr hon ydd ych yn ‡ sefyll, a' thrwy'r hon ich iacheir, a'd ych yn cadw ynghof, pa wedd y precethais yhi ychwy, any chredesoch yn over. Can ys yn gyntaf dim, adroddeis y wch' yr hyn a dderbynais, [nid amgen] marw o

*yn ol yscrivenac ‡dydd wrth yscrivenae *sef Petr

Christ tros eyn pechatae, * erwydd yr Scrythurae, a'ei gladdy, a' ei gyvody y trydydd ‡ die yn ol yr Scrythurae, a ei welet y gan * Cephas ac yno gan y deuddec. Gwedy hynny, y gwelspwyt ef y gan vwy no pempcent bro-

der ar vnwaith : o bwy'rei y mae llawer yn aros yd *yr
awrhon, a' r ei hefyd gwedy ‡ hunaw. Yn ol hyny, ef a
welwyt gan Jaco: yno y gan yr oll Apoſtolon. Ac yn *o=
laf oll y gwelwyd y gen y vi, vegis y gan vn antempic. Can
ys mi yw'r lleiaf o'r Apoſtolion, yr hwn nid wyf ‡ addas
i'm galw yn Apoſtol, can vot y mi *erlyn ar Eccleis Duw.
Eithyr trwy 'rat Duw, ydd wyf yr hyn wyf: a' ei rat ef ys
ydd ynof, ny bu over: eithyr yn ehelaethach nac wy oll y
travaeliais: nid mi ‡hagen anid y Rat Duw'r ys ydd y gyd
a mi. Can hynny pa vn pynac ai myvi, ai wyntwy, velly
y precethwn, ac velly y credeſoch'.

*hyn, heddyw
‡tyſcu
*ddiwethaf
‡ wiw, ddigonol, teilwng
*erlit, ymlit
‡chwaith, er hyny

Yr Euangel.

Chriſt a ddyvot y*parabol hwn wrth
y'r ei oedd aei ymddiriet arnyn ehu=
nain ey bot yn gyfiawn ac yn ‡ diy=
ſtyry] yrreill, Deu-wr a eſceneſont ir
Templ i weddiaw : vn Phariſai,
a'r llall ‡ Publican. Y Phariſai oei
ſefyll a weddiawd val hyn wrthaw
ehun, Duw, diolchaf y-ty nad wyf
mal y dynion ereill, yn * gribdeil=
wyr] yn ancyfiawnion, yn odine=
bwyr, ai mal y Publican hwnn. Ydd wyf yn vmprydiaw
ddwywaith yn yr wythnos: ddwyf yn decemy cymeint‡
oll a veddaf. Anid y Publican yn ſefyll o hirbell, ny dder=
chavei na'ei * olygon tu ar nef, an'd curo ey ddwyvron
can ddywedyt, Duw, trugarha wrthyf bechatur. Ys dy=
wedaf wrthych, e ddeſcennawdd [y dyn] hwn y'w duy
wedy ei gyfiawnhay, yn vwy na'r llall: Can ys pwy by=
nac a ymdderchaif, a‡ oyſtynger, a'hwnn a ymeſtwng,
a dderchefir,

Luc. xviij.
*ddamec
‡coel
*iremygy
‡Tollwr, Cais
*drawſion
‡ac ys y ar vy elw
*lygait
‡iſelir

Y.xii. Sul gwedy Trintot,

¶ Y Collect.

OLl alluawc a' thragwyddawl-dduw, yr hwn yn wastad wyt yn parotach i wrandaw, na nyni i weddiaw, ac wyt ddefodol o roddi
*tywallt
mwy nac archom neu a ryglyddom, * dinea arnom amylder dy drugaredd, gan vaddae i ni cyfryw bethau ac y mae yn cydwybot yn eu ofni, a'
‡lefys
rhoddi i ni y peth ni ‡ veidda eyn gweddi i erchi: trwy Iesu Christ eyn Arglwydd.

Yr Epistol.

ij. Cor.iij.

CYfryw ymddiriet ys y genym drwy Christ ar Dduw: nyd o erwydd eyn bot ni yn gyfaddas o hanam einhunein i veddliet dim, megis o hanam einhunain: eythyr yn *adu-
*digonol-dap
stap] ni [ys ydd] o Dduw. Yr hwn hefyt a'n
‡Ministrait gwasanaethwyr
gwnaeth yn ‡ Wenidogion] digonol yr Testament newydd, nyd [yn weinidogion] y llythyr-[en] anid yr yspryt: can ys y llythyren a ladd, * a'r] yspryt a ‡ vywha.] Ac ad
*ond
‡bywoca
yw i * wenidogeth angae wedy'r [escrivenny] a llythyre-
*biniftriat
[nneu] a'ei ergraphy mewn main, bot mewn gogoniant,
‡dremiaw
mal na al'ei plant yr Israel * edrych yn wynep Moysen, can
‡ ddilewyt, a ddarvu am danaw
'ogoniant ei wynep-[pryd] (rhwn 'ogoniant a ‡ ddivâit) pa-wedd 'na bydd * gweinidogeth yr yspryt mewn mwy
‡ministrat gwasaeth
o'ogoniant? Canys a vu ‡ gweinidogeth y varnedigaeth yn-gogoniant, mwy o lawer y ragora gweinidogeth cy-
‡gauogrwydd
fiawnder yn-gogoniant.

¶ Yr Euangel.

Mar.vij.
YR Iesu aeth ymaith o * ffiniae Tyrus a' Si-
*gyffynidd, dervynae, oriae, gororr,
don, ac a ddaeth yd vor Galilea trwy ‡ perved]
‡cenol
cyffiniae y * Dectref. Ac wy addûcesont attaw
*Decapolis
vn byddar, ac [ac] attal dywedyt arnaw, ac

a ato-

a atolygesont iddaw * osot ei law arno. A' gwedy iddaw
ei gymeryt ef or neilltu allan or tyrfa, ef a estennawdd ey
vysedd yn ei glustiae, ac a boerawdd, ac a gyffyrddawdd
a ei davot ef. Ac ef a edrychawdd ir nef, can vcheneidiaw,
ac a ddyvot wrthaw * Ephphatha ys ef yw, ymagor. Ac *Hipatha
yn y man ydd ymagorawdd ey glustiae, ac ydd ymellyn=
gawdd ‡ rhwym ei davot, ac ef a ddyvot yn * eglur. Ac ‡llinyn *groyw,
ef a orchymynawdd yddwynt na ddywedynt i nep. An d iawn, llawnllythr
pa vwyaf y gohardd ei ydd wynt, mwy o lawer y‡ ma= ‡cyhoedent
negynt, a' rhyfeddy a wnaethant, can ddoedyt ‡ Tec y y
gwnaeth ef pop peth: ir byddair y * gwna[eth] ef glywet, ac *Da ‡par
ir mution ddywedyt.

Y xiii. Sul gwedy Trintot.

¶ Y Collect.

Ollalluawc a' thrugarawc dduw, o rodd pwy
vn yn vnic y daw bot ith pobl ffydlon dy wa=
sanaethu yn gywir ac yn vawledic: Cania=
tha ni a erfynniwn y ti allu o hanom redec
at dy nefawl addeweidion, megis na phallo
genym yn y diwedd eu mwynhau: trwy Iesu Christ
eyn Arglwydd.

Yr Epistol.

I Abraham ac * y'w] had y gwnaethpwyt y Gal.iij. *ydd y.
gaddeweidion. Ny ddyvot ef, Ac ir hadae,
megis [yn doedyt] am lawer: eithyr, Ac ith
had, megis am vn, yr hwn yw Christ. A' hyn
a dywedaf, am y ‡ Ddedyf yr hyn oed pet war= ‡Cyfraith
cent a' dec ar vgain gwedy, nad yw hi yn di=rymio y * Te= *Dygymbot, ambot
stament] yr hwn a gadarnheit or blaen gan Dduw erwydd

Christ, val y dyddimmia hi yr addewit. Can ys a's o'r
*trwy, wrth,
Ddeddyf y mae r etiveddiaeth, nyd [yw yntef] mwy * or
addewit, eithyr Duw a roddes [yr etiueddiaeth] i Abra=
‡sarhaedae, troseddion
ham wrth addewit. Can hyny i pa peth [y ‡ gwasanath
a'r] Ddeddyf ? O bleit y ‡ camweddae y gesodet hi yn y
ddelei yr had ir hwnn y gwnaethpwyt yr addewit: ac hi
a ordeniwyt gan Angelion yn llaw Cynfryngwr. A'
*rhwng
chyfryngwr nid yw * i vn: Duw ‡ hagen ys ydd vn. A
‡er hyny
yw'r Ddeddyf, wrth hyny yn erbyn yr addeweidion? *
*ymbell vedd
Na atwo Duw: Can ys pe rhoesit Deddyf a allesei beri
‡ddeddfoldap
bywhay, yn wir e gawsit ‡ cyfiawnder * gan y Ddeddyf
*trwy'r wrth
An'd yr yscrythur a argaeawdd yr oll pethae y dan pe=
chat, y'n y roddit y gaddewit trwy ffydd Iesu Christ ir
sawl a credant.

¶Yr Euangel.

Luc.x.
GWyn ei byt y llygait a welant y pethae, a we=
lw-chwi. Can ys dywedaf y chwy, may llaw=
*chwenychesent
er o Prophwyti a Brenhinedd a * vysei] dda
gãtynt weled y pethae a welw-chwi, ac ny's
gwelsant: a' chlywed y pethae a glywch, ac
ny's clywsant. Ac wele, vn o'r cyfreithwyr yn cody yn ei se
‡ provi
fyll, ac yn y ‡ demtiaw ef, can ddywedyt, Athro, pa beth a
wnaf er etivedu bywyt tragyvythawl? Ac ef a ddyvot idd=
* Cyfraith
aw, Pa beth a escrivennwyt yn y * Ddeddyf? pa wedd y
‡ Cery
darlleny? Ac ef atepawdd ac a ddyvot, ‡ Car dy Arglwydd
*oth
DDuw ath oll calon, ac * ath] oll nerth, ac ath oll veddwl,
ath cymmydawc mal tuhun. Yno y dyvot ef wrthaw, A=
tepeist yn vniawn: gwna hynn, a' byw vyddy. Eithyr ef
yn ewyllysiaw ymgyfiawnhay [ehun,] a dyvot wrth yr Ie=
‡wrthepawdd
su, A' phwy yw vyg-cymydawc? A'r Iesu a ‡ atepawdd
*aeth i wared
ac a ddyvot, Ydd oedd gwr * a ddescenawdd] o Gaerusa=
lem i Iericho, ac a syrthiawdd ymplith llatron, ac wy ei
espeiliesant oei ddillat, ac ei archollesont ef, ac aethant ym=
aith, can ei ady yn ‡ lledvarw.] Ac o ddamwain y daeth y
‡amadvyw
wared y ffordd hono ryw Offeiriat, a' gwedy i ddaw ei

ganvot,

ganvot, ef aeth heibiaw o'r tu arall. Ar vn modd y Leuit, gwedy dyvot yn agos at y lle, aeth ac a edrychawdd [ar- naw,] ac aeth heibiaw or tu arall. Yna ryw Samarit, *siwrnei- aw
wrth * ymddaith,] a ddeuth ‡ yn agos attaw, a'phan ei ‡welsei
canvu, e dosturiawdd wrthaw, ac aeth attaw, ac a rwy- mawdd ei ‡ archollion, ac a dywalldawdd ynthwynt oleo * anifail
a'gwin, ac ei dodawdd ar ei ‡ yscrupl ehun, ac ei duc y letuy ‡yr hyn oedd ynghylch
cyffredin, ac ei * ymgleddawdd. A' thranoeth wrth vyned naw ceinioc
ymaith, ef a dynnawdd allan ‡ ddwy geiniawc, ac ei o'n bath ni
rhoddes ir lletuywr, ac a ddyvot wrthaw, Cymer ei gut ef, a pha beth pynac a draulych angwanec, pan ddelwyf drachefyn mi ei talaf y-ty. Velly pwy vn or tri hynn, ith tyb di, oedd gymmydawc y hwnn a syrthiawdd ymplith y llatron? Ac ef a ddyvot, Hwnn a wnaeth drugaredd *ac *iddaw
ef.] Yno'r Iesu a ddyvot wrthaw, Cerdda, a' gwna ti- thae yr vn ffynyt.

Y .xiiii. Sul gwedy Sul y Trintot.

Y Collect.

OLl alluawc a' thragwyddawl Dduw, dod ini angwanec ffydd, gobaith, a' chariat perfaith, a' gallu o hanom gaffael yr hyn ydd wyt yn i addaw: gwna i nyni garu yr hyn a orchmyn- nych, trwy Iesu Christ eyn Arglwydd.

¶Yr Epistol.

DYwedyt yddwyf, Rotiwch yn yr yspryt, ac Gal.v.
na * chyflawnwch trachwanteu y cnawt. *orphen- wch
Can ys y cnawt a drachwenych yn erbyn yr yspryt a'r yspryt yn erbyn y cnawt: a'r ei hynn a ‡ ymwrthnepant eu gylydd, nial ‡ymetby- niant
na alloch wneythyd y pethae [bynac] a e- wyllysiwch. Ac a's gan yr yspryt ich * arwenir,] nid yw'ch *tywyser

*amlwc ‡fforni-grwydd, *puteindra-nwyfiant ‡Riniae *gelyniae-thae, dyga-sedd *gwrth dysc ‡ynyd *beddiannu ‡heddwch *hirodder *mwyn der ‡cymme-droldap, cymessu-rwydd *eiddo ‡affeithiae

ydan y Ddeddyf. Hefyt gweithredoedd y cnawt ynt * eglaer, yr ei ynt, tori priodas, ‡ godinep,] aflendit, * anlladrwydd, delw-addoliat, ‡ swyno,] * casinep, cynneny, gwynvydy, llit, ymgeiniae, tervysce, * opinionae,] cynvigenne, lladdiadae, meddtot, ‡ glythinep, a'r cyffelyp pethae hyn, am pa'r ei y racddywedaf 'ywch, megis ac y dywedais ywch eisius, na bydd ir sawl a wnelont gyfryw betheu, * etiveddu teyrnas Duw. Eithyr ffrwyth yr Yspryt yw cariat, llawenydd, ‡ tangneddyf, * an-mynedd, tiriondep, daoni, ffydd-[londep,] * lledneisrwydd, ‡ artempr:] yn erbyn y cyfryw nid oes Deddyf. Can ys yr ei sydd * i Christ a crocesont y cnawt y gyd a ei ‡ wniae] a ei [dra] chwantae.

¶ Yr Euangel.

Luc.xvij.

*bervedd ‡clafwr ‡Cwyn

AC velly y darvu a'r Jesu yn mynet i Caerusalem, ac ef a ddeuth trwy * genawl Samaria a' Galilea. Ac mal ydd oedd ef yn myned y mewn i ryw [ben]-tref, y cyvarvu ac ef ddec-wyr ‡ gohanglaf, yr ei a safesant o hirbell. Ac wy a godesont ei llefae, can ddywedyt, Jesu, [y] Llywydd, trugarha wrthym. A' phan welawdd ef wy, y dyvot wrthynt, Ewch, ymddangoswch ir Offeiriait. Ac e ddarvu, ac wy'n yn mynet y glanhaywyt hwy. Yno vn o hanwynt, pan welawdd ddarvot ei iachay, a ymchwelawdd, ac a llef vchel e roes 'ogoniant y Dduw, ac a gwympawdd ar ei wynep wrth y draet ef, can ddiolwch yddaw: a' hwn oedd Samarit. A'r Jesu a atepawdd ac a ddyvot, A ny 'lanhawyt dec? a' ph'le [mae 'r] naw? Ny chahat ar a ddelynt i roi gogoniant i Dduw, addieithr yr estrawn hwnn. Ac ef a ddyvot wrthaw, * Cyvot, does ymaith, dy ffydd ath iachaawdd.

Y.xv. Sul gwedy Trintot.

Y Collect.

CAdw, atolygwn yty arglwydd dy Eccleſ.
ath tragwyddawl trugaredd : a chan na
ddichon gwendit dyn‡eb-y-tu anyd ſyrthio, ‡hebott
cadw ni byth trwy dy borth, ac arwain ni
at bob peth buddiol in iechedwrieth, trwy
Jeſu Chriſt eyn Arglwydd.

Yr Epiſtol.

WElwch veint *y llythyr a eſcrive=
nais atoch am llaw vyun. Cynni= Gal.vj.
ver a ewyllyſant wneythy'd wy= *yr epiſtol
ncp tec yn-gnawd-ſol, yr ei hyn a'ch
cymmpellant y beri enwaedy arnoch,
yn vnic rac ey‡herlit er mwyn*croc
Chriſt. Can ys yr ei ydd ys yn-en= ‡erlyn *croes
waedy-arnynt, nid ynt wy yn cadw
yr ‡ Ddeddyf, yn amyn deiſyfy bot
enwaedy arnoch, er mwyn yddynt ‡ Gyfraith
gahel * ymlawenhau yn eich cnawt. An'd na atwo *balchiaw,
Duw i mi ymlawenheu, a ddieithr yn-croc ein Argl= ymhoffi
wydd Jeſu Chriſt, drwy'r hwnn y crocwyt y byt i mi,
a mineſ i'r byt . Can ys yn-Chriſt Jeſu ny thal enwa=
ediat ddim, na di-enwaediat, anyd creatur newydd. A'
pha'r ei pynac a ddylynant-lwybr y Reol honn, tang=
neddyf [a vydd] arnwynt, a'thrugaredd, ac ar Jſrael
Duw. Ac o hyn allan na ‡ voleſtet nep vi, can ys ydd wyf ‡thrwblet
yn dwyn yn vyg-corph *notae yr Arglwydd Jeſu. Y bro= *mannae, ſef cyſtu=
der, rhat ein Arglwydd Jeſu Chriſt [avo] gyd a chwi, ddieu, val
Amen. ij.Cor.xj.

Yr Euangel.

Math. vj.

NY ddychon * nep wasanaethy dau
Arglwydd: can ys ai ef a gasaa'r
naill, ac a gar y llall, ai ef a ymlyn
wrth y n'aill, ac a escaelusa yr llall.
Ny ellwch wasanethu Duw a' ‡ go=
lud[bydol.] Can hynny y dywedaf
yw'ch, na ovelwch am eich * by=
wyt pa beth a vwytaoch, ai pa beth
a yvoch: na'c am eich corph, pa beth
a wiscoch. Any'd yw'r bywyt yn vwy na'r bwyt? a'r
corph [yn vwy] na'r ‡ dillat? Edrychwch ar * ehediait y
nef can na heuant, ac ny's metant, ac ny chynullant i'r ys=
cuporiae: ac y mae eich Tat nefawl yn y ‡ porthy wy. A=
nyd y-chwi well o lawer nac ynt wy? A' phwy o hanoch
cyd govalo, a ddychon angwanegy vn cuvydd ar ei * va=
int? A' pha am y ‡ govelwch am dillat? Dyscwch pa wedd
y mae'r lili'r maes yn tyfu: ny * thravaeliant, ac ny ny=
ddant, a' dywedaf wrthych, na bu Selef yn ei oll 'ogo=
niant mor trwsiadus ac vn or ei hynn. Can hynny a's
dillada Duw lysaeun y maes, yr hwnn ys ydd heddyw,
ac y vory a vwrir i'r ‡ ffwrn, a ny's [gwna] vwy o lawer ero=
chwi, [yr ei] a'r ychydic ffydd? Am hyny na ovelwch, can
ddywedyt, Beth a vwytawn? ai beth a yvwn? ai a pha
beth ymddilladwn? (Can ys am y pethae hynn oll yr ymo=
vyn y Cenetloedd) o bleit e wyr eich Tat * nefol, vot ar=
noch eisiae yr oll pethae hynn. Eithyr yn gyntaf ceisiwch
deyrnas Duw a ei chyfiawnder, a'r oll pethae hynn a ‡
roddir y-chwy. Ac na ‡ ovelwch dros dranoeth: can ys
tranoeth a * ovala drosto ehunan. Digon i ddiernot y
‡ ddrwc ehun.

* dyn
‡ Mammon
* llyniaeth, buchedd, ein ioes
‡ wisc
* adar yr wybr
‡ bwydo
* gorphola=eth
* pryderwch
‡ laburiant, weithiant
* poptu
‡ in dilledir, gwiscir
* or nef
‡ phryder=wch
* bryderu
‡ drabel, boen

Yr .xvi. Sul gwedy Trintot.

¶ Y Collect.

ARglwydd attolygwn y-ty, bot ith wastadawl
doſturi lanhau ac amddeffen dy gynulleidfa.
A'chan na all hi barhau mewn diogelwch eb
dy vendigeit noddet, cadw yhi byth gan dy
borth a'th ddaioni, trwy Jeſu Chriſt eyn Ar=
glwydd.

¶ Yr Epiſtol.

ERchy' ddwyf arnoch na* ddefficioch Epheſ.iij.
o bleit vymblindere i, er eich mwyn *ddiogoch, ymellyngoch
yr hwn yw eich gogoniāt. O'r achos
hynn y plygaf vyggliniae a'r dat ein
Arglwydd Jeſu Chriſt, (o ba vn yr
henwir yr oll ‡ tuylwyth] yn y nef ‡tadogaeth, tadwys
ac yn y ddaear) y'n y roddo ychwy
yn ol golud ei 'ogoniant, er eich ca=
darnhay yn nerthawc trwy y yſpryt
ef yn y dyn o y mewn, mal y trico
Chriſt yn eich calonae, trwy ffydd mal gwedy eich gwrei=
ddiaw a'ch dyſylu mewn cariat, y galloch amgyffred y
gyd a'r oll Sainct, beth yw lled, ar hyd a'r dwfnder, ac* *vchedd
vchelder: a'gwybot cariat Chriſt yr hwn [gariat] y sy
vwy rhagorawl nag y gellir ei wybot, y n ych llawner ac
‡ oll gyflawnder Duw. Jddo ef can hyny pwy ddichon ‡llawnlloneit
wneythyd yn dra amlach uch penn pop peth y archom
ai a veddylyom, yn ol y gallu ys y'n gwethiaw ynnam,
[y bo] gogoniant yn yr Eccles trwy Chriſt Jeſu, * yn yr *trwy
oll genetlaethae yn oes oeſoedd. Amen.

Yr Euangel.

AC e ddarvu dranoeth bot ir Jeſu vynet i ddinas Luc.vij.
a elwit * Naim, a'‡ llawer o ei ddiſcipulon aeth *Nain ‡ſwrn
gyd ac ef, a'thyrva vawr. A' gwedy iddaw dda=
wot yn agos at porth y dinas, * a' nycha, y du= *ac wele

*ei vam cit allan vn marw [sef] vn-map * mam, yr hon oedd
wedd w, a' llawer o popul y dinas [oedd] gyd a hi. A'phan
ganvu'r Arglwydd y hi, e tosturiawdd wrthei, ac e ddy-
vot wrthei, Nac wyla. Ac ef aeth [yn nes] ac a gyvyr-
ddawdd a'r elawr (a'r ei oedd yn ei ddwyn, a safesont) ac
ef a ddyvot, Y [gwas] ievanc, wrthyt y dywedaf, Cyvot.
A' hwnn a vysei varw, a godes yn ei eistedd ac addechre-
‡ydd y nodd ddywedyt, ac ef ei rhoddes ‡ y w] vam. Yno y
deuth ofn arnynt oll, ac y rhoddesont 'ogoniant y Dduw,
*plith, mysc can ddywedyd, E gyfodes Prophwyt mawr yn ein * cy-
‡ ymwelodd a frwnc, a' Duw a ‡ ovwyawdd ei bopul. Ac aeth y gair y-
ma am danaw ar lled tros oll Iudaia, a' thros gwbyl
‡goror or ‡ wlad o y amgylch.

Y. xvii. Sul gwedyr Trintot.

¶Y Collect.

ARglwydd, erfynniwn y-ty bot ith rad ein rhac-
flaenu a'n dilyn, a'phar y-ni yn wastad ymroddi
i bob gweithred dda, trwy Iesu Christ eyn Ar-
glwydd.

Yr Epistol.

Eph.iiij. MYvi 'sef carcharor * yr Arglwydd, atoly-
‡yn yr gaf y'wch 'rodiaw o hanoch yn deilwng o'r
‡iselder 'alwedigaeth ich galwyt, mewn pop ‡ ge-
styngeiddrwydd-meddwl, a' lledneisrwydd,
*an myned y gyd a*dioddefgarwch, gan ymgynnal ey
gylydd trwy gariat, gan vot yn astud i ga-
‡heddwch tw vndap yr yspryt drwy rwymiat ‡ tangneddyf. Vn
corph [ys ydd,] ac vn yspryt, megis ac ich galwyt yn vn 'o-
vaith eich galwedigaeth. Vn Arglwydd [ys y,] vn ffydd,

vn Batydd, vn Duw a' Thât ‡oll] yr hwn ys ydd uchlaw ‡pawp
oll, a' thrwy oll, ac ynoch oll.

Yr Euangel.

AC e ddarvu, pan oedd yr Ieſu wedy Luc xiiij
myned i tuy vn or phariſaieit pênaf
ar [y dydd] Sabbath, i vwyta*bara,] *bwyt
wy a ei dysgwiliesont ef. A' ‡ nycha, ‡llyma ‡haint dw-
geir y vron ydd oedd ryw dyn yn glaf fr
or ‡ dropſi. Yno 'r Ieſu a atepawdd, *Latme-
ac a ddyvot wrth y* Cyfraithwyr, ar rieit ai Eſponwyr y gyfraith
Phariſaieit, can ddywedyt, Ae rhyd
iachay ar y [dydd] Sabbath? A' the-
wy a wnaethant wy. Yno ef ei cymerth, ac ei iachawdd
ac ei gellyngawdd ymaith, ac ei atepawdd hwy, gan
ddywedyt, Pwy o hanoch [a's ei] aſin ne i ych a ſyrth
mewn pwll, ac yn y van ny's tyn ef allan ar y dydd Sab-
bath? Ac ny allesant *wrthep yddaw am y pethae hynn. *gyfatep
Ef a ddyvot hefyt‡parabol wrth y *gohadwyr pan‡ddali- ‡ddanec *yr ei a elweſit
awdd val ydd oeddent yn dethawl yr eiſteddleoedd vchaf, ‡graffodd, gadwodd
ac a ddyvot wrthynt, Pan ith' ohodder gan nep i ‡ ueithi-
or, nag eiſtedd yn y lle pennaf, rac bot vn anrydeddusach *briodas
na thi wedi'r ohawdd y canto, a' dawot o hwn ath 'oho-
ddawdd ti ac ef, a doedyt wrthyt, Dyro le i hwnn, ac yno
dechrae o hanot trwy gywilydd gymeryt y lle iſaf. Eithyr
pan ith ohodder, does, ac eiſtedd yn y lle iſaf, y'n y bo pan
ddel yr hwn ath ohaddes, ddywedyt wrthyt, Y car, eiſted ‡erdduniant, moliât
yn uwch i vyny: Yno y bydd ‡ clod yt' yngwydd yr ei'n a *iſelir
gydeiſteddant a thi. Canys pwy pynac a ymddercha, a*o-
ſtynger, a' hwnn a ymeſtwng a dderchcvir.

Y xviii. Sul gwedy Trintot.

Y Collect.

Arglwydd

ARglwydd attolygwn y-ty caniata ith pobl rat y ymoglyd rhac *llwgre diavol, ac a phur galon a' meddwl dy ddylin yr vnic Dduw, trwy Jesu Christ eyn Arglwydd.

*llygriad y cythrael

Yr Epistol.

1.Cor.j.

DYolchaf im Duw yn'oystat trosoch am rat Duw, a roddwyt y chwy yn-Christ Jesu, can ys darvot eich*cyvoethogy yn-pop peth yntha w ef, ym pop ryw ymadrodd, ac ym pop gwybyddieth: megis y cadarnhawyt testiolaeth Christ ynoch. Mal nad ych ‡ ddefficyol o vn dawn [oll:] gan * ymaros am ymddangosiat eyn Arglwydd Jesu Christ. Yr hwn hefyt ach cadarnha chwi yd y diwedd, * val y byddoch yn ‡ ddihawl] yn-dydd ewn Arglwydd Jesu Christ.

*goludogi

‡yn ol
* ddysgwyl ymatgudd
*val n ach cwlier,
‡diargyoed, digwl, digerydd, divei

Yr Euangel.

Math.xxij

GWedy clybot o'r Phariseieit ddarvot ir Jesu 'oystegu y Sadduceit, wynt a ymgynullesant ir vnlle. Ac vn o hanwynt yr hwn oedd Gyfreithiwr, a ymofynawdd ac ef, er ei * brovi gan ddywedyt, Athro, pa vn y w'r gorchymyn mawr yn y Ddeddyf: Yr Jesu a ddyvot wrthaw, Cery yr Arglwydd dy Dduw * o'th oll calon, ac o'th oll eneit, ac o'th oll veddwl. Hwn yw'r ‡ cyntaf a'r gorchymyn mawr. A'r ail ys y gyffelip i hwnn, Ceri dy gymydawc mal * tuhun. Yn y ‡ ddau 'orchymyn hynn y ‡ saif yr oll Ddeddyf a'r Prophwyti, A' gwedy ymgasclу o'r

*demptio
‡Gyfraith
*yn dy, ath
‡cyssevin, prif
*tithaly, tithau, tithef
‡croga, glyn, cynwysir

Phariseieit

Pharisaeit yn-cyt, y govynnawdd yr Iesu yddwynt, can
ddywedyt, Peth a dybygwch chwi am y Christ? map i* *piei map ef
bwy ytyw? Dywedesont wrthaw, [Map] Dauid. Ef a ys ef, o bwy
ddyvot wrthwynt, Can hyny pa vodd y mae Dauid yn ir han yw
yr yspryt yn y alw ef yn Arglwydd, can ddywedyt, Dywe=
dawdd yr † Arglwydd wrth vy Arglwydd, Eisedd ar †Ion
vym-deheulaw y ny osotwyf dy elynion yn * droet vainc *lleithic
y-ty? Ac a's galwadd Dauid ef yn Arglwydd, pywedd y
mae ef yn Vap iddaw? Ac ny vetrawdd † vn dyn atep †nep
gair iddaw, ac ny * veiddiawdd nep o'r dydd hwnw allan *llyvasawdd
‡ym gwestiony ddim ac ef mwy-[ach.] ‡ymofyn

Y .xix. Sul gwedy'r Trintot.

¶Y Collect.

O Dduw can na allwn ni eb-y-ti ryngu bodd yty: ca=
niatha i weithrediad dy drugaredd vnioni a llywi=
=aw eyn calonau, trwy Iesu Christ eyn Arglwydd.

Yr Epistol.

Hyn a ddywedaf ac a testiolaethaf Fphes. iiij.
yn yr Arglwydd, na bo i chwi * *weithian
mwy rotiaw, megis ac y rhotia
Cenetloedd ereill, yn-gwagedd ey ‡synhwyr,
‡medwl, wedy'r tywyllu ei medwl, pwyll
ac * ymddieithro y wrth vuchedd *ymarallu
Duw-[ol] can yr anwybodaeth ys ‡ddallineb
ydd ynthwynt o bleit ‡ caledrwydd *di ymddi=
ey calon: pwy r ei wedy'r *ddidar= ddori
bodi a ymroesont i ‡ anlladrwydd ‡vursnei=
i wneuthyr pop ryw aflendit, * yn vn-chwant. Eithyr ddrwydd
chwychwi velly ny ddyscesoch wrth Christ. A's bu y= *drwy ym=
drech, yn a=
wyddus,
drwy vawr
yni, yn ymi=
al

chwy y glywet ef, ac a's dyscwyt gantaw, megis ac y
mae'r gwirionedd yn yr Jesu, [nid angen] ehoi heibiaw
* gwedd hen ymddugiat, yr hen-ddyn, yr hwn a lygrir
trwy'r chawntae ‡ twyllodrus, ac ymadnewyddy yn yspryt
eich meddwl, a gwisco [am danoch] y dyn newydd, yr
hwn * erwydd Duw a ‡ creawyt mewn * dedvoldep, a' gwir
sancteiddrwydd. Erwydd paam bwriwch ymaith ‡ gel-
wydd a' dywedwch wirionedd pop vn wrth ei gymmy-
dawc: can ys aelodae ym y'w gylydd. [As] digiwch, ac na
phechwch: * Nac ymachludet haul] ar eich digovaint, ac
na ‡ rowch le i] * ddiavol. Hwn a ledratawdd, na latra-
tet mwyach: eithyr yn hytrach ‡ llavuriet a gweithiet a
ei ddwylo yr hyn 'sy dda, yn y bo ganto y'w roi yr nep y
vo mewn eisiae. Na davet vn gair ‡ llwgredic o'th geneue:
yn amyn hwn a vo da * er mwyn] adailadaeth, y ny roddo
rat ir gwrandawieit. Ac na thristewch [ar] yspryt glan
Duw, trwy'r hwn ich inseliwyt ‡ erbyn dydd] y prynedi-
gaeth. Pop chwerwedd, a' * broch] a llit, a' ‡ llefain] a' *
chabl bwrier ymaith ywrthych, y gyd ac oll ddrigioni. By-
ddwch * vwynion wrth ei gylydd, ac yn dra-ystyriol gan
vaddae ‡ yw gylydd, megis ac y maddeuawdd Duw er
Christ y chwithau.

*dull
‡ehudrwydd
*yn ol
‡luniaethwyt
*iawnder
‡y gau
*Nac aed haul yddy lewenydd
‡chyn wyswch caplwr
‡ travaeliet
‡ plwtr, diffrwyth
*ei ddefnydd
‡ i ddydd
*cythrudd
‡rhuat
*dyrgdavodle, absenair drwc
*voesawl
‡yddy

¶Yr Euangel.

Math. ix.

YR Jesu aeth y mewn y long, ac a-
eth trosawdd, ac a ddeuth y'w ddi-
nas ehun. A' nycha, wy a ddyce-
sant ataw wr claf o'r parlys, yn
gorwedd * mewn gwely: A'r Je-
su yn gweled y ffydd wy, a ddyvot
wrth y claf o'r parlys, Y map, ym-
ddiriet: maddeuwyt y ty dy pe-
chatae. A' nycha, yr ei o'r Gwyr-
llen a ddywedent wrthy'n ehun-
ain, Y mae hwn yn ‡ caply.] A' phan welawdd yr Jesu ey
meddyliae, y dyvot, Pa am y meddyliwch bethae drwc

‡dywedyt yn anduwiol

yn eich

yn eich calonae? Can ys pa-vn * hawsaf] ei ddywedyt, Maddeuwyt y-ty dy bechatae, ai dywedyt, Cyvot, a' rhotia? Ac er mwyn ychwy wybot vot ‡ meddiant] i Uap y dyn ar y ddaiar i vaddae pechatae, (yno y dyvot ef wrth y claf or parlys) Cyvot, cymer dy wely, a' dos ith tuy. Ac ef a gyvodes, ac aeth y maith * y ew] duy ehun. Uelly pan ei canvu 'r dyrva, rhyveddy a wnaethant, a gogoneddy Duw, yr hwn a roesei gyfryw awturtat i ddynion.

*hawddaf

‡gallu, auturat

*eddy.

Y.xx. Sul gwedy'r Trintot.

¶Y Collect.

OLl gyuoethoc a' thrugarawc Dduw oth ragorol ddaeoni cadw ni rac pob peth a'n drugá, val y nyni yn barat yn enait a' chorph allu gan rydit calonnau, gyflawni cyfryw bethau ac a ewyllyssych vot eu gwneuthur, trwy Iesu Christ eyn Arglwydd.

¶Yr Epistol.

GWelwch can hyny ar ychwy rotiaw yn ddiesceulus, nyd mal annoethion * ainyn] mal doethion, can ‡ ennill yr amser-cyfaddas: can ys * drwc] yw 'r dyddiae. Erwydd paam, na vyddwch anfynnwyrol, anid deallwch beth yw 'wyllys yr Arglwydd. Ac na veddwoch ar 'win, yn yr ‡ hynn y mae * glythni:] eithyr ymlanwch o'r yspryt, can ymadrodd wrthych eich vnain mewn psalmae ac hymynae ac odlae ysprytawl, can canu a' psalmy i'r Arglwydd yn eich calone, a' diolch yn oystat am pop peth y Dduw ys ef y Tat, yn Enw ewn Arglwydd Iesu Cyrist, can ymddarestwng y'w gylydd * yn] ofn Duw.

Ephes. v.

*anid

‡brynu

*anvad

*hwn, peth

‡rhysedd-tra, nei traha, gormodedd, ynyt, diwalltrain

*gan, trwy

¶ Yr Euangel.

Math.xxij

YR Iesu a ddyvot wrth ei ddiscipulon, Cyffe=
lip yw teyrnas nefoedd y ryw Brenin a wna=
ydoy ethoedd briodas yw vap, ac a ddanvonawdd
ei weision i alw yr ei a ohaddesit ir briodas,
ac ny vynnesont wy ddawot: Trachefyn yd
anvones ef weision er-eill, gan ddywedyt, Dywedwch
wrth yr ei a ohaddwyt, Wele, paratoais vy-giniaw:
‡lleduegi-not vey ychen am ‡ pascedigion a ladwyt, a'phop peth ys y
parat: dewch i'r priodas. Ac wy vu ddiystyr ganthwynt,
*baes ac aethant ymaith, vn y'w *duy, ac ar all ‡ y'w vasnach.
‡ynghylchi ei varsiandi *Ac y relyw a ddaliesont y weision ef, ac ei gwarthruddi=
*Ar lleill esant, ac a ei lladdesont. A'phan glypu yr Brenhin, y
llidiawdd, ac a ddanvones allan ei luedd wyr, ac a ‡ ddini=
‡ddiuaodd striawdd y lladdwyr hynny, ac a loscawdd eu dinas. Yno
y dyvot ef wrth ei weision, Yn wir y briodas ys y parat: a=
nid yr ei a ohoddesit, nid oeddent teilwng. Ewch gan hy=
ny allan i'r priffyrdd, a'chynniuer y gaffoch, gohaddwch
i'r briodas. Yno'r gweision hyny aethant allan ir priffyrdd,
ac a gesclesont ynghyt gynniuer oll ac gawsant, ddrwc a'
da: ac a lanwyt y briodas o ohaddwyr. Yno 'r Brenhin e
*yr eisteddwyr y gwesteion ddeuth y mewn, y weled * y gohawddwyr,] ac a ganvu
yno ddyn nid oedd gwisc priodas amdanaw. Ac ef a ddy=
‡wedd vot wrthaw, Y cyveill, pa‡ddelw] yd aethost y mewn y=
*briodaswisc ma, eb vot am danat * gwisc priodas?] Ac ynte ‡ aeth yn
‡ny ddeuth gair oei ben vut.] Yno y dyvot y Brenin wrth y gweision, Rwymwch
y draet a ei ddwylo: cymerwch ef ymaith, a'thavlwch ir
*a' ricciau ‡ ohaddir tywyllwch eithav: yno y bydd wylofain, * ac yscyrny=
*ddywysir gy danned. Can ys llawer a ‡ elwir, ac ychydic a *detholir.

Y .xxi. Sul gwedy r Trintot.

¶ Y Col=

¶ Y Collect.

CAniatha atolygwn y-ty, dꝛugaroc Arglwydd,
ith ffyddlawn bobl vaddeuant a' thangneddyf,
val eu glanhaer oddiwꝛth ei oll pechotau, a'th
wasanaethu a meddwl heddychol trwy Iesu
Chꝛist eyn Arglwydd.

Yr Epiſtol.

VYmbꝛoder, ymgryfhewch yn yr Ar= Ephes.vj.
glwydd, ac yn nerth y gedernit ef.
Gwiſcwch oll *arvogaeth Duw [am *arbae
danoch,] val y galloch ſefyll yn erbyn
oll ‡ ruthꝛae] diavol. Can nad yw eyn ‡cynllwyniou
ymdꝛech ni yn erbyn *cic a' gwaet, yn + cnawdd
amyn yn erbyn pendevigaethae, yn ‡tywysogaetheu,
erbyn Galluoedd [ac] yn erbyn llywy
awdꝛon bydawl [tywyſogion] tywy ‡ dꝛygae
llwch y byt hwn, yn erbyn ‡ enwireddae yſpꝛytawl, [yr ei *arbae
ynt] yn yr vchelion [leoedd.] O bleit hyn cymerwch atoch
oll * arvogaeth] Duw, val y galloch wꝛth ſefyll yn y ‡ dꝛwc
dydd ‡ blin,] ac wedy ychwy oꝛphen yr oll pethae, ſefyll [yn
ſefydlawc.] Sefwch gan hynny, wedy'r ymwꝛegyſy eich* * llwynt
cluniae a' gwirionedd, ac ymwiſcaw o ddwyvꝛonnec ‡ cy= *dedfoldap
fiawnder, ac eſcidiaeo am eich traet o ‡ paratoat yr Euan= ‡ddarmerth
gel tangneddyf. Uch pen pop peth cymerwch darian y
ffydd, trwy'r hwnn y gallwch ddeffoddy oll ſaethae tan= *anbad, dꝛwc
llyt y * vall. A'chymerwch ‡ helym yr iechyt, a' chleddyf †ſaplet
yr Yſpꝛyt, rhwn yw gair Duw. A' gweddiwch pop am= *golochwyd,
ſer a' phop ryw weddi ac * erbyn yn yr Yſpꝛyt: a' chan wꝛthweddi, adolwyn, archan
wilied wꝛthaw y gyd a phop aſtudꝛwydd a ‡ gweddi tros
yr oll Sainct, a' thꝛoſo vi, ar roddy y mi, ymadꝛawdd y a=
goꝛy vyggenae yn * hyderus y venegy dirgelwch yr E= ‡ goglud
uangel, dꝛos yr hon ydd wyf yn gonadwꝛi ‡ yn rhwyme, *ehofn
y'n y bo y my ddywedyt yn hyderus megis y * perthyn ‡mewn catwyn
ym' ‡ ddywedyt [yny peth.] *cygweddei cygcan

 ‡ymadꝛodd

¶ Yr Euangel.

Ioan.iiij. Ydd oedd ryw * Pendevic ac yddaw
* brenhinawl vap yn glaf yn Capernaum. Pan
glypu ef ddyvot Iesu o'r Iudaia i'r
Galilea, ydd aeth ef attaw, ac a ato-
lygawdd yddaw ddawot i waret, ac
‡ ymbron iachay y vap ef: can ys ydd oedd ‡
wrth vron marw. Yno y dyvot yr
Iesu wrthaw, A ny welwch arwy-
ddion a'r ryveddodae, ny chredwch. Y
* ebry pendevic a ddyvot wrthaw, Arglwydd, dyred * i wared
cyn marw vy map. Yr Iesu a ddyvot wrthaw, Does y-
‡ gwr maith, y mae dy vap yn vyw: a' chredawdd y ‡ dyn y gair
a ddywedesei'r Iesu wrthaw, ac aeth ymaith. Yr awrhon
* cyhyddawdd ac ef yn mynet i wared, y cyfarvu ei wasanaethwyr ac ef,
ac y vanegosont, gan dywedyt, Mae dy vap yn vyw. Yno
y govynawdd ef yddwynt yr awr y gwellesei arnaw. Ac
* ddeirton wy a ddywedesont wrthaw, Doe y seithfet awr y ga-
dawdd y * cryd ef, Yno gwybu'r tat [ddarvot] yn yr awr
honno y dywedesei'r Iesu wrthaw, Mae dy vap yn vyw.
‡ arwydd, gwyrth A chredy a wnaeth ef, a'ei oll tuy. Yr ail ‡ miragl hynn
a wnaeth yr Iesu drachefyn, wedy y ddyvot ef o'r Iuddaia
i'r Galilea.

Y xxii. Sul gwedy r Trintot.

¶ Y Collect.

Arglwydd, y-ty yr atolygwn gadw dy deulu
yr Eccleis mewn dwywolder gwastawl, val
y bo trwy dy noddet hi gwaredu o ddiwrth
bob gwrthwyneb, ac iddi yn ddifosionol
ymroi ith wasaethu yn-gweithredoedd da,

et gogo-

er gogoniant ith enw trwy Jesu Christ eyn Arglwydd.

Yr Epistol.

Philip.j.

I'M Duw y diolchaf gan eich cwbyl goffay chwi, (bop amser yn veu oll weddiae y drosoch oll, gan weddiaw drosoch oll, gan weddiaw gyd a llewenydd) erwydd y *cymddeithas y sydd ychwi, yn yr Euangel, o'r dydd cyntaf yd yr awrhon. Ac y mae yn credadwy genyf hynn yma, pan yw hwnn a ddechreuawdd y gwaith da [hwnn] ynoch, ei ‡ cwplaa yd yn dydd Jesu Christ, megis y mae yn * iawn i mi ‡ synniet hynn am danoch' oll, can ys eich bot yn vey *calon, yn gystal yn ve rhwymae ac yn veu amddeffen, a' chadarnhád yr Euangel ys ef chwychwi oll oedd yn gyfranogion a mi o'm rhat. Can ys Duw yn dest ymy, mor orhoff genyf chwychwy oll yn ‡ eigiawn vygcalon yn Jesu Christ. A' hynn a weddiaf ar amylhay o'ch cariat etwo vwyvwy mewn gwybyddiaeth, a chwbl ddeall, mal y mietroch ‡ ddosparthy pethae * y bo gohanieth rhyngthwynt [a ei gylydd,] a' bot yn buredigion ac yn ‡ ddidrancwydd * erbyn dydd Christ, wedy eich cyflawny o ffrwythae cyfiawnder, [yr ei'n ynt ynoch] trwy Jesu Christ, er gogoniant a' a moliant y Dduw.

*cyfranogeth
‡gorphen
*weddus
‡barny, dybiet
*mefyrdawt, tof
‡cmyscares
‡barny
*gohanred, rhagor, amrabael
‡ddianvat
*hyd

Yr Euangel.

Mat.xviij.

PEtr a ddyvot wrth yr Jesu, Arglwydd, * pasawl gwaith [y pecha vym-brawt im erbyn, ac y maddeuaf yddaw? ae yd seithwaith? Yr Jesu a ddyvot wrthaw, Ny dywedaf y-ty yd seithwaith, anid yd ‡ seithwaith * ddecwaith seithwaith. Am hynny y cyffelypit teyrnas nefoedd i ryw Vrenhin, ‡ pwy vynnei gael cyfrif * can ei] weision. A' phan

*pa gyhyd hynychet
‡dec a thrugeinwaith, sef cccclxc, nid amgen eb rivedi
‡.y
*ael

ddechreysei gyfrif, e dducpwyt vn attaw, a oedd yn ei ddy-
let o ddec mil o * talentae. A' chan nad gantaw ddim oei
daly, e'orchymynawdd ei arglwydd y werthy ef, a' ei
wreic, a' ei blant ac oll ‡ a veddei, a' thaly[yr dlet.] A'r gwas
a gwympawdd i lawr, ac atolygawdd iddaw, can dywe-
dyt, Arglwydd, * oeda dy ddigoveint wrthyf, a' thalaf y-
ty y[cwbl] oll. Yno arglwydd y gwas hwnw a drugha-
odd wrthaw, ac ei gellyngawdd, ac a vaddeuawdd idaw
y ddled. A' gwedy myned y gwas ymaith, e gavas vn oe
‡ gyveillion, yr hwn oedd yn y ddlet ef o gant ceiniawc, ac
a ymavlawdd yntaw ac ei llindagawdd, gan ddywedyt,
Tal i mi ‡ dy ddlet. Yno y syrthiawdd ei gyveill wrth ei
draet ef, ac a atolygawdd yddaw, can ddywedyt, * Oeda
dy ddigoveint wrthyf, a' thalaf yty[y cwbyl] oll. Ac ny's
‡ gwnai ef, anyd myned a' ei vwrw ef yn carchar, y'n y da-
lei yr ddlet. A' phan weles ei gyveillion [ereill] y pethae a
* ddaroedd, ydd oedd yn ddrwc dros pen ganthwynt, ac a
ddeuthant, ac a vanegesant y ew h'arglwydd yr oll pe-
thae a ddarvesynt. Yno y galwawdd ei arglwydd arnaw,
ac a ddyvot wrthaw, A' was ‡ drwc, maddeueis yty yr oll
ddyled, can yty weddiaw arnaf. Ac a ny ddylesyt tithe to-
sturiaw wrth dy ‡ gyveill, megis ac y tosturiais i wrthy
ti? A' llitiaw a wnaeth ei arglwydd, ac ei rhoddes ef ir
poenwyr, y'n y dalei ei holl ddylet idaw. Ac velly yr vn ffy-
nyt y gwna veu nefawl dat i chwithae, any vaddeuwch
o'ch calonnae, pop vn * y'w vrawd eu ‡ camweddae.

*yncylch lx.li. oedd pop talent cyffredin
‡oedd yn ei helw
*gohiria, heddycha, pwylla, bydd dda dy amynedd
‡gydweision
‡vy
*Esmwytha
‡mynnei
*wnaethit
‡mall
*gydwas
*ydd
‡sarhaedae, trespasae

Y. xxiii. Sul gwedy Trintot.

¶ Y Collect.

DUw eyn noddet a'n cedernit, yr hwn wyt bena-
tur pob dwywolder, gwrando eb ohir ddefo-
sionawl weddiae dy Eccleis a' chaniatha y ni
am yr hyn ydd ym yn e erchi yn ffyddlawn, allu

ei caffael

ei caffael yn gyflawn, trwy Jeſu Chriſt eyn Arglwydd.

Yr Epiſtol.

Philip.iij.

YBroder, dylynwch vi, ac edrychwch ar yr ei ys ydd yn rhodiaw velly, megis ydd ym ni yn esempl ychwy. Can ys mae llawer yn rhodiaw, am bwy'r ei y dywedeis ywch, yn vynych, ac yr awrhon dan wylaw y dywedaf ychwy, [y bot wy] yn elynion * Croc Chriſt, yr ei [y sydd] a'ei dywedd yn ‡ gyfergoll, a'ei bol yn Dduw ydd wynt, a'ei gogoniant yn * wradwydd yddwynt, yr ei sy a'ei meddwl ar pethae daearol. Can ys ein ‡ gwladwriaeth ni ys yd yn y nef, ac o'r lle ydd ym yn edrych am yr Jachawdur [ys ef] yr Arglwydd Jeſu Chriſt, yr hwn a * ys mut ein corph gwael ni, er ei wneythyd yn ‡ vnffurf a'ei gorph gogoneddus e, yn ol y nerthoIdap, trwy'r hwn y dychon e ddareſtwng yr oll pethae ‡ yddaw ehun.

*Crocs ‡damnaſion *gwarth cywylidd ‡ymddugiat, helhynt ſwyddogaeth *newidia, ‡vn wedd, cyfrith *y danaw

Yr Euangel.

Math.xxij

YNo ydd aeth y Phariſaieit, ac a gymerſont gyngcor pa vodd y * dalient ef ‡ yn [ei] ymadrawdd. Ac wy addanvoneſont attaw ei ddiſcipulon y gyd a'r Herodiait, can ddywedyt, Athro, gwyddam dy vot yn * air] wir, ac yn dyſcy ffordd Dduw yngwirionedd, ac nyd oes arnat ‡ ovalnep: can nad wyt yn edrych * ar wynep dynion. Dywet y-ni gan hynny, beth a dyby di? Ai iawn ‡ rhoddy teyrnget i Caiſar, ae nyd yw? A'r Jeſu yn gwybot y ‡ drigioni wy, a ddywot, Paam im * temptwch vi chwychwi ‡ hypocriteit? dangoſwch ymy * vath y deyrnget. Ac wy a roeſon attaw geiniawc. Ac ef a ddywot wrthynt, Pwy pie'r ddelw hon a'r ‡ argraph? Dywedeſont wrthaw, * Caiſar. Yno y dywot ef wrthwynt, Rowch gan hyny ‡ ys ydd i Caiſar, i Caiſar, a' rhowch i Dduw y pethe ys yd y * Dduw. A'phan glywſant

*maglent ‡ar *gywir ‡bryder vndyn *erwydd ‡taly treth ir ymerodr ‡malis *prowoch ‡ffugwyr *arian ‡arſcrifen *Yr Emperawtr ‡yr eiddo *eiddo Duw

wy hynn, ryveddy a wnaethant, a'ei ady a'myned ymaith.

Y.xxiiii. Sul gwedy Trintot.

Y Collect.

ARglwydd, atolygwn yty escwng dy bobl o diwrth
ei camweddau, val y bo trwy dy ddawnus drugaredd
gaffael o hanam eyn rhyddhau o rwy
medigaethau eyn oll bechotau; yr ei gan eyn
cnawdol vreuolder a wnaethani. Caniatha hyn ercariat
ar Jesu Christ eyn Arglwydd.

¶Yr Epistol.

Coloss.j. YDd ym yn diolch y Dduw'sef Tat
eyn Arglwydd Jesu Christ, pop amser
yn gweddiaw trosoch: er pan glywsam
am eich ffydd yn Christ Jesu,
ac am [eich] cariat ar yr oll Sainct, er
mwyn y gobaith ys ydd wedy'r arosot
y chwi yn y nefoedd, am yr honn
y clywsoch ym blaen-llaw, trwy'air
gwirionedd [ys ef yw] yr Euangel,
*hwn yr * hon a ddeuth atochwi, megis ac i'r oll vyt, ac y mae
hi yn ffrwythlon hefyt, mal ac [y mae] yn eich plith chwithe,
o'r dyth-hwnn y clywsoch ac y gwir wybuoch 'rat
‡caredic, anwyl Duw, megis ac ydyscesoch can Epaphras ein‡cu gydwas,
*viniste yr hwn ys y trosoch yn ffyddlawn * wenidawc Christ, yr
hwn hefyt a vanagawdd y-ni eich cariat, [ys y genych]
‡yn ‡ drwy'r yspryt. O bleit hynn nyni hefyt, er y dydd y clywsam,
ny pheidiesam a gweddiaw y trosoch, ac erchy ar eich
cyflawny o wybyddieth y wyllys ef, ym pop doethinep,

a deall yſprytawl, y'n y rotioch yn teilwng [gan] yr Ar=
glwydd, a [ei] voddhay ym pop * dim, gan ymffrwytho — *peth
loni ym pop gweithred da, a' ‡ thyfu yn-gwybyddiaeth — ‡chynyddy, chynyrchy
Duw, wedy'r ymnerthy gan oll nerth trwy ei ogoneddus
allu ef, i bop dioddefgarwch ac * ammyned dda, y gyda — *hir ymaros
‡ hyfrydwch, gan ddiolwch i'r Tat yr hwnn a'n adda= — ‡llewenydd
ſawdd i vot yn gyfrangion o etiveddiaeth y Sainct yn-
goleuni.

Yr Euangel.

TRa oedd yr Jesu yn ymddiddan val — Math. ix.
hyn wrth y popul, * nycha, y deuth — *wele
ryw ‡ pennaeth ac 'addolawdd idd= — ‡unben
aw, can ddywedyt, E vu varw veu
merch yr awrhon, and dyred a' * ge= — *dod
ſot dy law arnei, a' byw vydd hi.
A'r Jesu a g'odes ac ei dylynawdd,
ef a ei ddiſcipulon. (Ac wele, wreic — ‡gwaedlin,
a oedd [a haint] ‡ gwaedlif arnei — gwaedgerd,
dauddec blynedd, a ddaeth o'r * tu ce= — gwaed goll
fyn yddaw, ac a gyffyrddawdd ac ‡ empyl y wiſc ef. Can ys — * lwyr ei
hi a dywedeſei ynthei ehun, A's gallaf gyhwrdd a ei wiſc — ‡or, godref, hem
ef yt vnic, * i'm iacheer. Yno yr Jesu ymchwelawdd, a chan — * iach vydaf mi af yn iach
y gweled hi, y dyvot, [Ha] verch, bydd gyſſurus: dy ffydd a'th
iachaodd. A'r wreic a ‡ wnaethpwyt yn iach * yn yr awr ho= — *o'r
no.) A' phan ddaeth yr Jesu i duy'r pennaeth, a' gweled y cer — * tyrfu
ddorion a'r tyrfa yn * tryſtiaw y dyvot wrthwynt, ‡ Ewch — ‡Ciliwch
ymaith: can nad marw'r vorwyn, anid cyſcu y mae hi. Ac
wynt ei gwatworesōt ef. A' phan yrwyt y tyrfa allan, ef
aeth i mewn ac a ymaVlawdd yn hi llaw, a'r vorwyn a gy=
vodes. A'r gair [o] hynn aeth tros yr oll tir hwnw.

Y .xxv. Sul gwedy'r Trintot.

¶ Y Collect.

Deffro Arglwydd, atolygwn y-ty ewyllyſſiau
dy ffyddlonieit val y bo yddynt gan aml weithi=
aw ffrwyth gweithredoedd da, allu cahel gan
y ti yn aml ei gobrwyaw, trwy Ieſu Chriſt eyn
Arglwydd.

Yr Epiſtol.

Ier. xxiij Nycha, y mae 'r amſer yn dybot,
medd yr Arglwydd, y cyvodaf i Dda=
*blaguryn, gangen uid * vaguryn cyfiawn, ac a deyr=
naſa Brenhin ac a lwydda, ac a w=
na varn a' chyfiawnder ar y ddae=
‡y gwaredir ar. Yn y ddydiae ef ‡ yd iacheir Iu=
*yr dah, ac Iſrael a breſwilia yn *ddi=
*gobaith oval, a hwn yw * ei Enw y galw
ant ef, yr Arglwydd eyn cyfiawn=
‡wele der. Am hynny ‡ nycha, y maer
dyddiae yn dybot, medd yr Arglydd, pryd na ddywedant
mwy [Ys] byw yr Arglwydd, yr hwn a dduc blant yr Iſ=
*Egypt rael allan o tir yr * Aipht, eithyr [ys] byw'r Arglwydd yr
hwn a dduc ac a ddeuth a had tuy'r Iſrael allan o'r Gog=
ledd-dir, ac o'r oll tiredd ar y goyſceteiswn wy, ac wy adri=
giant yn ei-tir ehunain.

Yr Euangel.

Ioan. vj. Pan dderchavawdd yr Ieſu ey lyga
it, a' gweled bot tyrva vawr yn de
wot attaw, ef a ddyvot wrth Phi=
lip, O ble y prynwn vara i gahel
o'r ei hyn vwyta? A' hynn a ddy=
vot ef, y'w brovi ef: can ys ef a wy=
ddiat pa beth a wnelai. Philip ate
pawdd iddaw, Ny digon yddwynt
werth deucent ceinioc o vara, val
y gallo pop vn o naddynt gymeryt

ychydic. Yno y dyvot wrthaw vn oi ddiscipulon, [sef]
*Andreas brawt Simon Petr, Y mae bachcenyn yma *Andro
a chantaw bemtorth o vara haidd, a dau pyscodyn: eithr
pa beth yw'r ‡ heiny ymplith * cynniuer? A'r Iesu a ddy- ‡hyny
vot, ‡ Gwnewch i'r dynion eistedd, (ac ydd oedd * gwellt- *cymeint
glas mawr yn y lle hwnw) Yno ydd esteddawdd y gwyr ‡ Perwch ir bopul
y lawr, o niver yn cylch pemp-mil. A'r Iesu a gymerth y *gwair, glaswellt
bara, ac a ddiolches, ac a [ei] roddes i'r discipulon, a'r dis- lawer
cipulon ir ei a eisteddesent y lawr: a'r vn modd o'r pyscot
cymeint a ‡ ewyllysient. Ac wedy yddynt gahel ei digon, ‡ vynnent
ef a ddyvot wrth ei ddiscipulon. Cesglwch y * briwion sy *briwbwyt
'n gweddill rac colli dim. Yno y casglesont wy ynghyt, ac
y llanwesont ddeuddec ‡ cawell o vriwion y pemp torth ‡ bascec
[bara] haidd [ys ef y briwbwyt oedd o weddill yr ei a vesynt
yn bwyta. Yno 'r dynion pan welsant yr * arwydd, a wna *miracul,
ethoedd yr Iesu, a ddywedesont, Hwnn yn wir yw'r Pro- gwyrthiae
phwyt oedd ar ddyvot y'r byt.

¶ As bydd mwy o Sulieu cyn Sul Aduent, y gyflawny hyuny y cymerir gwasanaeth yr
ci o'r Sulieu, a vaddeuwyt rhwng yr Enwaediat, a Septuagesima.

Dydd Sanct Andreas
Apostol.

¶ Y Collect.

O Ll-alluawc ddiuw, yr hwn a rodaist gyfryw
rat ith Apostol S. Andreas yd pan vu iddaw
yn ebrwydd vfyddhau y alwedigaeth dy vab
Iesu Christ a'i * ddilyn eb ohir: Caniatha y *ganlyn eb drago
ni oll, wedi eyn galw gan dy 'air bendigedic,
ymroi, yn ddioed o hanom yn vfydd y ddilin dy sanctaidd
orchmynneu: trwy'r vnryw Iesu Christ eyn Arglwydd.

¶ Yr Epistol.

A's

Dydd Sanct Andreas Apoſtolon.

Rom.x.

AS coffeſſy ath enae yr Arglwydd Jeſu, a'chredy yn dy galon mae Duw ei cyfodes ef o‡ veirw, *iach vyddy. Can ys a'r galon y credir er cyfiawnder: ac a'r genae y coffeſſir er iechyt. Can ys yr Scrythur a ddywait, Pwy bynac a gred yntaw, ny‡ wradwydir. Can na'd oes gohanieth rhwng yr Juddew a'r Groecwr: obleit yr hwn ys id Arglwydd ar * pawp ys y'n‡oludawc i bawp a'r alwo arnaw. Can ys pwy bynac a alwo ar Enw yr Arglwydd, ‡ iach vydd. An'd pa * ddelw y galwant arnaw, yn yr vn ny chredaſant? a pha wedd y credant yn yr vn ny chlywſant y wrthaw? A' phavodd y clywant eb precethwr? A' ph'odd y precethant, addiethr ei danvon? megis ydd eſcrivenwyt, Mor ‡ prydverth yw traet* managwyr tangnedyf, a' managwyr pethe da. Eithyr ny wrandawawd pop ar yr Euangel: can ys Jeſaias a dywait, Arglwyd, pwy a credawd yr hyn a glywawdd genym? Can hyny ffyd [ys y] drwy glybot, a' chlybot trwy'air Duw. Ac a ny chlywſant, medaf? ‡Do do, ef aethy ſain wy tros yr oll daiar, a'ei gairiae i* ddyben byt. Ac medaf any chydnabu'r Jſrael [Dduw]? Yn gyntaf Moyſen a ddywait. Mi vy a wnaf y chwy ‡ wynvydy wrth * genetl nyd yw genetl [i mi,] a' thrwy genetl ynvyt ich digiaf. Ac Jeſaias a ‡vaid, ac a ddywait, Jm cafad gan yr ei ni'm caiſieſant, ac i'm gwnaethpwyt yn eglaer, ir ei nid ymovyneſont am danaf. Ac* wrth Jſrael y dywait, ‡ Yn hyd y dydd ydd *estenais vym-dwylo ‡ ar bopul * anyvydd, ac yn gwrthddywedyt.

‡ywrth y meirw
*cadwedic
*chywilyddir
*oll
‡gyvoethawc
‡ catwedic
*wedd
‡weddus, hyfrydol
*precethyr, euangelwyr
‡Diau, diamau
*eithafion
‡ddal eddigedd genvigenny
*naſion
‡levys
*yn erbyn
‡Ar
*y kennais
‡at
*gyndyn

Yr Euangel.

Math.iiij.

MAl ydd oedd yr Jeſu yn rhodiaw wrth vor Galilea, e ganvu ddau broder, Simon, yr hwn a elwir Petr, ac Andreas ei brawt, yn bwrw rhwyt i'r

mor

mor (can ys pyſcotwyr oeddent) ac ef a dyvot wrthwynt,
*Dewch ar vy ol i a mi a'ch gwnaf yn pyſcotwyr dynion. *Dylinwch vi
Ac wy yn y van gan ady y rhwytae, y dilyneſont ef. A'
gwedy y vynet ef oddynaw, ef a welawdd ddau vroder er
eill, Jaco[vap]Zebedeus, ac Joan ei vrawt mewn llong
gyd a Zebedeus ei tat, yn cyweiriaw ei rhwytae, ac ei ga=
lwodd wy. Ac wy eb-ohir gan adael y llong a ei tat, ac ei
‡ canlyneſant ef. ‡dilineſont

Sanct Thomas yr Apoſtol.

¶Y Collect.

OLi alluoc vywvythawl Dduw, yr hwn er
mwy o ſicrawch y ffydd a oddefeiſt ith ſan-
taidd Apoſtol Thomas * aman cyfodiat *betruſaw
dy vab Jeſu Chriſt: Caniata y-ny cyn ber=
ffeithied ac mor gwbl ddiamau gredu yn
dy vap Jeſu Chriſt, yd na cherydder eyn
ffydd yn dy olwc byth: gwrando arnom Arglwydd, drwy
'r vnryw Jeſu Chriſt, y ba vn gyd a thi a'r yſpryt glan, y
bo oll anrhydedd a' gogoniant yn oes oeſoedd.

Yr Epiſtol.

YRawrhon nid ych na diethreit nac * allwlat a= Epheſ.ij.
myn cyd-dineſſydiō ar Sainct, a' thuylu Duw, * dyvodieit
gwedy'ch adeiliat ar ‡ ſail yr Apoſtolon a'r Pro= ‡grwndwal
phwyti, ac Jeſu Chriſt * ehun yn ‡ ben congyl *yntau
[vaen,] yn yr hwn yr oll adail wedy 'r gyſſylltu a dyf yn ‡ ſylvaen cyntaf
Templ ſanctaidd yn yr Arglwydd, yn yr hwn hefyt ych
adailwyt chwi y vot yn dricvan Duw trwy'r yſpryt.

Yr Euangel.

Ioan.xx.

THomas vn or dauddec yr vn a elwit Didimus, nyd oedd gyd ac wynt pan ddeuthei 'r Iesu. Am hyny y dyvot y discipulon eraill wrthaw, Myni a welsam yr Arglwydd. Ac ef a dyvot wrthwynt. A ny welwyf yn ei ddwylaw ol *y cethri, ‡ a' dody vy mys yn ol * y cethri, ‡a dodi vy llaw yn eu ystlys, * ny chredaf. Ac ar ben yr wyth diernot gwedy [hynny] drachefyn ydd oedd y discipulon y mywn, a' Thomas y gyd ac wynt. [Yno] y deuth yr Iesu [y mewn] a'r drysae yn gaeat, ac a savawdd yn y cenol, ac a ddyvot, * Tangneddyf ywch'. Yn ol hyny y dyvot wrth Thomas, ‡Dod yma dy vys, a' gwyl vy-dwylo, ac esten dy law, a'dod yn v'estlys, ac na vydd ‡ ancrededyn amyn crededyn. Yno Thomas a atepawdd, ac a dyvot wrthaw, [Ys ti' yw] vy Arglwydd a'm Duw. Yr Iesu a ddyvot wrthaw, Thomas, can y ty vyggwelet, y *credeist: gwyn vydedic [yw'r] ei ny welsant, ac a credesant. A llawer hefyt o arwyddion eraill a wnaeth yr Iesu yn-gwydd ei ddiscipulon, ar nid yw escrivenedic yn y llyver hwnn. Eithyr y pethae hyn a escrivenwyt val y credoch mae 'r Iesu yw'r Christ Map Duw, ac ychwy ‡ gan credy gaffael bywyt trwy y Enw ef.

*yr hoelion
‡ac esten
*yr hoelion
‡ac esten
*n'ys credaf
* Heddwch
‡ Anvon, sang
‡ anffydlon
*credy
‡yn

Ymchweliat Sanct Paul.

Y Collect.

DUw yr hwn a ddysceist yr oll vyd drwy bregeth dy wynvydic Apostol S. Paul: Caniatha atolwc yty, y ni, yr ei mae ei tyfedd ymchweliat ef mewn coffa, allu dilyn a' chyflawni dy vendige-

dic-ddyſceidiaeth, yr hwn y adawodd ef yn yſcrivennedic
er athroaeth Chriſtnogion, trwy Chriſt eyn Arglwydd.

Yr Epiſtol.

A' Saul etwa yn chwythy bygylae a Act.ix.
lladdva yn erbyn diſcipulon yr Ar=
glwydd, aeth at yr Archoffeiriat,
ac a archawdd gantaw lythyreu y
Ddamaſco at y * Synogogae, a *cynnleiddvae
chaffei ef nep or ei oedd o'r ffordd ho=
nno (ai'n wyr ai yn wraged) y dwyn
hwy yn rhwym i Gaeruſalem. Ac
mal ydd oedd ef yn ‡ ymdaith e ddar= ‡ ſiwrneio
bu val y dyneſawodd ef * ar Dda= *at
maſco, yn ddiſyvyt y dyſclaeriawdd o ei amgylch olau=
ni or nef. Ac ef a gympawdd ‡ ar y ddaiar, ac a glybu lef * ir llawr
yn dywedyt wrthaw, Saul, Saul, paam im * erlydy? ‡ erlyni
Ac ef a ddyvot, Pwy wyt, Arglwydd? A'r Arglwydd a
ddyvot, Mi yw Jeſu yr hwn a erlydy di: anhawdd yt'
wingo yn erbyn ſymblae. [Ef e] yno ac yn echrynedic ac ‡ ſynn
yn ‡ ofnus a ddyvot, Arglwydd, pa beth a vynny i mi
y wneythyd? Ac eb yr Arglwydd wrthaw, Cyvot a does
ir dinas, ac e ddywedir yty pa beth vydd * dir yt' y wneu= *rait
thy'r. A'r gwyr oedd yn cydymddeith ffordd ac ef, a ſava=
ſant wedy'r' ſynny, gan glywet y llef eb ydd wynt weled
nep. A' Saul a gyvodes o ddyar y ddaear ac agores ei
lygait, ac ny welawdd ef vndyn. Yno yr arwenesont ef‡ ‡ erlwydd
erbyn ei law, ac ei ducesont i Ddamaſco, ac yno y bu dri-die
eb welet, ac eb vwyta nac yfet. Ac ydd oedd * ryw ddiſ= * neb,
cipul yn Damaſco a elwit Ananias, ac wrtho y dyvot yr nebun
Arglwydd trwy weledigaeth, Ananias. Ac ef a ddyvot,
Wele, [dyma] vi, Arglwydd. Yno [y dyvot] yr Arglwydd
wrthaw, ‡ Cyvot, a does ir heol a elwir Uniawn, a chais ‡ Cwyn,
yn tuy Judas [vn] a ei enw Saul o (ddinas] Tarſus: can cychwyn
ys wely, y mae ef yn gweddiaw. (Ac ef a welei * trwy *mewn
weledagteth wr a ei enw Anaias, yn dyvot y mywn at=

taw, ac yn dody ei ddwylo arnaw, y gahel o hano ei olwc.)
Yno ydd atepawdd Ananias, Arglwydd, ys clywais
can lawer am y gwr hwnn, vaint y drwc a wnaeth ef ith
Sainct yn-Caerusalem. Ac cyd a hynny y mae gantaw
*y wrth awturtawt o * y gan yr Archoffeiriait, y rwymo pawp
a'alwo ar dy Enw. Yno y dyvot yr Arglwydd wrthaw,
Dos ymaith, can ys y mae ef yn llestr etholedic y mi, y
‡drach ddwyn vy Enw ‡ rac bron y Cenetloedd, a'Brenhinoedd
a' phlant yr Israel. Can ys mi a ddangosaf iddaw, pa
veint bethae a orvydd iddaw ddioddef er mwyn vy Enw.
Yno ydd aeth Ananias ymaith, ac aeth y mewn i'r
tuy, ac a osodes ei ddwylo arnaw, ac a ddyvot, Y brawt
Saul, yr Arglwydd am danvonawdd: (ys ef] Iesu yr
adwelet hwn a ymddangoses yty ar y ffordd wrth ddawot) y der=
byn o hanot dy'olwc, ac ith cyflawner o'r yspryt glan. Ac
‡gann yn y man y syrthiawdd yddiwrth ei lygait megis ‡ cenn,
*yn dalwyr ac yn ebrwydd yd erbyniawdd ei olwc, ac y cyvodes, ac y
batydiwyt, ac y cymerawdd vwyt, ac y cryfhaodd. Velly
*ryw y bu Saul * dalm o ddyddiae gyd ar discipulon, 'oedd yn
Damasco. Ac yn y van y precethawdd ef Christ yn y Sy=
‡chwithaw nagogae, [nid amgen] mae efe oedd Map Duw: a ‡ bra=
‡diniſtro diva wychy a wnaeth ar bawp a ei clypu, a'dywedyt, An'd
hwn yw ef y oedd yn ‡ distruw yr ei alwent at yr Enw hwn
yn-Caerusalem, ac a ddeuth yma er mwyn hynn, [ys ef]
er y h'arwein wy yn rhwym at yr Archoffeirieit? Ei=
*gynyr=chawdd thyr Saul a * gynnyddawdd vwyvwy a nerth, ac a wrad=
wyddawdd yr Iuddaeon oedd yn * preswiliaw yn Da=
‡trigio masco, gan gadarnhay mae hwn oedd y [gwir] Christ.

Yr Euangel.

Math.xix.
*Wele PEtr a ddyvot wrth yr Iesu, * Nycha, nyni a
‡wrthodesam ‡ adawsam pop peth, ac ath ddilynesam di:
a' pha beth a vydd y-ni ‡ Ac Iesu a ddyvot
yddynt, Yn wir y dywedaf wrthych, mae
‡ ar pan eisteddo Map y dyn ‡ yn eisteddva ei ‡ o=
*valwrhydi goniant, chwychwi yr ei a'm * canlynawdd yn yr adge=
*dilinoedd

netleth

netleth, a eisteddwch hefyt ar ddeuddec eisteddva, ac a ver
nwch dauddec llwyth yr Israel. A' phwy bynac a * edy *wrthoto
tai, ney vroder neu chwioredd neu dat, neu vam, ne' wraic,
nei blant, nei diredd, er mwyn vy Enw i, ef a dderbyn
ar y canvet, a' bywyt tragyvythawl a ‡ etivedda. An'd *beddianna
llawer or ei * blaenaf, a vyddant yn olaf, ar ei olaf yn v= ‡cyntaf
laenaf.

Puredigaeth y Sanctes Vair vorwyn.

¶ Y Collect.

OLl-alluawc a' thragywyddawl Dduw, atolygwn yn vfyddawl ith vawredd, megis ac ar gyfenw y heddiw y * presentiwyd ir deml dy vn mab yn sylwedd eyn cnawd ni: velly cantatha eyn presentio yti a meddyliau purlan, trwy Iesu Christ eyn Arglwydd. *presennolwyt, cynnyrchwyt

Yr Epistol.

¶ Yr vn ac a osotwyt tros y Sul.

¶ Yr Euangel.

GWedy cyflawny dyddiae puredi= Luc. ij.
gaeth Mair yn ol * Deddyf Moy= *Cyfraith
sen, wy a ei ducesont ef i Caerusa= ‡osot, gynychu bresento
lem, y'w ‡ oystaty ef i'r Arglwydd.
(Megis y mae yn escrivenetic yn
Deddyf yr Arglwydd, Pop vn gwr-
ryw y agoro yn gyntaf y * vam a *y groth
elwir yn ‡ sanctaidd ir Arglwydd:) ‡gyssegredic
ac y roddy offrwm * erwydd yr hyn *megis
a ‡ ddywetpwyt yn Deddyf yr Ar= ‡orchymynwyt
glwydd

M(iij)

*colombenot coet ‡aderyn nei ddwy glomenot ieuanc

glwydd, par o * turturon nei ‡ ddeu gyw colombenot. A'nycha, ydd oedd gwr yn Caeruſalem a ei enw yn Simeon: y gwr hwnn [oedd] gyfiawn a' dwywol, ac yn dysgwyl am ddiddanwch yr Iſrael, a'r yſpryt glan oedd arnaw. Ac a venagesit iddaw gan yr yſpryt glan, na welei ef angae cyn ydd o 'welet Chriſt yr Arglwydd. A'thrwy [annoc] yr yſpryt y deuth ef i'r Templ.

Dydd S. Matthias.

¶ Y Collect.

OLl alluawc ddhuw yr hwn yn lle Iudas vradwr a ddetholeiſt dy ffyddlawn was Mathias, y vod yn vn o niver dy ddeuddec Apoſtol. Caniatha bot dy Eccles yn gadwedic o ddiwrth yr ebeſtyl ffeils a' bod hi threfnu ai llywaedraethu gan wir a ffyddlawn Vugelydd, trwy Ieſu Chriſt eyn Arglwydd.

Yr Epiſtol.

Act. j.

*angeurait

‡gyfrwyddwr *gymdeithas ‡ i vwrw e hun ben dro mwnwgl *daſcodd allan ‡drigiolion

YN y dyddiae hyny y cyvodes Petr y vyny yn cenol y diſcipulon, ac y dyvot, (a' niuer yr enwae oedd yn yr vn [lle] oedd yn cylch cant ar vgain) Ha wyr 'vroder ydd oedd yn * ddir cyflawny 'r Scrythur hyn, yr hon a racddyvot yr yſpryt glan trwy enae Dauid am Iudas, yr hwn a vu ‡ dywyſoc ir ei a ddaliesont yr Ieſu. Canys cyfrifwyt ef gyd a nyni, ac a gavawdd * ged yn y wenidogaeth hynn. Ac ef wrth hyny a ddarparawdd vaes a goabyr enwired: a' gwedy yddaw ‡ ymgrogy y drylliwyt yn ddeuddryll yn et genol, a ei oll ymyſcaroedd a * dywalltwyt. Ac y mae yn wybodedic gan oll ‡ preſwylwyr Caeruſalem, yd pan el-

wir y maes hwn yn ei tavodiaith wy, Hakeldama, ys ef
yw hyny, maes y gwaet. Can ys escrivenir yn llyver y
Psalmiae, Bit y * bresc wylfa ef yn ddiffaith, ac na thriget *drigva
nep yn ‡thei, a' bit y arall gymeryt y ‡ escopaeth ef. Erwydd ‡gur
paam o'r gwyr hynn a vu yn cymddeithas a ni, yr oll am= *thaw
ser y bu yr Arglwydd Iesu yn tramwy in plith, can dde=
chrae o Vatydd Ioan, yd y dydd yd erbyniwyt ef i vyny o ‡y bydd dir
ddywrthym, y‡gorvydd bot vn o hanwynt yn test oy gyfo=
diat ef. Ac wy osedesont ddau [geyrbron, ys ef] Ioseph a
elwit Barsabas a gyfenwit Iustus, a' Matthias. A' gwe
ddiaw a wnaethant, can ddywedyt, Ti Arglwydd calon-
wybedydd pop dyn, dangos pa vn o'r ddau hyn a *ddetho= *ddywe-seist
leist, modd y gallo dderbyn * ced y weinidogaeth hynn a'r ‡cyfran
Apostoliaeth, y wrth pa vn y trawsl *dynnodd Iudas, i vy *enciliodd, cyfeilior-nodd
net yw le chun. Yno y rhoesont eu coelbrenni, a' ‡ dygwy=
ddaw o'r coelbren ar Matthias, ac ef o gyffredin gyfun= ‡syrthio, chwympo
dap a gyfrifwyt y gyd a'r vn ardec Apostolion.

Yr Euangel.

YN yr amser hynny ydd atepawdd yr Iesu, ac Math.xj.
y dyvot, Yty y diolchaf, Dat, Arglwydd
nef a daear, can yty guddiaw y pethae hyn
rhac y doethion a'r pruddion, a' ei‡egluraw ‡dangos
hwy ir ei bychain. * Yn wir, Dad, can ys *Do
velly y bu voddlawn genyt. Pop peth a roddwyt y-my
gan vym-Tat: ac nyd edwyn nep y Map, *eithr y Tat
ac nyd edwyn nep y Tat ‡ diethr y Map, a'r hwn yr e= ‡anyd
wyllysio'r Map ‡ eglurhau iddaw. Dewch ata vi, oll y *anyd
sy yn vlinderawc ac yn llwythawc, a' mi a'ch esmwythaf. ‡dywynygu ddangos
Cymerwch vy iau arnoch' a' dyscwch genyf, can vymbot
yn waredigennus ac yn isel o galon. A chwi gewch or= *hawdd, esmwyth
phoyssa ich eneidiae. Can ys ve Iau'sy * hyfryd, a'm ‡ ‡baich
llwyth ys y yscafn.

Cyfarchiad Mair wyryf.

¶ Y Collect.

*tywallt NJ atolygwn yty Arglwydd, * dineya dy rat yn
ein calonau, yn y bo mal ir adwaynom gnawdoliaeth Christ dy vab trwy genadwri yr Angel veilly trwy ei groc ai ddyodefaint cahel eyn dwyn y 'ogoniant ei gyfodiat ef, trwy'r vnryw Iesu Christ eyn Arglwydd.

¶ Yr Epistol.

Iesaias. vij DUw a ymddiddanodd drachefyn ac Achaz, can ddywedyt, Arch yty arwydd gan yr Arglwydd dy Dduw, ys arch, [ai] yn yr eigiawn ai yn yr vchelder vry. Ac Achaz a ddyvot,
*phrofaf Nyd archaf, ac ny *themptiaf yr Arglwydd. Yno y dyvot ef, Clywch yr awrhon tuy Dauid, ai bychan genwch
‡obidiaw ‡ volesty dynion, yny volestoch
*ynref hefyt vym-Duw? Am hyny y dyry
‡vorwyn yr Arglwydd ehun y chwy arwydd. Nycha, y ‡ wyry a veichioga ac a escor ar vap, a'hi a eilw ei enw Immanu-el.
*a delwys Ymenyn a' mel a vwyty, yn y wypo ef wrthot y drwc, * ac ethol y da.

¶ Yr Euangel.

Luc. j. YN y chwechet mis, yd anvonwyt angel Gabriel
*y wrth * gan Dduw i ddinas yn Galilea a elwit Nazaret, at ‡ vorwyn wedy * dyweddiaw a gwr aei
‡wyry
ymrhydiaw enw Ioseph, o tuy Dauid, ac enw'r vorwyn oedd Mair. A'r Angel aeth y mewn atei, ac a dyvot, Hynpych
*yr hon gwell *y rad-garedic: yr Arglwydd ys y gyd a thi: bendi-
ath gerir geit [wyt] ymplith gwragedd. A' phan weles hi ef, cyntyr-
yn rhat
‡wrth fu a wnaeth hi ‡ can'ymadrodd ef, a' meddyliaw pa ryw

annerch oedd * hwnnw. Yno dywedyt o'r Angel wrthi, * hy nny
Nag ofna, Uair, can ys ‡ ceveist 'rat geyrbron Duw. Can * hoff wyt gan Dduw,
ys * nycha yr ymddugy yn dy vru, ac yr escory ar vap, ac ai ith hoffir &c.
a elwy ei enw JESU. Hwnn a vydd mawr-[edic,] a'i map * wele
ir Goruchaf y gelwir, ac a rydd yr Arglwydd Dduw ydd
aw ‡ orsedd ei dat David. Ac ef a deyrnasa ar [ucha] tuy ‡ thron, eisteddfa
Jacob yn * tragywydd, ac ar ei deyrnas ny bydd dywedd. ‡ oesoedd
A' dywedyt a ‡ oruc Mair wrth yr Angel, Pa vodd bydd * awnaeth
hynn, can nad adwaenwyf 'wr? A'r Angel 'atepawdd, ac
a ddyvot wrthei, Yr yspryt glan a ddaw arnat, a' nerth y
Goruchaf ath wascota. Wrth hynny a'r peth sanctaidd a
aner o hanot, a elwir ‡ Map Duw. Ac wely, dy gares Eli= ‡ yn vap
zabet, ac yhi a ymdduc vap yn hei henaint: a' hwnn yw'r * anvap, eb planta
chwechet mis, yddi, yr hon a elwir * hesp. Can ys ‡ geyr ‡ gyd a
bron Duw ny bydd dim yn anallu-[awc.] Yno y dyvot ‡ llawvorwyn
Mair, Wele * wasanaeth ‡ ydd es yr Arglwydd: bit i mi * wraic,
* erwydd dy 'air. ‡ A'r angel aeth y wrthei. * ynol ‡ yno

Dydd S. Marc Euãgelwr.

¶ Y Collect.

Oll-alluawc ddduw yr hwn a ddysceist dy sanctaidd Eccles a nefawl athrawaeth dy euangelwr S. Marc dod y ni rat na bythom val plant ymchweledic gan bop awel wag ddysceidiaeth: eithr bot i ni yn ffyrf ymgadarnhau yn-gwirionedd dy lan Euangel, trwy Jesu Christ ein Arglwydd.

Yr Epistol.

I Bob vn o hanam y rhoddwyt Rat, wrth ve= Ephes. iiij.
sur * dawn Christ. Am hynny y dywait, We= * rhoddiat
dy ydd-aw escen i'r vchelder, ef a gaethiwodd
ar gaethiwet, ac a roddes ‡ ddoniae y ddyni= ‡ roddion
on. Eithyr yr escen-awdd hwnw, pa veth

yw

*yr, or

yw pe na' bysei iddaw ddescen yn gyntaf ir manne isaf*y
ddaear ? Hwnn a ddescenawdd, yw'r vn a hwn ac a es=
cenawdd ympell vchlaw'r oll nefoedd, er yddaw gyflawny
pop peth [oll] Can hyny y rhoddes e'r ei yn Apostolion,
yr ei yn Prophwyti, a'r ei yn Euangelwyr, a'r ei yn ‡ Un=
gelieit, a*Dyscyawdron, er ‡ cytrefny yr Saint, y waith
y gweinidogaeth [ys ef] er adailadaeth ‡ corph Christ, yn
y ddelom ynghyd oll (mywn vndab ffydd a' chydnaby=
ddiaeth Map Duw) yn wr‡cwbyl, [ac] wrth vesur oedran
* cyflonder Christ, val na bom ni mwyach yn vechcin, yn
* bohwman, ac yn treiglo hwnt ac yma gan pop ‡ gwynt
dysceidaeth, drwy hocced dynion, ac a* dichell, er cynll=
wyn * twyllo. Eithyr ymwiriwn mewn cariat, gan dy=
fu trwy pop peth yndo ef, yr hwn yw'r penn [ys ef] Christ,
o ba vn a's yr oll-corph a gyssylltir ac a gyfansodir trwy
pop cymal, er cydweinidogaeth (‡erwydd y grym [ys ydd]
*ynghymetr pop aelawt) e a ddwc cynnydd ir corph, er adail
y-ddo ehun trwy cariat.

‡Ungelydd
*Doctorieit
Athrawon
‡cytyrry,
cyssyllty,
cyd orphen
sef yr ec=
cleis
‡esioes,
aeddfet
*llawn
dwf
*gohlwban
adiwadaly
‡ awel
*dilechtit
*ehudo,
siomi
‡yn ol
*ym mesur

¶Yr Euangel.

Joan. xv.
*diwyllia
wdrtir
‡glanha

MI yw'r wir winwydden, a'm Tat ys
y * lavurwr. Pop caingen ny ddwc
ffrwyth ynofi, ef ei tynn ymaith:
a' phop vn a ddwc ffrwyth, ef ei
carth, mal hi dyco mwy o ffrw=
yth, Yr awrhon ydd ywch' yn lan
can y gair, a ddywedais ychwi.
Aroswch ynof, a mi ynoch: me=
gis na all y gaingen ddwyn ffrwyth
o hanei ehun, a nyd erys yn y win=
wydden, velly nyd ellwch chwi, anyd aroswch ynof. Mi
yw'r winwydden: chwi yw'r cangenae: Y nep a aroso y=
nof, a mi yndaw, hwnn a ddwc ffrwyth lawer: can ys eb
ofi, ny ellwch' wneythy dim. An'd erys vn ynofi, e a * tav
lwyt allan val cangen, ac a ‡ wywa: ac y cesclir wy ac ei
tavlir yn tan, ac ei llosc ir. A'd aroswch y nof, ac aros o'm

*bwrir
‡grina

gairiae

gairiae ynoch, erchwch beth bynac a ewyllysoch, ac eu gw=
nair ychwy. Yn hynn y gogoneddir *vym-Tat, er y chwi *bynhad
ddwyn ffrwyth lawer, a'ch gwnaethy'r yn ddiscipulon i
mi. Mal y carawdd y Tat vi, velly y cerais i chwi: trigwch
yn vygcariat. A's vyggorchymynion a gedwch, aros a w
newch 'yn vygcariat, megis ac y cedweis i orchmynion
vym Tat, ac ydd arosaf, yn y gariat ef. Y pethae hyn a dy=
wedeis wrthych, y'n yd aroso vy llewenydd ynoch, a' bot
o'ch llawenydd yn gyflawn.

Sanct Philip ac Iaco Apostolon.

¶ Y Collect.

OLl-alluawc ddiuw, yr hwn dy wir adnabot,
yw bywyd tragywyddawl: Caniatha y ni
berffeith adnabot dy vab Iesu Christ, y vod
ef yn ffordd, yn wirionedd, ac yn vywyt, me=
gis y dysceist i S. Philip a'r Apostolion eraill:
trwy Iesu Christ eyn Arglwydd.

Yr Epistol.

IAco 'was Duw a'r Arglwydd Iesu Christ, Iaco. j.
* ar y dauddec llwyth ys y ar dyscar, [yn an= *at
von] annerch. Vymbroder, cymerwch yn lle
dir vawr lewenydd pan syrthiwch mewn am=
ryw brovedigaethae, can wybot mae provi=
at eich ffydd a ddwc‡ ammynedd, a byddet i* ammynedd ‡dioddefaint
ei weithret berffeith yn y byddoch perfeithion a'‡chyfan, *an myned
ac eb ddim deffic arnoch. A'd oes ar nep o hanoch ddeffic
doethinep, archet gan Dduw, yr hwn a rydd i bawp yn ‡chwbyl, dien
hael, ac *ny oravum, ac a roddir iddo. Eithyr archet mewn *nid edliw
ffydd, ac nac amheuet: can ys yr hwn 'ameuho, tepic yw i

Donn

donn y mor rhon a drawſwyntir, ac a chwythdreiglir. Ac
na thybiet y dyn hwnw yd erbyn ef dim gan yr Arglwyd
*Gwr a meddwl ‡duplic [ys ydd] anwadal yn eu holl ffyrd
Llawenechet y brawt *iſelradd yn ei oruchafiaeth: ar go
ludawc yn ei ‡ iſelder: can ys megis blodaeyn llyſeuyn
*ydd a ymaith. Can ys [vegis pan] gyvoto yr haul
yn *deſoc yno y gwywa'r llyſeuyn, ac y ‡dygwydd y blo=
deuyn, a'r golwc ar ei *brydverthwch a gyll, ac velly y‡di=
flana'r goludawc yn ei oll ffyrdd. Dedwydd yw'r* dyn, a
ddyoddef‡ brovedigaeth: can pan y prover, yd erbyn ef
goron y bywyt, yr hon a addawodd yr Arglwydd yr ei y
carant ef.

*Dyn
‡Gwr
*y vo eb
vri arno
‡anvri
*diblana,
tranga
*vrwt
‡cwympa
*degwch
‡gwywa
dihoena
*g wr
‡ demtaſion

¶Yr Euangel.

Ioan. xiiij.

A'R Jeſu a ddyvot wrth i diſcipulon,
Na* thrwbler eich calon: ydd ych yn
credy yn-Duw, credwch yno vi he=
fyt. Yn tuy vym Tat y mae llawer
o drigvâe: a'phe amgen, ys dywe=
dyſwn ychwy. Mi af i baratoi lle
y chwy. A'‡ gwedy ydd elwyf i ba=
ratoi lle ychwy, mi a ddauaf dra=
chefyn, ac a'ch cymeraf ataf vyhun,
mal yn y lle ydd wy vi, y bo chwi he=
fyt. Ac i b'le ydd a vi, y gwyddoch, a'r ffordd a wyddoch.
Thomas a ddyvot wrthaw, Arglwydd, ny wyddam i
b'le ydd ai: a * ph'wedd y gallom wybot y ffordd? Yr Je=
ſu a ddyvot wrthaw, ‡ Mi yw'r ffordd, a'r gwirionedd,
a'r ‡ bywyt. Ny ddaw nep at y Tat, a nyd trwyddo vi. Pe'd
adnabyddeſech vi, vym Tat a adnabyddeſech hefyt: ac o
hynn allan ydd adwaenoch ef, ac ei gwelſoch: Philip a
ddyvot wrthaw, Arglwydd dangos i ny[d-]y Tat, a'*di=
gon genym. Yr Jeſu a ddyvot wrthaw, Bum gyd a chwi
gyhyt o amſer, ac nyd adnabuoſt vi, Philip? yr hwn a'm
gwelawdd i, a welawdd vym-Tat: a'pha wed y dywedy
di ‡dangos i ni[d-]y Tat? A ny chredy, vy mbot i yn y Tat
a'bot y Tat yno vi? Y gairiae ydd wyf yn ey * dywedyt

*chyntyr=
ver, thra=
lloder
‡darpary
*chyd,
*ph addelw
‡ Myvi
‡vuchedd
*bodlon
‡gad i ni
weled
*adrodd.

wrthych,

wrthych, nid o hanof vyhunn ydd wyf yn ey dywedyt: Ei=
thyr y Tat yr hwn ys y yn trigio ynof, ef a wna y gwei=
thredoedd. Credwch vi, * pan yw i mi vot yn y Tat, a'r ‡vymot
Tat yno vi: ‡ ac anyd e, er mwyn y gweithredoedd, cre= *orlleſaf
dwch vi. Yn wir, yn wir y dywedaf wrthych, hwn a cred
yno vi, y gweithreded a wna vi, a wnaiff yntef hefyt, a'r ei
mwy na'rhein a wnaiff: can ys at vy Tat ydd a vi. A'
pheth bynac a * archoch yn vy Enw, hynny a wnaf, yny ‡ obynoch.
'ogonedder y Tat yn y Map. A'd erchwch ddim yn vy
Enw, mi ei gwnaf.

Sanct Barnabas

Apoſtol.

¶Y Collect.

OLl alluawc Arglwydd yr hwn a wiſcaiſt dy ſanc
taidd Apoſtol Barnabas ac vnigol roddion dy
yſpryt glan, na'd y ni vod yn defficiol oth lioſawc
ddoniae, nac eto o rat yw ymarfer hwy ith anrhy
ddedd ath ogoniant: Trwy Jeſu Chriſt eyn Arglwydd.

¶Yr Epiſtol.

EDdaeth y * gair or pethae hynny i Act.xj. *ſon
gluſtiae'r Eccleis ‡ y oedd yn Caeru= ‡rhon
ſalem, ac wy a ddanvoneſont Bar=
nabas i vyned yd yn Antiochia. Yr
hwn gwedy iddaw ddyvot, a' gwe=
let Rat Duw, llawen vu gantaw, ac
ef a* gyggorodd oll ar vot yddwynt *anniogodd bawp
trwy ‡ oſodiat calon*ymlyn wrth yr ‡arvaeth
Arglwydd. Can ys gwr da oedd ef, *llwyraros
a' llawn o'r yſpryt glan, a' ffydd, a lli=
oſowgrwyd o popul a ymgyſſylltawdd a'r Arglwyd. Yno

yddaeth Barnabas i Tarsus y gaisiaw Saul: a' gwedy
yddaw ei gahel, ef ei duc i Antiocheia. Ac e darvu, pan yw
yddwynt vot blwyddyn gyfan yn cyttal ar Eccleis, ac yn
* tyrva vawr — dyscy * popul lawer, yn y'alwyt gyntaf y discipulon yn
Christianogion yn Antiocheia. Ac yn y dyddiae hynny y
deuth Prophwyti o Gaerusalem i Antiocheia. Ac y cy=
‡ hanynt — vodes vn o ‡ naddynt a ei enw oedd Agabus, ac a arwy=
* trwy'r — ddocaodd trwy'r yspryt, y byddei newyn mawr * dros yr
oll vyt, yr hyn a ddarvu y dan Claudius Caisar. Yno 'r dis
‡ abledd — cipulon pop vn yn ol ei ‡ allu a ddarparesont danvon cym=
* trigio — porth ir broder y oedd yn * preswiliaw yn Judaea. Yr
‡ Henaif, Henyddion &c — hynn hefyt a wnaethant, gan ddanvon at yr ‡ Henureit
trwy law Barnabas a' Saul.

Yr Euangel.

Ioan. xv. — HWnn yw vyggorchymyn, car y o hanoch ey
* roi — gylydd, mal y cereis chwi. Cariat mwy no
‡ bywyt, einioes — hwnn nid oes gan nep, pan yw i vn * ddodi
ei ‡ eneit tros ei gereint. Chwychwi yw vyg
‡ eithyr — cereint, a's gwnewch bethe bynac a'r a orch=
mynaf ywch. Yn ol hynn n'ych galwaf yn weision: can
* hynoteis, espesseis — na wyr y gwas pa beth a wna ei arglwyd: ‡ a chwy chwi
‡ dywisodd — a elwais yn gereint: can ys yr oll pethae a glyweis y gan
vym-Tat, a * vanegais ywch. Nyd chwi am ‡ etholesoch
* ordeiniais — i, eithyr mi a'ch etholeis chwi, ac ach * gosodeis, i vynet ac
i dwyn ffrwyth, a' bot eich ffrwyth yn aros, mal am peth
bynac a archoch ar y Tat yn vy Enw, iddo y rody ychwy.

Sanct Joan Vatyddwr.

Y Collect.

OLl-alluawc Dduw, o racluniaeth pa vn, y ganet
yn ryved dy was Joan Vatydwr, ac yd anvonwyt
i arlwyaw ffordd dy vab Iesu eyn iachawdyr, gan
bregethu

bregethu * edifeirwch: gwna y-ny velly ddilyn ei ddyscei- *penyt
diaeth ai sanctaidd vywyd ef, yd pan yw i ni wir edifarhau‡ ‡therwydd, yn ol
wrth y bregeth ef, ac ar ol ei esempl yn wastadol draethu
y gwirionedd, ynhyderus geryddu y camwedd, ac yn * *ymorthous
vfydd ddioddef er mwyn y gwirionedd, trwy Iesu Christ
eyn Arglwydd.

Yr Epistol.

Diddenwch, * diddenwch vym-popul, medd Iesa..xl.
eich Duw. Dywedwch yn * galonoc wrth *Dyhuddwch
Caerusalem, a' llefwch arnei, can ys dar- ‡ gysyrus
vu y lluedda hi, a'* gellyngwyt y henwi- *rhydel
redd: can ys derbyniawdd hi o yar law yr ‡ maddenwyt
Arglwydd ddupligion am hei oll bechatae.
Lleferydd yn llefain yn y diffeithwch, Paratowch ffordd
yr Arglwydd: vniawnwch yn y diffeith lwybr eyn Duw. *dyscyngir
Pop glynn a dderchefir, a' phop monyth a' brynn a ‡ ise- ‡gwyr
lir: ar * cam a vnionir, a r lleoedd * twmpathoc vyddant *geirwon, crugoc
yn ogyfuwch. A' gogoniant yr * Arglwydd a eglurir, ac ‡Ion
oll cnawt ei gwyl y gyt: can ys genae yr Arglwydd ei *ar Próphwyt
dyvot. Lleferydd a ddyvot, Llefa, * ac yntef a ddyvot,
Beth a lefaf? Oll cnawt [ys] glaswellt yw, a'ei oll ‡ dda- ‡prydverthwch
oni ys y megis blodeyn y maes. Ys gwywawdd y glaswellt,
ys diflanawdd y blodeuyn, can y yspryt yr ‡ Arglwyd chwy *Ion
thy arnaw: diogel mae glaswellt yw'r popul. Ys gwy-
wa'r glaswellt, ys divlana r blodeuyn: a' Gair eyn Duw
a saif yn tragyvyth. Ha Tsion genadwraic * vad dring ‡dda
di ir monyth vchel: â Gaerusalem, vanegydd daoni, der-
cha dy lef a nerth: dercha, nag ofna: dywait i ddinasoedd
Judah, Weie eich Duw. Wely yr Arglwydd dduw a ddaw
a chadernit, a'ei vraich a lywia drostaw: wely, ei gyfloc
gyd ac ef, a'ei waith geyr ei vron. Ef a * vasc ei gynnulleid- *byrth
fa val bugail: ef a gasgl yr wyn a ei vraich, ac ei dwc yn ei ‡arffet
‡ vonwes ac a * veithddrin y * mamogeu. *ddiwyll, goleth
*cyfebron

¶ Yr Euangel.

Luc. j. GWedy cyflawny temp Elizabet, y escor, a'hi a
escorawdd ar vap. Ac a glypu hei chymydogion
* chereint — ae * chenetl ddarvot i'r Arglwydd ddangos ei
vawredic drugaredd arnei, a' chydlawenychy
a hi a wnaethant, Ac e ddarvu, pan yw ar yr wythvet
dydd ydaethant i enwaedy ar ydyn-bachan, ac ei galwe=
sont ef Zacharias yn ol enw ei dat. A'ei vam a atepawdd,
‡ Nid dim, nid velly — ac a ddyvot, ‡ Nage, eithyr ei galwer yn Joan. Ac wy a
ddywedesont wrthei, Ny'd oes vn oth cenetl a elwir ar
enw hwnn. Yno ydd amneidiesant ar ei dat, pa wedd yr
* enwi — ewyllesei ef ey * alw. Ac ef a alwadd am astyllen [orgraph,]
ac a escrivenawdd, can ddywedyt, Joan yw ei enw, a'
rhyveddy a wnaethant oll. A'ei enae a egorwyt yn ebr=
wydd, a ei davot a [ellyngwyt,] ac ef a ymddiddanawdd,
‡ voli — can ‡ vendithiaw Duw. Yno y daeth ofn ar ei oll gym=
* pethae — mydogion, ar oll * airiae hynn a ‡ gyhoeddwyt trwy oll
‡ vaneglwyt — vlaeneudir Judeah. A'phawp ar a ei clypu, ei gesode=
* ordyny-ddedd — sont yn ei calonnae, gan ddywedyt, Pa ryw ddyn-ba=
chan vydd hwnn? A' llaw yr Arglwydd oedd gyd ac ef.
Yno ei dat Zacharias a gyflawnwyt or Yspryt glan, ac
a prophwytawdd, can ddywedyt. Bendigeit vo Arglwydd
‡ ymwelodd — Dduw'r Israel: can ys * govwyawdd ac a brynawdd ey
* nerth, cedernit — bopul. Ac ef a adderchavawdd ‡ gorn iechyt y ni, yn tuy
David ei wasanaethwr, megis y dyvot trwy enae ey
sainctaidd Prophwyti, yr ei oedd * o ddechrae'r byt,
* er — [rei ddywedent, yd anvonei ef i ni] ymwared rac ein ge=
lynion, a rhac dwylo ein oll ddygasogion, y ddangos tru=
‡ ammod — garedd ar ein tadae, a choffay ei ‡ ddygymbot sanctaidd,
* twng — A'r * llw a dyngawdd wrth ein tat Abraham [nid am=
gen,] bot iddo ganiatay y ni, gahel ymwared y wrth ddw=
ylo ein gelynion, a ei wasanaethy ‡ yn ddiofn oll ddyddiae
‡ eb ofn — ein bywyt, mewn sancteiddrwydd ac ‡ iawnder geyr y
* deddfoldep — bron ef. A thithe vab ath elwir yn Prophwyt y Goru=
chaf: can ys ti ai o vlaen wynep yr Arglwydd i baratoi y

ffyrdd

ffyrdd ef,[ac] y roddy gwybyddiaeth o iechyt * yw bopul
ef, can vaddeuant oei pechatae. Trwy ‡ galondit truga=
redd ein Duw: gan yr * honn y ‡ govwyawdd y * towyn-
haul or vchelder. I ddwyny ir ei a eisteddant mewn tywy
llwch, ac yngwascawt angae, er * cynimetry ein traet i
ffordd tangneddyf. A'r ‡ mab-[an] a dyfodd ac a gadarn=
hawyt yn [yr] yspryt, ac a vu yn y diffeithwch yd y dydd yr
ymddangosei ir Israelieit.

*yddy
‡empyscar
*hynn
‡ymwelodd a ni
* bagluryn ai blaguryn
*cyfeiriaw, llywiaw
‡dyn bach a gymydawdd

Die Sanct Petr
Apostol.

¶Y Collect.

OLl alluawc Dduw yr hwn drwy dy vab Iesu Christ a roddaist ith Apostol S. Petr lawer=oedd o ddoniae arbennic, ac a'orchymynaist yddaw * o brudd borthi dy ddeveit gwna atolygwn y=ty ir oll escobion a'r bugelydd yn ddyfal bregethu dy sanc=taid'air, ac ir bobyl yn vfyḋgar ḋylyn yr vnryw val y bo y=ddynt wy allu derbyn y coron gogoniant tragyvythawl trwy Iesu Christ eyn Arglwydd.

*ddyfri;

¶Yr Epistol.

Act.xij.

YN-cylch y cyfamser hynny, ydd an=vones Herod Vrenhin ei ddwylo i * gystuddiaw yr ei or Eccles. Ac ef a laddawdd Iaco brawt Ioan a'r cle=ddyf. A'phan weles ef vot yn vodd=lawn gan yr Iudaeon, ef aeth rhac=ddaw y ddalha Petr hefyt (a dyddi=ae'r bara ‡ croyw ytoedd hi) ac wedy iddo ei ddala, ei *gosodes yn carchar ac ei rhoes at petwar petwarieit milwyr y'w gadw, gan

*goddf blinaw, boeni
‡crai crei
*rhoes

veddwl ar ol y ‡ Pasc ei ddwyn ef *allan ir bopul. Ac velly Petr a gatwyt yncarchar: a' gweddi ddyfrifol a wnait gan yr Eccleis at Dduw drostaw. A' phan oedd Herod aei vryt ar ei ddwyn ef allan [ir popul,] y nos honnaw yd oedd Petr yn cyſcu rhwng dau ‡ vilwr, wedy ei rwymo a dwy catwyn, a'r gorcheidweit y rhac bron y drws a gatwent y carchar. * A' nycha Angel yr Arglwydd a ddeuth arnwynt, a' llewych a ddyſclaeriawdd yn y ‡ tuy, ac ef a drawodd Betr ar ei yſtlys ac ei cyvodawdd i vyny, gan ddywedyt, Cyvot yn gyflym. A'ei gatwynae a ſyrthieſant y ar ei ddwylo. Dywedyt o'r Angel wrthaw, Ymwregyſa, a' rhwym wrthyt dy ſandalae. Ac velly y gwnaeth. Yno y dyvot ef wrthaw, * Dyro dy ddillat amdanat, a ‡ chanlyn vi. Velly Petr a ddeuth allan ac ei canlynawdd ef, ac ny wyddiat ef vot yn wir y peth a wnaethoeddit gan yr Angel, any tybiet mae gweledigaeth a welſei. Weithian wedy ei mynet eb law y gyntaf ar ail * gadwriaeth, wy ddeuthant ir porth haiarn, y ‡ arwein ir dinas, yr hwn a ymagorawdd ydynt oei waith ehun, ac wy aethant allan, ac * aethant trwy vn heol, ac yn y *lle ydd ymadewis yr Augel y wrthaw. Ac wedy ymchwelyd Petr ato ehun, y dyvot, Yr awrhon y gwn yn ddiau, mae yr Arglwydd a ddanvones ei Angel, ac a'm gwaredawdd i o law Herod ac o ywrth oll ddysgwiliat popul yr Iuddaeon.

Marginal notes: * Myfiediat · ‡ y maes · * dyfal · ‡ ſawdiwr · * Ac wele · ‡ carchar · * Bwrw · ‡ dilin · * wiliadurieth, wylſa · ‡ dywys · ‡ trawenesont · * van

¶Yr Euangel.

Math. xvj.

GWedy dyvot yr Iesu i duedddae Caiſar-Philip, e a ovynnodd y w ddiſcipulon, can ddywedyt, Pwy * y dywait dynion vymbot i Map y dyn? Ac wy a ddywedeſont, Rei a ddywait ‡ [mae] Ioan vatyiwr: a'r ei [mae] Heltas: ac eraill [may] Ieremias, * ai vn or Prophwyti. Ac ef a ddyvot wrthwynt, A' phwy ‡ meddwchwi yw vi? Yno Simon Petr a atepawdd, ac a ddyvot, Ti yw'r Christ Map y Duw byw. A'r Iesu a atepawdd,

Marginal notes: * medd · ‡ taw · * neu · ‡ ddywedwch

ac a ðyvot wrthaw, *Gwyn dyvyt ti Simon vap Jonas: *Ys ded-wydd wyt
can nat cic a gwaet ei dangosawdd yty, eithyr vym-Tat
yr hwn ys ydd yn y nefoedd. A'mi a ddywedaf hefyt yty,
mae ti yw Petr, ac ar y *petr hynn yr adailiaf veu Eccles: *graic
a phyrth yffern ny's ‡gorvyddant y hi. Ac y-ty y rhoddaf* †gorchvy-gant
egoriadae teyrnas nefoedd, a' pha beth bynac a rwymych *allwyddae
ar y ddaear, a vydd rwymedic yn y nefoedd: a pha beth
bynac a ellyngych ar y ddaear, a vydd gellyngedic yn y
nefoedd.

Sanct Jaco Apostol.

¶Y Collect.

Caniatha â drugaroc Dduw, megis y bu ith
wynvydedic apostol sanct Jaco, gan yma-
daw ai dad a' chwbwl ar oedd eiddaw, heb
ohir vfyddhau i alwad dy vab Jesu Christ,
ai ddylyn: velly y ninau gan ymwrthod a by-
dawl ac a chnawdawl ewyllyssiae yn dragywydd vod yn
barod y ddylyn dy orchmynion, trwy Jesu Christ eyn Ar-
glwydd.

Yr Epistol.

Yny dyddiae hynny y deuth Pro- Act.xj.
phwyti o Caerusalem y Antioche-
ia: ac y cyvodes vn o naddynt aei
enw oeð Agabus, ac arwyðocaoð
trwy'r yspryt y byddei newyn ma-
wr dros yr oll vyt, yr hynn a ddar-
vu y dan Claudius Caisar. Yno'r
disciplulon pop vn erwydd ei allu,
a ðarparesont ðanvon cymporth
ir broder'oeð yn trigio yn Judaea.

* henaif Yr hyn hefyt a wnaethpwyt, can ei ddanvon at yr * Henu-
‡ eistynnodd rieit trwy law Barnabas a Saul. Ac yncylch y cyfamser
* blinaw hwnw, yd ‡ amvones Herod Vrenhin ei ddwylo y * gysty-
ddiaw 'rhei or Ecclef. Ac ef a ladawdd Iaco vrawd Ioan
a'r cledyf. A'phan weles ef vot yn voddlon gan yr Iuddae
on, ef aeth racddaw y ddalha Petr hefyt.

Yr Euangel.

Math.xx. YNo y deuth ataw mam plant Zebedeus y
gyd a hei meibion, can ei addoli, ac erchy ryw
beth ganto. Ac ef a ddyvot wrthei, Beth a
* Dywait vynny? Hi a ddyvot wrthaw, * Caniatha
ir ei hynn vym-deuvaip gahel eistedd, vn ar
‡ asau dy ddeheulaw, ar llall ar dy law ‡ aswy yn dy deyrnas. A'r
Iesu a atepawdd ac a dyvot, Ny wyddoch beth y archwch.
* phiol A ellwch yvet or * cwpan ydd yfwyf vi [o hanaw] a'ch ba-
tyddiaw a'r batydd y batyddier vi? Dywedesont wrthaw
Gallwn. Ac ef a ddyvot wrthwynt. Diogel ydd yfwch
‡ ac ef o'm cwpan ac ich batydier, a'r batydd i'm batydier i [‡ gan-
taw,] eithyr eistedd ar vym-deheulaw ac ar vy llaw aswy,
* bandi nid yw * i mi y roi: eithyr [e roddir] i'r sawl y darparwyt y
‡ gly pu, glywodd ganvym-Tat. A'phan ‡ gigleu'r dec [ereill hyn,] * sorr a w-
* coec vu ganthynt naethant wrth y dau vroder. Can hyny yr Iesu ei galwodd
wynt ataw, ac a ddyvot, Ys gwyddoch mae penaethieit
y Cenetloedd a arglwyddiant arnaddwynt, a'r gwyr mawri-
on, ac gwrthlywiant wy. Ac nid velly y bydd yn ych plith
chwi: anid pwy pynac a vynno bot yn wr mawr yn eich
* wenidawc plith chwi, byddet yn * wasanaethwr y chwy, a' phwy py-
nac a vynno bot yn pennaf yn eich plith, bit e yn was y-
‡ eneit, einioes 'wch, megis, ac y deuth Map y dyn nyd y'w wasanaethy,
'namyn er gwasanaethu, ac y rody ei ‡ vywyt yn brynian
tros lawer.

Sanct Bartholomeus Apoſtol.

¶Y Collect.

OLl-alluawc a' bythbarhaus Dduw, yr hwn
a roddaiſt rat ith Apoſtol Bartholomeus y
wir gredu ac y bregethu dy air: Caniatha a=
tolygwn yty, ith Eccleſ cwbl garu yr hyn a
gredawdd ef, a' phregethu yr hyn a ddyſcwyd
ganthaw, trwy Ieſu Chriſt eyn Arglwydd.

Yr Epiſtol.

TRwy ddwylaw yr Apoſtolon y gwnaeth= Act.v.
pwyt llawer o arwyddion a' rhyveddodae
ymplith y popul. Ac ydd oeddent wy oll yn
vn-bryd ymporth* Selef. Ac or lleill ny vei= *Solomon
ddiei nep ymwaſcy ac wynt: y popul ‡ hagen ‡er hynny,
ei mawrygei wy. Hefyt *lliaws yr ei oedd yn credy yn yr eiſus
Arglwydd, yn wyr ac yn wragedd, oedd yn tyfu vwyvwy * niuer
yd pan ddugent wy y cleifion ir heolydd, a' ei geſot mewn
gwelyae a' glwthae, y ny bei pe‡ gwaſcot Petr wrth dda= ‡ cyſcot,
wot heibio waſcodi *ryw vn o hanwynt. E ddeuth hefyt gogyſcot
lliaws allan or dinaſoedd o y amgylch Caeruſalem gan ‡nebun
ddwyn ‡ cleifion, a'r ei a gythryblit gan yſprytion aflan, *rei afiach
ac wy iachawyt oll [ach lan.]

Yr Euangel.

ACa godes * ymgyſtadly rhyngtynt, pwy o Luc. xxij.
nadynt a tebygit y vot yn vwyaf. Ac ef a ddy=
vot wrthynt, Brenhinedd y Cenetloedd a* *cynnen
arglwyddiaethant arnwynt, a'r ei y llywodra= *wledy-
ethant, a elwir yn ‡ wyrda vrddaſawl. Ac chant
nyd velly [y mae] ychwi: eithyr y mwyaf yn eich plith ‡ hael a
chwi, byddet val y lleiaf ar pennaf val yr hwn sy yn gwe. gwych

*pa, vn ‡gwasanaethy *gwasanaethu ‡aroesoch, arosesoch *y rhoserwydd vy-dygymbot

ini. Can ys*p'un vwyaf, ai hwn sy'n eisteð wrth y vort, ai'r hwn'sy yn ‡ gweini? Anid yr hwn a eistedd wrth y vort? A mi ys ydd yn eich plith megis vn yn gweini. A'chwi yw'r ei'n a gwbl‡arosawdd gyd a mi yn vymprodigaethae. Can hynny y * gesodaf ychwy deyrnas, megis y gesodes vym-Tat y mi, yn y vwytaoch, ac yr yvoch ar vym-bort yn vym-teyrnas, ac estedd ar eisteddvae, can varny deuddec llwyth yr Israel.

Sanct Mathew Apostol.

Y Collect.

*o vot yn dollwr

OLl-alluawl Dduw yr hwn drwy dy wynvydedic, vap y alwaist Mathew, * o'r dollva, y vod yn Apostol, ac Euangelwr: Caniatha y-ny rat i wrthod oll ddeisyfion tra chwantus gariad golud bydawl, a dilyn dy ddywededic vab Iesu Christ, yr hwn sydd vyw ac yn teyrnasu gyd a thi a'r yspryt glan yn oes oesoedd. &c.

Yr Epistol.

ij. Cor. iiij. *gwasanaeth, swydd ‡lleddfy *gwreddwydd ‡callinep, dilechtit, *camdrino

CAn vot i ni y* gweinidogaeth hynn megis ac y cawsam drugaredd, nyd yym yn‡llaesy: eithyr ymwrthdesam a gorchuddiae * coegedd, ac nyd rhodio mewn ‡hocced, ac nid yym yn * gaudraethy Gair Duw, namyn wrth ðatcan y gwirioneð ac yð yym ynymbrisio yn-cydwbot pop dyn yn golwc Dyw. Ac a'd yw eyn Euangel yn guddiedic, cuddiedic yw hi ir ei a gollwyt. Ym pwy rei y dalloð Duw'r byt hwn y meddyliae [ys ef yw] i'r anffyddlonion, rac*

‡tywynny, llathry, dysclaerio *pwy

llewychy yddwynt 'oleuni y gogonedus Euangel Christ ‡ yr hwn yw delw Dduw. Can nad yym yn eyn precethy enhunain,

hunain, anid Christ Iesu yr Arglwydd, a'nyni yn weision
ywch'er mwyn Iesu. Can ys Duw yr hwn a orchymyn-
nawdd ir * golauni lewychy [allan] o dywyllwch, [yw ef] *lleuber
yr hwn a ‡ lewychawdd yn ein calonnae, [y roddi] golau- ‡dysclae-riodd
ni'r gwybodaeth gogoniant Duw yn wynep Iesu Christ

Yr Euangel.

AC val ydd oedd yr Iesu yn mynet Math.ix.
o ddyno, e ganvu'wr yn eistedd
wrth y dollva a elwit Matthew,
ac a ddyvot wrthaw, * Canlyn *Dilin
vi. Ac ef a gyfodes, ac ei canly-
nawdd. Ac e ddarvu, a'r Iesu yn
eisted i vwyta yn yduy ef, nycha, ‡ ‡tollwyr
Publicanot lawer a' phechaturi-
eit, a' ddaethent [ynaw,] a eiste-
ddesant i vwyta gyd a'r Iesu a'
ei ddiscpulon; A' phan welawdd y Pharisaieit hynny,
wy ddywedesont wrth ei ddiscipulon ef. Paam y bwyty
eich ‡ Dyscyawdr gyd a'r Publicanot a' phecaturieit? *Athro
A' phan glypu'r Iesu, e ddyvot wrthynt, Nid reit ir ei
iach wrth * veddic, anid ir ei cleifion. An'd ewch a' dysc- ‡phisygwr
wch pa beth yw [hynn] Trugaredd a* ewyllyseis, ac nyd *vynnaf
aberth: can na ddauthym i alw'r ei cyfiawn, amyn y pe-
chatnrieit y ddyvot ir iawn.

Sanct Mihacael a'r oll Angelon.

¶ Y Collect.

TRagyuythawl Dduw, yr hwn a ordeinaist ac a
osodaist wasanaethe yr oll Angelion a'dynion
mewn trefn rhyfedd: Caniatha yn drugarawg
val ydynt wy (yr ei sy yn wastat yn gwnaethur

yt-wa-

yt'wasanaeth yn y nefoedd) yddyn drwy dy dreſnid di vot yn borth ac yn amdeffen y ni yn y ddaiar trwy Jesu Christ eyn Arglwydd. Amen.

Yr Epiſtol.

Apoc.xij.
*brwydr rhybel
‡ymladdawdd, brwydrawdd

AC ydd oedd * cad yn y nef Micael a'ei Angelion a ‡ ryvelawdd a'r ddraic, a'r draic a ‡ ryvelawdd ef a ei angelion. Ac wy ny orvuant ac ny chaffat ei lle o hyny allan yn y nef. Ac a davlwyt allan y draic mawr, yr hen ſarph, y elwir diavol a' Satan, yr hwnn a dwylla'r oll vyt: [ac] ef ei tavlwyt ir ddaear a ei angelion a davlwyt allan gyd ac ef. Yno y clyweis lef vchel yn dywedyt, Yr orhon y mae

*meddiant

iechyt yn y nef, a'nerth, a'*theyrnas ein Duw, a gallu y Christ ef: canys tavlwyt ir llawr guhuddwr ein broder, yr hwn a ei cuhuddei geyr bron ein Duw dyd a' nos. Ac wy y

‡gorvuont
*heinioes, hoedyl
‡trigianolion

‡gorchvygeſont ef drwy waed yr Oen, a' thrwy'air testiolaeth, ac ny chareſont ei *bywyt yd angae. Am hyny llawenhwch y nefoedd, ar ei a breſwiliwch ynthwynt. Gwae ‡ breſwylwyr y ddaear, a'r mor: canys deſcennawdd diavol atoch, a'llit mawr ganto can wybot nad oes anid byr amſer yddaw.

Yr Euangel.

Math.xviij
*blentyn
‡cenol
*troi
†rei bychein
‡ymiſelo
*plentyn

YN yr amſer hynny y deuth y diſcipulon at yr Jesu, can ddywedyt, Pwy 'sy vwyaf yn teyrnas nefoedd? A'r Jesu a alwawdd ataw * vachcenyn, ac ei goſodes yn ei ‡ cyfrwng, ac a dyvot, Yn wir y dywedaf wrthych, a ddieithr * eich ymchwelyt, a' bot mal ‡ bachcenot nid ewch i deyrnas nefoedd. Pwy bynac can hyny a * ymieſtyngo mal y bachcenyn hwn, hwnw yw'r mwyaf ‡

yn-teyrnas nefoedd. A phwy pynac a dderbyn, gyfryw
vachcenyn yn vy Enw, a'm derbyn i. A phwy bynac a* *drangwy-
rwystro vn o'r ei bychein hynn a credant yno vi, gwell ddo, gwym-
oedd, iddaw pe crogit maen melin am ei ‡ vwnwgl, a'ei po ‡wddwg
vodd yn eigiawn y môr. Gwae'r byt o bleit *rwystrae: *tramtwy-
can ys angenreit yw ddewot rhwystrae: er hyny gwae'r ddion,
dyn hwnw, y gan yr vn y del y * rhwystr. Can hyny a's cwympe *trancwydd
dy law n ai dy droet ath rhwystra, tor wy ymaith, a'thavl
y wrthyt: gwell yw yty vynet i vywyt, yn gloff ai yn‡ *efrydd
anafus, nath tavly ac yty ddwy law, a* dau droet i dân ‡dwy
tragyvythawl. Ac a's dy lygat ath rwystra, tynn allan,
a'thavl y wrthyt: gwell yw yty vynet i vywyt ac vn lly-
gat, na'c a dau lygat, dy davly i dán yffern.‡Gwelwch na ‡Mogelwch
* thremygoch yr vn o'r ei bychein hynn: can ys dywedaf y *anvriech, salwch
chwi, pan yw yn y nefoed vot y Aggelon wy bop [amser] *tremio,
yn * gwelet wynep vym-Tat, yr hwn y sy yn y nefoedd. edrych ar

Sanct Luc Euangelwr.

Y Collect.

OLl alluwac Dduw yr hwn a elwaist Luc‡ y phyfygwr (yr hwn ysy ei voliant yn yr Euã-gel) y vod yn physygwr ir enaid: rhyngit bod y ty can iachus veddiciniaeth y dysceidiaeth ef, iachau oll heintiau eyn enaidiau, trwy dy vab Jesu Christ eyn Arglwydd. ‡med die

Yr Epistol.

GWilia ti ym pop peth: ymoddef pan ith ddryger: gweithia 'waith Euangelwr: cwbl gyflawna dy weinidogaeth. Can ys mi ys ydd yr awrhon wrth vron vy aberthy, ac amser vyg* gekyngdawt ys y yn agos. Ymdrechais ymdrech* tec, a' gorphennais [vy] rhedecva: cedweis ffydd.

ij. Tim. iiij. *gwasanaeth, swydd ‡ymdawiat *da

Can ys weithian y mae coron * iawnder wedy'r osot y-
my, yr hon a ddyry'r Arglwydd y barnwr cyfiawn y mi y
dydd hwnw: ac nid i mi yn vnic, ond i bawp hefyt a ga-
rant y ‡ ddyvodiat ef. Cais ddyvot ataf yn ebrwydd. Can
ys Demas am gadawodd, gan * hoffy y byt presennol, ac
aeth i Thessalonica. Crescens [aeth] i Galatia, Titus i
Ddalmatia. Lucas ys y yn vnic y gyd a mi. Cymer Marc
a dwc gyd a thi: can y vot ef yn vuddiol i mi er ‡ gweini-
dogaeth. Tychichus a ddanvoneis i EphesON. Y cochyl
rhwn a edeis yn Troas gyd a Carpus, pan ddelych, dwc
gyd a thi, a'r llyfrae ac yn enwedic y * membranae. Alex-
ander y gof ‡ copr a wnaeth i mi lawer o ddrwc: talet yr
Arglwydd iddaw * erwydd ei weithredoedd. Ymgadw
di racddaw hefyd: can ys dirvawr y ‡ gwrnepawdd ef ein
pregathae.

* gwiredd
‡ ymddangosiat
* gofleidio, braicheido
‡ gwasanaeth
* memrwn
‡ elydn, efyd
* yn ol, wrth
‡ gwrthladdawdd

¶Yr Euangel.

Yr Arglwydd a ordeiniawdd ddec a thr'ugain ere-
ill, ac ei danvones wy pop ddau a dau * geyr ei vron
i pop dinas a' lle, ac ydd oedd ef ar ddyvot iddo.
Ac ef a ddyvot wrthwynt, Y cynayaf y sy ‡ ampl,
a'r gweithwyr yn * anaml: gweddiwch gan hynny ar
Arglwydd y cynayaf, ar ddanvon gweithwyr y'w gyna-
yaf. Cerddwch ymaith: ‡ nycha, mi ach danvonaf mal
wyn ymysc bleiddiae. Na ddygwch [vn] gôd, nac ysctepan,
nac escidiae, ac na chyverchwch well i nep ar y ffordd. Ac i
pa duy pynac ydd eloch, yn gyntaf dywedwch, * Tāgnedyf
ir tuy hwnn. Ac a's bydd yno [vn] map tangneddyf, e a'or-
phwys eich tangneddyf arnaw: ac anid ef, atoch yd adym-
chwel. Ac yn y tuy hwnw aroswch [yn oystat] ‡ gan vwy-
ta, ac yvet gyfryw bethae [a ddodant geir eich bronn:] can
* ys teilwng ir gweithwr ei gyfloc.

Luc. x.
* rac ei wyneb
‡ valwr, liosoc
* ychydigion
‡ wele
* Heddwch
‡ yn bwyta
* taladwy

S. Simon ac Iudas

Apostolon.

Y Col-

¶ Y Collect.

OLl-alluawc Dduw yr hwn adeiladaist dy gyn=
nulleidfa ar rwndwal yr Apostolon ar propher
yti ac Iesu Christ ehun yn benn congl-vaen:
Caniattha y-ny vot velly yn cyssylltu ynghyd
yn vndeb yspryt can ei dysceidiaeth hwy yd pan
in gwneler yn santaidd deml gymeradwy genyt trwy
Iesu Christ eyn Arglwydd.

¶ Yr Epistol.

IUdas gwas Iesu Christ, a' brawt Iudas.j.
Iaco, at yr ei alwyt ac a sancteiddi=
wyt gan Dduw Dat, ac a gatwyt
i Iesu: Trugaredd y'wch a * thang= *heddwch
neddyf, a chariat a ‡ liosocer. Ca= †amylhaer
redigion, pan roddeis vy oll bryt i
escrivenny attoch am yr iechyt cy=
ffredinawl, angenrait oedd ym'es=
crivenny atoch ich annog y * ym= *ymryson
drech ‡ yngcwerylly ffydd, yr hon a ‡ercanllaw=
roddet vnwaith ir Sainct. Can ys e ymluscawdd ryw ieth
ddynion y mewn yr ei or blaen * gynt oeddyn wedy'r ‡ or= *cyn no
deinio ir varnedigaeth hynn: andywolion [ynt] gan * hynn
ddychwelyd Rat ein Duw i anlladrwydd, a' gwady Duw ‡racgraphu
yr Arglwydd vnic, a'n Arglwydd Iesu Christ. Can hy= *troi
ny ich *rhubyddiaf, crwyd ychwy vnwaith wybot hynn, ‡nwyfiant
mal y bu ir Arglwydd gwedy iddo ymwared y popul all= *cofiaf
an or ‡ Aipht, ddestruwiaw drachefyn yr ei ny chredent. A'r ‡Egypt
Aggelon hefyt ar ny chatwasant ei * dechreuat, amyn *haen,
gady ei trigva ehun, a gatwadd ef mewn catwynae hanas,
tragyvythawl y dan dywyllwch, yd varn y dydd mawr. hanvot
Mal [am] Sodoma a' Gomorrah ar dinasedd o ei go=
gylch, pwy'r ei yn gyffelip vodd ac wynt a wnaethant 'o=
dinep, a chanlyn cnawt arall, ynt wedy'r osot yn esempl,

*dialeth — can oddef ‡ poen tan tragyvythawl. Yr vn ffynyt hefyt y
breuddwydwyr hynn a halogant y cnawt, can ddiystyry
‡llywodraeth, rheolaeth — * arglwyddiaeth a chaply yr ei'sy mewn awturtat.

¶Yr Euangel.

Ioan.xv. — Y Pethae hynn a orchmynaf ychwy, cary o
hanoch y gylydd. A's y byt a'ch casaa, gwy-
ddoch gasay o honaw vi cyn na chwi. Pe o'r
byt y bysech, y byt a garei yr eiddo: a chan
*dywys — nad ych o'r byt, eithyr i mi ech * ethol allan
‡ Cofiwch — o'r byt, am hynny y casaa'r byt chwi. ‡Coffewch y gair a
ddywedais ychwy, Nid mwy gwas na ei arglwydd. A's
erlidiesont vi, wy ach erlidiant chwi hefyt: a's vy ggair i
a gatwasant, wy gatwant eich [gair] chwi. Eithyr y pe-
thae hynn oll a wnant y-chwy er mwyn vy Enw i, can
nad adnabuant yr hwn am danvonawdd. Pe byswn eb
wrthynt — ddyvot, ac eb ymddiddan ac wynt, ny byddei arnynt pe-
chat: an'd yr awrhon nid oes ydd wynt liw ymescus. Y
nep am casaa i, a gasaa vym-Tat hefyt. Pe na's gwnae-
thwn weithredoedd yn ei plith wy, yr ei ny's gwnaethei
nep arall, ny bysei pechat arnynt: ac yr awrhon y gwel-
sont, ac a'm casesont i a'm Tat. Eithyr [hynn ys ydd] er
‡eb achos — cwplay y gair a yscrivenir yn y Deddyf wy, Wy am case-
*Conffordwr — sont i ‡yn rhat. An'd pan ddel y * Dyddanwr, yr hwn a dan-
‡a ddeillia, gynnyrchia — vonwy vi atoch y wrth y Tat, [ys ef] yspryt y gwirionedd,
o hanof — yr hwn a ‡ ddaw y wrth y Tat, hwnw, a testiolaetha
am danaf, a' chwi destiolaethwch hefyt can eich bot o'r de-
chraeat gyd a mi.

Yr oll Sanct.

¶Y Collect.

OLl alluoc DDuw yr hwn a gysylltaist yn=
ghyd dy ddetholedicion yn vn cyfundeb a
chymdeithdas yn y dirgeledic corph dy vab
Christ eyn Arglwydd. Caniata y-ny rat
veily i ganlyn dy ddwywol Sainct ym pob
rhinweddol a' * dwywol vywyd, yd pan *santaidd
'allom ddyfod ir antracthawl lawenydd hynny a ‡ bara= ‡a arlwy=
toaist yr ei yn ddiffuant ys ydd ith garu, trwy Iesu Christ aist
eyn Arglwydd.

Yr Epistol.

NYcha, mi Ioan a welais Aggel a= Apoc.vij.
rall yn escen o'r Dwyrein, a chan= *Wele
to sel Duw byw, ac ef a lefawdd mydi Ie-
a llef vchel ar y petwar Aggel ir uan
ei y rhoesit ddrygy y ‡ tir a'r môr, ‡ddaiar
can ddywedyt, Na wnewch ddrwc *paenar
ir tir, na'r môr, na'r * gwydd yn y ‡talcemi
selioim weision ein Dyw yn ei ta=
lae. A' chlyweis niver y seledigi=
on, ac[yd oed]yn seliedic cant a'phe
deir-mil a' da'ugain o oll llwthae plant [yr] Israel.
O lwyth Iuda ydd oedd deuddec mil yn seliedic.
O lwyth Ruben ydd oedd ddeuddec-mil yn seledic.
O lwyth Gad ydd oedd ddeuddec mil yn seledic'
O lwyth Aser ydd oedd ddeuddec mil yn seledic.
O lwyth Nephthali ydd oedd deuddec mil yn seledic.
O lwyth Manasses ydd oedd deuddec mil yn seledic.
O lwyth Simeon ydd oedd deuddecmil yn seledic.
O lwyth Leui ydd oedd deuddecmil yu seletic.
O lwyth Issachar ydd oedd ddeuddecmil yn seledic.
O lwyth Zabulon ydd oedd deuddec mil yn seletic.
O lwyth Ioseph ydd oedd deuddec mil yn seletic.
O lwyth Ben-iamin ydd oedd deuddec mil yn seletic.
Yn ol y pethae hyn ydd edrychais, a'nycha, turfa vawr, yr
hon ny allei nep ei chyfrif, or oll genetloed, a llwytheu a'pho

pulo edd, a' thauodae oedd yn ſefyll geir bron yr eiſteddfa
a'cher bron yr Oen a ei gwiſcoedd yn hugae gwynnion*
*llacſion hirion a phalmwydd yn ei dwylo, ac yn llefain a llef v=
chel, can ddywedyt, Iechyt [y sydd y] gan ein Duw, yr
hwn a eiſtedd ar yr eiſteddfa, a chan yr Oen. Ar Agge=
lion oll o ſafeſant yn-tylch yr eiſteddfa ac [ynghylch] yr He=
nurieit a'r pedwar anival, ac a ſyrthieſont geir bron yr ei=
ſteddfa ar ei wyneben, ac addoleſont Duw, can ddywedyt,
‡Moliant Amen.‡ Bendith, a' gogoniant, a doethinep a'diolch, ac
anrydedd, a gallu a chadernit a vo y eyn Duw yn oes oe=
ſoedd Amen.

¶Yr Euangel.

Math.v. PAn welawdd yr Iesu y dyrva, ef a
eſcenawdd i'r monyth: a'gwedy id=
aw eiſtedd, y deuth eu ddiſcipulon
attaw. Ac ef a agorawdd ei enae
ac ei dyſcawdd can ddywedyt, Gwyn
ei byt y tlotion yn yſpryt: can ys
eiddynt teyrnas nefoedd. Gwyn ei
byt yr ei galarus, can ys wynt a di
* addvwyn ddenir. Gwyn ei byt yr ei * gware=
digenus can ys wy a veddianant y
‡ borthir, ddywellir ddaiar. Gwyn ei byt yr ei'sy arnwynt newyn a'ſychet am
gyfiondr, canys wy a‡digonir. Gwyn ei byt y trugarogiõ,
can ys trugaredd a gaffant. Gwyn ei byt yr ei glan o galon,
can ys wy a welant Dduw. Gwyn ei byt yr ei tãgnedefus
cans wy a elwir yn plant Duw. Gwyn ei byt yr ei a erlidir
*gwiredd er mwyn * cyfiawnder, can ys eiddwynt teyrnas nefoedd.
Gwyn eich bit pan ich ‡ anvria dynion, a'ch erlit, a doedyt
‡capla, deſtreulia pop ryw ddrwc am danoch er vymwyn i, [ac wy] yn ‡gel=
*enalwc wyddawc. Byddwch lawen a' hyfryd, can ys mawr yw eich
cyfloc yn y nevoedd: erwydd velly yr erlidieſont wy'r Pro
phwyti yr ei vu o'ch blaen [chwi.]

Y drefn am wenidogeth

Swpper yr Arglwydd neu r Commun bendigeid.

Cynnifer a vo yn amcanu bot yn gyfranoc o'r Commun bendigedic, arwyddocaant eu enwau i'r Curat cyn y nos, neu'r borae cyn dechreu y Weddi borevawl, ai yn y van gwedy. Ac a bydd vn or ei hyny yn ddrwcfucheddol cyhoedd val y *bo gwrthwynebus gan y Gynnulleidfa, neu a wnaeth gam yw gymydawc ar' air ai ar 'weithred: y Curat gan gael gwybyddiaeth o hynny, ai geilw ef, ac ai cynghora, na rybygo ef er dim ddyfod i bord yr Arglwydd yd yn y ddeclaro ef yn gyhoyddus ei vod yn wir edifeiriol a'darvod yddo wellhau ei ddrugfuchedd or blaen, val y boddloner y gynnulleidfa wrth hynny, yr hon a rwystresit yn y blaen: A' darvot yddo wneuthur iawn ir neb y gwnathoedd gamwedd or blaen neu or lleia yn datcan i bod mewn cyflawn bryd i wneuthyr velly yn gyntaf ac i gallei yn gymetrol.

*tramcwydder &c

Y drefn hon a arfer y Curat a'r sawl rhwng yr ai y gwypo ef bod malais a chasineb yn teyrnasu, heb oddef yddynt vod yn gyfranol o vwrdd yr Arglwydd hyd pan wyppo i bot hwynt wedi cytuno. Ac os vn or rhannau anhyddychol a fydd bodlawn i vaddae o waelod i galon gwbwl ac a wnaethpwyt yn i erbyn ac i wneuthyr iawn i bawb ac a rwystrawdd yntau i hunā, ar rhan arall ni vyn i ddwyn i ddwywol vndeb amyn sefyll yn wastat yn i styfnigrwydd ai valais. Y Gwenidoc yn yr achos hynny a ddyly dderbyn y dyn edifeiriol ir Commun bendigeid ac nid y dyn * anhydyn.

*ystyfnic

Y bwrdd ar amser y Commun, a lliain gwyn tec arno a saif yng hanol yr Eccleis neu yn y ‡ Gavell lle bo'r Vorevol ar Brydnonawl weddi wedir ordenio i dywedyd. Ar offeiriat gan sefyll wrth yr ystlys Gogledd ir bwrdd a ddywaid weddi r Arglwydd ar Collect sydd yn canlyn.

‡gangell

¶ Eyn tad ni yr hwn wyt yn y nefoedd. &c.

YR oll alluawc Dduw ir hwn y mae pob calon yn agored, a' phob deissyf yn gydnabyddys, a' rhac yr hwn nid oes dim dirgel yn guddiedic * glanha veddyliae eyn calonau trwy ysprydoliaeth dy 'lan yspryt, val y carom dy di yn berffaith, ac y mawrhaom yn deilwng dy enw sanctaidd trwy Christ eyn Arglwydd. Amen.

*carth

¶ Yna yr Offeiriat a draetha yn eglur y dec Gair deddyf oll. Ar bobl ar ei gliniau ar ol pob vn or gorchymynnau a archant drugaredd Dduw am y tori hwy, yn y modd hynn.

¶Y Gwenidawc.

DUw a lafarawdd y geiriau hyn aca
ddyvawdd: Myvi yw yr Arglwydd
dy ddum. Na vid yt Dduwieu eraill
a nyd myvi.

¶Popul.

Arglwyd trugarha wrthym, a'ge
stwng eun calonen y gadw y * Dde=
*Gyfraith — ddyf hon.

¶Gwenidawc.

‡Ailwnei — ‡ Na wna y tyhun ddelw gervie=
dic, na llun dim y sy yn y Nef vchod,
chrwm — neu yn y ddaiar isod, nac yn y dwr y dan y ddayar: na ost=
wng yddyn, ac na addola hwynt. Can ys ini yr Arglwyd
‡ goswy — dy Dduw wyf Dduw eiddigeddus, yn ‡ ymweled a phe=
choden'r tadeu ar y plant, hyd y drydedd ar pedwaredd
*hiliogeth, ac) — * genedleth or ei[]a'm casaant, ac yn gwneuthur trugared
y vilioedd yn yr ei am carant ac a gatwant vyggorch=
mynneu.

¶Popul.

‡phlyc, ne hyblyc — Arglwyd trugarha wrthym, a' ‡ gestwng eun caloneu
‡Gyfraith — y gadw y ‡ Ddeddyf hon.

¶Gwenidawc.

*gorwa= gedd — Na chymmer enw yr Arglwydd dy Dduw yn * ouer,
‡ancuoc, glan — can nad ‡ gwirian gan yr Arglwydd yr vn a gymero y
Enw ef yn ouer.

¶Popul.

Arglwydd trugarha wrthym, a' gestwng eun caloneu
y gadw y Ddeddyf hon.

¶Gwenidawc.

*Cofia — * Coffa gadw yn sanctaidd y dydd Sabbath. Chwe Di
ernot y gweithy ac y gwnai dy oll waith : eithr y saith=
‡Yn — ued dydd yw Sabbath yr Arglwydd dy Dduw: ‡ Ar y
dydd hwnw na wna ddim gwaith, tydy, ath vap, ath
*anivail, — verch, ath was, ath vorwyn, ath * yscrubl, ar dyn die=
ithr a vo o vewn dy byrth. Canys ‡ yn chwe diewernot y
gwnaeth yr Arglwydd Nef a' Daear, y Mor, ac oll ys ydd
‡mewn — ynthynt, ac a'orpwysawdd y saithued dydd. Erwydd paam

y benditiawdd yr Arglwydd y saithued dydd, ac y sancteiddiawdd ef.

¶Popul.

Arglwydd trugarha wrthym, a' gestwng eun caloneu y gadw y * Ddeddyf hon. *Gyfraith

¶Gwenidawc.

Anrydeða dy Dad ath Vam, val yr estynner dy ddyddieu ar y ddaear yr hon a rydd yr Arglwydd dy Dduw y ti.

¶Popul.

Arglwydd trugarha wrthym, a' gestwng eun caloneu y gadw y ‡Ddeddyf hon. ‡Gyfraith

¶Gwenidawc.

Na ladd.

¶Popul.

Arglwydd trugarha wrthym, a' gestwng eun caloneu y gadw y*Ddeddyf hon. *Gyfraith

¶Gwenidawc.

Na wna 'odinep.

¶Popul.

Arglwydd trugarha wrthym, a' gestwng eun caloneu y gadw y‡Ddeddyf hon. ‡Gyfraith

¶Gwenidawc.

Na ledrata.

¶Popul.

Arglwydd trugarha wrthym, a' gestwng eun caloneu y gadw y‡Ddeddyf hon. ‡Gyfraith

¶Gwenidawc.

Na ddwc*gam destiolaeth yn erbyn dy gymydawc. *ffals

¶Popul.

Arglwydd trugarha wrthym, a' gestwng eun caloneu y gadw y* Deddyf hon. *Gyfraith

¶Gwenidawc.

Na chwenych Duy dy gymydawc, na chwenych wreic dy gymydawc, na'i 'was, na ei vorwyn, na ey ych, nai Asin, na dim or sy iddo.

¶Popul.

Arglglwydd trugarha wrthym, ac escrivenna yr oll ‡Ddeddfeu hyn yn eyn caloneu ni atolygwn y ty. ‡Gyfreithieu

Yna y canlyn y Collect or dydd, y gyd ac vn o'r ddau Collectae hynn sydd yn canlyn, dros y Vrenhines, ar Offeiriat yn ei sefyll wrth y bord a ddywed.

Yr Offeiriat.

OLl-alluawc Dduw yr hwn y sydd ei deyrnas yn dragwyddawl, a'i allu yn anfeidrol, cymer drugaredd ar yr oll gynnulleidfa, a'reola velly galon dy ddewisedic wasanaethy* ddes Elizabeth eyn Brenhines an llywydd,
*wreic val i gallo hi gan y-ddhi wybod i bwy i mae hi yn weinidoc vchlaw pop dim geisio dy anrhydedd ath ogoniant ac val y gallom ninau y deiliait hi (gan veddylied yn dyledus o ddiwrth pwy y mae'r y awdurdod sydd yddi) yn ffyddlon hi gwasnaethu ai anrhydeddu ac yn ostyngedic vfyddhau iddi, ynoti, ac erot ti, yn ol dy vendigedic air ath ordinat, trwy Iesu Christ eyn Arglwydd, yr hwn gyda thi ar Yspryt glan, y sydd yn byw ac yn teyrnasu yn tragywydd yn vn Duw, eb dranc na gorphen. Amen.

OLl-alluawc a'thragwyddawl ddVw, in dyscir gan dy air sanctaidd vod calonau brenhinoed wrth dy reolaeth ath lywodraeth di, ath vot ti yn y gosot hwy ac yn *ymchwelyt val y mae dy dduwiawl doethineb yn gweled bot yn orau: ydd ym ni yn ostyngedic yn atolwg y-ty velly osot a llywodraethu calon Elisabeth dy wasanaeth ‡ ydd eyn Brenhines a'n llywydd val i gallo hi yn i holl veddyliau, geiriau a' gweithredoedd yn wastad geisio dy anrhydded*di ath ogoniant, a' inefyrio i gadw dyd bobl a roddet yn i chadwreth hi, mewn *diganoldeb, tangnedd, a duwiolder: Caniata hyn drugaroc dat er cariad ar dy anwyl vab Iesu Christ eyn Arglwydd. Amen.

¶ Yn y van wedi'r Collectae y ddarllen yr Offeiriat yr Epistol, gan ddechrau val hyn: Yr Epistol scrifenedic yn yr Penot o &c.

A gwedi diweddu'r Epistol, ef a ddywaid yr Euangel gan ddechrau val hyn Yr Euangel a yscrifenir yn yr Penod o &c.

¶A chwedi gorphen yr Epistol ar Euangel, y doedir y Credo.

C*Redaf yn vn Duw Dat oll'alluoc creawdr *yd wyf yn credu
nef a' daiar ac oll weledigion, ac angweledi=
gion. Ac yn ein Arglwydd Iesu Christ vnic
cenedledic vap Duw, cenedledic gan ei Dat
cyn yr oll oesoedd, Duw o Dduw,‡ llewych o ‡lleuer, golauni, goleuat
lewych, gwir Dduw o wir Dduw, cenedledic nyd gwneu
thuredic, yn vn hanvot a'r Tat, gan yr hwn y gwnaeth=
pwyt pop peth, yr hwn* erom ni ddynion, ac er ein iechyd= *trosom
wrieth a ddescennodd o'r nefoedd ac a ‡ gnawdiwyt drwy ‡gymerth gnawd
yr Yspryt glan o Vair vorwyn, ac a wnaethpwyt yn dyn,
ac a grogwyt hefyt trosom, y dan Pontius Pilatus. Ef a
ddyoddefawdd ac a gladdwyt, a'r trydydd dydd ef a gyfo=
dawdd * erwydd yr Scrythurae ac a escennawdd er nef, *wrth, ynel
ac ys ydd yn eistedd ar ddeheulaw'r Tat, a' thrachefn y
daw ef ‡ drwy 'ogoniant y varnu y byw a'r meirw, ac ar ‡mewn, a
ei deyrnas ny bydd * tranc. A' chredaf yn yr yspryt glan, *dywedd, diben
Arglwydd a' bywiawdur, yr hwn ys ydd yn deilliaw o'r
Tat a'r Map, yr hwn y gyd a'r Tat a'r Map, a gydaddo=
lir ac a gydogoneddir, yr hwn a *lafarawdd trwy'r Pro= ‡ymddiddanodd
phwyti. A' chredaf [vot] vn Catholic ac Apostolic Eccles.
Addefaf vn Batydd er maddeuant pechotae. Ac edrychaf
am gyfodiat y meirw, a' bywyt y byt ys y ar ddawot. A=
men.

¶Ar ol y Credo, any bydd Precaeth, y canlyn vn or Homeliae a ddoded allan eisioes, neu a ddoder allan rac llaw drwy awdurdod gyffredin.

¶Ar ol cyfryw Brecaeth, neu Homelia neu'r Cyngor, y Curat a venegi i'r bobl a vydd na gwilie nac vmprydiae o vewn yr wythnos a vo yn canlyn, gan ei cyngori hwy yn * ddyfal y veddwl am y tylodion, a' ddywedyd vn ai angwanec or ymadroddion hyn sydd yn canlyn val i gwelo ef vot yn orau wrth ei ddeall ei hun. *brysur

DYsgleiried eych goleuni garbron dynion val Math.v.
y gwelont eych gweithredoedd da, ac yr anr=
hydeddant eych tad yr hwn y sydd yn y ne=
foedd.

Na ddodwch y gadw ywch ych hunain dre= Math.vj.
sawr

*pryfed sawr ar y ddaiar, lle mae rhwd a *gwyfon yn llygru, a lle
mae lladron yn torri* drywodd ac yn lladrata, eithyr ŷ dod-
‡drwyddaw wch y gadw ywch ych hunain dresawr yn y nef lle nid oes
na rhwd na phryfed yn llygru, na llatron yn torri drywod
nac yn lladrata.
Marh.vij. Beth bynac a vynoch i ddynion wneuthyr ichwi: velly
gwnewch chwithau yddyn hwy: can ys hyn yw'r Dde-
dyf a'r prophwyti.
Math ~~vij~~.7. Nid pawp ys ydd yn dywedyd wrthyf, Arglwydd,
Arglwydd, a ddaw i deyrnas nefoedd, a nyd yr ei sy yn gw-
neuthyr ewyllys vy-Tad yr hwn sydd yn y nefoedd.
Luc.xix. Zacheus a safawdd ac a ddyfawd wrth yr Arglwydd,
Wele, Arglwydd, hanner vyngolyd a rof ir tlodion, ac o
gwneuthum gamwedd i neb, mi ei adveraf yn bedwar
cymeint.
i.Cor.ix. Pwy a i ryfela vn amser ar i gost i hun? pwy a blann
winllan ac ni vwyty, oi ffrwyth? neu pwy a borth gadw
‡braidd ‡ o ddefeid ac ni vwyty o laeth y defaid?
i Cor.ix. A's nyni a heuesom y chwi bethau yspryttol, ai mawr
i ninnau vedi eych pethau bydol.
i.Cor.ix. A wyddo-chwi vod yr ai n ys ydd yn gwasaneu-
thu ynghylch pethau sanctawl yn byw o'r aberth ar'ai
ynt yn gwasaneuthu ar yr allor ynt gyfranogion o'r allor
velly'r ordeniodd yr Arglwydd yr ai n a bregethai'r E-
uangel byw o'r Euangel.
ij.Cor.ix Y neb a hayo echydic, a ved echydic: ar neb a heuo yn a-
ml, a vet yn ampl. Gwnaed pob dyn yn ol meddwl i ga-
lon nid trwy ymrwgnach, neu rac angen: can ys Duw a
gar y rhoddwr llawen.
Gal.vj. . Gwsanaethed yr hwn a ddyscir yn y gair, yr hwn ai
dysco, ym pob peth da. Nach twyller. Ni watwerir Duw
can ys beth bynac a hayo dyn, hynny a vet.
Tra gaffom amser gwnawn dda i bawb ac yn enwe-
Gal.vj. dic ir eyn ynt o deulu y ffydd.
1.Tim.vj. Duwioldeb sydd gyfoeth mawr o bydd dyn bodlawn
ir peth sydd eiddo: can ys ni ddaeth genym ddim ir byd
ac ni ddygwn ddim or byd ymaith.

Gorchy-

Goꝛchymyn ir ſawl ynt gyfoethogion yn y byd hwn i.Tim.vj.
vod yn barod i roddi ac yn llawen i gyfrannu, gan oſod
grwndwal da yddynt i hun erbyn yꝛ amſer ſydd yn dyfod
val y caffont y bywyd tragywyddol,

Nid ydiw Duw yn anghyfion val y gellyngo dꝛos gof Hebr.vj.
ych gweithꝛedoedd, ach trafael a ddel o gariad: yꝛ hwnn a
ddangoſeſo-chwi er mwyn y Enw ef, y ſawl a roeſoch
ir ſainct ac ydych etto yn roddi.

Na ellyngwch dꝛos gof wneuthyꝛ daioni a chyfranu Hebr. xiij
can ys a chyfryw aberth y boddlonir Duw.

Pwy bynac ys iddo da yꝛ byd hwn, ac a welo ei vrawd i.Ioh.iij.
mewn eiſiau ac a gayo ei dꝛugaredd oddiwꝛtho, pa vodd y
mae cariad Duw yn trigo yntho ef?

Dyꝛo gardod oth dda, ac na thꝛo vn amſer dy wyneb o Tob.iiij.
ddiwꝛth vn dyn tlawd ac velly ni thꝛy yꝛ Arglwydd i wy-
neb o ddiwꝛthyd tithau.

Bydd dꝛugaroc yn ol dy allu. A's bydd llawer ith helw Tob.iiij.
dyꝛo yn ampl. A's bydd echydic, bydd dyfal i roddi yn lla-
wen oꝛ echydicc: canys velly i cynnulli yt dy hun obꝛ da yn-
dyddyꝛ angenraid.

Y neb a gymero dꝛugaredd ar y tlawd, y ſydd yn roddi Parab.xix
echwyn ir Arglwydd: ac edꝛech beth a roddo ef ymaith, ef
a delir iddo dꝛachefn.

Bendigedic vo'ꝛ dyn a roddo i'r claf ar anghenus yꝛ Pſal.lxj.
Arglwydd ai gwared ef yn amſer trwbl.

¶Yna bod i wardeniaid yꝛ Eglwys neu'r ei a oſotont hwy, gynnull ddeuoſion y bobl, ai ddodi ymblwch y tlodion: ac ar y dyddie goſodedic y offrymu, talu o bob dyn ir Curat yꝛ offrymau dlyedus ac arferedic. Gwedi darvod hynny y dywaid yꝛ Offeiriat.

¶Gweddiwn dꝛos oll yſtat Eccleſ Chꝛiſt ſy yn milwriaw yma ar y ddaiar.

OLl-alluawc a'thꝛagywyddawl Dduw, yꝛ hwn trwy dy ſanctaidd Apoſtol a'n dyſceiſt i wneuthyꝛ gweddiau ac ervynien, ac i ddiolch dꝛos bob dyn: ydd ym ni yn oſtyngedic yn adolygu iti yn dꝛugarocaf gymeryd eyn eluſeni, a' derbyn eyn gwe-

A ni byd dim elusen iwedi ei roddi ir tlod-dion, yno ge dir y gairie hyn Gymeryd eyn elusen i heb ddywedyd

ddiaw hyn, yr ei ydd ym yn ei hoffrwm ith ddwywol va-
wredd gan adolygu yti yspryt yn wastat yr Eccles gy-
ffredinawl ac yspryt y gwirionedd, vndeb, a' chytcordio, a'
chaniatha y bawb y sydd yn coffessu dy enw sanctaiddi-
ol, gytuno yn-gwirionedd dy sanctaidd 'air, a' byw
mewn vndeb a' dwywol gariad. Ni a dolygwn yty he-
fyd gadw ac ymddeffen oll Christianus Vrenhinoedd,
Tywysogion a' Llywiawdwyr, ac yn * enwedic dy Wasa
nayth ‡ yddes Elizabeth eyn Brenhines, val y caffom y
dani hi eyn llywodraethu yn dduwiol ac yn heddychol: a'
chaniatha y'w oll gyngor hi, ac y bawb ac y sydd wedi eu
gosod mewn awdurdod y danei, allu yn gywir ac yn vni-
awn ranny cyfiawnder, er cospi drugioni a' phechot, ac er
maentunio gwir greddyf Dduw a' rhinwedd dda: dyro
rat, nefawl dad, ir oll Escobieid, Bygeilieid a' Churadi-
eid, val i gallont drwy ei buchedd ac athrawaeth ossod
allan dy wir ath vywiol 'air, a' ‡ gwasnaethu dy sanctaid
* Sacramentae yn iawn ac yn ddlydus: a' dyro ith oll pobl
dy nefawl 'rat, ac yn espesal ir gynulleidfa hon y sydd yma
yn gydyrchiol, val y gallont ac vfydd galon a dyledus barch
wrando a' derbyn dy santaid air, gan dy wasanaethu yn
gywir mewn santeiddrwydd ac vniondep bob dydd oi bywyd.
Ac ydd ym yn ostyngedic yn atolygu yty oth ddaioni, Argl
wydd, conffordio a' nerthu pawb ac y sy yn y bywyd * tran-
gedic hwn mewn trwbl, tristwch, angen, clefyd, neu ryw
wrth wynep arall: Caniatha hyn, nefol dad, er cariad ar
Iesu Christ, eyn vnic gyfryngwr a'n dadleuwr. Amen.

*espesal
‡ reic

‡ gweint
*rinwedau

*darbode-dic

¶ Yna y canlyn y cyngor hwn, ar ryw amseroedd, pan wedlo'r Curat y bobyl yn escaelus am ddyfod ir Commun bendigedic.

YDdym ni wedi dyvod ynghyd yr awrhon, wir gredigawl vrodyr, i ymborth ar swpper yr Arglwydd, ir hon o ran Dduw ich gwahoddaf bawb ac y sydd yma yn gynhyrchiol, ac a dolygaf ywch er cariad ar yr Arglwydd Iesu Christ, na * ominneddoch ddyvod iddei, gan vod ych galw mor garedigol ach gwahodd gan Dduw i hun. Chwi wyddoch mor ovidus ac mor ancaredic o beth yw,

*wrthodoch

pan

pan vo gwr wedi arlwyaw gwleδ werthfawr, a chwed=
trwsio i vwrdd a'phob ryw arlwy, megis na bai ddim yn
eisieu anid y * gohawddwyr i eistedd: ac eto yr ei y al *gwesteion.
wyd eb ddim achos yn andiolchusaf yn ‡ gwrthod dyfod. ‡nacau, gommedd
Pwy vn o hano-chwi yn-cyfryw gyflwr ny chyffroei?
Pwy ni thybygei wneuthyr cam a syrhaed mawr yddo?
Erwyδ paam vy annwyl garedicaf brodyr yn Christ, gwi=
liwch yn dda rhac y chwi, gan ymwrthladd oddiwrth y
swpper santelddiol hon, annoc bar Duw ich erbyn. Ha=
wdd i ddyn ddywedyd ni chōmunavi erwydd bot nege=
seu bydawl im rhwystraw: eithyr cyfryw escusodion nyd
ynt mor hawdd i derbyn yn gymradwy gar bron Duw.
As dywaid neb, ydd wyf yn bechadur‡ brwnt: ac am ‡aruthr
hyny yn ofni dyvod: paam can hyny nad ydychwi yn edi=
varhau ac yn * gwellhau ac a Duw ich galw, anid oes ar= *emendio
noch gywilidd ddoedyd na ddeuwch? pan ddleech ymch=
welyt at Dduw, a ymescusaw-chwi a' dywedyd nad yd ych
barod? Ystyriwch ynoch ychunain, pa vachanet a dal gy=
fryw goec ‡ escusion gar bron Duw. Yr ei n a wrthodes= ‡ esgusodiδ
sont y wledd yn yr Euangel, o bleit yddynt brynu Ty=
thyn, neu brofi eu ieueychen, neu o bleit eu priodi ni chaw
sont velly ei escusodi namyn ei cyfri yn anteilwng o'r wl=
edd nefawl. Myvi o m rhan i sydd yma yn gynhyrchiol,
ac erwydd vy swyδ, ydd wyf ych gwahodd yn enw Duw,
y ddwyf ich galw o ran Christ, a' megis i caroch ych Je=
chedwraeth ych hunain ydd wyf ich cynghori, i vod yn
gyfrannogion or Commun bendigedic hwn. Ac val y bu
wiw gan vab Duw vaddae ei enaid gan angau ar y * *groes
groc dros ych iechyd, velly yn yr vn modd y ddleech chwi=
thau gymeryd y Commun ynghyd er cof am i angau ef,
val i gorchmynnodd ef ehun. Yr awrhon a's chwychwi
val hynn ny's gwnewch, meddyliwch ynoch ych huna=
in vaint y camwedd ydd y-chwi yn ei wneuthur a Duw, ‡gōspedi=geth
ac mor vlin yw r ‡ boen y sydd aruchaf eych penneu
am y peth. A' lle ddych chwi yn anvoddloni Duw mor
drwm gan ywch wrthod y wynfydic wledd hon, ydd wyf
ych rybuddio, ich cyngori, ac yn ‡ ydolygu i chwi nad an= ‡ erbyn ar=noch

Wanegoch yr angaredigrwydd hyn ym-pellach: yr hwn
beth a wnewch, a's chwychwi a saif gan lygadrythu*
* a selu
ac edrych ar y sawl sy yn Communo, ac eb vod yn gyfra=
nnogion o hanaw ych vnain, can ys pa beth y bernir hy=
ny amgen, no mwy o ‡ dremic ac ancaredigrwydd gan
‡ ddirmis
dduw? Diau mae andiolch mawr yw ychwi nacau pan
ich galwer: an'd y mae'r bai yn vwy o lawer pan vo rhai
yn sefyll heibio, ac etto eb na bwytta nac yfed y santaidd
Gommun hwn gydac eraill. Atolwc ywch pa beth am=
genach yw hyn amyn gwatwar a'distadlu dirgelediga=
ethau Christ? Wrth bawb ydd ys yn dywedyt, Cymer=
wch a' bwytewch, cymerwch ac yfwch bawp o hwn,
gwnewch hyn er cof am danaf. Apha semblant gan hy=
ny neu a pha ddigwilyddter y gwrandew-chwi y geiriau
hynn? Beth vydd hynn amgen onid esceuluso, diystyru, a'
gwatwor* Testament Christ? Pa erwydd, yn gynt nac i
* Deddyf
gwneloch velly, ewch ymaith, a' gedwch le yr ei ys y a me=
ddwl dywiol. Eithr pan vo chwi yn myned ymaith, mi a
tolygaf ychwi meddyliwch ynoch ych vnain oddiwrth
bwy i ddych yn mynet: ydd y-chwi yn ‡ myned ywrth v=
‡ ymadel a bort
wrdd yr Arglwydd, ydd ychwi yn mynet ywrth eich bro=
dyr, ac o ddiwrth y wledd y nefolaf ymborth. As y pethau
hyn a ystystyriwch yn* ddivrifol, chwi a drowch drwy'rat
* bryfyr
Duw i vedwl a vo gwell: ac er mwyn caffael hyn yr ywyd
ervyniwn, tra vydom yn cymeryd y Commun bendigedic

¶ Ac ar ryw amseroedd y doedir hyn yma hefyd, pan welo y Curat bod yn berthynasol.

AnWyl garedigion, yn gymaint a'n bot ni yn gwbl ddyledus i roddi ir oll alluawc ddduw eyn Tad nefawl wir galonawc ddiolwch am yddo rodi ei vab ein Jachawdr Jesu Christ, nid yn vnic i varw drosom, amyn hefyd y vod yn ymborth ac yn gynhaliaeth ysprydol y nyni, val yr eglurwyt y ni, yn gystal drwy air Duw, a'

thrwy

thrwy y Sacramentae bendigedic y gorph a'i waed ef, yr
hwn gan y bod yn beth mor gonffordus ir ai n a'i cyme=
ro yn deilwng, ac mor berycius ir ai' a* ryfygo ei gymryd *hydero
yn anteilwng: Uy dlyed i yw ych cyngori chwi i ystyried
teilyngdawd y dirgeledigaeth bendigedic, a'r mawr beri=
cl sydd oi gymryd ef yn anteilwng, ac velly chwilio a holi
ych kydwybodau ych hunain val y dlyech dyvod yn sanc=
taidd ac yn lan ir dnwywolaf a' nefolaf wledd. Ac na dde=
lech ddim anid yn y dillad priodas, yr ai n a ovyn Duw
yn y Scrythyr lan, ac velly dyvod a' chaffael ych derbyn
val teilwng gyfrannogion o gyfryw‡ vwrdd nefol. Y ffordd ‡bort
ar modd i hynny, sydd val hynn: Yn gyntaf bod i chwi
chwilio, a' holi eych bucheddau a'ch ymddygiad wrth re=
ol gorchymynneu Duw, ac ym-pa beth bynac y gwypoch
ywch bechu, pa vn bynac ai ar air ai ar wethred, yna ymo
fidiwch ain eych bucheddau pechadurus, coffesswch ych
vnain ir oll alluawc Dduw, gan gyflawn vryd y wellau
ych buchedd. Ac a's chwi a' welwch ych camweddau yn
gyfryw, ac nad ŷn yn vnic yn erbyn Duw, namyn hefyt yn
erbyn ych cymydogion: yno bot y chwy * ymgyssylio a *gymodi
hwy, gan vod yn barod i wneuthyr yddynt iawn a' ‡ di= ‡thal
wic yd yr eithaf o'ch gallu, am bob camwedd a thraha a'
wnaethoch y neb arall, ac yn yr vn modd bod o hanoch
yn barod y vaddae y eraill a wnaeth ich erbyn chwi, megis
ac i mynne-chwithau gaffael madeuant am eich camwe=
ddae ar law Dduw: canys as mewn modd amgen, nyd
yw cymeriad y Commun bendigedic ddim anid angwa=
negu eych barnedigaeth. Ac erwydd bod yn angenreidiol
na ddel neb i'r Cômun bendigedic, anid can gyflawn ym=
ddiried yn trygaredd Dduw ac a heddychol gydwybod:
can hyny a bydd neb o hano-chwi o bleit y moddion hyny
eb allu heddychu i gydwybod ehun, anid bot yn raid yddo
angwanec cygor, yna deued attaui, neu ac vn arall doeth
dyscedic ys y Weinidoc gair Duw, ac agored i ddolur val y
gallo dderbyn gyfryw gyngor ysprytol, ffordiat, a chon=
ffordd yni allo i gydwybod gael ymysgafnhau, a' hynny
drwy weinidogaeth gair Duw, allu o hanaw derbyn *cô= *kyssur
fforth a' ‡daioni y gellyngdod, er heddychu ei gydwybod, ac ‡grym

*dowt

ymochelyd pob * petruster ac anwybyddiaeth.

¶Yna y dywaid yr Offeiriat y cyngor hwn.

AnWyl garedigion yn yr Arglwydd, y sawl y sydd yn meddwl dyvod ir bendigedic Cōmun corph a' gwaed eyn Iachawdr Christ, rhaid ywch' ystyried beth y mae Sanct Paul yn i yscryfennu at y Corynthieit val y mae ef yn cyngori pawb yw provi ac yw holi ei hunain cyn yðynt ryfygu bwytta o'r bara hwnnw, ac yfed or cwppan hwnnw. Canys val y mae y lles yn vawr, a's a chalon wir edifeiriol ac a bywiol ffydd y cymerwn y Sacrament bendigedic hwnnw (can ys yna yddym ni yn ysprytawl yn bwyta cic Christ, ac yn yfed y waed ef, yna i ðym ni yn trigaw yn Christ, a' Christ ynom ninau, yddym ni yn vn a Christ, a' Christ a ninau) velly y mae y pericyl yn vawr, as ni ei cymer yn anteilwng. Can ys yna i ddym ni yn euog o gorph a' gwaed Christ yn Iachawdyr, y ddym yn bwyta ac yn yfed eyn barnedigaeth einhunain, eb ystyried corph yr Arglwydd, y ddym yn ennyny*digllloni Duw in erbyn, y ðym yn i annog ef in plau ac amrafael glefydau, ac amryw angau. Can hyny o byð neb o hanoch yn gablwr Duw, yn ‡ rhwystro neu yn enllibio ei a'ir, yn odinebus, ai mewn malais neu gynfigen, ai mewn ryw vai ceryddus arall, y mofidiwch dros ych pechodeu, ac na ddewch ir bwrdd santaidd iawl hwn, Rac (yn ol cymeriad y Sacrament bendigedic hwnnw) y diavol vyned ynoch y mewn megis i ddaeth mewn Iudas, a'ch llanwi yn llawn o bob enwiredd, a'ch dwyn i ddestriw, enaid a'chorph. Bernwch gan hyny ych hunain (vroder) megis na'ch barner gan yr Arglwydd. Gwir edifarhewch am eych pechadau aeth heibio. Bid ywch vywiol a * diogel ffydd yn Christ eyn Iachawdyr. Gwellhewch eych buchedd a byddwch mewn cariad perffaith a

*digofeint arny

‡llesteir

‡ffyrf

phawp

phawp, velly y byddwch weddus gyfrannogion or dirge=
ledigaeth sancteiddiol hynn. Ac o vlaen pop peth y mae
yn rhaid i chwi roddi gostyngeiddaf a' charedicaf ddiol=
wch i Dduw Tad, y Map a'r Yspryt glan, am brynediga=
eth y byd, drwy angau a' dioddefaint eyn Iachawdr Christ,
Duw a' dyn, yr hwn ymostyngodd i angau ar y ‡ groc ‡groes
drosom ni bechaduriaid truein yr ai n oeddem yn gorwedd
mewn tywyllwch a' gwascot angau, val i gallai ef eyn
gwneuthyr ni yn blant y Dduw, a'n derchafel y bywyt
tragywyddawl. Ac er mwyn cofio o honam yn wastad
ddirvawr gariad eyn Arglwydd a'n vnic Iachawdyr Iesu
Christ val hyn yn marw drosom, a'r aneirif ddoniau dai=
onus (yr ai drwy dywallt ei werthfawr waed) a enillodd
ef i ni: ef a osodawdd ac a ordeniawdd santaidd ddirgele=
digaethau, val gwystlon oi gariad, a' gwastadawl gof
am ei angau, er mawr ac anterfynawl conffort y-ny. Can
hynny iddo ef gyd a'r Tad a'r Yspryt glan rhoddwn (val
yddym rwymedicaf) wastadawl ddiolch gan ymostwng
yn gwbl y'w sanctaidd ewyllys ef, gan vefyrio y'w wasa=
neuthu ef mewn gwir santeiddrwydd a' chyfiawnder, oll
ddyddieu ein einioes. Amen.

¶ Yna y dywaid yr Offeiriad wrth yr ai a vo yn dyfod i gymeryd y Commun bendigedic.

Chychwi y sawl y sydd yn wir ac yn* ddifrifol yn edifarhau, am eich pe=chodau, ac y sydd mewn cariad per=ffaith ach cymydogion, ac yn medd=wl dilin buchedd newydd, gan gan=lyn gorchmynion Duw, a' rhodio o hyn allan yny ffyrdd santaidd iol ef, deuwch y nes, a chymerwch y Sa=crament santeiddiol hwn ich conffordd, a gwnewch eych gostyngedic cyffes ir oll alluawc Dduw, gar bron y gyn=nulleidfa hon ysydd wedi ymgynull yma ynghyd yn y sanctaidd enw ef, gan‡ estwng yn vfydd ar ych gliniau.

*o brysur

‡benlino

¶Yna y dyweðir y gyffes gyffredin hon, yn enw pawb or ein a vo mewn meddwl cymryd y Commun bendigedic, y naill ai gan vn o hanynt wy, ai gan vn or Gwenidogion, ai gan yr Offeiriad ehun, gan 'ostwng o pawp yn vfydd ar ei gliniau.

OLl-alluawc Dduw, tad eyn Arglwydd Iesu Christ, gwneythydd pob dim, barnwr pop dyn, yðym ni yn cydnabot ac yn ymofidio dros eyn amryw bechodau a'n enwireð, yr ai'n oddyð i ddyð yn 'orthrwm a wnaethom, ar veðwl, gair, a'gweithred, yn erbyn dy ðuwiol vawreð gan annoc yn gyfiownaf dy digofeint ath vat yn eyn erbyn: Ydd ym ‡ yn ddifrifol yn edifarhau, ac yn ddrwc gan eyn calonau dros eyn camweithredoedd hynn, eu coffa ys y* drwm genym, ey baych y sydd anrhaith i oddef: trugarha wrthym, trugarha wrthym, drugarocaf dad, er mwyn dy vn-mab eyn Arglwyð Iesu Christ, maddeu-ni yr hyn oll aeth heibio, a' chaniatha yni allu byth o hyn allan dy wasanaethu ath voddloni mewn newydd-deb buchedd, er anrhydedd a' gogoniant dy enw: trwy Iesu Christ eyn Arglwydd. Amen.

‡o brysur

*obidus

¶Yna yr Offeiriad neu'r Escop a's bydd yn gydrychiol, a saif gan droi at y bobl a ddywaid val hyn.

OLl-alluawc Dduw, eyn Tat nefawl, yr hwn o ei vawr drugaredd a ðewis vaddeuant pechodau i bawb gan edifeirwch calon a' gwir ffydd a ymchwel ataw, a drugarho wrthych, a vaddeuo ychwy, ac ach * rhyddhao oddiwrth eych oll bechodau, ach nertho ac ach cadarnhao ymhob daioni, ac ach duco i vywyd tragywyddawl, trwy Iesu Christ eyn Arglwydd. Amen.

*gellyngo

¶Yna y dywaid hefyt yr Offeiriat.

Gwrande=

Gwrandewch pa ryw eiriau conffordus a ddywait eyn Iachawdyr Christ wrth bawb ac a wir ymchwelo ataw.

Deuwch attafi bawb ac y sydd yn travaelu ac yn llwythoc a' mi a esmwythaf arnoch. Velly y carodd Duw y byd, val y rhoddes ef i unic anedic vab, val nad elai neb a gredai iddo ef ynghyfergoll namyn caffael y bywyd tragwyddawl.

Gwrandewch hefyd beth y mae sanct Paul yn i ddywedyd. Hwn sydd air gwir a' * theilwng i bawb yw dderbyn dyvot o Iesu Christ ir byd hwn y iachay pechadurieit. *dyledus

Gwrandewch hefyd pa ddywaid Ioan sanct, As pecha neb, ymae yn i ddadleywr y gyda'r tad, Iesu Christ y cyfion, ac ef yw'r aberth dros eyn pechodau.

¶Yn ol yr el hyn ydd a yr Offeiriat racddo, gan ddywedyd.

Derchefwch eych calonau.

¶Atep.

Ydd ym yn eu dyrchafael yr Arglwydd.

¶Yr Offeiriat.

Diolchwn i'n Arglwydd Dduw.

¶Atep.

Mae yn ‡ addas ac yn gyfiawn gwneuthyr hynny. ‡teilwng, weddus

¶Yr Offeiriat.

Ymae yn gwbwl addas, yn gyfiawn a'n rwymedic dyledd ni yw, bob amser ac ym-pob lle, ddiolwch yty Arglwydd santaidddiol dad, oll alluawc dragyvyddawl Dduw.

¶Yma isot y cessir y Racymadroddion priodawl wrth yr amser, a's bydd yr vn wedy'r' osot yn espesawl. A'c anyd ef yn ddidor yr ymlyn, Can hyny gyd ac Angelion ac Archangelion. &c.

Racymadroddion priawt.

¶ Ar ddie-Natalic Chriſt, a ſaith die gwedy.

CAn yti roddi'r Ieſu Chriſt dy vn Mab yw
eni ar gyfenw y heddyw y droſom, yr hwnn
trwy weithred yr yſpryt glan a wnaethpw-
yt yn wir ddyn, o hanfot y vorwyn Vair ei
vam, a hynny eb * vann pechot, i'n gwneu-
thu'r yn lan oddiwrth ‡ oll pechot. Can hy-
ny gyd ac Angelion ac Archangelion. &c.

* vacul, vrych, vrycheuyn

‡ pop

¶ Ar dydd Paſc a ſaith die gwedy.

AC yn bendiuadeu ydd ym yn rhwymedic ith
voliannu, dros anrhydeddus gyfodiad dy
Vab Ieſu Chriſt eyn Arglwydd, canys ef
ywr gwir oen Paſc yr hwn a offrymwyd dro
ſom, ac a dileawdd bechot y byt, yr hwn trwy
y angau ei hun a ddiniſtrawdd angae, a thrwy i adgyfodi-
ad y vywyt a ‡ adverawdd yni vywyd tragyuythawl. Can
hynny. &c.

‡ dduc

¶ Ar dydd Derchafael a ſaith dydd gwedy.

TRwy dy annwylaf Vab Ieſu Chriſt eyn Ar-
glwydd, yr hwn yn ol ei anrhydeddus gyfo-
diad a ymddangoſodd yn gyhoeddus yw oll
ddiſcipulon, ac yn eu golwc ef aſcennodd ir
nefoedd y baratoi lle ini, bot i ni lle mae ef, aſ-
cennu hefyd, a theyrnaſu gyd ac ef mewn gogoniant. Can
hynny gyd ac Angelion. &c.

Ar ddyd Sulgwyn a'chwech diernot gwedy.

Trwy

TRwy Jesu Christ eyn Arglwydd, ac yn ol ei gywiraf addewyd y descennawdd yr Yspryt glan heddiw or nef, a disymwth * son mawr *sain, trwst megis gwynt nerthoc, ‡ ar wedd tafodau ‡yn rhith tanllyd, gan ddescen ar yr Apostolon yw dyscu hwy, ac yw harwein y bop gwirionedd, gan roddi ydynt ddawn amryw ieithoedd, a' hyder hefyd gyd a * chariad gwaresawc yn ddyfal y brecethu'r Euangel yr cenedloed, o bleit yr hyn eyn dycpwyt ar'an o dywyllwch a' ‡ chyfeilorn ith eglur olauni ac y wir wybodaeth am danati a'th Uab Jesu Christ. Can hynny. &c. *gwynbyt, awydd ‡ didro

Ar ddydd gwyl y Trintot yn vnic.

TMae yn wir addas, yn gyfiawn, a'n rwymedic ddlyed bod i ni bob amser, ac ym pob ile, ddiolwch y-ty, Arglwydd, oll-alluawc a' thragyvythawl duw, yr hwn wyt vn Duw, vn Arglwydd, nid vn person yn vnic, onid *sylwedd tri * pherson mewn vn hanvot. Can ys yr hyn ydd ym yn ei gredu am ogoniant y Tad, hyny a gredwn am y Mab, ‡ohanieth, amrafael ac am yr Yspryt glan eb ‡ 'ohanred neu * ancymmedr. Can *angcgyfuchder hyny gyd ac Angelion. &c.

¶ Ar ol y Racymaddroddion hyn, y canlyn yn y wapn.

CAn hynny gyd ac Angelion ac Archangelion, ac hyd ac oll cwmpeini nef, y moliannwn ac yn * mawrhawn dy 'ogonedus Enw, gan *mawrygwn dy voliannu yn wastad, a dywedyd, Sanct, sanct, sanct, Arglwydd Dduw'r lluoedd. Nef a' daiar ys ydd lawn oth 'ogoniant: gogoniant [avo] y-ty Arglwydd goruchaf.

¶ Yna yr Offeiriat ar ei' liniau wrth vwrdd yr Arglwydd a ddywaid yn enw yr oll rei a gymerant y Commun, yn y wedd ys ydd yn canlyn.

*hyderu NId ym ni yn * rhyfygu dyfod ith v=
‡hwn wrdd ‡ yma, drugaroc Arglwydd,
gan ymddiried yn ein cifionder ein v=
nain namyn yn dy ampl ath ddirfa=
wr drugaredd di, nid ŷm ni deilwng
cymaint ac y gaſclu'r briwſion y dan
dy vwrdd: Eithr ty yw'r vn Argl=
wydd yr hwn biau o briodoldep yn
waſtat drugarhau. Caniatá yny
gann hynny Arglwydd graſawl velly bwyta cnawd dy
annwyl-vab Jeſu Chriſt, ac yfed ei waed, val y gallo eyn
cyrph pechadurus gael ei gwneuthur yn lã drwy y gorph
ef, a'n enaidiau ei golchi drwy y werthfawrocaf waed ef,
val i gallom byth drigo yntho ef ac yntau ynom ninnau
Amen.

¶Yna yr Offeiriat yn ei ſefyll a ddywaid val y mae yn canlyn.

OLl alluawc Dduw eyn Tat nefawl, yr hwn
oth drugaredd a roddaiſt dy vn mab Jeſu
*groes Chriſt y ddioddef angau ar y * groc, er eyn
prynu, yr hwn a wnaeth yno (trwy y offrw=
miat ei hũ yn offrymedic vnwaith) gyflawn
‡dilwygiat berffaith, a digonawl aberth, offrwm, ac ‡ iawn, dros
bechodau'r oll vyd, ac a ordeiniodd ac yn y ſantaidd Euan=
*gynhal gel a orchmynodd ini * gadw tragywyddawl goffa am i
werthvawr angau hynny, nes i ddyfod drachefn. Gwr=
ando ni drugarog dat, ni atolygwn y-ty, a'chaniatá i
ni gan gymryd dy creaduriaid hyn o vara' a gwin, ynol ſan
taidd ordinát dy vab Jeſu Chriſt eyn Jachawdyr, er cof
am ei angau a'i ddioddefaint, ally bod yn gyfrannogion
o ei vendigedic gorph a'i waed. yr hwn ar y nos hon y bra=
bradychwyt, a gymerth vara, a'gwedi yddaw diolwch, ef
ei torrodd, ac ei rhoddes yw ddiſcipulon, gan ddywedyd,
*hwn Cymerwch, bwytewch, hwn yw ve-corph. Yr * vn ydd
ys yn i roddi droſoch, gwnewch hyn er cof am danaf. Yr
‡phiol vn modd gwedi ſwpper, ef a gymerth y ‡ cwpan, a' gwedi

ydd o diolwch ef, ei rhoddes yddynt, gan ddoedyd, Yfwch o * phiol
hwn bawb, can ys hwn yw vy gwaed o'r Testament ne=
wydd, yr hwn ydd ys yn ei dywallt drosoch a' thros lawer
er maddeuaint pechodau, gwnewch hyn cenifer gwaith
ac ei h'yfoch, er cof am danaf.

¶Yna y Gwenidoc a gymer y Commun yn y ddau ryw y hun, ac
yn nesaf y dyry ir Gweinidogion eraill, a bydd yno neb o han=
nynt, (val y gallont gynporth y Gwenidawc penaf) ac wedi hy= *gan linyf-
ny, ir bobyl yn ei dwylaw yn * gestwng ar ei gliniau: Ac wrth aw neu
roddi y bara, ef a ddywaid. benlinio

Corph eyn Arglwydd Iesu Christ yr hwn a * ro= ‡roddwyt,
espwyt droso-ti, a gatwo dy gorph ath enaid i roed
vywyd tragywyddawl: a chymer a bwyta hwn
er cof varw Christ drosot', ac ymborth arno yn
dy galon drwy ffydd, gan [roddi] diolch.

¶A'r Gwenidawc a vo yn rhoddi'r * cwpan a ddywaid. *phiol

Gwaed eyn Arglwydd Iesu Christ yr hwn a dy=
walltwyd drosot', a gatwo dy gorph ath enaid y
vywyd tragywyddawl: ac yf hwn er cof tywallt
gwaed Christ y trosot', a bydd ddiolchgar.

¶Yna yr Offeiriat a ddywaid weddi'r Arglwydd, gan adrodd or
popul bob arch o hanei ar y ol ef.

¶Wedi hynny y dywedir val y canlyn.

O Arglwydd, a' nefawl Tad, y dym
ni dy ostyngedic weision yn cwbl
ddisifu ar dy dadol ddaioni, yn dru=
garoc dderbyn eyn aberth * hon o ‡hyn
voliant a' diolwch, gan * erfyn ar=
nat yn ostyngeiddiaf bot trwy ry=
glyddon ac angau dy Vab Iesu *a dolwyn
Christ, a thrwy ffydd yn y waed ef, yty
i ni ac ith oll sanctaidd Eccles ga=
ffael maddeuaint o'n pechodau a'

*presento, cyndrycholi — phob * doniae eraill ei ddioddefaint ef. Ac yma ydd ym yn offrwm ac yn ‡ cynnyrchy yty, Arglwydd, eyn unain eyn enaidiau, a'n cyrph, y vod yn aberth resymol, sanctaidd, a bywiol y-ty, gan adolygu yt yn ostyngedic allei o bawb ohanom ys yd gyfranogion o'r Commun bendigeid hwn, ‡oth ras gaffael eyn cyflawni ‡ ath rad ac ath nefol vendith *a' *Ac er ein bot chyd bom ni yn anteiwng drwy eyn amrafaelion bechode ‡neb y offrwm yty ‡ vn aberth: eto ni atolygwn y-ty gymryd eyn rwymedic ddyleed a'n gwasanaeth hyn, nid gan bwyso eyn haeddedigaethau, anid gan vaddau eyn * pechodau, *camwedd-au trwy Jesu Christ eyn Arglwydd, trwyr hwn, a'chyd a'r hwn, yn vndawd yr yspryt glan, oll anrhydedd a' gogoniant a vo yt' Dad oll-alluawc, yn oes oesoedd. Amen.

¶ Neu hyn.

OLl-allnawc a' bythfywiol Dduw, yr ym ni yn dirfawr ddiolwch yty, am vod yn wiw genyt eyn porthi, yr ein a gymersom yn dyledus y dirgeledigaethe santeiddiol hyn, ac ysprydawl ymborth werthfawrocaf gorph a' gwaed dy Vab eyn Jachawdyr Jesu Christ, ac wyt yn ein cadarnhau drwy hynny oth * ymgeledd ac oth ddaioni y-ni, 'sef ein bod yn wir aelodau gwedi eyn corphi yn dy dirgel-gorph di, yr hwn yw gwynvydedic cynnulleidfa o oll ffyddlon bobl, a' bod hefyd yn etifeddion drwy 'obaith, dy deyrnas dragywyddawl, gan haeddigaethau gwerthfawrocaf angau a dioddefaint dy annwyl vab: Ydd ym ni yr owrhon yn ostyngedic yn atolygu y-ty nefawl Dad, bod velly yn cynnorthwyaw a'th rat, val y gallom yn wastad drigio yn y santaidd gymdeithas honno, a' gwneuthyr pob ryw weithredoedd da ac a ordeiniaist, y ni rodio ynddynt, trwy Jesu Christ eyn Arglwydd i'r hwn gyd a thi a'r yspryt glan, y bo oll anrhydedd a' gogoniant yn dragywyddawl. Amen.

*ymgeledd: ‡hoffedd

¶ Yna y dywedir, neu i cenir.

Gogo=

Gogoniant y Dduw yn yr vchelder, ac ‡yn y ddaiar * tangneddyf, ewyllys da ‡ i ddynion. Ni ath adolwn, ni ath vendithiwn, ni ath anrhydeddwn, ni ath ogonedwn, iti y diolchwn am dy vawr ogoniant, Arglwydd Dduw vrenhin nefawl, Duw dad ollalluawc, Arglwyd yr vnic genedledic Vab Iesu Christ, Arglwydd Dduw, oen Duw, vab y Tad, yr hwn wyt yn ‡ diley pechodau'r byd, trugarha wrthym. Ti yr hwnn wyt yn dileu pechodau yr byd, trugarha wrthym. Ti yr hwn wyt yn dileu pechodaer byt derbyn eyn gweddi. Ti yr hwn wyt yn eisted ar ddeheulaw Duw dad, trugarha wrthym. Canys ti yn vnic wyt * sanct, ti yn vnic ‡ wyt Arglwydd, ti yn vnic, Christ, gyd a'r yspryt glan wyt, oruchaf yn-gogoniant Duw Tad. Amen.

‡ ar
* heddwch
‡ tu arat
‡ toddi
* sanctaidd
‡ yw'r

¶Yna yr Offeiriat neu'r Episcop as bydd ef yna yn * gyndyrchiol a ellwng y bobl ymaith a'r vendith hon.

* presennol, y van

Tangneddyf Duw yr hwn ys yd vchlaw pob dyall, a gatwo eych calonnau a'ch medyliau yn-gwybodaeth a chariad Duw, a'i vab Iesu Christ ein Arglwydd. A vendith Dduw ollalluawc, y Tad, y Mab, a'r yspryt glan avo ich plith ac a drigo y gyd a chwi yn wastad. Amen.

‡ Heddwch

¶Collecte y'w dywedyd yn ol yr Offertori, pryd na bo vn Commun bob rhyw ddiwarnod, vn. A'r vn rei ellir i dywedyd hefyt genifer amser ac y bo achos yn gwsanaethy, wedi'r Collectae neu'r Voreuawl a'r Brydnawnawl weddi, Commun, nei'r Letaniae val y gwelo'r Gwenidoc vod yn gymmesur.

* offrymfa

Cannorthwya ni yn drugaroc Arglwydd, yn ein gwediau hyn a'n ervynie, a'llywodraetha ffordd dy wasanaethddynion tuagat gaffaeliat iechyt tragywyddawl, val y mysc oll gyfnewidieu a'damwyniae'r * bywyt marwol

* buchedd varwol yō

wol hwn eu gallont byth gaffael ei hamddeffen drwy dy 'radlawnaf ath barotaf borth, trwy Chriſt ein Arglwydd. Amen.

OLl alluawc Arglwydd, a'byth bywiol Dduw, ni a dylygwn y-ty vod yn wiw genyt vniawny, ſanctaiddio, a'llywodraeuthu ein calonnau a'n cyrph yn ffyrdd dy Ddedfeu, ac yn-gweithredoedd dy orchmynnion, megis trwy dy gydarnhaf nodet, ac yma ac yn dragywydawl, y gallom vot yn gatwedic gorph ac enaid, trwy eyn Arglwydd a'n Jachawdur Jeſu Chriſt. Amen.

*Gyfreithieu

CAnniatá ni a dolygwn y-ty ollalluawc Dduw, am y geiriau a glywſam heddiw a'n cluſtie o ddieithr, ei bot velly drwy dy rat wedy eu plannu yn ein calonau o dymewn, val y gallont ddwyn ynom ffrwyth buchedd dda y anrhydedd a' moliant ith enw, trwy Jeſu Chriſt eyn Arglwydd. Amen.

RHacſlayna ni, Arglwydd, yn eyn oll weithredoedd, ath radlonaf hoffter, a' rhwyddhau ath barhaus gymporth, val yn eyn oll weithredoedd dechreuedic, anterfynnedic, a'therfynnedic ynoti y gallom voliannu dy ſanctaidd Enw, ac yn y diwedd gan drugaredd gaffael bywyd tragywyddawl, trwy Jeſu Chriſt eyn Arglwyd. Amen.

OLl alluawc Dduw, ffynnon yr oll doethineb, rhwn wyt yn gwybot eyn angenreidiau cyn y gofynnom, a'n anwybodaeth yn gofyn: Ni a dolygwn y-ti doſturio wrth eyn gwendit, a'r pethau hyny yr ei'n * o bleit eyn anteilyngdod ny veiddiwn, ac o bleit eyn dallineb ni vedrwn eu gofyn, bod yn deilwng genyt eu rhoddi y ni, er teilyngdod dy Vab Jeſu Chriſt eyn Arglwydd. Amen.

*terlwydd

Oll

OLl-alluawc Dduw, yr hwn addewaist wrando
deirchion yr ain a ovynnant yn enw dy Vab, ni a
doligwn y-ti ostwng yn drugaroc dy glustiau
atom yrei'n a wnaetham yr owrhon ein gwe-
ddie a'n erfynnion atat, a' chaniatha y pethau hynn a* ar- *ddeisyfe-
chesam yn ffyddlawn yn ol dy ewyllys allu en caffael yn sam
ollawl i borthi eyn angen, ac er eglurhau dy ogoniant,
trwy Iesu Christ eyn Arglwydd. Amen.

¶Ar ddyddiau gwilie any bydd Commun, y dywedir ewbwl ac a osod-
wyt ar y Commun, yd ddiwedd yr homeli, gan * ddibenny a'r y we- *ddylwcdu,
ddi gyffredin dros oll ystat Eccles. Christ yn milwriaw yma ar y dda- orpheu
iar, ac vn neu angwaneg o'r Collectae vcho, val y bo'r deunydd yn
gwasanaethy. Ac yna ni bydd gwasanaethu Swper yr Arglwydd,
any bydd swrn nifer y gymuno gyda'r Offeiriat, val y gwelo ef vod
yn iawn. Ac any bydd ‡ mwy nac vgein dyn yn y plwyf, o bwyll i gy- ‡oddi[illegible]
meryd y Commun bendigedic: etto ni bydd yna vn Commun ani bydd
pedwar, neu dri o'r lleiaf y gymuno gyda'r Offeiriat. Ac mewn mam
Eglwysydd ac * Ecclesi ‡ Collegiat, lle bo llawer o Offeiriaid a' *Eglwy-
* Diaconieit cymerant wy oll y Commun y gyd a'r Gwenidoc bob seu
Sul o'r lleiaf any bydd ganthynt achos resymol i'r gwrthwyneb. ‡Cynnull-
eidfaol

¶Ac er dileu yr ouergoel ys ydd, ai a allo bot gan neb yn y bara ar gwin, *Gwenido-
ef a wasanaetha bod y bara yn gyfryw ac ys ydd yn arferedic yw gion
bwyta ar y bwrdd gyd a bwydedd eraill, eithr y bara gwenith o'r go-
rau ac puraf a'r aller i gael yn weedaidd. Ac a gweddilla peth o'r
bara neu'r gwin, y Curat ei caiff yw bwyniant i hun.

¶Y bara a'r gwin ir Commun a bararoir gan y Curat ac wardeniaid
yr Eglwys ar gost y plwyf, a'r plwyf a' ryddheir o ryw symme arian,
neu'r dyledion eraill yr oeddent arferedic o'r blaen yw talu am da-
naw, wrth ddygymbot ei tai bob Sul.

¶A * nota bot y bop plwyfol Gommuno o'r lleiaf dairgwaith yn y bl- *bit i bop
wyddyn, ac o hynny bot y Pasc yn vn, a chymeryd hefyd y Sacra-
mentae a defodae eraill ‡ erwydd y drefn osodedic yn y llyfr hwn. ‡yn ol yr
A' phob blwyddyn y Pasc, bod i pob plwyfol gyfri ai Berson, Vicar, orer
neu ei Curat, neu ei brocurator neu ei brocuratorieit, a' thalu ydd-
ynt neu yddo ef oll ddyledion Ecclesic yn arferedic ddyledawc yna
ac ar yr amser hynny y'w talu.

Gwaſanaeth y Betydd

ys ydd yw arfer yn yr Eccleſ.

YMae yn eglur trwy hen yſcrifenyddion, pan yw nad oeddit yn gyffredin yn arfer yn yr hen amſer o waſaneuthy *Sacrament y Betydd oddieithr dau amſer yn y vlwyddyn, ſef y paſc ar Sul gwyn. Ac ar yr amſerae hynni gwaſanaethid e ar gyhoedd yngwydd yr oll gennulleidfa yr hon ddefod yr awrhon aeth yn anarferawl (cyd na ellir er mwyn llawer o achoſion ei ‡ adueru) er hynny e gredir bod yn iawn canlyn y ddefod honno, cyn neſet ac i gellid yn gymeſur. O blegit paam bit rybddio'r pobl, vod yn gymeſuraf na waſanether y Batydd namyn ar y Suliau, a' dyddiau gwiliau eraill, pan allo y niſer mwyaf or bobyl ddyfod ynghyd yn gyſtal er mwyn bod ir gynnulleidfa yno yn breſennawl, teſtiolaethu erbynniat i ſawl a vedyddier ir amſer hinni i niſer Eccleſ Chriſt, a hefeid o bleit im Bedidd Rai bichain bot i bob den avo ino in breſennawl a lw ei gof attaw am i profeſſ ac addewit a wnaeth ef gint in i vetidd. Erwidd hinni hefid mai in reidiol bod gwaſanaeth i bedid in iaith Camberaec.

*Rinwedd

‡adnewyddu

Ac er hin ima oll (as angen ei gofin) ef a ellir bediddio rhai bichain bob amſer gartref.

¶Pan vo plant y'w betyddio ar ddydd Sul neu ddydd gwyl arall, e ddylei ei tadau beri rybydd tros nos, neu y borau cyn dechrae y Vorebewl weddi, i'r Curat. yno bot y tadau bedydd, a'r mamau bedydd, a'r bobyl yn barawt wrth y * ffons, yn aill ai yn y mann ar ol y Llith ddiwethaf o'r y Vorevol weddi, neu ynte yn y mann yn ol y Llith ddiwethaf ar y Brynawnol weddi, megis y gosoto y Curat yn ol y ystyrlaeth ef. Ac yn sefyll yno gofynnet yr Offeiriat, a beddyddiwyd y plant ai na beddyddwyt: as attebant na do: yna dyweded yr Offeiriat val hynn,

*cyffredin, cyoedd neu ar oystec

‡Betyddvaen at fan

*batyddiwyt

Vy caredigiō, yn gimeint ac ymdwyn a geni pop dyn * yn-pechot, a' bod eyn Iachawdr Christ yn dywedyd, na dichon neb [vn] gael myned i mewn i deyrnas Duw dyeithyr i ail eni ef o ddwfyr a'r yspryt glan: atolwg i chwi alw ar ddnw tad trwy eyn Arglwydd Iesu Christ, yd y ny vo iddo oi ddaionus trugared ganiathau ir plant hyn (y peth drwy nerth natur ni allan ddyvot yddo) cael o hanynt i bedyddio a dwfyr ac a'r yspryt glan ai derbyn i'lân Eccles Christ, a bod yn aelodau bywiol ‡ o'r vnryw.

‡mewn

*yr

¶Yna y dywait yr Offeiriat.

Gweddiwn.

OLl-alluoc a' thragywyddol Dduw yr hwn o'th ‡ vawr drugaredd a gedwaist Noe a'i duylu yn * yr Arch rhac ei cyfyrgolli gan ddwfyr, a' hefyd ‡ a dywysaist yn ddiangol blant yr Israel dy bobyl trwy'r mor coch, can arwyddocau wrth hynny dy lan vetydd, a' thrwy vetydd dy garedic vab Iesu Christ y * sancteiddiaist afon Iorddonen

‡duylwyth

*y llong

‡ y arweneist

*cyssecreist

a' phob dwfyr arall, er dirgel 'olchedigaeth pechodau:
Atolygwn y ty er dy aneirif drugareddau edrych o hanot
yn drugaroc ar y plant hynn, eu sanctaiddio hwy, a i glan-
*trwy'r, can — hau * a'r yspryt glan, yd ydynt wy yn waredawc o diwrth
dy lid, gaffael i derbyn y Arch Eccles Christ, a chan vod yn
‡trwy — gedyrn mewn ffydd, yn llawenion‡ gan obaith, a gwedi 'r
ymwreddio yn-cariat perffaith, allu o hanynt vorddwyaw
dros donnau y byd trallodus hwn, ac or diwedd ally dyfod
y dir y bywyd tragywyddawl, yno y deyrnasu gyd a thi
eb-dranc na gorphen, trwy Jesu Christ eyn Arglwydd.
Amen.

*dibarw — OLl-alluawc ac * anmarwol Dduw, porth
pob angenoc, nawddwr pawb a gilia atat
am cynnorthwy, bywyt yr ei a credant, a' chy-
fodiat y meirw: ydd ym yn galw arnat tros
yr ai bychain hynn, yd yddynt wy yn dyfod
ith lan vedyd, gael derbyn maddeuaint o'i pechodau drwy
anedigaeth ysprytawl. dErbyn hwy Arglwydd megis yr
‡Gofyn-wch — addewaist trwy dy garedig vab, gan ddywedyd, ‡ Arch-
wch a' chwi a gewch, caisiwch a chwi a ddewch yddo, cu-
rwch, ac ef agorir ichwi. Uelly yr awron dyro y ni a' ni yn
erchi, par y ni gael a' ni yn ceisio, agor y porth i ni y sydd yn
curo, val y gallo yr ai bychain hyn vwynhau tragwydd-
awl vendith dy nefawl'olchiat, a' dyfot i'r deyrnas dragy-
*hyn — bythawl yr * hon a addewaist, trwy Christ eyn Arglwydd.
Amen.

¶Yna y dyvvaid yr Offeiriar, Gwrandewch ar eiriau yr Euangel
a yscryfennod Sainct Marc yn y decfed pen.

*bachenos — YR amser hynny y ducesant * biant bychain at
Christ, iddo yw cyfwrdd: a'i discipulon a gery-
ddent yr ei a 'i ducesont. A phan weles yr Jesu
[hynny] y digiawdd ac y dyfod wrthynt, Ged-
wch ir‡ei bychain ddyfod attavi, ac na waher-
‡plant *bieu — ddwch hwy: can ys ir cyfryw * y mae teyrnas Duw. Yn

Wir

wir dywedaf wrthych, Pwy bynnac ni dderbynnio deyr-nas Duw megis * dyn bychan, nid aiff ef i mewn iddei. Ac wedi ydddo eu cymeryd yn i vreichiau, ef a'osodes [ei] ddwylaw arnynt, ac ai bendithawdd.

* bachcenyn

¶ Yn ol darllen yr Euangel, y traetha y Gwenidoc y cyngor byr hwn yma ar eiriau'r Euangel.

Y Caredigion, chwi glywch yn yr Euãgel hon eiriau eyn Iachawdr Christ, yn gorchymyn dwyn plant attaw, *pa wedd y ceryddawdd ef yr ai a vynesynt ei cadw oddiwrth-aw, pa wedd y cynghora ef i bawp dyn ddilyn ffordd y ‡ gwiriondeb hwy. Ydd-ychwi yn dyall wrth* y agwedd ef a'i weithred, modd y dangoses ei ewyllys da yddynt: tan ys ydaw ei ‡ cofleidiaw yn i vrechiau, dodi ei ddwylaw arnynt, ai bendithiaw. Nac * amhewch gan hynny, eithr credwch yn ddiscri y cymer ef yr vn ffynyt yn ‡ ymgeledd-gar yr ei bychian hyn yma, y cofleidia ef hwy a breichiau ei drugaredd, y dyry yddynt vendith y bywyt tragywydd-ol, ac y gwna wynt yn gyfranogion o ei ddidranc deyrnas. Erwydd paam a nyni yn credu val hyn am ewyllys da eyn tad or nef * tu ac at yr ai bychain hyn, wedy amlygu trwy ei vab Iesu Christ, ac eb ddim ‡ amau y bod ef yn ca-niathau yn ewyllysgar ein gweithred, * gardodawl hon, * yn dwyn y plant hyn yw santeidd vedydd ef: diolchwn yn ffyddlawn ac yn ddefosionol yddo, gan ddywedyd.

* y modd
‡ diargyo-oeddtep, diniweid-iwch
* ddrych
‡ breicheido
* phetrusi-iwch, ddow-tiwch
‡ garedigol, duedddawl
* ar duedd
‡ ddowto
* gariadol
‡ ar ddiryn

O Ll-alluawc a'thragywyddol Dduw, y nefol dad, ydd ym yn ystyngedic yn diolch y-ti bot yn deilwng genyt ein galw y wybodaeth dy rat, a'ffydd ynot: Awgauega y gwybo-daeth hwn a'chadarnha y ffyd hon ynom yn wastad, dyro dy yspryt glan ir ai bychain hyn, val y ganer

hwy

hwy eilwaith, ai gwneuthyr yn etifeddion Iechyt tragy=wyddawl, trwy eyn Arglwydd Iesu Christ, yr hwn'sy yn byw ac yn teyrnasu y gyd a thi a'r yspryt glan yr awrhon ac yn tragyvyth. Amen.

¶Yno bot i'r Offeiriat ddywedyt wrth ÿ Tateu-betydd a'r Mamae=betydd yn y modd hynn.

YCaredigion bobl, chwi ddugoch y plant hyn yma y'w bedydiaw, chwi a wediasoch ar vod yn deilwng gan eyn Arglwyd Iesu Christ y derbyn hwy, rrodi eu ddwylo arnynt, i ben=dithio, maddae eu pechodau, rhoddi yddynt deyrnas nefoedd a'bywyt tra gywyddawl. Chwi glywsoch hefyt dd'arfod y ein Arglwydd Iesu Christ adaw yn ei Euangel geniady yr oll bethau hyn a weddia=so-chwi am danynt: yr hwn addewit yse o'i ran ai cai=dw yn wir ddiogel ac ei cwplâ. Erwydd pa achos yn ol yr addewid hyn a wnaeth Christ, rhaid yw ir ai bychain hyn yn ffyddlou ar i rhan hwythae adaw trywo-chwi ys
*beichion ydd yn * veichiae, drostynt ymwrthod a diavol a'i oll wei=thredoedd, ac yn wastad credu gwynvydedic'air Duw, ac yn vfydd cadw ei'orchmynnion.

¶Yna yr ymofyn yr Offeiriat a r Tadeu betydd, a'r Mammau be=tydd yr ymofynnion hyn iso.

AWyti yn ymwrthod a diavol ac ei oll weithre=
‡bolach doedd, coec rodres, a'gwac ‡'orfoledd y byd, ai oll chwantau cupyddus, anysprydol ewyllys y cna=
‡arwenir wd, mal naddylynych ac * na'th dywysir gan=thynt?

Atep.

Ydd wyf yn ymwrthod a' hwynt oll.

Gwenidawc.

AWyti yn credu yn-Duw Tad oll gyvoethoc *yn-nuw
creawdyr nef a'daiar: Ac yn Iesu Christ i vn ‡ymoddwyn, enill,
Mab ef eyn Arglwydd, ai ‡ genedly o'r yspryt gahel
glan, ei eni o Vair * wyry, yddo ddioddef dan *vorwyn
Pontius Pilatus, ei ‡ roddi ar bren croc, ei va- ‡grogi, gnoesi gro-
rw, ai gladdu, descen o hanaw y yffern ai gyfodi y trydyd esboelo
dydd ac escen i'r nefoedd, ai vod yn eistedd ar ddeheulaw
Duw tad oll gyvoethoc, ac o ddyno y daw y varnu byw a'
meirw. A yw-ti yn credu yn yr yspryt glan, yr Eccles * lan *sanctaidd
Catholic, Commun y sainct, maddeuant pechodau, cyfo-
diad y cnawd, a' ‡ bywyt tragyvythawl: ‡ buchedd

Atep.

Hyn oll ydd wyf yn ei gredu yn ddilys.

Gwenidawc

A vynny dy veddyddio yn y ffydd hon:

Atep.

Hynny yw v'ewyllys.

¶Yna y dywaid yr Offeiriat.

O Drugaroc Dduw, caniatá velly gladdu yr
hen Adda yn y plant hyn, val y cyfoter y dyn
newydd ynthynt wy. Amen.

Caniata vot ir oll * chwante cnawdwol *wyniae
varw ynthynt, ac i bob peth a berthyn ir y-
spryt allu byw a ‡ chynyddy ynthynt. Amen. ‡thyfu

Caniatâ vod y ddyn nerth a gallu i gael yr'oruchafiaeth,
a' ‡ gorvot yn erbyn diavol, y byd, a'r cnawd, Amen. *gorthrech

Caniata bod i bwy bynnac y sydd yma wedi'r gyssegru
y-ty trwy eyn swydd a'n * gweinidogeth allu hefyt bod yn ‡gwasaneth
gynyscaeddol o rinweddau nefawl, a' bot yddynt ei trag-
wyddawl 'obrwyau drwy dy drugaredd, vendigedic Ar-
glwydd Dduw, yr hwn wyt yn byw ac yn llywiaw pop
peth, yn oes oesoedd. Amen.

O Li gyuoethoc vywfythol Dduw, 'rhwn y bu ith ga-
rediccaf vab Iesu Christ dros vadeuant o'n pechode
oddef gellwng oi werthfawr ystlys dwfr a gwaed, a'

rhodi gorchymyn yw disciplon vyned a'dyscu pop cenedl, ai vadyddio yn enw y tad, a'r mab, a'r yspryt glan: Ystyria atolwc y-ty wrth weddiae dy gynnulleidfa, a'chaniatá bod i bawb oth weision a vetyddier yn y dwfr hwn, dderbyn cyflawnder* dy rat, ac aros byth yn nifer dy ffyddlon blant etholedic, trwy'r Iesu Christ eyn Arglwydd.

*oth

¶Yna y cymer yr Offeiriat y dyn bychan yn ei ddwylaw, ac y gofyn yr enw, a'chan enwi y plentyn, ei drochi yn y dwfyr, a's bydd gwneuthyr hyny yn diescaelus ac yn ddarbodus, gan dywedyd.

N. Yr wy vi yn dy vetyddiaw yn enw y Tat, a'r Map, a'r Yspryt glan. Amen.

¶Ac a bydd y dyn bychan yn wan, digon bydd bwrw dwr arnaw, gan ddywedyd y geiriau dywededic ucho.

N. Yr wy vi yn dy vetyddiaw yn enw y Tat, a'r Map, a'r Yspryt glan.

‡groes, neu arwydd y groc.

¶Yna gwneuthur o'r Offeiriat ‡ groc yn-tal y dyn-bychan gan, ddywedd.

YDd ym ni yn derbyn y plentyn hwn i gynnulleidfa * deveid Christ, ac yn i ‡ arwyddo ef ac arwydd y groc, yn arwyddocát na bo iddo rhac llaw gymeryd yn gywilidd* cyffesu ffydd Christ wedi'r grogi, ac yddaw ymladd yn wrol dan i vaner ef yn erbyn pechot, y byd, a'r‡cythrael, a' pharhau yn vilwr ffyddlawn ac yn was i Christ yn oll ddyddiau ei einioes. Amen.

*praidd
‡nod i
‡addef
*diauol

¶Yna y dywaid yr Offeiriat.

GAn ddarfod yr owrhon, garedigion vrodyr, ddadeni a' ‡ dodi y plant hyn yn-corph cynnulleidfa Christ, diolchwn ninau i dduw am i ddaioni hyn, ac o gydundeb gwneuthyd yn gwedi ar y goruchaf dduw,

‡impio, phlannu

ar vod

ar vod yddynt wy ddyweddy y rhan arall yw bywyd yn ol hyn o dechreuat.

¶Yna y dywedir.

EYN tad yr hwn wyt yn y nefoedd. &c.

¶Yna y dywaid yr Offeiriat.

MAwr ddiolchwn y-ty, drucarocaf dad, ryngu bodd yt' bot * ddadeni y plentyn hwn, ath yspryt glan, ai dderbyn yn blentyn dewisol y-ty hun, ai gorphori ith gynnulleidfa sanctaidd: Ac yn ostyngedic ydd atolygwn y-ty ganiatáu, gan i vod ef yn varw o ran pechod, ac yn byw tu a chyfiawnder, ac ‡ yn gladdedic gyd a Christ yn ei angau, allu crogi yr hen ddyn, ac yn ollawl ymwrthod ac oll corph pechot, a' megis y mae ef wedi'r wneythyd yn gyfranoc o angau dy vab, yddo vod yn gyfranoc oi gyfodiad, ac velly or diwedd, y gyd ar ran arall o'th sanctaidd gynnulleidfa bot o hanaw yn etifedd dy deyrnas dragywyddol: drwy Iesu Christ eyn Arglwydd.

*ail genedly, dadenill

‡wedi gladdy

¶Ac yn y pen dywethaf, yr Offeiriat can alw y Tadau bedydd a'r Mannuau betydd ynghyd, a ddywaid hyn o byr athroeth yma iso.

YN gymaint a darvod i'r plant hynn addaw trywo-chwi, ymwrthod a diauol ai oll weithredoedd, credu yn-Duw, a'i wasanaethu, rhaid ychwi * veddwl mae eych rhan a'ch dlyet, yw, gwelet dyscu or plant hyn, cy glymet ac i gallont ddyscu, pa ryw hynot addunet, addewit, a' phroffes a wnaethant drywo-chwi. Ac er mwyn gallu o hanynt wybot hyn yn well, bot ychwi alw arnynt y wrando Pregetheu.

*gofio

theu.

gorchymyn — theu. Ac yn benddifadde bot ichwi welet dyscu o hano ef y Gred-ddeddyf, gweddi yr Arglwydd, ar dec-
air deddf yn yr iaith a ddeallo, a' phob peth arall a ddylei
‡ sef mamethrino — Christian ei wybod ai credy er iechyt y'w enaid, a'bod‡mei
thrin y plentyn hwn yn rhinwedol, yw hyweddu mewn
buchedd ddewiol a' Christianus, gan goffa yn wastad bod
Betydd yn ‡ arwyddocau y nyni eyn proffess, nid amgen,
canlyn o hanom esempl eyn Iachawdur Christ, a'bod
*gyffelip — eyn gwneuthyd yn * gynhebic iddo ef: Ac mal y bu ef
varw, ac y cyfodes drachefn drosom, velly y dlem ni yr ei
‡ rhac — a vetyddiwyt, varw ‡ o ywrth pechot, a' chyvody y gyfiawnder,
*ladd — gan*varwolaethu yn wastad ein oll drigioni, a'n
gwniae llygredic, a' pheunydd myned rhagom y m-pob
rhinwedd dda a' buchedd dduwiol.

‡cadarnhau sicrau — ¶Y Gwenidoc a' orchymyn dwyn y plant at yr Episcop yw * confirmo ganthaw cyn gynted ac y medrant ddywedyt yn ei tafod
*bynceu — iaith cyffredin ‡ bannae y ffydd, gweddi yr Arglwydd, a'r dec air
‡Gred-dedf — deddf, a' bod hefyd wedi eu haddyscu yn y * Cathechism a 'osodwyt ar vedr hynny, yn berthynasol megis, y mae yn eglaer
yno.

¶Am

Am yr ai a vetyddiwyt

yn-tai diawdurdot ar amser angenraid.

Bit yr Bugeilieit Eiclesic a'r Curadiet rybyddio yn vynych y bobyl, nad oedan vedydd y plant pellach y Sul nen'r dydd gwyl nesaf yn ol geni y plentyn, dyethr am achos mawr a' rhesymol a yspeser i'r Curat, ac a dderbynio yntau.

¶Ai Rybyddio'n hwy hefyd, na vedyddiant eb achos mawr ac angen ei plant gartref yn i tai: a' phan gymmell angenrhaid yddynt wneuthyd hynny, yna yddynt ei *wnethyd yn y modd hyn.

¶Yn gyntaf yr ai a vo yn y van galwan ar Dduw am ‡i'rat, a' dywedan weddi yr Arglwydd, as gad yr amser. Ac yno vn o hanynt a' enwa'r plentyn ai drochi yn i ddwfr, neu vwrw dwfr arnaw, gan ddywedyd y geirieu hynn.

*vinistro, wasanaethu
‡ras

E. Yr wyf yn dy vetyddio yn enw y Tad, a'r Mab a'r Yspryt glan. Amen.

*Enwet yn gyntaf y plentyn

¶Ac nac ‡amheuant am y dyn-bach a vadyddier velly yvot ef wedi i vedyddio yn *ddeddfol ac yn ddigonol, ac na ddyly ei vedyddio mwy yn yr Eccles. Eithr er hynny i gyd, as y plentyn yr hwn a vedyddiwyd yn y modd hwn a vydd byw rhac llaw, iawn vydd i ddwyn ef ir Eccles, val y gallo'r Offeiriait ymwybot a' threio a vedyddiwyd y plentyn yn ddeddfol ai na *ddo. Ac a's yr ei a ddugant y plentyn i'r Eccles, a attebant ddarfod i veddyddio eisioes, yna holet yr Offeiriat hwy a vo pellach, gan ddywedyd.

‡phetrusant, ddowtant
*gyfreithiol, gyfreithlon
‡vatyddywyt

Gan bwy y bedyddiwyd y dyn-bachan?

Pwy oedd yn y van pan vatyddwyt y dyn bachan?

A vu yddynt wy alw ar Dduw am *rat a' chymorth yn yr anghenraid hwnnw?

*ras

A'pha beth neu a'pha ddefnydd y bedyddesont wy y plentyn?

A pha'eiriau y batyddiwyt y plentyn?

A dybiant wy vod y plentyn wedi ei vetyddio yn ddedfol ac yn berfaith?

¶Ac as y Gwenidoc a brawf wrth atepion yr ei a ddugesont y plentyn ataw, vod pob peth wedi ei wneuthur modd i dlei: yna na vedyddiet ef y plentyn drachefyn, eithr ei dderbyn yn vn o niser y gwir Christnogion, gan ddywedyd val hyn.

‡ i
* dechreuol, cynenid
‡ digofeint, bar
* gwahadd

YDwy vi yn espesu ywch, wneuthyd o hanoch yn da yn y treigl hyn, ac wrth iawn drefn berthynasol ‡ar vedydd y plentyn yma, yr hwnn wedi eni ympechod * original ac yn ‡llid duw y sydd yr owrhon drwy olchiat y dadenedigaeth ym-betyd, wedi derbyn yn rhif plant Duw, ac etifeddion bywyd tragwyddawl: canys nad yw'n Arglwydd Iesu Christ yn necau ei rad ai drugaredd i gyfryw rai bychain, a nid y vod yn garuaiddiaf yn ei * galw ato, megis y testia'r Euangel vendigedic er eyn cōfforDD, yn y modd hyn.

Marc.x.
* bachcenos
‡plant
* bieu
‡bachcenyn

YR amser hynny y ducesant * blant bychain at Christ, iddo yw cyfwrdd: a'i discipulon a geryddent yr ei a'i ducesont. A phan weles yr Iesu [hynny] y digiawdd ac y dyfod wrthynt, Gedwch ir‡ei bychain ddyfod atavi, ac na waherddwch hwy: can ys ir cyfryw * y mae teyrnas Duw. Yn wir dywedaf wrthych, Pwy bynnac ni dderbynnio deyrnas Duw megis * dyn bychan, nid aiff ef i mewn iddei. Ac wedi yddo eu cymeryd yn i vreichiau, ef a'osodes [ei] ddwylaw arnynt, ac ai bendithawdd.

¶Yn ol darllen yr Euangel, y traetha y Gwenidoc y cyngor hwn yma ar eiriau'r Euangel.

* modd
‡diargyweddtep, diniweidwch
* ddrych
‡braicheido
* phetrusswch, ddolwrwch

YCaredigion, chwi glywch yn yr Euāgel hon eiriau eyn Iachawdr Christ, yn gorchymyn dwyn plant ataw, * pa wedd y ceryddawdd ef yr ai a vynesynt ei cadw oddiwrthaw, pa wedd y cynghora ef i bawp dyn ddilyn ffordd y ‡ gwiriandeb hwy. Ydd-ychwi yn dyall wrth y * agwedd ef a'i weithred, modd y dangoses ei ewyllys da yddynt: can ys ydaw ei ‡cofleidiaw yn i vrechiau, dodi ei ddwylaw arnynt, a'i bendithiaw. Nac * amhewch gan hynny, eithr

credwch

credwch yn ddifri, ddarvot yddo gymeryd yr vn ffynyt yn ‡garedigol, duwiddawl
‡ ymgeleddgar y dyn bychan hwn yma, ei gofleidi o a'i brechiau ei drugaredd, rhoi yddaw vendith y bywyt tragywydol, a'i wenthur yn gyfranog o ei ddidranc deyrnas. Ervydd paam a nyni yn credu val hyn am ewyllys da eyn Tad o'r nef* wedy amlygu trwy ei vab Iesu Christ, tu ac *arvedd
at y dyn bychan hwn: diolchwn yn ffyddlon ac yn ddefosionol yddo, gan ddywedyd y weddi yr hon ys yd o addysc yr Arglwydd y hun, ac er manegy ein ffydd, adroddwn y *banneu a gynwysir yn ein Credo. *pynceu

¶Yma y Gwenidawc, gyd ar Tadau-bedydd a'r Mammau bedydd a'ddywedan

¶Eyn Tad yr hwn wyt yn y nefoedd. &c.

¶Yma y gofyn yr Offeiriat enw y dyn bachan, yr hwn wedi darvo i'r Tadau betydd ar Mammau betydd ei adrodd, y dywaid y Gwenidawc.

AYw-ti yn enw y plentyn hwnn yn ymwrthod *a diavol a'i oll weithredoedd, gwac rodres a *ar cythrael
gogoniant y byd, a'i oll chwantau cubyddus, ‡drythyll ewyllysion y cnawd, ac na chanlynych, ac nath *dywyser ganthynt? ‡anyspytol *arwenir

Atep.

Ydd wyf yn ymwrthod a hwynt oll.

Gwenidawc.

AYw-ti yn enw y plentyn hwn yn ‡proffessio *ymardelwyn
y ffydd hon, yn credu *yn Duw Tad oll gyvoethoc creawdyr nef a' daiar? Ac yn Iesu *yn'uw
Christ i vn Mab ef eyn Arglwydd, a'i ‡genedly o'r yspryt glan, ei eni o Vair *wyry, yddo ‡ymddwyn, enill, gahel
ddiodef dan Pontius Pilatus, ei ‡rodi ar bren croc, ei varw, *vorwyn
a'i gladdu, descen o hano y vffern a'i gyfodi y trydydd dydd, ac ‡grogi,
escen i'r nefoedd, a'i vod yn eisteidd ar ddeheulo Duw tad oll gy groesi, grocshoelo
voethoc, ac o ddyno y daw yn-diwedd byt y varnu byw a' meirw. Aytychi yn credu yn yr yspryt glan, yr Eccles *'lan

Catholic, Commun y sainct, maddeuant pechodau, cyfo-
diad y cnawd, a' ‡ bywyt tragyvythawl gwedy angeu:

☞ Atep.

Hyn yma oll ydd wyf yn ei gredu yn ddiyscoc.

Gweddiwn.

OLl-alluawc a' thragywyddol Dduw, y nefol dad, ydd ym yn ostyngedic yn diolch y-ti, bot yn deilwng genyt ein galw y wybodaeth dy rat, a' ffydd ynot: Awganega y gwybodaeth hwn a' chadarnha y ffyd hon ynom yn wastad, dyro dy yspryt glan ir ‡ plentyn hwn, val y ganer ef eilwaith, ai 'wneuthyr yn etifedd Iechyt tragywyddawl, trwy eyn Arglwyd Iesu Christ, y allu parhau yn was yty a' mwynhau dy addewit trwy'r vn-ryw ein Arglwydd Iesu Christ dy vap yr hwn sy yn byw ac yn teyrnasu y gyd a thi a'r yspryt glan yr awrhon ac yn tragyvyth. Amen.

‡ dyn bychan

¶ Yna gwnaed y Gwenidawc yr exortation hwn wrth y Tadau ar Mammau betydd.

TN gymaint a darvod i'r plentyn hwn addaw trywo-chwi, ymwrthod a diauol ai oll weithredoedd, credu yn nuw ai wasanaethu, rhaid ychwi * vedwl mae eych rhan a'ch dlyet, yw gwelet dyscu or plentyn hwn, cyglymet ac i gallo, pa ryw hynot addunet, addewit, a' phroffes a wnaeth ef drywo-chwi. Ac er mwyn gallu o honaw wybot hyn yn well, bot ychwi' alw arnaw y wrando Pregeth eu. Ac yn benddifadde bot ichwi welet dyscu o hano ef y Gred-ddeddyf, Gweddi yr Arglwydd, ar dec* air deddf yn yr iaith a ddeallo, a' phob peth arall a ddylei Christian ei wybod ai credy er iechyt y'w enaid, a'bod‡ meithrin y plentyn hwn yn rhinwedol, yw hyweddu mewn buchedd ddewiol a' Christianus, gan goffa yn wastad bod

* gofio

* gorchymyn

‡ sef maethrino

Betydd yn ‡ arwyddocau y nyni eyn proffess, nid aingen, canlyn o hanom esempl eyn Jachawdur Christ, a'bod eyn gwneuthyd yn * gymhebic iddo ef : Ac mal y bu ef varw, ac y cyfodes drachefn drosom, velly y dlem ni yr ei a vetyddiwyt, varw ‡ o ywrth pechot, a' chyvody y gyfiawnder, gan* varwolaethu yn wastad ein oll drigioni, a'n gwniae llygredic, a' pheunydd myned rhagom y m-pob rhinwedd dda a' buchedd dduwiol.

* gyffelip
‡ rhac

¶ Ac velly rhac llaw, mal yn y Betydd public.

¶ Eithr as yr ei a ddueant y plant i'r Eccles, a wnant atep anespesawl i ovynnion yr Offeiriat, a' dywedyd na wyddant beth oedd yn ei bryd, ei dywedyd, neu ei wneythyd, mewn cyfryw vawr ofn a' chythrybwl meddwl (megis y damwain yn vynych) yno bydyddied yr Offeiriat e yn ol y ffurf yscryfenedic vcho, am y Betydd public, dyethr wrth * vetyddio y dyn-bachan yn y ffons, bot yddo arver y ffurf hyn ar eiriau.

* drochi

A ny ddarfu dy vytyddio * vnwaith E. ydd wyf yn dy vetyddio. Yn enw y Tad, a'r Mab, a'r yspryt glan. Amen.

* ei fioes, yn barot

Confirmation, yn yr hwn

y cynwyſir Cathechiſm, ſef addyſc

y Blant.

*Cadarnhat

ER mwyn bod mynistro confirmation er mwy o adeilat ir ſawl ai derbynio (yn ol athrawaeth Sanct Paul, yr hwn ys ſydd yn dyſcu y dleit gwneuthr pob peth yn yr Eccleſ er adeilat iddi) e dybir bot yn dda, na bo confirmo neb rhac llaw anid cyfryw ac a vetro dywedyd yn tavodiaith ei mam *vannau'r ffydd, gweddi yr Arglwydd, ar dec air deddf, a' medry hefyt atep i gyfryw ymofynion o'r ‡ Cathechiſm byr hwn, ac y bo ir Epiſcop, (neu ir neb a oſoto ef i hyn) yn ol i veddwl i oppoſio'n hwy ynthaw. Ar drefn hon y ſydd weddusaf y chadw, er mwyn amrafaelion yſtyriaethae.

*pynciau

‡Gred-deddf

*ordr

¶Yn gyntaf, erwydd pan ddel plant mewn oedran ſynwyr, a gwybod pa beth a ddawodd ei tadau betydd ai mamau bedydd droſtynt wrth ei bedyddiaw, yna i gallāt i hun ai genau ei hunain, ac o'u cydſyniac'i hunain, *ar oſtec yngwydd yr Eccleſ confirmo a'chadarnhau yr vn ryw addewit a' hefyd yddyn addo, drwy nerth rat Duw, udarpar yn waſtad gadw yn ffyddlawn cyfryw bethau, ac a vuyddynt wy ai genau eu vnain ac ai ‡ coffeſſ gydſynniaw arno.

‡yn gyhoedd

*addefiat

¶Ail yw, yn gymeint a' bot *minigtro confirmation ir ei a vedyddiwyd pan yw trwy oſot dwylaw arnynt a'gweddi, allu o hanynt dderbyn meddiant ac ymddeffen yn erbyn pob† profedigaeth y bechy, a'rhythrae'r byd * a'r cythrel: cymesuraf yw minſtro confirmation pan ddel plant ir cyfryw oedran pan yw yddynt peth o ran gwendit y cnawd ei hun, peth o ran rhuthurae'r byd a'r cythrael, ddechrau bod mewn pericyl ſyrthiaw mewn amryw bechodau.

‡gwendidgeth Cadarnhat

*provedigeth a'diovol

¶Trydydd, bod hynny yn gyſſon a defod yr Eccleſ, yr amſer gynt lle daroedd ordino miniſtro confirmation ir ai vyddent o gyflawn oedran, yd yddynt wy wedy eu h'addyſcu yn Cred-ddeddyf Chriſt allu yn gyhoeddawc broffeſſo ei ffydd ei hunain, ac addaw bod yn vfydd i ewyllys Duw.

¶Ac na bo i neb tybied uod dim eniwed yn dyfod i'r plant erwydd oedi ei Confirmatiō, gwybydded e yn ddiau, vod yn ddilys wrth air Duw am y plant a vedyddiwyd, d'arfod yddynt cael pob peth angenrheidiol i iechyt i heneit, a'i bod yn ddiamau yn gadwedic.

Y Cathechiſm, ſef yw hyny, athrawaeth yw ddyſcu gan bob plentyn, cyn ei ddwyn yw confirmo can yr Epiſcop.

¶Y Queſtion.

BEth yw dy enw di?

¶Atep.

Dauid, neu Wiliam, neu'r cyfryw.

¶Queſtion.

Pwy a roddes yr enw hwnnw *arnat? *y-te

¶Atep.

Vy-tadau bedydd a'm mammau-bedydd wrth ve-bedyddiaw, pan im gwnaethpwyd yn aelod Christ, yn plentyn Dew, ac yn etifedd teyrnas nef.

¶Qweſtion.

Pa beth a wnaeth dy tadau-bedydd ath vamau bedydd yr amser hwnnw y trosot?

¶Atep.

Hwy a ddawsant ac a eddunessant tri pheth yn vy enw. ‡cythrael
Yn gyntaf ymwrthod o hanof a ‡diavol ai oll weithredoedd, ai rodres, gorwagedd y byd enwir, a'phechadurus chwantau y cnawd. Yn ail, bot i mi gredu oll ‡ Vanneu'r ffyd Christ. * byncau Ac yn drydydd, cadw o hanof wynfydedic ewyllys Duw ai'orchymynnau, a rhodiaw ynthynt oll ddyddiau vy-bywyd.

¶Qweſtion.

Anyd wyti yn tybiet dy vod yn rhwymedic i gredy ac i wneuthyr megis ac yr addawsant wy trosot?

¶Atep.

Ydd wyf yn wir. A thrwy nerth Duw velly y gwnaf. Ac ydd wyf yn mawr ddiolch y ein Tad nefawl am ydd o vy-galw y gyfryw iechydwrieth hyn, trwy Iesu Christ eyn Iachawdur. Ac mi atolygaf y Dduw roddi ymi ei rat, modd y gallwyf aros yntho oll ddyddiau vy einioes.

¶Qweſtion.

Adrodd i mi vannae dy ffydd.

¶Atep.

*yn nuw ‡a roed ar y groes ne a groes hoelwyt

CRedaf* y DDuw dad oll gyuoethoc, creawdr nef a'dayar. Ac yn Jesu Christ y vnmab ef, ein Arglwydd ni. Yr hwn a gahad trwy'r Yspryt glan, ac a aned o Vair vorwyn. Y dyoddevodd y dan Pontius Pilatus, y grogwyt, y bu varw, ac a gladdwyt. Descennawd y yffern. Y trydyd dyd y cyvododdd o veirw. Ef a ascennawdd i'r nefoedd, ac estedd y mae ar ddeheulaw Duw Dad ollgyuoethawc. O ddyno y daw y varnu byw a'meirw. Credaf i'r yspryt glan. Yr Eccles lan Catholic. Commun y Sanct. Madeuant pechodeu. Cyuodiadigeth y cnawd. A'* buched tragyvythawl. Amen.

*bywyt

¶ Qwestion.

‡worth y pyncen

Pa beth wyt yn ei ddyscu yn bennaf‡ yn y Bannae hynn oth ffydd?

¶ Atep.

*ynnuw

Yn gyntaf ydd wyf yn dyscu credu * yn Duw dad, yr hwn am gwnaeth i a'r oll vyd.

Yn ail, ydd wyf yn credu yn Duw vab, yr hwn am prynawdd i a phob ryw ddyn.

Yn drydydd, y credaf yn Duw yr yspryt glan, yr hwn ys y im ‡ sancteiddio i, a'r oll etholedic pobl DDuw.

‡glanhau

¶ Qwestion.

Ti ddywedaist ddarfod ith tadau-bedydd ath vamau bedydd addaw trosot ar yti gadw gorchmynnion Duw Dywaid tithef y mi pa nifer ys ydd y hanwynt?

¶ Atep.

Dec.

¶ Qwestion.

Pa'r ai ydynt?

¶ Atep.

*grybwyllawdd, adroddawdd ‡Egypt

YR ai hynny a * lafarawdd Duw yn yr vgeinfed pen o Exodus, can ddywedyd, Myfi yw'r Arglwydd dy DDuw, yr hwn ath dduc di ymaith o dir yr ‡ Aipht, o duy y caethiwed.

j. Na vid y-ty DDuwiau eraill anyd myfi.

ij. Na wna y tyhun vn ddelw-gerviedic, na llun dim ys ydd yn y nefoedd vcho, neu yn y ddaiar iso, nac yn y dy-

fredd

fredd y dan y ddaiar: na * ostwng yddwynt, ac nac addola *chrwm
wynt. Can ys mi yr Arglwydd dy Dduw wyf Duw eiddi-
gus ac yn ymwelet a phechodau y tadau ar y plant, yd y
drydedd a'r bedwaredd ‡ genedlaeth or ai am casaant i, ac ‡ hiliogeth-
yn gwneuthyr trugaredd i viloedd yn yr ai am carant, ac a ach
gatwant vy-gorchmynion.
iij. Na chymer enw yr Arglwydd dy Dduw * yn-gwa- *mewn
gedd: can nad aneuoc gan yr Arglwydd yr vn a gymero ei overedd
enw ef yn-gwagedd.
iiij. Coffa gadw yn sanctaidd y dydd Sabbath chwech
diernot y gweithi ac y gwnai dy oll waith: eithr y saithfed
dydd yw Sabbath yr Arglwydd dy Duw. [Ar dydd hwnnw]
na wna ddim gwaith, tydi ath vap, ath verch ath was, at
vorwyn, dy ‡ escrubl a'r dyn diethr a vo ovewn dy byrth: ‡ ny wnai
can ys mewn chwech * diernot y gwnaeth yr Arglwydd *anival
nef a daiar, a'r mor ac oll ys ydd ynthwynt ac y gorph- †diwar-
wysodd y saithfed ‡ dydd. Erwydd paam y bendithiawdd nod
Duw y seithfed dydd, ac y sancteiddiodd.
v. Anrhydedda dy dad ath vam, er estyn dy ddyddiau
ar y * ddaiar yr ‡ hon a ddyry yr Arglwydd dy Dduw y-ty. *yn y tir ‡hwn
vi. Na ladd.
vij. Na wna' odineb.
viij. Na' ladrata.
ix. Na ddwg gam testiolaeth yn erbyn dy gymydawc,
x. Na chwenych dŷ dy gymydawc, na'i wraic, na'i was,
na'i vorwyn, na'i ych, na'i asin, na dim ys ydd * eiddaw. *yddo

¶ Qwestion.

Beth wyt yn ei ddyscy yn benaf wrth y gorchmynion hyn?

¶ Atep.

Ydd wyf yn dyscu dau beth. Vy-dlet tu ac at Dduw, a'm dlyet tu ac at vy-cymydawc.

¶ Qwestion.

Pa beth yw dy ddlet tu ac at Dduw?

¶ Atep.

Vy-dlet tuac at Duw yw, credu yntho, ei ofni, a'i garu
‡ a'm oll galon, a'm oll enaid, ac * a'm oll nerth. Y addoli ef. ‡ om
Diolwch yddaw. * Roddi vy oll ymddiriet yntho. ‡ Galw *dodi ve oll bwys arno

arno

arno. Anrydeddu ei sanctaidd Enw a'i air, a'i wasanaethy
yn gywir oll ddyddiau ve-bywyt.

¶ Question.

Pa beth yw dy ddlet ti ac at dy gymydawc?

¶ Atep.

Vy-dlyet tuac at vy-cymydawc yw, ei garu mal my
vnan, a' gwneuthyd i bob dyn, megis i chwenychwn ydd-
aw wneuthyr' y minne. Caru o hanof, anrhydeddy, a'
chymorph ve-tad, a'm mam. Anrydeddy, ac vfyddhau i'r
y Vrenhinnes ai swyddogion. Ymddarostwng i'm oll lly-
‡ meistreit wiawdwyr, disciawdwyr, Bugeilieit yspryddol ac ‡ athra-
* isel on. Ymddwyn o hanof yn * ostyngedic, gan berchi pawb
‡ gorreu o'm ‡ gwell. Na wnelwyf, niwed i neb ar air, na gwei-
thred. Bot yn gywir ac yn vnion ym-pob peth a wnel-
wyf. Na bo na chas na digasedd yn vy-calon y neb. Cadw
o hanof ve-dwylaw rac chwilenna a'i ladrata, a' chadw ve-
tafawd rac dywedyt celwydd, cabl-eiriau, na drug absen.
* tempet Cadw ve-corph mewn ‡ cymedroldeb, * sobredd, a' diwe-
* pwyllo-grwydd irdeb. Na chybyddwyf, ac na ddysyfwyf dda na golud neb
arall. Eithr dyscy a llafurio yn gywir y geisio enill vy-by-
wyt a' gwneuthyr a ddylwyf ym-pa ryw vuchedd bynac
y rengo bodd y Duw vy-galw.

¶ Question.

‡ vab, neu verch Vy annwyl * plentyn gwybydd hyn yma, nad wyt abl
y allu gwneuthyd y pethau hyn o hanot dy vn, na rhodio
yn-gorchymynnau Duw, nai wasanaethy ef, eb ei espesol
rat ef, yr hwn ys y rait y-ty ddyscu yn wastat ymorawl am
danaw trwy ddyfal weddi. Can hyny gad y mi glywed a ve-
dry ddywedyt weddi yr Arglwydd.

¶ Atep.

EYn Tad yr hwn wyt yn y nefoedd, sanctei-
ddier dy enw. Deuet dy deyrnas. Bit dy wy-
* ar llys * yn y ddaiar megis y mae yn y nefoedd.
Dyro y ni hedyw eyn bara beunyddiol. A ma-
ddae y ni eyn dledion, megis y maddeuwn ni-
‡ arwein nau i'n dyledwyr. Ac na ‡ thywys ni ym-profedigaeth. Ei-
thyr gwared ni rhac drwc: canys ti biau'r teyrnas, a'r
nerth, a'r gogoniant yn oes oesoedd. Amen.

¶ Que-

¶ Question.

Pa beth ydd wy-ti yn y erchi ar Dduw yn y weddi hon?

¶ Atep.

Ydd wyfi yn erchi ar ve Arglwydd Dduw eyn Tat ne-
fawl, yr hwnn yw rhoddwr pob daioni, ddanfon i* rat ‡ras i mi
arnaf, ac ar yr oll bobyl, mal y gallom i anrhydeddy ef, a'i
wasanaethy, ac vfyddhau ydd-aw megis y dlyem. Ac yd-
wyf yn gweddiaw ar Dduw ddanfon i ni bob peth angen-
reidiol, yn gystadl in eneidiau ac in cyrph. A'bod yn dru-
garoc wrthym, a' madde y ni eyn pechodau: A'rrengu
bodd iddo eyn cadw a'n amddeffen ymhop pericul, yspry-
dawl a' chorphorawl: A' chadw o hanaw nyni rhac pob
pechod ac anwiredd, a'rhac eyn gelyn ysprydol, a' rhac
angau tragywyddawl. A hyn ydd wyf yn ei obeithiaw
y gwna ef o'i drugaredd ai ddaioni, trwy eyn Arglwydd
Iesu Christ. A chan hynny ddwyf yn dywedyd. *Amen.*
Poet gwir.

¶ *Er cynted y metro y plant ddywedyd yn iaith ei mam, Wannae'r *Cy
ffydd, gweddi'r Arglwydd, y dec * air Deddyf a' hefyd medryd o *gorchy-
hanynt atep i gyfryw ymofynion or Cathechism byr hwn yma, myn.
ac y bydd i'r Episcop (ai'r neb a osoto ef) yn ol i veddwl yw oposio
hwynt: yna y ducir hwy ad yr Episcop gan vn y bo ei dad bedydd Betydd Escop y gelwir gynt y gan yr ei andyscedic
neu vam bedydd, mal y bo test i bob plentyn oi ‡ gonfirmation.

¶ A'r Episcop y confirma'n hwy val hyn.

¶ Confirmation.

Eyn porth ni ys ydd yn enw yr Arglwydd.

¶ Atep.

Yr hwn a wnaeth nef a' daiar.

¶ Gwenidawc.

Bendigaid yw enw yr Arglwydd.

¶ Atep.

O hyn yd yn oes oesoedd.

¶ Gwenidawc.

Arglwydd gwrando eyn gweddi.

¶ Atep.

A deued eyn llef yd atat'.

¶ Gweddiwn,

*anvarwol
‡ddadeni

OLl alluoc ac*am-marwol ddiw rhwn vu deilwng genyt‡ adgenedlu yr ai hyn dy weision trwy ddwfr a'r yspryt glan, ac a roddaist yddynt vaddeuant oi oll bechode: nertha hwy nyni atolygwn yty, Arglwydd, a'r yspryt glan y diddanwr, a' pheunydd angwanega ynthynt dy aml ddoniae o'rat, yspryt doethineb a' deall, yspryt cyngor a' nerth ysprytol, yspryt gwybyddiaeth a' gwir dduwoldeb, a chyflawna hwynt, Arglwydd, ac yspryt dy sancteidd ofn. Amen.

*wrtho ehun

¶Yna y gosot yr Episcop ei law ar bob plentyn *o'r neullty, gan ddywedyd.

‡dyn bach
*ytt

AMddeffen Arglwydd, y* plentyn hwn a'th rat nefawl, val y bo yddaw barhau‡yn eiddot ti byth, a' pheunydd angwanegu yn dy yspryt glan vwy-vwy, yn y ddel ef ith deyrnas dragywyddol. Amen,

¶Yna y dywaid yr Episcop.

Gweddiwn.

OLl-alluawc a'bythfywiol Dduw, yr hwn wyd yn peri i ynt ewyllysu, a' gweuthyd yr hyn a wnelom o ddaioni ac ys y gymradwy y gan dy vawredd: ydd ym yn gwneuthyd yn ostyngedic eyn erfynion atat dros y plant hynn, yr ei (yn ol esempl dy ddwywol Apostolion)

*dodesam

y*gesodesam ein dwylo arnynt, er i sicrau hwy (gan yr arwydd hwn) bod dy ymgeledd ath radlawn ddaioni ar ei tuedd: bod dy

‡drostynt

dadol law, ys atolygwn yty, byth ‡ arnynt, bod dy yspryt glan byth y gyd a' hwy, ac velly ei tywys wy yn-gwybodaeth ac vfyddtod dy 'air, modd y gallont yn y diwedd vwynhau bywyt tragywyddol, trwy eyn Arglwydd Jesu Christ, yr hwn y gyd a thi a'r yspryt glā ys y yn byw ac yn teyrna-

su yn

su yn vn Duw, eb dranc na gorphen. Amen.

¶Yna y bendithia yr Episcop y plant, gan ddywedyt yn y modd hyn.

Bendith yr oll gyuoethawc Dduw, y Tad, y Mab, a'r Yspryt glan, a vo arnoch, ac a drigo y gyd a chwi yn dragywydd. Amen.

¶Bit i Curat pob plwyf, ai ryw vn atall ar a osoto ef, yn ddiescetilys ar y Suliau a'r gwiliau hanner awr o vlaen * Gosper, ar oystec yn yr Eccles, ddyscu ac a ymofyn a chynifer o blant ei blwyf yr ei addanvonwyt ataw, ac y gwasanaetha yr amser, a megis y tybio ef vod yn gymesur, yn ryw barth o'r ‡ Cathechism hwn.

*prydnawn weddi
‡Greddeddf

¶A bid i bob tad a' mam, ‡ a' phop ryw berchen beri yw plant, ei gwasnaethddynion ai prentisieit (rhai ni ddyscesont i Cathechism) ddyfod ir Eccles yr amser gosodedic, ac yn vfyddawl gwrando, a'bot wrth lywodraeth y Curat, yd yr amser y darvo yddynt ddyscu pob peth y sydd yma wedi osot yw ddyscy. A' pha bryd bynac y rydd yr Episcop espesrwydd i ddwyn y plant gar i bron y vn lle cyfaddas yw confirmio: yna Curat pob plwyf, duced neu ddanfoned yn yscrifennedic, enwe yr oll blant o'i blwyf, yr ei wyddant ddywedyd bannae y ffydd, gweddi yr Arglwydd, ar dec air deddf, a' hefyd pa sawl vn o hanynt a vedrant ateb ir Questione eraill a gynwysir yn y Cathechism hwn.

*maistr, a' meistres

¶Ac na dderbynier neb i'r Commun bendigedic, yd pan vetro ddywedyd y Cathechism, a' bod wedi ei * confirmo.

‡sef gwedy cahel bedyd Escop yn ol y term ancymmesur

Y ffurf solempnization, neu *drefnit Priodas.

¶Yn gyntaf rait yw gosyn y cerennydd ar dri Sul gohanrhedawl ne wilie, pryd gwasanaeth, ar'oystec yn-gwydd y bobl, yn ol yr arfer ddefodawl.

¶Ac a's y rai a dderperynt gael ei priodi, byddant yn trigaw mewn amrafael blwyfe, rhaid gosyn * y cerennydd yn y ddau-blwyf, ac na bo ir Curat or naill plwyf, ei priodi hwy, nes cahel ‡certificat varbot gosyn ei cerennydd dairgwaith gan y Curat or plwyf arall. Y dydd gosodedic y bod brddas y briodas, deuet yr ai a brioder i gorph yr Eccles, ai cereint ai cymydogion: ac yno y dywaid yr Offeiriat val hyn.

Y-Caredigion bobyl, ydd ym wedi'r ymgynnull yma yn-golwc Duw, ac yn wyneb ei gynnulleidfa ef, y gyssylltu y ddeuddyn hyn yncyd* yn glan priodas, yr hon ys y stat ‡barchedic, wedi'r ordeiniaw gan Dduw yn-pyradwys yn amser ‡diargoedd dab dyn, gan arwyddocáu y nyni y dirgel vndeb ys ydd rhwng Christ a'i Eccles: yr hon wynfydedic stat a addurnawdd ac a brydferthawdd Christ ai gynnyrcholdeb y hun ar gwyrthie cyntaf a wnaeth yn-Cana Galilea. A phriodas hefyt a dywait sanct Paul i bod yn anrhydeddus ymplith‡ oll ddynion, ac am hynny ni ddylei nep ei chymeryd arno yn ddiamynedd, o yscafnder medwl, nei nwyfiant, er mwyn digoni dysyfiad a'chwantau cnawdol, mal anifeiliaid yscryblaidd yr ai ni roddet reswm yddynt: eithr bod cymeryd priodas yn barchedic, gan bwyll yn sobr, ac ofn Duw, gan ddyledus* synniaw er mwyn pa achosion ir ordeiniwyd priodas: Un achos oedd, er ennill plant, yw meithrin yn ofn yr Arglwydd, a'moliant Duw. Yn ail, yr ordeniwyd yn ymwared yn erbyn pechot, ac y ymoglyd rhac godineb, megis ac i bo ir cyfryw 'rai *nyd oes yddyn roddiat y ymgynnal allu priodi, ai cadw y hunain yn ddihalogion aelodau corph Christ. Ytrydydd, er cydgymdeithas ai gy-

lidd,

*brdd, brddas, gweinidogeth

‡eu goystegion

*espesrwyd

* mewn

‡anrydeddus

‡gwiriandep

*brddasawyt

*pop tyw

*ysfyrned

*ny chawsant

lidd, cymmorth, a diddanwch a ddlyei yn aill gael gan y
llall, yn gystadl mewn hawddfyd ac adfyd, ir hon stat y=
maer ddau-ddyn hyn wedy dyfod y * ymgyssyllty. Erwyd *ymgydio
pa am o gwyr neb vn achos cyfion, mal na ellir yn gyfra=
ithlawn y cyssyllty hwy yn-cyt, dyweded yr awrhon, neu
na ddyweto byth rhac llaw.

¶A'chan grybwyll hefyt wrth yr ai a briodér, dyweded ef.

YDd wy vi yn erchi ac yn gorchymyn
ychwi (mal y bo ichwi atep ddydd y ‡ddigwdier
varn pan ‡ gyhoydder dirgelion pob ddynoether
calon) ad yw ir vn o hanochwi wy=
bod vn * anach mal na ddlech yn gy= *rhwystr
freithlawn vyned ynghyd ym-prio=
das, ‡ gyffessu o hanoch yn y mann. ‡gyfaddef
Canys gwybyddwch yn dda, am y
nifer a ‡ gyssylltir yn amgen nac y *gydir
myn gair Duw, ny's cyssylltir wy gan Dduw, ac nyd yw
ei priodas yn gyfreithlawn.

¶Ac ar ddydd y briodas a bydd y neb ddywedyd bot vn * anach megis ‡rhwystr
na ddlent gahel ei cyssylltu ym-priodas, wrth gyfraith Dduw, a'chy- *cydo
fraith y deyrnas hon, ac ad a yn rwyma, a' meichie' digonawl y gyd ac mewn
ef i'r partie': ai ynte' rhoddi ‡ gwarthol, am gwbwl a dal cymeint a ‡Causion
chollet yr ai oedd yw priodi, i brofi ei ddadl: yna y bydd rait oedi dydd
y briodas yd yr amser y treir y gwirionedd. Ac ani honnir vn anach,
yna y dywed y Curat wrth y gwr.

E *A vynni dy y verch hon yn wraic briawd y-ty, y *Enwer y
‡ byw ynghyd, yn ol ordinát Duw, yn-glan radd gwr yma
priodas? A gery di y hi, i diddanu, hi pherchi ai cha=
dw yn glaf ac yn iach? A'gwrthot pob vn arall, ath gadw
dy hun yn vnic iddy hi, tra byddoch byw ych deuedd?

¶Y Map a atep.

Gwnaf.

¶Yna y dywaid yr Offeiriat wrth y Verch.

*Enwer y verch
‡gwr

E * A vynni di y ‡ mab hwn yn wr priawd y-ty, y vyw ynghyd ynol ordinát Duw, yn-glan stat priodas a vfyddhei di yddo, a' ei wasanaethy, ei garu, ei *verchi, a'i gadw, yn glaf, ac yn iach, a'chan wrthod pawb arall, dy gadw dy hun yn vnic yddaw ef, cyhyd ac y byddoch byw ich deuoedd:

*anrydedu

¶Y Verch a atep.

Gwnaf.

¶Yná y dywaid y Gwenidawc.

‡ar

Pwy ys yð yn rhoddi y Verch hon yw phriodi * ir mab hwn?

¶A'r Gwenidoc can dderbyn y Verch y ar law ei thad neu i cheraint, a bair ir Mab gymeryd y Verch erbyn i llaw ddeau, ac velly bot y bob vn *ymgredy ai gylidd. A' bot ir Mab ddywedyd yn gyntaf.

*ymffydlo

Ydd wyvi E. ith gymeryd ti E. yn wraic priot y-my, y gadw a' ‡ chynnal or dydd hwn allan, er gwell, er gwaeth, er cyvoethogach, er tlodach, yn glaf ac yn iach, ith garu ac ith vawrhau, yd pan in gohano angau, yn ol glan ordinát Duw, ac ar hyny y ddwyf yn rhoddi y-ty vy-cred.

‡chytal

¶Ac yno y datodant ei dwylaw, ar Verch a gymer drechefn y Mab erbyn i law ddeau, gan ddywedyd.

Yð wyvi E. yn dy gymeryt ti E. yn wr priot y-my, y gadw a'chynnal, o'r dyð heddiw allan, ir gwell, er gwaeth, er cyvoethogach, er tylodach, yn glaf ac yn iach, ith garu, ith vawrhau, ac y vfyddhau y-ty, yd pan i'n gohano angau, yn ol glan ordinát Duw, ac ar hynny y roddaf y-ty vy-cred.

¶Yna trachefyn y gollyngan ei dwylaw yn rrydd, ac a ddyry y Mab Vodrwy i'r Verch, gan ei dodi ar y llyfr, y gyd'ar ddlyet defodol ir Offeiriat a'r Scolaic. Ar Offeiriat a gymer y Vodrwy ac ai dyry ir Mab, yw gosot ac y pedweryd bys y llaw asw y Verch. A'r Mab, wrth addysc yr Offeiriat, a ddywaid.

*parchaf

A'r Vodrwy hon ith priodaf, a'm corph ith * anrhydeddaf,

ddaf, ac am golyd bydol ith‡gynyscaydaf. Yn enw y Tad, ‡ waddolaf
a'r Map, a'r Yspryt glan. Amen.

¶Yna y Mab yn gadu y Vodrwy ar y pedwerydd bys o'r llaw asw
ir * Verch, y dywaid y Gwenidawc. *Wreic

¶Gweddiwn.

O Dragwyddawl Dduw, creawdyr a'cheidwad pob ryw ddyn, rhoddiawdr pob rhat ysprytawl, awdur y bywyd a bery byth: Anfon dy vendith ar dy wasanaeth-ddynion hyn. Y mab hwn ar verch hon, yr ei ddym yn eu bendithio yn dy enw, val ac y bu y Isaac a'Rebecca vyw yn ffydlawn ynghyt, velly gallu o'r dynion hyn gyflawni a'chadw yr eddunet a'r *ambot a wnaed rhyngthynt, am yr hynn y mae rhoddiat a'derbyniat y Vodrwy hon yn ‡arwydd ac yn wystyl, a'gallu byth o hanynt aros ynghyd mewn perffaith gariad a'thangneddyf, a byw yn ol dy Ddeddfeu, trwy Iesu Christ eyn Arglwydd, Amen. ‡argoel

*cydis

¶Yna y * cyssyllta yr Offeiriat ei dwylaw ddeau ynghyd, ac y dywaid.

‡ gydioedd

Yrai a ‡ gyssylltodd Duw ynghyd, na 'dahaned dyn.

¶Yna y dywaid y Gwenidoc wrth y bobyl.

YN gymmaint a darfot i E. ac E. gydsyniaw mewn * glan briodas, a'thestiolaethu hyn y garbron Duw a'r gynnulleidfa-hon, ac ar hynny darfod yddynt ymgredy ac ymwystlo bob vn y gylydd, a'declario hynny gan roddi a'derbyn Modrwy, a'chyssylltu dwylaw: Ydd wyf yn espesu y bod hwy yn wr ac yn wraic ynghyd: Yn enw y Tad, a'r Map, ar Yspryt glan. Amen. * sanctaidd

¶A'r Gwenidawc ai bendithia ar vendith hon angwanec.

DUw Tad, Duw Uab, Duw Yspryt glan, a'ch
bendithio, ach catwo, ac ach cymmortho, edrychid
yr Arglwyd yn drugaroc ac yn ymgledus arnoch,
ac velly ych cyflawni ac ysprytawl vendith a'rat,
bywyt : modd y galloch vyw ynghyd yn y vuchedd hon, yd pan
vo ichwi yn y byd a ddaw allu meddiannu bywyt trag=
wyddawl. Amen.

¶Yno y Gwenidogion neu'r yscoleigion gan vynet i vwrdd yr Ar=
glwyd, a ddywedant neu a ganant y psalm hon ys y yn canlyn.

Psa.cxxviij Beati omnes.

GWyn ei vyd pop vn a ofna yr Ar=
glwydd, ac a rodia yn ei ffyrdd ef.
Pan vwytei lafur dy ddwylaw,
gwyn dy vyd, ac ys da vydd y ty.
Dy wraic [vydd] val gwinwy=
dden ffrwythlawn ar ystlysae dy
spyrs duy, [ath] blant val plannigion
‡vwrdd yr ‡ ole-wydd amgylch dy ‡vort.
*Synna * Wele, ys val hyn y bendithir y
dyn, y ofna yr Arglwydd.
Yr Arglwydd o Tsion ath vendithia a'thi a wely* dda
*meddiant eoni Caerusalem oll ddyddiau dy einioes.
‡Sef dy wyrion ‡ A' thi weli * blant dy blant, [a']thangnedyf ar Israel.
Gogoniant ir Tad, ac ir Map, ac ir. &c.
Megis ydd oedd yn y dechre. &c.

¶Neu yntae y Psalm yma Deus misereatur.

Psal.lxvij.

DUw a drugarhao wrthym, ac an
bendithio, a'thywynet i wyneb ein
plith [a'thrugaraed wrthym. Sela
Mal yr adwaenant dy ffordd ar y
ddaiar, ath iechydwrieth ym-plith
yr oll genedloedd.
*Clodvoret * Molent dydi y bobloedd, Dduw,
molent dydi yr oll bobloedd.
Bit y bobloedd lawen a' hyfryd: cans
berny y bobloedd yn gyfiawn, ac a

a lywo=

a lawodraethi y cenedloedd ar y ddaiar. Selah.
Moleut dydi'r bobloedd, Dduw, molent dydi yr oll bobloedd.
[Yna] y dyry y ddaiar hi ffrwyth, ac i'n bendithia Duw, [sef] eyn Duw ni.
Duw a'n bendithia, ac oll derfynau y ddaiar a* ofnant rhacddaw. *ai hofnant ef
Gogoniant ir tad ac ir mab ac ir yspryt glan.
Megis ydd oedd yn y dechrau, y mae yr awrhon a'phop amser ac yn oes oesoedd. Amen.

¶Gwedi gorphen y Psalm, a'r mab a'r verch yn gestwng gar bron bwrdd yr Arglwydd, a'r Offeiriat yn sefyll wrth y bwrdd, a' chan ymchwelyt ei wyneb atynt wy, y dywaid.

Arglwydd trugarha wrthym.

¶Atep.

Christ trugarha wrthym.

¶Gwenidawc.

Arglwydd trugarha wrthym.
Eyn tad yr hwn wyt yn y nefoedd. &c.
Ac na ‡ thywys ni ym-provedigaeth. ‡arwein

¶Atep.

Eithr gwared ni rhac drwc. Amen.

¶Gwenidawc.

Arglwydd cadw dy wasanaethwr, ath wasanaethwraic.

¶Atep.

Yr ai ys ydd yn ymddiret ynot'.

¶Gwenidawc.

Arglwydd anfon yddynt gymorth oth gysegrfa. *sancteidle

¶Atep.

Ac amddeffen hwy yn dragywydd.

¶Gwenidawc.

Bydd [di] yddynt yn dwr cedernit.

¶Atep.

‡ Oddiwrth wyneb ei gelynion. ‡Rac

¶Gwedi-

Gvvenidavvc.

Arglwydd gwrandaw eyn gweddi.

¶Atep.

A'deued eyn llef yd atat.

¶Gvvenidavvc.

DUw Abraham, Duw Isaac, Duw Iaco, bendithia dy wasanaethddynion hyn, a hayya had buchedd tragwyddawl yn y i meddyliau, megis pa beth bynnac yn dy 'air cyssecredic yn vuddiol a ddyscant, yddynt allu gyflawni, hynny yngweithredo. Edrych arnynt, Arglwydd, yn drugaroc, o'r nefoedd, a' bendithia 'nhwy. Ac mal yd anfonaist dy vendith ar Abraham a Sara y'w mawr ddiddanwch hwy, velly bid gwiw genyt anfon dy vendith ar dy wasanaeth ddynion hyn, modd y bo yddynt(yn vfyddion ith ewyllys, ac yn bod bob amser dan dy nawdd) allu aros yn dy * serch yd diwedd ei bywyd, trwy Iesu Christ eyn Arglwydd. Amen.

*gariat

¶Y weddi hon a vaddeuir pan vo'r verch dros oedran planta.

O Drugaroc Arglwydd a nefawl dad, trwy radlawn ddawn yr hwn ydd amlha hiliogaeth dyn: Atolygwn y-ty cymorth ath vendith y ddau ddyn hyn, mal i gallont vod yn ffrwythlon y hilio plant, a' hefyd cydfod a' byw mewn cariad dwywol, ‡a' syberwyd yn y welant blant ei plant, yd y drydedd a'r bedwaredd genedlaeth, ith voliant, ath anrhydedd, [di] trwy Iesu Christ eyn Arglwydd. Amen.

‡ac honestrwydd

DUw, yr hwn drwy alluawc nerth a wnaethost bob peth o ddiddim [ddevnydd], yr hwn hefyd wedi gosot pethe eraill mewn trefn, a orddeiniaist val [allan] o ddyn (a'creawyd ar dy lun ath ddelw dy hun (gaffael o wraic i dechreuad, a' chan y cyssylltu hwy ynghyd,

yr * arwyddoceist na byddai byth gyfraithlon gohanu yr ai, trwy briodas a wnelyt ti yn vn. A Dduw, yr hwn a gyssegreist ystat priodas i gyfryw ragorawl dirgeledigaeth, megis ac yr arwyddoceir, ac y cosseir ‡ ynthei y briodas ysprytawl a'r vndeb rhwng Christ a'i Eccles. Edrych yn drugaroc ar yr ai hyn dy wasanaeth-ddynion, mal y gallo y gwr hwn garu ei wraig, yn ol dy air, (megis i carawdd Christ ei * briawd yr Eccles, yr hwn ai rhoes i hunan drostei, gan i charu ai mawrhau mal i gnawd i hunan) a' hefyd bot y wraig hon yn garuaidd ac yn serchog yw gwr megis Rachel, yn ‡ ddisempyl megis Rebecca, yn ffyddlawn ac yn vfydd megis Sara, ac ympob heddwch‡ Sobrwydd, a' thangneddyf, hi bod yn canlyn cyfryw sanctaidd a dwywol vadrabedd. Arglwydd bendithia hwy ill dau, a'chaniatá yddynt etifeddy dy deyrnas dragywyddawl, trwy Iesu Christ eyn Arglwydd. Amen.

*ddangoseist ‡wrthei ‡ddoeth *cymoreidd rwydd

¶Yna y dywaid yr Offeiriat.

OLl gyvoethawc Ddyw, yr hwn yn y dechreuad a creawdd eyn rhieni Adda ac Eua, ac ai cyssegrawdd ac ai cyssylldawdd ynghyd yn-priodas: a dywalldo arnoch olud i rad ef, ach * cyssegro, ac ach bendithio, modd y galloch i voddhau ef yn-corph ac enaid, a' byw ynghyd mewn dwywol serch, yd diwedd ych oes. Amen.

‡sancteiddio, glanhao

¶Yna y dechreuir y Commun, a'gwedy yr Euágel y dywedir Pregaeth yn yr hon yn ordeniol (pob gwaith ac y bo priodas) swydd gwr a gwraic gwedy eu priodi, a ddatcenir yn ol yr yscruthyr lan. Neu any bydd Pregaeth darllenet y Gwenidawc y traethawd hwn iso.

CHwchwi * oll yr ei a briodeď, ne ysy yn darpar cymeryd glan ystat priodas arnoch, gwrandewch pa beth a ddywaid yr scruthur lan, o blegid dlet gwyr yw gwragedd a'gwragedd y'w gwyr.

*bawp

Sanct Paul yn ei Epistol at yr Ephesieit yn

it yn y pempet pennot, ys y yn rhoddi y gorchymyn hwn i bob ryw wr priod, sef yn y geiriae hyn.

Chwychwi wyr cerwch ych gwragedd, megis y carawdd Christ i Eccles ac y rhoddes i vn drosti, er i * a chyssegry, gan i ‡ charthy yn y ffynnon ddwfr trwy y gair, mal i galley i gwneuthyd yddaw y vn yn gynnulleidfa ogonedus eb arnei na * magyl na ‡ rrych, neu ddim cyfryw: eithr i bod yn lan ac yn * ddiargyoedd. Ac y mae'r gwyr yn rwymedic i garu i gwragedd mal i cyrph ei hunain. * Pwy bynac a garo i wraic, ei car y vn. Can na chassaodd neb erioed i gnawd i hun, eithr i vagu ai ‡ vaethu megis y [gwna] yr Arglwydd am y gynnulleidfa: can ys aelode y gorph ef ytym, a'ei gnawd, ai escyrn * Erwydd pa achos y gâd dyn dad a' mam, ac y ‡ cyssylltir ai wraig, ac wy ill dau vyddant vn cnawd. Y dirgelwch hyn sydd vawr: eithr am Christ ac am y gynnllidfa ydd wyf i yn ‡ cymwyll. Erwydd paam cared pawb o hanoch ei wraic megis y vnan.

*sancteiddio
‡glanhau
*mann
‡crychi, plyc
*ddivagl
* Yr hwn
‡valwrhau, lonhi
*O bleit, Er mwyn hyn
‡gludir wrth
*crybwyll, dywedyt

Ac eisioes yr vnryw Sanct Paul (yn yscrivennu at y Colossieit) a bwylla val hyn wrth bob gwr gwreigioc. Y gwyr cerwch eych gwragedd, ac na vyddwch chwerwon wrthynt.

Colloss.iiij.

Gwrandewch hefyd pa ddywaid Petr Apostol Christ, yr hwn hefyd oedd y hun yn wr gwregioc, ys ef wrth y gwyr gwreigioc. Y gwyr trigwch gydach gwragedd yn ol gwybodaeth, gan berchi y wraig megis llestr gwannach, a' megis cydytifeddion rad y bywyd, val na * rwystrer eych gweddiau.

Petr.iij.
*lesteirier

Yd hyn y clywsoch am ‡ ddlyed gwr tu ac at y wraic. Yr awrhon yr vn ffynyt y gwragedd gwrandddewch ych dlyed chwithe i'ch gwyr, erwydd y mae yn eglur wedi'r ddatcan yn y scrythur lan.

‡ran

SAnct Paul (yn yr vnryw Epistol at yr Ephesieit) ach dysc val hyn. Y gwragedd byddwch * ddarostyngedic i'ch gwyr priot, mal i'r Arglwydd: can ys

Ephes.v.
*ufyddion

y gwr

y gwr sydd benn ar y wraic, megis y mae Christ yn benn
[ar] yr Eccles: ac efe yw iachawdyr yr oll gorph. Wrth
hynny, megis ymae yr Eccles *sef y gynnulleidfa, yn ddar= *neu'r
ostyugedic i Christ: velly yr vn modd ymddarostynged y
gwragedd yw gwyr ym-pob peth. A'thrahefn y dywaid,
Parchet y wraic hi gwr. Ac (yn ei Epistol at y Colosieit) Col,iij.
y mae sanct Paul yn rhoddi ywch y wers ver hon, Y gw=
ragedd ymostyngwch i'ch gwyr priot, megis y mae yn ‡ *gymme=sur
weddus yn yr Arglwydd.

Sanct Petr ys ydd hefyt ich dyscu yn wir ddywiol, can i-Petr,iij.
ddywedyd val hyn, Ymostynget y gwragedd y'w gwyr
priot, vegis as bydd neb eb vfyddhau ir gair, allel i enill eb
y gair, drwy ymwreddiad i gwragedd wrth yddyn weled
ych diweir ymddygiad yn gyssylldedic ac ofn. Ac na vid
eych *trwsiat oddiallan wedi'r osot [megis] *briger ple= ‡addurn *gwallt
thedic gydac arddodiat aur, ai yn-gwiscoedd hoyw: eithr
bod y dyn cuddiedic y's id yn y galon, yn ddilwgwr, a' bod
yr yspryt yn ‡ war ac yn heddychol, yr hyn ys ydd beth ‡llednais
*ardderchawc yn-golwc Duw. Canys yn y modd hynny *gwerthvawr
(yn y cynvyt) yr ymdrwssiai y gwragedd sanctese ar oe=
ddynt yn ymddirieit i Dduw, can vod yr ddarostyngedic y
orchymyn ei gwyr priot: megis yn vfyddhaodd Sara i
Abraham, can y alw ef yn Arglwydd, ir hon ich gwnaeth
pwyd yn verched tra voch yn gwneuthur daioni, ‡ a chyd *sef eb na
na bo arnoch ddim ofn. dir na chympell anyd och bod

¶ Y dynion newydd *weddoc (y dydd ei prioder) rait yddynt gym=
ryd y Commun.

*gofwy, ymweliat yr hainus

Y drefn am *visitation y claf.

¶Yr Offeiriat yn myned y mewn i dy y Claf, a ddywaid.

Tangneddyf vo yn y ty hwn, ac i bawb y sydd yn trigiaw yntho.

¶Pan ddel ef' wydd yn-gwydd a'r claf, ef ddywaid gan estwng y lawr ar i'liniau.

NA choffa Arglwydd eyn enwiredd, nac enwiredd eyn rhieni. Arbed nyni Arglwydd daonus, arbed dy bobyl yr ai'n a brynaist ath werthfawr waed, ac na lidia wrthym yn dragywydd.

Arglwydd trugarha wrthym.
Christ trugarha wrthym.
Arglwydd trugarha wrthym.

¶Eyn Tad yr hwn wyt yn y nefoedd. &c.
Ac* na thywys ni ym-provedigaeth. *nac arwein

¶Atep.

Eithyr gwared ni rhac drwc. Amen.

¶Gwenidawc.

Arglwydd ‡iachâ dy was. ‡ymwared, cadw

¶Atep.

Yr hwn ys ydd yn ymddiriet ynot. *rhor ei o glyd

¶Gwenidawc.

Anfon yddo borth 'oth ‡sancteiddfa. ‡gyssegrfa

¶Atep.

A' byth yn nerthol amddeffen ef.

¶Gwenidawc.

Na ad i'r gelyn gael y llaw vchaf arnaw.

¶Atep.

Nac i'r enwir nessau yw ddrugu,

¶Gwenidawc.

Bydd iddaw Arglwydd, yn dwr cadarn.

¶Atep.

¶Atep.

* Rac wyneb ei elyn. *pwrth

¶Gwenidawc.

Arglwydd gwrando eyn gweddiau.

¶Atep.

A' * del eyn llef yd at-y-ti. ‡dawet

¶Gwenidawc.

ARglwydd edrych i lawr o'r nefoedd, golyga,
ymwel, ac ysmwytha ar dy was * hwn. E= *yma
drych arnaw a golwc dy drugaredd, dyro i=
ddaw gonffort a' diogel ymddiried ynot,
a'i ddeffen ef rhac pericul y gelyn, a' chadw ef
mewn tangneddyf dragywyddawl a diogelrwydd, trwy
Iesu Christ eyn Arglwydd. Amen.

ERglyw ni oll gyfoethawc a' thrugarocaf
Dduw ac iachawdwr, esten dy arferedic ddai=
oni y hwn dy wasanaethwr, ys ydd ovidus
gan ddolur, ymwel ac ef Arglwydd, megis
ydd ymweleist a ‡ mam gwraic Petr, [ac] a' †chwegr
gwas y captayn. Velly ymwel a' dyro ir * claf hwn i ie= *haintus, diwef
chyt gynefin (ad yw dy ewyllys) neu ddyro yddaw ‡ rat ‡ras
i gymryd velly dy ymweliad, y ny vo iddo yn ol diweddu
y vuchedd *boenedic hon, allu o hanaw drigio gyd a thi *ovidus
yn-buchedd tragywyddawl. Amen.

¶Yna cyco'red y Gwenidawc y Claf, o'r ffurf hyn, neu'r cyfryw.

TY annwyl garedic, gwybydd hyn, mae'r oll
gyvoethawc Dduw ys ydd Arglwydd ar vy=
wyd ac angau, ac ar bob peth a berthyn ydd=
ynt, megis, ieuntit, nerth, iechyt, ‡oedran, ‡henaint
gwendid, a' haint. Erwydd pa bleit beth by=
nac ydiw dy * clefyt gwybydd yn ddilys mae ymwe= *ddolur, haint
liat Duw ydiw. Ac am ba ryw achos bynac yd anfon=
wyt y ‡ clefyt hwn arnat, ai ir prawf ar dy ddyoddef er es=
empl y eraill, ac er caffael dy ffydd yn-dydd yr Arglwydd ‡yr amhwyns

yn gammoledic, yn barchedic, ac yn anrhydeddus, a'r an=
wanec ogoniant a' didranc ddedwyddyt, neu ddanfon y
clefyt hwn y gospi ynot y peth bynnac ys ydd yn anfodd=
hau golwc eyn tad nefol: Gwybydd yn ddiamau, as tydi
a byddy wir edifeiriol am dy bechodau, a' chymryd dy gle=
fyd yn oddefgar, can ymddiriet yn' rugaredd Dduw er
mwyn ei annwyl vab Jesu Christ, a' rhoddy yddaw ostyn=
gedic ddiolwch am i dadawl ymweliad, gan y ty ddary=
mostwng yn ollawl y'w ewyllys ef, y'r ymchwyl ith budd,
ac ith gymorth rhagot ir vnion-ffordd, y'r hon a dywys y
buchedd dragywyddawl.

¶ A's y dyn ymweledic bydd yn drymglaf, yno y dychon y Curat or=
phen ei gygcor yn y van hon.

AM hynny cymer yn groysawys gospedigaeth
y'r Arglwydd. Can ys y neb a garo y'r Ar=
glwydd a gospa: Ac (mal y dywait Sanct
*gur, ffu- Paul) ef a * wialenna bob mab ar a dderby=
sta, ffrywy- nio. Ac a's tydi a' oddefi gospedicaeth, y mae
llia ef yn ‡ darbot o hanot val oi blant i hun. Pa vap ys ydd
ar ny chospir gan y tat? A's ty ny byddy y dan gospediga=
eth (or hyn y mae'r oll wir blant yn gyfranogion) yna yd
‡bastard wyt yn ‡ vab gwrthodedic, ac nid yn * vn o'r gwir blant.
*wirvap Erwydd pa-am, ‡ a nyni wrth ein cospi yn vvyddhau
‡can yn barchedic in tadau cnawdol: an'd vfyddhaw ni y'r o wr=
hon yn uvyddach o lawer yn tad ysprytawl, ac velly byw?
Ac wyntwy dros echydic ddyddiau in cospi wrth ei * dym
*bodd, pwy i hunain, eithr ef ys ydd in cospi er budd a lleshad i
pwrpos, nyni, ys ef yw hynny er mwyn yddo eyn gwneuthyr yn
ewyllys, gyfranogion oi santeiddrwydd. Y geiriau hyn, garedic
meddwl vrawd, yw geiriau Duw, ac yn scrifennedic yn y'r scrythur
lan ir conffordd ac addysc y ni, val y gallom yn oddefgar
ac yn ddiolchgar, ddwyn cospedigaeth eyn tad ‡ or nef,
‡nefol ba bryd bynnac drwy vodd yn y byd ar wrthwynep y'r e=
ewyllysia y radlawn ddaioni ef yn ymweled a ni. Ac ni ddy=
*diddan- ly bod * conffort mwy gan Christnogion na chael ei gw=
wch, cysur

neuthyd

gwneuthyd yn gyffelip i Christ gan ddioddef yn vfydgar, gwrthwyneb, trallot a'* chlefydae. Can ys ef i hun nid aeth y mewn i'r llawenydd, nes yn gyntaf iddo ddyoddef poen, nid aeth ef y mywn yw ogoniant nes dyodef angau ar bren croc. Velly yn wir yr vnion ffordd y ni ‡ ir gorfoledd tragywyddawl, ytiw, cyd ddyoddef yma a Christ, a'n drws y vyned y mewn y vywyd tragywyddawl, ytiw, marw yn llawen y gyd a Christ, mal y gallom gyfodi drachefn o angau a' thrigiaw gyd ac ef ym-bywyt tragywyddawl. Yr owrhon can hynny a's cymery dy glefyt ac yntef yn gystal a hyn ar dy les, yn'oddefgar, yddwy vi yn eiriol arnat yn enw Duw, goffau * y profess a wnaethost y Dduw yn dy vedydd. Ac erwydd yn ol y vuchedd honn bot yn ‡ ddir gwnethyr cyfri i'r barnwr cyfiawn, gan ba vn y bernir pob dyn, eb * pleidio: ydd wyf yn erchi yty ‡ ymchwilio dy hun, a'th * gyflwr, tu ac at Dduw a dyn, yd pan vo yty drwy dy gyhuddaw ath varnu dy hunan am dy veiau, allu cael trugaredd ar law eyn Tad or nef er mwyn Christ, ac nid bod yn gyhuddedic, ac yn varnedic yn amser y ddicllon varn ofnedic. Ac am hyny yr a droddaf ar vyr eiriau ‡ vanneu eyn ffydd, modd y gellych wybod a wyt yn credu mal y * dyly Christian, ai nad wyt.

*clwyfe, dolurian, heintiae
‡llawenyd
*yr ymarddelw, y gwrogeth, dygymbot
‡amgenraid
*gwbl gyfion
‡ymholi
*ystat, hanes
‡byncea
*dirper

¶ Yna yr adrodd y Gwenidawc. Vanneu'r ffydd, gan ddywedyd val hynn.

A wyt ti yn credu yn-Duw dat oll gyvoethawc?

¶ Ac velly rhac llaw mal yn y Betydd.

¶ Yna ymofyn o'r Offeiriat neu'r Curat ac ef a ytiw ef mewn cariad perffaith a'r oll vyd: can eiriawl arnaw vaddeu o eigion ei galon i bob dyn a wnaeth yn ei erbyn: ac a's ef a wnaeth yn erbyn eraill, gofyn o honaw vaddeuant yddynt. A' lle gwnaeth ef gam neu drawster a neb, gwneuthyd o hanaw iawn yn orau * dim ac allo. Ac o ddiethyr yddaw ym-blaenllaw wneythyr llywodraeth am ei dda, gwnaed yna ei ewyllys. Ac y mae yn angenrheidiol rhybyddio dynion yn vynych am wneythyd trefn ar i da byd ai tiroedd, tra vont yn iechyd. A' hefyt dangos o hanaw am i ddlet pa vaint sydd arno, a pha vaint ys ydd o ddlet yddo, er mwyn rhyddhau i gydwybot, a ‡ heddwch yw esecutorion.

*byth
*llonyddwch, didrwblo, dirwystro

cutorion.

¶Y geiriau hynn yr ei a ddywetpwyt vcho, ellir ei cymmwyll cyn dechre o'r Gwenidawc ei weddi, megis ac i gwyl ef achos.

*ellyngo drosgof, anghofio ‡annoc, gyngbort *neilltuol

¶Rait ir Gwenidawc nad * ebrvygo ac na vaddeuo ‡ eiriol ar y claf, a hynny yn gwbl ddifriol, ar yddo ddangos haelioni ir tlodion.

¶Bod yma hefyd i'r dyn clwyfus wneuthyr cyffes * espesawl, a's ef a glyw i gydwybod mewn cythrybwl gan debnydd o bwys. yn ol y gyffes hono, y gellwng yr Offeiriat ef y nol y wedd hon.

Ein Arglwydd Jesu Christ, yr hwn y adawodd veddiant yw Eccles, y ellwng pob pechadur a vogwir edifeiriol ac yn credu ynddo ef, oi vawr drugaredd a vaddeuo dy gamweddau: a'thrwy y awdurdot ef a ganiatawyd y mi, ith ellyngaf oth oll bechodau, yn enw y tad, a'r mab, a'r yspryt glan. Amen.

¶Ac yno yr Offeiriat a ddywaid y Collect yma iso.

Gweddi wn.

*yn ei coso ‡hwn, yr vn *brysur ‡diavol *synnia ar ‡edrych ar *tor ar ‡ddod yn ei erbyn *ymgeledd

O Drugarocaf Dduw, yr hwn yn ol lliosowgrwydd dy drugaredde, wyt velly yn dileu pechodau yr ai ys ydd yn wir ediferriol, mal nad wyt * yw coffa mwy: agor lygat dy drugaredd ar dy wasnaethwr ‡ yma, yr hwn o wir * ddifri ys ydd yn damunaw gellyndawt a' madeuaint. Adnewydda yntho, garedicaf dad, beth bynac a lescawyd trwy ddichell a malais y ‡ cythrael, neu drwy i gnawdawl ewyllys y hun ai wendit: cadw di a' chynal yr aelawd clwysus hwn o vewn vndeb dy Eccles, * ystyria wrth ei wir ediferwch, * derbyn ei ddeigrau ‡ gostega ei ddolur, 'sef modd i gwelech di vod yn orau ar i les. Ac yn gymeint ai vod ef yn rhoddi cwbwl oi ymddiried yn vnic yn dy drugaredd, na ‡ liwia yddaw ei bechodau o'r blaen, eithr cymer ef ith noddet trwy, ryglyddion dy garedicaf vab Jesu Christ. Amen.

Yna

¶Yna y dywaid y Gwenidawc y Psalm hon.

YN-y-ti, Arglwydd, yr ymddirie= In te domi-
dais, na'm gwradwydder yn dra= ue speraui, Psal.lxxj.
gywyddol. Achub a' gwared vi yn
dy gyfiawnder: * gogwydda dy *gestwng, plyc
glust ataf, a' chadw vi.
Bydd y-my yn * graic cadarn, *vaendy
val y gallwyf gyrchy yddi yn wa=
stad: gorchymynnaist vynghadw:
can ys ti yw vy ‡ maendy a'm ‡vyngraic
castell.
Gwared vi vy-Duw, o law yr enwir, o law yr anduwi=
ol a'r [dyn] * traws. *craulon
Can ys ti yw ve gobaith, Arglwydd Dduw, [ys] ve
gobaith o'm ieuntit.
Wrthyt ti im cynhaliwyd * o'r bru: ty di am cymerth ‡er pen im
allan o ‡ emyscaroed vy mam: vymoliant vydd yn oystat ganet *groth
* o hanot. ‡am danat
Mi euthym val angenvil i lawer: eithr ti yw vy * ca= *diogel,
darn ymddiriet. dilys
Cyflawner vy-genau ath voliant, [a'] phop dydd oth
ogoniant.
Na vwrw vi ymaith yn amser henaint: na ad vyvi pan
yw vy nerth im pally. ‡im erbyn
Can ys vy-gelynion a ddywedant ‡ am danaf, a'r ai a
vwriadant [ddrwc] im enaid, a ymgynghorant ynghyt,
Gan ddywedyt, Duw ai gadawdd ef: erlidiwch a' de=
liwch ef, can nad oes neb [ai] gwaredo.
Duw nac ymbellâ o ddiwrthyf, ve-Duw * brysia i'm *ffrystia
cymporth.
Gwradwydder a' dyvancoller yr ai's yn erbyn vy enaid:
toer a gwarth ac a gwradwydd yr ei a geisiant ddrwc
y-my.
A mi ddysgwiliaf yn wastad, ac ath volaf vwy-vwy
byth.

* niveiri — Vy-genau a venaic beunydd dy gyfiawnder, [ath] ie-
chydwrieth can na wnn [ei] * rivedi.

‡ yr eiddot — Af rhagof yn nerth yr Arglwydd Dduw, ac a goffaf
am dy gyfiawnder [ys] am ‡ y taudi yn vnic.

Duw dysceist vi o'm ieunctit yd y pryd hyn: [am hynny]
y menagaf dy ryfeddodau.

Ac ys hyd henaint a'phenllwydeð, a Dduw na ad vi, yn
‡ nerth — y venagwyf dy ‡ vraich ir * genedleth [hon] ath allu ir oll
* to — rei a ddelont.

Ath gyfiawnder, Dduw, [a dderchafaf] yn vchel: cans
gwnaethost bethau mawrion, Duw pwy'sy debic y-ty?

‡ mawrion — Yr hwn a ddangosaist y-my drallodau ‡ lawer a' * dru-
* blanwrdu — gion, [eithyr] ti ymchwelt ac am bywhei vi, ac a ddaut
drachefn, ac am cymery i vyny o eigion y ddaiar.

Ti amylhei vy mawredd, ac ymchwely im diddanu.

Cann hynny ith volaf [am] dy wirionedd, Dduw,
‡ gyffurf nabel — ar ‡ gerdd danneu: canaf y-ty ar y delyn, [tydi] Sanct
yr Israel.

Hyfryd vydd gan vy-gwefusau pan ganwyf y-ty, a'm
enaid yr hwn a * waredaist.

* brynaist
‡ am dy — Vy-tafod hefyd a' madrodd ‡ oth gyfiawnder beunydd:
canys gwradwyddir a' chywylyddir, yr ai a geisiant *
* bynrlwc — drwc y-my.

Gogoniant i'r Tad, ac i'r Mab, a'r Yspryt glan.
Megis y ddoedd yn y dechrau, y mae yr awrhon ac yn
dragywydd. Amen.

¶ Gan ddywedyd hyn angwanec.

* Ceidwat
‡ cadw
* gan
‡ groes

I* Achawdur y byd, ‡ iacha' ni, yr hwn * drwy
dy ‡ groc ath werthfawr waed a'n prynneist, cy-
morth ni [ys] atolygwn yty, a Dduw truga-
rawc.

¶ Yna y dywaid y Gwenidawc.

YR oll-alluawc Arglwyd, yr hwn yw y twr ca-
darnaf i bawb a roddant ei ymddiriet yn-
thaw, y ba vn ymae pob peth yn y nef, ar y
ddaiar, ac y dan y ddaiar yn * goſtwng ac yn *crymy, plyge
vfyddhau, a vo yr awrhon a' phob amſer dy
amddeffen, ac a wnel y-ty wybod a' deall nad oes vn
enw y dan y nef wedi roddi y ddynion, ympa vn a' thrwy
pa vn y mae y-ty ‡ dderbyn iechyt, anyd yn vnic enw ein ‡bot yn iach ac yn gadwedic
Arglwydd Ieſu Chriſt. Amen.

Commun y claf.

YN gymmaint a bot pob rywo ddyn yn ddaryſtynge-
dic i lawer o bericulon dyſyfyd, haintiau, a chleſy-
dau, a byth yn aneſpus pa bryd ydd ymydawant or
vuchedd hon: Erwydd paam, er mwyn gallu o ha- *yn barot
nynt bod bob amſer mewn parodrwydd i varw, pa
bryd bynnac y rengo bodd ir oll alluoc Dduw alw
am danynt. Bid ir Curatieit yn ddyfal, o amſer i am- ‡eirtol
ſer, ac yn enwedic yn amſer pla, * cyngori ei plwyfolion gymeryd yn
vynych yn yr Eccleſ)vendigedic Commun corph a' gwaed eyn Ia-
chawdur Chriſt. yr hyn (as wyntwy ai gwnant) ny bydd achos ydd- *ymwelsat
ynt yn ey * viſitat dyſymwth, y bod yn anheddychol i meddwl o dde- ‡eiſieu
ffic hynny. Eithr a's y claf ni bydd abl i ddyfod ir Eccleſ, ac eto yn
damuno cymeryd y Commun yn ei duy, yno y bydd rhaid yddo vyne- *deiſyf
gi dros nos, ai ynteu y bore ddydd dranoeth, i'r Curat, gan arwyddo-
cau hefyt pa ſawl vn ys yd yn darparu cydcymyno ac ef. Ac a bydd lle ‡wemi, waſanaethu
cyfaddas yn tuy y claf, y gallo y Curat yn barchedic ‡ viniſtro, a'
nifer da y gymeryd y Commun gyd a'r claf, a' phob peth angen- *gwaſanathet
rheidiol y hynny, * miniſtret ef yno y Commun bendigedic.

¶ Y Collect.

OLl gyvoethawc a' bythfywiol Dduw, gwet-
thydd [y] dynawl ryw, yr hwn wyt yn coſpi * *y ſawl
yr ai a gerych, ac yn correctio pawb ac a
dderbyny-ch]: nyni atolygwn yty drugar-
hau wrth dy was hwn yma * ymweledic gan

dy

dy law, ac yty ganiatáu gymeryd o hano i glefyd yn ddioddefus, a'chaffael ei iechyt drachefn, (as dy radlon Wyllys di yw hynny) a' pha bryd bynnac yr ymydawo ei enaid ai gorph, bot o hanaw yn‡ddivael Wrth ei* bresentioy-ty, trWy Iesu Christ eyn ArglWydd. Amen.

‡ddiamhur, *gydrychioli gyflwyno ddwyn ger dy bron

Yr Epistol.

Hebr.xij. *ddyrmyga ‡ffeinta, ymellwng *ffrewyllia, ffusta

Y mab na * thremyga gospedigaeth yr ArglWydd, ac na ‡ ddigalonha pan ith gerydder gantthaw, canys y neb y mae yr ArglWyd yn i garu, hWnW a gospa, ac ef a * ffynodia bob mab a dderbynnio.

Yr Euangel.

Ioan.v.

YN wir, yn Wir y dyWedaf Wrthych, y neb a Wrandawo [ar] vy-gair, ac a greto yn hWnn am anfonodd, bod yddo vyWyd tragyWyddol, ac na ddaW y varnedigaeth, anid ef aiff o angau i vyWyt.

¶Pan gyfraner y Sacrament bendigedic, cymered yr Offeiriat yntef y Commun yn gyntaf, ac yn ol hynny ministret ir ei a ddarpar wyd communo y gyd a'r claf.

*drymder ‡clefyt *erbyn ‡Rinwedd, argoel ‡groes *broffidiol

¶Eithr a bydd (neb gan * ddir dra‡dolur, ai o erwydd eisiau rybydd mewn amser dyladwy ir Curat, ai o eisie swrn y gymeryd gid ac ef, ai o blegit ryw twystr cyfiawn arall) eb * gymryd * Sacrament corph a' gwaed Christ: yna bod ir Curat ddangos yddo, a's ef bydd gwir edifeiriol am i bechodau, a' chredy yn ddiyscoc ddarfod i Iesu Christ ddyoddef angau ar y * groc drostaw, a' cholli ei waed dros y brynedigaeth ef, gan goffa yn ddifri y mawr ddaioni ys ydd yddaw o hynny, a' chan ddiolch yddaw oi galon amdanaw, y mae ef yn bwyta ac yn yfed corph a'gwaed eyn iachawdyr Chrst yn * buddiol y iechyt ei enaid, er nad yw ef yn derbyn y Sacrament ai enau.

*ymwrler *darbot, rhwyddhau *ymweliat

¶Pan * visiter y claf, ac yntau yn cymryd y commun bendigedic yr vn amser: bid yna i'r Offeiriat er mwyn * prysuro yn gynt dori ymaith ffurf y * visitat lle mae'r psalm, Ynot Arglvvydd yr ymddiriedais &c. ac aet yn vnion i'r Commun.

*gwenwynllyt

¶Yn amser pla, clefyd y Chwys, neu ar gyfryw amser eu haintiau neu glefyde * llyyn, pryd na aller cahel yr vn or plwyf neu'r cymydogion y gommuho y gyd ar cleifion yn ei tale, rhac ofn cahel yr haint: ar espesol ddeisyfiat y claf, ef a all y Gwenidawc yn vnic communo y gyd ac ef.

Y drefn am*gladdedigaeth y marw.

*aggladd

¶Yr Offeiriat yn dyfod yn erbyn y corph wrth borth y vonwent, a
ddywaid: Ai yr Offeiriat a'r Scoleigion a ganant, ac velly my=
ned i'r Eccles neu tu ar bedd.

MYfi yw'r cyfodiat ar bywyd (medd yr Ar= Ioan.xj.
glwydd) y neb a greto ynovi, ac er ydd=
aw varw, ef vydd byw. A phwy bynnac a
vywocá ac a greto ynovi, ny bydd marw
yn dragwydd.

MYfi wn mae byw vym-prynwr, ac y cyfodaf Iob.xix.
o'r ddaiar y dydd dywethaf, ac im gwiscir
drachefn am croen, ac y gwelaf Dduw yn vy *om
cnawd. Yr hwn a gaf vi vy hun ei weled a'm ‡golwc
‡ llygait ei gwelāt ef ac nid nep arall ytrosof.

NJ ddugom ni ddim i'r byd hwn, ac ni allwn i.Timo.vj.
chwaith ddwyn dim allan o hanaw. Duw
ys ydd yn rhoddi, a' Duw ys ydd yn dwyn y=
maith, Megis ac bu dda gan yr Arglwydd,
velly derfydd y bob peth. Bendigedic vo enw Iob.j.
yr Arglwydd.

¶Ac wyntwy yn dyfod tu ar bedd, tra vo'r, corph yn ei baratoi yw ddo=
dy yn y ddaiar, y dywaid yr Offeiriat, neu'r Offeiriat a'r yscol=
heigion a ganant.

DYn y aned o wraic ys yd a byr amser ydd [y Iob.xiiji.
byw,] ac ys ydd yn llawn trueni, y mae ef
yn bagluro val llyseun, ac e dorir ilawr: ac
ddivlanna val gwascot, ac ny *saif. Yn-ca= * phata,
nol eyn bywyd ydd ym yn angau, gan bwy aros
y mae ini geisiaw ymwared anyd gen-y-ti,
Arglwydd, yr hwn am eyn pechodau wyt yn gyfiawn
yn ddigllawn: Er hynny Arglwydd Dduw sanctaiddiaf,

Arglwydd

Arglwyd galluocaf, a sanctaid a' thrugarocaf Iachawdr, na ellwng ni y ddygyn chwerwaf boenae angau tragywyddawl. Ti Arglwydd adwaynost ddirgelion eyn calonnau, nac ymchwel dy olwc trugaroc o ddiwrth eyn gweddiau, eithr arbed nyny Arglwydd sancteiddiaf, O Dduw galluocaf, O santaid a' thrugaroc Iachawdur, tydi deilyngaf varnwr trawyddawl, na ad ni yn yr awr ddiwethaf er neb ryw, boenae angau y syrthio y ddiwrthyt.

¶Yna tra bydder yn bwrw pridd ar y corph gan y sawl a vo yn sefyll yno, yr Offeiriat a ddywaid.

YN gymmaint a rengu bodd ir goruchaf Dduw oi vawr drugaredd, gymryd ato y hun enaid eyn annwyl vrawd yma a ymadawodd o'r byd, can hynny yd ym ni yn roddi y corph ef i'r ddaiar, ['sef] daiar i'r ddaiar, * lludw i'r lludw, ‡ pridd i'r pridd, mewn gwir ddiogel obaith cyfodiad i vuchedd tragywyddawl trwy eyn Arglwydd Iesu Christ, yr hwn a newidia eyn corph gwael, mal y bydd yn gyffelip yw gorph gogoned ef, wrth y galluawc waithrediat, can ba vn y dichon ef ddarostwng pob peth ydd-aw y hun.

*llyty
‡llwch &c.

¶Yna y dywedir, neu y cenir.

MI glywais * lais or nef yn dywedyd wrthyf, Yscrifenna o hyn allan gwynfydedic yw y meirw, yr ei s'y yn marw yn yr Arglwydd: At velly yn dywaid yr yspryt, y bod hwy yn gorphowys o ywrth ei ‡ llafur [gynt].

*lef

‡travaelion

¶Yn ol hynny y canlyn y Lith hon: wedi'r gymryd allan o'r pemthecvet pennot at y Corinthiait, yn yr Epistol cyntaf.

Christ a gyvodwyt o veirw, ac a w-
naethpwyt yn vlaenffrwyth yr ei a
hunesont. Canys gwedy trwy dyn
[ddyvot] angeu, trwy ddyn hefyt [y
daeth] cyfodiadigeth y meirw. Can
ys megys yn Adda y mae pawp yn
meirw, velly hefyt yn Christ y byw-
heir pawb, eithr pop vn yn y drefn
y hun: y blaenffrwyth yw Christ,
gwedy hyny, yr ei sydd i Christ, yn y
ddyvodiat ef y cyvodant. Yno y bydd y dywedd, gwedy
rhoddo ef y deyrnas y Dduw, sef y Tat, gwedy yddo ef
[* ddileu] pop pendevigaeth, a'phob awturtot a' meddi- * dirymio, dadwneu-
ant. Canys ‡ rait yddo deyrnasu * yn y ddoto ei oll elynion thur
ydan ei draet. Y gelyn dywethaf a ddinistrir [bydd] an- ‡ dir
gen. Canys ef a darestyngawdd pop dim y-dan ei draet. (A *nes yddo
phan dywait ef darvot darestwng pob peth [yddo,] y mae
yn amlwc y bot [ef] wedy ei ddyeithro'r hwn a ddarestyn- *hwnw
gawdd bop peth y danaw.) A' phan ddarestynger pop dim
ydaw, yno'r Map hefyt yntef a ddarestyngir y hwn, a da-
restyngodd bop dim y dano, val y bo Duw bop peth oll yn
oll. A's amgen beth a wnant wy a vatyddiwyt ‡ dros vei- *yn lle meirw
rw?] a's y meirw ny chyfodant * yn ollawl, paam y ba- ‡chwaith
tyddir hwy dros veirw? Paam in periclir ni bop awr?
Gan * ein gorvoledd ys ydd genyf yn Christ Iesu ein Ar- *eich llawenydd
glwydd ydd wyf yn marw beunydd. A's ymleddais ac
anifeiliaid yn Ephesus yn ol dull dynion, pa lesad ymy,
any chyfodir y meirw? bwytawn ac yfwn: can ys yvory
y byddwn veirw. Na thwyller chwi: ymadroddion drwc
a lygran voysev da. ‡ Dihunwch [y vyw] yn gyfiawn, ac ‡ diffrowch
na phechwch: can nad oes gan rai wybodaeth * o Dduw. *am
Er cywilydd ywch y dywedaf [hynn]. Eithyr e ddywait
ryw vn, Pa vodd y cyvodir y meirw? ac a pha [ryw]
gorph y dauant allan? ‡ A ynfyd, y peth ydd ywti yn ei he- ‡ ty dy ffol
heu, ny * vywheir, addieithr yddo varw. A'r peth yr wyt *bywheir bywoceir
yn ei heu, nyt wyt yn heu y corph a vydd, any d gronyn
noeth, megis y dygwydd, o wenith, neu o ryw [rawn] erail
Eithyr Duw a rydd yddo gorph val y bo da ganto ef, sef

*pop cic — y bop hedyn y gorph y hun. Nyd[yw) oll * cnawd yr vn
[ryw]gnawd, eythyr y mae cnawd dynyon, a'chnawd ar
all y anivelieit, ac arall i byscod, ac arall i ‡adar. [Y mae]he
‡ehediaid *vn — fyt gyrph nefawl, a'chyrph daiarawl: anyd * arall [yw]
gogoniant yr ei nefawl ac arall [yw gogoniant]yr ei dai=
arawl. A rall [yw] gogoniant yr haul, ac arall gogoni=
ant y ‡lloer ac arall gogoniant y ser: canys amrafaelia
‡llenad — seren rac seren yn-gogoniant. Velly hefyt[y mae]cyuodi=
*mewn — adigeth y meirw. [Y corph] a heuir * yn llwgredigeth
ac a gyvodir yn anllwgredigeth. Ef a heuir yn ‡ amparch
‡ dianrydedd — ac a gyvodir yn-gogoniant: e heuir yn-gwendit, ac e gy=
*mewn me — uodir yn*nerthoc. E heuir yn gorph‡anianol, [ac]a gyuo=
ddiant — dir yn corph ysprytol: y mae corph anianol, ac y mae corph
‡naturiol — ysprytawl. Ac velly y mae yn escrivenedic, Y dyn cyntaf
Adda a wnaethpwyt yn enaid byw: a'r Adda dywethaf
* bywogi, — [a wnaethpwyt] yn yspryt * bywawdr. Er hyny ny[w=
bywogeth, — naethpwyt] yn gyntaf yr hwn 'sydd yn ysprytawl: anyd
a wna yn — yr hwn anianawl, ac yno yr vn ysprytawl. Y dyn cyntaf y
byw — sydd o'r ddaiar, yn ddaiarol: yr ail dyn yw yr Arglwydd o'r
nef. Unrryw[vn]a'r daiarol, cyfryw yw'r ei sy yn ddaiar=
olion: a'megis yr vn sy yn nefawl, cyfryw hefyt yw'r ei
‡ducesam — nefol. A'megis yr ‡ arweddesam ddelw yr vn daiarol, ve=
lly yr arwedd wn ddelw yr vn nefawl. Hynn a ddywedaf,
*cic — vroder, na ddychon *cnawd a gwaed etiueddu teyrnas
Duw, ac nyd yw llwgredigeth yn etiueddu anllwgredi=
‡Wely — geth. ‡ Nacha, vi yn dangos yw'ch' ddirgelwch, Ny hu=
*bawp — nwn ni*oll, eithr newidijr ni oll, ym-moment[a']thrawi=
‡yr amrant — at ‡ y llygat wrth[lef] yr [vt-corn dywethaf: canys yr vt
ar y llall — corn a gan, a'r meirw a gyuodir yn anllygredic a' ninheu
*newidir — a * ysmutir. Can ys ‡ dir yw i'r peth llygradwy hwn
†raid — wisco arllygredigeth, a'r peth marwol hwn wisco am-
marwolaeth. Velly gwedy i'r peth llygradwy hwn wisco
anllwgredigeth, ac i'r peth marwol hwn wisco ammar=
*gorbodi= — wolaeth, yno y derupydd yr ymadrodd a scrivenwyt, An=
eth golyn — geu a lyncwyt er buddugoliaeth. * Angeu p'le [may] dy
‡ Ange ple mae dy vu- — gonyn? y beddrod ple[may] dy buddigoliaeth? Conyn
ddugolia- — angeu [yw] pechat: a'nerth pechat [yw]'r ddeddyf. An'd
eth? bed ple mae dy go- nyn?

y Dduw

y Dduw y ddiolwch, yr hwn a roddes y ni y vuddygoliaeth trwy ein Arglwydd Iesu Christ. Can hyny vy-caredic vrodyr, byddwch * ffyrfion, a' diymmot, ‡ helaethion yn wastat yn-gwaith yr Arglwydd, can y chwi wybot nad yw eich llavur yn ouer * yn yr Arglwydd.

* safadwy a diyscoc, diserfyll
‡ aml
* trwy, gan

¶ Gwedi darvo y Llith, y dywaid yr Offeiriat.

Arglwydd trugarha wrthym.
Christ trugarha wrthym.
Arglwydd trugarha wrthym.
¶ Eyn tad yr hwn wyt yn y nefoedd. &c.
Ac na * thywys ni yn-provedigaeth. *arwain

¶ Atep.

Eithr gwared ni rhac drwc. Amen.

¶ Yr Offeiriat.

OLl gyvoethawc Dduw, y gyd a'r hwn y mae yn byw ysprytoedd yr ai a ymadawsant* o ddyma yn yr Arglwydd, ac yn yr hwn y mae, eneidiau yr ai detholedic, gwedi darvo ei rhyddhau oddiwrth vaych y cnawd, mewn llawenydd a' dedwyddyt: ydd ym yn mawr ddiolwch y ty bot yn wiw genyt waredy hwn ‡ E. eyn brawd allan o drueni y byd pechadurus hwn, can atolygu y-ty ryngu bodd yt oth radlawn ddaioni, gyflawni ar vyrder niuer dy ddetholedigion a' ‡ phrysuraw dy deyrnas, modd y gallom ni y gyd a'n brawd hwn ac eraill a ymadawsont yn-gwir ffydd dy enw bendigedic, caffael y ni ddiwedd perffaith a' gwynfyd, yn-corph ac enait, yn dy ogoniant tragywyddawl. Amen.

*ac
‡ ymwared y marw
*sef enwi y marw
‡ffrysso

¶ Y Collect.

ODrugarawc Dduw, tad eyn Arglwydd Iesu Christ, yr hwn yw y cyfodiat a'r bywyt, yn-pa vn pwy bynac a greto, a vydd byw cyd bo marw. A' phwy bynac a vo byw ac a greto yntho ef, ny bydd marw byth, yr hwn hefyd an' dyscawdd (trwy ei Apostol S. Paul) na thristaem mal 'rai eb 'obaith, dros yr ai a * huscant yntho ef: ny ni yn ostyngedic a atolygwn y-ty 'oruchaf Dad, eyn cyfodi o angau pechod y vuchedd ‡ cyfiawnder, yd pan i ni wrth y mado a'r vuchedd hon, allu gorphwys ynddaw, megis y mae eyn gobaith vod eyn brawd hwn: ac yd y bo ar y cyfodiad cyffredin y dydd dywethaf, allu eyn caffael yn gymeradwy yn dy olwc, a' derbyn y vendith yr hon a ddatcan dy garedic vab yr amser hynny y bawb a'r ath ofnant ac ath garant gan ddywedyd, Deuwch * vendigeit blant ‡ veu Tat, derbyniwch y deyrnas a baratawyd y-chwy o dechreu'r byd.

Caniata hyn ni atolygwn y-ty, drugarocaf Dad, trwy Iesu Christ eyn cyfryngwr a'n prynniawdr. Amen.

(*)

*hunant

‡gwirionedd,

*Dewch, Dowch

¶Diolwch

Diolwch gwragedd yn ol escor plant, yr hwn a elwir yn gyffredin Rhyddhau, neu Eglwysa.

¶Y wraic a ddaw i'r Eccles, ac yno y gostwng ar ei gliniau yn ryw le cyfaddas, yn gyfagos i'r lle y bo'r Bord yn sefyll: a'r Offeiriat yn i sefyll yn ei h'emyl a dywaid y geiriau hyn, neu'r cyfryw, mal y bo y devnydd yn erchi.

YN gymmeint a'rhyngu bod i'r goruchaf Dduw o'i daioni roddi yty rhyddád ymwaredawl, ath gadw ym-mawr bericul wrth escor: ti a ddiolchi yn ewyllyscar y Dduw, ac a weddiy.

¶Ac yna y dywaid yr Offeiriat y Psalm hon.

DErchafaf* vy llygait i'r mynydded, *dyngolwc
o'r lle daw ‡ cymporth y-my. ‡ dymporth
Vy-cymporth i [a ddaw] y gan yr Arglwydd, yr hwn a wnaeth nef a dayar.
Ni ad ef ith droed lithro: can na * huna dy geidwat. *chwsc
‡Nycha, yr hwn ys ydd yn cadw'r ‡Wele
Israel ni hepia ac ny huna.
Yr Arglwydd yw dy geidwad: yr *amddefen
Arglwydd yw dy * wascot ar dy ddehaulaw.
Nith ‡ tery yr haul y dydd, na'r lleuad [yn hyd] y nos. *cur, ffusta
Yr Arglwydd ath geidw rhac pop drwc: efe a gadw baidd
dy enaid.
Yr Arglwydd a geidw dy vynediad, ath ddyfodiad
‡o'r pryd hyn yd yn dragywydd. ‡o hyn allã
Gogoniant i'r Tad ac ir Mab, ac yr Yspryt glan.
Megis ydd oedd yn y dechreu. &c.

Arglwydd trugarâ wrthym.
Christ trugarâ wrthym.
Arglwydd trugarâ wrthym.

¶ Eyn tad yr hwn wyt yn y nefoedd. &c.

Ac * na thywys ni ym-profedigaeth.

*nac arwein

¶ Atep.

Eithr gwared ni rac drwc.

¶ Offeiriat.

Arglwydd, cadw dy wasanaethwraig hon.

¶ Atep.

Yr hon ys ydd yn ymddiried ynot.

¶ Offeiriat.

Bydd yddi yn dwr cadarn.

¶ Atep.

Rac wynep ei gelyn.

¶ Offeiriat.

Arglwydd, erglyw ein gweddieu.

¶ Atep.

*dawet

A'* deued ein llef yd atat.

¶ Offeiriat.

¶ Gweddiwn.

Ol-alluawc dduw, yr hwn a waredaist dy wasanaethwraic hon o ddiwrth y mawr boen a'r pericul * ar anedigeth dyn bach: Caniatá atolwc ytt, drugarocaf dad, allu o hanef drwy dy ganhorthwy di, byw a'rhodio yn ffyddlawn yn hei galwedigaeth, yn ol dy ewyllys yn y vuchedd bresenol hon: A' hefyd bot yn gyfranoc o'r gogoniant tragywyddawl y vuchedd a ddaw, Trwy Iesu Christ eyn Arglwydd.

*wrth escor ei phlentyn

¶ Ac rhaid ir wraig a ddel i dalu diolwch, offrymu offrymmau defodawl: ac a bydd Commun, iawn yw iddi gymryd y Commun bendigedic.

¶ Com=

Commination neu vygwth

yn erbyn pechaturiait, a'ryw weddiau yw, harfer ar amrafael amſerau yn y vlwyddyn.

¶Ynol y Borau weddi, y bobyl wedi'r alw ynghyd trwy ganiad Cloch, a'chwedi'r ymgynnull i'r Eccleſ, y dywedir y Letaniae Camberaic yn ol ymodd arferedic: gwedy darvot hynny aed yr Offeiriat i'r Pulpyt a' dyweded val hyn.

Y Brodyr yn yr Eccleſ * primitif *gyntaf, gynt
ydd oedd dyſcyplaeth dduwiawl,
nid amgen yn-dechrau'r Grawys
rhoi cyfryw ddynion ac oeddent
bechaduriaid ‡ cyoedd y benyt * ‡golau *agoret
cyoeð, ai poeni yn y byd yma, modd
y byddai ei heneidieu gadwedic yn
yn-dydd yr Arglwydd: a megis y
gallai eraill wedy rhybyddio drwy
y esempl hwy vod ofnuſach y
wneuthyd ar gam, yn lle yr hynn yd pan * adverer y dy= *adnewydder
wededic dyſcyplaeth (yr hyn a ddleit ei ‡ ddamunaw yn ‡bucho
vawr) e dybiwyd bod yn dda yr amſer hynn ('sef yn ych
gwydd chwi) vot darllen y ſentenſiae cyffredin melldi=
thiat Dduw yn erbyn pechaturieit anediueriol yr ei a
gaſclwyt allan o'r ſaithfed ar ugein penn o'r Deuterono=
mium a' lleoedd eraill or ſcrythyr lan: A' bod ychwi atep
i bob ſentens, Amen. Er mwyn gwedy darvod velly ych
rhybyddio am vawr ddigllonder Duw yn erbyn pechad=
uriait gallu ych gwahodd yn gynt y ddifri a'gwir edifei-
rwch, a' bod ychwi rodio yn ddiyſcaeluſach y dydiau enby= *ffo
dus hyn, gan*gilio oddiwrth gyfryw ‡ beieu am yr ei ydd- ‡gamwedeu
y-chwi yn * ffyrfhau ach geneuae ych hunain bod melldith *ſicrau
Dduw yn ddyledus.

Melldigedic ywr dyn a wna iddo ddelw cerfedic ai todde=
dic, yn ffieiddbeth ir Arglwydd, gwaith llaw y crefftwr, ac
ai ‡ goſot mewn lle dirgell yw addoli. ‡dyd

¶A'r bobl a atepant ac a ddywedant.

Amen.

¶Gwenidawe.

Melldigedic yw'r neb a velldithio ei dad a'i vam.

¶Atep.

Amen.

¶Gwenidawc.

Melldigedic yw'r neb a ysmuto * derfyn tir ei gymydawc.

*ffin

¶Atep.

Amen.

¶Gwenidawc.

Melldigedic yw'r neb a dduco y dall allan o'i ffordd.

¶Atep.

Amen.

¶Cwenidawc.

Melldigedic yw'r hwn a‡lesteirio barn gyfion i'r estronddyn, i'r amddivaid, ac i'r gwragedd gweddwon,

‡rwystro

¶Atep.

Amen.

¶Gwenidawc.

Melldigedic yw'r neb a drawo ei gymydawc yn ddirgel.

¶Atep.

Amen.

¶Gwenidawc.

Melldigedic yw'r hwn a'orwedd y gyd a gwraic ei gymydawc.

¶Atep.

Amen.

¶Cwenidawc.

Melldigedic yw'r neb a gymero *'obr y ladd enaid gwaed gwirian.

¶Atep.

Amen.

¶Gvvenidavvc.

Melldigedic yw'r hwn a roddo ei ymddiriet ‡ mewn dyn, ac a gymero ddyn yn ei amddeffen, ac yn ei galon yn myned oddiwrth yr Arglwydd.

‡yn nyn

¶Atep.

Amen.

¶Gvveuidavvc.

Melldigedic yw'r antrugaroc, y godinebus, ar ai a dor-

ro pri-

ro pryodas, a'r cubyddion, addolwyr delwau * hortwyr, y meddwon, a'r breibwyr. *sclandrwyr, enllibwyr

¶Atep.

Amen.

¶Gvvenidavvc.

YR awrhon yn gynnimeint ai bod hwy
oll yn * escomunun (mal y testia Da- Psal.cxviij
uid proffwyt) yr ai ys y yn cyfeiliorni
ac yn myned ar ddydro oddiwrth or-
chmynion Duw: moeswch (gan ve-
ddylio am y varn ofnadwy ys ydd go
ruwch eyn pennau ac vyth gar eyn
llaw) yni ymchwelyd at yn Arglwydd
Dduw, a chwbl gystudd a' gestyngei-
ddrwydd calon, gan ddwyn ‡ galar a' thrymder dros eyn bu-
chedd pechadurus gan gydnabot a' choffesu eyn camwe- *dolur tristit
ddau, a' cheisiaw dwyn ffrwythau teilwng ‡ i benyt. Cans ‡o
yr awrhon y gyssodwyd y vwyall ar wreiddin y pren, yd
pan yw am bob pren ni dduco ffrwyth da; y cymynir y Math.iij.
lawr ac i bwrir ir tan. Peth ofnus yw syrthio yn dwy-
law Dyw byw. Ef a dywallt glaw ar y pechaduriaid,
* maglau, tân, a brumstan, storm, a themestl, hynn vydd y Heb.x.
rhan hwy y yfed. Canys wele yr Arglwydd gwedi dywot Psalm.x.
allan oi le i ymwelet ac enwiredd yr ai ys y yn trigio ar y ‡hoynynae
ddaiar. Eithr pwy a ddichon aros dydd y ddyfodiad ef: Esay.xxvj.
Pwy a ddichon barhau pan ymddangoso ef? Ei ogr Mal.iij.
ys y yn ei law, ac ef a gartha i lawr, ac a gascla ei ‡ wenith Math.iij.
y'w yscupor, eithr ef a lysc yr us a thân andiffoddedic: Dydd
yr Arglwydd a ddaw val lleidr o hyd nos; a' phan ddywe- i.Thes.v.
dant, Tangneddyf, ac y mae pob peth yn ddiogel, yno y *glesychu oi chefyt
daw dystruw dysyfyd arnaddynt, mal y daw govit gwraic
veichioc wrth escor, ac ny ddiangant. Yna yr amddengis Rom.ij.
cynddaredd Duw yn y dydd dial, yr hwn addarfu ir pecha
turiait anhydyn i ventyrru ar i gwarthaf trwy cyndyn-
rwydd i calonnae, yr ai ddirmygent ddaioni, amynedd, ‡hwyr ddic, dyoddesgarwch
a' * hir ymaros Duw, pan ydoedd ef yn y galw hwy yn
wastad i edifeirwch. Yna y galwant arnaf, medd yr Ar- Pro.j.

glwydd, ac ny'w wrandawaf, hwy am ceisiant yn borau,
ac ni'm caffant, a' hynny erwydd yddynt gasau gwybo=
daeth ac na dderbynnient ofn yr Arglwydd, a mid casau
vy cygcor, a' diystyru vy cospedigaeth. Yno bydd rhyhwyr
curo, gwedy cau y drws a' rhyhwyr galw am drugaredd,
Mat. xxv. pan yw amser cyfiawnder. Och mor aruthrol llef y varn
gyfiawnaf, yr hon a gymhwyllir arnynt-wy, pan ddywe=
tir wrthynt, Ewch yr ai melldigedic ir tân tragywyddol,
yr hwn a ddarparwyt y ddiavol a'i angelion. Am hynny
*ymchyd ii. Cor. vi. brodyr, ymogelwn * yn amser tra barhao dydd yr iechyt,
Ioan. ix. can ys y maer nos yn dywot pryd na allo neb weithio: ve=
lly tra vo i ni oleuni, credwn yn y goleuni, a' rhodiwn mal
plāt y goleuni, rhac eyn bwrw i'r tywyllwc eithav lle mae
* rhicktian Math. xxv. wylofain ac yscyrnygu * dannedd. Na ddrugarferwn dda=
‡ wella ioni Duw, yr hwn ys ydd yn ein galw yn drugaroc i ‡ e=
mendau, ac oi ddidranc dosturi, yn addaw y ni vaddeua=
int am y aeth heibiaw, a's nyni (a chwbl vedd wl ac a cha=
Esaias j. lon gywir) a ddymchwelwn attaw ef. Canys cyd bo eyn
pechodau cyn gochet ar yscarlet, wy vyddant mor ganaid
ar eiry: a' chyd byddant mal y ‡ purpur, eto wy vyddant
Eze. xxviij cyn wned a'r gwlan. Ymchwelwch yn lan (medd yr Ar=
glwydd) oddiwrth ych oll enwiredd, ac ni bydd ych pecho=
dau yn ddystriw ychwi. Bwriwch ymaith ywrthych ych
oll annuwoldeb a wnaethoch, gwnewch ychwi galōnau
newyddion ac yspryt newydd. Pa am y byddwch veirw
chwychwi tuy yr Israel? can na'm boddheir ym-marwo=
laeth yr vn a vo marw, medd yr Arglwydd Dduw. Ym=
j. Ioan. ij. chwelw-chwithau, a' byw vyddwch. Er darvot i ni be=
chu, y mae ini dadlewr y gyd ar Tad, Iesu Christ y cyfion,
ac ef e a haeddodd ini drugaredd dros eyn pechodau: ca=
nys ef a archollwyt dros eyn camweddau, ac a drawyd
Esaias. liiii. am eyn anwiredd. Ymchwelwn am hyuny attaw ef, yr
hwn yw'r trugarawc dderbynniwr yr oll wir edifeiriol
bechadurieid, can gwbwl gredy y vod ef yn barawt in der=
byn, ac yn orau i ewyllys y vadeu y ni, a dawn ataw mewn
ffyddlawn edifeirwch, as nyni a 'ymostyngwn yddaw, ac
Math. xj. o hyn allan rhodiaw yn y ffyrdd ef: as nyni a derbynniwn

ei Iau

i Jau esmwyth ef, a'i vaych yscafn arnom, yw ganlyn ef
mewn gostyngeiddrwydd, diodefaint, a pherffaith gariad
a' bod wrth drefnit i yspryt glan ef, gan geisiaw yn wa=
stad ei ogoniant, ai wasaneuthy yn ddyladwy yn eyn gal=
wedigaeth gan ddiolwch iddaw. A's hynn a 'wnawn,
Christ an gwareda oywrth velldith y *ddeddyf, ac o ddi= *Gyfraith
wrth y velldith eithav a ddescen ar y sawl a vyddant ar y
llaw asw, ac ef a'n gosyt ni ar i ddehewlaw, ac a ddyry i ni
wynfydedic vendith ei dad, gan orchymmyn i ni gyme=
ryd * meddiant yn i ogonedus deyrnas, i'r hon poed teil= ‡gorescyn
wng vo ganthaw eyn dwyn i gyd oll er ei anfeidrawl dru=
garedd. Amen.

¶ Yna y gostyngant bawp ar ei gliniau, ac a'r y Offeiriait a'r ysgolei=
gion ar i gliniau (yn y van lle maent arferedic o ddywedyd y
Letaniae) a ddywedant y Psalm hon.

TRugarha wrthyf DDuw, yn ol dy vawr diriondep: yn ol *lliaws dy dosturiae dilea vy anwireddeu. Misere mei Deus Psal.lj. *llaweredd

Golch vi yn llwyrdwys o ywrth vy oll anwiredd, a' glanha vi o ddi=
wrth vy-pechod.

Can vy mbod yn adnabot vy an=
wiredd a'm pechot ys ydd yn wa=
stad ‡ gar vymbron. ‡rac

Yn dy erbyn di, yn dy erbyn di yn
vnic y pechais, ac a wneuthym ddrygioni yn dy olwc, val *yn dyma drodd
ith gyfiawnir pan ddywetych, a' bod yn * bur pan var= *lan, ddibei
nych.

*Nachaf, mewn enwiredd im ‡ ganet ac mewn pechot *Wele ‡enillwyt
ir ymdduc vy mam vyfy.

Wele, ceraist wirionedd o ddy mewn: am hyny y dys=
ceist y mi ddoethinep yn-dirgelwch vy calon.

Carth vi ac yssop, ac im glanheir: golch vi a' byddaf
wnach nor eiry.

* Gwna ymy glywed gorfoledd, a' llawenydd, yd pan *Par
vo i'r escyrn, a ddrylliaist, lawenychu, Cudd dy wyneb o=

ddiwrth

ddiwrth vy-pechodau, a'dilea vy oll enwireddeu.

*Gwna — *Crea ynof galon lan, a Dduw, ac adnewydda yspryt vnion ynof.

*y rac dy wynep — Na vwrw vi ymaith * o ddyger dyvron, ac na ddwc dy yspryt glan o ddiarnaf.

*Adber, edvryd — ‡ Dwc drachefyn y my 'orfoledd dy iechyd-wrieth] ac ath * hael yspryt cynnal vi.

*rhoddgar

Yno y dyscaf dy ffyrdd ir ei anwir, a' phechadurieid a ddymchwelant a-tat.

Gwared vi rhac gwaed, à Dduw, [ys ti] Duw vy iech y dwrieth, am tafod a gan-yn-llafar oth gyfiawnder.

Arglwydd, agor vy-gwefusae, a'm genau a veneic dy voliant.

Can na ddeisyfy [vn] a berth, pe rhoesym: a'phoeth-aberth ny chery.

† briwedic poenedic — Aberthau Duw [ynt] yspryt ‡ drylliedic: calon ddrylliot gystuddedic, Duw ny threimygi.

Bydd dda wrth Tsión erwydd dy ewyllysgarwch: adeilad * vuriau Caerusalem.

*vagwy-ryd, gaereu — Yna y bydd cymradwy genyt ebyrth cyfiawnder, [sef] y poeth-ffrwm ac offrwm: yna yr aberthant * loie ar dy allor.

*bustych

Gogoniant i'r Tad, ac i'r Mab, ac ir Yspryt glan.
Megis ydd oedd yn y dechrau, y mae yr awrhon, a phob amser yn oes oesoedd. Amen.

Arglwydd trugarha wrthym.
Christ trugará wrthym.
Arglwydd trugará wrthym.

¶ Eyn tad yr hwn wyt yn y nefoedd. &c.

‡arwein — Ac na * thywys ni ym-profedigaeth.

¶ Atep.

Eithr gwared ni rhac drwc. Amen.

¶ Gwenidawc.

Arglwydd cadw dy wasanaeth ddynion.

¶ Atep.

Yr ai a ymddiriedant ynot.

¶ Gwenidawc.

Anvon yddynt borth o dduchot.

¶ Atep.

¶Atep.

A' byth amddeffen wy yn gadarn.

¶Gwenidawc.

Cymporth nyni Dduw eyn Iachawdr.

¶Atep.

Ac er mwyn gogoniant dy enw gwared ni. Bydd drugaroc wrthym bechadurieit er mwyn dy Enw.

¶Gwenidawc.

Arglwydd gwrando eyn gweddiau.

¶Atep.

A' danet eyn llef yd atat'.

Gweddiwn.

Arglwydd, ni atolygwn y-ty yn drugarawc gwrando eyn gwediau, ac arbed bawb a gyffesant ei pechodau wrthyt, yd pan vo, (yr ei gyhuddir ei cydwybodau gan bechod) trwy dy drugaroc vaddeuant vod yn ellyngedic, trwy Christ eyn Arglwydd. Amen.

Y gallocaf Dduw, a' thrugarocaf dad, yr hwn wyt yn tosturio wrth bob dyn, ac nid wyt yn casau dim a wnaethost, yr hwn nid ewyllysy varwolaeth pechatur, amyn byw o hano ac ymchwelyt o ddiwrth bechot a' bod yn gadwedic: yn drugaroc maddeu eyn *camweddeu, derbyn a' chonfforddia ni, yr ai ym yn blin ac yn orthrwm genym ‡ baych eyn pechodau. Ti biau o briodolder drugarhau, y ti yn unic y perthyn vadau pechodau: Arbed nyni am hyny Arglwydd daionus, arbed dy bopul yr ai a brynaist. Na ddwc dy weision ir varn, yr rai ynt briđ gwael, a' phechadurieit truein: eithr ymchwel velly dy *lid oddiwrthym, yr ai ym yn ostyngedic yn cydnabod eyn gwaeledd, ac yn wir edifeiriol genym eyn beiau: velly brysia in cynhorthwyaw yn y byd hwn, yd pan allom byth vyw gyda thi yn y byd a ddaw, trwy Iesu Christ eyn Arglwydd. Amen.

*sahthadeu
‡llwyth
*ddigobint

¶Yna

¶ Yna y dywaid y popul hyn yma ys ydd yn canlyn, ar ol y Gwenidawc.

Ymchwel di ni Arglwydd da, ac yno yd ymchwelir ni, ysbyria Arglwydd, ysbyria wrth dy bopul, yr ai ynt yn ymchwelyt atat gā wylofain, ymprydiaw, a'gweddiaw: canys Duw trugarawc ytwyt, yn llawn tosturi, yn dda dy amynedd, ac yn vawr dy* warder: yddwyt yn arbet pan ym yn haeddu poenae, ac yn dy lid ydd wyt yn meddwl am drugaredd. Arbed dy bopul Arglwydd daionus, arbed hwy ac na ddycer dy etifeddiaeth y 'wradwydd: clyw nyni Arglwydd, canys-mawr yw dy drugaredd, ac yn ol lliaws dy drugareddeu edrych arnam.

* drigaredd

Psal. 172.

FINIS.

TRA
VO

Imprinted at London
by Henry Denham, at the costes and
charges of Humfrey Toy.
1567.

¶ And are to be solde at his shop at the
sygne of the Helmet in Paules
churchyard.
(*)

¶ *Cum priuilegio ad imprimendum solum.*

Pſallwyr
neu Pſalmae'
Dauid,
wedy ei Gambereigaw yn
neſaf ac 'allit, a' chadw'r
bwyll, ir llythyr E-
brew : a'i ddoſp-
arth wrth y
dreſn y
darlleir yn yr
Eccleſ.

¶*Peruſed and allowed according to the Queenes Maieſties Iniunction.*

Anno Domini.

1567.

YR ARGVMENT NEV

yſtyriaeth y Lliver hwn.

Y Llyver Pſalmæ hyn a eſtennir y ni gan yr Yſpryt glan y'w gymeryd ai vawrhau mal treaſawr o'r gwerthvawrocaf, yn yr hwn y cynwyſir pop ryw beth a perthyn y wir ddedwyddit: yn gyſtal yn y vuchedd gydrychiol hon, ac yn y vuchedd a ddaw. Can ys golud gwir wybodaeth, a' nevawl ddoehinep y oſodwyt yma yn agoret y ni, y gymryd o hanaw yn ddyandlawt. A's mynnem adnabot arddetchawcvawr 'orucheldap Dyw, yma y cawn weled ei lewych, yn tywynu yn gwpl ddysclaer. As ceiſiem ei anveidrawl ddoethinep, yma y mae yſcol yr athroeth hynny. A's mynem ddyall ei ancystal ddayoni ef, a' dyneſau ataw, a' llanwy ein dwylaw a'r treſawr hyny, yma y cawn y drychiolaf a'r diddanuſaf oreuchwaith o hanaw. A's mynem ni gahel dyall hanvot ein iachawdurieth, a'ph' wedd y mae dyvot y vywyt tragyvythawl, yma y mae Chriſt ein vnic brynawdr, a'n cyfryngwr wedy 'r yſcythru yn dra eglur. Yma y gall y goludawc ddyſcu iawn arver ei olud. Y gall tlawd gael ei voddloni. Hwn a vyn ymlawenhau, a gaiff adnabot y gwir lawenydd, a'pha vodd y mae * cadw meſur ynto. Yr ei ys y mewn poen a' gorthrymder, a gant weled ym-pa beth y ſaif y dyhuddiaint wy, a' pha ddelw y dlyant voliannu Dyw, pan ddanvono wared yddwynt. Yr andewolion ac erlidwyr plant Dyw a gant welet val y bydd llaw Ddyw byth yn y erbyn hwy: ac er yddo ddyodef yddynt lwyddo dros encydic, eto y mæ ef yn ei ffrwyno wy mor gæth ac na allant wy gyhwrdd a blewyn pen nebun, dyeithr yddo ef eu goddef, ac val yn y dywedd y mae y deſtruwedigeth wy yn ddigon truan. I vyrhau, yma y gallwn gael yr ymwaredæ parotaf yn erbyn oll brouedigaetheu, a' chynnwrf meddwl a' chydwybot, ac velly gwedy i ni ymarver yn dda o hyn, val y gallom vot yn ddiogel rhac pop enbydrwydd yn y vuchedd hon, byw yn-gwir ofn, a' chariat Dyw, ac o'r dywedd vwynhau yr anllwgredic goron gogoniant, yr hon ys ynghadw ir ſawl oll y garant ddyuodiat ein Arglwydd Ieſu Chriſt.

**ymgymmetroli*

Pſalmae Dauid.

¶Beatus vir qui non abiit. Pſalm. j.

GWyn ei byd y gwr ny rodiawdd yn Boreu vveddi.
cyccor yr andewolion, ac ny ſafodd
yn ffordd pechaturieit, ac nyd eiſte
ddawdd yn eiſteddfa yr ei gwatw=
rus.
Eithyr bot ei ewyllys * yn De= *yngby-fraith
ddyf yr Arglwydd, ac yn ei ‡ Dde= ‡Gyfraith
ddyf ef bot yn mevyrio ddydd a' nos.
*Canys ef bydd mal pren wedy'r *Ac ys
blanny yn ‡glan dyfredd yr hwn a ‡avonydd
ddwc ei ffrwyth yn ei * denypor: a' ei ‡ ddalen ny wywa: a *amſer
'pha beth bynac y wnel ef, a lwydda. ‡ddail
Nyd velly [y * bydd] yr ei annuwiol, eithr mal y ‡ man *mal
vs, yr hwn a chwal y gwynt ymaith. ‡ gwanvs, peiſwyn, llwch
Am hyny ny ſaif yr amdewiolion * yny barn, na'r pe= *ymarn
chaturiait yn-cynnulleidfa yr ei cyfion.
Can ys yr Arglwydd a edwyn ffordd yr ei cyfion, a'ffordd
yr andewiolion a gyfergollir.

¶Quare fremuerunt gentes. Pſalm. ij.

PAam y * terfyſca y cenedloedd, ac y bwria= * ffroma
da y poploedd yn over?
Brenhinedd y ddaiar ys yn ‡ ymoſot, a'r ‡ymgadbau
pennaethae a* ymgygorefont ynghyt yn er= * ymgynnulleſont
byn yr Arglwydd, ac yn erbyn y ‡ Chriſt ef. ‡iredic
Drylliwn ei rhwymae hwy, a' bwriwn ei * rraffeu y *tante
wrthym.
Eithyr hwn * a breſwilia yn y nefoedd a chwardd: yr *'sy 'n trigio
Arglwydd y gwatwor hwy.
Yna y dywait ef wrthynt yn ei lid, ac yn ei dig ‡ ovaint ‡llonrwydd

ef eu cythrubla,[gan ddywedyt.]
Ys mi a oſodeis vy-Brenhin, ar Tſijon vy ſantaidd
vynyth.
Mi vynagaf y ddedyf : [sef]yr Arglwydd a ddyvot wr=
*enllais thyf,Ti yw vy map : heddyw ith * cenedleis.
*Gofyn ‡ Arch y-my,a'mi roddaf yt' y cenedloedd yn etifeddi=
aeth y-ty : a' thervynae y ddaiar ith veddiant.
Ti briwy hwy a theirn wialen haiarn, [a'] megis lleſtr
pridd y dryll y wyntwy.
Yrawrhon gan hyny pwyllogwch Vrenhinedd : bydd=
wch ddyſcedic varnwyr y ddaiar.
Gwaſanaethwch yr Arglwydd mewn ofn, ac ymlawen
*arynaic hewch gan *ddechryn.
Cyſſenwch y Map rac iddo ddigio , ac y-chwy gyfer=
‡ar, y ar golly ‡ yny ffordd,pan gennetto ei lit ef * y chydigyn,gwyn
*yn ddyſy- ei vyt ‡ pawp y ymddiriedant yntho.
mwth
‡oll

¶Domine quid multiplicaſti. Pſalm.iij.

*ffoawdd ¶Pſalm Dauid pan * giliawdd y rac wynep Abſolom ei vap.

ARglwydd mal yr amylhawyt vy-trallodwyr?
* gwrthne- * pa veint ſydd yn cody yn vy erbyn?
pwyr Llawer[vn]ys ydd yn doedyt*wrth vy ene=
‡llaweredd
*am it,Nyd[oes]ymwared iddo ‡ yn ddeo. Selah.
‡ynnaw Tithef Arglwydd 'sy yn amddyffyn=
wr ymy : [ti] yw vy - ‡ gogoniant , a'derchafiawdyr vy-
‡parch pen.
*llefais Am llef y * gelwais ar yr Arglwydd, ac ef im clybu ‡ o
*oi vynydd vynydd ei ſantaiddrwydd. Selah.
ſaincteidd
Mi'orweddeis ac a huneis,cyvodeis y vyny : can ys yr
Arglwydd am cynhaliawdd.
*ddecmil Ny bydd arnaf ofn * myrdd o'r bopul a ymoſodent im
amgylch ogylch.
Cyuot,Arglwydd, cymporth vi, vy-Dew : can ys tra=
‡ llechwedd weiſt vy oll 'elynion ar ‡ gar [ei] gen, ys dryllieiſt ddan=
nedd yr andewolion.

Yr

Yr Arglwydd *[yw perchen]yr iechyt, ac ar dy popul *bieu
[*bid] dy vendith. Selah. ‡y mae

¶Cum inuocarem. Psalm.iiij.

¶Yr * nep y orvydd ar Neginoth. Psalm Dauid. *godidoc

GWrando arnaf pan alwyf, Dduw vy-cyfi=
awnder: ehengeist arnaf[pan oeddwn]mewn *trallot
* cyfyngdra : trugarha wrthyf ac erglyw blinder
vy-gweddi.
A veibion dynion, yd pa hyd [yd ymchwe=
lwch]vy-gogoniant, yn ‡ warthrudd, gan garu gwagedd ‡gywylydd
[a']cheisio celwydd? Selah.
Can ys gwybyddwch ddarvot ir Arglwydd ethol iddo
ehun y[dyn]sanctaidd: yr Arglwydd a wrendy pan alwyf
arnaw.
*Ofnwch, ac na phechwch: ymgympwyllwch yn eich *Echryn-
calon * ar eich ‡ gwely, a' thewch[a son.] Selah. nwch *yn
Aberthwch ebyrth cyfiawnder, ac ymddiriedwch yn yr ‡ystavell
Arglwydd.
Llawer ys ydd yn dywedyt, Pwy a ddengys y ni
[ddim]daoni? eithr Arglwydd, dercha arnam lewych dy
wyneprryd.
Ys rhoddeist y my [mwy]o lawenydd yn vy-calon nac
[a vyddei gan yr ei]pan amylha ei gwenith a'i gwin.
Mewn tangneddyf y gorweddaf, ‡ac yr hunaf: can ys ti ‡y cuscaf
Arglwydd yn vnic am pair y drigo mewn diogelwch.

¶Verba mea auribus. Psalm.v.

¶Ir hwn' sy ragorol ar y Nechiloth. Psalm Dauid.

CLustymwrando am geiriae, Arglwydd: de=
all vy mevyrdawt.
Erglyw ar lef vy * llefain, vy-Brenhin *ymorol
a'm Duw: can ys arnat' y gweddiaf.
Y borae, Arglwydd, clyw vy llef: [can ys]

y borae y cyfeiriaf atat, ac y dysgwiliaf.

*gar
Can nad wyt Dduw a * ewyllysa enwired: ac ny thric
‡drwc
‡ anvad y gyd a thi.

*ffolion
Ny saif ynfydion yn dy'olwc: [can ys]cas cenyt pawp
* gwagedd
oll y wnel * enwiredd:

‡ dyn llawryddioc
Ti ddestrywy y rei y ddywedant gelwydd: y ‡ gwr gwaedlyt a'r dichellgar sydd ffiaidd gan yr Arglwydd.

*gan
A' mineu a ddeuaf ith tuy * yn amled dy drugaredd: [ac]yn dy ofn yr addolaf tu ath Templ sanctaidd.

‡ arwein
Arglwydd, ‡ tywys vi yn dy gyfiáwnder, achos [vy] gelynion: gwastatá vy ffordd rac v'wynep.

* gweniaithu
Can nad oes vniondap yn ei genae: oymewn, y maent yn llwgr oll: ei mwnwg [ys y mal] bedd agoret: * ymlewydd a wnant a ei tauod.

Destrywia hwy, Dduw, cwympant ywrth ei cygcorae: bwrw'n wy allan obleit llaweredd ei camweddae, can ys codesont ith erbyn.

*ac amddeffon
A' bit bawp a ymddiriedant ynoti, lawenhau a'bot yn hyfryt yn dragywyth, * a' thoa di hwy: a'r ei a garant dy enw bid ei gorvoledd ynot'.

‡hofter
*cychyny
Can ys ti Arglwydd a vendithi y cyfiawn: a' ‡ charedigrwydd mal tarian y * coroni ef.

¶Domine ne in furore. Psalm.vj.

¶Ir gorchestol yny Neginoth ar gyffurf yr wythtant. Psalm Dauid.

*chodda
Prydnavvn vvedi

ARglwydd, na * cherydda vi yn dy gynddared, ac yn dy lit na chospa vi.

Trugará wrthyf, Arglwydd, can ys wyf wan: iachá vi, Arglwydd, can ys cystuddir vy escyrn.

Am eneit a drallodir yn dirvawr: eithr ti arglwydd yd pa bryd[yr oedi?

*cadw
Ymchwel, Arglwydd: gwared vy eneit: *iachá vi er[mwyn]dy drugaredd.

Can

Can ys yn angaenyd[oes]coffa * o hanot: yn y ‡ bedd * am danat ‡ yffern
pwy ath * vawl? *volianna

Defficiais yn vy alar: ydd wyf yn gwneuthur vy-gw
ely bop nos yn voddva, [ac] yn gwlychu vy- ‡ glwth am ‡gwal
daigrae.

Mae vy llygat wedy tywyllu gan ddir-dra, ac wedy * ca= * heneiddio can
uo o bleit vy oll'elynion.

Tynnwch ymaith ywrthyf 'weithredwyr enwiredd:
can ys clywodd yr Arglwydd ‡ lais vy wylofain. ‡lef

Erglywodd yr Arglwydd vy arch: yr Arglwydd a der=
byn vy-gweddi.

Vy oll elynion a wradwyddir ac a drallodir yn ddirva=
wr: ei dadymchwelir, [ac] ei cywylyddir yn ddiswmwth.

¶Domine Deus meus. Psalm. vij.

¶Sigaion Dauid, yr hwn y gant ef i'r Arglwydd, o bleit gairieu
Chus bap Iemini.

ARglwydd vy-Duw, ynot ydd ymddiried=
* eis: cadw vi rac vy oll erlidwyr, a'gwa= *af
red vi.

Rac iddo ‡ dreisio vy eneit val lleo, a'ei * ‡treisio, lyncu
rwygo, pryd na bo gwaredwr. *erth w zy-

A Arglwydd vy-Duw a's gwneythym y peth hyn: ac go garpu
ad oes enwiredd yn vy-dwylaw.

A's telais ddrwc ir nep oedd mewn ‡ tangneddyf a mi, ‡heddwch
(a mi waredeis y nep oedd im * cystuddio yn diachos) *blino

Poet erlidio y gelyn vy eneit a' daliet: ‡ sathred hefyt ‡ mysinger
vy * bywyt ir llawr ar y ddaiar, a' ‡ dodet vy-gogoniant yn *einos, hoedl
y llwch. Selah. ‡anrydedd, parch

Cyuod, Arglwydd, yn dy ddigllonedd, ymddercha yn
erbyn bar vy-gelynion, a' deffro trosof [erwydd] y varn [y] *dihuna
* orchymyneist. *osodeist

Velly ith amgylchyna cynnulleidfa populoedd: ac er
ei mwyn ymchwel ir vchelder.

Yr Arglwydd y varn y boploedd: barn vi Arglwydd,

yn ol vy-cyfiawnder, ac yn ol vy-gwiriondep [ys ydd] yno'f.

‡weithian — Dervit‡ bellach am enwiredd yr andewiolion: eithr cyfrwydda di y cyfiawn, canys y Duw cyfiawn a brawf y calonheu a'r areneu.

Vy amddeffen [ys y] ar Dduw, yr hwnn a geidw yr ei

ef — vnion o galon.

Duw a varn y cyfiawn, a'hwn a drenic Dduw bop dyd.

Addyeithr yddo ymchwelyt, ef a hogawdd ei gleddyf: ef enylodd ei vwa ac ei paratoawdd.

‡beirianeu — Ac ef a baratoadd yddo arvae angae: ef a weithia ei saethae i'r ei a'm erlidiant.

Wele, ef escorawdd [ar] enwiredd canys: ef a ymdduc scelerder, ac ef a enir yddo gelwydd.

bytelw — Ef e wnaeth bwll ac ei cloddiawdd, ac e‡ ddygwy-

‡glwympodd / syrthiodd — ddawdd yn y ffos a wnaethoeddoedd.

ddygiont — Ei waith a ymchwel yn ei ben ehun, a'i greulonedd a

‡goryn — ddescen ar ei‡ gopa ehun.

Mi glodvorafyr Arglwydd yn ol ei gyfiawnder, ac a canmolaf Enw yr Arglwydd goruchaf.

¶ Domine dominus noster. Psalm. viij.

¶ Yr gorchestol ar y* Githith. Psalm Dauid.

* Arglwydd / ‡ arbennic, ragorol — Arglwydd ein* Ior ni, mor‡ vawredic yw dy Enw yn yr oll vyd, yr hwn a roddeist dy ogoniant uch y nefoedd.

‡ddileu, gystywo — O enae* rei bychein a'r ei yn sucno y pereist nerth, achos dy elynion, val y‡ gostegyt y gelyn a'r dialwr.

Pan edrychwyf ar y nefoedd, [ys ef] gwaith dy vysedd,

lleuat — y lloer a'r ser yr ei y ordeinaist.

‡beth — Py peth yw dyn [echre] pan yw yt veddwl am dano? a'map y dyn pan ymwelych ac ef?

*nag Angelion / *brddas — Can ys gwneythost ef yn is o‡ ychydic* no Duw, a'choroneist ef a' gogoniant a* phrydverthwch.

Ys gwneythost ef y arglwyddiaw ar werthredoedd dy

ddwylaw:

ddwylaw : [ys] gosodeist pop peth y dan ei draet.
Oll ddeueit ac ychen ‡ ys , ac anifeilieit y maes. ‡hefyt
Ehediait yr awyr, a' physc y mor, [ac] y dramwyo rhyd
llwybrae y moroedd. *Arglwydd
Arglwydd ein *Ior ni, mor‡ vawredic yw dy Enw *yn ‡ arbennic, ragorawl
yr oll vyt. *rhyt

Confitebor tibi Domine. Psalm.ix.

¶Wrth * hwn ys ydd orchestol ar y Muth Laben. Psalm Dauid. * y pencerd

CLodvoraf yr Arglwydd a'm oll ca= Boreu we-
lon, datcanaf dy oll ryveddodae. ddi
Byddaf lawen, a' hyfryd ynot:
canaf [voliant] ith Enw, y goru=
chaf.
Can ymchoelyt vy gelynion drach
* ei cefyn : y syrthiant, ac ei collir *llr yr i hol y ctr ympat
* rac dy wynep. *gar, gan
Can ys dadleueist gyd a'm * cyfi=
awnder a'm cygcaws : ydd wyt yn ‡barn
eistedd ‡ yn-gorsedd, ac yn barnu cyfiawnder.
Ceryddeist y cenedloedd, destrywieist yr andywiol : de=
léist ei henw byth bythawl.
Ha elyn, ys darvu am ddinistroedd yn dragywyth, a' thi
ddinistreist y dinasydd : ys * darvu ei coffadurieth y gyd
a hwy.
A'r Arglwydd a *eistedd yn dragyvyth : ef arlwyawdd *eisteddfa
ei' orsedd i varn.
Canys ef a varn y byd ‡ yn-cyfiawnder, ac e varn y po= ‡mewn
pul ac vniondep.
Yr Arglwydd hefyt vydd amddeffen ir angenawc, a
nawdd * yn [gwir] amser [sef] yn-cyfyngdra. *ymrhyd
A'r ei adwacnant dy Enw, a ymddiriedant ynot : can
na edeist, Arglwydd, erioed y [sawl] ath ceisyent.
Can-molwch yr Arglwydd y ‡ breswyl Tsijon : mane= ‡dric yn
gwch ir bopuloedd ei weithredoedd.
Can ys pan ymovyno ef am waed, y cofia am dan=* ei, *'ynt
ac nyd

‡ angofia
* lefain
* edrych ar, ystyria
* gan
* pytew, pwll
† nasion eu
* yn angof
* trallot, ing
† dichellion
* falw
† ymchwelid, ymofyn, edrych am
* tybiet
‡ drwc
* hocced
* bwrladeu

ac nyd ‡ ebryvyga * gwynvan y tlodion.

Trugará wrthyf, Arglwyð, ‡ gwyl vy-blinder y* wrth vy dygaseion, yr hwn wyt im derchafel o byrth angae.

Mal y menagwyf dy oll voliant yn-pyrth merch Tsi-ón, [ac] y llawenechwyf yn dy iechyt.

Y cenedloedd y soddesant yn y * ffoss y wneythant: yn y rhwyt y guddiesont y daliwyt ei troed hwy [unein.]

Yr Arglwydd y adweinir gan wneuthur barn: yr andewiol y veglir yn-gweithredoedd ei ddwylo ehun. Higaion. Selah.

Yr ei enwir ydd ymchwel y uffern, ar oll ‡ genetloedd y-ddel Duw * dros gof ganthynt.

Can nad anghofir y tlawt yn tragyvyth: gobeith yr ei blinderawc ny chollir yn tragywyddol.

Cyvot Arglwydd: na'orvyddo dyn, barner y cenedlo-edd yn dy'olwc.

Dod, Arglwydd ofn arnynt, mal ‡ yð adwaeno y cened-loedd mae dynion ytynt. Selah.

Vt quid Domine. Psalm. x.

BAam, Arglwydd y sefy o bell, ac ymguddy yn yr amser [ac yn ein] * cyfingdra.

Yr andywiol a balchder a erlid y tlawt: da-liet hwy yn y ‡ cyfrwysed y dychymygesont.

Canys yr andewiol y ffrostiawdd ewyllys ei galon ehun, a'r cupydd y bendithiawdd [ehun]: * coec cantho yr Arglwydd.

Y mae'r [dyn andewiol mor valch nad yw ef yn ‡ caisio Dyw: * meddwl y mae yn wastat nad oes [vn] Duw.

Ei ffyrdd ef ys y pop amser yn llwyddo: dy varnae [di] ys yð yn vchel o ywrth ei olwc [ef]: am hyn y chwyth ef ar ei oll elynion.

Syganei ef yn ei galon, Ni'm cyffroir i byth bythol, [ac] ny [ddygwydd] ymy ddim * anvad,

Ei enae ys yd yn llawn melltith, a' dichell a' ‡ somiant: y dan ei davot ‡ y mae] drigioni ac enwiredd.

Eisted y bydd yn * cynllwyno yn yr heolydd: yn y dirgel y *llechu,
murnia ef y gwiriā: ei lygait a †dremia yn erbyn y tlawt. bwriadu
Cynllwyn y bydd ynghudd, megis lleo yn ei * ogof: lle- †ennyl,
chu y bydd er treisio y tlawt: treisio 'r tlawt y bydd wrth gyrch
y dynnu ef y wrwyt. *ffau

Crynu [ac] ymestwng a wna ef: am hyny y cwympa
tyrrau o dlodion gan ei allu ef.

Syganei yn ei galon, Ef aeth * dros gof gan Dduw, y *yn angof
mae yn cuddio ei wynep, [ac] ny wyl byth.

Cyuod, Arglwydd Ddyw: dercha dy law: naad tros
gof y tlodion.

Paam i'r andewiol ‡ dremygu Duw: gan ddywedyt †gaplu, ddigio
yn ei galon, Nyd * ymovynny. *edrychy

Er hynny [ti ei] gweleist: can ys ti wely y drugiont a'r
cam, val y dodych yn dy ddwylaw: arna-ti y* dyry y tlawt, †gedir
[can ys] ti yw cannorthwywr yr ymddivad.

Torr braich yr andywiol a'r drygionus: cais y ddrigio- *Dryllia
ni ef, [ac] ny cheffy [ddim.]

Yr Arglwydd [ys ydd] Brenhin byth ac yn tragyvyth: †ddinistrwy-
y cenedloedd a‡ gyfergollwyt o y dir ef. yt y maes

Arglwydd, clyweist ddamunet y tlodion: cyweiry ei ca-
lonae: clust-ymwrandewy [ac wynt],

Er barnu yr ymddivat a'r tlawt, val na bo y ddyn daia-
rol beri ofn mwy-[ach.]

In Domino confido. Psalm. xj.

¶ Ir gorvodawl. Psalm Dauid.

YN yr Arglwydd ymddiriedaf: [a'] pha ddy-
wedyt y wnewch wrth vy eneit, Ehed y eich
mynyth [val] ederyn?

Can ys * nachaf yr andewiolion yn enyly *wele
ei bwa, [ac] yn paratoi ei saythae ar y ‡llinin, †cawell
y saythu yn ddirgel y rei vnion o galon.

Can ys y sailieu a ddinistriwyt, pa beth a wnaeth y cy- *growd-
fiawn? dwalen

Yr Arglwydd [ys ydd] yn ei * lys sanctaidd: eisteddfa *teml

*yſtyriant yr Arglwydd [ys y] yn y nefoedd: ei lygait a * edrychant, ei amranne a brovant blant dynion.

Yr Arglwydd a brawf y cyfion: anid yr andewiol, a'r hwn a gâr enwiredd, 'sy gas gan ei eneit.

‡ hoyw (?) Ar yr ei andewiol y glawia ef ‡ vaglae, tân, a' brwnſton, a' them'eſt yſtormus: [ll'yma] ran y phiol hwy,

*yr vnion Can ys yr Arglwydd cyfion a gar gyfiawnder: ar * y cyfion ydd edrych ei wynep.

¶Saluum me fac. Pſalm.xij.

¶I ragorol ar yr wythdant. Pſalm Dauid.

Prydnawn 'v weddi

Cymporth Arglwydd, can na adwyt vn dyn dwywol: can ys pallawdd y ffyddlonion o blith plant dynion.

‡ Dichell *weniaithu ‡Hocced a ddywet pop vn wrth ei gymydawc, gan * ymlewydd a ei gwefuſeu, [ac]ymddiddan a dwy galon.

‡ balchbeтheu Torid yr Arglwydd yr oll wefuſae ‡ gweniaithus, a'r tavod y ddyweto *vawr eiriae: yr ei a ddywedynt, A'n tavot y gorvyddwn, nyni biae ein gwefuſau, pwy's ydd Arglwydd arnam?

‡gorthrymder *gan ‡oſotaf Yr owrhon er mwyn ‡ anraith yr angenogion, [ac]*er vchenait y tlodion, y cyfodaf medd yr Arglwydd, ac a ‡ ddodaf mewn rhydit [yr vn]a vaglawdd yr andewiol.

*glan Geiriae yr Arglwydd, geiriae * purion, [mal]arian, wedy ei goethi mewn ffwrn bridd, wedy ei buro ſaithwaith.

*cedwy Ti Arglwydd, ei cedwy hwy: ti ei * gwaredy ef rac y genedlaeth hon yn dragyvyth.

‡ bop parth, bop tu *gwradydd, cywilydd Yr anwywolion y rodiant o ‡ amgylch, pan ei dyrchefir wy, * gwarth [vydd]blant dynion.

Vſquequo Domine. Pſalm.xiij.

Ir

¶ Ir vn sy yn rhagori . Psalm Dauid.

BA hyd Arglwydd, im gedi * dros gof, [ai]
byth? yd pa hyd y cuddiy dy wynep ‡ rhagof *angof
Yd pa hyd yr ymgygoraf yno vy * hun, ‡y wrthyf
[ac a]blinder beunydd yn vy-calon? pa hyd y *enait
derchefir vy-gelyn ar ‡ naf? ‡uchaf
Edrych,[a']chlyw vi, Arglwydd vy-Duw * llewycha *golen
vy llygait ‡ val na hunwyf yn angae.
Rac dywedyt o'm gelyn, Mi ei * gorchfygeis ef: [a']bot ‡rac imi. &c.
im trallotwyr lawenychu pan lithrwyf. *gorvum
A' minef ymddiriedeis yn dy drugaredd: vy-calon a
ymlawenha yn dy iechyt: canaf i'r Arglwydd, [am]yddo
vot * cystal wrthyf. ‡yn dda

¶Dixit insipiens in corde. Psalm.xiiij.

¶I'r pencerdd. Psalm Danid.

YR * ynfyd a ddyvot yn ei galon, Nid [oes vn] *ffol
Dyw: y maent wedy llygry, a' mynet yn ffiaidd
ei gweithred, nid[oes]neb yn gwneythy da[oni
Yr Arglwydd edrychodd y lawr o'r nefoedd ar
blant dynion, y welet a oedd nep y dealleï, ac a geisiei Ddyw.
Pawp aeth y ar y fford, ac aethon y gyd yn ‡ ffiaidd: ‡drwnt,
nid oes vn * yn gwneuthy daoni, nag[oes] vn. llygredic
*alwna

Bedd agored yw ei mwnwg: aei tauodæ y siomẽt, gwenwyn ¶ Y tair gw
lindis ysy dan ei gwevusæ. ersi hyn ny
Ei genæ ys idyn llawn o velltith a chwerwedd: ei traed ys y cheffir y-
vuan y ellwng gwaed. ma yn yr
Destryw ac anhap sydd ar ei ffyrdd, a ffordd tangneddyf Ebrew;
nyd adnabuont: nid oes ofn Dew yn ei golwc.

Any wyr oll weithredwyr enwyredd eu bot yn * ysu ve- ‡bwyta
popul,[megis]ydd ‡ ysant vara? ar yr Arglwydd ny alwant. *bwytant
Yno yd echrynant gan ofn, can vot Dyw yn-cenedlaeth
y cyfiawn.
Cygor y tlawt a wradwydech, can vot yr Arglwydd yn'o

baith yddaw.

* Moes rai, O moes. &c.

Pwy a rydd iechyt ir Israel o Tsijon? pan ymchwelo
yr Arglwydd gaethiwet ei bopul, y bydd hyfryt gan Ja=
co, a'llawen gan Israel.

¶ Domine quis habitabit. Psalm. xv.

¶ Psalm Dauid.

Boreu weddi.

*luest

†lan, ddi bagul

*horia, sclandria, chyhudda

*gymydoc, gyfnesaf

† yddy

ARglwydd, pwy a dric yn dy * bebyll?
pwy a bresswyl yn dy vynyth sanc=
taidd?

Yr hwn a rodia yn ‡ berfeith ac a
wna iawndap, ac a ddywet 'wir yn
ei galon.

Yr hwn nyd * enllybia a'ei dauot,
ny wna ddrwc ‡ y'w * gyvaill, ac ny
dderbyn draws gyhuddet yn erbyn
ei gymydawc.

*olwc

*newidia, anwadala, ny thyrr

† er, i

*dracgyoed,

† chyffry, ysgoc, syfyl

Yn * ei lygait y tremygir dyn gwael, ac ef a anrydedda
yr ei a ofnant yr Arglwydd: yr hwn a dwng ‡ er afles [y=
ddo y hun] ac ny * ysmut.

Yr hwn ny roddes ei arian ‡ ar vsurieth, ac ny chymerth
obyr yn erbyn y * gwirian: yr hwn a wna y petheu hyn,
ny ‡ lythyr yn dragywyth.

Conserua me Domine. Psalm. xvj.

¶ * Michtam Dauid.

* Ryw don

* yd wyf yn ymddiriet

*ar

†ddedyf, ddamunet

*chymraf

CAdw vi Dduw, can ys ynot * ymddiriedeis.
[Vy eneit,] dywedaist wrth yr Arglwydd,
Vy Arglwydd ydwyt, vy-da i nyd [lles] yty.
Eithr i'r Saint ys y * yn y ddaiar, ac i'r ei
ragorawl: vy oll ‡ ewyllys ys yd ynthwynt.
Ef a amlheir gofidieu yr ei a redant [ar ol Duw] arall:
eu h'offrwmeu o waed nyd offrymaf, ac ny * wnaf goffa
am eu h'enweu a'm gwefuseu.

Yr Arglwydd [yw] rhan vy etiueddiaeth a'm phiol: ti a * vymddamwein
gynhely * vy coelbren.
Y ‡ rhaffeu [mesur] a ddygwyddawdd y-mi mewn * lle- ‡ tanne, tennynen, mesurac
oedd tirion: ac y mae ymy etiueddiaeth glaerdec. * tirigeth
‡ Bendithiaf yr Arglwydd, yr hwn a'm cygorawdd: vy ‡ Diolchaf, Molaf
'rennae hefyd ys ydd im dyscu yn y nos.
Gosodeis Ddew bop amser ger vy-bron: can ys y mae
ef ar vy-deheulaw, [am hyny] ny lithraf. * chyffroaf yscogaf
Erwydd pa bleit y llawenychawdd vy-calon, ac y ‡ ym- ‡ ybu hyfryd
orugawdd vy-* gogoniant, am cnawt hefyd a orphw * tavod
wys yn-gobeith.
Can ny edewy vy eneit yn y ‡ bed: [ac] ny * oddefy dy ‡ yffern * Ebr. rody
‡ sanct y welet llygredigaeth. ‡ drugaroc, ddwywol
Dangos [a wnai] ymy lwybyr bywyt: ger dy * vron y * wynep
mae llawnder llawenydd: [ac] ar dy ddehaulaw y mae di-
grifwch yn tragyvyth.

Exaudi Domine iustitiam. Psalm. xvij.

¶ Gweddi Dauid.

CLyw Arglwydd [y] gyfiownder, ystyria
wrth vy llefein: a' gwrando ar vy-gweddi,
o wefusae ddi ffuant.
Deuet vy-barn oy gar dy vron: edrychet
dy ‡ lygait ar yr vnion. ‡ olwc
Proveist a' * gyvwyeist vy-calon y nos: * ymweleist
chwilieist vi, ac ny chefeist ddim: [can ys] rhoisym vy-
bryd na wnelei vy-genae drosedd.
Tu ac at weithredeu dynion, can 'airiae dy wefusae,
ydd ymgedweis i y wrth ffordd y [dyn] ‡ craulon. ‡ trawss
* Cynnal vy ‡-cerddet yn dy lwybrae, mal na lithro. * Attega * olion
Mi alweis arnat, can ys gwrandewy vi Ddew: gest-
wng dyglust ataf, ac erglyw v'ymadrodd.
Dangos dy * ryvedd drugareddae yr hwn wyt ‡ Iacha * ddirvawr ‡ Cetwat
wdur yr ei y ymddirietant [ynot'] rac y sawl y * godant yn * wrthladant
erbyn dy ddeheulaw.

*Ebr. gwr-an neu ddu merch. &c.

Cadw vi mal * dy vap lygat: cudd vi y dan wascot dy
adanedd.

Rac yr annuwiolion ys ydd im gorthrymu, [rac vy]-ge-
lynion a'm cylchynant er [vy]-nieneidio.

‡goarchau, gorchuddio
‡can
*inbalchus

Y maent wedy eu * cau ‡ yn ei braster ehun: [ac] a ei ge-
nae y dywedent * goec valchedd.

Wy a'm cylchynesont i yr owrhon [yn] ein ol: gosode-
sont eu llygait y dynnu y lawr yd y ddaiar.

*yscyfiu, prayo
‡ yscebyll
*Cyvot, Cwyn
*dy
*byt hwn

Yn gyffelip y leo a chwant * ysclyfio, a' megis cenae lleo
yn llechy mewn ‡ dirgeloedd.

*Cychwyn Arglwydd, achup rhacdo: bwrw e ir llawr:
gwared vy eneit rac yr andewiol * ath cleddyf.

Rac gwyr a'th law, Arglwydd, rac gwyr y byd, yr ei
'sydd ai rhan yn y * bywyt yma, yr ei'n wyt yn llenwy ei
boliae ath cuddiedic drysawr.

‡gwargred
*goelyth, epil
* diffrowyf
‡ath

Y mae digon gan y plant hwy, ac a adant ei ‡ gwedill
ir ei * bychein.

Minef edrychaf ar dy wynep, yn-cyfiawnder, [a'] phan
* ddihunwyf, im digonir ‡ gan dy ddelw.

Diligam te Domine. Psalm.xviij.

¶I hwn ys y yn ragori. Psalm Dauid gwas yr Arglwydd, yr hwn a lafarawdd wrth yr Arglwydd 'airiae y caniat hwn (yn y dydd y gwaredodd yr Arglwydd ef o law ei oll elynion, ac o law Saul) ac e dyvot.

Prydnavvn vveddi

*carwyf

MI ath * caraf-yn-gu Arglwydd,
vy-cadernit.

Yr Arglwydd yw vy [cadarn]
graic, am amddeffen, a'm gware-
dwr, vy-Dew [a'] m nerth: yntho
ymddiriedaf, vy-tarian, a'chorn vy
iechydwrieth, [a-] m noddfa.

Galwaf ar yr Arglwydd mo-[li-
ann] adwy: ac im * cedwir rac vy-
gelynion.

*iachetr, diengir
‡dolurie
‡Ryberthwy yr annuwolion
*yffern
‡magleu

Can ys ‡ gofidion angae am cylchenesont, a * llifddeiri-
eint y ‡ vall am ofnesont.

Gofidion y * bedd am gogylchent, ‡ hoynynae angae

am

am goddiweddynt.
Eithr yn vy=trallawt y galwais ar yr Arglwydd, ac y
llefais wrth vy=Dew: ef a glybu vy llef o'i Templ, a'm lle=
fain a ddaeth rac ei vron ef, [ac] y'w glustiae.
Yno y cynnyrvodd y ddaiar, ac y crynawdd, a' seiliae y
mynyddedd a ymodwyt, ac escutwyt erwydd ydd o ef ddigio.
E ddeuth y mwc allan o'i ffroeneu, a' thân bwytteic o
ei enae: glo a enynnei ganthaw.
Ef a * ostyngawdd y nefoedd hefyt ac a ddescennawdd, *ogwyddodd
a' thywyllwch oedd y dan ei draed.
Ac ef a varchocawdd ar [y] Cherub ac ehedawdd, ys e=
hedawdd ef ar adanedd y gwynt.
E wnaeth y tywyllwch yn dirgelfa yddaw, [a']i babell
o ei amgylch, sef tywyllwch dwfredd, [ac] wybrennae yr
awyr.
Gan ddysclaerdap ei gydrycholdep ef yr ‡aeth ei wy= ‡ diblanodd, divanoedd
brennae, * cenllysc a * marwar tan-[llyt.] *cessair
Yr Arglwydd hefyd a * daranawdd yny nef, a'r Goru= ‡glo
chaf y roddes ei leferydd, ‡ cenllysc a' marwar tan-[llyt.] * dryſtoedd
Yno yd anvones ei saithae ac ei goyscarawdd hwy, ac ‡cessair
ef a amlaodd ei * vellt ac ei dinistriawdd hwy. *lachet
Ac eigiawn y dyfredd a welwyt, a' sailieu y byt a ddy=
noethwyt gan dy ‡ goddiat, Arglwydd, y gan chwythat ‡gerydd
anhetl dy ffroeneu.
E ddanvonawdd y lawr o * uchot [ac] a'm cymerawdd: *ddyvyny
ef am tynnawdd o lawer o ddyfredd.
Ef am gwaredawdd rac vy=gelyn cadarn, a' rhac vy= *ywrth
dygaseion: can ys ‡ trech oeddent na myvi. ‡crysach
* Achubesant vy-blaen yn dydd vy-gorthrymder: ‡a'r *Achabesont vi
Arglwydd oedd vy=cynhaliat. ‡anto yr
Ac ef am duc y ehengder: e am gwaredawdd can ydd o
vy hoffy.
Yr Arglwydd am gobrwyawdd yn ol vy=cyfiawnder:
yn ol glendit vy=dwylaw y talawdd y=mi.
Can ys cedweis ffyrdd yr Arglwydd, ac ny wneuthym
enwaredd yn erbyn vy-Dew.
Can ys [bot] ei oll Gyfraithieu ef ger vy=bron, ac na vw=

riais ei orchymynnae y-*maith y wrthyf.
Ac ys bum yn‡ berfaith y gyd ac ef, ac a ymgedwais rac
vy enwiredd,
Am hynny i'm gobrwyawdd yr Arglwydd yn ol vy*cy-
fiawnder, [ac] yn ol ‡ purdep vy-dwylaw yn y olwc ef.
Y gyd a'r *duwiol, duwiol‡ vyddy: y gyd a'r gwr per-
feith perfeith vyddy.
Y gyd a'r* glan, glan vyddy, ac y gyd a'r cyndyn cyn-
dyn‡ vyddy.
Can ys ti a waredy y bopul dlodion, ac y*'ostyngy 'oly-
gon vchel.
Ys ti‡ oleui vy-canwyll: yr Arglwydd vy-Dew a*le-
wycha vy-tywyllwch.
O bleit can y ti y torais trwy'r*bydin: a'thrwy [nerth]
vy-Dew y naidiais dros y‡ vagwyr.
ffordd Ddew [ys y ffordd] *ddihaloc: gair Dew ys
ydd wedy ei goethi [yn y tan]: tarian yw ef y bawp a ym
ddiriefant ynthaw,
Can ys pwy yw Dew* eb law yr Arglwydd? a'phwy
ys y gadarn amid ein Dew [ni]?
Sef Dew am gwregysawdd a nerth, ac a wnaeth vy
ffordd yn *perfaith.
E wnaeth vy-traet val [traet] ewigod, ac ar yr vchelo-
edd im gesodawdd.
E's yn dyscu vy-dwylaw y*ryvela: ac a ddryllir bwa
‡ efydd y gan vy-breichieu.
A'rhoddeist ymy darian dy iechyt: ath ddeheulaw am
*cynnalyawdd, a'th‡ hawddgarwch a'm*lliosocawdd.
Ehengaist vy‡-cerddediat y danaf, ac ny lithrawdd vy
sodleu.
Erlidiais vy-gelynion ac eu daltais, ac nyd ymchwelais
tragefyn nes ym' ei*diva.
*Archollais hwy val na allent*effyll: ‡cwympesont y
dan vy-traet.
Can ys gwregyseist vi a nerth i ryvel: yr ei a godawdd
yn v'erbyn darostyngeist y danaf.
A rhoddeist ymy*warreu vy-gelynion y'n y destrywiwn

y rei

*ffordd
*lan, ddiba-
eul vnion
* vniondep
‡glander
* trugaroc
‡ith cair
*pur
*ith ceffir
‡ dynny y
lawr
*enynny
*olau
*llu
‡ mur, gaer
*perfaith,
anllygredic
*anyd, dye-
thr, ang en.
* dduwiol
*ymladd
‡dur
*ategodd
‡carueidter
*amlhaodd
‡olion, ca-
meu, cam-
reu
* diwallt-
rain
†Trewais,
gwanais
*godi
‡ syrthiesont
*wddfeu

y rei am casaant.
* Llefain a wnaethant, ac nyd [oedd] ‡ a ei gwaredai, * Bloeddio
['sef] ar yr Arglwydd, ac nyd atepawdd yddynt.
A' [mi] et baydais cyn vanet a'r llwch o vlaen y gwynt :
myssengais wy mal ‡ prídd yr heolydd. ‡cissprídd, tom
Gwaredaist vi rac cynnennae y popul: gesodaist vi yn *ymrysonion
ben [ar] y cenedloedd. *gwnaeth ef
Popul, nyd adnabuum, am gwasanaethant.
Cy gynted y clywant, yr vfyddánt y my : plant estrõ
[genedyl] a * ddarostyngir ymy. ‡ ffuantant
Estronieit a ddyfrgollant, ac a ofnant yn ei ‡carchareu. ‡llochese
Byw vo'r Arglwydd, a' bendithier ‡ vy nerth, a' der= *vymhorth
chafer Dew vy iechyt.
[Ys ef] Dew [ysy yn rhoi y mi allu] ymdíal, ac y ddare=
stwng y popul y danaf.
Vy gwaredwr rac vy=gelynion, ys ti am derchefaist y
wrth yr ei a gyvodent im erbyn: gwaredaist vi rac y*gwr †dyn traws
craulon.
Am hyny y * diolchaf ytty, Arglwydd, ymplith y cened= ‡canaf, molaf
loedd, ac y canaf ith Enw.
Ys mawr wareddau a rydd ef* y'w Vrenhin, ac yn gw= *yddy ‡ iredic
neuthur trugared y'w ‡enneiniawc, 'sef y Ddauid, ac* y'w *y ei, yddy
had yn tragyvyth.

¶Cœli enarrant. Psalm xix.

¶ Ir vn 'sy yn rhagori. Psalm Dauid.

Y Nefoedd y ddatcanant 'ogoniant Boreu weddi.
Dew, a'r ffyrvavẽt a venaic waith
ei ddwylaw.
Dydd y dydd a ddywait yr vn
peth, a' nos y nos a * dengys wy= * ddysc
bodaeth.
Nid [oes] na ‡ iaith nac * yma= †lleferydd
drodd [lle] ny chlywyt ei * lleferyd. *gairieu
I pop tir ydd aeth y ‡ tynniat ‡rheol, llin,
hwy, a' ei geiriae yd yn *eithawed tẽnyn, tant * tervyneu

byd: i'r haul y gosodawdd babyll ynthynt.
Yr hwn a ddaw allan mal[gwr]priawt o ei estauell,[ac]
a ymlawenha val *cawr y redec[ei]yrfa.
O‡ eithav y nefoedd [ymae] ei vynediat allan, a'i gyl-
chyn[ys ydd]y eithawedd hwy, ac nid[oes]a ymgudd rac
ei wres.
*Deddyf yr Arglwydd[ys y]‡ ddivagyl, yn troi yr ene-
it: testiolaeth yr Arglwydd [ysy]* ffyrf, ac yn rhoi doethi-
nep ir ei ‡ seml.
*Cynneddfae yr Arglwydd [ynt] vnion ac yn llawen-
hau y galon: gorchymyn yr Arglwydd ys y pur, ac yn go-
leuo y llygait.
Ofn yr Arglwydd glan [yw,] ac a bery byth: barnae yr
Arglwydd gwirionedd: cyfion ynt y gyd ‡ oll.
Mwy deisyfydic[ynt]nag aur, *ys, nac aur coeth lawer:
melysach hefyd na mel, ac na ‡ dil mel.
Ac ys wrthwynt y *dyscir dy was, ac o-ei cadw[y mae]
taliat lawer.
Pwy a ddyall[ei]ganiweddeu: glanha vi y wrth vy-
[beieu] cuddiedic.
Cadw hefyt dy was y wrth pechatae rybygus, na argl-
wyddiaethant arnaf: yno im perfeithir, ac im glanheir
y wrth anwiredd lawer.
Bid ymadroddion vy-genae, a'mefyrdawt vy-calon
wrth dy ewyllys yn dy olwc, Arglwydd, vy nerth, a'm
prynwr.

*gwr gwrd cadarn
‡ddyben
*Cyfraith ‡berfaith.
*ddiogel ‡anniseml, bychain
*Statutae, Cyfraithie
‡achlan
*ac
*calleir, rhybuddir

¶Exaudiat te Dominus. Psalm.xx.

¶I Ragorawl. Psalm Dauid.

GWrandawet yr Arglwydd arnat yn-dyd tra-
llawt: noddet dydy Enw Dew Jaco.
Anvonet borth yty o'r Cyssecr, a'nerthet
dydy o Tsion.
Coffaet dy oll offrymae, ac ymchwelet dy
boeth-ebyrth yn *llutw. Sélah.

*llyty

Roddet

Roddet yty wrth[vodd] dy galon, a'chyflawnet dy oll *vedwl. * Caniataet. ‡cyngor, amcan

[Yny] lawenhaom yn dy iechyt: a'*derchafael vaner yn Enw ein Dew, [pan] gyflanwo yr Arglwydd dy oll ‡eirchion. *ymorugo † archeu

Yr owrhon y gwn y cymporth yr Arglwydd ei *eneiniog, ac y gwrendy arnaw o ei nefoedd cyssecredic, gan gadarn vorth ei ddeheulaw. *iredic

Rai[yn rhoi ei coel]* mewn ‡ cerbite, rhai ym=meirch: a'nineu a goffawn Enw yr Arglwydd ein Dew. *ar ‡siaredae

Wynt wy a ostyngwyt ac a gwympesont, a'nineu gy=fodesam, ac ym yn sefyll i vyny.

Cadw Arglwydd: gwrandawet ni y Brenhin yn y dydd y galwom.

¶Domine in virtute tua. Psalm.xxj.

¶ Ir Ragorawl. Psalm Dauid.

ARglwydd, yn dy nerth y llawenha'r Bren=hin: ac mor ddirvawr vydd ei orvoledd ith iechyt.

*Dysyfiat ei galon y roddeist iddo, ac arch ei wevuseu ny's neceist. Selah. *Yuchet † haelder

Can ys achubeist ef a bendithion *daoni, a' gosodeist ar ei ben goron o aur[coeth.]

*Oes y ovynnawdd ef yty,[a']hiroes a roddeist iddo['sef] yn oes oesoedd. * Bywyt

Mawr[yw] ei 'ogoniant yn dy iechyt: gogoniant ac *anrhydedd y osodeist arnaw. *pryd-verthwch

Can ys gosodeist ef yn vendithion yn dragywythawl: llawenycheist ef a llewenydd dy wynepryd.

Can vot y Brenhin yn ymddiriet yn yr Arglwydd, ac yn-trugaredd y Goruchaf, ny ‡lithr. † throsgwy-dda

Ys ‡cymmedr dy law ar dy oll elynion, ath ddeheulaw a *veidr ar dy ddygasogion. ‡caiff *gaiff

Ti gwnai hwy val ‡ffwrn danllyt yn amser dy lit: yr *Ys *popt

Argl=

*dinistr
* gwthiesōt
‡echrys,
*aflwydd,
besyk,
dichell
*allu, beddiāt, cyvoeth
*pencerdd
‡ar yr Ewic
Prydnavvn
vveddi.
*rhuat, blo-
ydd, naad
‡gwrādewy
erglywy
*wyt yn dy-
stewy
† sancteiddiol
*preswilio,
trigio boli-
anneu
*galwesānt
‡gwr
*gwatwor-
gerdd
*escyn
gwefusae
‡groth, bol,
boly, bola
‡gadwyt
*do
‡or bam, sef
er pen im
ganet

Arglwydd y * diua hwy yn ei ddigllonedd, a'r tan ei h'ysa.
Ei ffrwyth a ddinistry y ar y ddaiar, a'ei had o blith plant dynion.
Canys * bwriedesont ‡ ddrwc ith erbyn, [ac] y beddyliesont * amcan, [ar] ny allan ei 'orphen.
Am hyny y gosody hwy or nailltu, a' llininae dy bwa a paratoi yn erbyn eu h'wynebae.
Yth ddyrchaver, Arglwydd, yn dy nerth: [yno y canwn, ac y can molwn dy * gedernit.

Deus Deus meus. Psalm. xxij.

¶ Ir * ragorol ar yr ‡ Aijeleth hashachar. Psalm Dauid.

Vy-Dew, vy-Dew, paam im gedeist [ac] wyt cy bellet y wrth vy iechyt, [ac y wrth] airiae vy * llefain.
[A] vy-Dew [ys] llefaf y dydd, ac nid ‡ ateby, a'r nos, nyd * oes goystec ymy.
A'thi wyt * Sanct, ac wyt yn ‡ cyvanneddu canmolion Israel.
Ynot' y gobeithiawdd ein tadae: gobeithesont, ac eu gwaredeist.
Arnat' y * llefent, ac eu gwaredwyt: ymddiriedesont ynot' ac ny's gwradwyddwyt.
A minef pryf ytwyf, ac nid ‡ dyn: * gwarthrudd dynion, a' thremic y popul.
Pawp a'r am gwelant, am gwatworant: * mingamu a wnant, ac yscytwyt [ei] pennae, [gan ddywedyt.]
Roi ei bwys y mae ar yr Arglwydd, gwaredet ef: rhyddhaet ef, can y bot ef yn dda ganthaw.
Can ys ti am tynnaist o'r ‡ bru: gwnaethost ymy obeithio, * [ys] ar vronneu vy mam.
Arnati im ‡ tavlwyt [ys] o'r * bru: o groth vy mam vy-Dew ytwyt.
Nac ymbellā y wrthyf, erwydd bot trwbl yn agos:

can nad[oes]gannorthwywr.
Bustych lawer am cylchynesont: gwrdd deirw Basham
am goarchaeasont o bop-parth.
Agori y maent arnaf ei * geneuau, [mal] lleo rreipus *safneu
a vei yn rhuo.
Mal dwfyr im ‡ dineir, a'm oll escyrn ymoahanant: vy- † tywelltir *dawdd
calon ys y mal cwyr, hi * doddir ‡ ym pervedd vy emys= † ynghenol
caroedd. † dysychwyt
Vy nerth y † wywodd val * priddell, a'm tavawd ‡ y lyn= * priddlestr ‡synglyn
awd wrth vy-gorchvanae, ac yn llwch angae im peraist.
Can ys cwn am cylchynesont, a' * chynulleidfa o'r ei en= † chymmynfa
wir am goarchauesant: tyllesont vy-dwylaw a'm traet,
Gallaf gyfri vy oll escyrn: ac y maent wy yn tremio, [ac]
yn * edrych arnaf. * llygadrythu
Ranna=‡nt vy-dillat yn ei plith, ac ar vy-gwisc y bwri= † =sont
a*nt ‡ goelbren. *=sant
A' thithe Arglwydd, nac ymbella, [ys] vy porth, * bry= † gyte, gwtyse
sia im canorthwyaw. *ffrysta
Gwared vy eneit rac y cleddyf, vy unic[enait]rac ‡ me= † Ebr. llaw
ddiant y ci.
Cadw vi rac * safn y lleo, ac atep vi [gan vynghadw] y *ebr. geneu
wrth yr ‡ unicornieit. † unicyrn
Datcanaf dy Enw i'm broder: * ym=pervedd y Gynnu= * ynghenol
lleidfa ith volaf, [gan ddywedyt.]
Molwch yr Arglwydd yr ei'ei h'ofnwch: oll * had Ja= *hiliogeth † ef
co, gogoneddwch ef, ac ofnwch ‡ gantho, oll had Israel.
Can na ddiystyrawdd ac ny threinygawdd * goddiant *gystudd, blinder
y tlawt, ac ny chuddiawdd ei wynep rracdaw: and pan a-
lwadd arno, y gwrandawodd.
Vy=mawl[vydd] * o hanat' yn y Gynnylleidfa vawr: †am danat
vy eddunedae a dalaf ger bron yr ei y ofnant ef.
Y tlodion y ‡ vwytánt ac ei * digonir: yr ei ymgeis a'r † diwallir
Arglwydd, ei molat ef: eich calon ‡ a vywoca yn tragywyth. *bydd byw
Oll tervynae yr ddaiar a[ym]goffant, ac ei hymchwe=
lant at yr Arglwydd: ac oll ‡ dylwytheu y cenedloedd y † drase
addolant ger dy * bron. * wynep
Can ys yr Arglwydd [biae] y deyrnas, [ef] ys ydd yn

*nasione llywiaw ym-plith y * cenedloed.
Yr oll rei breision [ar] y ddaiar, a vwytant ac y addol=
†greythant ant : yr oll rei y ddescenont ‡ yn llwch, y * estyngant ger ei
*ir bron, ys yr hwn ny all vywhau ei enait ehun.
[Eu] had y gwasanaetha ef : e gyfrifer i'r Arglwydd yn
genedlaeth.
Wy ddauant ac a venagant y gyfiawnder ef i'r popul y
aner, can yddo [ei] wuenthur.

¶Dominus regit me. Psalm. xxiij.

¶Psalm Dauid.

YR Arglwydd [yw] vy-bugeil, ny bydd diffic
arnaf.
*orwedd Ef a bair ym' *orphwys mewn porva‡ bryd=
†welltoc verth, ac am * tywys ger llaw dyfredd ‡ ta=
*arwein wel.
‡llonydd Ef y * adver vy eneit, ac am arwein i rhyd llwybrae cy=
*dwe fiawnder er mwyn ei Enw.
A'‡ phe rhodiwn rhyd glyn gwascot angae, nyd ofnaf
*rhyd ddrwc : can y ty vot gyd a mi: dy wialen ath ffon, hwy am
diddanant.
* eneinieist Ti arlwyy vort gar vy=bron, yn-gwydd vy-gwyrthnep
† sy yn my= wyr: * ireist vy-pen ac oleo, [a'] in phiol ‡ a orllenwir.
net trosodd Sef * ddaoni, a' thrugaredd am canlynant oll ddyddiae
* caredigrw vy ‡-bywyt, a' * phreswiliaf yn hir ‡ amser yn-tuy yr Ar=
ydd glwydd.
† einioes
*arosaf, ¶Domini est terra. Psalm. xxiiij.
trigaf
Ebr. † dydd ¶Psalm Dauid.

Boreu YR Arglwydd [biae] yr ddaiar, a'ei oll
weddi. gyflawnder : y byd a'r ei y breswyl
yntaw.
Can ys ef ej seiliawdd ar ymoro=
*ffyrfawdd edd, ac ei * paratoawdd ar y ‡ llif=
† lifeiriaint ddyfredd.
Pwy y escen ‡ ar vynyth yr Argl=
† i wydd ? a' phwy a saif yn * ei le sanc=
*gyssegrfa taidd ?

[Yr

[Yr hwn ys y yddo]ddwylo *diargyoedd a' chalon bur: *gwirion, glan
yr hwnn ny dercha vawdd ei veddwl ar wagedd, ac ny thyngawdd er twyllo.

‡[Efe]a dderbyn vendith y gan yr Arglwydd, a' chyfiawnder gan Ddew ei iechyt. †ys ef

*Hon yw cenedlaeth yr ein ei caisiant ef: ys yr ei a geisiant dy wynep [ll'ymma]Jaco. Sélah. *Llyma

Darchefwch byrth eich pennae, ac ymddercheswch ddorae tragywyddolion, a' Brenhin y gogoniant a ddaw y mywn.

Pwy yw'r Brenhin hwn y gogoniant? yr Arglwydd cadarn a' galluawc,[ys]yr Arglwydd galluawc yn rybel.

Darchefwch byrth eich pennae, ac [ym]ddarchefwch ddorae tragywyddolion, a' Brenhin y gogoniant a ddaw y mewn.

Pwy yw'r Brenhin hwn y gogoniant? yr Arglwydd y lluoedd, ef e yw Brenhin y gogoniant. Sélah.

¶Ad te Domine. Psalm.xxv.

¶Psalm Dauid.

ARna-ti, Arglwydd, y derchafa vy eneit.

Vy-Dew ynot'y ymddiriedaf,[er vyn]na wradwydder vi, na bo im gelynion ymlawenychy ar ‡vy vchaf. ‡naf

[Can]ys yr ei oll y obeithiant ynoti, ny chywylyddir, cywylyddier yr ei a wnant drawsedd yn ddiachos.

Par y mi wybot dy ffyrdd, Arglwydd, [a']dysc *y my dy lwybrae.

*Tywys vi yn dy 'wirionedd, a' dysc vi: canys ti yw Dew vy iechyt, ynot' y gobeithaf ‡yn hyd y dydd. *Arwein †hop

Coffa, Arglwydd, dy dyner drugareddae, ath garedigoldosturiaethau, can ys er ioed yr oeddynt.

Na choffa bechatae vy ieuntit, na'm ‡trowsedde,[ethyr] yn ol dy drugaredd meddwl ti am danaf, [sef] er dy dda- †camwedae, enwiredde

oni, Arglwydd.

Da ac vnion[yw] yr Arglwydd: am hyny y dysc ef bechaturieit yn y ffordd.

† lledneis *vfydd — Yr ei †gwar y ffordda ef mewn barn, a'r ei *gestyngedic y dysc ef ei ffordd yddwynt.

Oll llwybrae yr Arglwydd [yw] trugaredd a'gwirionedd ir ei y gatwant ei ddygymbot a'ei destiolaetheu.

† bydd drugaroc wrth — Er mwyn dy Enw, Arglwydd, ‡ arbed vy anwiredd, canys mawr ytyw.

*ddyn — Pa *wr yw ef 'sy yn ofny yr Arglwydd? i hwnw y dysc ef y ffordd [y] ddywyso.

*Ebr.daont ‡tir — Ei enett a dric yn*esmwyth, a ei had a'etifedda y ‡ dayar.

Dirgelrwydd yr Arglwydd[y ddatcuddir]ir ei y hofnāt ef: a'i ddygymbot yw dwyn y wybodaeth.

*golwc — Vy *llygait [ys y] vyth ar yr Arglwydd: canys ef a ddwc vy-traet o rhwyt.

Wyneba atyf vi, a' thrugarha wrthyf: canys-vnic, a' thlawt ytwyf.

† ymehengesont — Gofidiae vy-galon y ‡amylhawyt: dwc vi allan o'm cyfyngdere.

‡helbul *travel — Edrych ar vy ‡ cystudd a'm *llavur, a' maddae vy oll pechotae.

*Espia — *Gwyl vy-gelynion, can-ys llawer ynt, ac a thraws ddygasedd im casánt.

Cadw vy eneit a' gwared vi: na'm gwradwydder, can ys ymddiriedais ynot.

† perffeithrwydd — Cadwet vi [vy]*gwiriondep a'm vniondep: can ys gobeithiais ynot.

Gwared [á] Dduw, Jsrael o ei drallodeu.

¶Iudica me domine. Psalm.xxvj.

¶Psalm Dauid.

Barn vi Arglwydd, can ys rhodieis yn vy-gwiriondep, ac ymddirideis yn yr Arglwyd: am hyny ny lithraf.

Prawf vi, Arglwydd, a'chwilia vi: treia vy arenae a'm calon.

Can

Can ys dy trugaredd [ys y] geyr [bron] vy-*llygait: am hyny y rhodiais yn dy wirionedd. *golwc

Nyd ‡ eisteddeis gyd gwac ddynion, a' chyd a'r ei *lle= † ddylynais
chiat nyd aethym. *ffuantus, dichellgar

Ceseis gynnulleidfa yr ei drwc, ac nyd eisteddais y gyd
a'r andewiolion.

Golchaf vy-dwylo yn-gwiriondep, Arglwydd, ac a
gylchynaf dy allor.

Val y mynagwyf lef *clodvoredd, a' datcan dy oll ry= *diolwch, moliant
veddodae.

Arglwydd, cereis drigvan dy duy, a'r lle y preswilia dy
‡ anrhydedd. † ogoniant

Na chasci vy enait y gyd a'r pechaturieit, na'm bywyt
y gyd a'r gwyr gwaedlyt.

Yn-dwylaw yr ei [y mae] *scelerder, a'ei deheulaw ys yd *enwiredd
yn llawn gobrae.

A' mi a rodiaf yn vy-gwiriondap: [can hyny] ‡ pryn vi, † gwared
a' thrugarha wrthyf.

Vy-troedd y sy yn sefyll yn yr vniondep: [mi] ath clod=
vorassf, Arglwydd, yny Cynnulleidfae.

¶Dominus illuminatio. Psalm. xxvij.

¶Psalm Dauid.

YR Arglwyd [yw] vy-golauni a'm Prydnawn weddi.
iechyt: *gan bwy yr ofnaf? yr Ar= *pwy a ofnaf
glwyd [yw] nerth vy-bywyt, gan
bwy yr ofnaf?

Pan vu ir drycddynion, sef vy=
cystuddwyr a'm gelynion ‡ nesau † ddyvot arnaf
ataf y ysu vy-cnawdd, y trancwy=
ddesont ac y cwympesont.

Cyd bei llu yn *castel y im erbyn, *sefyll
nyd ofnai vy-calon: a' chyd codei
brwydyr im erbyn, yn hyn yr ymddiriedaf.

Vn peth a *erchais ar yr Arglwydd, hyny a geisiaf, [ys *ddeisyfais
es] cahel trigo yn tuy yr Arglwyd oll ddydiae vy-bywyt, y

**threm io* welet prydverthwch yr Arglwydd, * ac ymwelet a ei
Templ.
Can ys yn y ‡ dydd * mall, y cudd vi yn ei bapell, yn-dir=
† amser **drwc, blin* gelfa ei ‡ luest y cudd ef vi, [ac] ar graic ef am * derchaif.
† drigfa Ac yr owrhon y dercha ef vy-pen goruch vy-gelynion
** gefyt* *† bepyll* o'm amgylch: am hyny ydd aberthaf yn ei ‡ luest ef ebyrth
gorfoledd, canaf a' chanmolaf yr Arglwydd.
Clyw Arglwydd, vy llefery dd, pan lefwyf: trugarha he=
**Ebr. atep vi* fyt wrthyf a' * gwrando arnaf.
[Pan ddywedeist] Caisiwch vy wynep, vy-calon a ate=
pawdd yty, Arglwydd, dy wynep a geisiaf.
Na chudd [ditheu] dy wynep ragof, ac na vwrw ym=
aith dy was mewn * sorriant: buost yn porth ymy, na
† yndigo- beint ad vi, ac na'm *gwrthot, Dew vy iechyt.
**badde* Cyd im ‡ gadawei vy-tat a'm main, eto yr Arglwydd
† gwrthodei am * cascleï.
** ymgledei* Dysc ymy dy ffordd, Arglwydd, ‡ a' thywys, vi * yn y
† ac arwein ffordd vnion, o bleit vy-gelynion.
** rhyd* Na ddyro vi wrth * buchet vy-gwrthnepwyr: can ys
**ewyllys* cyvodes im erbyn testion gauoc, a chyfryw a ca ddywait
drawsedd.
[Mi defficieswn] pe na byswn yn credy cahel gwelet da=
† yr ei byw oni yr Arglwydd yn-tir ‡ y bywion.
Gobeitha [di] yn yr Arglwydd: bydd gadarn, ac ef a di=
ddana dy galon, ac ymddiriet yn yr Arglwydd.

¶ Ad te Domine clamabo. Psalm.xxviij.

¶ Psalm Dauid.

ARnati, Arglwydd, y llefaf: vy nerth, na vydd
ddystaw y wrthyf, rhac ad ystewy di, im cy
ffepyly ber yr ei y ddescen ir pwll.
Erglyw lef vy-gweddion pan lefwyf ar=
nat, pan dderchafwyf vy-dwylo *parth a dir=
**tu* gelfa dy sancteiddrwydd.
Na thynn vi y gyd a'r andewiolion, a' chyd a'r ei y w=

nant

wnant enwiredd, yr ei ddywedant yn * garedigol wrth ei cymydogion, ac a drwc yn ei calon. *Ebr. dangnedd yf
‡ Dyro yddwynt yn ol ei gweithred, ac yn ol drugioni ei dychymigion: dod yddwynt yn ol gweithred ei dwylo, ‡Tal *tal
* adver yddwynt ei ‡ taliat. † gobr
Can nad ynt yn myny deall gweithredeð yr Arglwydd, na gwaith ei ddwylo: [am hyny] y dryllia ef hwy ir llawr, ac nyd adeilad hwy [mwyach.]
Bendigeit [vo'r] Arglwydd, can ys * clybu lef vy-gweddiae. * clywodd †adolygon
Yr Arglwydd [yw] vy nerth am tarian: yntho yð ymddiriedawdd vy-calon, ac im cymporthwyt: erwydd hyny y llawenycha vy-calon, ac ar vy-cán y clodforaf ef.
Yr Arglwydd yw y nerth hwy, ac efe yw cedernit gwaredeu ei * enneiniawc. *iredic
Gwared dy popul, a' bendithia dy etiueddiaeth: ‡ pasc wy hefyt, a' dercha wy yn oes oesoedd. † bwyda, porth

Afferte Domino. Psalm. xxix.

¶ Psalm Dauid.

ROwch ir Arglwydd [chwychwy] vebion penaethae: * rhowch ir Arglwydd 'ogoniant a' chadernit. †Dewch a * darperwch, dygwch
Dewch ir Arglwydd a gogoniant dledus yw Enw: addolwch yr Arglwydd yn y gogonet Gyssecr.
Llef yr Arglwyð [ys y] ar y dyfredd: Dew y gogoniant y wna y * taranae, yr Arglwydd [ys ydd] ar y dyfredd mawrion. *trystae
Llef yr Arglwydd ys ydd alluawc, llef yr Arglwydd [ys y] brydverth. † ardderchawc
Llef yr Arglwydd y ddryllia y Cedrwydd: ys dryllia yr Arglwydd Cedrwydd Lebanon.
Ac ef wna yddwynt * neidio mal llo: Lebanón a' Shirión mal llwdn vnicorn. * lamy

Llef yr Arglwydd y'ohana y fflam mae tân.
Llef yr Arglwydd y wna i'r diffaith * ddechrynu: yr Ar
glwydd a ddychryn ‡ ddiffeith Cadésch.
Llef yr Arglwydd a wna ir ewigot * erthylu, ac a ‡ ddy
noetha y coedydd: gan hyny yn ei Deml * pawp o'r eiddo
a ‡ lefair [ei] 'ogoniant.
Yr Arglwydd y eistedd ar y * dilif, a'r Arglwydd y ‡ ei=
stedd yn Brenhin yn tragywyth.
Yr Arglwydd a rydd nerth * y ew bopul: yr Arglwydd
a vendithia ei bopul a ‡ thangneddyf.

Exultabo te Domine. Pſalm.xxx.

¶ Pſalm neu gân cyſſecriat tuy Dauid.

Dy * vawrygy awnaf, Arglwydd,
can ys dercheſeiſt vi, ac ny lawene=
cheiſt vy=gelynion * am danaf.
Arglwyd vy=dew, ‡ dolefeis arnat'
a thithae am ‡ iachéiſt.
Arglwydd, dugeiſt vy eneit y vy=
ny * o'r bedd: vywéaiſt vi ‡ y wrth yr
ei sy yn, deſcen i'r * pwll.
Can=molwch yr Arglwydd y
ſainct ef, a' ‡ chlodvorwch [ger bron]
goffaduriaeth ei ſancteiddrwydd.
Can na pherhy ef [amid] * enhyd bach yn ei lit: ac yn ei ‡
garennyd y mae bywyt: wylofain [a all] aros * echwyd,
amid [e ddaw] ‡ gorvoledd y borae.
A' mi ddywedwn yn vy * llwyddiant, Ni'm ‡ yſcogir yn
tragyvyth.
[Can ys,] Arglwydd oth ddaoni y gwneytheiſt i'm=my=
nyth ſefyll yn gadarn: [eithr] cuddiaiſt dy wynep, ac im
* cynnyrfwyt.
[Yna] y llefeis arnati, Arglwydd, ac y gweddiais ar yr
‡ Arglwydd.
Pa * vudd [ys ydd] yn vy=gwaet, pan ddeſcenwyf i'r
pwll?

*erthyly
‡ anialwch.
*ddyvot ac
elenot
‡ddatcudd,
ddidoa
*cwbl
‡ddywait
*llif, llif=
dwr, llifeiri=
ant
‡erys, bery
*y'w, ydd y
‡heddwch

Boreu
vveddi.

* dderchafel
*om plegit
‡llefais
†gwarcdeiſt
*o yffern
†rác
*pytew,
ffoſt
*chyffeſſ=
wch, diol=
chwch
*ychydigyn
‡vod, ewyll=
ys da, hoffed
*brydnawn
‡llawenydd
* gwynvyd
† ſylfir,
cyffroir
*trallod=
wyt, cythry
blwyt
†Jon
*ryw les

pwll? a vydd i'r * llwch dy ‡ glodvory? [ac] a venaic ef dy wirionedd?
Clyw Arglwydd, a' thrugarha wrthyf: Arglwydd, bydd ganhorthwywr ymy.
[Ys] ymchweleiſt vy-galar yn * llewenydd: ‡ d'atodeiſt vy ſach [wiſc], a' gwregeſeiſt vi a llawenydd.
Erwydd hynny ith can mawl vy ‡ tavot ac * ny thau: Arglwydd vy-Dew, mi ath ‡ glodvorhaf yn tragyvyth.

*mwlhwc
‡gyſſeu, volt, ddiolch
*gor, garol
† dioſceiſt, dihatreiſt
‡gogoniant
*eb tewi
‡cyffeſaf, ddiolchaf. &c

In te Domine ſperaui. Pſalm. xxxj.

¶ I Ragorawl. Pſalm Dauid.

YNot Arglwydd yr ymddiriedeis: na'm gwradwydder yn tragywyth: gwared vyvy ith gyfiawnder.
* Gogwydda dy gluſt attaf: ‡ brysia, 'm gwaredu, bydd y-my graic cadarn, [ac] yn duy amddeffen y'm cadw.
Can ys vy-craic a'm caſtell ytwyt: am hyny er mwyn dy Enw ‡ tywys vi ac * arwein vi.
* Dwc vi allan o rhwyt, y oſodeſont yn dirgel ‡ y-my: can ys ti yw vy nerth.
Yn dy ddwylo y cymmennaf vy yſpryt: [can ys] prynaiſt vi, Arglwydd Ddew 'r gwirionedd.
[Ys] cas genyf yr ei ys y * aei goglyt ar goelion gweicion: can ys mi a ymddiriedaf yn yr Arglwydd.
Ys llawen a' hyfrydd vyddaf yn dy drugaredd: can ys gwelaiſt vy-‡ advyt, adnabuoſt vy eneit mewn * cyfingderen.
Ac ny'oarcheiſt vi yn llaw y gelyn, [eithr] goſodeiſt vy-traet mewn ehengder.
Trugarha wrthyf, Arglwydd, can vy-bot mewn trwbl: vy-* llygat, vy eneit a'm boly a ‡ ddyvwynwyt gan gyſtudd.
Can ys vy-bywyt a ballawdd gan * drymder, a 'm blynyddedd o 'alar: vy nerth ys y yn pallu gan vy ‡ poen, am

*Geſtwng, plyc
‡ffryſta
† ffordd
*macthrin
*Tyn
† ar vy medr
*yn cadw gwagedd yn over
‡cyſtudd, blinder, govit
*calloden
*golwc
† ddyhoenod
*ddolur
† enwiredd

escyrn a lygresont.

Ydd oeddwn yn ddirmic y gan vy oll elynion, yn enwedic ym-plith vy=*cymydogion, ac yn ofn ir ei oin cydnabot, yr ei am gwelent ‡ ar yr heol a * gilient y wrthyf.

Im gellyngwyt * tros gof val y marw allan o ‡ vedwl: * mi aethym val llestr ddyplliawc.

Can ys clyweis ‡ gabl * llaweredd, ofn [oedd] o popparth, pan ymgydgyccorent yn v' erbyn, [ac] yn bwriady vynnieneidiaw.

A' mi a obeithwn ‡ yn-yti, Arglwydd: dywedeis, Vy-Dew ytwyt

Yn dy law y mae vy amserau: gwared vi o ywrth law vy=gelynion, ac ywrth yr ei'n am erlydiant.

Llewycha dy wynep ar dy was, [a'] * chadw vi ‡ er dy drugaredd.

Arglwydd, na' wradwydder vi: can ys gelweis arnat, gwradwydder yr andewolion, [a'] * dystawer wy yn y bedd.

‡ Goysteger y gwefusae * ffuciol, yr ei y ddywedant orthrynider, gan valchder a' thremit yn erbyn y cyfiawn.

Mor vawr yw dy ddaoni, yr hwn y * gedweist i'r sawl ath ofnant: [ac] y 'wnaethost ir ei y ymddiriedant ynot, ['sef] geyr bron meibion dynion.

Ti ei cuddy hwy yn ddirgel yn dy' wydd di rac * balchder dynion: ti ei ‡ cuddiy wynt yn [dy] pepyll rac cynnentavodae.

Bendigedic [vo'r] Arglwydd: can ys dangosawdd ei * ryvedd garedigrwydd arnaf mewn dinas cadarn.

A' mi ddywedwn yn vy ffrwst, Im bwriwyt allan ‡ oth 'olwc, er hyny ti 'wrandeweist vy=gwedi, pan lefeis arnat.

Cerwch yr Arglwydd y oll saint ef: [can ys] yr Arglwydd a geidw y ffyddlonion, ac a dal yn ehelaeth i'r * nep y wna valchedd.

Yr ei oll ys y yn ‡ gobeithio yn yr Arglwydd, byddwch * gedyrn, ac efa ‡ nertha eich calon.

Beati quorum. Psalm.xxxij.

¶Psalm Dauid er athroaeth.

Gwyn

Marginal notes:

*cyfnesafieit
‡allan a
*ffoent
*yn angof
†Ebr. galon
*ydd wyf mal
‡anglod, sonn
* gwyr mawrion
‡ynot
*Ebr. lacha
‡orwy, gan
* gosteger
‡Bit vut, Mudaner
*celwyddoc
*guddieist, naill tuaist
* bocsach
‡ cedwy hwy yn dirgel
*ddirvawr
† o wydd dy lygait
*dyn balch
‡ymddiriet
*wrol
‡cyrfha

Gwyn ei vyd [y nep] y maddewyt ei *drosedd, [a'r] nep y ‡ cuddiwyt ei bechot.

Gwyn ei vyd y * dyn ny ‡ liwio 'r Arglwydd yddo enwired, ac ny [bo] ‡ dichell yn ei yspryt.

Tra dawn a son, y * cystuddiawdd vy escyrn [neu] pan ‡ nadwn yn hyd y dydd.

(Can ys trwm dy law arnaf, ddydd y' nos: [a']m * irder a ‡ ymchwelwyt yn ‡ sychder haf. Sélah.)

[Yno] y cydnabyddais, vy-pechot wrthyt, am enwiredd ny chuddiais: [can ys] * dywedais, ‡ Coffessaf yn v'erbyn vy vn vy * enwireddeu ir Arglwydd, a' thi a vaddeuaist ‡ boen vy-pechot. Sélah.

Ac am hyny y gwedia pop dyn dywiol arnat, yn yr amser ith cessir: eithyr yn llifeiriant dyfredd mawrion ny chahant ddynesay ataw.

Ti yw vy- * dirgelfa, cedwy vi rac ‡ ing: amgylchyni vi ac ymwared * gorvoledd. Sélah.

Paraf yty ddyall, ac ath ddyscaf yn y ffordd ydd elych, ac [ath] * ffordiaf a'm llygat.

Na vyddwch val march [neu] vul ny deallant: yr ei attely y gen a gwenva ac a ffrwyn, rac ydyn ‡ dynesau atat'.

Llawer * gouit [vydd] ir andewiol: a'r ‡ nep y ymddirieto yn yr Arglwydd, trugaredd ei cylchyna.

Byddwch lawen yr ei cyfion, a' hyfryd yn yr Arglwydd, a' ‡ chlodvorwch yr oll 'r ei vnion o galon.

Exultate iusti in Domino. Psalm.xxxiij.

YMlawenhewch yr ei cyfion yn yr Arglwydd: can ys gweddus ir ei cyfion ‡ vot yn ddiolchgar.

Molwch yr Arglwydd a'r [y] delyn: cenwch yddo ar y ‡ nabel [ac ar gyffurf] dectant.

Cenwch

Prydnawn weddi.
* enwiredd, anghyfraith
† Ebr. towyt
* Ebr. gwr
† chyfrif
* hoced
† putrawdd, heneiddiodd
‡ ruwn, bloeddiwn
* gwlypter, lleithter
† drowyt, aeth
† grinder
* medyliais
† Addefaf
* troseddion
† enwiredd
* lloches, ymgudd
† cyfingder, trallot
* hyfrydwch
* Ebr. cycoraf
† ddyvot yn agos
* echrys, adwyth
* hwn
† chan molwch
* Ymorugwch
† roddy moliant
† lowt -

*gelbydd ac yn llafar — Cenwch iddo ganiat newydd: cenwch yn * gerddgar
ac yn soniarus.
Can ys vnion gair yr Arglwydd, a'ei oll weithredodd
ys y ffyddlon.
E gár gyfiawnder a' barn: o drugaredd yr Arglwydd y
ddaiar [ys y] gyflawn.
‡ drwy — Gan 'air yr Arglwydd y gwnaethpwyt y nefoedd, a'y
oll lluoedd hwy gan yspryt ei enae.
† gascl *dwfnderoedd — E ‡ gynnull ddyfredd y mor ynghyt [megis] yn * ben-
twr, gan ddodi yr * eigiawn yn ei dresoreu.
Bid ofn yr Arglwydd ar yr oll ddaiar: bid ei arswyt ef
ar oll drigolion y byt.
*darbu, gwnaethpwyt — Can ys ef a ddyvot, ac [velly] y bu: ef a 'orchymynawdd,
a' [hyny] safodd.
*ddryllia ‡ ddirymia — Yr Arglwydd a * wascar gyccor y cenedloedd, ac a ‡ di-
ddymia amcanion y populoedd.
Cyccor yr Arglwydd a saif yn dragyvyth, a'meddyliae ei
*Bendigeit yw — galon o genedlaeth, i genedlaeth byth.
Gwyn ei vyt y genetl, y mae Dew yn * Arglwydd ydd
*Iehoua ‡ dref tat — hi, [a'r] popul, [a] ddetholes ef yn ‡ etiueddiaeth yddo.
*Ebr. veibion — Yr Arglwydd ys y yn edrych y lawr o'r nefoedd, ac yn
gwelet oll * plant dynion.
*eisteddfa ‡ edrych — O breswyl ei * drigva y ‡ tremia ar oll drigolion y dda-
iar.
Ef a ffurfia ei calonae bop vn, [ac] a ddeall ei holl wei-
thredeu.
*ddianc ‡ amlder — Ny * waredir y Brenhin gan ‡ liaws llu, [ac] ny ddianc
*o rym — y gwr-nerthawc * gan liaws cryfder.
‡ o rym — Palledic yw march y ymwared, ac nyd achup e [neb]
‡ gan vaint ei nerth.
*olwc — Wele, * lygat yr Arglwydd ar yr ei a ei ofnant, ac ar yr ei
‡ rac — y ymddiriedant yn ei drugaredd.
*bwydo, porthi — Er mwyn gwaredy ei heneidieu ‡ y wrth angae, ac y
* bywhau hwy yn [amser] newyn.
Ein eneit ys y yn dysgwyl am yr Arglwydd: can ys ef
yw 'n porth a'n tarian.
*Ys ynthaw — * Can ys ynthaw y llawenycha ein calon, erwydd yni 'o-

beithaw yn ei Enw sanctaidd.
Bit dy drugaredd, Arglwydd, arnam, meis ydd ym yn
ymddiriet ynot.

¶Benedicam Dominum. Psalm.xxxiiij.

¶Psalm Dauid pan newidiawdd ei‡ymwreddiat gar bron Abimelech yr hwn ei ‡semblant
gyrodd ef ymaith, ac ydd aeth yntef.

DIolchaf ir Arglwydd bop amser: ei voliant *Ebr. Ben-
[vydd] yn vy-genae yn oystat. dithiaf
Yn yr Arglwydd y bydd gorvoledd vy en-
eit: yr ei gostyngedic ei clyw, ac y lawenant.
Mawrygwch yr Arglwydd gyd a mi, a'
derchafwn ei Enw * y gyd. *ynghyd
Ceisiais yr Arglwydd, ac im gwrandawodd: ys, ef am
gwaredawdd om oll ofn.
Wy edrychant arnaw, ac ‡ eu heglurir: a'ei wynepae ni ‡wy redant
chywylyddir [gan ddywedyt,] ato
Y tlawt hwn a lefawdd, a'r Arglwydd [ei] clybu, ac oei *Llyma. &c.
oll drallote y gwaredawdd. *dric, erys
Angel yr Arglwydd a * gastella o amgylch yr ei y of- ‡dianc hwy
nant ef, ac eu ‡ gwared.
*Chwaethwch a' gwelwch, mor dda yw'r Arglwydd: *Blefwch, profwch
gwyn ei vyd y gwr y ymddiriet iddo.
Ofnwch yr Arglwydd, y Sainct ef: can nad oes eisiae
ar y yr ei y ofnant ef.
Y mae eisiae a' newyn ar y llewod, a'r sawl y geisiant
yr Arglwydd, ny bydd arnyn eisiae dim daoni.
Dewch * veibion, gwrandewch arnaf: [ys] dyscaf y- *blant
chwy ofn yr Arglwydd.
*Pwy yw'r gwr a chwenych vyw-yt, ac a gar[hir] dydi- *Pa wr yw ef
ae y welet da?
Cadw dy davot rac drwc, ath wefuse, rac dywedyt dichell
*Ymwrthot ar drwc a' gwna dda: ‡ymgais a thangne- *Gogel †cais he-
ddyf a' dilyn ef. ddwch
* Llygait yr Arglwydd ar yr ei cyfion, a ei glustiae [a ysty- *Golwc
riant wrth] eu llefain.

[Eythr]

† ddilwrledio
* or

Eythr wynep yr Arglwyd [ys ydd] yn erbyn yr ei y wna ddrwc, y ‡ dori ei coffa * y ar ddaiar.

Yr ei cyfion a lefant, a'r Arglwydd [ei] gwrendy, ac ei gwared oei oll trallotion.

*ddryllieddic

Agos yw'r Arglwydd at yr ei ys ydd a chalon * gystudedic, a'r ei briwedic o yspryt a gadw.

† afrwydtep drwbl

Llawer o * ddrygeu [a ddaw] i'r cyfion, a'r Arglwydd ei gwared ywrthynt oll.

Ef a gaidw ei oll escyrn: yr vn o hanwynt ny ‡ ddryllir.

† thorir, ny byd twnn
*anreithir

Eithr drigioni a ladd yr andewiol: a'r ei y gasant y cyfion a * ddyffeithir.

† anreithir

Yr Arglwydd y bryn eneidiae ei weision: a'r ei oll a ym ddiriedant yntho, ny ‡ ddyffeithir.

¶ Iudica Domine nocentes. Pſalm. xxxv.

¶ Pſalm Dauid.

Boreu weddi.

* cyngawlwyr
† rhybela
*bwclet
† a chwp

DAdle Arglwydd a'm * dadleuwyr: ‡ ymladd a'r ei a ymladdant a mi.

Ymafael yn y tarian a'r * astalch, a' chyfod im cymporth.

Dwc hefyt y gwaiw [ffon] ac ‡ argaea yn erbyn y rhei n'sydd im erlid: dywait wrth v'enait, Mi yw dy iechyt.

*drach i cefn, yn llwyr ei hol
† vynrwc

Cywilyddier, a' gwradwydder yr ei y geisiant vy enait: ymchweler * tragefyn, a' gwarthaer y sawl a vwriadant ‡ ddrwc ymy.

*llwch, mwlhwc

Byddant val * vs garbron y gwynt, ac Angel yr Arglwydd [ei] goyscaro.

† llimpr

Bid ei fford yn dywyllwch ac yn llithricva: ac Angel yr Arglwydd y'w hymlid.

* drancwyd
† Delet ido echrys eb wybot

Can ys eb achos y cuddiesont * bytew a'i rhwyt ymy: eb achos y cloddiesont [bytew] i'm enait.

Deuet arno ddestruw ny wypo, a'ei rwyt y osodes yn

ddirgel,

dirgel, ei dalio : syrthiet yn y * destruw hyny.

Yno y llawenâ vy enait yn yr Arglwydd : e lawenycha yn ei iechyt [ef].

Vy oll escyrn y ddywedant, Arglwydd, pwy ‡ val tydy, ‡ys y deb-c y ti
yr hwn y waredy y tlawt rac y vo * trech nac ef : a'r tlawt *cadarnac h
a'r truan, rac neb ei yspeilio. crysach

Cyvodesont testion trawsion : holesont vi am betheu ny wyddwn.

Talesont ymy ddrwc dros dda, y * espeilio vy enait. *ymddivad

A'mineu, pan glyvychynt wy, a wiscwn [liein] sach : gestyngwn vy eneit ‡ ac vmpryt : am gweddi a ddymchwe- ‡a' dirwest
lit * im monwes. *ar vy

Ymddugwn val wrth gar, neu val wrth vy brawt : ymestyngais gan gwynvan val vn yn ‡ dwyn 'alar am ei vam ‡yn athrist

A hwytheu yn vy * clofster a lawenychent, ac ydd ym- *ing, addvyt
gasclent : ymglascawdd ‡ efryddion yn vy erbyn, eb wy ‡coeg wyr,
bot ymy : dryllieson vi ac eb ‡ dewi. sallwddynion
‡yspait, peidio

Gyd a'r gwatworwyr ffeilson yn-gwleddau, gan escyrnygy danedd * arnaf. ‡im erbyn

Arglwydd yd pa bryd ydd edrychy [ar hyn?] gwared vy enaid rac ei trafferthae, [ys] vy vnic [enait] rac y llewod

[Yno] ith clod vorraf yn-Cynnulleidfa vawr : ith voliannaf ym-plith popul * liosawc. *aml, lawer

Na bo im gelynion lawenâu im erbyn yn ancyfion, [ac na] amneidiant a llygat, y sawl sydd im casay yn diachos.

Can nad ymddiddanant yn dangneddyfus : eithyr dychymygu ‡ geiriae dichellgar yn erbyn * y rei llonydd [ar] ‡ llonyddion y tir
y ddaiar. *safneu

Egoresont ei ‡ geneue arnaf, gan dywedyt, * Aha, aha, *Wi, wi,
[ys] gwelawdd ein llygat. Wban, wban,

Gweleist [hyn yma] Arglwydd : na thaw [dithae] : nac ymbellá y wrthyf Arglwydd.

Cyvot a' * diffro i'm barn, 'sef i'm ‡ dadl, vy-Dew, a'm *dihuna
Arglwydd. ‡cyngaws, plait

Barn vi, Arglwydd vy-Dew, yn ol dy gyfiawnder, ac na lawenánt * am danaf. *om pleit

Na ddywetant yn ei calon, ‡ Wi, ein enaid bydd lawen: † D

ac na bo ydyn ddywedyt, [ys]* divwynesam ef.
Cywilyddier a gwradwydder ‡ y gyt, yr ei'sy lawen ain vy-drwc: gwiscet a' gwarth a' * chywilydd, yr ei ys yd yn ‡ ymmorugaw yn v'erbyn.
Bid lawen a' hyfryd, yr ei y garant vy-cyfiawnder: a' dywedant yn oystat,* Mawryger yr Arglwydd, yr hwn a gar * llwyddiant ei wasanaethwr.
A'm tavawt [inef] a venaic dy gyfiawnder a'th voliant bop dydd.

*llyncesam, dibesam
‡ynghyt
*anglod, gwradwydd
‡ymdderchafel
*Mawrhaer
‡Ebr. tangnheddyf

Dixit iniustus. Psalm.xxxvj.

¶I rhagorawl. Psalm Dauid gwas yr Arglwydd.

Syganei yr enwiredd wrth yr andewiol, ys ef yn vy-calon, Nyd [oes] ofn Dew gyrbron ei lygaid.
Can ys mae ef yn*ymlewydd ac ef yhun yn ei ‡'o lwc, yn y chaffo y anwiredd ef ddygasedd.
Geiriae ei eneu [* geiriae] enwiredd a' dichell: peidiodd a [mynhy] deall a' gwneythy da.
*Enwiredd a vevyria ar ei wely: ef a ymosyt ar ffordd nyd [yw] dda, [ac] nyd ‡cas ganthaw ddrwc.
Arglwydd, yd y nefoedd [y cyrhydd] dy drugaredd, ath * ffyddlondap yd yr wybrae.
Dy gyfiawnder‡ [ys y] val mynydde *cedyrn: dy varnton ynt val ‡ dyfnder mawr, dyn ac anival a * waredy Arglwydd.
Mor werthawr yw dy drugaredd Ddew: am hynny yr ymddiriait plant dynion *yn-gwascawt dy adanedd.
Wy a ‡ gyflawnir a * braster dy duy: a'thi a ‡ roddy ydwynt ddiot o avon dy * dlysae.
Can ys y gyd a thi y mae ffynnon y bywyt, ac yn dy 'oleuni y cawn welet goleuni.
Estyn dy drugaredd y rein ath adwaenant, a'th gyfiawnder yr ei syd vnion o galon.

*Medd
*ymhoffy, ymorllyfnu
‡lygait
*yw
*Andewcl-dêp
†dygasffiaidd
*wirionedd
†saif
*Ebr. Dew
†eigiawn
*iachey, ymgleddy
*dan
†ddigonir
*ehelaeth-rwydd
†dioty hwy
*dfgrifwch velyster

Na ‡ ddauet troet balchder im erbyn, ac na bo y llaw yr ‡ddelo
andewiolion vy * ymmot. *cyffroi, ys
Yno y ſyrthiodd yr ei weithredawdd enwiredd: en bw= muto, trcſ=
rwyt ir llawr, ac ny allant ‡ godi. gwyſddo
‡gwnny

Noli emulari. Pſalm.xxxvij.

¶Pſalm Dauid.

Prydnawn vveddi.

NAc * ymddigia er yr andewiolion,
ac na wynvyda wrth yr ei y wnant
drwc.
Can ys yn ebrwydd y torir hwy, *gwair,
ir llawr mal * glaſwellt, ac y wy= gwellt
want mal y gwyrdd-lys. y las
*Gobeithia yn yr Arglwydd, a' *Ymddiriet
gwna da: tric yn y tir, ac ith ‡ por= ‡bwydir,
thir yn ddiau. peſcir
*Ymddigrifa yn yr Arglwydd, ac *Bid dy
ef a rydd yty [a]‡ airch dy galon. lywenyt
*Treigla dy ffordd ar yr Arglwydd: ac ymddiriet yn= ‡ obynion
thaw, ac ef [ei]‡ gorphen. ddamunet
*Dod
‡Ebr. gwnaiff
Ef a ddwc allan dy gyfiawnder mal y golauni, ath varn
val [yr haul] hanner dydd.
Dysgwyl-yn-ddystaw wrth yr Arglwydd ac ymddi=
riet ynthaw: nac ymddigia wrth hwn a lwyddo gantho
ei ffordd, na'c wrth y gwr a ‡ wnel ei vwriadeu. ‡dduco y ben
Paid a * digoveint, a gad ymaith ‡ gynddaredd: nac *llit
ymofidia chwaith ‡ y ddrugu. ‡er
Can ys torir ymaith y drygddynion, a'r ei a ddysgwili=
ant wrth yr Arglwydd, wyntwy etiveddant y tir.
Am hyny * etwo ychydigyn, ac ny [welir] yr andewiol, * eto enhyd
ac edrychy ar lle ‡ bu ef, ac nyd [oes * dim] o hanaw. bach
Eithyr yr ei goſtyngedic a veddant y ddaiar, ac ei ‡ di= *yno mwy
ddenir gan * llaws tangneddyf. ‡ digrifeir
*lawnder, amledd
Yr andewiol a amcana yn erbyn y cyfion, ac a yſcyrny=
ga ddanedd arno.

[A']r Arglwydd y gwatwor ef, can ys *gwelawdd bot ei ddydd ar ddyvot.

Yr andewiolion y dyneſont ei cleddyf, ac y enyleſont ei bwa, y vwrw y lawr y tlawt a'r angenawc, [ac] y *ladd yr ei vnionffordd.

[Eithyr] ei cleddyf á yn ei calon e hunain, a' ei bwae a ‡ ddryllir.

Ys gwell ychydic ir cyfion, na mawr-olud yr andewioli= on [a'r] * cedyrn.

Can ys breichiae yr andewiolion y ddryllir: a'r Arglwydd a * gynnal yr ei cyfion [y vyny.]

Yr Arglwydd a edwyn ddyddiae yr ei perfeith, a' ei eti= veddiaeth wy * vydd yn dragyvyth.

Ny's gwradwyddir hwy yn yr amſer ‡ pericul, ac yn am ſer ‡ newyn y cah an ddigon.

Can ys yr andewiolion y gollir, a' gelynion yr Arglwydd a ddivéir val braſter wýn: [sef] y gyd a'r mwc y ‡ diflanāt

Yr andewiol a echwyna ac ny thal * adref: a'r cyfion ys y drugarawc ac a ‡ ddyry.

Can ys yr ei bendigedic gan * Ddew, a etiveddant y tir, ar ei melltigedic ganthaw a ‡ dorir ymaith.

Gan yr Arglwydd y fforddir llwybreu * gwr: can ys y ffordd ef ys y dda ganthaw.

* Cyd bo yddo ſyrthio, ny vwrir e ymaith: can ys ir Ar= glwydd y * gynnal ei law.

Mi ‡ vum ieuanc ac yd wyf yn hen: ac ny weleis [erioet] y cyfion * wedy ei ady, na ei had yn ‡ cardota [ei] vara.

* Pop amſer y mae yn drugarawc ac yn rhoi benthic, a' ei had [a vwyná] y vendith.

* Ecilia ywrth ddrwc, a' gwna dda, a' ‡ chyfanedda yn dra= gyvyth.

Can ys yr Arglwydd a gar * varn, ac ny ys gedy ei Sainct: cedwir hwy yn dragywydd, a' had yr andewi= olion y dorir ymaith.

Yr ei cyfion a etiveddant y tir, ac a breſwiliant ‡ arnaw yn tragywyth.

Genae y cyfion a * venaic ddoethineb, a'ei dafawt y

*gym=

*gwyl
‡yn dyvot
*ddivetha
‡vyſcir.
*Ebr. maw rion
*attec
*tragyvy= thol vydd
‡Ebr. drwc
‡drudanieth
‡divannant
*drachefn
‡a' hael
*rydd, ddyd
*Ebr. ef
‡ddilwreidir
*dyn
*Er yddo gwympo
*gyfattal, attega
‡vuo
*yn ddiym= geledd
‡Ebr. ceiſio bara
*Peunydd
*Fo rac
‡thric
*gyfionder
‡yntaw
*draetha

*gynnwyll am varn. *dywet, son
[Can ys] *Deddyf ei Dduw 'sy yn ei galon, [a']i ‡ draet *Cyfraith
ny lithrant. ‡gamreu
Yr andewiol a ddysgwyl y cyfion, ac a gais ei * divetha. *ladd
Ny ys gad yr Arglwydd ef yn ei law, ac ny ad ef yn-auoc
pan ei barner.
* Dysgwyl ‡ wrth yr Arglwydd, a' chadw ei ffordd, ac *Gobeitha
ef ath dderchaif, * val etiveddych y tir, pan ddyvether yr ‡am, ar
andewiolion, y ‡ gwelit. *yny
‡cai welet
Gwelais yr Andewiol yn * gadarn, ac yn ‡ vrigawc val *gadr, draws, ddrud
y lawryf gwyrdd. † gwyrdd
Er hyny ef aeth ymaith, * a'nachaf nyd oedd mwy o ha= *ac wely
no, a'mi ei ceisiais, [ac] ef ny chefit.
*Edrych ar y dywiol a' ‡ gwyl yr vnion, can ys dywedd y *Cadw
gwr hwnnw [yw] ‡ tangneddyf. ‡ chraffa ar
Can ys y trawsion y ddestruwir y gyd, [a'] dywedd yr *heddwch
andewiolion a gyfergollir.
Ac iechydwrieth yr ei cyfion [vydd] y gan yr Arglwydd: *dorir ymaith
e vydd y nerth wy yn amser * trallot. †trwbl
Can ys yr Arglwydd y cymporth hwy, ac ei * gwared, ef
y gwared wy rac yr andewiolion, ac ei cadw hwy, can yd= *cadw
ynt ymddiriet yntho.

¶Domine ne in furore. Psalm.xxxviij.

¶Psalm Dauid er coffa.

Boreu vveddi.

ARglwyddd na cherydda vi yn dy lit,
ac * na chospa vi yn dy ddicllonedd. *na'm
Can ys dy saethae y ‡ ddescene= ‡sangwyt
sant ynof, a'th law a * ddescennawdd
arnaf.
Nyd oes iechyt yn vy-cnawt, o er=
wydd dy ddig * llonedd: ac nyd oes *obein
‡ heddwch im escyrn o blegit vy-pe= † llonydwch
chot. gorphwys
Can ys vy-camweddae aeth dros

vy-pen,[a']megis baich * athrwm y maent yn rrydrwm
‡ arnaf.
[Ys]pytrawdd a' llygrawd *v'archollion ‡ y gan vy yn-
vydrwydd.
Im crymwyt ac im plygwyt yn ddirvawr: peunydd yn
* athrist y cerddwn.
Can ys vy*-clunieu y gyflawnir o ‡ boethder, ac nid
[oes]van * iach yn vy-cnawt.
* Im gwanechwyt ac im drylliwyt yn dramawr: ‡ rhu-
eis gan [wir] * o vid vy-calon.
Arglwydd yr iwyf yn menegy vy oll ddeisyfiat geyr dy
vron, a'm vchenait nid yw guddiedic rhagot.
Vy-calon ys ‡ ydd yn cynnyrfu, vy nerth ys y im * gadu,
a' ‡ lleuer vy llygait, ys wynt wy nyd ynt * y-my.
Vy * caredigion a'm ‡ cymddeithion a safent hwnt y-
wrth ve-*pla, a'm ‡ cyfnesafieit y safent o hirbell.
A'r ei y geisient[dwyn]vy * enait, y 'osodent ‡ bagleu,
a'r ei * a geisient vy-drygy, a ddywedent enwiredde, ac a
ddychymygent ddichellion ‡ beunydd.
A'minef val bydar ny chlywn, a'megis mutan[ytwyf]
ny'd agorei ei enae.
Val hyn ydd * oeddwn val gwr ‡ eb glywed, ac eb argy-
oeddion yn ei enae.
Can ys ynot Arglwydd ydd ymddiriedaf: ti[am] ‡ cly-
wy, vy Arglwydd, vy-Dew.
Can ys * dywedais, [clyw vi]rrac yddynt lawenechu ar-
naf: [can ys] pan lithro vy-troet yr ‡ ymvawrygant im
erbyn.
* Ys parot ytwyf y gloffi, a'm ‡ dolur[ys y]ger vy-bron
yn wastat.
Pan addefaf vy * cystudd, [ac] y ‡ pryderaf dros vy-pe-
chot.
Ac ymae vy-gelynion yn vyw [ac] yn gedyrn, a'r ei a'm
casaant * ar gam ‡ a liosocwyt.
Yr ei hefyt a dalai ddrwc dros dda, vydd im erbyn, can
y-my ddilyn daeoni.
Na ad vy vi, Arglwyd: vy-Dew, nac ymbella ywrthyf

*trwm
‡ ymy
*vyngwe-
lieu
‡o bleit
*alarus
*morddwy-
dedd, aren-
neu
‡lescedd
*gwyl, gy-
fan, berfaith
ddidwn
*Euthym
yn egwan
ac yn ysic
‡griddva-
neis
*irad
‡ llemain,
neidio
*palla
‡golwc, go
lau
*Ebr. gyd a
mi, genyf
*ceraint
‡ cyveillon,
cymydogiō
*gorffon,
adwyth
‡ traseu, ce-
reint
*einioes
hoedl
‡hoyuyneu
‡oedd ar
vedr
‡ yn oystat
*wyf
‡ rhwn ny
*Ebr. acebi
*erchais
† ymoru-
gant
*Ebr. Can
‡ gowyt
*enwiredd
‡gowidiaf
*yngham
†ysy lawer,
aml

* Brysia im ‡ cannorthwyaw, Arglwydd, vy iechyt.

Dixi custodiam vias. Psalm.xxxix.

¶ I ragorol * cantor Iedûthum Psalm Dauid.

MEddyliais * Cadwaf vy ffyrdd, rac [ymy] pechy a'm tavawt: catwaf vy-geneu ‡ yngoarchae, tra vo yr andewiol yn vy-golwc.

Mut oeddwn eb ddywedyt dim: * dysteweis, [ys] rac da, a'm ‡ dolur a * gyffroit.

Gwresogawd vy-calon o'm mewn, [a'] thra oeddwn yn mevyrio * y cynneuawdd y tan, [ac] or dywed * y dywedais am tavot.

Arglwydd moes i mi wybot vy-diwedd, a' * niver vydyddiae, pa ‡ 'sy: moes ymi' wybot pa oes ys ydd ymy.

* Nycha ys gwneythost vy-dyddiae [mal] dyrnvedd, a'm einioes val ‡ diddim * wrth y ti: ys cwbl-wagedd yw ‡ stat pop dyn. Selah.

Eithyr dyn a rodia * yn-gwascot, ac a ymdrafferthâ yn ‡ ouer: ef a dyrra [golud,] ac ny ys gwyr pwy ei * casgyl.

Ac yr owrhon Arglwydd, pa ddysgwiliaf? vy-gobaith ys ydd ynot'.

Gwared vi * o'm oll ‡ gamweddae, ac na * ddod vi ‡ yn warthrudd i'r ynvyd.

Aethym yn vut, ac nyd agoreis vy-genae, can y-ti ei' wnaethur.

Cymer y wrthyf dy bla: gan * ymfust dy law y ‡ cystuddiais

Pan wyt drwy gerydddon yn cospi dyn am enwiredd, [ys] val pryf y gwney y brydverthwch ef ddarvot: diau * mae gwagedd [yw] pop dyn. Sélah.

Clyw vy-gweddi Arglwydd, a' chlustymwrando a'm llefain: na vydd ddystaw wrth vy-deigr, can ys * pererin wyf gyd a thi, [a'] ‡ thrigianwr val vy oll * tadeu.

Paid [ath lid] wrthyf, val y cryfâwyf, cyn vy myned ac na bydowyf,

* ffrysta
‡ cymporth
* bencerdd
* Ebr. Dywedais
* Dysgwtast ar
‡ a chapad, a
* ffrwyn
‡ ymostegcis
* gofit
* gynnerfit
* yr ennynoedd
* rribedi
‡ yw, vo
* Wele
† peth eb ddim
* ger dy bron di
† safiat
› n; b r:
† ymffustia, ymffrwstia
† wac
* cynnull
* rac, ywrth
† drosedddion
* gwna
† llidwiant
* brwydr, ddyrnot
† darvuym, ddefficiais,
* ys
* alltud dyn dieithr, arall wlad
† dyvodiat
* taid, taidie

¶ Expectans expectaui. Psalm.xl.

¶ I ragorawl: Psalm Dauid.

*Ebr. dys=gwyl

DYsgwiliais yn * ddyfal am yr Arglwydd, ac ef y ostyngawdd [ei glust] ataf, ac a glywodd vy llefain.

* dadurdus ‡ cyspridd * camrae

Ac ef am tyfodes o'r pytew * anhygyrch, allan o'r ‡ pridd tomlyd, ac e osotes vy-traet ar y graic, ac y hwyliodd vy*-cerddet.

*droes

Ac e * ddodes yn vy-genae ganiat newydd, o voliant i'n Dew: llawer ei gwyl ac y ofnant, ac ymddiriedant yn yr Arglwydd.

*ddyd, osyt

Gwyn ei vyt y gwr y * gynner yr Arglwydd yn ei ym=ddiriet, ac ny ‡ wyneba at y beilchion, nac at yr ei a dychwelant at gelwydd.

*edrych, thry

*niverawc, aml

[Mor] * lliosawc, Arglwydd vy-Dew y gwnaethost dy ryvedd-wedithredoedd, val na vedr neb iawn draethu yty dy veddylieu ‡ erom: menagaf a llafaraf [am danynt,] a=nyd eu bot yn vwy nac' allaf eu hadrodd.

*ddysyfeist *Ebr. glo=ddeist

Aberth ac offrwm ny's * wyllyseist: ([anyd] vy-clustiae y * egoreist) poeth aberth ac aberth dros pechat ny 'ovyneist

*Wele ‡ hanof

Yna y dywedais, * Nycha y deuthym: [canys] yn rról y llyver ydd escrivenwyt ‡ am danaf.

* Deisyfeis ‡ bodd *empyscaro=edd

* Pucheis wneuthyr dy ‡ wyllys, vy-Dew, 'sef dy Dde=ddyf ysy o vewn vy-* calon.

Manegeis dy gyfiawnder yn y Gynnulleidva vawr: we=le, ny oharddaf vy-gwefusae: Arglwydd ti wyddost.

*ywrch

Ny chuddieis dy gyfiawnder o vewn vy-calon, [eithyr] llavarais dy wirionedd a'th iechyt: ny chelais dy drugaredd ath wirionedd * rac y Gynnulleidva vawr.

*rhagof

Tithe Arglwydd nac attal dy drugareddeu y wrthyf: [poet] dy dosturi ath wirionedd byth am catwo.

*welet ‡sef *gwallt

Canys drygae aneirif am cylchynesont: vy-pechotae a ymavaelesont ynof mor gerth, mal na allaf * edrych: ‡ ac y maent yn amlach na * blew vy-pen, am hyny y pallawdd vy-calon.

*E wylly=

*Wyllysia Arglwydd vy-gwaredy: brysia Arglwydd im cypporth.

Cywilyddier a' gwradwydder y gyd, yr ei y geisiant vy enait *y ei ddivetha: gyrrer ‡ drach [ei] cefn a'gwarthaer yr ei y,* wyllysient ‡ drwc ymy.

*Dyffeithier * dros' obr ei cywilydd, yr ei y ddywetant wrthyf, ‡ Haha, haha.

Ynilawenhant a' byddan hyfryd ynot' yr oll rei ath geisiant: a'r ei y gar dy iechyt, dywedant yn oystat, Mawryger yr Arglwydd.

Cyd bwyf vi dlawd a' * rhaidus y mae yr Arglwydd yn meddwl am danaf: ti yw vy-porth, a'm prynwr: vy-Dew na * hwyrá.

Beatus qui intelligit. Psalm.xlj.

¶I rhagorol.Psalm Dauid.

Gwyn ei vyt a ystyria wrth y tlawt yr Arglwydd ei gwareda yn*amser-trallawt.

Yr Arglwydd ei caidw, ac ei bywá: gwynvydedic vydd ar y ddaiar, ac ny's roddy ef wrth * wyllys ei elynion.

Yr Arglywydd ei nertha ar wely * dolurieu: ymchweleist ei oll vely yn ei glefyt.

Dywedeis, Arglwydd trugará wrthyf: iacha vy eneit, canys pechais ith erbyn.

Vy-gelynion y lavarent ddrwc am danaf, [gan ddywedyt], Pa bryd y bydd varw, ac y dervydd am ei enw?

Ac a's daw im gofwyaw, e ddywait gelwydd, a' ei galon y gascl enwiredd *o ei vewn, [a' phan] ddel allan y dywait.

Vy oll ddygaseion a gyd hustyngent im erbyn: [sef] yn vy erbyn y dychymygent y drwc ‡ yma.

Peth

*Rengit vodd yt
*yw
‡llwyr et ol
*vynent
‡vynrlwc
*Anreithier
*yn, yn lle
‡Wi, wi, Wfft, wft, Och, och. &c.
†Mawrhaer moler
* angenoc, helbulus,
* vyd hwyr, hirdriga

Prydnawn weddi.
* Ebr. dydd drwc
*y buchet
* gofit, tristit, trymder
‡y ymweler a mi
*Ebr. ydd
‡ymy

*echrydion, mesiffol

Peth *y vall a ddeuth arno: a'r hwn's yn gorwedd, ny chyvyt mwyach.

*Ebr. gwr tangneddyf
*Ebr. bawrhaod: ac yn Camberaec am disodlod
‡dalaf yddynt
*am danaf

Hefyd, vy-car caredigol yr hwn y ymddiriedwn iddo, ac a vwytaei vy-bara, a*dderchavodd y sawdl im erbyn.

Tithau Arglwydd, trugarha wrthyf, a'chyfod vi y vyny: a' mi ‡ eu gobrwyaf.

Wrth hyn y gwn dy vot im hoffy, can nad yw vy-gelyn yn cael ei wynfyd * arnaf.

Ac am danavi, yddwyt, im cynnal yn ve-perfeithrwydd, ac yn ve-gosot ger bron dy wynep yn tragyvyth.

*Ebr. Amē, ac Amen.

Bendigeit [vo] Arglwydd Ddew [yr] Israel yn oes oesoedd. Velly y bo, ys velly y bo.

¶ Quemadmodum desiderat. Psalm.xlij.

¶ I rhagorawl *Psalm* y roi addysc, *'rbon y roid* at veibion Kórach.

*y carw, ewic
‡brevera
*arnat
*y welet wynep

Mal y bref * yr hydd am avonydd dyfredd, velly y ‡ llefain vy enait am* danat' Ddew.

Sychedai vy enait am Ddew, [ys] am y Dew byw: pa bryd y dauaf ac * ydd ymddangosaf yn-gwydd Dew?

Vy-daigre ytoedd yn vwyt ymy ddydd a' nos, tra ddywedit wrthyf beunydd, P'le y mae dy Ddew?

*y pethen
‡calon
*allan
‡niver, pentwr, tyrva
*cadw gwyl, abertha
*dros
‡gydrychiolder
*gofio

Pan veddyliwn * hyn yma, ys tywalldwn vy ‡ eneit y *wrthyf, can ymy vyned y gyd a'r dorf, a'u harwein hwy yd tuy 'r Arglwydd, gan lef caniat, [a'] moliant [val] lliaws yn * gwledda.

Paam ith vwrir y lawr, vy enait, ac yr aflonyddy ynof? dysgwyl wrth Ddew: can ys etwo y diolchaf ydaw *am borth ei ‡ wynep.

Vy-Dew, vy enait a vwriwyt y lawr o'm mewn, can y my dy * goffa, o dir Jordanen, a Hermonim [ac] o vynyth Mitsar.

*dwfnder
† gafneu, ffrydie, rreeidr, pistvellion

[Sef] * eigiawn a ymoralw am eigiawn gann lais dy ‡ ddyfr-bistillieu: dy oll donhae ath ystormydd aethant drosof.

Yr Ar-

Yr Arglwydd a ganiata ei garedicrwydd antanawl y dydd, a'r nos * y canaf o hanaw, ['sef] gweddi ar Ddew vy-bywyt.

[Ys]dywedaf wrth Ddew [rhwn yw] vy craic, Paam im gollyngaist yn angof: paam y ddaf yn ddwyn alar, pan vo'r gelyn[im]*gorthrymu?

Vy escyrn a *leddir tra vo vy-gelynion im gwarthau, gan ddywedyt wrthyf baunydd, Ple mae dy Ddew?

Paam ith vwrrwyt y lawr vy enaid? a' phy'am ith aflonyddir o'm mewn?

Dysgwyl wrth Ddew: can ys etwo y diolchaf yddaw am vot yn * borth ym' gerllaw, ac yn Ddew ymy.

*bydd ei gaan gyd a mi
*cedernit
† yn pwyso arnaf
*dyscir
†Ebr. iechyt vy wyneb

¶Iudica me Deus. Psalm.xliij.

BArn vi Ddew, a' dadle vy-dadl yn erbyn y popul antrugarawc: gwared vi rac y dyn dichellgar ac enwir.

Can ys ti yw Dew vy nerth: paam im*rhodeist ymaith? paam ydd af mor‡ alarus, pan vo'r gelyn yn pwyso [arnaf?]

Anfon dy *olauni a'th wirionedd, ‡ tywysant vi: ducant vi ith Vynyth sanctaidd ac ith pepyll.

Yno ydd af y allawr Dew, [ys] at Ddew vy-gorvoledd a'm llawenydd: ac ar y delyn ith * glodvoraf, [a] Ddew vy-Dew.

Paam ith *vwrrwyt y lawr vy enaid? a' pha'm ith aflonyddir o'm mewn? dysgwyl ‡ar Ddew: can ys etwo y dyolchaf yddaw, [ef e yw] vy*cydrychiol borth, a'm Dew.

*gwrthlesti heibio
† drymawrddic
*oleu, lewych, leuer
† arwenant
*diolchaf ytt
†escynglwyt
*am

¶Deus auribus nostris. Psalm.xliiij.

¶I rhagorol. *Psalm* i roddi athroeth, *rhon a roit* at veibion *Korach*.

Boreu vveddi.

*gynt hen amser
*Fodd, Fwedd, Fmodd
† allan
*sef ein tadeu
‡ Ebr. dryg[aist]
*anbon
*adwodd
*Ebr. cornieſam
‡ meſengwn
* erbynwyr
*beunydd, ynwastat
*llwyr yn hol
‡ gwrthnebwyr
*eſpeilient
*enill, gwerth, elw
*deſty

DEw, [ys] clywsam a ein clustiae: ein
tadae a venagent y-ni y gwaithre-
doedd [y] wneythost gynt yn y dy-
ddiae hwy, yn y* cynvyt.

* Val y gyrresti ‡ ymaith y cened-
loedd, ath law, ac y plenneist *hwy:
[val] y ‡ destrywieist y populoed, ac
y gwneuthost yddynt *tyfu.

Can na chawsant etiveddiaeth y
tir wrth ei cleddyf ehunain, ac nid
ei braich ehunain, eu * gwaredawdd: eithr dy ddeheulaw
di ath vraich a llewych dy wynepryd, can ytt y hoffy hwy,

Ti yw vy-Brenin, [â] Ddew, anfon gymporth i Iaco.

Trywo ti y * cilgwthiesam ein gelynion: ac yn dy Enw
[di] y ‡ sathrwn yr ei a gyfotant in erbyn.

Canys nad ymddiriedaf yn vy-bwa, ac nid vy-cleddyf
a'in gwared.

Canys ti a'n gwaredaist rac ein gwrthnebwyr, ac a'wra
dwyddeist ein * dygaseion.

Am hyny y molwn Ddew * bob amser, ac y coffeswn
dy Enw yn tragyvyth. Sélah.

Eithyr [yr owrhon] ydd ymbellei, ac in gwradwyddy,
ac nid ai allan y gyd a'n lluoedd.

Ydd wyt yn peri yni ddychwelyd *drach ein cefn ywrth
ein ‡ erbyniwr, a'n dygaseion, a * gribddeilian yddynt y v-
nain.

Ydd wyt yn ein rhoi val deueit i'n bwyta, ac in goysca-
ru ym-plith y cenedloedd.

Ydd wyt yn gwerthu dy popul eb* 'olud, ac nyd wyt yn
augwanegu eu gwerth.

Ydd wyt yn ein gwneuthur yn warth y ein cymydogi-
on, yn watworgerdd ac y chwerthin am ein pen gan yr ei
ys ydd o'n amgylch.

Idd wyt yn ein gwneuthur yn * ddiereb ym-plith y ce-
nedloeđ, [ac yn đefnyđ] yscwyt penn ym-plith y populoeđ.

Peunydd y mae vy-gwradwydd rac vy-bron, a' chywi-
lydd vy wynep am toawdd.

Can

Can les yr enllypbiwr a'r sennwr, gan y gelyn a'r * dialwr. *craulon
Hyn oll a ddaeth arnam, eto nid ym ith ellwng yn an=
gof, ac ny * vuam ffugiol ith ddygymbot. *thorresam, dirymiesam
Nyd ymchwelawdd ein calon * drach i chefn: ac nyd aeth *yn llwyr
ein ‡ olion y ar dy lwybrae. i hol
† camreu
Er yty ein bayddu y lawr y * gysle y dreiciae, a'n ‡ toi a *le, loches.
gwascawt angae. † cuddio
A's angofiesam Enw ein Dew, a' chyfody ein dwy=
law a'r Ddew * estran, any chwilia Dew am hyn? can *dieithr
ys ef a edwyn ‡ gyfrinachoedd y galon. † ddirgeloedd
Ys er dy vwyn di in lleddir * bob dydd, ac in cyfrifir val *beunydd,
deueit [y'w] lladd. ynwastat
Cyvot, paam y cuscy, Arglwydd? * diffro, nac ymbella *dihuna
yn tragywydd.
Paam y cuddy dy wynep? ac yr ancofy ein trueni a'n gor=
thrymder?
Can ys ein enait y * ostyngwyt i'r llwch, ein boly ‡ a 'lyn *ymgrym-
wrth y ‡ llawr. modd
† synglyn
*ddaiar
Cyfod y vyny yn borth y-ni, a' phryn ni er dy drugaredd.

¶ Eructauit cor meum. Psalm.xlv.

¶ I rhagorawl ar y Shoshannim cantat serch y roi addysc, 'sef a roit at plant Kórach.

Vy-calon a adrodd beth da, traethaf vy-gwai
thieu ir Brenhin: vy-tauot [ys y val] pin es= *waith,
crivenydd buan. ddebnydd
Tecach yt wyt no phlant dynion: * dineu= *tywallt-
wyt rrat yn dy wefusae, can i Ddew dy ven= wyt
dithiaw yn tragywyth.
Gwregysa dy cledyf ar [dy] * glun, [ha] wr cadarn ['sef] *borddwyt
dy barch ath brydverthwch.
Ac * ith brydverthwch llwyddych: marchoc ar 'air y *ath
gwirionedd, a ‡ gwarder [a'] chyfiawndap, ath dehenlaw † gestyngei
a dysc yty bethae * terribl. dorwydd
[Ys-blaen] llymion dy saethae [y wanu] calon gelyni= *orn, aru-
on y Brenhin: [am hyny] y cwymp populoedd y danat. thyr

Dy eisteddfa, DDew, [ys y] byth ac yn dragywyth: teyrnwailen dy deyrnas teyrnwialen gyfiawnder.

*angenod, irodd

Cery gyfiawnder, a' chasey enwiredd, o bleit y DDew, [ys ef] dy DDew di ath * enneiniawdd ac oleo llawenydd uchlaw dy gyfeillion.

*esgyrn dant oliphant ‡gwraged

[Arogl] myrr, ac aloe, [a'] chassia, [ys y ar] dy oll ddillat, [pan ddelych] o'r * llysoedd prydverth, lle ith lawenesant.

*aur coeth

Merchet Brenhinedd [oedd] ymplith dy ‡ verchet anrydeddus: ar dy ddeheulaw y savai y Vrenhines mewn gwisc * ophir.

Clyw verch, a' gwyl, a' gostwng dy glust: gad hefyt dros gof dy bopul dy vn a' thuy dy dad.

*degwch ‡addola

Yno y rhydd y Brenhin ei serch ar dy * brydverthwch: can ys ef yw d' Arglwydd a' ‡ pharcha ef.

A' merch Tirus [y gyd a] goludogion y bopul a arvollant ac anreg ger dy wynep,

Merch y Brenhin syd ogoneddus oll oy mewn: o amryw weuhat aur ymae ei dillat.

*manolwaith, brithiô ‡morynion

Hi ddugit at y Brenhin mewn gwiscoedd * o waith ede a' nodwydd: y ‡ gweryson [ydd ar i hol] a' ei chyveillesae a dducir atat.

Mewn llawenydd a' gorvoledd y dugir hwy, ac ydd ant y mewn y lys y Brenhin.

*dad ‡beibion *yn, rhyd, ar

Yn lle dy * dadae y bydd dy ‡ blant: ti y gwnai hwy yn dywysogion dros yr oll ddaiar.

*diolch. &c.

[Mi] wnaf goffáu dy Enw yn yr oll genedlaetheu y gyd: am hyny ith * clodvorant y bobuloedd byth yn oes oesoedd.

¶Deus noster refugium. Psalm.xlvj.

¶I rhagorol ar *Ghalamóth caniat* wedy roi at blant Kórach,

*nodded †a gawsam yn aml *cyffroer †cwympo *berfedd, ganol

DEw yw'n * gobaith [a'n] porth, [ac ef] ys ydd ‡ hawd ei gaffael yn-trollotion.

Am hyny ni bydd arnom ofn, cyd * ymoter y ddaiar, a' chyd ‡ ysmuter y mynyddedd y * galon y mor.

[Cyd]

[Cyd]*morgymladd ei ddwfredd[a']chynyrfu,[ac]ysgyt-wyt o'r mynyddedd y gan ei *vordwy. Sélah.

[Ac y mae]Avon a'i ffrydiae lawenhant Ddinas Dew,['sef]*Sancteiddfa pebyll y Goruchaf.

Dew[ys id]yn ei ‡ganol: ac[am hyny]nid *ymotir: Dew ‡ ei cymporth yn vorae iawn.

Pan gythruddodd y cenedloedd,[ac]yr *ymotwyt y teyrnasedd, y ‡ taranawdd,[Dew] ac y toddes y ddaiar.

Arglwydd y lluoedd[ys y]gyd a ni: Dew Jaco[yw]ein noddet. Sélah.

Dewch [ac] edrychwch ar weithredoedd yr Arglwydd, pa * ddiffeithieu a wnaeth ef ‡ ar y ddaiar.

Ef a wna y rhyveloedd beidio yd tervynen'r *byt:ef dryllia y bwa ac a ‡dyr y ffonwaiw,[ac]ef lysc y *cerbyden a than.

*Peidiwch a' gwybyddwch ‡ mae myvi yw Dew:[ys] im darchefir ymplith y cenedloedd,[ac]im darchevir * ar y ddaiar.

Arglwydd y lluoedd[ys y]gyd a ni: Dew Jaco[yw ein] *noddet. Sélah.

¶Omnes gentes plaudite. Psalm.xlvij.

¶I rhagorol. Psalm y roid y blant Kórach.

Y R oll popyloedd curwch 'dwylo: cenwch yn *llavar y Ddew a llef ‡ gorvoledd.

Can ys yr Arglwydd 'sy 'oruchel a' * therribl: Brenhin mawr ‡ ar yr oll ddaiar.

Ef a ddarestyngawdd y populoedd y danom, ar*cenedloedd y dan ein traed.

Ef a * ddetholes ein etifeddiaeth y-ni:[sef] ‡ mawrygiant Jaco yr hwn y garawdd. Sélah.

Marginal notes: *ffromo ‡ vchelder, gesic, *Cyssegr † chanol * yscogir, chyffroir ‡hi * cyffrowyt † trystawdd * anghyvanneddeu † yn *ddaiar ‡ddarnia *sarede *Llonyddwch, Pwyllwch ‡canys, taw *yn *ymddeffen Prydnavvn vveddi. *cantat *ofnadwy † dros *wersin vasseneu * ddywyssod †goruchelder

Escennawdd Dew mewn gorvodaeth, ys yr Arglwyð,
*trwmpet
gyd a llef * vtcorn.
*Cenwch voliant
* Can-molwch Ddew, can-molwch: can-molwch ein
Brenhin, can-molwch.
Can ys Dew yw Brenhin yr oll ddaiar, can-molwch [ef]
bawp ys y' sy] yn deall.
Dew a deyrnasa ar y cenedloedd: Dew a eistedd ar ei
*Ebr. eisteðfa ei sancteiddrwydd
* santeiddiol eisteddfa.
* Tywysogion y populoedd y ymglaclasant ‡ y gyd a
*Pēnaethe ‡at
phopul Dew Abraham: can ys y * Ddew y mae tarianae
*Dew biae ‡ darchavadwy
y ddaiar, ‡ darchavedic yw ef yn ddirvawr.

Magnus Dominus. Psalm.xlviij.

¶ Caniat neu Psalm y roid at plant Kórach.

*mawladwy
MAwr yw'r Arglwydd, a' thra * molianus,
yn dinas ein Dew, [ys] ar ei vynyth santaið
[Ys] prydverth o le [yw] mynyth Tsíjon
[sy] yn-tuedd y Gogledd: llewenyð [ytyw]
i'r oll ddaiar, [a'] dinas y Brenhin mawr.
*nodded, amddeffen,
Yn ei llysoedd yr adweinir Dew yn * no-
ddva.
Can ys wely, y Brenhinedd y gydymgasclasant, ac ae-
thant ynghyt.
*dy-, yd
Pan welsont, [ys] rryvedd vu ganthwynt: * echryne-
sont, [ac] eu tra gwrthladwyt.
*yn travaelio
Ofn y ddaeth arnynt yno, [a'] gofid, val ar wraic * wrth
escor plentyn.
Megis a gwynt Dwyrein y drylly longae Tarschisch,
velly darvu eu dinistrio.
Megis y clywsam, velly y gwelsam yn-Dinas Argl-
*sicra; paratoa, llywodraeth
wyð y lluoedd, yn-dinas ein Dew: Dew hei * ffyrfá yn tra-
gywydd. Sélah.
*drugaredd ‡ynghenol
Dysgwyl ydd ym á Ddew dy * drugarogrwydd, ‡ ym-
pervedd dy Templ.
*herwydd, wrth, yn ol
A ðew, * megis dy Enw, velly y mae dy voliant yd ‡ dy-

ben

ben byt: dy ddeheulaw ys yd yn llawn cyfiawnder.
Llawenhaet mynydd Tsijon, a'bit hyfryt merchet Iudáh, o bleit dy varneu.
Amgylchynwch Tsijon a'chonipeswch hi, a'rhivwch hi thyrae.
*Deliwch yn graff ar hi ‡ magwyr: edrychwch ar hi *thyrae, mal y galloch venegy ir ‡ genedlaeth y ddel yn ol.
Can ys y Dew hwn yw'n Dew * ni yn oes ‡oesoedd: ef e, bydd ein *tywysawc yd ‡angae.

¶ Audite hæc Gentes. Psalm.xlix.

¶ I rhagorawl. Psalm y roddit at plant Kórach.

GLywch hyn yr oll populoedd: clustymwr andewch oll drigiolion byt.
Sef yr ei distadl a'r ei o stat, y* goludawc a'r tlawt.
Vy-genae a*gymp wyll[am] ddoethinep, a' mevyrdawt vy-calon[vydd]‡am ddeall.
Gogwyddaf vy-clust ar *ddamec: datcanaf vy‡gwiwdraethawt ar y delyn.
Paam ydd ofnaf y ny dyddiae ‡anvad: pan vo enwiredd im gogylchyny ar vy sodleu?
Yr ei rydd ei coel ar ei da, ac a ymffrostiant yn amylder ei golud.
Eithyr ny all nep waredy ddim o[ei] brawt: ny all ef roddy ei gyngwerth y Ddew.
Can ys gwerthvawr yw prynyant ei heneidiae, a'r[ys=]paid yn tragywydd.
*Er iddo vyw yd yn dragyvyth, ac na welo y ‡ bedd.
Can ys e wyl vot y doethion yn meirw, a' hefyt ys collir yr andoeth a'r ynfyd, ac y gadant ei golud y ereill.
*A' hwy dybiant[y pery]ei tai[a']i ‡ trig-leoedd yn tragywydd, [ys]o genedlaeth i genedlaeth, a' galw[ei]tiredd yn ol ei henweu.
Eithr nyd * erys dyn mewn anrydedd: [ys]cyffelip yw yr ‡ escrublieit y byddant veirw.

*eithawedd daiar
* Ebr. Dodwch eich calon
‡rhacvur, chaer
*llysoedd
‡to, oes
* einym oiddion
‡byth
*llywodraethwr, arwenwr
‡barw
* syboethoc
*ddysgwyr:wet.&c.
‡o
*barabol
‡ ddychymyg
‡drwc
*Waly caffo
‡bedrot
*derbydd am.&c.
*candawt
‡ cartrefoedd
*wrth
*phery
‡ anivelieit

*Yon. &c. *Llyma y ffordd hwy [yn dangos] ei h'ynfydrwydd: [er
hynny] yr ei ddel ar ei hol, bydd hoff ganthynt ei hyma=
drodd. Sélah.
Val deueit y gorweðant yn y bedd: angae ei h'yſa, a'r ei
cyfion ei llywia hwy y borae: [canys] ei tegwch y dderbyð,
[pan elont] o'i cartref i'r bedd.
‡rhac grym Eithyr Dew a weryd vy eneid ‡o law y bedd: can ys ef
a'm * cymer. Sélah.
*derbyn
* el gwr yn Nac ofna pan * goyoethogir vn, [a'] phan liosocer go=
oludoc goniant ei duy.
*canthaw Can ys wrth varw ny ddwc ef ddim ymaith, ac ny
ddeſcen ei vawredd * ar ei ol.
* Ebr. ben= Erwydd tra ytoedd e [wr] byw, ef a *ymhoffei: a' hwy
dithiai ef ei ath clodvorant, pan vych dda wrthy-ty [un.]
enait Ef a ðaw y mewn yd cenedlaeth ei dadae, ac ny *welant
*byddant 'olauni yn dragyvyth.
byw Dyn [ys y] mewn anryddedd ac ny ddeall: ef gyffelypir
*byddant i'r yſcrublieit [y *gollir.
beirw

Deus deorum Dominus. Pſalm.l.

¶Pſalm Aſaph.

Boreu DEw y Dewieu, ['s ef] yr Arglwydd
weddi. a lavarawdd ac y alwodd y ddaiar
o godiat haul yd ei vachlud.
O Tsijon berffeith hi thegwch y
tywynnawdd Dew.
E ddaw ein Deo ac ny bydd dys=
taw: tán a ys o'i vlaen ef, a' them=
peſt ðirvawr a gyffroir o'i amgylch
Ef a alw y nefoedd o dducho: a'r
ddaiar y varny ei bopul.
Ceſclwch ymy vy Sainct ynghyt, yr ei y wnaethant
*gyngrair * ddygymbot a mi, ‡ ac aberth.
‡gan, drwy A'r nefoedd a venagant ei gyfiawnder: can ys Dew ys
y Varnwr y h'un. Sélah.

Clyw vy-popul, a' mi a lavarafclyw Israel, a' thestolae-
thaf yti: [can ys] mi Dew, [ys] dy Ddew di.
Nyd* er dy aberthae ith ‡ argyoeddaf, n'ac er dy boeth-e
bwrth [y] ei nyd oeddynt] bob amser gyr vy-bron.
Ny chymeraf vn *bustach oth tuy, [na] ‡ gaifr oth gor-
lanne.
Canys mi biae oll vwystviloedd y coet, [a'r] anifeilieit
ar vil o vynydde.
Mi adwaen oll * ehediait y mynyddedd, a ‡ bwystviledd
y maes ys ydd * ymy.
A's bydd newyn arnaf, ny ddywedaf y ty: can ys y byd
ys ydd ymi, a' ei gyflawnder.
A * vwyta vi gic tairw? neu a yfa vi waet geifyr?
*Abertha y Ddew voliant, a' thal i'r Goruchaf dy addu-
nedae.
A' galw arnaf yn-dydd trallot: [yno] yth waredaf, a'
thi am * gogoneddy.
Ac wrth yr andewiol y dyvot Dew, Beth 'syd i ti a * ve
negych ar vy ‡cyneddfae, ac y cymerych vy-dygymbot yn
dy enae?
A' thithae yn gas genyt * disgipliaeth, ac a davleist vy-
geiriae ith ol.
[Can ys] pan weleist leidr, rhedyt gyd ac efo, ac a vyddyt
gyfranoc a'r ei godinebus.
Dy eneu a roddyt y ddrugioni, ac ath tavot y commo-
nyt ddichell.
Eisteddyt [a'] dywedyt yn erbyn dy vrawt, [ac] y sclandryt
vap dy vam.
Y pethae hyn y wneythost, ac * ysteweis, [am hyny] yty-
bieist vy-bot yn gyffelyp y ti: [eithr] ith argyhoeddaf, ac
[ei] gesotaf ger dy vron yn ‡gyfwlch.
Dyellwch * atolwc yr ei ‡ sy yn * ebrgofi Dew, rac y-
my eich dryllio, ac na bo nep [a'ch] gwaredo.
Y nep a * abertha voliant, am ‡gogonedda vi: ac i hwn
a' osoto ei ffordd [yn iawn] y dangosaf iachyt Dew.

¶Misere mei Deus. Psalm. lj.

*am
†gerydda
*adar
‡phryvetheth-
wch
*genyf
*ysaf
† ac
*Offrymā
*anrydeddy
‡cyfreithie
statutae
* dy ddwyn
ir iawn
*enllibyt,
hortyt
*ny ddywe-
ts ddim, nid
yngenais
‡dalgrwn
*a dolwyn,
†ych
*angofi
*offrymo
† anrydedda

¶I rhagorawl. Pſalm Dauid, pan ddaeth y Prophet Nathan ataw, gwedy yddaw vynet at Bath-ſheba.

*llawredd TRugará wrthyf Ddew, ‡ yn ol dy drugarog-
‡troſodde rwydd: yn ol * lliaws dy ddoſturiae diléa vy
‡ anwireddeu.

Golch vi yn llwyrðwys o ywrth vy oll an-
wiredd, a' glanha vi o ddiwrth vy-pechot.

*troſoddeu Can vy-bod yn adnabot vy *anwireddeu a'm pechot ys-
‡rac ydd yn waſtad ‡ gar vy-bron.

Yn dy erbyn di, yn dy erbyn di yn vnic y pechais, ac a w-
*yn dy nia- neuthym ddrygioni yn dy olwc, val ith gyfiawnir pan dy-
droddo wetych, a' bod yn * bur pan varnych.

*lan, ddibet *Nachaf, mewn enwiredd im ‡ ganet, ac ym-pechot ir
*Wele
‡enillwyt ymdduc vy mam vyfy.

*yn y Wele, ceraiſt wirionedd * o ddy mewn: am hyny y dyſ-
caudot ceiſt y mi ddoethinep yn-dirgelwch[vy-calon].

Carth vi ac yſſop, ac im glanheir: golch vi, a' byddaf
wnach na'r eiry.

*Par *Gwna ymy glywed gorfoledd, a' llawenydd, val y bo
i'r eſcyrn, a ddrylliaiſt, lawenychu.

Cudd dy wyneb o ddiwrth vy pechodeu, a' diléa vy oll
enwireddeu.

*Gwna *Crea ynof galon 'lan, â Ddew, ac adnewydda yſpryt
vnion ynof.

Na vwrw vi ymaith * o ddy ger dy vron, ac na ddwc dy
*o y rac dy Yſpryt glan o ddiarnaf.
wynep
‡Abber-, ‡ Dwc drachefyn y my 'orfoledd dy iechydwrieth, ac ath
Edvryd *hael yſpryt cynnal vi.
*roddgár
Yno y dyſcaf dy ffyrdd ir ei anwir, a' phechaduriéid a
ddymchwelant atat.

Gwared vi rhac gwaed, â Ddew, [ys ti] Dew vy iech-
ydwrieth, am tafod a gân yn llafar oth gyfiawnder.

Arglwydd, agor vy gwefuſae, a'm genau a veneic dy
voliant.

Ca'n na ddeiſyfy [vn] aberth, pe rhoeſym: [a] phoeth a-
berth ny chery.

Aberthau Duw [ynt] yspryt * drylliedic: calon ddry= * briwedic, ysigedic
llioc gystuddedic, Dew ny thremygi.
Bydd dda wrth Tsion erwydd dy ewyllysgarwch: a=
deilad * muriau Caerusalem. * vagwyryd gaereu
Yna y bydd cymradwy genyt ebyrth cyfiawnder, [ys]
poeth offrwm ac offrymiat: yna yr aberthant * loie ar dy * vustych
allor.

¶Quid gloriaris in malicia. Psalm.lij.

¶I *rhagorol. Psalm Dauid y roy addysc. Pan ddaeth Doeg yr Edomit a' menegi y Saul, a' dywedyt wrtho, E ddaeth Dauid y duy Achimelech. *godidoc, gorchestol

Baain ydd wyt yn ymffrostio yn [dy] ddrigio=
ni, ha gadarn? [a'] thrugaredd Ddew beu=
nydd.
Dy davot a ddychymic scelerder, ac [ysy]
val ellyn llym yn gwneuthur twyll.
Caryt ddrugioni yn vwy no daoni, [a'] chelwydd yn
vwy no dywedyt * gwir. Sélah. *Ebr. cyfi=awnder
Caryt ddywedyt oll' airiae destruw, * tydy davot twy= *ha
llodrus.
* Ys Dew ath ddestruwia yn tragyvyth: ef ath cymer *Can hyny
ac ath tyn o[th] ‡ luest', ac ath ddiwreiddia o dir y by ‡drigle, babyll
wyt. Sélah.
Yr ei cyfion hefyt a welant [hyn], ac a ofnant, ac a chwar
thant am ei ben, [gan ddywedyt.]
*Wel' d' yma y gwr ny chymerth Ddew yn nerth iddo, *Nacha, Synna, Wely
anid amddirieit yn lliosogrwydd ei olud, [ac] ymnerthy ‡amledd
yn ei ddrygioni.
Amineu [byddaf] mal oleowydden, werd yn-tuy Ddew:
[canys ymddiriedais yn-trugaredd Ddew byth bythawl.
Mi ath glodvoraf yn dragyvyth, can yty wneuthy 'd
[hyn,] ac a' obeithaf yn dy Enw, canys da yty w ger bron
dy Sainct.

¶Dixit insipiens. Psalm.liij.

¶I rhagorol ar y Machaláth. Psalm Dauid i roddi addysc.

Prydnawn weddi.

YR ynvyd a ddyvot yn ei galon, [Nyd oes] Dew: llygresont ac a wnaethant ffiaidd enwiredd: nyd [oes] vn a wna dda.

**espiaw* **llwyr i ol*

Dew edrychawdd y lawr o'r nefoedd ar blant dynion, y *welet a oedd nep a ddeallei [ac] a ymgeisiai a Dew

Pop vn aeth yn *wysc ei gefn: wy lygrwyt y gyd oll: nid [oes] nep a wna ‡dda, nac oes vn.

† ddayoni

Ani wyr y gweithredwyr enwired eu bot yn ysu vy-popul [val] yr *ysant vara: ny ‡ alwant ar Ddew.

** bwytaant* *† ymor-* **Yn y van hono* *† vyscawdd* **vn*

*Yno yr ofnent gan ofn [lle] nid oedd ofn: can ys Dew a ‡ wyscarawdd escyrn yr *hwn a gastellawdd ith erbyn: gwradwyddeist hwy, can ys bot y Ddew eu gwrthot.

*O moes o Tsion iechyt i Israel: pan ymchwelo Dew gaethiwet ei bopul, [yno] y llawenha Jaco, ac y bydd hyfryd [gan] Israel.

¶Deus in nomine tuo. Psalm. liiij.

¶I rhagorawl ar Negnioth. Psalm Dauid y roi addisc. Pan ddaethant y Zepheit a'dywedyt wrth Saul, A nyd yw Dauid yn-cudd yn ein plith?

**Gwared yn, trwy*

CAdw vi Ddew, ‡gan dy Enw, a'chan dy gedernit barn vi.

Dew, clyw vy-gweddi: clust ymwrando a geirieu vy-genae.

**dieithreit* *† yr ei trech.*

Can ys *estronion y godesont im erbyn, a'r ‡ cedyrn a geisiesont vy eneit: ny 'osodesont Ddew ger eu bron. Selah.

Wely Ddew yn ganhorthwywr y-mi: Dew ys y gyd a'r ei a gynnaliant vy eneit y vyny.

**ategan, gynhaliant* **y vaes*

Ef a dal ddrwc im gelynion: [oh] tor hwy *ymaith yn dy wirionedd.

**hael, rrwydd*

[Yno] yr offrymaf yn *ewyllysgar yty: clodvorraf dy

Enw

raf dy Enw, Arglwydd, can ys da ytyw.
*Can ys gwaredawdd vi om oll *trallot, am llygat a *gyfingder
welawdd [ei wynvyd] ar vy-gelynion.

Exaudi Deus. Psalm .lv.

¶I rhagorawl ar y Neginóth. Psalm Dauid y roi addysc.

Clustymwrando am gweddi a Ddew, ac nac *erbyn, gweddi
ymgudd rac vy *glochwyt.
Gwrando arnaf, ac *erglyw vi: cwynvan *atep
ydd wyf yn vy-gweddi, a' ‡nadu. ‡llefain
Gan lais y gelyn, [a'] chan wascfa yr ande= *thyrfu, thrystio
wiol, can yddynt ddwyn enwiredd arnaf, ac yn gynddairi=
oc vy-casa'u.
Vy-calon a dd'echryn om mewn, ac *arswyddion angae *ofnion, arynigion
a syrthiesant ar‡ naf. ‡v'uchof
Ofn ac *echryd a ddaethant arnaf, a chrynfa ‡orrtbil *echryn, dychryn
am *gorchudiawd. ‡aruthyr
A' dywedeis, Och na bai ymy adanedd val i golom= *toawdd
ben: yno ydd ehedwn ymaith ac y gorphwyswn.
Wele, [yno] y ciliwn yn y pell, [ac] y *trigwn yn y ‡ di= *lletuyswn ‡antalwch
ffeith. Sélah.
*Brysiwn y ymwared rac y gwynt ystormus a'r tem= *Frystwn
pestl.
Dinystria Arglwydd, [a'] gohan eu tavot: can ys gwe=
lais graulonedd, a chynnen yn y dinas.
Dydd a' nos ydd amgylchynant hi o vewn hei *magwy= *murieu,
rydd: ys andewoldop ac ‡echrys [ys ydd] yn ei *phervedd. chaereu ‡mesyff
Enwiredd [ys ydd] yn ei ‡ phervedd: twyll a' dichell nid *chenol
ant ymaith o hei heolydd. ‡chanol, oi mewn
Diau nid [vy-] gelyn a'm *divenwodd, can ys gallefwn *caplodd
[ei] ‡ddwyn: ac nid vy-digasoc a *ymvawrygawdd im er= ‡oddef
byn, o bleit ymguddiefwn rhacdaw. *ymorugawdd
Eithr ti 'wr [oedd ef] ys vy-cyfaill, vy *fforddiwr, am cy= *ac hro
nabot. *prif gydymaith
Yr ei oedd *ddigrif genym gyd gyfrinachu, [ac] a em y *velys

tuy

tuy DDew * yn-cymddeithas.
*Deuet angae arnadynt: descenant[yn] ‡ vyw ir *ved: can ys drygeu[ys ydd]yn ei ‡ cartref,[ys ef]yn ei * perved.
Minef a waedaf ar DDew, a'r Arglwyd am * goarchad.
*Gosper a' borae a' hanner dydd y gweddiaf, ac y ‡ cyffroaf, ac ef a glyw vy lleferydd.
Ef a waredawdd vy eneit yn heddychol y wrth y * vrwydyr [y oedd]im erbyn: can ys llawer oedd y gyda mi.
Dew a glyw, ac ei cystud [hwy] ys ef yr hwn ys ydd yn teyrnasu o'r cynvyt. Sélah: can nad oes yddynt ‡ ys mutiadeu, am hynny nyd ofnant DDew.
E ddodes ei law ar yr ei oedd mewn *tangneddyf ac ef, [ac]a dores ei ‡ ddygymbot.
*Llyfnach oedd ‡ ymadrodd ei eneu na'r emenyn, ac a rhyvel yn ei galon: ei 'airiae oedd *denerach na'r oleo, ac wyntwy yn * gleddyfae.
Bwrw dy vaich ar yr Arglwydd, ac ef ath * gynnal: ny 'ad ef ir cyfion ‡ syrthio yn tragyvyth.
Tithe DDew, y descenny wynt yr pytew llwgr: y gwyr gwaetlyt a' thwyllodrus ny chan vyw hanner ei dyddiae, a' * minef a ymddiriedaf ynoti.

*dal cyvel llou
*Ymarddelwet, Medet
† ei crymswrth
*yffern
† trigva
*cenol, plith
* ceidw, gwared
*Pyrydnawn, echwydd, hwyr
*rryvel
*cysswyn, cawdd
† gyfnewidiadeu
*heddwch
‡ ammot
* Medalach
‡ airie
*emwyschach
*bicellen
*bag, vaetha
‡ gwympo
*mi, myvi

Miserere mei Deus quoniam. Psalm.lvj.

¶I rhagorawl. Psalm Dauid ar y Michthám, am y golomben yn y wlat belledic, pan ddaliawdd y Philistieit ef yn-Gath.

Boreu weddi.

TRugara' wrthyf DDew, can ys dyn * am llyncai: peunydd yr ymladd ac im gorthrymma.
Peunydd im llwnc vy-gelynion: can ys llaweredd ys ydd yn ymladd im erbyn, y Goruchaf.
*Y dydd yr ofnwn, mi a ymddiedwn yno-ti.
Yn-Dew y bydd vy-gorvoledd, [o bleit]ei air, yn-Dew y gobeithiaf

*a chwenychei vy llyncu
*Pan

[ac]

[ác]nyd ofnaf pa wnel cnawd y-my.
Peunydd im cystuddia vy-geirieu: eu holl veddylieu ys
ydd im erbyn er drwc y-my.
Y maent yn ymgydgasclu, [ac] yn llechu: y maent wy
yn ‡ cadw vy olion, can yddynt ddysgwyl am vy enait. ‡ im olrein
[Mae'n hwy yn tybiet] y diangant * wrth enwiredd: *am, gan
Dew, yn[dy]lit ‡ descen y bopuloedd[hyn.] ‡tynn y lawr
Vy * ysmutiatae a gyfrifes ti: ‡ dod vy-daigrae yn dy *crwydr
‡ botel: anid ytynt yn dy lyvr? ‡poten
* Y dydd y llefwyf, yno y dychwelir vy-gelynion ‡ y'w *Pan
gwrthgarn: hyn a wnn, erwydd bot Dew gyd a mi. † ynwysc ei cefn, yn llwyr ei hol
Yn-Dew y bydd vy-gorvoledd[o bleit ei]'air: yn yr * Ar *Iehoua
glwydd y bydd vy-gorvoledd o bleit ei'air.
Yn-Dew y ymddiriedaf: nyd ofnwyf pa wnel dyn y-
my.
Ar na vi, DDew, [y mae]dy eddunedae: talaf ddiolwch
y-ty.
Can ys gwaredeist vy enait * rac angae, am traed he- *ywrth
fyt rac cwympo, val y rhodiwyf gerr bron Dew yn-goleu-
ni ‡ y bywion. †yr ei byw

Miserere mei Deus, miserere. Psalm.lvij.

¶I rhagorawl. Na ddestruwia. Psalm Dauid ar y Michtham. Pan giliawd
rhac Saul yn yr 'ogof.

TRugará wrthyf DDew, trugará wrthyf: can
ys ymddiried vy enait ynot: ac yn-gwas-
cawt dy adanedd y ymddiriedaf, yd yn yd el y
* coddion hynn[heibio.] *cystudiae blynderau
Galwaf ar DDew 'oruchaf, [ys]ar DDew y
gwpla [ei addewit]* y-my. *arnaf,
Ef a ddanvon o'r nefoedd, ac am gwared rac * gwarth im cybor
rudd yr hwn am llyncei. Sélah, e ddenvyn Dew ei druga- * lliwtant
redd a' ei 'wirionedd.
Vy enait[ys ydd]ym-plith llewod: ydd wyf yn gorwedd
ym-plith plant dynion, ys ydd yn boethion: ei dannedd

[sydd] yn waewffyn ac yn ſaethae, a' ei tavot yn gleddyf
*llym — * awchlym.
Ymddercha, Ddew, uch y nefoedd, [a' bit] dy 'ogoniant
ar yr oll ddaiar.
*camreu ‡goarſangwyt — Rwyt a parataſant im * traet: ‡ crymmwyt vy eneit:
*vradpwll, ffoſſ — claddieſont * bytew o'm blaen, [a'] ‡ dygwydeſont yn ei
‡chwympeſont, ſyrthieſont — genol [y hunain.] Sélah.
Parat yw vy-calon, Ddeo, parawt yw vy-calon: canaf
a chan-molaf.
*Dihuna — * Dyffro vy-‡tavot, dyffro * nabel a' thelyn: [mi] ddy=
‡gogoniant — ffroaf yn vorew.
*lnwt ‡ymplith — Clodvoraf dydy Arglwydd * ymysc y populoedd, a' cha=
*werin, naſioneu — naf ymmysc y ‡ cenedloedd.
Can ys mawr dy drugaredd yd y nefoedd: [a'th] 'wirio=
nedd yd yr wybrae.
Ymdderchа, Ddew, uch y nefoedd [a'bit] dy 'ogoniant
*gorucb — * ar yr oll ddaiar.

Si vere vtique iuſticiam. Pſalm.lviij.

¶I. rhagorawl. Na ddiniſtria. Pſalm Dauid, ar y Michtham.

AI gwir yw? â Gynnulleidva, a ddywedw-ch=
wi yn gyfiawn? â veibion dynion [a] ytych
yn barnu yn vnion?
*meſyf — Sef ydd ych yn bwriady * enwiredde yn
eich calon: ar y ddayar ymae eich dwylo yn
*trino — * gwneuthur trawſinep.
*cyndyn, — Yr andewiolion ysy * estronieit o'r bru: [ys] o'r bol y y
anhyvaeth, — cyfeiliornent, ac y dywedent gelwydd.
anhyffordd — Ei gwenwyn ys ydd yn gyffelip y 'wenwyn ſarph: me=
gis y neidr vyddar [rhon] a gae ei chluſtieu.
* rrſnwyr ‡cyd cymennet, — Yr hon ny chlyw lef y * ſwynwyr er ‡ cyfrwyddet vo
mewn rrinieu.
*gwddyf ‡orchvaned — Deo, dryllia ei dannedd yn ei * genae: mysca ‡ gerneu ce=
nawon y llewot, Arglwydd.
Toddant val y dwfredd, ant ymaith: pan ſaetho ei ſae=

ſaethae,[byddant]val pe toꝛit.
Aet pop vn o hanynt vegis malwen y dawð,[a'megis]
*peth anhemhic, i wꝛeic ar ny welawdd haul. *malwedẽ
Megis y clyw cic* ambꝛwd cyn eych crochaneu y[tân] *ertbyl
dꝛain:[velly] bid yðo y dwyn hwy ymaith yn y[ei]ðig. *oc
Y cyfiawn bydd llawen pan welo y dial: ef olch ei dꝛaet
yn-gwaet yꝛ andewiol.
Ac[yno]y dywait dynion, Ys diau yw bot ffrwyth ir cy-
fiawn: diogel yw bot Dew rhwn ysy yn barny * ar y *yn
ddaiar.

¶Eripe me de inimicis. Pſalm.lix.

¶Ir hwn yſy yn rhagori. Na ddeſtuwa. *Pſalm* Dauid ar y Michtham, pan an-
vonawdd Saul ac wynt wy yn cadw r tuy yw ladd ef.

V Y-Dew, gwared vi rac vy-gelyni- Prydnawn weddi.
on: amddeffen vi rac y gyfotant im
erbyn.
Gwared vi rac y gweithꝛedwyꝛ
enwireð, a chadw vyvy rac y gwyꝛ
gwaedlyt.
Can ys wely, y maent yn cyn-
llwyn vy enait: y cedyꝛn a ymgla-
ſcesont yn v'erbyn, nid ar vy-bei
na'm pechot i, Arglwydd.
Y maent yn rhedec ac yn ymparatoi nid er bai [om
rhan i]: cyvot[tithef]im cymhoꝛth, ac edꝛych.
A'thydi Arglwydd Ddew y lluoedd, Dew Iſrael deffro
y* ovwyo yꝛ oll cenedloedd, ac na thꝛugarhâ wꝛth yꝛ ei sy *ymwelet
yn gwneythyꝛ ar gam yn valeiſus. Sélah.
Y maent wy yn tynired gan yꝛ hwyꝛ: y maent yn ym- *pꝛydnawn pꝛid echwyð
gyvarth val ‡ cwn, ac yn amgylchynu y dinas. ‡Ebꝛ.ei
Wele, y maent yn ymoꝛugaw yn ei ymadꝛodd, a' chle-
ddyfae[ys ydd] yn ei gwefuſae: can ys Pwy[meddant] a
glyw?
Tithau Arglwydd, eu gwatwoꝛy, [ac] a chwerthy am
ben yꝛ oll genedloedd.

*amddeffen derchafiat
*gorbl ayna achup
‡wyllys, damunet
*angofio, gelwng yn angof
* amddeffen

Y mae nerth gantha w: [a'mi] a ddysgwiliaf wrthyt: can ys Dew [yw] vy* noddet.

Vy-Dew trugaroc a'm * rhacvlaena: Dew a ad ymy welet [vy‡puchet] ar vy-gelynion.

Na ladd hwy, rac im popul [ei] * ebrgofi: [eithr] goyſcar wynt ar grwydr gan dy nerth, a' thyn hwy i lawr, Arglwydd ein * tarian.

[Am] bechot ei genae, [a'] geiriae ei gwefuſae: a'dalher hwy yn ei balchder, ys am ei h'anudon a'i celwydd, [y] ddywedant.

*Gorphen Treulia, Divetha
‡Ebr. dayar
*gan yr hwyr
‡cwn
*Ebr.ghir sef cair nei gae r
*Gwibio, Bohwman
† cedermit, nerth

* Diva [wynt] yn dy lit: diva [hwy] val na bo mwy o hanwynt: a' bit ydd wynt wybot mae Dew 's'yn llywyaw yn Jaco, [ys] yd tervyneu ‡ byt. Sélah.

A' *phryt goſper yr ymchwelant: ac ymchwerwant val ‡ ci, ac amgylchiant y ‡ Dinas.

*Crwydro a wnant y [geiſio] bwyt, [ac] ny ys digonir cytrigant dros nos.

Minau a ganaf oth * veddiant ti, ac a gan-molaf dy drugaredd y borae: can ys buost' vy ‡ amddeffen a'm noddet yn-dydd vy-cyfingder.

Yty, vy nerth, y canaf: can ys Dew [yw] vy nawd, [a']m Dew trugarawc.

¶Deus repuliſti nos. Pſalm.lx.

*dyffryn

¶I rhagorawl ar y Shuſham Gheduth, neur Michtham. Pſalm Dauid y roy dyſc. Pan ymladdaddawdd ef yn erbyn Aram Naharaim, ac yn erbyn Aram tSobáh, pam ymchwelawdd Ioab a' lladd deuddec - mil Edomiteit yn y * glyn hallt.

*mynſceiſt
‡dygieiſt
*thynnien, bregeu
* trymion
‡marwol angheuol
*baner

Dew, tafleiſt nyni allan, *goyſcereiſt ni, ‡ ſoreiſt: dadymchwel atam.

Dychryneiſt y ddaiar, gwnaethoſt' yddi agori: iacha ei *briwiae, can ys escut wyt.

Ys dangoſeiſt ith popul pethac *caledion: gwnaeth y ni yved gwin ‡ madrondot.

[Ac yr owhon] y rroddeiſt * benwn ir ei ath ofnant, val derchaver o bleit [dy], wirionedd. Sélah.

Mal y gwareder dy garedigion, cynporth ath ddehen-

law,

law,a' * gwrandaw vi. *atep, chlyw

Dew a lavarawdd yn ei santeiddrwydd: [am hynny] y
llawenaf, mi barthaf Sechem, a'mesuraf*ddyffryn Suc= *glynn
coth.

*Y mi y[bydd], Gilead, ac y mi[bydd] Manasseh: Ephra= *Mi bie-
im hefyt vydd nerth vy-pen, Judah [yw] vy-‡deddfwr. bydd, Ys meu
Moab [vydd]* vy-golch-lestr, ar Edom y tavlaf vy escit: *tywysoc †crochan golchi
Palestina ymlawenha am danaf.

Pwy am * tywys ir dinas cadarn? pwy am ‡ arwein *arwein †dwc
yd yn Edom?

Any tydi Ddew, [rhwn] an tavlasyt ymaith, ac nyd
aethost allan, a Ddew, y gyd a'n lluoedd?

*Dyred a phorth y ni rhac ein ‡ cyfingder: can ys gwag *Dyro y ni borth
yw ymwared* dyn. *gandddyn

Trwy Ddew y gwnawn wroldep: can ys ef e a * sathyr *vyssteng
ein gelynion.

Exaudi Deus depreca. Psalm.lxj.

I rhagorawl ar Negithoth. Psalm Dauid.

Erglyw Ddew vy-*dolef: gwrando ar vy= *llefain, gwaedd
gweddi.

O * eithaw y ddaiar y llefaf arnat: pan *vy ben byd
'orthrymer vy-calon, dwc vi[yd] y graic ys ydd
yn uwch na mi.

Can ys buost yn 'obaith ymy, [ac] yn yn dwr cadarn yn
erbyn y gelyn.

Preswiliaf yn dy Bepyll yn tragyvyth, a'm ymddiried
vydd y dan 'orchudd dy adanedd. Selah.

Can ys ti Ddeo, a wrandeweist ar vy * dyfyfeu: rrodd= †damunedeu
eist etiveddiaeth ir ei y ofnant dy Enw.

‡ Hiroes a roddi ir Brenhin: ei vlynyddedd[bydd]‡lawer *Ebr. dydie ar ddyddie
o oesoedd. †cenedleth, achenedleth

E* breswilia ger bron Dew yn dragyvyth: paratoa *dric
drugaredd a' ‡ gwirionedd val y bo yddynt y gadw ef. †ffyddlondep
* Velly y can-molaf dy Enw, gan gwplau beunydd vy *Yno
addunedae.

¶Nonne Deo subiecta. Psalm.lxij.

¶Ir gorchestol gantor Ieduthúm. Psalm Dauid.

Boreu weddi.

YSeto y mae vy eneit yn tewi wrth Ddew: o hanaw [y daw] vy *iachyt.

Ys efe yw vy nerth am iechyt, a'm' ymddeffen: am hyny ni'm mawr *yscogir.

Yd pa hyd y *cynllwynwch yn erbyn dyn? ich lleddir oll, chwi vyddwch val ‡ magwyr ogwyddedic, [neu] val *paret ‡ a siglit.

Er hyny wy ymgygorant yw vwrw ef y lawr o'i *vawredd: ei gwynvyd yw celwydd, wy vendithiant a ei genae a' mell tithio *ai calon. Sélah.

Er hyny vy enait, taw son wrth Ddew: can ys yntaw y mae vy-gobaith.

Er hyny efe yw vy nerth, am iechyt, a'm ymddeffen [am hyny] ny'm escogir.

Yn-Dew [y mae] vy iachyt a'm gogoniant, craic vy-cedernit: yn-Dew [y mae] vy amddiriet.

Ymddiriedwch yntaw bop amser, chwichwi popul: *dinéwch eich calonae geyr y vron ef, [can ys] Dew [yw] ein gobeith. Sélah.

Eithr plant dynion gwagedd [ynt], ys celwydd yw'r *pennaethieit: o'i dodi yn y ‡ clorianeu, yscafnach ytynt y gyd oll na'r gwegi.

Nag ymddiriedwch yn *[trawsinep] na ‡ chribddail: na vyddwch weigion, a's angwanega golud, na ‡ osotwch eich calon [arnaw].

Dew y ‡ dywedawdd vnwaith *a' dwywaith, mi a glyweis hyn, mae ‡ y Ddew [y mae y] * cedernit.

Ac y ti Arglwydd [y mae] trugaredd: can ys gobrwyy *ddyn ‡ erwydd ei weithred.

*iechydwriaeth, cadwadaeth
*ysmutir, cyffroir, y modir
* ymddichellwch
‡ mur
*cae
‡escytwedic, serfyll, gwthiedic
*deyrn llyw
*yn ei caudawt
*tywelldwch
*Ebr. meibion gwr
‡vantol, tabl
*camwedd camwri, gorthrymu,
* threis
†ddodwch, rowch
† ddyvot
*neu
‡ar law
*gallu
*bop vn
‡yn ol

¶Deus, Deus meus. Psalm.lxiij.

¶Psalm Dauid. Pan ytoedd ef yn-diffeithwch Iudáh.

DEw, vy-Dew ytwyt, yn vorae yth ceisiaf: sychedai vy eneit am danat, y mae hiraeth ar vy cnawt am danat mewn tir * diffaith ‡ hispydd eb ddwfyr. *sych ‡sychedic

Val hyn ith welais megis mewn Cessegr wrth welet dy * gadernit ath 'ogoniant. *allu

Can ys gwell dy drugarogwydd na * bywyt: am hyny vy-gwefusae ath volant. *enioes, hoedyl

Val hyn ith glodvorafyn vy-byw, [ac] y derchaf vy-dwy lo yn dy Enw.

Vy eneit y *ddigonir, megis a mêr a 'braster, am geneu [ath] vawl a gwefusae hyfryd. *ddiwellir.

Pan yth gofia yn vy-gwely, a' phan ith * vevyriaf yn ‡ gwiliau [y nos]. *beddyliaf ‡gwiliadwriaecheu, cadwriaethe

Can ys buo'st' yn borth ymy, am hyn y dan dy adaned y gwnaf yn llawen.

Vy eneit a lŷn wrthyt: [can ys] dy ddeheulaw * ai cynnaliawdd. *ys ydd im-cynnal

A'r ei 'n a gaisiant vy eneit yw * ddivetha, ys ant i'r lle=oedd-isaf y ddaiar. *anreithio, ddiswyno

Wy y bwriant ef a * min y cleddyf, [a' hwy] vyddant yn than ir ‡ llwynogot. *Ebr. llaw ‡ cadnawot

A'r Brenhin a lawenycha yn-Dew, [a'] phawp a dwng yddo vydd ei gorvoledd [ynthaw]: can ys genae y rei a dy=wetant gelwydd y argéir.

¶Exaudi Deus orationem meam. Psalm.lxiiij.

¶I rhagorol. Psalm Dauid.

ERglyw vy llef Ddew, yn vy-gwedi: cadw vy *ei=nioes rac ofn y gelyn. *enait, bywyt, hoedl

Cuddia vi rac * cyfrinach y drygddynion, [a'] rac ‡ cythrudd gweithredwyr enwiredd= *brad, ‡cadva, terfysc

Yr ei a hogeſont ei tavot mal cleddyf, ac y ſaethant ei ſaethae[o]'airiae chwerwon.

* dibagl glan, perfeith ‡chwedyl

Y ſaethu yn ddirgel at y[dyn]*vnion: dyſymwth y ſaethant ef, ac nid ofnant.

Ymmerthu a wnant mewn ‡peth drwc: ymchwetleuant y 'oſot magleu yn ddirgel,[a']dywedant, Pwy gwyl hwy?

*Ebr.chwilliedic

Chwilieſant am enwiredeu,[ac]a gwpleſant y *peth y chwilieſõt am dano, ys dirgel[vedwl,]ac eigion ei calon.

* clwyfeu

Eithyr Dew y ſaythe hwy a ſaeth yn ddyſymwth: ei * brtwie vyddant[ar vnwaith.]

*gyffroant, arwthrant ſannant *hyn

A' hwy wnant yw tavodae ehunain gwympo arnynt: [a']phawp y gwyl hwy, a * giliant.

A phop dyn *[ei]gwyl, ac a venagant waithret Dew, ac y ddeallant y' waith ef.

[A'r]cyfiawn a ymlawená yn yr Arglwydd, ac a ymddiriet yntháw: a' phawp 'sydd vnion o galon, vyddan hyfryd.

Te decet hymnus. Pſalm.lxv.

¶I rhagorawl. Pſalm neu caniat Dauid.

Prydnawn weddi.

‡taw *cwpleir

WRthy-ti Ddew y ‡dysgwyl mawl yn Tſion, ac y ti y * telir addunet.

Can yty glywet gweddi, atati y daw pop cnawt.

*camweddeu

Petheu andewiol vuont trech na mypi: eithr tu drugarei wrth ein *troſeddion.

*neſau

†neuaddeu *digonir gyflawnir

Gwyn ei vyd yr hwn a dewyſych, ac y wnelych yddo * ddyvot [atat:] ef a dric ith ‡ lyſoedd,[a] ni a *dywellir a ‡phrydverthwch dy duy,['sef]dy Templ ſanctaidd.

†gandaeont †ſicra

Dew ein iachyt, ti a'n ateby ac[arwyddion]ofnus yn [dy]gyfiawnder, ti y]gobeith oll tervyneu y dayar, a' phelledigion y môr.

*nerth, gallu, meddiant

Efe a *ffyrfá y mynydde gan ei * gadernit[ac]y wregy

sir a nerthawgrwydd.

Ef a * 'ostega ddwrdd y moroedd, a' dwrdd ei tonhae, a' ‡ therfysc y populoedd.

Y rei hefyd y *breswiliant yn eithawedd ‡ [byd] y ofnant gan dy arwyddion: ti wnai ir Dwyrein a'r Gorllewin llawenechu.

Ydd wyt yn *gofwyo y ddaiar ac yn ei dyfrhau: ydd wyt yn ei mawr gyvoethogi, Avon Dew ys y yn llawn dwfr: ydd wyt yn arlwy * ŷd yddwynt, can ys velly hi ddarperaist.

Ydd wyt yn llawn ddyfrhau hi* chwysae: ydd wyt yn anvon [glaw] yw ‡ dyffrynoedd: ydd wyt yn hei meddalhau a chawodydd, ac yn bendithio hei blagur.

Coroni ydd wyt y vlwyddyn ath ddaoni, ath *lwybreu a ddefnynant vraster.

‡ Defnynu y maent ar * drigleoedd y diffaith: a'r brynniae a ‡ wregysir a llawenydd.

Y porvaeydd a 'wiscir a devait, y * glynnoedd hefyt a ymddoant ac ‡ ŷd: [am hyny]* gawri y wnant a' chanu.

¶Iubilate Deo. Psalm.lxvj.

¶I rhagorawl. Caniat *neu* Psalm.

Llawenhewch yn-Dew, oll [breswylwyr] y ddaiar.

Cenwch 'ogoniant ei Enw: gwnewch ei voliant yn 'ogoneddus.

Dywedwch wrth Ddew, Mor *dertibl wyt [yn] dy weithredoedd: gan ‡ liaws dy * gedernit y ‡ darestyngir dy elynion yty.

Yr oll vyd ath anrydedda, ac a ganant yty, ['sef] y canant ith Enw. Sélah.

Dewch a 'gwelwch weithredoedd Dew: * terribl yw ef yn [ei] waithret ‡ wrth plant dynion.

Ymchwelawdd ef y mor yn tir sych: trwy'r avon * y treiddiant ar draet: ‡ yno y buam lawen yntho.

Ef a lywia y byt a ei * gedernit: ei ‡ lygait y edrych ar y cenedloedd, yr anuvyddion nyd ymddyrchavant. Sélah.

*Molwch

*lonydda
‡chyffro
*drigiant
‡ddayar
*ymwelet
‡goludogi
*llavur
*rhychae
*cymmae, glynhae
*olion
‡D isllio, Diveru
*borvaydd
† gylchynir
*dyffrynoedd broydd maynolydd
‡llavur
†dyspedein,
*ethr
‡vawredd, baint
*allu
†Ebr. y ddywedant
y e'wyliid
*vthr, aruthr
*tu ac at
*yr ant
trosodd
† yn y lle hwnw
*allu
† olwc

*Ebr. Bendithiwch ‡ wrando

*Molwch ein Dew chwychwy populoedd, a'pherwch ‡ glywed llef ei voliant.

Yr hwn ys id yn cynnal ein eneidie ym-bywyt, ac ny ad ein traet i lithro.

*cartheist, pureist

Can ys ti DDew an proveist, *coetheist nyny mal y coethir[yr]arian.

*hoynyn ‡ gaethrwym *llovenni

Dugeist nyni ir *magyl, [a'] dodeist [‡ rwym] cyfing ar ein *llwyni.

*tirion, cyflawn

Peraist i ddynion varchogeth ar vcha ein penneu: aetham i'r tan ac i'r dwfyr, a' thi an dugeist allā i[le] *diwal

Af y mewn ith Tuy a phoeth-ebyrth, [ac] a dalaf yty vy addunedae.

Yr ei addawodd vy-gwefuseu, ac y ddywedawdd vy-genae yn vy-cyfyngder.

*hyrddon ‡ ryw ystor *Ebr. gwnaf

Offrymaf yty y poeth-ebyrth *meherynot breision, a' ‡ thus: *darperaf vustych a' geifr. Selah.

Dewch a' gwrandewch yr ei oll ys y yn ofny Dew, a' mynagaf ychwy pa wnaeth ef im eneit.

*gan vy

Galweis arno am gene, ac ef derchavwyt *am tafawt.

A's gwelsym enwiredd yn vy-calon, ny wrendy yr Arglwydd[arnaf.]

Eithyr Dew [am]gwrandawodd, [ac]ystyriawdd wrth leferydd vy-gweddi.

*Bēdigeit

*Mawledic[vo]Dew, yr hwn ny wrthladawdd vy-gweddi, na ei drugaredd y wrthyf.

Deus misereatur nostri. Psalm. lxvij.

¶I rhagorawl ar Neginoth. Psalm neu gan.

DEw a drugarao wrthym, ac an bendithio, ac a dywyno ei wynep in plith. Selah.

Mal yr adwaenant dy ffordd ar y ddaiar, [ath] iechydwrieth ymplith yr ol genedloed.

*Coffessant

Clodvorent y bopuloedd dydy DDew: clodvorent dydi yr oll populoedd.

Bit y bopuloedd lawen a' hyfryd, can ys berny y bopuloedd yn vniondep, ac y lywodraethy y* cenedloedd ar y ddaiar. Sélah.

*nasionen

Bit ir bopul dy glodvori, DDew: bit ir oll bopul

puloedd dy glodvori.

[Yna] y dyry 'r ddaiar hei * ffrwyth, [a'] Dew [ys] ein Deo ni a'n bendithia.

Deo a'n bendithia, ac oll dervynae 'r ddaiar y ofnant ef.

¶Exurgat Deus. Psalm.lxviij.

¶I rhagorawl .Psalm neu gán Dauid.

DEw a gyvyt, [ac] oyscerir ei elynion: a'r ei y casant ef, a * giliant racdaw.

Meis y * dyflanna y mwc, [velly] y gyrry [hwy] ymaith: [a'] meis y tawdd y cwyr ‡ wrth y tan, [velly] y collir y rei andewiol * rhac wynep Dew.

A'r ei cyfion byddant lawen [a'] hyfryt ger bron Dew: ac ymorugant * o'orvoledd.

Cenwch 'y Ddeo, [a'] chan-molwch ei Enw: mawrygwch ef ys ydd yn marthogeth ar y nefoedd, yn y Enw ef Jah, ac ymlawenéwch ger y bron ef.

[Efe yw] Tad yr amddifeit; a' barnwr y gwragedd-gweddwon, [ys] Dew yn ei ‡ bresswylfa sanctaidd.

Dew a wna ir ei vnic drigo yn * duylwyth, [ac] a rydda' yr ei oedd garcharorion mewn * cyffion: eithr yr ei anuvydd a dric mewn tir sychedic.

A Ddew, pan aethost allan o vlaen dy popul, pan * elyt trwy 'r diffeithwch, (Selah)

Yr escutwodd y ddaiar, ac y * destilliawdd y nefoedd ‡ gan gynnyrch Dew: [ys cyffroawdd] Sinai * gan gynnyrch Dew, [sef] Dew Israel.

Dew, anvoneist glaw * grasusawl [ar] dy etiveddiaeth, a' thi hei esmwytheist ‡ pan oedd yn vlin.

Dy Gynnlleidfa a drigawd ynthei: [can ys ti] â Ddew, oth ddaoni [ei] darpereist i'r tlawt.

Yr Arglwydd y roddes * devnydd ir gwragedd y venegi * am y llu mawr.

Bren=

*thoreth

Boreu weddı.

*ffoant

*divanna

‡Ebr. gan wynep

*can drych, gydrychyoldep

*gan lewenydd

*derchefwch

† drigva

*duyluoed

*hualeu

*defnynawd

‡rac wynep

*gydrychioldep

*daionus, cymwynasol, temporaid d

‡ ac y hi yn blinderoc

*leferydd, ymadrodd, air

*or

Brenhinedd y lluoedd a * giliesont: ciliesont, a'hon a
drigei yn ‡ tuy a ranawdd yr yspeil.

Cyd bu ychwi orwedd ymysc crochanae, [er hyny chwi
byddwch] megis adanedd colomben wedy thoi ac arian,
a'ei phlu [val] yr aur-*coeth.

Pan oyscarodd yr Ollgyvoethawc Brenhinedd yn-
thei, ydd oedd hi cyn wynnet a'r eiry yn tSalmon.

Mynyth Dew [ys y val] mynyth Bashán: mynyth * v-
chel [yw val] mynydd Bashán.

Paam y * neidiwch vynyddedd vchel? [ys] y mynydd
hwn y gâr Dew ei ‡ breswiliaw: 'sef yr Arglwydd a* bre-
swyl [ynthaw] yn tragywyth.

* Siaredae Dew [ys ydd] vgein-mil, o violedd o Ange-
lion, [a'r] Arglwydd ys ydd yn ei plith, megis yn-Cyssecr
Sinái.

Escennaist yn vchel: *tywysceist gaethiwet yn gaeth,
[ac] a ddetbynieist rodion y ddynion: ac ys tywysceist y cyn-
dynion, val y trigei yr Arglwydd ‡ Ddew yno.

Clodvorer yr Arglwydd, ys ef Dew ein iechydwrieth,
[yr hwn] 's y baunyd yn ein llwytho * a daloni. Selah.

Hwn [yw] ein Dew, ['sef] y Dew [perchen] ein iechyt:
ac i'r Arglwydd Ddew [y perthyn] mynediadeu angae.

Dew a*archolla ben ei elynion, a'chopa'walltoc yr hwn
a rodia yn ei bechoteu.

‡ Syganei yr Arglwydd, Dygaf [vy-popul] drache-
fyn o Bashán: dygaf hwy drachefn o * ddyfndereu y
môr.

* Y ny drocher dy droet yn-gwaet, a'thavot dy gŵn yn-
gwaet y gelynion [sef] ynthaw.

Gwelsont Ddew, dy vynediadeu, vynediadeu vy-Dew,
a'm Brenhin, [yr hwn wyt] yn y * Cyssegr.

Y cantorion aent or blaen, a'r cerddorion ar ol: yn y ce-
nol [ydd oedd] y * morynion-ieuainc yn canu tympan.

Clodvorwch Ddew yn y * cymmynvae, [a'r] Argl-
wydd, yr ei ydych o ffynnon Israel.

Yno [ydd oedd] Ben Jamin * vachan [ef a] ei llywiawdr,
hwy: a'phenaethiait Judáh [y gyd] eu communva, pen-

naetheit

Marginal notes:
*ffoesant (beside "Brenhinedd y lluoedd")
‡gartref (beside "drigei yn tuy")
*melyn, dilin (beside "a'ei phlu")
*copoc, brynioc, (beside "Mynyth Dew")
*llemwch (beside "Paam y neidiwch")
‡gyvanedu drigo yntho (beside "hwn y gâr Dew")
*drig (beside "swyl [ynthaw]")
*Ebr. marchocva (beside "Siaredae Dew")
*arwenest (beside "Escennaist yn vchel")
‡Ebr. Iah (beside "dynion, val y trigei")
*chedion, thyrneu D (beside "[yr hwn] 's y baunyd")
*glwyfa, briw (beside "Dew a archolla")
‡Dywedei (beside "Syganei yr Arglwydd")
*eigiawn (beside "fyn o Bashán")
*Wal (beside "Y ny drocher")
*Sanctei-ddle (beside "a'm Brenhin")
*merchet (beside "nol [ydd oedd]")
*cynnulleidvae (beside "Clodvorwch Ddew")
*bach (beside "Yno [ydd oedd]")
‡tywysogion (beside "hwy: a'phenaethiait")

naethieit ó Sebulon, a' phennaethieit Naphtali.
Dy DDew a *gyimmynnawð dy nerth: cadarna DDew (* orchmynnawdd)
yr hyn y weithredeiſt ynoim,
Oth Templ ar Gaeruſelem: a' Brenhinedd a ddugant
anregion yty. (*Diniſtra)
*Codda dorf y gwyr gwaywffyn,[a']lliaws y gwrdd-dei (‡ byſſengāc)
rw y gyd a lloie y popul, yr ei a ‡ ſathrant *ðarneu o arian: (*cate)
goyſcar y bopuloedd a * garant rybel. (*hoffant)
[Yno] y daw y pendevigion o'r * Aipht: ‡Ethiopia a v= (*Egypt) (‡red, ſtryſſa)
ryſia y esten ei dwylo * ar DDew. (*at)
Teyrnaſoedd y ðaiar cenwch y DDew: can-molwch yr (*eiſſedd yn) (‡ vchelaf, Ebr. ynefoedd)
Arglwydd. Selah.
Yr hwn y *varchoc ar y nefoedd ‡ goruchel,[yr ei oeðent] (* cynvyt, gynt)
o'r *dechreuat: wele e ddenvyn gan ei leferyð lais cadarn. (*gallu)
Rowch y DDew y * cedernit: [can ys] y' orucheldap ef (‡wybrenni, cymyleu)
[ys ydd] ar Iſrael, a' ei nerth[ys ydd] yn yr *wybrae. (* aruthyr)
DDew, ys*terribl wyt oth ‡ gyſſecrae: Dew'r Iſrael ywr (‡ſanctaidd leoedd)
hwn a ddyry y nerth a' gallu i'r popul: * bendiget vo DDew. (* molianus)

¶ Saluum me fac Deus. Pſalm.lxix.

¶ I rhagorol ar Shoſhannim. *Pſalm* Dauid.

CAdw vi DDew, can ys daeth y dy= (Prydnawn weddi.)
fredd yd at [vy] eneit.
Ydd wyf yn-glŷn yn y tom dwfn (*Iacha,)
lle nid [oes] ‡ ſafiat: ys daethym y ðy (‡tarren, attec)
fredd dyfnion, a'r ffrwd am * gor= (*ſoddawdd, boddawdd)
chudiawdd.
Ydd wyf wedy blinaw yn llefain:
vy inwnwg y ſychawdd: vy-llygait
a ballent, yn dysgwyl am vy-DDew.
Amlach no gwallt vy-pen yw'r
ei'n am caſânt yn ddiachos: yr ei am diuethent, [ac ynt]
vy gelynion yn auoc, ysy yn gedyrn, yn y * thelais yr hyn (*adbereis) (†threiſiais, ddugym)
ny ‡ chymrais.
Dew, ti adwaenoſt vy * ynvydrwydd, am camweddae (*ffolinep)
nid ‡ ynt cuddiedic racot. (†chuddie)

*ero,vi, om pleit i, om herwydd

Na chywilydier *droſo vi, yr ei sydd yn dysgwyl wrthyt Arglwydd Ddew yr lluoedd: na wradwydder droſo vi yr ei ath ceiſiant, Dew[yr]Iſraél.

*cefais, amparch ‡ guddiawdd

Can ys er dy vwyn y *dugeis anair: cywilydd a ‡ doawdd vy wynep.

Aethym yn estran im broder, ys yn allwat y blant vy mam.

* zel *bwytaodd ‡ſenneu

Can ys *gwynvyd dy duy am*yſawdd, a' ‡chableu yr ei ath ceplynt, y ſyrthiawdd arnaf.

*ſen, lliwiant

Wylais ac vmprytiawdd vy enait, a' bu hyny yn *gabl ymi.

A' rhoddeis am danaf ſach[wiſc]: ac aethym yddwynt yn *ddiareb.

* bugeilres

Yr ei y eſteddent yn y porth, y ſonient am danaf, a *gwawd oeddwn ir ‡ diotwyr.

*chanuon, bychan ‡ meddwon

A' minheu Arglwydd y wnaf vy-gweddi arnat yn amſer cymeradwy, 'sef yn llioſowgrwydd dy drugaredd: â Ddew gwrando vi yn-gwirionedd dy iechyt.

*ſoddwyf, lynwyf

Gwared vi allan o'r tom, val na *ſuddwf: rhyddáer vi rhac vy-caſeion, ac o'r dyfredd dyfnion.

Na voddet vi y llifddyfredd, ac na'm llynco yr *eigiawn: ac na chaeet y pytew ei enae arnaf.

*dwfn

*Ebr wyneba, edrych ‡llawer edd

Clyw vi Arglwydd, can ys da yw dy drugaredd: *tro ataf yn ol ‡ lliaws dy doſtoruriaethau.

Ac na chudd dy wynep rac dy was, can bot trwbl arnaf: *bryſia[a']chlyw vi.

*ffryſſa

*Dyneſa ar vy eneit, [a']phryn ef: gwared vi o bleit vy-gelynion.

*Neſaa † rhaddha

Ti adnabuoſt *vy-gwarth; a'm cywilydd, am anglod: [y mae]vy oll wrthnepwyr ger dy vron.

*dirmic

Cabledigeth a ddrylliawdd vy-calon, ac im triſtawyt, ac edrycheis am y doſturiai [wrthyf], ac nid oedd nep: ac am ddiddanwyr, ac ny chefeis vn.

† Canys

‡ A' rhoeſant vyſtyl yn vy bwyt, ac yn vy ſychet y rhoeſant ymi vinegr y ei yfet.

*hoynyn

Bit ei bort yn *vagl ger ei bron, a'i llwydiant ym drancwydd.

Tywyller ei llygait val na welant: a gwna y w * llwy ni bop amser grynu. *llodyne, cefneu

Tywallt arnynt dy ddigllonedd, a' llit dy sorriant eu tymero.

Bit y * cartref hwy yn ‡ ddiffaith, ac na bo nep a breswilio ei * pebyll. *llys, trigfa ‡wac *lluestai

Can eu bot yn erlyd, yr hwn y * draweist: ac yn ‡ datcan * dolur yr ei a archolleist. *ffusteist ‡angwanegu

Dod enwiredd ar y enwiredd hwy, ac na ddelont y mewn ith gyfiawnder. *gofit

Diléer hwy o lyfer y * bywyt, ac na eu yscrifener ym=plith yr ei cyfion. *Ebr. bywion

*A' minneu yn dlawt ac yn athrist, dy ‡ borth, Ddew, am=derchaif. *Pan wyf &c. ‡amddeffen

Molaf Enw Dew a * chaniat: ac ei mawrygaf a ‡ chlo=dforedd. *ar gan ‡diolwch

*Gwell vydd [hyn] gan yr Arglwydd na ‡ bustach ieuanc ac yddo gyrn a' * charnae. *Mwy cymradwy ‡bustachlo *ewinedd

Y rei gestyngedic y welant [hyn, a'r] ei y gaisiant Ddew, a lawenechant, a'ch calon y bydd byw.

Can ys yr Arglwydd a glyw y tlodion, ac ny thremyga ei garcharorion.

Molent ef nef a' daiar, y moroedd * ac oll y ‡ ymlusco yn=thwynt. *a chyment ‡sytyr

Can ys Deo a ymwared Tsion, ac y adeila ddinasydd Judah, val y preswylio dynion yno, a'i * mediannu. *trigo † gorescyn

A' had hei weision ei' tiuedda: a'r ei y garant ei Enw y dric ynthei.

Deus in adiutorium. Psalm. lxx.

¶I rhagorol. Psalm Dauid y ddwyn cof.

A Ddew, * brysia im gwaredu: Arglwydd pry=sura im cymporth. *prysura, ffrysta

Cywilyddier a' * gwradwydder, yr ei y gei=siant vy eneit: ymchweler ‡ drach ei cefn a' gwarthaer yr ei ddamunant * ddrwc ymy. * gwridant † llwyr i hol *vyn'rwc

‡yn lle, dros
*Gwych, gwych, Wi, wi
*Malwrhaer, Moler

Datroer hwy yn eu h'ol ‡ yn 'obr eu cywilydd, yr ei y ddywedent * Aha, aha.

Eithyr bit hyfryt a'llawen ynot' yr ei oll ath caisiant, a bit y bawp a garant dy iechyt, ddywedyt yn oystat, Mawryger Dew.

*'ohiria, hwyrha

A' mineu ys y dlawt ac angenawc : Dew brysia ataf : ti yw vy-porth, a'm' gwaredwr : Arglwydd, na * hirdriga.

In te Domine speraui. Psalm. lxxj.

Boreu weddi.

YNaw ti, Arglwydd, yr ymddiriedais, na'm cywilyddier yn dragywydd.

*gestwng, plyc

Achub a' gwared vi yn dy gyfiawnder: *gogwydd dy glust ataf, a' chadw vi.

*vaendy

Bydd y my yn *graic cadarn, val y gallwyf gyrchy yddi yn wastad : gorchymynnaist vy-cadw, can ys ti yw vy ‡ maendy a'm castell.

‡ vyngharaic

*traws

Gwared vi vy-Dew, o law yr enwir : o law y drugddyn a'r * craulon.

Can ys ti yw ve-gobaith : Arglwydd Ddew, [ys] ve gobaith o'm ieunctit.

‡er pen im ganet
*groth
‡am danaf
*diogel, dilys

Wrthy-ti im cynhaliwyd * o'r bru : ty di aim cymerth allan o‡ emyscaroedd vy mam : vy moliant vydd yn oystat o* hanot'.

Mi euthym val angenvil i lawer : eithr ti yw vy * cadarn ymddiriet.

Cyflawner vy-genau ath voliant, [a'] phop dydd oth 'ogoniant.

Na vwrw vi ymaith yn amser henaint: na ad vyvi pan yw vy nerth yn pally.

‡im erbyn

Can ys vy-gelynion a ddywedant ‡ am danaf, a'r ei a vwriadant [ddrwc] im enaid, a ymgyngorant ynghyt,

Gan ddywedyt, Dew y gadawodd ef: erlidiwch a' de-

liwch

llwch ef, can nad oes neb[ai] gwaredo.
Dew nac ymbella o ddiwrthyf, ve-Dew * brysia i'm cymporth, *frysia
Gwradwydder a divancoller yr ey s'yn erbyn vy enayd: *toer a gwarth ac a gwradwydd yr ey a geisiant ddrwc ‡ y-my. *gorchuddier ‡byn'rwg
A' mi ddysgwiliaf yn wastad, ac ath volaf vwy-vwy byth.
Vy-genau a venaic beunydd dy gyfiawnder, [ath] iechydwrieth: can na wnn [ei] *rrivedi. *nivetri
Af rhagof yn-nerth yr Arglwydd Ddew, ac a goffaf am dy gyfiawnder, [ys] ain‡ y taudi yn vnic. ‡yr eiddot
Dew dyscetst vi o'm ieuntit yd y pryd hyn: am hynny] y menagaf dy ryfeddodau.
Ac ys hyd henaint a'phenllwydeð, â Ddew: na'ad vi, yn y venagwyf dy ‡ vraich ir*genedleth[hon], ath allu ir oll 'rei a ddelont. ‡nerth *to hwn
Ath gyfiawnder, Ddew, [a dderchafaf] yn vchel: cans gwnaethost bethau mawrion: Dew pwy' sy debic y-ty?
Yr hwn a ddangosaist y-my drallodau‡ lawer a'*drugion, [eithyr] ti ymchweli ac am bywéi vi, ac á ddaui drachefn, ac am cymery i vyny o eigion y ddayar. ‡mawrion *gwrthpwytheu
Ti amléi vy mawredd, ac ymchwely i'm diddanu.
Cann hynny ith volaf [am] dy wirionedd, Ddew, ar‡ gerdd danneu: canaf y-ty ar y delyn, [tydi [Sanct yr Israel. ‡gyffurf nabel
Hyfryd vydd gan vy-gwefusau pan ganwyf y-ty, a'm enaid yr hwn a * waredaist. *brynaist
Vy-tafod hefyd a' madrodd ‡ oth gyfiawnder beunydd: cann ys gwradwyddir a' chywylyddir, yr ei a geisiant *ddrwc y-my. ‡am dy *bynrwc

Deus iudicium. Pſalm.lxxij.

¶Pſalm * Salomon: *Ebr. Shelomoh, Câbet. Selef

DEw,*dod dy varn ir Brenhin,ath gyfiawnder i vap y Brenhin.

[Yno]y barn ef dy popul yn-cyfiawnder, a'r tylodion ac‡ vniondep.

Y mynydded a'r * brynneu a ddução dangneddyf ir bopul gan gyfiawnder.

Ef varn dylodion y bopul:ef a'weryd blant yr angenoc, ac ef a gostwya y gorthrymwr.

Wy ath ofnant tra vo haul na * lloer,o genedlgaeth ‡ y genedlaeth.

E ddescen val y glaw ar y * wana 'wair,[ac] val y cawodydd y ‡ wlithant y ddaiar.

Yn y *amser ef y blodeua y cyfiawn,ac[y bydd]amledd *tangneddyf yd tra vo lleuat.

A' ei *lywodraeth vydd ‡ o'r mor bwygylydd, ac o'r Avon yd * tervynae y ‡ tir.

Ger y bron ef y ‡ gestwng y diffeithwyr,a'ei 'elynion a lyfant y llwch.

Brenhinedd * Tharschisch a'r ynysedd ei anrhegant: Brenhinedd ‡ Scheba a' Seba a ddwcant * roddion.

A'r oll Vrenhinedd y* anrydeddant ef:[yr] oll ‡ genedloedd ei gwasanaethant. .

Can ys ef a ymwared y tlawt pan * waeddo: yr angenawc hefyt, ar nep ny bo yddaw ‡ ymwaredwr.

E vydd trugarawc wrth y* rraidus a'r angenawc, ac a ymwared eneidiae yr tlotion.

Ef a * bryn ei h'eneidiae rac dichell a'‡thrawster,a gwerthvawr bydd ei gwaet yn ei olwc.

*A' byw vydd ef, ac e roddir iddo o aur ‡ Sheba : ac eweddijr drostaw yn oystat,[a'] pheunydd y bendithiant ef.

Ychydic *yd a[heuir] yn y ddaiar , ['sef [ar ben y mynyddedd , [a'] ei ffrwyth a yscytwa meis [coedwydd]Lebanon : a'r[plant]a vlodeuant o'r dinas , meis [glas] wellt y ddaiar .

Ei enw a vydd byth : ei enw a bery tra vo haul : yr oll cenedloedd ei bendithiant,[ac y * vendithir ynthaw.

Bendigedic [vo'r]Arglwydd Ddew , 'sef Dew Israel,

yr hwn

*dyro, tro
‡Ebr.barn
*glanneu
†darestwng
*lleuat
‡ bywgylyd
* cnu,cnaif
‡wlychant,
ddyfrhant
* ddyddie
*heddwch
*gyvoeth
‡o vor yvor
*ffinieu y
ddaiar
‡y crwm yr
ei y dric yn
yr anialwch
*Arabi,
Arabia
‡ddenieu
* grymant
yddo
‡ nasione
*lefo
‡ymgledwr
* tlawt
*ryddha
†cham
†Ys
* Arabi
*byd ef
gwynvyd

yr hwn yn vnic y wna ryveddodae.

Ac bendigedic [vo] Enw ei 'ogoniant yn tragyvyth: a' chyflawner yr oll ddaiar a ei 'ogoniāt. * Velly y bo, ac velly y bo. * Ebr. *Amen ve Amen.*

Yma y tervyna gweddieu Dauid vap Ishai.

Quam bonus Israël. Psalm.lxxiij.

¶Psalm *y roddit at* Asaph.

Prydnavvn vveddi.

YS da yw Dew y Israel: 'sef ir ei glan o galon. * Diogel,

A' minef, braidd na 'ogwyddoð vy-traet: bu vy- * cerddediadeu wrth vron llithro. * olion, camrae

Can ys * gwynvydais wrth yr ‡ ynvydion, pan welais lwyddiant yr ei enwir. * ymdigiais † ffolion

Can nad oes rrwymre yn eu h'angae, anid bot yn gryfiō ac yn heini

Mewn * lluddet dyn nid ytynt, ac gyd a dyn ny's poenir hwy. * ing, travel

Am hyny balchder yw eu * torch, a' ‡ thrawsed y gwisc hwy val dillat. * cadwyn † chreulonder

Ei llygait gan vraster a saif allan: y mae yddynt vwy nac a veddwl calon.

Ymddatod y enwireð y wnant, a dywedyt * anvad-air am [ei] trawster: wy ddywedant ‡ ain y Goruchaf. * sen † yn oruchel yn balch

Gosodant ei genae yn erbyn y nefoeð, a' ei tavot a gerdd rhyd y * ddaiar. * byd

Am hyny yr ymchwel ei bopul yma: can ys dwfr [phiol] lawn y wescir yddynt.

Ac a ddywedant, Pa * wedd y gwyr Dew? ‡ ac a oes gwybyddiaeth y gan y Goruchaf? * ddelw † neu

Wele, * lly'ma yr andewolion, ac ymaent yn llwyddo yn wastat, [ac] yn amlau mewn golud. * yr ei hyn llyma

Ys over y glanéais vy-calon, ac y golcheis vy-dwylo

mewn gwiriondap.

Can ys beunyd im poenwyt, ac im cospwyt * bop boreu.

A's dywedaf, * Barnaf val hyn, ‡ wely genedlaeth dy blant: gwneuthym * ar gam.

Yno y meddyliais ddeall hyn, [eithr * gormodd] gwaith oedd hyny ‡ ymy.

Yn yd aethym i Gyssegr Dew: [yno] y dyellais y dywedd hwy.

* Sef y gosodeist hwy yn y llithrigvae, ac eu cwympeist ir ‡ diffeithieu.

Mor ddysymwth y dyffeithwyt hwy, eu collwyt ac eu gorphennwyt yn * echryslawn.

Mal breuddwyt * wrth ddihuno [vn]: Arglwydd, ‡ pan gotych [ni], y gwnai y delw hwy yn ‡ dremyg.

Sef y * ceulawdd vy-calon, ac y brathwyt v'arennae.

A'mineu oeddwn ynvyt, ac ny ddeallwn: * ystrubl oeddwn ‡ ger dy vron.

Er hyny ydd oeddwn i yn oystat gyd a thi: delieist [vi] * erbyn vy llaw ddeheu.

A'th cygor y * tywysy vi, a'chwedy im cymery y 'ogoniant.

Pwy ['sydd] y mi yn y nef [any tydy]? ac ny ddelyfeis neb ‡ yn y ddaiar * gyd a thi.

Pallawdd vy-cnawd a'm calon: [eithyr] Dew [yw] nerth vy-calon, a'm rhan yn tragyvyth.

Can ys wele, yr ei'n 'syn ymbellau y wrthyt, y gollir: di nystri bawp 'sy yn * puteinio y wrthyt.

A'mineu, da ym gyfnesau at Ddew: [am hyny] y dodeis vy amdiriet yn yr Arglwydd Ddew, er datcan dy oll weithredoedd.

Vt quid Deus repulisti. Psalm.lxxiiij.

¶ *Psalm* y roddy athroeth y *roddit* at Asaph.

A Ddew, paam ein dodeist yn iaith yn dragyvyth: [paam] yr ennyn dy * ddigllonedd yn erbyn deveit dy porva?

* boreydd
* Penagaf
† llyma
† yngham
* try blin
† yn vy llygait
* Vs, Diau
† ancyvanneddeu
* horribil, aruthrol
* yn ol deffroi
† yn y dinas
* ddirmig
* cynnyrfod
* anival
† genyt
* er wydd
* arweny, cyfrwyddy
* wrthy ti
‡ ar
* gordderchu, godinebu
* gynddaredd, lit

*Meddwl

*Meddwl am dy Gynnulleidfa, ['rhon y] beddaist ‡ o'r cynvyt, ac am wialen dy etiueddieth yr hon y brynaist, [ac] am y mynyth hwn i Tsijon * yn yr vn y trigeist.

*Dercha dy draet, val y dinistrych yn‡dragyvyth bop gelyn, y ddruga dy Gyssecr.

Dy Wrthnebwyr* a ruant yn-cenol dy ‡ Gynulleidva, ac y osodant ei * banerae yn arwyddion.

[Yr hwn a godes] y bwyeill ar y prenneu * cyngavoc, oedd ‡ adnabodedic, val vn yn dwyn peth y * vcheldep:

Ac yr owrhon y torant y lawr hei gwaith cerviedic [gid] a bwyeill ac a mwrthoelion.

Tavlesont dy Gyssecr yn tân, [ac ei tynnesont] yd lawr, [ac] a halogesont drigva dy Enw.

Dywedent yn eu calon, anreithiwn hwy y gyd: wy loscesant oll * Synagogae Dew yn y tir.

Ein arwyddion ny welwn: nyd oes mwy vn Prophwyt, na neb gyd a ni a wyr pa hyd.

Pa hyd, Ddew, [ith]* cawdd y ‡gwrthnebwr? a gabla y gelyn dy Enw yn dragyvyth?

Paam y troi dy law ymaith, ys ef dy ddeheulaw? [tyn hi]oth * vonwes, [a']diva hwy.

Can ys Dew [yw] vy-Brenhin o'r cynvyt: yn gwaithiaw * iechyt yn-cenol y ddaiar.

Ti a*vartheist y môr gan dy ‡ gedernit: dryllaist bêne y dreiciae yn y dyfredd,

Ti* ddryllieist ben Leuiathan yn chwilvriw, ac ei rhoddeist yn bwyt ir popul yn y ‡ diffeithwch.

Ti a doreist ffynnon ac avon: dyscheist avonedd cedyrn.

*I ti y mae'r dydd, ac y ti y mae'r nos: ti paratoeist y *golauni a'r haul,

Ti'osodeist oll dervynae'r ddaiar: ti* wnaethost haf a gaiaf.

Coffa hyn, gablu o'r gelyn yr Arglwydd, a * divenwi o'r bobul ynvyt dy Enw.

Na ddyro eneit dy *durtur ir bwystvil, [ac] na angofia gynulleidfa'r tlodion yn tragyvyth.

*Cofia
† gynt
*lle
*ys ef Brysia
† ddilawrydd
*blocddiant
† eglwyst
*arwyddiō
*tewion
† cnwoc
*berffeithrwydd
*dryllient, myscant
*Gymmunvae
*cabla, senna, lliwia
‡ cystudiwr
*ascre
*porth, cadwadaeth
*ohaneist,
† wrth dy allu
*anialwch
*Ti bieu'r dydd. &c.
‡llever, llewych
*ffurfeist
*dirmygu
*colomben goet

*Edrych

*Edrych ar [dy] dygymbot: can ys tywyll-leoedd y ddaiar a lanwyt o drigvae y ‡ dyn traws.

Na bo ir gorthrymedic ymchwelyt yn wradwyddedic, [eithr] molent y tlawd ar angenawc dy Enw.

Cyvot, Ddew: dadle dy ddadl dy-un: coffa dy sén beunyddiol gan yr ynvyt.

Nac ancofia lef dy elynion: [can ys] * dwrdd yr ei ys y yn codi ith erbyn, a escen yn oystat.

Confitebimur tibi. Psalm.lxxv.

¶ Ir gorchestol. Na ddinistria. Psalm *neu* ganiat *a roit* at Asaph.

Ty glodvorwn, â Ddew, [ti] a glodvorwn, canys dy Enw [ys y] gyfagos: [am hyny] y * menagant dy ryveddodae.

Pan gymerwyf amser-adas barnaf yn vnion.

Datodwyt y ddaiar a'ei oll drigiolion: [a'] mi a ffyrfáf hei * cholofnae. Selah.

Dywedais wrth yr ynvydion, Na vyddwch mor ynvyt, ac wrth yr andewolion, * Nadderchevwch [eich] corn.

Na * derchefwch eich corn yn vchel, ac na ‡ phareblwch yn * war-syth.

Can ys nyd o'r Dwyrein, nac o'r Gorllewin, na'c o'r Deeu y daw * codiat.

Can ys Dew yw'r * barnwr: efe a estwng vn ac a gyfyd arall.

Can ys yn llaw'r Arglwydd y mae * phiol, a'r gwin yngoch: y mae yn llawn cymysc, ac ef a dywallt o hanaw: ys oll andewiolion y ddaiar y ‡ wascant ac a yvant hei gwaelodion.

A' minen a ‡ venagaf yn dragyvyth, ac a gan-molaf Ddew Iaco.

A' holl gyrn yr andewolion a ddrylliaf: a' chyrn y cyfion ydder-

Margin notes:
*Pssyria
† craulon
*terbysc
Boreu weddi.
*dclant, datcanant
*chynnalicir, ategiō
*Peidiwch ach corusythu
*y ngorusytywch
† ddywedwch
*gegsyth
*gorthavieth
*browdwr
*cwpan
† sugnant
‡ datcanaf

y dderchefir.

Notus in Iudea. Psalm.lxxvj.

¶Ir gorchestol ar Neginoth. Psalm *neu* ganu *y roysbwyt* at Asaph.

EAdweinir Dew yn Judáh: mawr [yw] ei
Enw yn Israél.
Can ys yn Shalem y mae ei Bebyll, a'i dri=
gva yn Tsijon.
Yno drylliawdd ef saethae y bwa, y tarian,
a'r cleddyf, a'r * brwydyr. Sélah. *gad, rhyfel
Ys mwy dyscleaer wyt a' * chadarn, na mynyddedd yr * ardderchoc
yspeil.
Espeiliwyt yr ei drud galon: hunesant ei hun, a'r oll
wyr nerthawc ny vedresont ar ei dwylaw.
*Gan dy gerydd Ddew Jaco, y dyguscawdd ys y mar= *Wrth
choc a'r march. ‡cerbyt, starret
Ti, ys ti y ofnir: a' phwy a saif yn d'olwc, pan vych di=
cllawn?
Pereist wrando [dy] varn o'r nefoedd: [am hyny] yr of=
nawdd y ddaiar a' * dystawodd. *bu lonydd
Pan gyfodest', Ddew, *y varn, y ymwared oll rei‡ go= *ir, er ‡gwar,
styngedic y ddaiar. Sélah. lledneis
Can ys cynddaredd dyn a * ddaw yn voliant y ti: a' ‡ re= *addef ytt
lyw y gynddaredd y dystegy. ‡gweddill, gwargred
*Edunwch a' chwplewch i'r Arglwydd eich Dew, pawp *Gaddewch
‡ ys ydd o ei amgylch: ducant anregion ir * ofnyawdr. ‡ y ydych *terribil,
Ef y wrthladd yspryt tywysogion, ofnadwy yw ef aruthrol,
y Brenhinedd y ddaiar. ofnedydd, ofnadwy

Voce mea ad Dominum. Psalm.lxxvij.

¶*I rhagorawl *gantor* Ieduthún. Psalm *y rocspwyt* at Asaph. *Er y

AR Ddew [y daeth] vy llef, pan waeddais: vy llef
[a ddaeth] at Ddew, ac ef am gwrandawodd.
Yn-dydd vy-cyfingder y ceisiais yr Arglwydd:
vy*archoll y redai y nos ac ny pheidiai: vy eneit *gweli

a wrtho=

* ddyhuddo gonffordd io
a wrthodes ei * ddiddanu.
Meddyliais am Ddew, ac im cynnyrfwyt: gweddiais, am
yspryt oedd athrist. Selah.
* rac huno † ymddiddan, ddywedyt
Deliaist vy llygait * yn-deffro: mewn trymvryd yr oe=
ddwn ac ny allwn † lavaru.
[Yno] yr ystyriais y dyddiae gynt, [a'] blynyddedd yr
[hen]oesoedd.
* cathl, caan caniat
Cofio a wnaethym vy * canu y nos: ys cympwyllais
wrth vy-calon, a'm yspryt a chwiliawdd ynddyval.
A ymbella yr Arglwydd yn tragywyth? ac a gair ei ewy=
llys da mwy?
* dragywyth
A ballawdd y drugaredd ef byth? a ddarvu ei addewit * yn
oes oesoedd?
* oarchaodd
A angofiawdd Dew bot yn drugaroc? a * attaliodd ef ei
drugareddae yn[ei]soriant? Selah.
A dywedais, Vy angae yty'w: [yno y meddyliaisam]
vlynyddedd deheulaw y Goruchaf.
Cofieis weithrededd yr Arglwydd: ys cofieis am dy * ry=
veddodeu o'r cynvyt.
A' mevyrias dy oll werthrededd, a'chympwyllais am
* wwnelyt ‡ Ddew mawr val &c.
* dy waithieu [gan ddywedyt,]
Dew dy ffordd [ys ydd] yn y Cyssecr: pwy's y * gymei=
nt Dew a'n Dew [ni?]
Ti y w'r Dew y wnai ryveddodae: gwnaethost wybot
* allu
dy * gedernit ym-plith y populoedd.
* Gorescenaist, Prlnaist † nerth
* Gwaredeist ath † vraich dy popul, [ys] meibion Ja=
co ac Joseph. Selah.
Y dyfredd ath welsant, Ddew: y dyfredd ath welsant [ac]
* gyunyrfet
ofnesant: ys y dyfnderen a * grynent.
* cymyleu † bellc, cenllysc
Yr * wybreu a dywalltent ddyfredd: y nefoedd a rodent
leferydd: ys dy ‡ saetheu a gerddent.
* drysce † lluchet
Llais dy * daran [oedd] oddyamgylch: y ‡ mellt a lewy=
chent y byt: echrynawdd y ‡ byt ac escutwodd.
* ddaiar a chynnyrfodd
Yn y mor [y mae] dy ffordd, ath lwybrae yn y dyfredd
* olion.
mawrion, ath * olae nid adwaenir.
* Arweneist
* Tywyseist dy popul mal deveit, drwy law Moysen ac
Aron.

Atten=

Attendite popule meus. Psalm.lxxviij.

¶*Psalm* y roi addysc *yroddit* at Asaph.

CLyw vy deddyf, vy-popul: gestyn= Prydnawn vveddi.
gwch eich clustiae at'eiriae vy-ge=
nac.
Agoraf vy-genae mewn dameg:
datcanaf * amadroddion or cyn= *ddychymyg
vyt. gion
Yr ei y glywsam ac a wybuam,
ac a venegawdd ein tadae y-ni.
[Yr ei] ny chudiwn rac y plāt hwy,
[ac] ir genedlaeth *rhacllaw y dat= *bydd ar ol
canwn voliannēu yr Arglwydd, a'ei gedernit, a'ei rybe=
ddodae y ‡ wnaethoedd: ‡ wnaeth ef
Val'y *gelodawđ ef ddygymbod yn Jaco, ac y dodawdd *ordeiniodd,
*Ddedyf yn Israel, yr hyn a orchymynawdd ef in tadae, sefydlodd
y'w dyscu y'w plant: ‡ Cyfraith
Mal y gallei y genedlaeth ar ol gahel [ei] gwybot, [ac]
ir plant a enit, gyvodi, a'i datcan y'w plant [wythau]:
Er * dodi ei gobeith yn-Dew, ac nad ‡ ebrvygent Wei= *gesot, rhoi
thredoedd Dew, eithr cadw ei 'orchymynnion: ‡ancofient
Ac nid bot val ei tadeu, yn genedlaeth * gyldynus ac a= * ynfydlon
nuvyđ: yn genedlaeth nyd vnionawdd hei chalon, ac nyd
‡ ymffyddiawdd hei yspryt a Dew. † buffydd-
Plant Ephráim yn arvoc ac yn saethu a bwa, a droesont lon.&c.
[ei cefneu] yn-dydd * cad. *brwydr, ymladd, rhyvel
Ny chatwasant ddygymbot Dew, ac yn ei * Ddeddyf *Cyfraith
ny vynent rodiaw,
A'gellwng dros gof y weithredoeđ ef, a'i ryveđodae y
dangosesei ydd-wynt.
Ef a wnaethoeđ ryveddodion gerbron [ei] tadae yn-tir
yr * Aipht: [ys] ym-maes tSóan. *Egypt
Ef a * ohanawdd y môr ac ef y ‡ trawenawd hwy: ac ef *rwygodd
awnaeth ir dwfr sefyll val ‡ pentwr. ‡ duc hwy trywodd ‡ crug

‡arwenoedd
A'r dyd y ‡ tywysawdd ef wy ac wybren, ac yn hyd y
nos a llewych tân.

* anialwch
Ef a holltawdd y craicieu yn y* diffeith, ac a roes ydd-
wynt ddiot[mal]o ddyfn dereu dirvawr.

Ef a dduc hefyt lifddyfredd allan o'r graic[ddilen], val y
gwnaeth ef i'r dyfredd ddescen mal avonedd.

*angw anec yn wastat
Er hyny wy bechent * rhac llaw yn ei erbyn, gan annoc
‡anialwch, didref, ancyvanedd
y Goruchaf yn y ‡ dyffeith,

*ovyn
A' themtiesant Ddew yn ei colonae: gan * erchy bwyt
wrth ei puchet.

*baratoi ‡bwrdd
Llavarent hefyt yn erbyn Dew, gan ddywedyt, All
Dew *arlwy ‡ bord yn y dyffeithwch?

*Wele ‡llifodd *dilifodd ‡yddy
*Nachaf, ef a drawodd y graic, val y ‡ pistilliawdd y dy
fred, ac y * ffrydiawdd yr avonydd: a all ef roddy bara he-
feid[neu]ddarpar cic ‡ y'w bopul?

*ennynnwyt *ydaeth
Yno y clybu yr Arglwydd ac y dygiawdd, a'r tan y*gyn-
newyt yn Jaco, ac yr * escennawdd digovent ar Israel:

Can na chredasant wy yn-Dew: ac nad ymddiriedesont
yn ei gymporth.

Er hyny ef'orchmynesei yr wybrae o vuchot, ac agoresei
ddrysae, y nefoedd,

* gair Ebr.yw. ‡
A' glawiesei ef[y]‡ man arnynt y[ei] bwyta, ac a ro-
ddesei yddwynt * y gwenith o'r nefoedd.

*cedyrn *ei gwala
Bara'r * Angelion a bwytaodd dyn: anvonawdd ydd-
wynt bwyt ‡ ddigon.

Ef a wnaeth ir Dwyreinwynt vyned yn y nefoedd, a'
thrwy ei nerth y duc ef y Deeuwynt.

*adar ascelloc *lluestai
A' glawiodd ef gic arnynt mal llwch, ac *ehediait ada-
iniog mal tyvot moroedd.

Ac[eu]gwnaeth y syrthio yn-cenol eu * pepylleu, [s'ef]
yn amgylch-ogylch ei cyvaneddeu.

*cyflawn-wyt
Yno y bwytesant ac y diwallwyt yn ddigonol, can ys
rhoes yddwynt ei dysyfiat.

Ny thoresont y wrth ei deisyf, [ac] eto[ydd oedd]y bwyt
*brasaf
yn ei genae,
*drawadd, grymodd, bwyodd, drodd
Pan escennodd diglloned Dew arnynt, a lladd yr ei*cry-
faf o hanwynt, ac a drabaydd odd etholedigion Israel.

Er

Er hyn *oll y pechint yn wastat ac ny chredent ei ryfeddodeu.
Am hyny y * treuliawdd ef y dyddiae hwy yn- gwagedd,
a'ei blynyddoedd ‡ yn echryn.
Pan oedd ef yn y lladd hwy y ceisient ef, ac yr ymchwelent,
ac y geisiesont DDew yn vorew.
Ac y gofiesont mae Dew [oedd] ei * nerth, a'r Dew
goruchaf ei ‡ prynwr.
Ethr ymddewydd a wnaent ac ef ai geneu, a * ffuantu wr=
thaw ai tavot.
Can nad oedd ei calon yn * vnion] gyd ac ef, ac nid oe=
ddent ffydlon yn ei ddygymbot.
Er hyny efe * mor drugarawc y vaddeuawdd [ei] cam=
weddae, ac ny's dinistrawdd, a' llawer gwaith y trodd
heibio ei soriant ac ny ‡ chyvodawdd ei oll ddigovaint.
Canys ef a gofiawdd mae cnawt oeddynt: [sef] gwynt
yn myned ac eb * ymchwelyt.
Pa * sawl gwaith y ‡ digiesont ef yn y ddiffeith? [ac] y
‡ tristesont ef yn yr anialwch:
A' hwy ymchoelesant ac a temptesont DDew, ac Sanct
Israel a * dervynent.
Ny chofient ei law [na'r] dydd y gwaredawdd ef hwy
rac y gelyn:
[Na hwn] y osodawdd ei * arwyddion yn yr ‡ Aipht,
a ei ryveddodae ym-maes tSoan:
Ac ef a droes y avonydd hwy yn waet, ai llifddyfredd
val na allent yfed.
E ddanvonawdd pop ryw * adnoc yn ei plith, yr ei eu hy=
sawdd, a' ‡ llyffaint yr ei divethent.
E roes hefyt y ffrwythae hwy ir lindys, a ei llafur i'r cei
lioc-rhedyn.
* Lladdodd ef ei gwinwydd a chenllysc, a'ei gwyllt ffigu=
swydd a'chessair.
Ef a roes hefyt y * h'yscrublieit i'r cenllysc, a'ei ‡ perche=
nogeth i'r lluchet.
Anvonawdd arnynt gynddaredd ei lit, * irlonedd a' bar,
ac ‡ ing gan ddanvon Angelion * anvat.
Ef a wnaeth ffordd y'w ddigovaint: nyd arbedawdd ef

*y gyd
*dyvethodd, dinistrodd
‡erynnwrf, ar ffrwst
*Canys taw
† craic, ceidwad
*gorescennwr
*dywedyt
*celwydd
*yn
† chyffrodd, chwennocdd
*ddyvot drachefn
*vynychet veint
† cythruddesont
*argaeent
*gwyrthie
† Egypt
*cenlion
‡broga
*Dinistrodd
*anivelieit
† da, anivelieit
*lluchededenae, mellt
*digovaint
† chyni
*drwc

*heinioes, chwaren, note,cowyn ei henaid rac angae,[and]rhoi ei *bywyt ir ‡cornwyt:
Ac e drawodd bop cynenit yn yr Aipht, [ys] dechreuait y nerth hwy yn lluestai Cham.
*gre Ac e wnaeth y'w bopul ymddaith mal deveit, ac h'arw enawdd yn y diffaith val * gyr.
Ys ef y duc hwy allan yn ddiogel, ac nyd ofnesont, a'r mor a guddiawdd ei gelynion.
*duc *Sancteidd Ac e * a ddaeth a hwy y gyffinydd ei ‡ Gyssegr: [sef] ir mynyth hwn, [y] a orescennawdd ei ddeeulaw.
*clwtys Ef a vwriawdd hefyd y cenedloedd allan yn y gwydd hwy ac a wnaeth y ddynt syrthio yn * rhann [ei] etifedd-iaeth, ac a barawdd y lwytheu Israel drigio yn y pepyll hwy.
Er hynny wy temtiesont ac a ddigiesont y goruchaf Ddew, a'ei destiolaetheu ny-chatwesant:
*siomi Eithr ymchwelyt, a'*gwneuthur ar gam val eu tadeu: [ac] ymdroi val bwa twyllodrus.
*vcheloedd, vchelfae A'digiesant ef a'ei *gwyddvaeu, ac y cyffroesōt ef y lidio a'ei delwae-cerviedic.
*drigva, lluest Clybu Dew [hyn] ac e digiawdd, ac a * e dremygawdd yn ddirvawr Israel:
Val y gadawdd ef breswyl Shilo, [sef] y * babell [lle] preswiliawdd ef ym-plith dynion,
*gedernit ‡degwch Ac e roddes ei * veddiant yn-caethiwet, a ei ‡ brydver-thwch yn llaw'r gelyn.
*argaeodd Ac e * roddes ei bopul ir cleddyf, ac a lidiawdd wrth ei etiveddiaeth.
*morynion Y dewis-wyr hwy a ysawdd y tân, a'i * gweryfon ny volwyt.
* chwynvanesont Ei hOffeiriait y gwympodd gan y cleddyf, a'i gwragedd-gweddwon * nyd wylesont.
*ddihunodd † cawr A'r Arglwydd a * ddeffroes val vn o gusgu, [ac] mal ‡ gwr-cadr gwedy gwin yn bloeddio,
Ac e drawodd ei'elynion ar y tu ol, ac eu rhoddes yn-gw-radwydd tragyvythawl.
*babyll Ac ef a wrthodes *luest Joseph, a'llwyth Ephraim ny ddetholawdd.

*Ac ef

*Ac ef a ‡ddetholes lwyth Judáh, [a'] mynyth Tsíjon *Eithr
yr hwn a garawdd. ‡ddewysod
Ac ef y adeilawdd ei Gyssecr mal [llys] vchel, mal y
ddaiar, rhon y sailiawdd ef yn tragyvyth.
E ddetholes hefyd Ddauid ei was, ac ei cymerth o'r cor=
lanae deuett.
Ys o ol y [deveit] * cyfebron y ‡ daeth ac ef y * borthi ei *blithion ‡duc ef
bopul yn Jaco, a'i etineddiaeth yn Israel. *besei
Ac ef y porthei wy yn ol gwiriondep ei galon, ac eu ‡'har= ‡llywodraethodd, tri-
wenawdd wrth ddyall ei ddwyllaw. nodd

¶ Deus venerunt gentes. Psalm.lxxix.

¶ Psalm y roddit at Asaph.

ADDEW, daeth y cenedloedd ith etiue= Boreu weddi.
ddiaeth: dy Templ sanctaidd a alo=
gasant, a' gwnaethant Caerusalem
yn * bentyrreu [ceric.] *garneddi
Celanedd dy weision y roesant yn
bwyt y adar * y nefoedd: [a'] chic dy *yr awyr
Sainct y vwystviledd y ddaiar.
Ei gwaed y * dineuesant mal dw= *ellygesont, dywalldesont
fyr o amgylch Caerusalem, ac nid
oedd nep y'w claddu.
*Ydd ym yn ‡warthrudd i'n cymydogion, [ys] yn drenic *Aetham ‡lliwiant
ac yn watworgerdd ir ei sydd o'n amgylch.
Arglwydd, yd pa hyd y digi yn dragyvyth: a lysc dy
* eiddygedd mal tan? *zel
*Dinca dy ‡ var ar y cenedlnedd nith adnabuont, ac ar *Tywallt ‡ddig, sorri-
y teyrnasoedd ny alwasant ar dy Enw. ant
Canys * ysu Jaco a wnaethant, a' ‡diffeithio ei bres= *bwyta, difa
wylfa. ‡ancyvanedd
Na chofia ini y pechatae * gynt, [and] ‡brysia ath dostur *or blaen
drugareddeu an * rracvlaeno: dirvawr yw'n trueni. ‡ffrysta
Cymporth ni Ddew ein iechyt, er gogoniant dy Enw, *achupo
a' gwared ni a' thrugará wrth ein pechatae er mwyn dy
Enw.

Paam, y dywedei y cenedloedd, P'le mae y Dew hwy? adnabydder ef ym-plith y cenedloedd yn dy 'olwc gan ddialedd

*ellygwyt, gollwyt

gwaet dy weiſion y * 'orddineuwyt.

Deuet vchenaid y carcharorion ger dy ‡wynep: yn ol

‡ bron

*galln

* mowredd dy vraich, cadw blant angeu,

*Ac adver

‡ aſcre

*ſen, llſwiant

*A' dod in cymydogion [ar ei] ſaith vet yw ‡ mon wes ei * cabl, a'r hwn ith caplaſant, Arglwydd.

A' nineu ty popul a' deueit dy porva ath glodvorwn yn tragyvyth: ac o genedlaeth i genedlaeth y datcanwn dy voliant.

Qui regis Iſrael. Pſalm.lxxx.

¶I rhagorol ar Shoſannim, gh Edúth. Pſalm yr oid at Aſaph.

*arwein

† dangos dy lewych

CLyw [dydi] Vugail Iſrael, ys yr hwn wyt yn *tywys Joſeph mal devait: ‡ llewycha, ti ys ydd yn eiſtedd ar y Cerubieit.

*cychwyn, dercha

*dysclaria, llewycha

†gwareder, cadwer

Gar bron Ephráim, Beniamín, a' Manaſſéh *cyvot dy nerth, a'dyred in cymporth Dew d'adymchwel ni, a' * thywynna dy wynep val in ‡ iachâer.

A Arglwydd Ddew y lluedd, pa hyd y ſory wrth wedi dy popul?

Bwydeiſt hwy a bara daigrae, a'rhoddeiſt yddwynt ddaigrae y'w yw yfet a meſur mawr.

*plith

Ti an gwnaethoſt yn gynnen y ein * cymmydogion, a'n gelynion ys ydd in gwatwor yn eu ‡ cyfrwng.

A' Ddew y lluoedd d'adymchwel ni: tywynna dy wynep, ac in iachéir.

*Egipt

‡dodeiſt

*Cartheiſt, Arloſeiſt

† phereiſt yddi wreiddio

*Ebr. Dew

*baglur

Dugeiſt winwydden o'r * Aipht: tavleiſt allan y cenedloedd, a' ‡ phlenneiſt e-hi.

*Gwnaethost' le y'ddhei, a' ‡ gwreiddieiſt hi gwraidd, a' hi lanwodd y ddaiar.

Y mynyddedd y guddiwt gan hei gwaſcot, a'ei changae [oedd val] y Cedrwydd * rhagorawl.

Hi eſtennodd hei cheinciae yd y môr, a' ei * changenni yd yr Avon.

Paam [ynte] y* drylliaist hei chaeu y lawr, val y mae *mysceist
pawb y el rhyd y fford yn hei ‡ dirwyn. ‡ chnithio, chipio
Y baedd coet hei dinistriodd, a' * bwystvil y maes hei *anifeilieit gwylltion
porawdd,
Dew y lluoedd dychwel * adolwyn: edrych y lawr o'r ne= *atolwg
foedd, a' gwyl ‡ a' gofwya y winwydden hon, ‡ a cymwel ar
A'r 'winllan y blannawdd dy ddeheulaw, a'r * vapcainc *blanwyddē
['rhon] y gadarneist yty-un.
[Ys] llosewyt hi a than, [a'] ‡ thorwyt ir llawr: ac wynt' ‡ cybwyswyt
y gollir gan gerydd dy wynep.
Byddet dy law ar 'wr dy ddeheulaw, [ac] ar vap dyn,
[rhwn] y gadarneist y ty vn.
Yno nyd * adymchwelwn y wrthyt: bywhâ ni, a' * ga= *alwn tu
lwn ar dy Enw. gwrthgarn
Dadymchwel ni, Arglwydd Ddew y lluoedd: * tywyna *dysclaeria
dy wynep ‡ ac in iachéir, † a chadwedic bydwn

Exultate Deo. Psalm.lxxxj.

¶I rhagorol ar Githith *Psalm yroddit* at Asaph.

CAnwch yn * yn llawen y Ddew ein cedernit: *hyfryt
cenwch yn llavar y Ddew Iaco.
Cymrwch y * cathyl a' ‡ moeswch y tym= *psalm, caan
pan, y delyn vwyn y gyd a'r * nabel. †rhowch *liwt
Cenwch * yr vtcorn yn y ‡ lloer newydd, *trompet
[sef] yn yr amser * nod ar ein dydd gwyl. †lleuat
Can ys cynnedddf yw hyn y Israel, [a'] Chyfraith gan *nodedic, gosodedic
Ddew Iaco. *Dew.&c
Ef * a osodes hyn yn Ioseph yn testiolaeth, pan daeth * ef *ddodes
allan o dir yr ‡ Aipht, [lle] clywais * iaith ni dyellais. †Egypt *wefus,
‡ Tynnais ei yscwydd y wrth y baich, a' ei ddwylo a ym= tavot
adawsant a'r crochaneu. †Ys mutais
Yn dy * gyfingder [im] galweist ac ith wrandeweis, [ac] *drwbl
ath atebeis yn- dirgelwch y daran: [mi] ath broveis * w= † ger llaw
rth ddyfred Meribah. Sélah.
Clyw, vy-popul, * a' thestolaethaf wrthyt: Israel, a's
gwrandewy arnaf.

*dieithr

Na vo Dew *estran ynot', ac na addola Ddew dieithyr.

Can ys mi yw yr Arglwydd dy Ddew, yr hwn ath duc allan o dir yr Aipht, *agor dy enae yn llydan, a'[mi]ei llanwaf.

*lleta

Eithyr vy-popul ny chlyw vy llef, ac Israel ny vynn vyvi.

Yno y rhoddeis i hwynt y *gyndynrwydd ei calon, [a'] cherddesont wrth ei cygor y-unain.

* galedwch ddrudedd

Och na wrandawei vy-popul arnaf, [a']rhodiesei yr Israel yn vy ffyrdd.

*rhodio o ec

Yr awr y gestyngeswn ei gelynion, ac y troeswn vy llaw yn erbyn y *herbynwyr.

*gwrth nebwyr

Dygaseion yr Arglwydd a ddarostyngesit ydaw, a'ei h'amser vysei yn tragywydd.

A'[Dew] y bwydesei wynt a *braster gwenith, ac a mel o'r ‡ graic y dywalleswn dydy.

*phurion ‡garn, clegr

Deus stetit in sinagoga. Psalm.lxxxij.

¶ Psalm y roid at Asaph.

Prydnavvn vveddi.

DEw ys y yn sefyll yn-cynnulleidfa y dewieu: ym-plith y dewieu y mae ef yn barnu.

Pa hyd y barnwch *yn ancyfiawn a' chymryt ‡ plait yr andewiolion? Selah.

* ar gam ‡Ebr. wynebeu

Bernwch-yn-vnion y tlawt ar amddivat: a' gwnewch-gyfiawnder i rhaidus a'r *truan.

*angenoc

Gwaredwch y tlawt a'r *angenawc: ‡ cadwch hwy rac llaw yr andewiolion.

*diddim ‡ diengwch

Ny wyddant ac ny ddyallant [ddim]: rodio y maent yn-tywyllwch, [er hyny] oll *sailieu y ddaiar y gyffroit.

*ddysylen

Mi ddywedais, [Ys] dewiae ytych, a' phlant y Goruchaf ytych oll.

Er hyny val dyn y byddwch veirw, a' chwi dywysogion

val eraill y * dygwyddwch. ‡llythiwch, cwympwch.
Dew cyvot,[a']barn y ddaiar, can ys ti etifeddy yr oll
genedloedd.

Deus quis ſimilis. Pſalm.lxxxiij.

¶Caniat *neu* Pſalm *yroddit* at Aſaph.

DEw nag ymoyſtega : na thaw-ſon ac na * vyd lonydd
*phait, Ddew.
Can ys *llyma dy elynion yn dadwrd, ath *wele
ddygaſogion a godeſont y penn y vyny.
Dychymygeſont gygor dichellgar yn er=
byn dy popul, ac ymgycoreſont yn erbyn dy
rei dirgel.
Dywedeſont, Dewch a' thorwn hwy ymaith * rac bot *val na bōt
yn genedl: ac na choffaer enw Iſrael mwyach.
Can ys cydymgycoreſont yn-*calon, [ac]a' ‡ ym-wnae= *vnvryd
thont ith erbyn. ‡wnethon gyngrair, ddygymot
Pepylleu Edom, a'r Iſmaleit, Moab a'r Agareit:
Gebal ac Ammon, ac Amalek: y Philiſteit a'Phreſw=
ylwyr Tyrus: *thrigianolion
Aſſhur hefyd a ymwaſcod ac wynt : buont braich y *blait
blant Lot. Selah.
Gwna [di] I ydd wynt mal ir Midianeit : mal i Siſera
[ac] mal y Iabin wrth *garroc kyſon. *avon
Wy dyvethwyt yn Endor, ac*oeddent yn‡dom]ir daiar. *acthant ‡Ebr. *domen*
Gwna hwy,[ſef]ei tywyſogion val Oreb a' dSeeb : ys
ei h'oll dywyſogiou mal tSalmanach.
Yr ei dywetſont, *Mediannwn yni‡gyvanneddeu Dew. *Gorefe cynwu ‡drigvae
A vy-Dew, gwna hwy mal * rrot, [ac] mal y ſofl gar *olwyn, troell, trovel ſidell
bron y gwynt. ‡o vlaen
Megis y tan yn lloſci y coet, a'meis y fflamm yn poethy
y mynydde:
Velly erlid [ti] hwy ath tempeſtl, a' dychryn hwy ath
* yſtorm. *corwynt
Llanw ei h'wynebae a * threimic, val y caiſiant dy Enw *anglod,
Arglwydd. cywilidd

Cawi=

Cywilyddhier hwy a' chythrudder byth bythawl: ys=
g'wartha'er a' chyvergollier,

*y elwir
† ys ydd

Val y gwydyddant mae ti[yr hwn * yw]dy enw Jeho=
váh,‡ wyt yn vnic, ys y Gorucháf ar yr oll ddaiar.

Quam dilecta tabernacula. Pſalm.lxxxiiij.

¶I rhagorawl ar Githith. Pſalm *y roddit* at veibion Kórach.

*garuaidd, orhoff, brydverth
‡yn vnchwant
*ffeinto
† lysoedd

O Arglwydd y lluoedd, mor * ferchawc yw dy
bepyll.
Y mae vy eneit mewn ‡ dychwant, ytyw,
ac yn * trengy am ‡ neuaddae yr Arglwydd:
[can ys]vy-calon am-cnawd ys ydd a'ei gor=
voledd yn-Dew byw.

*rhoddo
‡ chywion

Ys aderyn y to a gavas iddo duy, a'r wennol nyth yddi
llei * dyd ei‡ adar, [sef]wrth dy allorau, Arglwydd y lluo=
edd, vy-Brenhin a'm Dew.
Gwyn ei byd yr ei y drigant yn dy duy: yn 'oystat ith
voliannant. Sélah.
Gwyn ei vyd y dyn, [ys yd]ei nerth ynoti, [ac] ath ffyrdd
yn ei galon.

*treiddaw, tramwy

Yr ei's yn *mynet] drwy ddffryn Baca y wnant ffyn=
nonnie ynthaw: y glaw hefyt a wisc y llynneu.

*Mynet

*Ynidddeith y wnant o nerth y-nerth[y'ny]ymddangoso
[pop vn]ger bron Dew yn Sijon.
Arglwydd Ddew y lluoedd, erglyw vy-gwedi: gwran=
do â Ddew Jaco. Selah,

*tremia, gwyl
† Christ, Iredic
* lysoedd
† drothe

Dew ein tarian * sylla, ac edrych at wynep dy ‡ Enn
einiawc.
Can ys gwell die r not yn dy * neuaddeu no miloedd,
[yn lle arall]: dewisach-genyf vot ar yr ‡ hinioc yn tuy
vy - Dew, na thrigio ym-pepyll yr andewioldep.
Can[vot]yr Arglwydd Ddew yn haul ac yn darian[y
nt]: yr Arglwydd a rydd 'rat a' gogoniant, ac nid attal e

*y wrth

ddim da * rac y sawl y rodiant ym-perfeithrwydd.
Arglwydd y lluoedd, gwyn ei vyd y dyn a ymddiriet
ynot.

Bene=

Benedixisti Domine. Psalm.lxxxv.

¶I rhagorol. Psalm *yroddit* at veibion Korach.

GEreist Arglwydd dy dir: dychweleist gaethiwet Jaco.

Maddeueist enwiredd dy popul: a *thoeist ei oll pechatae. Selah.

Attalieist dy oll ddigllonedd, ac ymchweleist y wrth lidiawgrwydd dy soriant.

Dychwel ni Ddew ein *iechyt, a ‡ llaysa dy ddigoveint wrthym.

A sory[di]wrthym yn trygyvyth: ac a estenny dy ddicter o'r genedlaeth * ygylydd?

A ny thri di drachefyn [a'n bywio, * yny bo ith popul lawenâu ynot?

Dangos ynny, Arglwydd, dy drugaredd, a' chaniata yni dy iechyt.

Gwrandawyf pa dywait yr Arglwydd Ddew: canys * dywait ef dangnedyf wrth ei bopul, ac wrth ei Sainct, val nad ymchwelant y ‡ ynvydrwydd.

Diau vot y iechyt ef yn agos at y rei y ofant ef, y'n y drico gogoniant yn ein tir.

Trugared a gwirioned a * gyfyrddant: cyfiawnder a' thangneddyf a [ymgusanant.]

Gwirionedd a *vlagura o'r daiar, a' chyfiawnder a edrych y lawr o'r nefoedd.

Sef y rrydd yr Arglwyd daoni, a'n tir a ryd y * frwyth yntau.

Cifiawnder a* gerdd] o ei' vlaen ef, ac a osot ei ‡ olion rhyd y ffordd.

*chuddieist
*ceidwadaeth
‡ myfca, dal dod, tola, phait ath. &c
*dwygylyd
*dal
*cymwyll.
† ffolinep
*Ys, Dilys, Dioer
† val. &c.
* gyhurdât
*baglura, blodeua
*dorëith
*ger ei wynep
† gerdediad eu gamhen

Inclina Domine aurem. Psalm.lxxxvj.

¶Gweddi Dauid.

Boreu weddi.

* Gestwng
* glan, perfeith
† wrthyt
* yn 'dyssat
* arati

Inclina dy glust, Arglwydd, [a'] gwrando vi: canys tlawt wyf ac angenawc.

Cadw vy eneit can ys * trugaroc ytwyf: vy Dew ymwared di dy was, rhwn a ymddiriet ‡ ynot.

Trugarhá wrthyf, Arglwydd: can ys ar nat y llefaf * beunydd.

Llawenhá eneit dy was: erwydd * arna-ti Arglwydd, y derchafaf vy eneit.

* dosturioc daddeuawc arbedawc

Can ys dy vot ti Arglwydd yn da ac yn * drugarawc, ac yn vawr o garedigrwydd ir 'ei oll, y alwant arnat.

* gweddieu erbynieu

Clustymwrando, Arglwydd, am gwedi, ac ystyria wrth lef vy * glochwyt.

* amser

Yn * dydd] vy-trallawt y galwaf arnat: can ys clywy vyvi.

* tebic y ti

Ymplith y dewiae nid [oes] vn * mal tydi, Arglwydd, ac nid oes vn [a wna] mal dy' weithrodoedd [di].

* grymant, atrydedant

Yr oll genedloedd y 'wneythost, a ddauant ac * addolant ger dy vron, Arglwydd, ac a' ogoneddant dy Enw.

* yw'r Dew

Can ys mawr wyt', ac yn gwneythy ryveddodae: ti * sy Ddew vnic.

† cwlwm, rhwym, ymwasc wrthyt

Dysc i mi, Arglwydd dy ffordd, [a']rhodiaf yn dy wirionedd ‡ vna vy calon [a thi] val yr ofnwyf dy Enw.

Mi ath clodvoraf, Arglwydd vy-Dew, am oll galon: ys gogoneddaf dy Enw yn tragyvyth.

* ym, ymy, wrthyf
† bedd, pwll, ffoss

Can ys mawr dy drugaredd * arnaf], a' gwaredaist vy-eneit y wrth y ‡ vedrot isaf.

* trawsion, cedyrn

A Ddew, cyvodes beilchion im erbyn, a'chymmynva y * drud dynion y geiliasant vy eneit, ac nith dodosont di ger eu bron.

* o, dy
* rro
† y wared, chymporth

A'thithau Arglwydd sy Ddew tosturiol a'thrugaroc, yn hwyr * y ddigoveint, yn vawr o drugaredd a' gwirionedd.

* lawvorwyn

Dychywel ataf a' thrugarhá wrthyf: * dyro dy nerth ith was, ac iachá vap dy ‡ wasanaethwraic.

* Dangos
† ym cyfor

Dod arwydd o'th ddaeoni wrthyf, val y gwelo vy-caseion,

ac eu

ac eu gwradwydder, can y ti Arglwydd vy cynhorthwy-
aw am * diddany. *conffortid

Fundamenta eius. Pſalm.lxxxvij.

¶ Pſalm *neu* ganu *y roddit* at veibion Kórach.

DEw a ddodes ei ſail yn y mynyddeu ſanctaidd.
Yr Arglwydd a gar byrth Tſijon yn vwy
na holl bepyll Jaco.
Petheu * gogoneddus y ddywedir am da= *arderchoc
nati, ddinas Dew. Sélah.
Coffáf am Rahab a' * Babilon ymplith yr ei am adwa *Ebrew.
enant: wely Paleſthina a' Tyrus y gyd ac Ethiopia, Yno Babél
y ganet ef.
Ac am Tſijon y dywedir, * Llawer a anet yntheihi]: ac *Ebr. gwr a gwr
efe, [ys] y Goruchaf y ‡ ffyrfáhi. ‡ ſicra
Yr Arglwydd a * gyfrif, pan eſcriveno ef y bopuloedd, *coffa
Efe a anet yno. Sélah.
Ys y * cantorion a'r cerddorion[ath volant]: vy oll ffy= *canwyr
nonieu ['sydd] ynot'.

Domine Deus ſalutis. Pſalm.lxxxviij.

¶ * Can *neu* Pſalm gan Hemán yr Ezachit y roddi addyſc, *yroddit* at veibion *Caniat
Kórach i rhagorawl ar Machaláth Leanoth.

ARglwydd Ddew vy iechyt, ys llefain ydd
wyf ddydd a' nos ger dy vron.
Dauet vy gweddi ger dy * wynep: geſtwng *bron
dy gluſt at vy llevain.
Can ys cyflawnwyt vy eneit o ddrygeu, *einioes, hoedl
a'm * bywyt 'sy yn neſáu ir ‡ vedrot. ‡bedd,
Im cyfrivir y gyd a'r ei 'n 'sy yn deſcen [ir] * pwll, [ac] *bedd, pytew, ſoll
‡ wyf val gwr ev nerth: ‡aethym
Sef yn rydd ym-plith y meirw, megis y lladdedigion yn
gorwedd yn y bedd, yr ei ny choffey mwy, ac eu torwyt
ymaith y wrth dy law.
* Dodeiſt vi yn y pytew iſaf, yn-tywyllwch[ac]yn yr ‡ ei= *Geſodeiſt ‡ dyfnder
gíawn.

Arnaf y * gorwedd dy ddigllonedd, ac ath oll ‡ donne [im] * cystuddieist. Selah.

Pelléeist [hwynt] vy-cydnabot y wrthyf, [ac] im gwnaethost yn * dremic ganthynt: im ‡ goarchaywyt, val nad elwyf allan.

Uy llygat a * ddoluria gan vy-poen: Arglwydd, galwaf arnat beunydd: estennaf vy-dwylaw ‡ arnat.

A ddangosy ryveddodae i'r meirw? [at] a gyfyd y meirw ath glodvory? Sélah.

A * ddatcenir dy drugaredd yn y bedd? ‡ a'th ffyddlondab yn-cyfergoll?

A adwaenir dy ryveddodae yn y tywyll? a'th gyfiawnder yn-tir angof?

A'mi lefais arnat, Arglwydd, a'borae y * daw vy-gweddi ‡ oth vlaen.

Arglwydd, paam y * gwrthódy vy eneit, [ac] y cuddy dy wynep y wrthyf?

Ys * truan ytwyf, ac ‡ ar drangedigaeth: o'm ieuntit y dyoddefeis dy ófnion, gan * bedruso [om' emdoes.]

*Ar vyuchaf y trawenynt dy sorianteu, a'th ofn am ‡ torawdd ymaith.

Daethant beunydd om amgylch mal dwfyr, ac am cylchynesant y * gyd.

Uy-cereint a'in cymddeithion y belléeist y wrthyf, a'm cydnabot a * ymguddiant.

Miſericordias Domini.   Pſalm.lxxxix.

¶Pſalm y roi athroaeth y gan Ethan yr Ezahit.

T Rugareddeu yr Arglwydd y ganaf byth: a'm genae y menagaf dy wirionedd o genedlaeth y genedlaeth.

Can ys dywedais, Ys * adaslir trugaredd yn tragyvyth: dy wirionedd y gadarnéy ys yn y nefoedd.

Gwneythym * ddygymbot am eholedic, tyngais wrth Ddauid vygwasnaethwr,

Dy had y ddarparaf yn tragyvyth

---

*Ebr. ymgynnal
‡ffyrmoedd
*poeneist
*ddygas, ffiaidd
‡ carcharwyt
*drissaa
‡ atat
*benegir, ddeclerir
‡neu dy
*rhacblaynu
‡geyr dy vron
*gedy
*llesc
‡ pwibron marw
*dowto am
*Trosof yr aent dy varieu gorffen
‡odd
*ynghyt, obop parth
*Ebr. yn tywyllwch
Prydnawn vveddi.
*darperir, a bery
*ammot
‡dewysedic, dewisol

vyth, ath * eisteddfa adailaf o genedlaeth y genedlaeth. Selah.

Arglwydd, ys y nefoedd a glodvorant dy ryveddawt: 'sef dy wyrionedd yn-Cynnulleidfa y Sainct.

Can ys pwy yn y nef sy * ogyfuwch ar Arglwydd, [a' phwy] sy gyffelyp ir Arglwydd ymplith meibion y dewieu?

Dew sy * derribil yn Cynnulleidva y Sainct, a' ‡ therribil goruwch yr oll 'r ei, [ys y] o ei amgylch.

Arglwydd Ddew y lluoedd, pwy * mal tydi, y cadarn ‡ Ior, a'th wirionedd oth amgylch?

Ti 'sy yn llywiaw * chwydd y mor: pan ymgoto ei doneu ti eu goystegy.

Ti a * drabaiddaist ‡ Rahab mal vn lladdedic: gwyscereist dy 'elynion * a braich dy gadernit.

* I ti y mae nefoedd, y ddaiar hefyt ys ydd yti: seiliaist y byt, ‡ a'i gyflawnder.

Gogledd a' * Deau ti eu creaist: Thabor a' cHermon a lawenechant yn dy Enw.

Y mae yty braich * a chadernit: ys nerthol yw dy law, [ac] vchel dy ddeheulaw.

Iawnder ac vniondep yw * trigva dy ‡ eisteddle: trugaredd a' gwirionedd a racvlaenant dy 'wynep.

Gwyn ei vyd y popul a wyr ymlawenhay [y nos]: rhodiant yn-goleuni dy wynepryd, Arglwydd.

Yn dy Enw y bydd ei hyfrydwch, ac yn dy gyfiawnder y ymdderchavant.

Can ys gogoniant y nerth hwy ‡ yw ti, a'chan dy ewyllys-da y derchefir ein cyrn.

Can ys ar [law] yr Arglwydd y mae ein tarian, ac y Sanct Israel [y mae] ein Brenhin.

Yno * ymddiddeneist yn-gweledigaeth ath Sanct, ac y ddywedeist, ‡ Gosodeis cymporth ar vn galluawc: derchefeis vn etholedic o'r popul.

Cefeis Ddauid vy-gwasanaethwr: * ac oleo vy sanctei- ddrwydd yr ‡ enneiniais ef.

Am hyny y * ffyrfeir vy llaw y gyd ac ef, a'm braich ei

* gadair
* gyffelyp
* ofnadwy ‡ parchadwy
* sy debic
‡ Ebr. *Iah* ys ef Arglwydd
* valchder, y morgymladd
* ddrylliaist escutiaist
† yr Aiphe
* ath cadarn braich
* Ti bieu
† achymeint ys ydd yntho.
* Ebr. hefl *lamin* sef dere nen ddeeulaw
* cadarn, nerthawc
* barn
† darpar, sylvan
* gadair
† wyt, ydwyt
* yllavareist
† Dodeis
* aim olew sanctaidd
† irais
* bydd parawt

cyfnertha.

*wneuthur cam ac ef

Ny chaiff y gelyn ei * orthrymu, na'r mab enwir ei ddrygu.

*gar ei vrô
‡ ormeilaf, fustaf

Eithr * escutiaf ei elynion * rac ei wyneb, a'ei gaseion a ‡ vaiddaf.

Vy-gwirionedd hefyt am trugaredd [vyð] gyd ac ef, ac yn vy Enw y derchefir ei gorn.

*lywodraeth

A' gosodaf ei * law ar y môr, a'ei ddeheulaw yn y llifeirieint.

*charn, charnedd, chlegyr

Ef a'ailw arnaf, Ti yw vy-tat, vy-Dew, a' * chraic vy iechyt.

Hefyt mi ei gwnaf yn gyn-enit ymy, yn uwch na Brenhinedd y ddaiar.

*a saif

Cadwaf yddo vy-trugaredd yn tragyvyth am dygymbot * vydd yn ffyddlawn yddo.

*epil

A'gosodaf ei * had yn dragyvyth, a'ei eisteddfa val dyddiae y nefoedd.

*Cyfraith

[Eithr] a's ei blant a wrthddodant vy-*Deddyf, ac ny rodiant yn vy-barnae:

*gyfreithieu, statutae

A's torant vy * cynneddfeu, a' bod eb gadw vy-gorchymynion:

*ymwelaf ai
‡dyrnodieu

Yno y * gobwyaf ei trawsedd a'r wialen, a'ei scelerder a ‡ ffonnodieu.

*euogaf

Er hyny ny ddncaf vy-trugaredd y arnaw, ac ny * ffugiaf vy-gwirionedd.

*Ebr. halogaf
‡ newidiaf

Ny * thoraf vy-dygymbot, a'r hyn a ddaeth oin gwefusae nid ‡ ysmutaf.

*myn vy santeiddrwydd
‡ phallaf

Tyngais vnwaith *ym Sanctawt, na ‡ ffugiaf y Ddauið, [can ddywedyt],

*gadeir

Ei had ef vydd yn tragyvyth, a'ei * eisteddfa [vydd] mal yr haul ger vy-bron.

*darperir

Mal y lleuat y * saif ef yn tragywyth, ac [mal] tyst ffyddlawn yn y nefoedd. Selah.

*Iredic

A' thi wrthðodeist ac a dremygeist, soreist wrth dy * Eneiniawc.

*goron

Toreist ddygymbot dy was, [ac] a halogeist ei * dalaith [gan hei thavlu] ir llawr.

Dry=

Dryllieist ei oll vagwyrydd: dodeist ei amddyffynvae
ef yn * advail. *dwn, ddrylliae,
Yr oll 'rei y ant rhyd y ffordd, y yspeiliant ef: y mae ef yn
*warthrudd y ei gymydogion. *lliwiant
Dyrchefeist ddeheulaw ei 'elynion, [a'] llawenycheist ei
oll * wrthnepwyr. *erbynwyr
Dychweleist hefyt vin ei gleddyf, ac ny wnaethost' yddo
sefyll yn y rryvel. *lapsa
Pereist yw ardderchawgrwydd * yspeidiaw, a'ei ‡ ei= ‡gadeir
steddle ir llawr a davleist.
Dyddiae ei ieuntit a vyréist, [a'] thoeist ef a chywi=
lydd. Selah.
Arglwydd, pa hyd yr ymguddy, [ai] byth? ac a lysc dy
lit val tan?
Cofia pa oes ysydd ymy: y ba beth y creyt' yn over oll
blant dynion
Pa ddyn 'sy vyw, ac ny wyl angae? [a] wared ef ei e=
neit rac llaw y beddrod? Selah.
Arglwydd, p'le mae dy drugaredden o'r blaen, [yr] ei
y dyngeist * wrth Ddauid yn dy wirionedd? *y
Coffa, Arglwydd, warthrudd dy weision, rhwn yr wyf yn
ei ddwyn im ‡ monwes y gan yr oll bopuloedd * mawrion. ‡ascre, arfet *cedyrn
O bleit ith 'elynion [dy] gablu, Arglwydd, can yddynt
gablu ol traet dy * Enneiniawc. *Iredic
Moler yr Arglwydd yn tragywyth. * Velly y bo, ac velly *Amen, ac amen
y bo.

Domine refugium. Psalm.xc.

¶Gweddi Moysen gwr * y Ddew. *Dew

ARglwydd, buost' yn brefwyl y-ni, o ge= Boreu weddi.
nedlaeth y genedlaeth.
Cyn * gwneuthur y mynydded [cyn] yty * Ebr. gens
ffurfiaw y ddaiar, a'r byt, ys er yn oes
oesoedd [ein] Dew ytwyt.
Ydd wyt yn * dychwelyt dyn y ddinistr: *tros
dywedy hefyt, Dychwelwch, veibion ‡dyn, dynion
‡ Adda.

Can ys mil o vlyddynedd yn dy olwc [ynt] val doe [nei echdoe] gwedy yr el heibio, a' [mal] gwylfa * liw nos.

*noswaith

Llifeiriaist drostynt, [val] hun ytynt: y borew y tyf ef mal y gwellt.

Y borae y blodena ac y tyf, eithr prydnawn y torir ef y lawr ac y gwywa.

Can ys in divéir y gan dy soriant, a' chan dy * var in cynnyrvir.

*ddic, lid, ddigovein

Gosodeist ein camweddae rac dy vron, a'n dirgel bechotae yn-golauni dy wynep.

Can ys ein oll ddyddieu * y ddarvuant yn dy ddicter: traulieisam ein blyddynedd megis ‡ lleferydd.

*aethant heibio
‡ chwedl, gair

*Dyddyae ein blyddyned [yw] decblwydd a' thrugein, ac as byddant o gryfder, petwarugein-blwydd: ac nid yw ei nerth anid llafur a' * phoen: canys ebrwydd y deryw, ac * ydd hedwn ymaith.

*Amser ein oes
*govit, dicter,
*nid oes mwy o hanom, y darvuam

Pwy a edwyn nerth dy soriont? can ys mal dy ofn y mae dy ddigoveint.

Dysc y ni velly gyfri ein dyddiae mal y ducom y ein calon ddoethinep.

Dymchwel (Arglwydd yd pahyd?) ac ymheddycha ith weision.

Cyflawna ni y borew ath drugaredd: yno y' byddwn lawen a' hyfryd ein oll ddyddiae.

‡wrth

Dyddana ni ‡ erwydd y dyddiae in cystuddieist, ac erwydd y blyddynedd y gwelsam ddrwc.

Gweler dy waith * ith weision, ath ‡ 'ogoniant ar y plant hwy.

*ynghyfor
‡teglwch, hyfrydwch

A' bid * prydverthwch yr Arglwydd ein Dew arnam, a' ‡ threfna weithred ein dwylo arnam, ys trefna weithred ein dwylaw.

‡sicrha

Qui habitat. Psalm. xcj.

Y

R hwn a drig yn-dirgelwch y Goruchaf, y dan wascawt yr Oll gyvoethawc * y cartefa.

*yr erys

Dywedaf wrth yr Arglwydd, â vy-gobeith, am ymddeffenva: [ef e yw] vy-Dew, ynthaw y

ymddiriedaf.
Can ys ef ath * wared y wrth ‡ hoynyn yr heliwr, ac y *ddianc
wrth y * cornwyt llygrawc. ‡bagl
Dan ei adanedd ef ath * toa, ac y dan ei escyll ith ddio= *chwaren,
gelir: ei wirionedd vydd dy darian ath vwcklet. cowyn, nodeu
Nith ofnir gan * arynaic y nos, [na] chan y saeth y e= *cudd
heta y dydd: *ofn, arswyt
Na chan y * cornwyt y rodia yn y tywyllwch: [na] chan *node,
yr adwyth a ‡ ddiva am hanner dydd. ‡chwaren
Mil y gwympant wrth dy ystlys, a' * myrdd ar dy dde= *ddestrywo
heulaw, [ac] ny ddaw yn agos atati. *dec mil
* Eithr ath lygait ydd edrychy, a' ‡ gobr yr andewolion y *Yn vnic, Dilys
wely. ‡tal, thaliat
Can ys [dywedeist], Yr Arglwydd yw vy-gobeith: * go *dodeist
ssodeist y Goruchel yn ‡ noddva yty.
Ny * ddygwydd yty ddrwc, ac ny nesa ddim pla ith ‡ pe= *ddaw
byll. ‡trigle, cartref
Can ys yw Angelion y gorchymyn ef, dy gadw yn dy
oll ffyrdd. *daro,
Yn eu dwylo ith ddugant, rrac yt' * vriwo dy droet wrth glwyso
garec. * ryw neidr or peri clas
Ar y lleo ar * asp y ‡ cerddy, ceneu y lleo a'r ddraic y * sa= ‡rhody
thry. * besengy
O bleit ydd * vy-caru, am hyny ei gwaredaf: [mi] ei der= * rot ei vawrserch arnaf
chafaf can ydd aw adnabot vy Enw.
Ef a' ailw arnaf, ac ei * gwrandawaf, gyd ac ef y [bydaf] *atebaf
yn ‡ yr ing: mi ei gwaredaf, ac ei gogoneddaf. ‡ cyfingder, trallot
A hir * ddyddiae ei ‡ digonaf, a dangosaf ydd vy iechyt. * oes, hoedl ‡cyflawnaf,

Bonum est confiteri. Psalm.xcij.

¶Psalm *neu* ganiat i'r die Sabbath.

Da [beth] yw clodvori yr Arglwydd, a cha=
nu ith Enw, y Goruchaf.
* Menegy dy drugaredd y boreu, a'th wiri= * I ddatcan
onedd y nosieu,
Ar y dectant, ac ar y * nabel, ar y mevyrdot *luwt, viol

ar y delyn.

Can ys [ti] Arglwydd am llawenéist ath weithrede, [ac] yn-*gwaithieu dy ddwylaw y byddaf hyfryd.

Arglwydd, mor *vawredic yw dy weithredoedd? [a'] ‡ gorddwfn yw dy veddyliae.

Y *gwr andoeth ny wyr hyn, a'r ynvyd ny ddeall hyn yma,

(Pan vlodeuo yr andewolion val y glaswellt, a' phan *vlaguro oll gweithredwyr enwiredd) ‡ val y destruwier hwy byth bythol.

A'thithau Arglwydd, wyt'oruchaf yn tragywyth.

Can ys *nacha dy elynion, Arglwyd: can ys nacha, dy elynion y gollir: oll weithredwyr euwiredd a ddestruwir.

A'm corn a dderchefi val vnicorn, [a'] mi ‡ enneinir ac *oleo irwyrdd.

Vy llygat hefyd a wyl *[vy gwynfyd] am vy-gelynion, am clust y glyw [vy wyllys] ar ‡ y drygddynion, a godant yn v'erbyn.

Y cyfiawn a vlodeua val *palmwydden, ac y ‡ gynnyd val y Cedrwydd yn Lebanón.

Y sawl y* blanwyt yn-tuy yr Arglwydd, y vlodeuant yn neuddae ein Dew.

Dygant *eto ffrwyth yn [ei] heneint: ‡ tirfion ac iraidd byddant.

Er manegi *bot yr Arglwydd vy-craic yn vnion, ac nad [oes] ynthaw enwiredd.

*weithredoedd *arddercharwc ‡thra dyfnion *dyn pwl *blodeuo ‡er, yw. &c. *wele, llyma synna, *taenellir ‡dyl yyl *yr andewolion *palmidwydden, pren palma †dyf †dodwyt *byth, yn dyfat *breifion †mae, taw. &c.

Dominus regnauit. Psalm.xciij.

Prydnavvn vveddi.

YR Arglwyd y sy yn teyrnasu, ac wedy ymwisco a *mawrhydi: ymae 'r Arglwyd wedy ymwisco ac ymwregysu a nerth: y byt hefyt y ‡ ffyrfeir val nat *ymotir.

Darparwyt dy eistedle *erioet: tithau ys ydd er yn oes [oesoed].

Derchavent y llifeireint, Arglwydd, dyrchavent y llifeirent ei llef derchavent y llifeirieint ei tonhae.

*gogoniant, prydverthwch ‡ baratoir dyfateir & *ysgogir ‡yn oes oesoedd

*Arn=

*Aruthrol [yw] tonneu y môr, gan laisieu dyfredd lawer, *Abrwysc
[ys]‡ aruthrach yw'r Arglwydd *yn yr uchelder, ‡mlwy cadarn, arderchawc
Dy destolaethae ynt *gredadwy iawn : ‡ sanctawt a *or
weddaith tuy, Arglwydd, yn tragyvyth. * tra ffyddlō †sātetdrwydd

Deus vltionum. Psalm.xciiij.

Arglwydd Ddew y dialwr, Dew y dialwr, ym= * ymdywyna, ymddysclaeria yn
ddangos-yn ddysclaer. splennydd
Ymdderch̄a, Barnwr y byt, [a'] *dod ‡daliat *dwc
ir beilchion. † wobr
Arglwydd pa hyd y bydd ir andewolion, pa
hyd yr ymorugan yr andewolion?
Siarad y wnant a' dywedyt yn *galet : ymvawrygu a * ddirvin, gelltan,
wna oll weithredwyr enwiredd. ffyrnic, bica
Dy popul, Arglwydd, y *vaiddant, ath etiveddiaeth *ffustant,
y gystuddiant. y drawant
Y weddw ar *alltud y [laddant], ar amddyvait y ‡liasant. *allwlat, dyethr
A dywedynt, Ny wyl yr Arglwydd, ac * ny ddeall † ddivethāt
Dew Iaco. *nyd gwaeth gan .&c.
Dyellwch wi andoethion ym plith y popul : a'r ynvy=
dion pa bryd y dyellwch?
Yr hwn y blannawdd y glust, any chlyw ef? neu yr hwn
y * ffurfawdd, y llygat any wyl ef? *wnaeth
Ai yr hwn a *gosp y cenedloedd, anyd argyoedda ef? yr * ddisciplia
hwn y ddysc wybodaeth y ddyn, [any wybydd ef]?
Yr Arglwydd y wyr veddyliae dyn, mae gwac ytynt.
Gwyn ei vyd y * gwr a gospych ti, Arglwydd, ac a ddy= *nep, dyn
scych yn dy ‡ Ddeddyf, † Gyfraith
Mal y rhoddy yddo orphwys rac dyddieu y drwc, tra
gladdier pwll i'r andewiol.
Can na * edy yr Arglwydd ei bopul, a'ei etiueddiaeth *phalla
ny's ‡ gwrthddot, † edy
Can ys * y gyfiawnder yr ymchwel barn, ac ar ei ol [y
daw] yr oll rei vnion ‡ o galon. *Ebryd † ei calon
Pwy a gyvyt gyd a mi yn erbyn yr *ei enwir? [a'] phwy *drygddynion
a ‡ saif gyd a mi yn erbyn y gwerthredwyr enwiredd? † ddadlae

Any

A ny byſei ir Arglwydd vy-cymporth, trigeſei haiach

*dystawr-wydd

vy eneit yn-* goystec.

Pan ddywedeis, Y mae vy- troet yn llithro, dy druga-redd, Arglwydd, am cynnaliawdd.

*vycalon, vy caudawt
† gonffordion, ddyhuddiat

Yn lliaws vy meddyliae *ym mewn, dy ‡ ddiddaneu a lawenesont vy eneit.

*cyveillach
† y ſtol

A oes y *eiſteddle enwiredd *gymddeithas a thi, rhwn a ffurfa gam yn lle Cyfraith?

*euogant, bwriant

Ymgaſclu a wnant yn erbyn eneit y cyfion, a'r gwaed gwirion y * ddamniant,

Eithyr yr Arglwydd yw vy noddet, am Dew [yw] nerth vy-gobeith.

Ac ef a dal ydd-wynt ei h'anwiredd, ac ei deſtryw yn ei

*maleis

*cynddrygedd ehunein, ys yr Arglwydd ein Dew ei de-ſtruwia.

Venite exultemus. Pſalm.xcv.

Boreu weddi.

*ymorugwn
‡nerth

DEwch, *canwn ir Arglwydd, ym-lawenhawn yn-‡ craic ein iechyt.

Deuwn o vlayn ei wynep a moli-ant: canwn yn llavar pſalmeu ydaw

Can ys yr Arglwydd ysy Ddew mawr a' Brenhin mawr ar yr oll ddewiae.

*Yn llaw yrhwn
† nerthoedd

*Ac yn y law ef [y mae] dwfnleoedd y ddaiar, ac ‡ vchelderedd y myny-ddedd ysydd yddaw:

Ac ydaw ydyw y mor: can ys ef ei gwnaeth, a' ei ddwy-

*ddarparawdd, wnaeth

law a * ffurfiawdd y ſych-tir.

*chrymwn
† awn ar ein glinieu

Deuwch, addolwn a' geſtyngwn *[a'] phenlinwn rac bron yr Arglwydd ein ‡ gweithydd.

*gwneythurwr

Can ys ef yw'n Dew, a ninae yw popul ei borva, a' de-ueit ei law: heddyw, a's gwrandewch ar ei leferydd,

Na chaledwch eich calon, megis ym-Meribah a' megis yn-dydd Maſſah yn y diffeithwch.

*bu ich tadeu vy-tempto. &c,

Lle im temtent eich tadae, im provent, cyd gwelſent

vy-gwaithret.

Deugain blynedd yr ymrysonais a'r genedlaeth [hon,] a'dywedais, Popul yn cyfeiliorni yn-calon ytynt, can na wybuant vy ffyrdd.

Am hyny y tyngais yn vy llit, gan ddywedyt, Ys diau ny ddawant im gorphwyssa.

Cantate domino. Psalm.xcvj.

CAnwch ir Arglwydd ganiat newydd: cenwch ir Arglwydd, yr oll ddaiar.

Cenwch ir Arglwydd, [a']molwch ei Enw, manegwch o ddyd ddydd y Iecheit ef.

*Declerwch ei 'ogoniant ymplith yr oll cenedloedd, [a'] ei ryveddodae ymplith yr oll poploedd. *Datcenwch

Can ys mawr [yw'r] Arglwydd a'thra channoladwy: *terribil yw uchlaw yr oll ddewiae. *ofnadwy

O bleit oll ddewiae y bopuloed *idolon [ynt]: sef yr Arglwydd y wnaeth y nefoedd. *geuddeuieu

*Nerth a' gogoniant ys y rac ei vron: ‡meddiant ac anrydedd [ys ydd] yn ei Gyssecr. *Clodvored

*Rowch ir Arglwydd chwychwy dylwytheu y bopul: rrowch ir Arglwydd 'ogoniant a' gallu. *Dugwch

Rrowch ir Arglwydd 'ogoniant ei Enw: dygwch offrwm a' dewch y mewn y'w nauadden.

A ddolwch yr Arglwydd yn y prydverth *Gyssecr: ofnwch *rac ei wynep yr oll ddaiar. *sancteiddrwydd

Dywedwch ymplith y cenedloedd, Yr Arglwydd a ‡deyrnasa: ys ffyrfeir y byt, [ac] nyd yscoc, ac efe a varn y bopuloedd yn vniondep. *ger ei vron ‡sy yn teyrnasu, yn gwladychu

Llawenhaet y nefoedd, a bit hyfryd y ddaiar, *daddyrddet y mor ‡a ei gyflawnder. *rruet

Llawenechet y maes, a' phop peth ys yd ynthaw: yno bid hyfryt oll *wydd y coet, ‡ac ys ydd ynthaw

Rac bron yr Arglwydd: can y vot ef yn dyvot, can eu vot yn dyvot i varny y ddaiar: ef a varn y byt ac iawnder *prenne

der

der, a'r bopuloedd yn ei wirionedd.

Dominus regnauit. Psalm.xcvij.

Yr Arglwydd a * deyrnasa: bid hyfryd y ddaiar, llawenhaet ‡ llawer ynys.
Wybre a' thywyllwch [ys ydd] o ei amgylch ef: cyfiawnder a' barn [yw] * sail ei eisteddva.
Ef a a tan oei vlaen ef, ac a * voetha ei elinion o ‡ y amgylch.
Llewychawdd ei * vellt i'r byt, gwelawdd y ddaiar, ac y ofnawdd.
Y mynydde val cwyr y doddesont * rac wyneb yr Arglwydd, rac wyneb Arglwydd yr oll ddaiar.
Y nefoedd a venagant y gyfiawnder ef, a'r oll populoedd y welant ei ogoniant.
Gwradwyder y sawl oll y addolant ddelwae cerfiedic, [ac] ys y * ei gorvoledd ‡ yn idolon: addolwch ef yr oll ddywiae.
Ciion a glywodd, a'llawenechawdd: a' merchet Iudah vu hyfryt, o bleit dy varnion, Arglwydd.
Can ys ti Arglwydd wyt oruchaf ar yr oll ddaiar: ith tradderchefir uch law yr oll ddewiae.
Yr ei y gerwch yr Arglwydd, casewch ddrwc: efe 'sy yn cadw eneidiae ei Saint: ef ei gwared o law yr andewiolion.
Heuwyt * llewych ir cyfiawn, a' llawenydd i'r ei vnion o galon.
Ymlawenhewch yn yr Arglwydd'yr ei cyfion, a' * chyfaddefwch y'w goffa sanctaidd.

*deyrnasa ‡ynysedd lawer
*cynnaliaeth, attec
*lysc ‡bopparth
*lucheet
*gar bron, gar wyneb
*ai goglyd ar y geudduwieu ‡ delweu
*gofauni,
*chydnabyddwch, diolchwch am

Cantate Domino. Psalm.xcviij.

¶Psalm-

Prydnawn vveddi.

Cenwch ir Arglwydd ganiat newydd: can ys gwnaeth ef bethae ryfedd.

Ei ddeheulaw a'ei vraich sanctaidd a * barawdd yddaw yr ‡ oruchafieth.

Espesawdd yr Arglwydd ei iechyt: ei gyfiawnder a egluraw dd yn-golwc y cenedloedd.

Coffaodd ef ei drugaredd a'ei wirionedd i dy Israel: gwelawdd oll dervynae y ddaiar iechyt eyn Dew.

Yr oll ddaiar cenwch yn llavar ir Arglwydd: * llefwch ac ymlawenéwch, a'chan-molwch.

Can-molwch yr Arglwydd ar y delyn, [sef] ar y delyn a llef * canu.

Ar yr vtcyrn a'sain trompet, cenwch yn llavar rac bron yr Arglwydd Brenhin.

*Ruet y mor, ac oll ys ydd yntho, y byt, ar ei ys yn ‡ preswilio yntho.

Curet y llifddyfreint ei dwy]law, [a'] chyt ymlawenáet y mynyddedd

Rac bron yr Arglwydd: can ys daeth ef y barnu y ddaiar: ac iawnder y barn ef y byt, a'r bopuloedd ac vniondap.

*ddiic ‡ymwared

*gawrlwch bloeddiwch

*psalm, cathl, caniac

*Rochet ‡trigio

Dominus regnauit. Psalm xcix.

YR Arglwydd ys y yn teyrnasu, crynant y populoedd: eistedd y mae ef [rhwng] y Cerubiseit, * ymoder y ddaiar.

Yr Arglwydd ys y vawr yn tSion, a'goruchel yw ef * ar yr oll popul.

Wy glodvorant dy Enw mawr ac ofnadwy ([can ys sanctaidd yw)

A'gallu y Brenhin, y gar varn: [canys] darpareist vniondab: gwnaethost varn a'chyfiawnder yn Iaco.

* Derchefwch yr Arglwydd ein Dew, ac ‡ ymestyngwch yd lawr rac bron 'stol ei draet: [can ys] santaid yw ef.

*y scoger, cyffroet

*vch pen

*Dyrchelwch ‡ymgrymwch

Moysen ac Aharon [oedd] ymplith y Offeiriait ef, a Samuel ym-plith yr ei alwant ar ei Enw: galwodd y [rheini] ar yr Arglwydd, ac ef ei * gwrandawodd. *atebawdd

Yn y colofn wybren y llavarawdd wrthynt: cadwesant ei destolaethae a'r * Ddeddyf [y] roes ef ydd-wynt. *Gyfraith

Gwrandweist arnwynt Arglwyd ein Dew: Dew * darbodus vuost' yddwynt, cyd dialyt' am ei * gweithredeu. *arbedus, ymorthous *dychymygion

Darchefwch yr Arglwydd ein Dew, a * syrthwch, i lawr ger bron ei vynydd sanctaidd: o bleit sanctaidd yw'r Arglwydd ein Dew. *chrymwch

Iubilate Deo. Psalm.c.

¶Psalm * voliant. *er diolwch clodbori

CEnwch yn llavar ir Arglwyd, yr oll ddayar. Gwasnaethwch yr Arglwydd * a' llawenydd dewch ger ei bron a gorvoled. *mewn

Gwybyddwch * mae efe yr Arglwydd yw Dew, efe an gwnaeth, ac nyd nyni einunain: y bopul ef ydym, a' deueit ei borva. †taw

Yd-ewch yw byrth ef a chlodvoredd, ac yw nauadden a' moliant, clodvorwch ef a' * bendithiwch ei Enw. * molwch

Can ys daonus yw'r Arglwydd: ei drugaredd * ys ytragyvyth, a'ei wirionedd o genadlaeth i genedlaeth.

Misericordiam et. Psalm.cj.

¶Psalm Dauid.

TRugaredd a' barn a ganaf: y ti Arglwydd y canaf.

Byddaf ddeallus yn y ffordd berffeith yn y ddelych ataf: rhodiaf ym-*perffeithrwydd vy-calon yn-cenol vy-tuy. *gwirionedd

Ni * 'osodaf ddim enwir ger bron vy llygait: cas genyf waith y'r ei cildynus: ny'lyn wrthyf. †dodaf

Calon * gyndyn a â y wrthyf: ny adnabyddaf ddrwc.

Yr hwn yn ddirgel a ſclandria ei gymydawc, hwnw a ddeſtruwiaf: y balch o'olwc a'r vchel galon, hwnw ny's gallaf [ddyoddef].

Vy llygait [vydd] ar ffyddlonion y tir, val y trigiant gyd a mi: yr hwn a rodia yn fordd * berffeith, efe ‡ am gwaſanaetha.

Ny * thric neb a wna dwyll yn vy-tuy: y nep a ddywedo gelwydd, ny chaiff aros im golwc.

Yn * ebrwydd y divethaf oll andewiolion y tir, val y torwyf ymaith oll weithredwyr enwiredd o ddinas yr Arglwydd.

Domine exaudi. Pſalm. cij.

¶ Gweddi y cyſtuddedic pan vo yn gyfing arno, ac yn tywallt ei * weddi rac bron yr Arglwydd.

ARglwydd, clyw vy-gweddi, a' deuet vy * gwaedd atat'.

Na chudd dy wynep rhagof yn * dyð cyfingder: ‡ inclina dy gluſt ataf: y dydd y galwyf, bryſia im gwrando.

Can ys darvu vy-ddyddiae val mwc, am eſcyrn y boethwyt megis * aelwyt.

Trawyt vy-calon a' gwywawð val * glaſwellt, can ys angofeis vwyta vy-bara.

Can lais vy-* irad y glyn vy eſcyrn wrth vy-croen.

Cyffelip wyf ir pelican o'r diffeithwch: mal tylluan wyf yn yr anialwch.

* Gwiliaw ydd wyf ac yr wyf mal aderyn y to ‡ vnic ar * ben y tuy.

Paunydd im divenwa vy-gelynion, ar ei ysy yn * ynvydu wrthyf, a dyngeſont im erbyn.

Can ys llutw val bara a vwyteis, am diot ac wylofain a gymyſceis,

Obleit dy var ath ddigovaint: can ys im dercheveiſt,

*g wirion, ddewiol
‡ vyð gwenidoc, gwaſ ymy
* chaif. &c
* boreu
* vebyrdawt
Boreu weddi.
* llef
* amſer
‡ geſtwng
* diwannoð
* te wyn, poethter
* gwellt glas
‡ tuchan
* Eb gyſcu
‡ y hunan
* groglwyt, nen
* brochi

	ac im bwrieist ir llawr.
*ddivana	Vy-dyddiye [ynt] val gwascawt, a *gilia, a' minau mal gwelltglas y wywais,
*A' thi.&c. ‡gylydd	*Tithau Arglwydd ysy yn aros yn tragyvyth, ath coffaduriaeth o genedlaeth y ‡ genedlaeth.
	Ti a gody ac a drugarhey wrth Tsijon: can ys yr amser y drugarhay wrthei, can ys daeth yr amser-nod.
*cherie	Can ys may dy weision ac ewyllys-da yw * main hi, ac yn tosturiaw wrth y llwch hi.
*bawrydi *wyneba, try	Yno y cenedloedd y ofnant Enw yr Arglwydd, ac oll Vrenhinedd y ddaiar dy *'ogoniant,
†dyffaith, ancyfaba-nedd, ge-styngedic	Pan adeilo yr Arglwydd Tsijon [ac] y tgweler yn ei ogoniã
*aner †cremiodd, espiodd	Ac yr *edrych ar weddi y dyn ‡llesc, ac ny thremyga ei gweddi.
	Hyn y escrivennir er genedlaeth ar ol: a'r popul y * creer, a vawl yr Arglwydd.
	Can ys edrychawdd ef y lawr * o vchelder ei Gysseer: o'r nefoedd y ‡ syllawdd yr Arglwydd ar y ddaiar,
*Val.&c. ‡dinalwdd, ym brraint, dan law	*Yn y glywei ef gwynovain y carcharawr, a' gwaredy plant ‡ angae.
	Yn y venegant Enw yr Arglwydd yn Tsijon, a' ei voliant yn Caerusalem,
*yngbyt	Pan ymgynullo y populoedd *y gyd, a'r teyrnasoedd y wasanaethy yr Arglwydd.
*Llaesawdd Torodd a'r ‡ymddaith	*Gestyngawdd ef vy nerth yn vy ‡ ffordd, [a'] byrhaodd vy-dyddiae.
*oes	A' dywedais, Vy-Dew, na ddwc vi ymaith yn cenol vy-*dyddieu: dy vlynyddedd di [a barhán] o genedlaeth i genedlaeth.
*Or blaen	*Gynt y seilieist y ddaiar, a' gwaith dy ddwylaw [yw'r] nefoedd.
*berhey ‡newydy *A' thi.&c.	Wyntwy y gollir, tithau a*sefy: wyntwy oll a henãt val dilledyn: mal gwisc ydd‡ ʒ smuty hwy, ac eu ysmutir.
	*Tithau yr vn ytwyt, ath vlyddynedd ny phallant.
*baraant ‡gar dy vrõ yn dy olwc	Plant dy weision a *arosant, a'ei had vydd savadwy ‡ rhac dy wynep.

Bene-

Benedic anima mea. Psalm.ciij.

¶Psalm Dauid.

Vy enait, mola yr Arglwydd, ac oll ys'ydd om
mewn, [molwch] ei Enw sanctaidd.
Vy eneit, mola yr Arglwydd, ac na ancofia *gedion,
ei oll * ddonieu. wobre, dy-
Yr hwn a vaddae dy oll enwiredd, ac a ia= neu da
chá dy oll * lescedd. *wendit
Yr hwn a *ymwared dy vywyt o ‡ divancoll, ac ath coro= *achup ‡ffoll, y bed
na a' thrugaredd ac a thosturieu.
Yr hwn a * weuydda dy enae a daoni: ac aadnewydir *ddigóna;
dy ieunctit val [vn] yr eryr. ddiwalla,
Yr Arglwydd y wna gyfiawnder a' barn, ir oll rei y gyfiawna
*'orthrymir. *bot yn ca-
Parawdd-wybot ei ffyrdd i Moysen, [a'] ei weithredoedd el cam
y blant Israel.
Yr Arglwydd ysy yn llawn tosturi a' thrugaredd, hwyr
ei lit, a' mawr ei drugarogrwydd.
Nid * ymddadle ef bop amser, ac ny ‡ ddail ef ['wc] yn * ymryson, ymgeinia
dragyvyth. ‡chadw dic
Nid yn ol ein pechatae y gwnaeth ef * y ni, ac nyd yn ol *a nyni.
ein camweddeu y ‡ talawdd y-ni. ‡gobrwyod
Can ys cyfuwch ac yw y nefoedd uchlaw y ddaiar, cy=
meint yw ei drugaredd ir sawl y ofnant ef.
*Cy bellet ac yw'r Dwyrein o'r Gorllewyn, y pelláodd ef *Mor anncy-spell
ein pechate o ddy wrthym. † trosoddeu
Mal y tosturia y tad wrth ei blant, y tosturia yr Argl=
wydd wrth yr ei y hofnant ef.
Can ys ef a wyr o ba * beth in ‡ gwnaethpwyt: cof yw *ein deb-nydd
ganthaw mae llwch ytym. † hanoedd
*Dyn ys ydd ei ddyddie val gwelltglas: megis blodeun *Dyddien dyn.&c.
y maes y blodeua.
Can ys y gwynt a ádrostaw, ac * e ddarvu, a'ei le nid *darvu amdano
edwyn ddim hanaw mwy.
A' thrugarawgrwydd yr Arglwydd [vydd] * yd oes oe=

ſoedd ar yr ei y ofnant ef: a'ei gyfiawnder ar blant y plāt,
[Sef] i'r ei a gatwant y * ddygymbot ef, ac a ‡ veddyliant am ei 'orchymynion * er ei gwneuthur.
Yr Arglwydd a ddarparawdd ei * eiſteddva yn y nefoedd, a' ei deyrnas ‡ ym-pop cyvoeth.
Molwch yr Arglwydd, y Angelion ef, cedyrn o nerth, 'r ei sy yn gwneuthur y * orchymyn, ef gan wrando ar lefe=rydd y 'air.
Molwch yr Arglwydd, ei oll luoedd, y weiſion ef yr ei wnewch ei ewyllys.
Molwch yr Arglwydd, y oll weithredwedd ef, 'ym-pop * ban oei ‡ gyvoeth: vy eneit mola yr Arglwydd.

Benedic anima. Pſalm.ciiij.

Vy enait, mola[di] yr Arglwydd: O Arglwydd vy-Dew * tra mawr y twyt, a 'gogoniant ac anrydedd yr ymwiſcy.
Yr hwn y wiſc 'oleuni val di=llat, ac ysy yn tayny y nefoedd val * llen.
Yr hwn a oſot tuylathae ei yſta=fell yn y * dyfredd, ac s'yn gwney=thyd yr wybrae yn ‡ varchogva y=ddo, ac yn rhodiaw ar adanedd y gwynt.
Yr hwn a awna yr yſprytion yn * genadae yddo, a' ei we=nidogion [o'r] tan poethflam.
Seiliawdd ef y ddaiar ar ei ‡ h'ategion, mal nad * yſcoc byth bythoedd.
Toeiſt yhi a * gorddyfnder, mal a ‡ gwiſc: ar vcha y mynydedd y ſaif y dyfredd.
[Ac] wrth dy gerydd di y * ciliant: gan lais dy ‡ daran yr * ymvrysiant ymaith.
[A'r] mynyddedd a eſcennant [a'r] glynnoedd y ddeſcen=nant ir lle y ſailiaiſt yddwynt.
Eithr goſedeiſt yddwynt * dderbyn, nid ant ‡ drostaw:

nid

*ambot
‡ gofiant
*yw cadw.
* gadeir
‡arglwyddia, lywodraetha oll
* air
*lle
† arglwyddiaeth
Prydnavvn vveddi.
*ys mawr iawn
*curtain
* sef y cymylen
‡ ſiared
*angelion
‡ ſailien, ſylbnneu
*ymot
*eigiawn
‡ dilledyn pilin
*ffoant drwſt
*ffrystant ffwrdd
*ffin
*droſodd

nid ymchwelant y * doi y ddaiar,
Ef sy 'n d'anvon ffynnoniae * yn y glynnoedd, yr ei a
gerddant rhyng ymynyddeu.
O hanwynt yr yf oll bwystviloedd y maes, [a'r] asen-
not gwyllition a dyr ei syched.
* Wrth y [ffynnonieu] hyn y ‡ preswyl * ehediait y nefo-
edd, ac y ‡ lleisiant ymysc y cangae.
Ef ydd ufrá y mynyddedd o'i * estevyll, a'r ddaiar a gy-
flawnir offrwyth dy weithredeu.
Ef e 'syn peri ir gwellt dyfu ir * y scrublieit, a'llyse er
‡ mwyniant dyn, mal y duco vara o'r ddaiar,
A'gwin [rhwn] a lawená calon dyn, [ac] oleo [yr hwn]
y wna ir wynep ddysclaerio, a' bara [rhwn] a * gynnal
galon dyn.
Y preniae * ar ddercháwc y ‡ gyflawnir, [sef] cedrwydd
Lebanón yr ei y * blannawdd ef,
* Mal y nytha yr adar ynaw: yr ederyn-cyfiawn y ‡ ffy-
nidwydd yw ei duy.
Y mynyddedd vchel [ys ydd] ir geifr: y craigieu ysy le-
chva i'r * cwnigot.
Gwnaeth ef lleuat er amserae-nod: yr haul a edwyn ei
* vachlut.
Gwnai di dywyllwch, a' nos vydd hi, ynthei yr * ymlus-
ca oll bwystviloedd y coet.
Y llewod y ruant am ei * ysclyfiaeth, ac a gaisiant gan
Ddew ei bwyt.
Pan goto haul yr * ymgasclant, ac y gorweddant yn ei
‡ trigleoedd.
[Yno] ydd aa dyn ymaith y'w waith, ac y'w * orchwyl yd
‡ yr hwyr.
Arglwydd, mor lliosawc yw dy weithredoedd? wynt wy
oll yn-doethinep y gwneythost: llawn yw y ddaiar oth
* veddianneu.
[Welly] mawr a' * llyddan [yw] y mor: [canys] ‡ yno [y
mae] ymlusgieit yn aneirif, anifeilieit bychein a'mawrion.
Yno * ydd a'r llongae, [a'r] Liuiathan hwnw, yr vn a
wnaethost y ‡ chwareu ynthaw.

* guddio
* ir naint nentydd
* Gerllaw
‡ trig
* adar yr wybr
‡ canant
* vcheloedd, siambre
* anifeilieit
‡ Ebr. gwasaneth
* borth, nertha
* vchel
E br. yr Arglwydd
‡ lonhir
* ddodoedd
* Lle. &c.
† abietwydd
* yscyvarnogot
* vynd yw lewenydd
* ymddaith
* prav, trais
* ymchwelant
† scefyll, ffaueu
* lavur
‡ prydnawn
* gyvoeth
* llydanvaith
† yntho
* yr
* chwerthin, warae

Yr ei hyn oll ys y yn dysgwyl wrthyt, val y rhoddych vwyt yddwynt * yn ei amſer.

*ynnhyd

Ti [ei] rhoi yddynt, ac wy ei caſclant: agori dy law, [ac] eu cyflawnir * o [betheu]da.

*a da
*o

Eithr a *chuddy dy wynep, y cythrwblir hwy: a's dugy ei hanadl, dervydd am danynt, ac y'w llwch yr ymchwelant.

Drachefn a's anvony dy yſpryt, eu créir, ac yr adnewyddy wynep y ddaiar.

*crete

Gogoniant ir Arglwydd yn dragyvyth: llawenáet yr Arglwydd yn ei 'weithredoedd.

Ef a edrych ar y ddaiar, a hi ddychryn: ef a gyffwrdd ar mynyddedd, a' hwy vygant.

Canaf ir Arglwydd yn vy-bywyt: can-molaf vy-Dew tra vwy * byw.

*vi

Bid cymradwy gantho vy amadrod: vy llewenydd vyd yn yr Arglwydd.

Diváer y pechaturieit o'r ddaiar, a'r andewolion val na byddant mwy: vy enait, mola di yr Arglwydd. *Molwch yr Arglwydd.

*Ebr. *Hale-lu-iah.*

Confitemini Domino. Pſalm.cv.

Boreu weddi.

CLodvorwch yr Arglwydd, [a'] galwch ar ei Enw: manegwch ei weithredoedd ym-plith y populoedd.

Cenwch ydd-aw, canmolwch ef, a' *chymmnwyllwch am ei oll ryveddodae.

*ſonſwch

Bid eich gorvoledd yn ei Enw ſanctaidd: ymlawenhaet calon y ſawl y geiſiant yr Arglwydd.

Caiſiwch yr Arglwydd a' ei gedernit, caiſiwch y wynep ef yn oyſtatawl.

Coffewch ei ryveddodae, yr ei y wnaeth ef, y aruthroedd ef a' barnae ei enae,

Chwychwy had Abraham y was ef, [chwithae]

blant Jaco y etholedigion ef.
Ef e yw'r Arglwydd ein Dew: *rhyd yr oll ddaiar y mae y varnae ef. *dros
Meddyliawdd bop amser am ei ddygymbot [a'] ei*air, yr hwn a wnaeth e y vil o genedlaethae, *addewit
Ys ef yr * vn a wnaeth ef ‡ wrth Abraham, a ei lw wrth *Isac: *hwn ddygymbot ‡ac *Iischak:
Ac [yno] ei gosododd y Jaco yn * Ddeddyf, [ac] y Israel yn ddygymbot tragyvythawl, * Gyfraith
Can ddywedyt, J ti y rhoddaf dir Canaan * rhandir [o] eich etiveddiaeth. *gabael, coelbren
Cyd byddent ychydig o niver, [sef] ychydigion ac *estronion yn y tir, * diethreit
A' gorymddaith o * genedl y genedl, o'r [naill] deyrnas at popul arall, *nasion. &c.
Ac ny adawdd i * nep wneythy cam a hwy, ac a gospod Vrenhinedd ‡ erddynt, [gan ddywedyt], *vndyn †er y mwyn hwy
Na chyhurddwch am * rei enneiniawc, ac na ‡ ddrygwch vy-Prophwyti. *iredic ‡lrnewch en iwet. &c.
Hefyt ef a alwodd [am] newyn ar y tir, ac a ddinistriawdd oll * gynnalieth bara. *ffonn
[Eithr] anvonawdd ef 'wr rhac ei hwynep: dros was y gwerthwyt Joseph.
Poenesont ei draet mewn * hual, ac e ddodwyt mewn haiairn, *gebyn, lleffether
Yd pan ddaeth y amser * nod [ef], ac ymadrodd yr Arglwydd y ‡ lanhau ef. *y helhynt ‡ garthu, dreio
Anvonawdd y Brenhin, ac ei gellyngawdd: [sef] * Llywawdr y popul ei ‡ rhyddhaodd. *Arglwydiwr † datdododd
Gosodawdd ef yn Arglwydd ar ei duy, ac yn llywodraethwr ar ei oll veddiant,
Val y rwymei ef ei dywysogion yn ol ei ewyllys, a' dyscy y'w Henyddion ddoethinep.
Yno yd aeth Israel ir Aipht,, ac Jaco oedd * estran yn tir cHam. *pererin, ddieithyr, alltud
Ac ef a angwanegawdd ei bopul yn ddirvawr, ac ei gwnaeth yn gadarnach na ei ‡ gorthrymwyr. † gelynion

Troes ef y calon hwy y gasau y bopul ef, ac ymddiche-
llu a'ei weision.
Yno yd anvonawdd ef Voysen ei was, [ac] Aaron yr
hwn a ddywysesei.
*Ebrairie, ddebnyddie — Dangosesont yn eu plith *weithredoedd ei arwyddion,
a'rhyveddodae yn-tir cham.
Anvonawdd ef dywyllwch, ac ef ei tywyllawdd: ac nid
orchymyn gorchmynion — anvfyddesont y'w 'air.
Ymchwelawdd ef ei dyfredd hwy yn waed, ac a laddodd
ei pyscawt.
*broga ‡ys — Dygawdd ei tir hwy * lyffaint, ‡[ac] yn ystefyll ei
Brenhinedd.
Dywedawdd ef, a' daeth pop ryw adnoc [a'] llau yn ei
h'oll derbynae.
*genllysc — Roddes yddwynt genllysc yn lle glaw, [a'] fflammae
tan yn ei tiredd.
*ffinieu, gawlodydd — Ac ef a drawodd ei gwinwydd a'r prenniae fficus, ac a
ddryllawdd y prenniae [yn] ei terfyneu.
*Llabarawdd ‡eb rif — *Dywedawdd, a' daeth y ceilioc rhedyn, a'r lindys ‡ beth
aneirif:
A bwytesont oll laswellt yn ei tir, ac a ysasont ffrwyth
*y tir hwy — ei *tudwedd.
*pennaethiait, arbenigion — Hefyt trawodd ef oll gyntenit yn ei tir, [sef] *dechre-
uait y h'ol nerth hwy.
Ac ef y duc hwy ymaith ac arian ac aur, ac nyd oedd
*egwan, llesc — vn * gwan yn ei llwythae,
*syrthiesei, cwmpesei — Llawenychodd yr Aipht pan ymadawsont: canys *dy-
gwyddesei y hofn hwy arnwynt.
*lewyrchu — Tanawdd ef wybren yn do [yddynt], a' thân y * 'ole-
uo y nos.
*Archesont — *Govynesont, ac ef a dduc [yddynt] sofliair, ac a bara ne-
foedd y llanwodd ef hwy.
Agorawdd ef y graic, a' dylifodd y dyfredd, ac a ger
ddawdd yn avonydd rhyd y sych-leoedd.
*addewit ‡ac, gyd ac — Canys cofiawdd ef ei * air sanctaidd ‡ wrth Abraham ei
wasanaethwr,
A duc ef y maith ei bopul mewn llawenydd, [a'] ei de-

tholedi-

tholedigion a gorvoloedd, a' * llafur y populoedd a ve=	* gwaith, thrabel
ddianeſont,	* gyneðfeu,
Modd y catwent ei gyfreithieu, a' chynnal ei Ddeðfeu.	† Ebr. *Halelu Iah.*
* Molwch yr Arglwydd.	

Confitemini Domino. Pſalm.cvj.

¶Molwch yr Arglwydd.

CLodvorwch yr Arglwydd can ys da	Prydnawn
yw ef, o bleit ei drugaredd [a bery]	vveddi.
byth.	
Pwy a venaic alluoedd yr Argl=	
wydd, [ac] a ddatcan ei oll voliant?	
Gwynvydedic [y w'r] ei a gatwãt	
varn, ac a wnant iawnder bop am=	
ſer.	
* Coffa vi Arglwydd, y gyd ac e=	* Meddwl am danaf
wyllys-da dy bopul: ‡ ymwel a mi	† gobwya
ath iechydwrieth,	
Mal y gwelwyf * ddedwyddit dy ddetholedigion, ac y	* ddeont
llawenáwyf yn llewenydd dy popul, a' bot vy-gorvoledd	
y gyd ath etiueddiaeth.	
Pechaſam y gyd a'n tadae, gwneytham enwiredd, [a']	
buam andewiol.	
Ein tadae ny ddealleſont dy ryveddodae yn yr Aipht,	* vawredd, amlder
ac ny chofieſont * lioſawgrwydd dy drugaredden, eithyr	† gerllaw,
cildynnu ‡ wrth y mor, [ſef] yn y mor * coch.	yn empl
Er hyny ef y * diangawð hwy er mwyn ei Enw, er peri	* brwynoc
adnabot ei gedernit.	† gwareda- awdd
Cerydd awdd ef y mor coch, ac ef a * ddyſychawdd, ac e	* aeth yn ſych
ei h'arwenawdd ‡ yn yr * eigiawn val ‡ yn y * diffeith.	‡ trwy
A' chadwað ef hwy rac llaw y dygaſoc, ac ei gware=	* dufnder
dawdd o law 'r gelyn.	† trwy
	* anialwch
A' thoawdd y dyfredd ei gorthrymwyr: ny's gadwyt vn	
yn-gweddill.	
Yno y credeſont ei'eiriae, [á'] chaneſont voliant ydaw.	
Ac yn * y van yr angofieſont ei weithredEDD: ny ddys=	* eb ohir, ar ffrwst

gwtliesont wrth ei gyngor,

Eithyr chwenychu a' thrachwant yn y diffeith, a' themp-
to Dew yn yr anialwch.

* harch, puchet

A' rhoddes ef yddwynt ei * damunet: eithr anvonawdd
ef guli yn ei henait.

Cynvigennent hefyt wrth Voysen yn y pepyll, [ac] Aa-
ron sanct yr Arglwydd.

* chyddlawdd

Am hyny yr agorawdd y ddaiar ac a lyncawdd Dda-
than, a * thowadd hi gynulleidfa Abirám.

* ennynnodd ‡ phoethawdd

A' * chynneuawdd y tan yn ei cymmynva: ‡ lloscawdd
y fflam yr andewiolion.

Llo á wnaethant yn Choreb, ac addolasant y ddelw-
dawdd.

* troesant * ar cyffelypwydd

Mal hyn yr * ysmutasant ei gogoniant yn llun bustach,
á bawr welltglas.

* vowredd

Ancofient Ddew ei h' Iachawdr y wnaethesei * bethae
mawrion yn yr Aipht,

* aruthrol ‡ ar, yn, yn emyl

Ryveddodeu yn-tir Cham, a' phethae * ofnadwy ‡ wrth
y mor * coch.

* brwynoc

Am hyny y meddyliawdd eu destruwiaw, pe na safe-

* cyff vllt, adwi, bwlch ‡ sorriant, dig. &c.

sei Moysen y ddetholedic ef yn y * tor ger ei vron y ddych-
welyt ymaith y ‡ var ef, rac iddo [eu] dinystriaw.

* tirion

A' threm ygu a wnaethant y tir * pryverth [hwnw], ac
ny chredesont y' air ef,

* grwgnach grwytho

Eithr * murmuro yn ei lluestai, ac ny wrandawent ar
lef yr Arglwydd.

* codadd, clwnnodd ‡ tavlu y lawr

Am hyny y * derchavodd ef ei law yn h'erbyn, y'w * dini-
stro yn y diffeithwch,

* yn y tiredd

A' dinistro y had hwy ym-plith y cenedloedd, a' ei goy-
scary * rhyd y gwledydd.

* offrymeu

Ymwascasant hefyt a' Baal-peor, a' bwytesont * ebyrth
y meirw.

* cuthruddesont ‡ gweithredoedd

Mal hyn y * digiesont [ef] a' ei ‡ dychymygion y unain,
a' thrawodd pla yn eu cyfrwng.

* attaliwyt peidiawdd

Yno y savawdd Phineas-y-vyny, ac a iawn-varnawdd,
ac y * gohardd wyt y pla.

Ac eu gyfrifwydd yddo yn gyfiawnder, o genedleth y

genedleth yn tragyvyth.
A' hwy digiesont ef * wrth dufred Meribah, val y ‡ dry-
gwyt Moysen ‡ o ei pleit hwy,
Can yddynt * gythruddo ei yspryt, a' cham-ddywe=
dawdd ef a ei wefusae.
Ac ny ddestruwiesont wy y bobloedd * yr ei orchymyny=
nesei'r Arglwydd yddwynt,
Eithyr ymgymyscy a'r cenedloedd, a' dyscu ei gweithre=
doedd.
A gwasanaethy y h‡idolon hwy, yr hyn vu yddwynt
yn *dramcwydd.
‡ Ac *aberthesont ei meibion, a'ei merchet ir cythraulieit
A' * gorddinesont waed gwirion, [sef] gwaet ei mei=
bion, a' ei merchet, yr ei aberthesont y ‡ idolon Canaan,
a'r tir a halogwyt * gan waet.
Mal hyn yr ymhalogent yn ei gweithredoedd y unain, ac
y * putunient yn ei dychymygion y unain.
Am hyn * y cynneuawdd llit yr Arglwydd yn erbyn ei
bopul, ac y ffieiddiawdd ei etiueddiaeth y hun.
A' rhoddes ef wy yn llaw y cenetloedd, ar sawl ei casaent
ei * h'arglwyddiaethent.
Ei gelynion hefyt ei gorthrymment, ac ei * darostyng=
wyt y dan ei llaw.
Llawer gwaith y gwaredawdd ef wy, a'hwytheu y cy=
ffroent ef a' ei cygorion: am hyny eu ‡ cystuddiwyt gan
ei * h'enwiredd.
Er hyny ef a welawdd pan oedd ing arnynt, ac a wran=
dawodd [ar] ei * llefain.
A' * chofiawdd ef ei ddygymbot erddynt, ac a ‡ ediva=
rawdd erwydd lluosogrwydd ei drugareddae,
Ac e roes hwy ‡ yn dosturi ger bron yr oll rei ai caethiwesent
*Ymwared ni Arglwydd ein Dew, a chynnull ni o blith
y cenedloedd, val y clodvorom dy Enw sanctaidd, ac ym=
lawenau yn dy voliant.
Bendiget [vo] Arglwydd Ddew'r Israel yn oes oeso=
edd a' dywedet yr oll popul, * Velly y bo. ‡ Molwch yr Ar=
glwydd.

*garllaw, yn ymyl
‡poenwyt, cospwyt
*er y mwyn
*arwchy
*mal. &c.
‡delwae
*bagl
†Ys
*offrymesont
*gellyngosont
†ddelwen
*godrdinent
*yr enynnawdd
*llywient
*goarsangwyt
†cyfinwyt hwy y lawr
*cyfingder, trwbl, cyni, helbul
† cwynvan
* medyliawdd am
†dosturiodd yn ol
*y gael
†tosturio wrthynt
*Cadw
*Amen.
† Halelu-Iah

Confitemini Domino. Psalm.cvij.

Boreu vveddi.
*ytw ef
*Menagât
‡waredwyt
*podd,val
*Ebr.Mor.
*ffeintodd
*rhyddaodd
*harweno-
edd
†unionffordd
*cyvannedd,
trigva
*addefant
†ir
*i
†digonodd
*eisiedic
*Arglwydd
*gan,drym
der,drabel
‡meibion
*pres

CLodforwch yr Arglwydd, can ys da
* ytyw: can ys ei drugaredd [’sy yn]
tragyvyth.
*Dywedant yr ei y ‡ brynwyt gan
yr Arglwydd, * modd y gwaredawdd
ef hwy o law y gorthrymwr,
Ac ei casglawdd hwy o’r tiredd, o’r
Dwyrein, ac o’r Gorllewyn, o’r Go-
gledd ac o’r * Deau.
Pan grwydrent yn y dyffeith allan
o’r ffordd, eb gahel vn dinas y drigio,
Ys yn newynoc [ac] yn sychedic, ei heneit a * vallawdd
ynthwynt.
Yno gwaeddasont ar yr Arglwydd yn ei cyfingder, [ac]
ef ei * diangawdd oei gwascvâe,
Ac ef ei * tywysawdd rhyd y ‡ ffordd vnion, val ydd elent
i ddinas * preswyl.
[Can hyny] * cyffessant ‡ ger bron yr Arglwydd ei dru-
garogrwydd, a’i ryveddodae * ger-bron plant dynion.
Can ys * diwallawdd ef yr eneit ‡ sychedic, a’r eneit ne-
wynawc y lanwodd ef a daoni.
Yr ei y dric yn-tywyllwch ac yn-gwascawt angae, yn
rhwym mewn trueni a’haiarn,
Can yddyn gildynnu yn erbyn geiriae * Dew, a’ thre-
mygy cycor y Goruchaf,
Pan ostyngawdd ef ei calon * a chystudd, [yno] y cwym-
pesont ac nid oedd canorthwywr.
Yno y llefent ar yr Arglwydd yn ei cyfingder, [a’] gwa-
redawdd ef wynt o ei gwascvâe.
Ef y Duc hwy allan o dywyllwch, ac [o] ’wascawt an-
gae, ac e ddryllawdd ei rrwymae.
[Am hyny] coffessant ger bron yr Arglwydd ei druga-
rogrwydd, a’i ryveddodae ger bron ‡ plant dynion.
Can ys dryllawdd ef y pyrth * evydd, ac adorawdd y

‡ troso-

*trosolion heyrn yn ddrylliae.
Ynvydion o bleit ei *camwedd, ac o achos ei henwi=
redd a boenir.
*Fieddient ei h'eneidiae bop bwyt, ac eu dugwyt yd
wrth byrth angeu.
Yno y llefent ar yr Arglwydd yn ei h'ing, ac y wrth ei
cyfingdereu eu gwaredawdd.
Anvonei ef ei 'air ac eu hiachaodd, ac eu gwaredawdd
rac eu *divancolleu.
[Am hyny] coffessant ger bron yr Arglwydd ei druga=
rawgrwydd, ai ryveddodae ger bron plant dynion,
Ac aberthant ebyrth *moliant, a' datcan ei weithre=
dedd a' ‡ gorvoledd.
Yr ei y ddescennant ir mor mewn llongae, [ac] ys y yn
*gwneythyd [ei] gwaith mewn dyfredd mawrion,
Wy[ntwy] a 'welant weithredodd yr Arglwydd, a' ei
ryveddodae yn yr *eigiawn.
Can ys ‡ dywait ef ac a gyfyd *wynt tempestloc, ac y
ddercha ei donheu.
Escennant ir nefoedd, a' descennant ir *eigiawn, [val]
y tawdd ei heneit gan ‡ gyni.
*Ymbendroi a wnant, a ‡ haldian val [dyn] meddw, a'ei
h'oll *doethinep a balla.
Yno y llefynt ar yr Arglwyð yn ei cyfingder, [ac] allan
o'ei, gwascvâe ef eu dwc,
Efe a *oystatá yr ystorm yn ‡ dawel, val y dystawant
eu tonheu.
Yno llawen byddant o ei 'llonyddy, ac ef eu dwc ir *bor=
thladd [ydd oedd] eu h'wyllys.
[Am hyny] coffessant ger bron yr Arglwydd eu druga=
rawgrwydd, a'i ryveddodae ger bron plant dynion.
A' derchafant ef yn-Cynnlleidfa y popul, ac yn *ei=
steddfot yr henurieit molant ef.
Efe a dry y llifeiriaint yn *ddiffeithwch, a'r ffynnoniae
dyfredd yn ‡ hyspydd,
[A'] thir ffrwythlawn yn *ddiffrwyth am ddrigioni yr
ei y dric yntho.

*bariae
*trawsedd
*Latent
*bedden
*clodvored
‡llawenydd
†gorchwilio
*dwfnder
‡ orchymyn
‡y gwynt ystormus
*dyfnder, annoddyn
†gythrwbl, drabel
*Bob hwmā
‡honeian
*gymmendot, ystryw galler; gynnildep
*dry
‡arafhin, dowydd tec
*cynnuyfa
*anialwch
‡ mynodiadc, tarddiadeu
*syched, sychder
*Ebr. heledni halltedd

Trachefyn e dry y diffeithwch yn lynn dwfyr, a'r tir
‡dardiadeu sych yn ‡ ffynnoniae,
Ac yno y gesot e yr ei newynoc, ac yr * adeilant ddinas
*dodant y drigo,
Ac y heuant vaesydd, ac y *plannāt winwydd, yr ei ddu-
cant doreth ffrwythlawn.
*amlheir Can ys ef ei bendithia, ac eu *tra lliosocir, a'i yscrublieit
yn dirvor ny's lleia ef.
Thrachefyn y llaiéir [dynion], ac ei gostynger * gan
‡worth, drawsinep, drwg a' llescedd.
drwy or- Ef a dywallt dremic ar dywysogion, ac a wna yddwynt
thrymder grwydro yn yr anialwch o 'r y ffordd.
Ac ef y gyvyt e y tlawt o advyd, ac a wna yddo duyluoedd
mal [cadw] defeit.
Yr ei vnion ei gwyl, ac a lawenánt, ac oll enwiredd a
gae ei eneu.
Pwy ys y ddoeth, val y catwo y pethae hyn? can ys wy
a ddyallant drugaredden yr Arglwydd.

Paratum cor meum. Psalm.cviij.

¶Cán *neu* Psalm Dauid,

Prydnawn vveddi.

ADdew parawt [yw] vy-calon, velly
[y mae] vy-tavot: canaf, a' chan-
molaf.
*d: huna dydi telwt *Deffro y nabel a'r delyn, diffroaf
‡yn vorew ‡ ar y wawr ddydd.
Clodvoraf dydy Arglwydd, ym-
plith y populoedd, a' chanaf ytty ym-
*nasioneu plith y * cenedloedd.
Can ys mawr dy drugaredd uch y
† cymyleu nefoedd, ath wirionedd yd yr ‡ wy-
vrae.
Ymddercha Ddew, uwch law y nefoedd, ac ar yr oll dda-
iar [bit] dy ogoniant,
*Val *Yn y ddianger dy garedigion: gwared ath ddeeulaw
a' gwrando vi.

Dew a *lafarawdd yn ei ſanteiddrwydd: [am hyny] yr *ddywe=dawdd
ymlawenaf, rhanaf Schechem, a' meſuraf * ddyffryn
Succóth. *glyn
*Ys mau [bydd] Gileád, [ac] ys mau [bydd] Manaſſéh: *Ni biebyd
Ephráim hefyd [bydd] nerth vy-pen: Judah [yw] vy-
* deddfwr. *Cyfraithiwr
Moab [bydd] * vy-crochan golchi: at uchaf Edóm y *vygolchleſtr
tavlaf vy eſcit: ar ‡ Paleſtina yr * ymorugaf. *Peleſheth
Pwy am * dwc ir dinas cadarn? pwy am dwc yd yn ‡ ymlawenhaf
Edóm?
A ny [tydi] Ddew, yr hwn an gwrthoddodeſyt ni, ac *tywys dwc
nyd ayt ymaith Ddew y gyd a'n lluoedd?
Dyred ath borth rac * cyvingder: can ys gwac ymwa=
red dyn.
Trwy Ddew y gwnawn *wroldep: ac ef e a ‡ ſathr ein *bawredd
gelynion. ‡belleng

Deus laudem meam. Pſalm.cix.

¶I *rhagorawl. Pſalm Dauid. *cantor pencerdd

DEw vy moliant, na thaw-ſon.
Can ys genae yr andewiol, a' genae y
*dwyll y agorwyt arnaf: dywedyſont wr= *ddichell
thyf a thavot ‡ geuoc. ‡celwyddoc
Cylchyneſont vi hefyt a gairieu dygaſedd,
ac ymladdeſont iui erbyn yn ddiachos.
Am vy-*cariadigrwydd, im gwrthwynebeſont, a mi *hoffedd, wyllys da
[a ymrois] y weddiaw.
A' [hwy] a daleſont ymy ddrwc dros dda, a' chas * dros *am
vy-caredigrwydd. ‡Ebr. ſatan
Goſot [tithau] yr andewiol arnaw, a ſafet y * gwrthne= Camber. gelyn
bwr ar ei ddeheulaw.
Pan varner ef * elet yn euoc, a' bit ei weddi yn bechat. *aed allan
Bid ei ddyddiae ychydigion, a' chymred arall ei * lywo= *ſwydd
draeth.
Bit ei blant yn amdifait, a'ei wreic yn wedw [o hanaw].
Elet ei blant y grwydraw, a' * chribnowta, a' chaiſiaw *chardota

*Diblwy-net, Cipiet ‡ drabel	ei [bara, gan ddyvot allan] oi 'lleoedd destruwedic. *Ymavlet y ceisiat yn-cymeint ac y vedd ef, ac ‡ anreithiet dieithreit ei ‡ lavur.
*hil, epil, hiliogeth *oes-addaw	Na vo neb a estenno ydd drugaredd, ac na vo neb a drugarão wrth ei amddivait. Destrywier ei 'ohelyth, ac yn y * genedlaeth ar ol dileer y enw hwy.
* ddiffodder	Coffaer enwiredd ei dadae wrth yr Arglwydd: a'phechat ei vam na * ddileer.
*gerbron ‡ oddiar	[Eithr] byddant * yn-gwydd yr Arglwydd yn oystat, val y toro ef ymaith ‡ o'r ddaiar ei coffa.
*lladd	Can na chofiawdd ef wneuthur trugaredd, eithyr erlyd y gwr tlawt a' rhaidus, a'r cystuddedic o galon y'w * liasu.
*pelleir	Mal y carawdd ef velltith, velly y daw yddaw, [ac] mal na hoffawdd vendith, velly yr ymbellá ywrthaw.
*oyl, yyl	Megis yr ymwiscawdd a melltith mal a dillat, velly hi daw y'w ymyscaroedd ef mal dwfr, ac mal * oleo y'w escyrn.
‡ ddilledyn, bilin *yn oystat	Bid yddaw mal yn * wisc y'w amdoi, ac yn wregis y ym wregysy ‡ bop amser.
†gwaith, gwobr	Poet hyn vo * cyfloc, vy-gwrthnebwyr y gan yr Arglwydd, a'r ei y ddywedant drwc am vy eneit.
	Titheu Arglwydd vy-Dew, gwna a mi yn ol dy Enw: ymwared vi, (can ys da yw dy drugaredd)
*om mewn	Can ys tlawt ac angenawc ytwyf, a'm calon a archollwyt * ynof.
*ymado gogwddo † gwthir	Myn'd ymaith ydd wyf val gwascawt yn * ciliaw, ac im ‡ escutir mal y ceiliocrhedyn.
*yn gwegian † gan, trac †lliwiant ddannot	Vy-gliniae ys ydd * egwan gan ympryd, a'm cnawt y wywawdd ‡ eisieu braster. A' mi aethym yn * warth yddwynt: yr ei edrychent arnaf, y yscytwent ei pennae.
*gwared, cadw †ynol	Cymporth vi, Arglwydd vy-Dew: * iachá vi ‡ wrth dy drugaredd.
*gwnaethost	A' hwynt a wybyddant, may hyn yw dy law, [a'c mae] ti, Arglwydd, ei gwneddyw.

[Cyd]

[Cyd]melltithient wy, tithau a vendithi: wy a godant ac a wradwyddir, ath was di a vydd llawen.
Gwisger vy-gwrthnebwyr a *gwarthrudd, ac ymdoant a ei gwradwydd megis a chochl.
Mi a *ddiolchaf i'r Arglwydd yn ddirvawr am genae, ac ymplith ‡llaweredd ei molaf.
Can ys ef a saif ar ddeeulaw y tlawt, y'w *gadw rac yr ei a varnent ei enait yn euawc.

*chywilydd anglod
*gloforaf
‡y dyrva
*ymwared

Dixit Dominus Domino. Psalm.cx.

¶Psalm Dauid.

S*Yganei yr Arglwydd wrth vy
‡Ior, Eistedd ar vy-deeulaw, y=
ny *osotwyf dy elynion yn ‡llethic
draet ytty.
Yr Arglwydd y ddenfyn wialen
dy *vedіant o tSijon: llywodratha
di ‡yn-cenol dy 'elynion.
Dy bopul [a ddeuant] yn wyll=
ysgar yn-dydd [cymmynva]: dy lu
ym-prydverthwch sanctaiddrwydd:
*y genedleth oth vru [vydd megis] y boreu-wlith.
Tyngawdd yr Arglwydd ac nys ediveira, Yr wyt yn
Offeiriat yn tragyvyth *yn ol ‡vrdd Melchi-tsedek.
Yr Arglwydd ['rhwn'sy] ar dy ddeeulaw, a *archolla
Brenhinedd yn dydd ei soriant.
Efe varn ymplith y cenedloedd: ef a lainw [bob lle] a
chelanedd, ac a dery y penn ar *lawer tir.
O'r *garoc ar y ffordd yr yf ef: am hyny y *dercha ef
ei ben.

Boreu weddi.
*Dywedei ‡arglwydd, Ion &c.
ddodwyf, *wnelwyf
†vainc, ystol
*gedernit 'allu
†ymperved
*genedigeth
*herwydd, wrth
†vrddas, trefn, ordr
*vriw, glwyfa
*wledydd mawrion
†tab[illegible]nic, nant, ffrwd
†cyfyd

Confitebor tibi Domine. Psalm.cxj.

¶*Molwch yr Arglwydd.

CLodvoraf [vi] yr Arglwydd *a'm oll calon, yn
cymmunva a' chynnulleidva yr ei ‡vnion.
Ys mowrion [yw] gweithredoedd yr Arglwydd,
ac y h'ymgais pawp aeu hoffant.

*Halelu-Iah
*om
†cyfion

*Tec a'phrydverth [yw] ei waith, a' ei gyfiawnder a
‡ saif yn tragyvyth.

*Ef a wnaeth vot coffa am ei ryveddodae: yr Arglwydd
'sy drugarawc ac yn-llawn-tosturi.

Roddes ef *ran i'r ei y h'ofnant ef: ‡ mevyr vydd yn
tragywyth am ei ddygymbot.

Nerth ei weithredoedd a ddangosawdd ef y'w bopul, wrth
roddy ydd wynt etiveddieth y cenedloedd.

Gweithredoedd y ddwylaw [yw] gwirionedd a' barn: ei
oll 'orchymynion 'sy gywir.

*Safadwy ynt vyth [ac] yn tragyvyth, gwedy ei gw-
neuthur yn-gwirionedd ac vniondep.

Anvonawdd ymwared y'w bopul: gorchymynawdd
ei ddygymbot yn tragywyth: sanctaiddiol a' *therribil
yw ei Enw.

Dechreuat doethinep [yw] ofn yr Arglwydd: [ys] da
[yw] deall yr oll rei 'eu gwnant: y voliant ef a* saif yn tra-
gyvyth.

Beatus vir. Pſalm.cxij.

¶ *Molwch yr Arglwydd.

GWynvydedic yw'r gwr y ofna yr Arglwydd,
ac a [dra hoffo ei 'orchymynen.

Galluawc ar y ddaiar vydd ei had, cenedla-
eth yr ei vnion y vendithir.

Cyvoeth a' golud [vydd] yn ei duy, a' ei gy-
fiawnder a * saif vyth.

Ir ei gwirion y cyfyt goleu yn-tywyllwch: [efe 'sy] dru-
garawc ac yn llawn-tosturi, a' chyfiawnder.

Gwr da ‡ 's y drugarawc ac a rydd-venthic, [ac] a ‡ lywo-
draetha ei vaterion ‡ a' barn.

*Ys vyth nyd escogir ef: [eithr] yn-coffadurieth tragy-
vythawl y bydd y cyfiawn,

*Er clywed [chwedl] drwc nyd ofna: [o vleit] ‡ safad-
wy yw ei galon gan ymddiriet yn yr Arglwydd.

Cynnaliedic yw ei galon: [am hynny] nyd ofna, yd van
welo

Margin notes:

*Anrydeddus, ardderchawc
†erys, bery
*Iawn yw coffo
‡ ysglyfieth
†ef agofia
*Attegir cynnalir
*ofnadwy
*bery byth
*Halelu-Iah
*bery
†bydd
*benthyga
†drina ei helyntie
*ac iawn-barn
*Diogel, dilys yn sicr
*Can
‡diogel syckyr.

welo [ei Wyllys] * ar ei elynion.
* Rannawdd [a'] rroddes i'r tlodion: y gyfiawnder ef a
‡ saif yn dragywyth: ei * gorn a dderchevir yn-gogoniant.
Yr andewiol ei gwyl, ac a * ymddigia: ef a wasc ei ddanedd, ac a ‡ dawdd ymaith: damunet yr andewolton a gyfergollir.

*am
*Gwyscarodd, Tanodd
‡bery
*set ei nerth
*lidia
‡dihoena, gystuddia
*puched, deisyf

Laudate pueri. Psalm.cxiij.

¶ * Molwch yr Arglwydd.

Molwch, chwychwi weision yr Arglwydd, molwch Enw yr Arglwydd.
Bendiget vo Enw yr Arglwydd, o'r * awrhon ac yd yn tragywyth.
O godiat haul yd * ei vachlut, ys ‡ moliannus Enw yr Arglwydd.
Goruchel yw yr Arglwydd ar yr oll genetloedd, [a'] goruch y nefoedd ei ogoniant.
Pwy sy * mal yr Arglwydd ein Dew, yr hwn ‡ sy a ei drigfa yn yr vchelder?
Yr hwn a ymestwng y edrych ar [bethae] yn y nefoedd ac * yn y ddayar.
Cyfyt ef y * rraidus o'r llwch, ac e ddercha o'r dom ‡ y dyn diddim,
Y ny osoto ef gyd a'r * pendevigion, [ys] ef gyd a phendevigion ei bopul.
Efe wna ir wraic * anblant ‡ drigo gyd a thuylwyth, [ac] yn * vam lawen i blant. Molwch yr Arglwydd.

*Halelu-Iah
*pryd hynn
*clodvawr, ardderchoc
‡sef yw lewenydd
*debic
‡ ymuchela y eisteddd
*ar
*angenawc
‡yr angenoc
*tywysogion penaethae
*eb planta
‡bot yn duylwythoc
*llawenvam

In exitu Israel. Psalm.cxiiij.

PAn aeth Israel allan o'r * Aipht [a'] thuy Jaco o ywrth y popul ‡ ancyfiaith,
Ydd oedd Judah yn sancteiddiat yddaw, [ac] Israel * y'w Arglwyddiaeth.
Y mor [ei] gwelawdd, ac a * giliawdd: Jorddanen a droeswyt yn ‡ wysc hei chefyn,
Y mynyddedd a naidient val * meherynot,

Prydnawn vveddi.

*Egypt
‡yr estron, anebrew
*yn ei veddiant, yn gyvoeth
*ffoes
†llwyr y hol
*hyrddot

not, a'r * brynniae mal ‡ wyn defeit.

*Pa [ddaroedd] ytty, y Mor, pan gilyt ? ‡ tithau Iorddanen, *pan ith droesp wyt ‡ yn wysc dy gefn?

Chwychwy vynydde [paam] y naidiech val * meherynot, chwithae vrynniae val ‡ wyn [defeit]?

*Rac wyneb yr Arglwydd yr ergrynawdd y ddaiar, [s'ef] rhac wyneb Dew Iaco.

Yr hwn y dry y graic yn llyn o ddwfr, [a'r] callestr yn ffynnon o ddufredd.

Non nobis Domine. Psalm. cxv.

NId y * ni Arglwydd, nyd i ni, anyd ith Enw di ‡ dyro y gogoniant er mwyn dy drugaredd a'th wirionedd.

Paam y dywait y cenedloedd, Ple * 'r owrhon y mae ei Dew 'n hwy?

*A'n Dew ni's yn y nefoedd: efe y wna bop peth y ‡ ewyllysia.

Y * delwae hwy [ynt] ariant ac aur, ‡ ys gwaith dwylaw dynion.

Genae's yddynt ac ny * lavarant: llygait sy ydd-wynt ac ny welant.

Clustiae y sy yddwynt ac ny chlywant: ‡ trwyneu y sy yddwynt ac nid aroglant.

Dwylaw sy yddwynt ac ny ‡ theimlant: traet sy yddwynt ac ny cherddant: ac ny * laisiant ‡ o'ei mwnwgl.

‡ Megis wynteu yw'r ei y gwnant wy: [velly mae'r] sawl oll y ymddiriet ynthwynt.

‡ Tithau Israel ymddiriet yn yr Arglwydd: [can ys] ef yw ei porth a' ei * tarian.

Tuy Aaron ymddiriedwch yn yr Arglwydd: [can ys] ef yw eu ‡ porth a' ei tarian,

Yr ei y ofnoch yr Arglwydd, ymddiriedwch yn yr Arglwydd: can ys ef yw eu porth a'ei tarian.

Yr Arglwydd a veddyliawdd am danam: ef a'n] bendithia, bendithia ef duy Israel, bendithia ef duy Aaron.

Bendithia ef y sawl y ofnant yr Arglwydd, ‡ vychein a' mawrion.

Yr

*glanne
‡ llydnot debeit
*Beth
‡ a
*pam ith droed ith wrthgarn, ith ol
*hyrddot
‡ Ebr. meibion. &c.
*Gá drych, gydrychioldeb
*nyni
‡rro, dod
*atolwc, adolwyn
*Sef, Ys, Eithr
‡vynno
*idolon, geudywieu sef, dim ond. &c.
*ddywedát pharablant
†ffroeneu
‡a
†gwddw
*soniant
*Tebic yddynt
†A, D
*amddeffé
†cymporth
†yn vychain. &c.

Yr Arglwydd a angwnega[ei ddonien]arnoch, [ys] ar=
no-chwi ac ar eich plant.
Bendigeit ydych gan yr Arglwydd, yr hwn a wnaeth
nef a' daiar.
Y nefoedd, [ys] y nefoedd ys ydd ir Arglwydd: a'r dda=
iar a roes e y veibion dynion.
Ny volant y meirw yr Arglwydd, na'r ei y ddescennāt
i'r *dystawrwydd. *lle dystaw
*A' nyni y volwn yr Arglwydd, o'r awrhon ac yd yn tra= *Minau ‡o hyn allā
gywyth. Molwch yr Arglwydd.

Dilexi quoniam. Psalm. cxvj. Boreu weddi.

Caraf yr Arglwydd, can yddaw er=
glywed vy lleferydd[a'm gweddieu. *Da, iawn genyf
Can ys *inclinawdd ef ei glust a= *gestyngodd
taf, pan alwais [arno] yn vy-dydieu.
[Pan] im cylchynent *magleu an= *gofidieu
geu, ac im cefsynt govidieu y bedd:
[pan] gaffwn ing a' thrymder,
Yno y galwn ar Enw yr Arglwydd,
[gan dywedyt], atolwc yt', Arglwydd *gwared vy enait. *iachaa, cadw, achup
Trugarawc yw'r Arglwydd a' chyfiawn, a' ein Dew
'syd yn llawn tosturi.
Ys caidw yr Arglwydd y rei *seml: bum mewn ad= *bychein, gwirion, semblon
vyd, ac ef am diangawdd.
Ymchwel a' vy eneit, ith' orffwysfa: can ys yr Arglwydd
a *vu dda wrthyt, *dalawdd
O bleit yti wared vy eneit rhac angae, vy llygait rac dai
grae, a'm traet rac cwympo.
Rodiaf rhac bron yr Arglwydd, yn-tir y bywion.
Credais, ac am hyny y *llavarwn: can ys im cystudu= *dywedwn
ddiwyt yn ddirvawr.
Mi ddywedwn yn vy *ffrwst, Pop dyn 'sy gelwy= *dychryn
ddawc.
Pa beth a roddaf ir Arglwydd, am ei oll *ddonieu *dyrne da ‡im cyfor
‡y-mi?

Phiol iechyt a gymeraf, ac ar Enw yr Arglwydd y galwaf.

Vy eddunedae y dalaf ir Arglwydd, [ys] yr owrhon yngwydd ei oll popul.

Gwerthvawr yn-golwc yr Arglwydd [yw] angae y Sainct ef.

*lawborwyn †dyllieith, myscelit

Wely Arglwydd: can ys dy was wyf, dy was ytwyf, a' map dy * wasanaethwraic: ‡ atdodeist vy rrwymeu.

*Offrymaf

* Aberthaf yty aberth moliant, a' galwaf Enw yr Arglwydd.

Vy eddunedae y dalaf ir Arglwydd, [ys] yr owrhon yngwydd ei oll popul,

*canol

Yn neuaddae tuy yr Arglwydd, [ys] ith * perved di Caerusalem. Molwch yr Arglwydd.

Laudate Dominum. Psalm.cxvii.

*Ehr. nerthogwyt

MOlwch yr Arglwydd yr oll genetloedd: molwch ef yr oll populoedd.

Can ys * mawr yw ei drugarawgrwydd arnam, a' gwirionedd yr Arglwydd [a bery] yn dragywyth. Molwch yr Arglwydd.

Confitemini Domino. Psal.cxviii.

* ywch

CLodvorwch yr Arglwydd can ys da * ytiw: o bleit ei drugaredd [a bery, yn tragywyth.

*ynawr, adolwyn, †ynteu

Dywedet yr ‡ owrhon Israel, Bot y drugaredd ef [yn parhau] yn tragywyth.

*Pan yw

Dywedet yr owrhon tuy Aharon * Bot y drugaredd ef [yn parau] yn tragywyth.

Dywedet yr owrhon yr ei ofnant yr Arglwydd, Bot y drugaredd ef [yn parau] yn tragywyth.

*y cyni

Yn * yr ing y gelweis ar yr Arglwydd, ac im clybu yr Arglwydd, [ac im gesodes] mewn ehengder.

*im plaic

Yr Arglwydd ys y gyd a' mi: [am hyny] nyd ofnaf pa wnel dyn y my.

Yr Arglwydd 'sydd * gyd a mi ymplith yr ei 'sydd im cymporth: [am hyny] y caf welet [vy-gwynvyd] ar vy ‡ caseion.
*im plait
†gelynion

Gwell yw ymddyriet yn yr Arglwyd, na * rhoi coel ar [nep ryw] ddyn.
‡ymddiriet

Gwell yw ymddiriet yn yr Arglwydd, na rhoi coel ar dywysogion.

Oll genetloedd am cylchynesont: eithr yn Enw yr Arglwydd y destrywiaf hwy.

Cylchynesynt vi, ys cylchynesont vi: eithr yn Enw yr Arglwydd ei destwywiaf hwy.

Amgylchynesont vi mal gwenyn,* ac eu dyffodwyt mal tân drain: can ys yn Enw yr Arglwyd y destrywiaf hwy.
*eithr, ond

Gwthiest vi yn ddirvawr, im cwympo: a'r Arglwydd am cymporthawdd.

Vy-‡grym am cân yw'r Arglwydd, can ys ef a vu vy'm-waredi.
†nerth

Llef gorvoled ac ymwaret, a vyd ym-pepyll yr ei cyfion, [gan dywedyt], Deheulaw yr Arglwydd a wnaeth* rym.
*bawredd, orchafieth

Deeulaw yr Arglwydd y derchavwyt: deeulaw yr Arglwydd y wnaeth *'rym.
*orchest, wrygiant

Ny byddaf varw, eithyr byw, a' manegy gweithredoedd yr Arglwydd.

Yr Arglwydd am cospawdd * yn ddirvawr, ‡ ac ni'm rhoddes y angae.
Ebr.gan vy cospi ‡ond

Agorwch ymy byrth iawnder mal ydd elwyf y mewn ynddwynt, [a'] chlodvori yr Arglwydd.

Hwn yw porth yr Arglwydd: yr ei cyfiawn y ant y mewn iddaw.

Clodvorafdydy: can ys im gwrandeweist, a' buost ymy yn ymwaret.

Y * maen yr hwn y wrthodawdd yr adeilwyr, yw penn y gongl.
*garec

Gwaith yr Arglwydd ytoedd hyn; [a'] rhyvedd yw yn ein * llygait.
*golwc ni

Hwn [ywr] dydd y wnaeth yr Arglwydd: byddwn lawen a' hyfryt ynthaw.

*ysf awr

Atolwc, Arglwydd, ymwared* yr owrhon: atolwc yr awrhon, Arglwydd, par lwyddo.

*datoge, nym ddaoni ychwy
*Dew
‡thannen

Bendiget [vo yr hwn] a ddel yn Enw yr Arglwydd: *bendiethiesam chwi o duy yr Arglwydd.

Ys* cadarn yw'r Arglwydd yr hwn a oleuawdd y ni: rhwymwch yr aberth a' ‡rhaffae wrth gonglae yr allor.

Vy-Dew ytwyt, ac ith glodvoraf, [ys] vy-Dew: am hyny ith dderchafaf.

*yw ef

Clodvorwch yr Arglwydd can ysda *ytyw: a' ei drugaredd [a bery] yn dragywyth.

ALEPH. Beati imaculati. Psalm.cxix.

Prydnawn vveddi.

*vnion, dyanvad, di vai
‡Gyfraith
*ymgais
*Dilys

GWyn ei byd y divacul yn ei ffordd, [ac] y rodiant yn *Deddyf yr Arglwydd.

Gwyn ei byd yr ei y gatwant ei destolaethae, [ac] a i h'oll galon y *ceisiant ef.

*Diogel na's gwnant wy enwiredd, yr ei y rodiant yn ei ffyrdd ef.

*ddilys, ddyogel
*gyfraithie
*tra

Ti orch'mynaist gadw dy'orchymynion yn *ddyval.

Oam gyferio vy ffyrdd, er mwyn cadw dy *gynneddfae.

Yno nim gwradwyddit, *pan edrychwyf ar dy oll orchymyneu.

*gwedy

Clodvoraf dydy a chalon vnion, *pan ddyscwyf varnae dy gyfiawnder.

*rryhir, yn wastat,

Dy gynneddfeu a gadwaf: na ad vi yn *dragywyth.

BETH. In quo corrigit.

*cyweiria, cymmenna

A'Pha beth y* glana dyn ieuanc ei ffordd: gan hi chadw wrth dy'air di.

*bynd-ar ddydro
*addelwit
*ith

Am oll calon ith ceisiais: naad ymi *gyfeiliorni ywrth dy'orchymyneu.

Yn vy-calon y cuddiais dy *amadrodd, val na phechwn* yn dy erbyn.

Bendigetyt wyt, Arglwydd: dyſc ymy dy gynneddfae.

Am gwefuſae y mynageis oll varneu dy eneu.

Bu mor* hyfryd genyf ffordd dy deſtolaethae, a'r oll‡ 'olud. *llawen, ddigrif ‡gyvoeth

Yn dy orchymynion y meuyriaf, ac y* edrychaf ar dy lwybrae. *gonſidrаf ‡ſynniaf, yſtyriaf, craffaf, daliaf, cadwaf

Yn dy gynneddfae yr ymddigrifaf, [ac] nyd * ebrybygaf dy'air. *angofaf

GIMEL. Retribue ſeruo tuo.

Bydd dda wrth dy was, [val y byddwy byw, a'chatw dy'air.

Agor vy llygait, val y gwelwyf ryveddodae dy* Ddeddyf. *Gyfraith

*Alltud ytwyf ar y ddaiar: na chudd rhagof dy'orchymynion. *Allwlad, Dieithyr, Eſtran

*Drylliawdd vy ‡ calon gan ddychwant ith'orchymynion bop amſer. *Malawdd ‡enait

Deſtrywieiſt y beilchion: melltigedic yw'r ei a * gyfeiliornant y wrth dy orchymynion. *ant ar ddidro

Gwrthladd y wrthyf gywilydd a'thremic: can ys dy deſtolaethae y gadweis.

Tywyſogion hefyd y eiſteddeſant, [ac] y ddywedſont im erbyn: ath was y vevyriei yn dy gynneddfae.

Hefyt dy deſtolaethae, yw vy‡digrifwch, a'm cygcorwyr. ‡hyfrydwch

DALETH. Adhæſit pauimento anima mea.

Glynawdd vy eneit wrth y llwch: bywha vi* wrth dy'air. *yn ol

Vy ffyrdd a vanegais [y-ty], a'gwrandeweſt' vi: dyſc y mi dy * gynneddfae. *gyfraithleu

Par ymy ddeall ffordd dy orchymynion, a'‡mevyriaf yn yn dy ryveddodae. ‡hcymwyllaf oth

*ovit, dry-ymder
*ac och gyfraith trugarha wrthyf
*ddetwilsais

Lloddawdd vy eneit gan * dristit : cyvot vi y vyny yn ol dy'air.
Cymer y wrthyf ffordd y celwydd, a'* chaniata'y-mi yn rradlawn dy Ddeddyf.
Ffordd wirionedd y* ddetholeis, [ath varnae y osodeis [gar vy-bron].
Glynais wrth dy destolaethae, Arglwydd : na'm gwradwydda.
Ffyrdd dy'orchmyneu y redaf, pan ehengych vy-calon.

HE. Legem pone.

Boreu weddi.

*ynaw

Dysc ymy Arglwydd ffordd dy * gynneddfeu, a'mi ei catwaf yd y dywed.
Par i mi ddeall, a' chatwaf dy Ddeddyf : ac hei catwaf a'm oll calon.
Par y-mi gerddet yn llwybr dy'orchmynneu : can ys * ynthaw y mae vy'wyllyseis.

*Ge ffwng ‡at *drachwant ‡golwc *edrych ar ‡by wha *addewit *llwiant, dannot *yn dy

*Inclina vy-calon ‡ ar dy destolaethae, ac nyd ar * gupyddot.
Tro heibio vy* llygait rac ‡ gwelet gwagedd, [ac]yn dy ffordd * bywoca vi.
Cadarna dy * 'air ith was, o bleit yddo dy ofni,
Dwc ymaith vy-*gwarth yr hwn y ofneis : can ys da dy vairnion.
Wele, vy chwant ys ydd ith 'orchmynion : bywoca vi * ith gyfiawnder.

VAV Et veniat super me.

*ataf *addewit bromiss *ollawl ‡am *varneu

A'Dauet* ymy dy drugarawgrwydd, Arglwydd, [a'th]iechyt yn ol dy ‡ 'air.
Yno ydd atebaf im cablwyr : can ys ymddiriedaf yn dy'air.
Ac na ddwc 'air y gwirionedd yn * llwyr o'm geneu : canys ‡ wrth dy vairn * y dysgwiliaf.

Yno y catwaf dy * Ddeddyf yn oystat, byth ac yn tragy= *Gyfraith
vyth.
A'rhodiaf mewn * ehengder: can ys dy orchymynion *rrydit
y geisiaf.
*Cympwyllaf hefyd oth testolaethae rhac bron Bren= *Adroddaf, soniaf
hinedd, ac nim cywilyddir.
Am * digrifwch vydd yn dy 'orchymynae, yr ei y ge=
reis.
Am dwylaw y dderchafaf ar dy 'orchy mymynneu, yr *hyfry- dwch
ei y gereis, a' mevyriaf yn dy gynneddfeu.

ZAIN. Memor esto Verbi tui.

COfia dy 'air [y wnaed] ith was, yn yr hwn y pe= *Meddwl am dy addewit
reist ymy amddyriett.
Hyn yw vy-* confort yn vy-‡ cystudd: can ys *diddanwch, cysur
dy * 'air am bywocawdd. ‡trwbl, blinder
Y beilchion am gwatworesont * yn ddirvawr: [er hy= *bromitt
ny] ny threiglais y wrth dy Ddeddyf. ‡eb wedd
Cofiais dy vairn * o'r cynvyt, Arglwydd, ac im ‡ di= *hen
ddanwyt. *cyssyrwyt
* Ofn a ddaeth arnaf obleit yr andewiolion, yr ei sy yn
‡ gady dy Ddeddyf.
Vy-canyat oedd dy * gynneddfeu yn-tuy vy-pererin= *Ergryd † gwrthot
dawt. ‡gyfraithieu
Cofiais dy Enw, Arglwydd, yn y nos, a' chedwais dy *Meddyliais am
Ddeddyf.
Hyn y * dderyw y mi ‡ can ys cedweis dy'orchymynion. *vn, a gefaist

CHETH. Portio mea.

ARglwyd yr hwn wyt vy rran, medyliais gadw
dy 'airieu. ‡yn dwydd
Gweddiais ‡ rac dy vron * im oll galon: truga= *om, am
rá wrthyf yn ol dy * 'air.
Ylltyriais vy ffyrdd, a' throeisym vy-traet ith tes= *addewit, bromitt
tolaethae.

*ffrystais ‡ohiriais *Tyrveydd ‡ellyngeis dros gof

*Brysiais ac nid ‡ oedais gadw dy orchmynion.

*Caterva'e yr andewolion a'm yspeiliesont: eithyr nid ‡ebrybygeis dy Ddeddyf.

Haner nos y cyfodaf ith glodvory, o bleit dy gyfiawnveirn.

‡Cyvaill

‡Cydymddeith wyf i bawp ath ofnant, ac y gatwant dy'orchymynion.

Oth trugaredd, Arglwydd, cyflawn yw y ddaiar: dysc ymy dy gynnyddfeu.

TETH. Bonitatem fecisti.

ARglwyd ys da buost' wrth dy was, yn ol dy air.

Dysc ymy iawn ddeall a' gwybyddieth: can ys dy orchymynion y gredais.

*yr aethym ar ddydro

Cyn * vy-cystuddio, ‡y cyveiliornais: ac yr awrhon y cadwaf dy'air.

*mwyn, grasus

Ys da wyt a' *daonus: dysc ymy dy gynneddfeu.

Dychymygawdd y beilchion gelwydd arnaf: minau a gatwaf dy'orchymynae a'm oll calon.

*hyfrydwch

Cy braset a'r blonec yw ei calon: minau yn dy Ddedyf ys ydd am *digrifwch.

Ys da i mi, vot vy-‡cystuddio, er mwyn dyscy dy gynnyddfeu.

‡blino

Gwell y mi Ddeddyf dy enae na, ‡ miloedd o aur ac ariant.

IOD. Manus tuæ fecerunt me.

Prydnavvn vveddi.

DY ddwylaw am gwnaethant ac am ffurfiasant: [gan hyny] moes i mi deall, y[gahel] dyscy dy'orchymyniō

*ith

Yno yr ei ath ofnāt, wrth vy-gwelet a lawenant, can ys ‡yn dy air y imddiriedeis.

‡blino

Mi wn, Arglwydd, mae cyfiawn [yw] dy varnae, ac yti yn gyfiawn vy-‡cystudio.

Bit atolwg dy drugaredd im con-

ffortio

fforto yn ol dy air ith was[anaethwr.]

Deuet dy dosturiol-drugareddae attaf, val y bwy byw: can ys dy Ddeddyf yw * vy-digrifwch. *llewenydd

Cywylyddier y beilchion: can ys gwnaethant yn andewiol [ac] yn auoc a mi: minau a vevyriaf yn dy * 'orchmynneu. *gymmyneddew

Ymchwelant attaf y sawl ath ofnant, a'r ei y adwaenant dy destolaethae.

* Bid vy-calon yn berffeith yn dy gynneddfeu rac vycywilyddio. *Caffer

CAPH. Defecit anima mea.

D*Efficiawdd vy eneit am dy iechyt: [er hyny] wrth dy 'air y dysgwiliaf. *Llesmeiriawdd, Feintoedd, dihoenodd nychawdd

*Deffigiawdd vy llygait am dy ‡ air, gan ddywedyt, Pa bryd im diddeny? *Pallodd †addewit

Can ys * ydd wyf val ‡ potel mewn mwc, [etwa] nid angofais dy gynneddfeu. *aethym †poten

Pa*niuer yw dyddiae dy was? pa bryd y ‡gwnai varn* yn erbyn yr ei am erlidiant. *veint, gymeint, sawl †rhot *ar

Cloddiawdd y beilchion * byllae y-mi, yr hyn nid ‡ yw wrth dy Ddeddyf. †byteoedd ffossydd

Dy oll 'orchymynion[ynt*wirionedd] yn ffals im erlidiant: cymporth vi. *gywir

Braidd na ddivasont vi ar y ddaiar: a' mi nyd ymedeis ath 'orchymynion.

Yn ol dy drugaredd bywocá vi: * a' chatwaf testolaeth dy enae. *yno y. &c.

LAMED. In æternum Domine.

Dy'air, Arglwydd, y bery byth yn y nefoedd.

Dy wirionedd [ys ydd] o genedlaeth y genedlaeth: * seiliaist y ddaiar, a' hi a ‡ saif. *darpereist †erys

Y maent wy yn parau [ys * yd] y dydd hwn wrth dy ‡ 'ordinadeu: can ys*oll ynt dy waision. *heddyw †varne *pop peth ath wasanaetha

*hyfryd †blinder

Pe na bysei dy Ddeddyf*ddigrifwch ymy, yno im collesit vi yn vy‡cystudd.

*ganthwynt

Byth nid ancofiaf dy 'orchymynion: can ys ac wyntwy im bywéist.

*Tan di y twyf *gorphenniat †llytan

*Iti, ydd wyf, catw vi: canys dy orchymynion a geisiais.

Yr andewolion am dysgwilient er vy-diva: ceisiaf-ddeall dy destolaethae.

Gwelais dervyn bop *perffeithrwydd:[eithr]dy'orchymyn ys y tra *eheng.

MEM. Quomodo dilexi.

*Mor *Gan

PA garu ydd wyf ar dy Ddeddyf? pop dydd ydd wyf yn ei mevyrio.

*Wrth dy orchymyniou im gwnaethost yn doethach na'm gelynion:can ys byth[ydd ynt]y gyda mi.

Uchlaw vy-dyscyawdwyr y dyellais: can ys dy destolaethae[ynt]vy mevyrdawt.

*henion, hynaif †Meltais

Dyellais yn vwy na'r *henuriait, can ys dy orchymynion a gedwais.

‡Goherddeis vy-traed rac pop ffordd ddrwc, er mwyn cadw dy 'air.

*barneu *geneu †mwnawgyl

O ywrth dy* vairn nyd enciliais: can ys ti am dysceist

Mor velus yw dy'eiriae im *gorchvan:[ys]mwy na'r mel im genae.

*ffalsedd

Can dy 'orchymynion y dauthym y ddyall: am hyny y caséis pop llwybr*'auawc.

NVN. Lucerna pedibus meis.

Boreu vveddi.

† canwyll, tanllestr †golenni *trwblir

*LUcern yw dy 'air im traed,a'‡llewych im llwybr.

Tyngais a' chwpláf, ar gadw dy iawn-veirn.

Im *cystuddiwyt yn ddirvawr: Arglwydd, bywia vi yn ol dy 'air.

*Adolwyn †roddgar, hael,rwydd

*Atolwc Arglwydd, bid gymradwy genyt ‡ rydd-offrymeu vygeneu,a'dysc ymi dy vairn.

Uy eneit ys ydd yn vy llaw yn oy-

stat: er hyny nid angof genyf dy Ddeddyf.
Gosodawdd yr andewolion vagl ymy: ac nid enciliais *hoynyn
ywrth dy orchymynnae.
Etiveddais dy destolaethae yn tragyvyth: can ys lla=
wenydd vy-calon ytynt.
Pwysais vy-calon y gyflawny dy gynneddfeu bop am=
ser, [ys] yd y dywedd.

SAMECH. Iniquos odio habui.

MEddyliae-gweigion y gaseis: eithr dy Ddeddyf
a garaf.
Vy ‡ dirgelva wyt a'm tarian, [ac] yn dy 'air y *llechva,
ymddiriedaf. noddva
Tynwch y wrthyf chwi * andewolion: can ys catwaf *ddrygddy-
'orchymynion vy-Dew. nion
*Cynnal vi yn ol dy ‡ air, a'byw byddaf, ac na phar ym
wradwydd o'm gobaith. *Cadarnha
‡addewit
Attega vi, ac * iach byddaf, ac ‡ ymddigrifaf yn dy gyn= *chatwedic
neddfeu yn wastat. ‡byddaf hy-
fryd
*Sathreist yr oll rei ymdawant y wrth dy gynneddfeu: *Messen-
can ys over yw ei ‡ dichell. geist,
Goaser-
Peraist ymaith oll andwolion y ddaiar val * ampu= neist
redd [metel]: am hyny y cereis dy destolaethae. ‡hoccet,
twyll
*Ergrynawdd vy-cnawt rrac dy ‡ arswyt, a' chan dy ‡sindr
vairn yr ofnais. *arynaic,
ofn

AIN. Feci iudicium.

GWneythym varn a' chyfiawnder: na ad vi im
gorthrymwyr.
Par ith was roi ei vryd ar ddaoni, [ac] na'd ir
beilchion vy-gorthrymu.
*Deffygiawdd vy llygait [yn edrych] am dy iechyt, ac am *Torawdd
dy ‡ ymadrodd cyfiawn. Custuddio
Gwna ath was yn ol dy drugaredd, a'dysc i mi dy gyn= ‡ promiss,
neddfae. addewit

*moes — Gwas y ti ytwyf: can hyny *gwna i mi ddeall, mal y
gwypwyf dy destolaethae.

*Padwys — *Amser yw ir Arglwydd waithiaw: [can ys] destru=
wesont dy Ddeddyf.

*y tuhwnt, yn bwy na'r — Am hyny y caraf dy 'orchymynion * vchlaw aur, ac
uchlaw aur coeth.

*coeglwybyr ‡ffals — Can hynny ys vnion y barnais dy oll 'orchmynion: a'
phop * llwybr ‡ gauawc a gaseais.

PE. Mirabilia.

YS rhyvedd [yw] dy destolaethae: am hyny y cat=
dw vy enait wyntwy.

*Drws, ‡reigwirio, semblon — *Agorat dy 'air a rydd olauni; [ac] a bar
ddeall ir ei ‡ andisempyl.

*dyheais, gan anachlach — Agoreis vy-genae ac *anhetlais, can ys dy 'orchmynion
a garais.

Edrych arnaf a' thrugara wrthyf, yn ol dy ddevot ir ei
y garant dy Enw.

*Paratoa vy olion, — *Forddia di vy llwybreu yn dy 'air, ac na bo y ddim en=
wiredd arglwyddiaw arnaf.

*Gwared, dianc ‡gorthrymder — *Achup vi rac ‡ trawsedd dynion, a' chatwaf dy or=
chymyneu.

*statuteu — Llewycha d'wynep ar dy was, a' dysc ymy dy * gyn=
neddfeu.

‡dwfr — Avonydd ‡ dufredd a red om llygaid, can na chatwant
dy 'orchymynion.

TSADDI. Iustus es Domine.

KYfiawn ytwyt Arglwydd, ac vnion yw dy
varn.

*enwedic — Ath testiolaethoe y gorchymyneist gifiawn=
der, a' gwirionedd yn * benddivadden.

‡zel — Vyg‡ gwynvyd am divaodd, can im gelynion ancofi
dy' air.

*Carthwyt — *Provwyt dy'air yn buraf dim, ath was y car ef.

Bychan ytwyf a' threimigus: er hyny nyd ancofiaf dy 'orchymynion.

Dy gyfiawnder [sy] gyfiawnder tragywyddawl, ath Ddeddyf gwirionedd [yw].

*Ing a gwascva a ddaeth arnaf: [eithr yn dy orchymynion [y mae] vy-digrifwch.

Iawnder dy testiolaethae [sy] tragyvythawl: dod y my ddeall, a' byw vyddaf.

KOPH. Clamaui.

LLevais am oll galon: clyw vi, Arglwydd, [ath] gynneddfeu a gatwaf.

Arnat y gelwais: ymwared vi, a' chatwaf dy destiolaethae.

*Achupeis y cynddydd, a' llefais: can ys *am dy 'air y dysgwiliwn.

Vy llygait y achubent *wiliae ['r nos] ‡ er mevyrio yn dy 'air.

Clyw vy llef yn ol dy drugarawgwydd: Arglwydd yn ol dy *ddevot bywha vi.

*Dynessay y mae yr ei 's ydd yn canlyn ‡drwc, [ac] ywrth dy Deddyf yr ymbellant.

Cyfagos wyt Arglwydd: can ys dy oll 'orchymynion ['sy] gywir.

*Es talm y gwyddwn wrth dy destolaethae, vot yty y seiliaw wynt yn tragyvyth.

RESCH. Vide humilitatem meam.

EDrych ar vy-*cystudd, a' dianc vi: can nad angofeis dy Ddeddyf.

*Dadle vy-dadl, a' gwared vi: bywha vi ‡ yn ol dy 'air.

*Ys pell iechyt ywrth yr andewolion, can na cheisiesont dy gynneddfeu.

*Ac tiwbl a gobit am cawsant ‡awydd,

Prydnawn weddi.

*Racblaenais *wrth, ar *gadwriaethen *y be-&c.

*Ebr. barn

*Nesau ‡malis

*Gynt

*blinder,

* Cyweirta dy hawl therwydd, wrth *Pell yw

†val yr wyt geneſin
*barne, brodieu

Ys mawr dy doſturiaethe, Arglwydd: bywia vi ‡wrth dy* vairn.

Llawer ['s ydd] im erlid ac im gorthrymu, [ac] ywrth dy teſtoliaeth nyd enciliaf.

Gwelwn y troſeddwyr a 'gobit dedd genyf, can na chatwent dy 'air.

*Wele, Yſtyria

* Gwyl, Arglwydd, modd y cereis dy 'orchymynion: bywia vi yn ol dy drugarawgrwydd.

‡wir, gywir

[D'r] pen cyntaf y mae dy air yn ‡'wirionedd, ac oll varnae dy gyfiawnder [y barant] yn tragyvyth.

SCHIN. Principes perſecuti.

*Pennaethieu
*wrth
‡caffaeliat mawr
*Gau, Celwydd
‡ ſerth

TYwyſogion am erlydieſont yn ddiachos, eithr gan dy 'airieu yr ofnei vy-calon.

Llawen yw vi * o bleit dy 'air, mal vn yn caffel ‡ yſcyvaeth lawer.

*Falſedd ys y gas a' ‡ ffiaidd genyf, [eithr] dy Ddeddyf a garaf.

Seithweith yn y dydd ith volaf, o erwydd dy iawn varneu.

*Ebr tangneddyf neu heddwch
*trancwydd, rrwyſtr

Mawr vydd * llwyddiant yr ei a garant dy Ddeddyf, ac nys daw ‡ enwet yddynt.

Ys gwiliais wrth dy iechyt, Arglwydd, ath 'orchymynion a wneuthym.

Catwadd vy eneit dy deſtoliaethae: canys caraf wynt yn ddirvawr

† ger dy vron

Cetweis dy 'orchymynion ath teſtoliaethae: can ys vy oll ffyrdd [ynt] ‡ yn dy olwc.

TAV. Appropinquet deprecatio.

*rac dy vron, ith wydd
*gweddi
‡bromiſſ, addewit
*adrodd

DEuet vy-cwyn * ger dy wynep, Arglwydd, [ac] yn ol dy 'air par y-my ddyall.

Deuet vy * adolwyn rhac dy wynep, ac yn ol dy ‡ 'air gwared vi.

Vy-gwefuſe a *gymmpwyll voliant, pan ddyſcych ymy,

dy

dy gynnedfeu.

Uy-tavod a' draetha oth 'air: can ys dy oll 'orchymynion [sy] gyfiawn.

Boet dy law am cymporthio: can ys dy 'orchymynion y ddywyseis,

Bu arnaf hiraeth am dy iechyt, Arglwydd, ath Ddeddyf yw vy hyfrydwch.

Bid vyw vy * eneit, ac ef ath vawl, ath vairn am cymporthant.

*Cyfeiliorneis val dauat a gollit: cais dy was, o bleit dy orchmynion ‡ nyd ebryvygeis.

*Aethym ar ddidro, ar grwydr
‡ ellyngeis dros gof, ancofas
*amgof genyf

Ad Dominum cum tribularer. Psalm.cxx.

¶ Caniat y gradden.

AR yr Arglwydd yn vy * ing y galwais, ac ef am gwrandawodd.

Boreu vveddi.

Arglwydd gwared vy eneit rac gwefusae celwyddawc, [a'] rrac tavot ‡ dichellgar.

Pa [beth] a * ddwc dy davot dichellgar ytyt? neu pa les a wna ytyt?

Lebic yw y saetheu [blaenllymion gwr cadarn, a' megis * marwor y meryw.

*cyfyngder, trwbl
‡twyllidrus
‡ddyryr
*rresot

Gwae vi vy-bot yn ‡ trigo ym *-Mésech: a'phreswiliaw ym-pepyll *Kedár.

Ryhir y trigawdd vy eneit gyd a hwn oedd * yn casau tangneddyf.

[Gwr] tangneddyf yw vi, a phan gympwyllwyf [am danaw] * mae hwythe [a'i bryd] ar rysel.

†aros
*Pecruria
*gas gancho heddwch
*hwdiswch hwythe i rrysel.

Leuaui occulos. Psalm.cxxj.

¶ Caan graddae.

DErchafaf vy * llygait er mynyddeu, o'r lle y daw vy cymporth.

*golwc

Uy-cymporth [y ddaw] y gan yr Arglwydd, yr hwn y wnaeth nef a' daiar.

Ny ad ef ith troet lithro : [can] ny huna dy geidwat.
Wele, yr hwn a geidw Iſrael, ny chwſc ddim ac ny hepia.
Yr Arglwydd [yw] dy geidwat : yr Arglwydd yw dy* waſcawt ar dy ddeheulaw.

*amddefen

Nyth tery yr haul y dydd, na'r lleuat [liw] nos.
Yr Arglwydd ath ceidw rac pop drwc :* ef a geidw dy eneit.

*efe

Yr Arglwydd a geidw dy vynediat, ath ddyvodiat o'r awr-hon yd yn tragyvyth.

Letatus ſum. Pſalm.cxxij.

¶Caniar graddae, *neu Pſalm* Dauid.

YS llawen oeddwn pan ddywedynt wrthyf, Ni awn y duy yr Arglwydd.
Ein traet a ſaif yn dy byrth, Caeruſalem.
Caeruſalem y adailadwyt mal dinas, yr hon y gyſſylltir ynghyt ynthei yhun.
* Can ys yno yr * eſcen y llwythae,[sef] llwythae yr Arglwydd [yn ol] teſtiolaeth y Iſrael, y glodvory Enw yr Arglwydd.

*Lle y dring
y vyny

Can ys yno y geſodwyt * eiſteddfae i varn,[sef] eiſteddfae tuy Dauidd.

* cadeirie

*Erchwch dangneddyf Gaeruſalem : llwyddet yr ei yr ath carant.

*Gweddiwch
dros heddwch
†vagwyr

Bid tangneddyf o vewn dy * gaerae, a' llwyddiant yn dy lyſoedd.
Er mwyn vy-broder a'm cymydogion, y damunaf y-ty'r owrhon llwyddiant.
O bleit Tuy yr Arglwyd ein Dew, y * paraf ‡ ddaoni y-ti.

*caiſiaf
†les, budd

Ad te leuaui. Pſalm.cxxiij.

¶Caniat graddae.

Arnat y†derchaf vy-*llygait, yr hwn y drigy †codaf *golwc
yn y nefoedd.
Wele, mal [ydd edrych] llygait gweision
ar ddwylaw ei arglwyddi, [ac] mal llygait
llawvorwyn ar law hei arglwyddes: velly
[yd ysgwyl] ein llygait ar yr Arglwydd ein Dew yd yny
drugarao wrthym.
Trugará wrthym Arglwydd, trugará wrthym: can
ys dyoddefesam ormodd tremic.
Ein eneit y ry gyflawnwyt o watworgerdd yr ‡ei golu= *cyvoethogion
dawc, [ac] o dremic y beilchion.

Nisi quia Dominus. Psalm.cxxiiij.

¶Caniat y graddae *neu Psalm* Dauid.

BE na bysei yr Arglwyd ar ein pleit, ygall Is=
rael ddywedyt yr owrhon.
*Pe na vesei yr Arglwydd ar ein pleit, pan *Oni
gyvotei dynion in erbyn,
Yno in llyncesynt yn vyw, pan lidiawdd
in erbyn.
Yno in boddesei y dyfredd, [a r]* ffrwd aethesei dros *caroc, nāt
ein eneit:
Yno yr aethesei y balch ddwfr dros ein eneit.
Bendigedic [vo] yr Arglwydd, yr hwn ny'n rhoddes yn
*yscyfaeth ‡y'w dannedd. *bray ‡yddy daint
Ein eneit a ddiangawdd, val aderyn o *vagl yr adar=
wyr: y magl y ddrylliwyt, a ninae y ‡waredwyt. *hoynyn ‡ddiengesā
Ein porth ys ydd yn Enw yr Arglwydd, yr hwn y wna=
eth nef a' daiar.

Qui confidunt. Psalm.cxxv.

¶Caniat graddae.

YR ei ymddiriedant yn yr Arglwyð, [byddant]
*yſcogir, ymotir — mal mynyth Tſiion, [yr hwn] nyd ys mutir,
[anid] bot yn ſafadwy byth.
[Mal y mae] y mynyddeu yn-cylch Caeruſa=
lem velly [y mae] yr Arglwydd o amgylch ei
bopul o'r pryd hyn yd yn tragyvyth.
*etiuedieith — Can na 'orphwys gwialen yr andewiol ar * coelbren yr
ei cyfiawn, rac bot ir ei cyfion eſtyn ei llaw ar enwiredd.
Gwna yn dda, Arglwydd, ir ei da ac vnion o galon.
arwent — A'r ei y ymcwhelant yw [ffyrdd] enwir, wyntwy a dy=
wys yr Arglwydd y gyd a'r gweithredwyr enwiredd: [a
bydd] tangnedyf ar Iſrael.

In conuertendo. Pſalm.cxxvj.

¶ Câñ graddae *neu Pſalm* Dauid.

Prydnawn vveddi.

PAn * ymchwelawdd yr Arglwydd
†llawenydd — gaethiwet Tſiion, ydd oeddem
mal rei yn breuddwydio.
Yno y llanwyt ein genae o †chw=
erthin, a'ein tavawt a gorvoledd.
Yno y dywedynt ymplith y ce=
nedloedd,
*bethe mawrion — Ys * mawr y wnaeth yr Ar=
‡erdynt — glwydd ‡ dros twynt.
*mwyhoð, mawrygoð — Ys * mawr y wnaeth yr Ar=
‡erom — glwydd ‡ drosam, [am hyny] ydd ym yn llawen.
*Dwc drachefn — *Dychwyl Arglwydd ein caethiwet, mal yr avonydd
yn y Deau.
Yr ei yn-daigrae y heuant, mewn llawenydd y metant.
Aethant gan wylo a, dwyn had gwerthvawr: [anid]
hwy ddauant a llawenydd, ac a ddugan ei h'escupeu.

Niſi Dominus. Pſalm.cxxvij.

¶ Câñ graddae, *neu Pſalm* Salomòn.

A * Syr Arglwydd nid adaeilat y tuy, over y *Dieithr ir
‡ llavuria ei adeilatwyr: * a's yr Arglwydd *gwaithia,
ny chaiddw y dinas, ys over y gwilia y cei= tra vaela
dwat. *Anyd
†gwac
Ys over y-chwy gody * ar cynddydd, a' gor= *y borreu
wedd yn hwyr, a'bwyta bara ‡ gofid: can ys diogel y ‡gofal,
rrydd ef * orphwys yw garedigion. trymder
*hun
Wele, plant yw y etiveddiaeth yr Arglwydd, a' ffrw= *rhodd
yth y * bru y wobr ef. *groth;
bol, boba,
bol,
Mal y saethae yn llaw * gwr-cryf: velly plant ieuntit. *gwiber
Gwyn ei vyd y gwr, sydd a'ei * gawell yn llawn o han=
wynt: canys gwradwyddir hwy, pan ymddiddant a'[ei]
gelynion yn y porth.

Beati omnes. Psalm.cxxviij

¶Caniat graddae.

G Wyn ei vyd pop vn y ofna yr Arglwydd, ac
y rodia yn ei ffyrdd.
Pan vwyteych lavur dy ddwylaw, ys
gwyn dy vyd, ac ys * da vydd yty. *dedwydd
vyddy
Dy wreic [vydd] val gwinwydden ffrwy=
thlawn rhyd ystlysae dy duy, ath plant mal planigion ole= *bwrdd
wydd oy amgylch dy * vord.
* Ll'yma, dilys val y bendithir y ‡ gwr y ofna yr Ar= *Wele
glwydd. †dyn
Yr Arglwydd o Tsijon ath vendithia, a' chai welet
* ddaoni [i] Gaerusalem oll ddyddiae dy vywyt. *lwyddiant
Sef y gwely blant dy vlant, [a'] thangneddyf, ar Israel.

Sepe expugnauerunt. Psalm.cxxix.

¶Caniat gradae.

L Lawer gwaith im cystuddient om ieuntit, y *Mynych
gall yr owrhon Israel ddywedyt. im trwblie,
[Ys] llawer gwaith im cystuddiesont om ie= sont, bline=
unctit: ac ny allasant- * vy-gorvot. sont
*vygor=
threch, vy=
gorchvygy

*aradwyr Arddawdd yr * arddwyr ar vy-cefn, [a'] thynesont gwysae hirion.

Eithr yr Arglwydd cyfiawn, a dorawdd * raffeu yr andewolion.

*yw h'ol Gwradwydir ac ymchwelir * tra chefn yr oll rei'sy dygasoc wrth Tsijon.

*ddybot allan Wy vyddant val*glaswellt pennae'r tai, yr hwn a wywa cyn ei ‡ dynnu.

*hanaw ‡medelwr, gweirwr O'r * hwn ny lanw y ‡ pladwrwr ei law, na'r llofwr ei * gesail.

*adain, ar-ffet, braich Ac ny's dywet yr ei ant heibio, Bendith yr Arglwydd *arnoch, [neu], Ich bendithiwn yn Enw yr Arglwydd.

De profundis clamaui. Psalm.cxxx.

¶ Caniat graddeu.

O R dwfn-leoedd y llefais arnat, Arglwydd.

Arglwydd clyw vy lleferydd: ystyriet dy glustieu wrth leferydd vy-gweddieu.

*cadwy A's * creffy [di] Arglwydd, ar enwireddeu, o Arglwydd pwy a saif?

Eithr cenyt (y mae) trugaredd, mal ith ofner.

Ys gwiliais, ant yr Arglwydd, ys gwyliawdd vy eneit, ac yn ei'air yr ymddiriedais.

* boreuwilwyr Vy eneit ysy yn dysgwyl am yr Arglwydd yn vwy na' * gwilwyr borae, yn gwiliaw am y borae.

‡ chanthaw *aml ymwared Ysgwilet Israel am yr Arglwydd: o bleit gyd ar Arglwydd [y mae] trugaredd, a'‡chydac ef [y mae] *mawr brynedigaeth.

Ac ef a bryn Israel o ei oll enwireddeu.

Domine non exaltatum. Psalm.cxxxj

¶ Kaniat graddae *neu Psalm* David.

ARglwydd nyd ‡ ymdderchavawdd vy-calon, ac nyd ymuchelodd vy llygait. *ymvchelodd
Ac ny rodiais ym-pethae mawrion, na dirgeledic rragof.
Canys mi a ymdugais mal vn wedy ei ddidyfnu ywrth ei vam, ac a ymoystegais: ydd wyf oi mewn mal vn a ddiddyfnit.
*Ymddiriedet Israel ‡ yn yr Arglwydd o hyn allan yd yn tragyvyth. *Dysgwyliet ‡ wrth

Memento Domine Dauid. Psal. cxxxij.

¶ Caniat Graddae.

ARglwydd, coffa Ddauid [ef] a'ei oll vlinvyd. Boreu vveddi.
Yr hwn a dyngawdd wrth yr Arglwydd, [ac] addunawdd ir alluawc Ddew Jaco, [gan ddywedyt],
Nyd af y mewn gwerſyllt vy-tuy, ac nyd af i wely [na] *glwth. *gwal
Na goddef im llygait huno, nac im amranneu hepian.
Yd pan gaffwyf le ir Arglwydd, yn drigua i alluawc [Ddew] Jaco.
*Wele, ys clywſam y wrthaw yn Ephráthah, [ac] ‡ei cawſam ym meyſydd y coet. *Machaf ‡hi
Yd-awn y mewn y'w Bebyll ac * adolwn rac bron ‡ lleithic ei draet. *chrymwn †ei droedvainc
Cyvot, Arglwyd, [y ddyvot] ith 'orphwyſfa, ti ac arch dy gadernit.
Ymwiſcet dy Offeiriet* o gyfiawnder, ac ymlawenáet dy Sainct. *a chyf. &c.
Er mwyn Dauid dy was, na wrthddot wynep dy *Enneiniawc. *Iredic
Tyngawdd yr Arglwydd wirionedd wrth Ddauid, ac *ny chilia y wrthaw, [gan ddywedyt, O ffrwyth dy ‡vru y goſodaf, ar dy *eiſteddfa. *nyd a †gorph *gadair, dron

A's ceidw dy veibion vy-dygymbot, a'm testiolaeth y
ddyscaf yddwynt, ei meibion hefyd y eisteddant ar dy ei-
steddva yd yn tragyvyth.
*drigfa Can ys etholes yr Arglwyd Tsijón, ac a garawdd * drt-
gio ynthei, [can ddywedyt],
*Hyn * Hon vydd vy-gorphwyssa yn tragyvyth: yma y try-
gaf can ys hoffeis yhi.
ddigonaf ‡o vara Hei lluniaeth a lwyr vendithiaf, a'i thylodion y ddiwa-
llaf ‡ a bara.
Ac a'wiscaf hei Offeiriait ac iechyt, a'hei Saintt a ym-
lawenánt yn ddirvawr.
*blodeuo ‡lewych, oleu. &c. Yno y gwnaf y gorn Dauid * vlaguraw: can ys dar-
pareis ‡ lucern im * Enneiniawc.
*Iredic *goron Ei'elynyon y wiscaf a chywilydd, ac arnaw ef y blodeua
ei * dalaith.

Ecce quam bonum. Psalm. cxxxiij.

¶ Caniat gradd eu *ncn Psalm* Dauid.

*eiddun, ddigrif, hyfryd Wele mor dda ac mor * brydverth yw, bod bro-
der yn trigo ys ynghyt.
*enneint, wylment [Tebic yw] ir * ireid gwerthvawr ar y pén,
yn descen ar y varf, ys baraf Aharon, yr hwn
‡dillat y ddescennawdd ar emyleu ei ‡ wiscoedd.
A' megis gwlith cHermon yr hwn y ddescen ar vynyth
tSijón.
*gorchy-mynawdd, gaddawdd Can ys yno y * cymynnawdd yr Arglwydd y vendith
[a'] bywyt yn dragywyth.

Ecce nunc benedicite. Psalm. cxxxiiij

Caniat graddae.

*bendithi-wch Wele, * molwch yr Arglwydd, oll weision yr Ar-
glwydd, yr ei ddych y nosieu yn sefyll yn-Tuy
yr Arglwydd.
bendithi-wch Dercheswch eich dwylaw ar y Cyssecr, a mo-
lwch

iwch yr Arglwydd.

Yr Arglwydd y wnaeth nef a daiar, ath vendithio o tSijon.

Laudate nomen Domini. Psalm. cxxxv.

¶*Molwch yr Arglwydd. *Halelu-Iáh.

MOlwch Enw yr Arglwydd: molwch ef, weision yr Arglwydd.

Yr ei y sefwch yn‡ Tuy yr Arglwyd, [ac] yn neuaddae Tuy ein Dew.

Molwch yr Arglwydd: can ys da yw yr Arglwydd: can-molwch ei Enw: can ys *glwys ytyw. *carueidd, gwedus

O bleit etholes yr* Arglwydd Jaco yddaw y un, ac Israel yn ‡ berchenogaeth yddaw. *Iáh ‡brif dresawr

Can ys mi wn mae ys mawr yr Arglwydd, a'[bot] ein Arglwydd, goruch yr oll ddewiae.

Peth pynac y ewyllysawdd yr Arglwydd, hyny a wnaeth ef yn y nefoedd ac yn y ddaiar, yn y mor, ac yn yr oll ddyfndereu.

Efe gyfyt yr wybrae o * eithaw'r ddaiar, ac y wna y *mellt gyd ar glaw: ef e y ddwc y gwyntoedd allan o ei dresorae. *derbyn, ddyben ‡lluchet

E drawodd yr oll gynt'enit yr Aipht * o ddyn yd aniual. *y ddyn ac y aniual

Anvonawdd ef arwyddion a rhyueddodae ith * perved [wlad] yr Aipht, ar Pharaoh, ac ar ei oll weision. *cacel

Trawodd ef genedloedd lawer, ac a laddawdd Brenhin cedyrn:

[Megis] Sicho'n Brenhin yr Amorieit ac Og Brenhin Bashán, ac oll ‡ Brenhiniaethae Canáan. ‡deyrnasoedd

Ac a roes ei tir yn etiueddiaeth, [sef] yn etiueddiaeth y Israel y bopul ef.

Dy Enw Arglwydd [y bery] yn dragyvyth: Arglwyd, dy goffaduriaeth [ys ydd] o genedlaeth y genedlaeth.

Can ys yr Arglwydd a varn dy bopul, ac a ymvodd-

lona

lona wrth ei weiſion.

*Delwen
*Idolon y cenedloedd, ynt ariant ac aur, 'ſef gwaith
dwylaw dyn.

*dywedāt, pharablant
Genae 'sy yddwynt, ac ny lavarant: llygait 'sy ydd=
wynt, ac ny welant.
Clustiae 'sy yddwynt ac ny chlywant, ac nyd oes anheti
yn eu genae.
Megis wytheu yw'r ſawl ei gwnel hwy: [velly y mae]
pawp a ymddirieto ynthwynt.

*Molwch
*Bendithiwch yr Arglwydd, duy yr Iſrael: bendithi-

‡duylwyth
wch yr Arglwydd chwy chwi ‡duy Aaron.
Bendithiwch yr Arglwydd chwychwy *tuy Leui: yr

*duylu
ei y ofnwch yr Arglwydd, bendithiwch yr Arglwydd.

Halelu-iáh
Bendithier yr Arglwydd o Tsijón, yr hwn a dric yn
Caeruſalem. ‡Molwch yr Arglwydd.

Confitemini Domino. Pſalm. cxxxvj.

Prydnawn vveddi.

CLodvorwch yr Arglwyd, can ys da

*yw ef
*ytyw, can ys ei drugaredd ‡['s ydd]

‡a bery
yn tragyvyth.
Clodvorwh Ddew y dewiae: can
ys ei drugaredd [ys ydd] yn tra=
gyvyth.
Clodvorwch Arglwydd yr ar
glwyddi: can ys ei drugaredd [ys
ydd] yn tragyvyth.
Yr hwn yn vnic y wna ryvedodae
mawrion: can ys ei drugaredd [ys ydd] yn tragyvyth:

*gan, ‡trwy
‡doethineb
Yr hwn *wrth [ei] ‡ddeall y wnaeth y nefoedd: can ys
ei drugaredd [ys ydd] yn tragyvyth:
Yr hwn y estennawdd y ddaiar ar y dyfredd: can ys
ei drugaredd [ys ydd] yn tragyvyth:

‡oleunion, oleuadae
Yr hwn y wnaeth ‡leuereu mawrion: can ys ei druga=
redd [ys ydd] yn tragyvyth:

*lywodraeethy
Megis] yr haul y *lywiaw y dydd: can ys ei drugaredd
[ys ydd] yn tragyvyth:

Y * lloer a'r syr y lywiaw y nos: can ys ei drugaredd [ys ydd] yn tragyvyth:

Yr hwn y drawodd yr Aipht a'r ei * cyn-en it‡ yddynt (can ys ei drugaredd [ys ydd] yn tragyvyth)

Ac y dduc Israel oi plith hwy, (can ys ei drugaredd [ys ydd] yn tragyvyth)

A llaw gadarn ac a braich estennedic: can ys ei drugaredd [ys ydd] yn tragyvyth:

Yr hwn y * barthawdd y mor coch yn ddau barth: canys ei drugaredd [ys ydd] yn dragyvyth:

Ac y wnaeth i Israel vyned trwy ei genol: can ys ei drugaredd [ys ydd] yn tragyvyth:

Ac a * escutiodd Pharaoh ef a ei lu yn y mor coch: canys ei drugaredd [ys ydd] yn tragyvyth:

Yr hwn y * dywysawdd ei bopvl drwyr ‡ diffeithwch: can ys ei drugaredd [ys ydd] yn tragyvyth:

Yr hwn a drawodd Brenhinoedd mawrion: can ys ei drugaredd [ys ydd] yn tragyvyth:

Ac a laddawdd Brenhinedd * ardderchawc: can ys ei drugaredd [ys ydd] yn dragyuyth:

[Megis] Sichón Brenhin yr Amoriait: can ys ei drugaredd [ys ydd] yn dragyvyth:

Ac Og Brenhin Basan: can ys ei drugaredd [ys ydd] yn dragyvyth:

Ac y roddes ei tir yn etiueddioeth: can ys ei drugaredd [ys ydd] yn tragyvyth:

[Sef] yn etiueddiaeth y Israel ei was: can ys ei drugaredd [ys ydd] yn tragyvyth:

Yr hwn an coffáodd yn ein * coddiant: can ys ei drugaredd [ys ydd] yn tragyvyth:

Ac an * achubawdd rac ein ‡ gorthrymwyr: can ys ei drugaredd [ys ydd] yn tragyvyth:

Yr hwn y rydd * ymborth i bop ‡ cnawt: can ys ei drugaredd [ys ydd] yn tragyvyth.

Clodvorwch Ddew y nefoedd: can ys ei drugaredd [ys ydd] yn tragyvyth.

*lleuad ar ser
*cyntaf y anet
‡hwy
*ranawdd yn dwy ran
*drangwyddawdd, dadlodd y lawr
*dduc, arwenoedd
‡anialwch
*cedyrn
*cystudd, blinvyd, trwbl, trallot, gorthrymder
*diangawdd
‡gorthrethwyr, gelynion
*bara
‡creatur

Super

Super flumina. Psalm.cxxxvij.

*Babilon

VRth avonedd * Babél yr eisteddesam, ac yno
yr wylesam, pan veddyliem am tSijón.
Ar yr helic yn hei chenol y crogem ein te=
lyneu.

*gaethion

Yno yr ei an ducsei yn * gaith, y ovynent y
ni gany cerdd, gwedy yni grogy [ein telyne] gan ddywe=
dyt, Cenwch y ni [vn] o ganueu tSijón.

†gaan, ganu
*allwlat, dieithr

Py wedd [eb y ni] y canwn, *ganiat yr Arglwydd yn-tir
‡ estran?
As ith angofiaf, Caerusalem, angofiet vy- * deheu
law ‡ ganu.

‡warae

Any chofiaf am danat, glyned vy-tavot wrth daflot vy-
genae: any chodaf Gaerusalem yn benaf llewenydd ymy.
Coffa Arglwydd blant Edóm, yn-dydd Caerusalem, yr
ei y ddywedynt, *Dynoethwch, [hi] dynoethwc-hi yd hei
‡ sailvan.

*I lawr a hi. &c.
‡sylvain
*gwnaeth ost a nyny
*blant
†trawo

Averch Babél, anrheithiedic, gwynvydedic [vydd] yr
hwn a dalo'r pwyth yty, mal y * teleist y nyny.
Gwyn ei vyd'r hwn a gymero dy * rei bychein ac ei
‡ baidd wrth y main.

Confitebor tibi. Psalm.cxxxviij.

Psalm David.

†mawrheeist

MI ath clodvoraf am oll galon: [ys] yn-gw=
ydd y dewiae yth can-moliaf.
Addolaf tu ath Templ sanctawl, a'chlod=
voraf dy Enw, o bleit dy drugarogrwydd, ath
wirionedd: can ys ‡ mawrygeist dy Enw uch
law pop peth gan dy'air.
Pan [i'th] elweis, yno im gwrandaweist, a' nerthaist
gadernit yn vy eneit.
Oll Vrenhinedd y ddaiar ath glodvorant Arglwydd:

can ys clywsant airieu dy enae.
Ac wy ganant* am ffyrdd yr Arglwydd,‡ can ys mawr yw gogoniant yr Arglwydd. *o ‡am bot.&c.
Can ys goruchel yw'r Arglwydd: ac ef edrych ar y *gestyngedic, a'r beilchion a edwyn ef o hirbell. *iseledic
Cyd rodiwyf yn-cenol *cyfingder, [et hyny] ti am bywéi: estenny dy law ar ‡ lid vy-gelynion, ath ddeheulaw am *gwared. *trwbl, cyni, ing ‡digobeint *caidw
Yr Arglwydd y *gwpla[ei waith]‡ atna vi: Arglwydd, dy drugaredd [ys ydd] yn dragyvyth, na *wrthddot weithredeu dy ddwylaw. *or phen ‡im cyfor, ymi

Domine probasti. Psam.cxxxix.

¶I rragorawl Psalm Dauid.

Boreu weddi.

ARglwydd, chwiliaist vi ac im adnabuost.
Adwaenost vy eisteddiat, am cyfodiat: dyelly vy medwl o hirbell.
Vy llwybr am gorweddva y amgylchynyt, am oll ffyrdd a ‡ chwilyt. ‡gynedinyt, adwaenyt
Can nad oes * gair yn vy-tavot, [ond] wele, Arglwydd, ti ei gwyddost oll. *ymadrodd
Yr wyt im cyfingu yn ol ac ymblaen, ac yn * gosot dy law arnaf. *dodi
[Dy] wybodaeth sy tra rhyvedd genyf, mor vchel ytyw ac na allaf* wrthaw. *ddyvot attaw
J b'le ydd af* rac dy yspryt? ‡ ac yb'le y *ciliaf o rac dy vron? *y wrth ‡neu *ffoaf
A's ‡escennaf ir nef, ydd wyt yno: a's gorweddaf yn yffern, ydd wyt yno. oth wydd †dringaf
Cymerwyf adanedd y wawr[ddydd], a thrigo yn eithaw y mor:
*Ys yno im ‡ tywys dy law, ath deheulaw am cynnail. *hefyt †arwein
A's dywedaf, Ys y tywyllwch am cudd, sef y nos [a vydd] goleuni o'm amgylch.

Ys y tywyllwch ny thywylla rrago-ti: eithr y nos a le-
wycha mal y dydd: tywyllwch a'r golauni 'sydd yr vn
ffynyt.

*beddeist ‡llebene — Can ys ti * berchenogeist vy‡ 'rennae: toeist vi yn-croth
vy main.

*ofnus — Clodvorafdydy, can ys yn * ofnadwy ac yn ryvedd im
gwnaethpwyt: rryvedd yw dy weithredoedd, a' [hyny] a
wyr vy eneit yn dda-iawn.

*corph ‡lluniaw *rhith, haen defnydd *pop peth *luniwyt — Ny chuddiwyt vy* escyrn rhagot, cyd im gwnaethpwyt
yn [lle] dirgel, a'm ‡ ffurviaw isot yn y ddaiar.
Vy * annelwic y welent dy lygait: can ys yn dy lyver yd
escrivenit * oll, [yr ei] o ddydd y-ddydd a* ffurfit, pryd nad
oedd yr vn o hanwynt [cyn hyny].

‡swmpe *amlach †oddihunwyf — Can hyny mor annwyl genyf dy gycorae Ddew: mor
vawrion yw ei ‡ sumae.
A's cyfrifwn wynt, *mwy-ytynt na'r tywot: pan ‡ dde-
ffrowyf, yn wastat ydd wyf gyd a thi.
O pe lladdyt, Ddew, yr andewiol a'r gwyr gwaedlyd,
[wrth yr ei y dywedaf], Tynnwch y wrthyf:
Yr ei y lavarant ysceler der am danat, * a'hwy yty yn
'elynion eu derchefir yn over.
Anid cas genyf, Arglwydd, y rei ath gasaant? ac anyd
*sory — wyf yn * ymdynnu ar ei y gyvotant ith erbyn?
Vy-gwirgas a rois arnwynt, val petynt yn elynion
y-mi.
Chwilia vi Ddew a' gwybydd vy-calon praw vi, ac ad-
nebydd vy-medduliae.
*andewiol — A' gwyl a oes fford *drawsedd ynof, a' thywys vi yn
y fordd yn tragywydd.

Eripe me. Psalm.cxl.

rhagorol, pencerdd — ¶Ir Cantor Psalm Dauid.

GWared vi Arglwydd rac y dyn drwc: cadw vi
*trawś — rac y gwr * trauson.
*cynnenu — Yr ei y vwriadant ddrigioni yn ei calon, [ac] a
wnant rhyvel beunydd.

Golymesont.

Golymesont ei tavodae val * sarph: gwenwyn ‡ nei=
dyr [ys yd] y dan ei gwefusae. Selah.
Cadw vi, Arglwydd, rac dwylaw yr andewiol: achup vi
rac y gwyr traulon, yr ei sy aei bryd ar *vachellu ‡ vytraet.
*Cuddiawdd y beilchion vagl y-my, ac ‡ estennesont
rwyt wrth danneu ar vy llwybyr, ac y 'osodesont *hoy=
nyneu ar vy medr. Selah.
[Am hyny] y dywedais, wrth yr Arglwydd, Ti yw vy-
Dew: clustymwrando, Arglwydd, a lleferydd vy-gweddi.
Arglwydd Ddew nerth vy iechyt, toeist vy-pen yn-dydd
‡ brwydr.
Na ad, Arglwydd, ir andewiol gael ei *ddeisyfiat: na
chwpla ei vedwl enwir, [rac] ydd wynt ‡valchiaw. Selah.
[Ac am] y pennaf o hanynt, 'am cylchynant, dauet ar=
nynt * scelerder y gwevuseu y vnain.
Syrthiet marwor arnaddynt: tavlet ef hwy yn tan,
[ac] ir pydewe dyfnion, val na chyvotant.
Canys dyn tavod *[gymysc] ny oystateir ar y ddaiar:
‡y vall a hely gwr traws y *ddestruw.
Mi wn y dial yr Arglwydd y blinderawc, ac y barn y tlo=
dion.
*Ys y cyfiawnion y glodvorant dy Enw, [a'r] ei vnion
y drigiant ‡ ger dy vron.

Domine clamaui. Psalm.cxlj.

¶Psalm Dauid.

ARglwydd, arnat y galwaf: * brysia attaf:
clustymwrando am llais, pan lefwyf arnat.
* Cyfeirier vy-gweddi yn dy olwc [val]
mugdarth, [a'] ‡ derchafiat vy-dwylaw [mal]
*gosper aberth.
Gosot, Arglwydd, ‡ gadwadaeth o vlaen vy-genae, a'
chadw ddrws vy-gwefusae.
Nac *inclina vy calon y ‡ beth [drwc], y wneuthur gwei-
thredoedd enwir gyd a* dynion y weithredant enwiredd: ac
na vwytawyf o'u ‡ prydverthwch.
Trawet y cyfiawn vi: can ys * llesiant yw: ac ‡ argy=

*neidr
‡llatm *aspis*
*tethio; ddiwadnu
* Gosoawdd hoynyn ar vymedr
‡danasant
*cad, tryvel
*ddeisyf, bachet
‡ymdderchavel
*echrys, mesyff.
*siaradus ny lwydda
† drwc
*ddinistr
*Diau
† Ebr. gyd ath wyneb
*ffrysta
*Unioner
† chodiat
*prydnawn
†gadwreth, oarchas
*esswng
† Ebr. gair.
*Ebr. gwyr sef gweithredwyr
† hyfrydwch, drigrifwyd
*mawrles
† cheryddet

† wna vy-pẽ yn dwn
*y chwaen, eb o hir
*hadvyd, trueni, dꝛygeu
*barnwyr
*eneu
†pwll,
‡ffoſ,
*sef ddieneidia
†ar vy medꝛ
*ddiangwyf

oeddet vi : ac oleo gwerthvawꝛ vydd 'rhwn ny ddꝛylla vy-pen : can ys * ar hynt y gweddiaf yn y ‡ govidieu hwy.

Y*barniait hwy a davlir ylawꝛ yn y lleoedd caregawc, aca glywant vy-gairieu, can ys melus ynt.

Y mae ein escyꝛn ar 'oyſcar ar* vin y ‡ bedd, megis vn yn toꝛi [coet] neu yn cloddiaw yn y ddaiar.

Eithyꝛ arnati, Arglwydd Ddew, [yꝛ edꝛych] vy llygait : y not y mae v'amddiriet : na * thywallt vy eneit.

Cadw vi rrac y magyl, [y] osodeſont * ymy, a' rac hoynyneu gweithꝛedwyꝛ andewioldep.

Cwympent yꝛ andewolion y'w rwydeu ynghyt; tra * elwyf [vi] heibio.

Voce mea ad Dominum. Pſalm.cxlij

¶ *Pſalm* Dauid y roi addyſc, a' gweddi, pan oedd yn yr'ogof,

Prydnawn vveddi.

*Tywelleis
*Er
*ar vy medꝛ
*gwelais
*ymoꝛolei, a bꝛyderei, ovalei
*yſkyꝛia,
‡tlodwyt
*roddgar

GWaeddeis am llef ar yꝛ Arglwyd: am llef ar yꝛ Arglwydd y gweddiais.

Dineais vy-mevyꝛdawt ger ei vꝛon, [a'] menegeis iddaw vy-cyvingder.

* Cyd bod vy yſpꝛyt yn vlin arnoom mewn, ys ti adwaenyt vy llwybꝛ : yn y ffoꝛdd, y rhodiwn, y geſodeſant yn ddirgel vagl ‡y-my.

Edꝛycheis ar vy llaw ddeau, a'*ſylleis, ac nyd oedd nep am adwynei: pallawdd [pop] noddet ymy, [ac] nyd oedd nep a ‡ ymgeiſiai am enait.

Yno y llefais arnat, Arglwydd, [a'] dywedeis, Ti yw vy-gobeith, [a'm rhan yn-tir y bywion.

*Gwꝛando ar vy llefain, canys im‡ truanawyt : gwared vi rrac vy erlydwyꝛ, can ys trech ynt na myvi.

Dwc vy eneit o garchar, val y clod voꝛwyf dy Enw:[yno] im cylchynant yꝛ ei cyfion pan vych * ddawnus ymy.

Domine exaudi. Psalm.cxliij.

¶Psalm Dauid.

BRglwydd, clyw vy-gweddi, [a'] thlustymwrando am * glochwyt: ‡ erglyw vi yn dy wirionedd a'th gyfiawnder. *arch, deisyf, erdyn ‡atep

(Ac na ddoes i varn ath was: can ys yn dy olwc ny chyfiawnir * nebun byw) *neb ar 'sy byw.

Can ys y gelyn a erlidiawdd vy eneit: trawodd ef vy-*bywyt yd y ‡ ddaiar: gesodawdd vi yn y tywyllwch, val yr ei vysei vairw * ys talm byt. *einoes, hoedl ‡llawr *er hir o amser

Am yspryt oedd yn gyving arno om mewn, ac ynof y ‡ brawychawdd vy-calon. †sanniodd

[Er hyny] cof genyf y dyddiae gynt, mevyriaw ydd wyf yn dy oll weithredoedd, [ys] astud ytwyf yn-gweithrededd dy ddwylaw.

Estennais vy-dwylaw * arnat: vy enait ['sy mewn hiraeth] am danat mal y tir sychedic. Sélah. *atat

Gwrando vi ar * vrys, Arglwydd, can ys * deffyctawdd vy yspryt: na chudd dy wynep rhagof, ‡ rac vy-cyffelypy ir ei y ddescenant ir * pwll. *ffrwst ‡ballawdd *ac anyd ef im. &c. *ac nid yn rhyhwyr

Par ymy gahel clybot dy drugarawgrwydd * y borae, can ys ynot yr ymddiriedaf: moes ym' wybot y ffordd, y rhodiwyf yn thei, can ys * arnat] y derchaf vy eneit. *atat

Gwared vi Arglwydd, rac vy-gelynion: can ys* wrthyt yr ymguddiaf. *gyd athi y'llechaf

Dysc ymy wneythy dy ewyllys; can ys vy-Dew ytwyt: * tywyset vi dy yspryt daonus i dir yr ‡ vniondap. *arwenet ‡iawnder

Bywia vi, Arglwydd, er mwyn dy Enw, [ac] er dy gyfiawnder dwc vy enait o * gyvingdra. *drwbyl, gyffint

Ac er dy drugaredd * dyvetha vy-gelynion, a' ‡diva oll y orthrymant vy eneit: can ys dy was ytwyf. *dinistra †choll

Benedictus Dominus. Psalm.cxliiij.

¶Psalm Dauid.

Boreu vveddi.

BEndigeit [vo] yr Arglwydd vy nerth, yr hwn y ddysc vy-dwylo *y ymladd, [a'm bysedd ‡ i vrwydr.

Efe yw vy-* trugaredd a'ymddeffenva, vy-twr [am] gwaredwr, vy-brondd or, ac yn thaw y ym diriedaf, yr hwn sy yn darestwng vy-popul y danaf.

Arglwydd, pa beth yw dyn pan *adnabyddych ef? nei vap dyn pan veddylych am danaw?

Dyn ysy debic y wagedd: ei ddyddiae [ysy] megis gwascawt, y *ddivlanna.

Arglwydd, plyc y lawr dy nefoedd, a' descen: cyhwrdd a'r mynyddedd a' mugant.

Melltenha y lluchet a' *diva hwy: saetha dy saethae, a'thervysca hwy.

Anvon dy law o dducho: gwaret vi, a'dwc vi o'r dyfredd mawrion, [ac] o law * plant estran,

Yr ei y son ei geneu am wagedd, a'i deheulaw *ysy ddeheulaw ffalsedd.

Dew, canaf yty gamiat newydd, [ac] ar y *nabel, [a'r] dectant y canaf y-ty.

[Efe] yw yr hwn 'sy yn rhoi ymwared y Trenhinedd, ac yn achup Dauid ei was rac y cleddyf *anvad.

Achup vi, a'dianc vi y wrth* plant estran, yr ei y siarat ei genae wagedd, a'ei deheulaw, ys y] deheulaw ffalsedd:

Mal [y bo]ein meibion megis* y planwydd yn tyvu yn ei hieunctit, a'n merchet meis y conglvain wedi ei ‡ torri ar wedd llys:

Mal [y bo] ein *conglae yn gyflawn, [ac] yn aml o amryw ‡ wedd, a' bot y ein deueit* ddwyn miloedd a'‡ myrdd yn ei ol heolydd:

Mal y bo ein, ychen yn gryfion y ‡ lavurio : na bo dim *bwlch na myned allan, na dim gwaeddi ‡ yn ein heolydd.

Gwyn ei vyt y popul, y vo velly, ys gwynwydedic y popul:

*ir vrwydr
‡gad.
*daioni
*synnych, ystyrych
*ddivanna
*cynhyrfa
*estronieit
*yw
*liwt, viol
*drwc, ni weidiol
*estronieit
*planigion
‡cervio
*ystordai
‡lyniaeth, rith, ffurf
*biliaw
*dec mil
‡deithio
*cyrch
*ar

pul, y bo yr Arglwydd yn Ddeo yddwynt.

Exaltabo te: Psalm: cxlv:

¶ *Psalm* Dauid er moliant.

YS mawrygaf dydy, vy Dew * a'm Brenhin, ac a vendithiaf dy Enw vyth ac yn tragyvyth. *ha Wrenh.

Pop dydd * ith vendithiaf, a' molaf dy Enw yn oes oesoedd. *ydiolchaf ytydy

Ys mawr [yw] yr Arglwydd, a'thrachanmoladwy, a'ei vowredd ny ellir ei * amgyffred. * chwiliaw

Cenedlaeth y vawl wrth genedlaeth dy weithredoedd, ath veddiant y venagant: prydverthwch gogoniant dy vawrhydi ath * weithredoedd rryvedd a vevyriaf. *pethau

Ac am gedernit dy betheu ofnadwy y cympwyllant, ath vawredd a venagaf.

Coffadwriaeth dy vawr ddaoni ry * draethant, ac oth gyfiawnder y canant-yn-llavar.

Trugarawc a'thostnriol yw'r Arglwydd * hwyr y ddic, ac ys mawr ei drugaredd. *Daonus †o digio

Ys da yw'r Arglwydd * wrth vawp, a' ei drugaredden [ys yd] vchlaw ei oll weithredoedd. *i

Dy oll weithredoedd ath glodvorant, Arglwydd, a'th Sainct * yth vendithiant. *ddiolchant ytt

Gogoniant dy deyrnas y ddangosant a'th veddiant y gympwyllant,

J veri adnabot ei veddiant y veibion dynion, a'gogoniant prydverthwch ei deyrnas.

Dy deyrnas [ys y] deyrnas tragyvythawl, a'th arglwyddiaeth [a bery] yn oes oesoedd.

Yr Arglwydd 'sy yn cynnal yr oll 'rei a * syrthiant, ac efe a gyfyd vawp y vo ar gwympo. * gwympant

Llygait pawp ys y yn dysgwyl wrthyt, a'thi y roi yddwynt ei bwyt yn ei amser.

Agory dy law, a' chyflawny bop peth byw ath * wyllys-da. *ced, ciried

Cyfiawn yw'r Arglwydd yn ei oll ffyrdd, a' sanctaidd yn ei oll weithredeu.

Agos yw'r Arglwydd at bawp y ailw arnor'sef y bawp y ailw arnaw yn-gwirionedd.

ddeisyf — Ef wna ewyllys yr ei ai h'ofnant, a'i llefain y wrendy, ac eu h'ymwared.

Yr Arglwydd a gaidw yr oll rei y carant: a'r oll ande-

ddestruw — wolion y ddinistra.

Mawl yr Arglwydd y venetc vy-genae, ac a bendithia

*oll — * pop cnawt ei Enw sanctawl yn oes oesoedd.

Lauda anima mea. Psalm.cxlvj.

*Haleln-Iah. — ¶*Molwch yr Arglwydd.

MOla [di] vy eneit yr Arglwydd.

Molaf yr Arglwydd yn vy-byw, canaf im Dew yd y bythwyf.

*benathieit — Na rowh eich coel ar*dywysogion, [nac]

*ym map — *ar vap dyn, can nad oes‡ yntho ymwaret.

†gantho — Ymedy ei anhetl, ac ef a ddyinchwyl yw*ddaear:‡y prydd

*bridd — hyny y cyfergolla ei veddulieu.

†yno

Gwynvydedic [yw'r hwn] y mae Dew Jaco yn borth yddaw, ac ei 'obeith yn yr Arglwydd ei Ddew.

Yr hwn y'wnaeth nef a' daiar, y mor, ac oll [ys ydd]

*thaw — ynth*wynt: yr hwn y gaidw [ei]‡ wirionedd yn tra-

†ffyddlondep — gyvyth:

Yr hwn y wna varn ir ei gorthrymedic: yr hwn y rydd vwyt ir ei newynoc: yr Arglwydd y ellwng y carcharorion.

Yr Arglwydd y rydd golwc ir deillion: yr Arglwydd a

*gymporth — gyvyt yr ei crebachedic: yr Arglwydd y gar yr ei cyfion.

*ddysgwyl ar — Yr Arglwydd y gaidw yr ‡alltudion: yr amddifat ar'

†estronion dynion all wlad, dieithreid — wedw y gymporth ef: a'fford yr andewolion ef ei*gwthia i lawr.

*Ebr. gwth — Yr Arglwydd y deyrnasa yn tragywyth: a' tSion dy Ddew [ys ydd] o genedlaeth y genedlaeth. Molwch

yr Arglwydd.

Laudate Dominum. · Pſalm.cxlvij.

MOlwch yr Arglwydd, can ys da Prydnawn vveddi.
yw canu y ein Dew: O bleit peth
hyfryd yw, a'phrydverth yw mo=
liant.
Yr Arglwydd 'sy'n adaliat Cae= *cynnull
ruſalem ac yn * caſclu goyſcaredi=
gion Iſrael. ‡ynghalon
Ef iachaa yr ei briwedic ‡ o ga. *beddigi-niaetha ei
lon, ac e*rwym ei gwelien. briwieu
E a gyfrif rivedi y ſer, ac ei galw
oll ‡ erbyn ei h'enwae. † wrth
Ys mawr [yw] ein Arglwydd, a' mawr [yw ei] veddi=
ant: ys * anneirif ei ddwethinep. *anveidrol
Yr Arglwydd y * ddercha ‡ yr ei gwâr ac e * eſtwng yr *gymporth
andewolion yd y llawr. †y llednei-ſion
Cenwch ir Arglwydd * gan glodvored: cenwch y ein *ddiſkatla
Dew ar y delyn. ‡a moliant
Yr hwn y doa y nefoed ac wybrae, ac y * varatoa y glaw *ddarpar
ir ddaiar, ac a bar ir gwellt dyfu ar y mynydded:
Yr hwn y rydd ir * yſcrybyl ei borthiant, [ac] y * adar y *anival
gigvran *y lefant. ‡cywion
Nyd oes ewyllys ganthaw yn nerth march, ac nyd yw *pan
yn ym hoffi yn eſceiriae gwr.
Eithr hoff gan yr Arglwyd yr ei y ofnant ef, ac*ymddy= *ddys gwi-
riedant yn ei drugaredd. liant wrth; am
Mola yr Arglwydd, Gaeruſalem: mola dy Ddew
tSijón.
Can ys cadarnáodd ef * droſolion dy byrth, [ac] y * ven= *barieu
dithiawdd dy blant ‡ oth vewn. ‡bendigodd
Efe sy'n dodi tangneddyf ith gyffinydd, [ac] ith ddi= *not ith canol
wallu a * blonec gwenith. *fflwr,
E ddanvon ei orchymyn ar y ddaiar, [a'] ei'air y red yn pheilieſ
dra buan.

* eira † llyty	Efe sy'n rhoi * eiry val gwlan, [ac] yn gwyscaru y llwy- drew val ‡ llutw.
† oerbel	E davl ei ia val tameidiae: pwy all aros [rhac] ei ‡ oerder?
	Y dd envyn ef ei air, ac ei tawdd hwy: e bar yw wynt chwy- thu, [a'r] dyfredd y lifant.
	Menaic ef ei 'air i Jaco, ei gynneddfae a'ei varneu, y Israel.
† nasion * *Halelu-Iáh*	Ny wnaeth ef velly a phop ‡ cenedl, ac nyd adnabuont ei varneu. * Molwch yr Arglwydd.

Laudate Dominum. Psalm.cxlviij.

¶ Molwch yr Arglwydd.

	MOlwch yr Arglwydd o'r nefoedd: molwch ef yn yr vchel-leoedd.
	Molwch ef, ei oll Angelion: molwch ef, ei oll luoedd.
	Molwch ef yr haul ar lleuad: molwch ef y ser * goleu.
* dysclaer	Molwch ef, nefoedd y nefoedd, a'r dyfredd 'sy vchlaw yr nefoedd.
	Molant [wy] Enw yr Arglwydd: can ys gorchymy- nawdd ef, ac ei creawyt.
* roes gyn- neddf	Ac ef a wnaeth yddynt sefyll byth ac yn tragyvyth: ef a * wnaeth ordinât, rhwn nyd â drostaw.
* o par ‡ chwychwi	Molwch yr Arglwydd * o'r ddaiar, ‡ y dreiciae a'r oll ddyfndereu:
* chellait † yr vn	Tan a' * chenllysc, eiry a' mugdarth, gwynt ystormus, ‡ y sy yn gwneuthyd ei 'air ef:
* lanneu † prysvet	Mynyddedd ac oll * bryniae, preniae ffrwythlawn ac oll Cedrwydd:
* adar adei- nioc	Bestviloedd ac oll yscryblieit ‡ ymluscieit ac * ehediait pluoc:
* morynion	Brenhinedd y daiar ac oll populoedd, tywysogion ac oll ba- rnieit byt: ieueinc a' * gweryfon, henion hefyt a' phlant:
* ardder- chawc	Molent wy Enw yr Arglwydd: can ys y Enw ef yn vnic ys y * dderch afadwy, [a] ei voliant vchlaw y ddaiar a'r

nefoedd

nefoedd.

. Canys ef y derchavawdd gorn ei bopul yr hyn sy voliant yw holl Sainct ef, ['sef] y blant Israel, popul [ys y] yn agos ydd aw. Molwch yr Arglwydd.

Cantate Domino. Psalm.cxlix.

¶ Molwch yr Arglwydd.

CEnwch ir Arglwydd ganiat newydd: [clywer] y vawl ef yn-cynulleidfa y Sainct.

Llawenaet Israel yn * yr hwn y ei gwnaeth, a' bid hyfryd plant t Sion yn ei Brenhin. [*wneithurwr]

Molent ei Enw a'r bibell: can-molant ef a'r ‡ tympan a'r delyn. [‡tabret]

Canys * hoff gan yr Arglwydd ei bopul: ac efa ‡ bryd-vertha yr ei gwar gan ymwared. [*car ‡ addurna, gymmenna]

Ymlawenaet y Sainct a gogoniant: a' chanant yn llavar * ar ei gwelyeu. [*yn]

Bit ardderchoc-weithredœdd Dew yn ei ‡ geneu, a' chledyf dau-viniog yn ei dwylaw, [*mwynlwg, gwddwg]

Y * wneuthur dial ar y cenedloedd, [a'] chospion yn y populoedd: [*ymddial]

I rwymo ei Brenhinedd * yn-catwynae, a'ei pendevigion a' gefynnae hayrn, [*a cha-]

Y wneuthur arnynt y barn yscrivennedic: yr * anrydedd hyn vydd yw oll Sainct ef. Molwch yr Arglwydd. [*prydwerthwch, parch]

Laudate Dominum in. Psalm.cl.

¶ * Molwch yr Arglwydd. [*Ebr. *Halelu-lah*]

MOlwch Ddew yn ei * Gyssecr: molwch ef yn ffyrvaven ei veddiant. [*sancteidd-rwydd]

Molwch ef yn ei ‡ weithredœdd nerthawc: molwch ef yn ol lliosogrwydd ei vawredd. [‡gedernit, allu]

Molwch ef yn llais yr * vtcorn, molwch ef ar y nabel a'r delyn. [*trompet]

Molwch ef ar tympan ar * bibell: molwch ef a'r tannae [lutwt, viol *carawl, dawns, chwibanoe]

a'r

a'r organ.

Molwch ef a'r cymbalae soniarus: molwch ef a'r cymbalae * llavar.

Pop ‡ perchen anhetl molet yr Arglwydd. * Molwch yr Arglwydd.

*croch
‡pop peth a anhetla
*Halelu-Iáh

Tervyn y Psalltwyr.

Psalm. 72.

TRA
VO
D

Imprinted at London
by Henry Denham, at the costes and
charges of Humfrey Toy.
1567

And are to be solde at his shop at the sygne of the Helmet in Paules churchyard.
(*)

Cum priuilegio ad imprimendum solum.